

ספר
שאלות ותשובות
דבר אברהם

חלק שלישי

כ ו ט ז

שאלות ותשובות חידושי הלכות וביאורי סוגיות

ס א ת

הנאמן הגדול גור ישראל והפארטו הצדיק והקדוש

מר ר' אברהם דובער כתנא שפירא זצוק"ל

אב"ד דק"ק קאזנא, ליטא

בהנאמן הגדול מוה"ר זלמן סענדר זצוק"ל אב"ד ור"ם דק"ק קרינק.

בין זכור להנאמן הגדול כהרזי מאור הגולה מוה"ר חיים זצוק"ל

אב"ד ור"ם דק"ק וולאזין.

ובכפופו צדק הנאמן המחבר זצוק"ל קונטרס העדות על ספר "דבר אברהם" חלק ראשון
מאת אחיו הצעיר הרב הנאמן מוה"ר יחזקאל הכהן ז"ל וקרא אותו בשם
זאת לידעא בכדי להציב מצבת זכרון לאחיו הצעיר שנאחזים שנקפה בדמי ימיו.

נערך ונמדר לדפוס ע"י הנאמן המחבר זצוק"ל, הובא לדפוס

ע"י בניו המתאבלים

הועתק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ד

דבר אברהם

קונטרס חיבת הקדש

סימן א

מאמר מכללו — נפסול יחל — נעניני נחל.
— טמא נחל — נעניני המטרה. —
טחלקה — נעודה נחל — דישן —
מקדוש כלי שרת — נחשפעים רנים *

ענה א

א) **גריסין** נחלים (דף ט"ז ע"ג) חוקן מכלן כ"י דני רבי ישמעאל תנא אחיה נק"ו מנעל מוס כ"י מה לנעל מוס כ"י ז"י יוכית כ"י מה להלך השוא שנהן שכן לא הותרה מכללו טמא יוכית כ"י שם טומאה מיהא אישתדלי וכו' רש"י ואי קשיא ל"ל למימר טמא יוכית צ"ר נמי משכחת לה דהותר שם זרות נחמה אין זה הותר מכללו שהרי לא נאסר שם מעולם עכ"ל. והנה לכאורה איכא למידק מדמריקן נחולין (דף ק"ב ע"א) ונפסחים (דף כ"ג ע"ג) דחלץ חיה הוי הותר מכללו אע"פ דחלץ חיה נמי לא הוה בכלל האיסור ולא נאסר מעולם דכל חלב שור וכשנ ועו לא תחלו כתיב ואפי"ה חשי הותר מכללו וח"ש ז"ר נחמה וז"ל כח"ש התוס' חולין (דף קט"ו ע"ג) ד"ה כלאי הכרס ח"ל הקשה רש"י מאורלייניש מה לכולהו שכן לא הותרו מכללן חסומי נצט"ר וחלץ שהותר מכללו אלץ הנהיה טמאה וחלץ נצט"ר טמאה וטובא דחומר לעיל וי"ל דאין זה קרוי הותר מכללו דדוקא חלב דכתיב כל חלב דמשמע אפי"ל דחיה והדר שרף דחיה זה חשי הותר מכללו אלץ נצט"ר וחלץ לא כתיב כל עכ"ל. ונזה שני ז"ר נחמה מחלץ חיה, אמנם לפי"ז קשה לי טובא מהא דנחלים (דף ק"ו ע"ג) לא יאמר לאו נחלץ ותייתי ק"ו מנצילה מה נצילה שרף ענש הזהיר חלב שענש אי"ע דין שהזהיר כ"י מה לנצלם שכן מטמא משרצים טמאים כ"י מערלה וכלאי הכרס כ"י משניעית כ"י מכולהו נמי שכן לא הותרו מכללן ופירש"י חלב הותר מכללו נחיה, ואי

תימא דכל שרף נאסר מעולם לא מיקרי הותר וחלץ חיה שני כהר"י מאורלייניש דכתיב צ"י כל חלב והדר שרף ח"כ אין זה שייך אלץ לקושטא דמילתא נצט"ר דכתיב רחמנא הזהיר דחלב נלשון כל חלב דמשמע סתמא ואפי"ל דחיה והדר כתיב שור וכשנ ועו דמפיק חיה מינה דהשתא שרף ח"כ חלי דהוה בכלל האיסור ושפיר מיקרי הותר מכללו, משא"כ לחאי דפריך הש"ס השתא דלא יאמר לאו נחלץ כלל והוה ידעינן אזהרתי מעונש ומק"ו דנצלה ואין הרי לא לא ה"י חלב חיה נכלל מעיקרא בכלל האיסור והדר שרף אלץ דלא ה"י נאסר מעולם דנעונש כתיב רק כל אוכל חלב מן הנהמה וממילא לא ה"י נאסר להותר מכללו לרש"י והר"י מאורלייניש, וא"כ חלי קאמר הש"ס מכולהו נמי שכן לא הותרו מכללן הרי חלב חיה נמי לא הוה לא הותר מכללו:

ב) **עוד** קשה לי על ש"י רש"י והר"י מאורלייניש דכל שרף נכנס מעולם נגדר האיסור לא מיקרי הותר מכללו מהא דמריקן נכתובות (דף ל"ב ע"א) גבי חובל נצט"ר דהותר מכללו נצ"ד והתם הרי עיקר הלוא דלא יוסף באמר אחר הכאת נצ"ד ארבעים יכנו לא יוסף דהיינו דהלוא נאמר רק על הכאה שלא נרשות המוספה גדול על הארבעים של חיוב ואין לך לא נאסר מעולם גדול חזה, ואפי"ה מיקרי הותר מכללו נצט"ר זה נועל דלא נכנסה הכאה זו בכלל האיסור, וא"כ ז"ר נחמה ונצ"ר נחמה טמאה נחלץ נמי ליחשב הותרו מכללן נצט"ר שלא הוכנסו בכלל האיסור [ומכ"ש"כ דקשה לפי"ד הר"י שלא נאמר צ"י כל ע"י ח"ש נצ"ד להנן נצט"ר דנצ"ר] מיהו הא איכא לתרומי לפח"ש השמיהא כתובות שם ח"ל שכן הותר מכללו נצ"ד איכא למידק וכי משום דהותר מכללו נצ"ד ליסר הרשעים הוי איסור קל החובל נצט"ר שלא כד"ן מה זה ענין אלץ זה וי"ל דהיינו קולא דירי שלא חשו שמה יוסף על ההכחות ש"ש צ"י משום לא יוסף פ"י יוסף כדליתא נחכות עכ"ל ואישתכח דקולא דירי היא מה שלא הוה להכאה שלא נרשות שיהא בכלל האיסור אלץ קמיתא מיהא קשה:

ג) **אמנם** נעיקר ש"י רש"י לכאורה עדיין לא נרירא דס"ל דכל שרף נאסר מעולם אינו הותר מכללו ואדרבא נראה להוכיח קצת להיפוך דגם נלא

* הקונטרס הזה נערט נכתבים ה' משכנר הימים לעין רנים מן הנומדי"ם שמתו להם לעין כשמעטו עד המדברים נענינים אלץ, ומש"י שאלכו ננתינחיו ונלא עקטויו גם נפסום כמו כן קטעים מחמו ממסרו על ידי לפסום נקטנ"ס שונים לכן הקונטרס הזה אם מלאחר לפסום מוקדם לעריכה:

יחיד שנאמר ויקח שמואל טלה חלב אחד ויעלה לעולה
 כר ולי כהרדצ'ן לעולם נגיין נביא האיד ילפיין
 מינה והרי אפשר שגלה הנבואה להתיר צהורלות שעה
 גם עולת נקבה [מיהו הא איכא למדחי דסבר כר"ל
 בתמורה (דף כ"ט ע"ג) דליף היתר מוקלה אחר שבע
 שנים מפרו של ג'דעון אע"פ דהיתה הוראת שעה יע"ש
 ואולי כ"ל דלא היתה הוראת שעה כלל וקצרתין ועוד
 דנהדיא חמריין נספרי (פי ראה) כי לא נאחס עד עתה
 ליתן היתר צמח ולחמריין עוד שם על קרא דנשעת
 איסור הצמות השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום
 אשר תראה, אבל מעלה אחת בכל שיאמר לך הנביא כדרך
 שהעלה אליהו צהר הכרמל, הרי דרך בזמן איסור הצמות
 נע"י נביא ולא לזמן היתר הצמות, סוף דבר שדברי הרדצ'ן
 ז"ל תמוהים ונפלאים וחזרתי עליהם ומלאכים (ח"ג סי'
 תרל"ט) שנאכל האיד הקריט שמואל טלה חלב והרי
 זו היה ועוד דויעלה כתיב תשמע נקבה ואין עולה נאה
 אלא זכר והשיב ח"ל אחרי שנחנך משכן שילה נימי
 עלי הותרו הצמות והנחה הזאת שהיתה במלפני צמת
 יחיד היא והזר מותר להקריט צמח יחיד כר עוד
 קבלו ר"ל שאין הצמה ניתרת אלא עפ"י נביא שהרי
 שמואל הוא שהקריט ראשונה צמח כר וגב קבלו
 ר"ל שעולת נקבה מותרת צמח יחיד ולמדו אותה
 מהכתיבה, עכ"ל הנה פתח צהיתר הצמות דמעשה
 דטלה חלב בת דחרצה שילה הוה וסיים בקבלת ר"ל
 שאינה מתרת אלא עפ"י נביא שהרי שמואל הוא
 שהקריט כר ומבואר דבזמן היתר הצמות נעיק נמי
 נביא וכמו שהבין נפ"ר ה"מ שהזכרנו והוא פלאי
 אינרא דמצינו מאמר זה לר"ל שאין הצמה ניתרת
 אלא עפ"י נביא אבל הכוונה היא על זמן איסור הצמות
 וכהיה דספרי שהזכרנו בכל מקום אשר תראה אבל
 מעלה אחת בכל מקום שיאמר לך הנביא כדרך שהעלה
 אליהו צהר הכרמל, והוא צירושלמי תגילה (פ"א הלכה
 י"ג) אמר ר' יוסי בן חנינה אין הצמה ניתרת אלא
 בנביא מה טעמא השמר לך פן תעלה עולותיך בכל
 מקום אשר תראה כי אם במקום וגו' ואליהו מקריט
 בשעת איסור הצמות אי"ר שחללי דצירא אי"ל ובדנדרך
 עשיתי צדבורך עשיתי: (ס)

עובד צמח לאחר שנתקדש אהרן מה שנסתר מכמה
 דוכתי ומדברי עזמו והתוס' נמי נראה שלא תפסו
 כן כוונתו צהלט והקשו עליו מפי צהר צתורת
 קושיא אלא צהרם וא"ל לומר כן ר"ל דא"ל לומר
 שתהא כן כוונת רש"י ז"ל והדבר תמוה והפלא
 צמח אחרי פירש רש"י הכא צהכשר הוה מקודם
 שנתקדש אהרן שלא כנכ"מ וחלי נע"י סה:

(ה) ודאית' נפ"ר ראש המזבח לנזחים (דף ט"ז) שעתה
 על זה וכתב שנתש' הרדצ'ן איתא ח"ל
 עוד קיבלו ר"ל שאין הצמה ניתרת אלא ע"פ נביא
 שהרי שמואל הוא שהקריט ראשונה צמח כר ולפי"ן
 י"ל החילוק דקודם שנבדל אהרן הי' הצמה מותרת
 אפי' שלא עפ"י נביא עכ"ל ורואה ליישב מה דתשרי
 פ"י רש"י שהותר הוה קודם שנבדל אהרן משום דלגבי
 הכשרא דשחאל צויה"כ לא שייך למיפרך וליף צמח
 שהותר הוה צמח שנעשית עפ"י נביא דשאי שחאל
 שהכשרו קצוע צויה"כ משא"כ זר שאין לו היתר אלא
 כשהותר הצמה ע"י נביא ולכן פ"י שהותר הוה צמח
 תמיד גם שלא עפ"י נביא קודם שנבדל אהרן, אבל מלכד
 הדותק והזרות שבה הנה דברי הרדצ'ן ז"ל מרפסן
 ליגרי, שהרי משנה ערוכה היא צלו לגלגל הותרו
 הצמות כר צלו לנזב וגנעון הותרו הצמות כר ונכולא
 סוגיא דצמח נפ"ר פרת חטאת איפלגו תנאי ואמוראי
 דדיני צמת יחיד ומה מקריבין צה ואיתתי הותרה
 ואיתתי נאסרה וילפ"י להו מקראי ולדברי הרדצ'ן ז"ל
 שכל הדינים והכתובים הללו נאמרו רק על תנאי זה
 שאם יצא נביא ויתיר צמח יפה לו דיני קצועים לכל
 חד כדאית' לי, אמתה! ועוד דנזחים שם (ק"ט:)
 חמריין בשלחא למ"ד זו חו שילה וצמות הוה אסירן מאי
 שריא צמות היינו דכתיב ויקח מנח את גדי העזים
 כר' אלא למ"ד זו חו שילה וצמות הוה אסירן מאי
 ויקח מנח ומשני הוראת שעה היתה, ולפי"ד הרדצ'ן
 לעולם נעיק נביא איתא לפירכא מעיקרא שהרי
 צויה"כ נעיק נביא והאיד לא ידע המתקן ולח"מ זו
 חו שילה הוראת שעה הוה ונע"י (דף כ"ד ע"ג) אמר
 רב אדא צר אהנה מנין לעולת נקבה שהיא כשרה צמח

בנזחים ק"ט דר"י מ"י אית' לי' דראש דחרק יע"ש] וקרא דאיש קאי רק על זמן היתר הצמות ועד ואחרי חקאי דנין
 י' עזירות חז"ל נמי כלי שרת והא דלא נעיק כלי שרת צמח ילפיין הוה (דף ק"ט) מאשר ישרו גם בקדש ולא אשכח דראש
 אחריתא והוה שייך גם לזמן איסור הצמות צהורלות שעה, ומה נראה דחלי דחזעטיין צמה מפתח אהל מועד ומאשר ישרו גם
 אינו אלא לזמן היתר הצמות והוא תימא אחרי צויה"כ, ואם אין ראי' זכר לדבר ממה שלא הביא הרמב"ם מדיני הצמה
 והוא משום דחששו לירושלים נאסרו הצמות לעולם, ואם ינחא ככ"ל עדיין איכא ריב כפי שכתבנו, ואין להאריך סה:
 (ס) דג"ה. ונחאי עניני קה"ל נ"ר צ"י יצאות (דף ז' ע"ג) וחמריין אלין תשמען אפילו אומר לך עובד על אחת
 מכל מלות שנתורה כגון אליהו צהר הכרמל, ופירש"י שהקריט צמח ושעת איסור הצמות הייתה אחרי כרת דשחטין וקח וכתר
 דהעללה, וק"ל דהאיד עבר על העללה והרי פסות הוא שאין העללה צמח חיי אלא כג"ש אש ע"ג המזבח וכן מפורש בס' היתקד
 (מנהג תל"ט) דעלי' היינו שריפה ונשעה שהעלה אליהו עדיין לא הי' אש אלא אח"כ ירדה וכן השמים ירדה וא"כ כרת
 דהעללה מאי ענינא דחכ"א רנה לומר דכוונת רש"י היא על יניקת האים האמורה בכתוב שם מלוא ארבעה כדים מים
 ויניקו כר' וק"ל דמסנן ג' לתין מים צמח חיי, אבל אין זה נכון דאין מסנן ג' לתין מים צמח חיי אלא צמח כח כחמל
 בפתח חמרים (דף ק"י ע"ג) ויע"י צמח"ס (פי"ט מחשבה"ק ה"ג) שבתם הדברים וכח"כ הכ"מ דחשמה צמח"ס אלו
 אלא צמח כדפירש"י ורבינו קינר מנחם וע"י נ"ר צ"י (דף ק"ט ע"א) אלו אלא צמח [ואנן נראה לעיר שהרמב"ם נפיה"מ
 כתב וכבר נאמר לך צמח"ס סוכה שנסוכות מנסכים מים ע"ג המזבח ור"ל סבר שזה חיי מן החרה ולפיכך אומר שחמסך צמח

לה' ופי' הק"ע ר"י נר מר"י שמע לה מן הדא כר
קדושת אוהל מועד וזילה י' אחריון היתר [כדקדקצי
מתני' דלין בן שילה לירושלים] לין מן הדא לית שמע
מינה כלום דלמלא ע"פ הדיבור נעשה דפרו של גזעון
יוכית, והוא תמוה והפירכא היל למאי דמייתי מקרא
דטלה חלצ דיש היתר אחר שילה ואמאי הפסיק בראשית
דנ' עזירות הותרו נציו דהוא פליג וסבר דשלא בזמן
היתר הצמות היו דאלו בזמן היתר הצמות לין כיהון וכו'
ולמ"ל למדמי ממיתורא דראשית על פרו של גזעון הרי
ממיתורא זו דעל שיו של שמואל י' כבר כדי דחיה
והק"ע נדחק שם דמראשית נסתייע שהי צנמה דלמיה

ו) אולם נלמדת נעל רה"מ טעה במחשבת נכוונת
הרדנ"ז וחיו למישוי לי להרדנ"ז כטועה
נדבר משנה ופתרון דנריו הוא זה דצירושלמי מגילה
שם הלכה י"ב (נדר מתני' דלין בן שילה לירושלים
כר) גרסינן ר"י נר מר"י שמע לה מן הדא אז יבנה
יהושע ומנה לה' כר שילי מניין ויקח שמואל טלה חלצ
כר אחר אצל נר כהנא ג' עזירות הותרו נציו של
שמואל הוא ועורו ומחריז ולי ה', אריזין לין מן הדא לית
שמע מינה כלום דאחר אצל נר כהנא ז' עזירות
הותרו נצרו של גזעון כר מאלן דנעי ישמעיק טבלות
מן ההיל דראשית ותשונתו הרמתה כר וינן שם ומנה

נחן חייזר ולין הדנר כן לפי אשית אלא הל"מ עכ"ל ונחמה התייט פ"ג מיו דמה לי חפזא מדאורייתא מה לי הל"מ
והרי אשים אלו מפי הגבורה שמענו ולמה לא יבא חייזר על מה שהוא הל"מ כמו על מה שהוא מדאורייתא, ולדעת קאי
הרמב"ם צ"ה"מ ג' האפרס נסיר דף ס"א ע"ג חייזר נני ישראל מדירין צניהם נסיר ואין העובדי כוכבים מדירין צניהם
נסיר כו' הרי"י הלכה היא נסיר וכבר האפרס הלכה היא נסיר שהאז מוזר את נט נסיר הואיל דלאו מקרא נפקא ליכא
לך למימר דנני ישראל אלא למימר דישאל מדירין את צניהם נסיר ולא העובדי כוכבים והאמ"ס שם (ד"ה חייזר) כתבו
ח"ל הא חייזר כר לין סברה דלית מיעוטא דנר שילי אלא הלכה למשה מסיני עכ"ל, ועי' תוס' נח"מ (דף
ה' ע"ג ד"ה ניהק) וחס האסיר הגרעק"א ז"ל בגליון ועי' מה שכתבתי חזק נספרי חייזר בענין לסי' כ"ו חזק י"ג מח"א
ומה נראה ש' האפרס דריב"י ומעטי שנתרה לא קיימי אלא אחידי דפקי מקרא ולא על הל"מ וה"נ נמנעל נחן דחמירן
בנחמס (דף ק"ט ע"א) מנין לרבות הקומץ והלבוש והאקטור ומנחת כהנים ומנחת כהן משית והמנסך שלשת לתיבין יין
ושלשת לתיבין מים ח"ל ואל פתח אהל מועד לא יביאט כו' ס"ל להרמב"ם דליכא לרביי מחאי קרא אלא מידי דפקי מקרא
ולא ניסוק האים שהוא רק הל"מ] ועוד ומנחור החס בסוגיא דנחמס דנעין שיתקדשו האים בכלי לרנע"י לכו"ע ונדף
ק"ט כחז רש"י בפשיטות ושלשת לתיבין מים נח קלמור ומתקדשין לית שלין העלאת חוק טהונת נחולין, ועי' דף ק"א
במקווייתא דר"פ ורבינא ויעי' ג' שאלת משכנת יעקב חירד סי' ס"ד והארכט מה נחמ"א, ובגלילא לא נתקדשו האים
ונחששי מנחמא שכבר עמד ע"ז נס' ערוך לנר ליצמות ורנא למור דהעלאת שאל על האש תליא צפנתא דר"י ור"ש דתנינן
בנחמס (דף ק"ט ע"ג) המקריב קדשים ואומורים נחן חייזר ופרכינן עלה למאי והאיכא חזינה כו' ופירש"י שהנשר חייזר
רמי להקטרה חזון בן חייזורים למערכה ודכחמה צפנים אלו העלאת היא דחמחא אחר על הענים אשר על האש וקס"ד
ומחמ"י ר"י היא דחמור חייזר עד שיעלה לראש המזבח כהקטרת פנים, ופריך ר' יוחנן הא מני ר"ש היא דחמור אפילו העלו
על הסלע חייזר, הרי דלר"י צינן דחמ"י דפנים על האש דוקא ולר"ש ליכא קפידא נחא שנותן על האש ע"י חזינה דלא צינן
דחמ"י דפנים ולפי"ז לר"י העלאת שאל על האש לאו העלאת חוק היא ולר"ש חייזר העלאת וי"ל דר"ש רש"י דנני אליהו
היתה העלאת אליהו דר"ש כתב כן, ואין זה נכון חדא דלמה ל' לרש"י למימר הכי ואליהו דר"ש דלא קיי"ל כותבי' ומי דחקו
לה להכניס עמנו צפנתא ומי לא סגי ל' נכרת דחמיטה ועוד דלר"ש נמי צפנינה למחול הוא דחזינן דלין קפידא דלא
נעין כעין פנים מחאי שייחא היא להעלאת שאל נחא דלאו מתורת פנים נעין לה אלא חזינה העלאת כלל מנד עממה אלא
הנחה נעלמא והנע נעמך לר"ש דלא נעי ומנה ואפילו נוסחה נעלמא לא נעין כמחזור דרש"י דף ק"ה ע"ג נוסחה נעלמא כו'
שיבא נח להשתמש ולא לחונת מנח, שטתה והייתה נחמחמה או גררה פורתא מחקוס מחקוס ואע"פ שלין שם אש יתחייב גם
מאוס העלאת והרי קרא חזינן שאל על האש לאו העלאת חוק היא ולר"ש נוסחה לא חונת נחא ע"ג אש [ומסתפקנא
לר"ש העלה נחמה חיה על האש ושטתה שם אש חייזר מאוס העלאת או נעי הורדה והעלאת מחמד ועי' דף ק"ה ע"ג
והרמב"ם פ"ג מספיק"ה ח"ב] עד העיר שם עד ש' רש"י מסנהדרין (דף פ"ט ע"ג) דפריך אליהו נהר הכרמל היכי סמכי
עלי' ועבדי שמוטי חוק ומשני היכא דמחמק אשני ומדלא הזכיר אלא שמוטי חוק ולא גם העלאת משמע דליסור העלאת לא הי'
שם, הנה נלמדת זו לק"מ דהכל בכלל שמוטי חוק, אולם לחידושי נעלמא אחימא פירפרת לפלפולא דתנן בנחמס שם מחמור נשמיטה
מנענ"י כו' שדשחוט להדיוט חייזר והמעלה להדיוט פטור (וכבר הרמב"ם פ"ג מחמ"ה ה"א עד שיתכונן לשם) וא"כ בנסנהדרין
דפריך ה"ס"ל דלא ליחמ"י לאלויה נחא אש חזרה ה' שרי לנתיב ה' אש ענה אש לא לעבור
על העלאת, והוא מנא למחמ"י בעלמא שאל טהור ה' ע"ז חמא ההעלאת לשם אש ולא חמא ההעלאת שאל לשם ונחמ"ל נד עברו
על העלאת ואין כלל אלא חיסורא דשמוטי חוק דמה לא מחמ"י חמ"י דשחוט להדיוט נמי חייזר (והפר הוקדש מסתמא ע"י אליהו)
ומשני היכא דמחמק אשני ותהינן לה שדנר ה' הוא נח אצל צינמות דחייזר נחמחק לנתיב אמת אלא דסד"א דלין שמעין
ל כאלמור לעבור על אמת ומחמ"י שנתרה עי"ש נחמ"י שפיר כתב רש"י דאיכא נמי כרת דהעלאת דלא שייך החמ"י הכ"ל
סארי לין מחסופים כלל ננחמ"ל, אך י' להעיר דרש"י נחמ"י דנחמ"י פ"ג והמעלה להדיוט פטור מאוס העלאת חוק ומחמ"י
נחמ"י ענד נחמ"י כוכבים כו' ועי"ש נחמ"י נחמ"י ע"ג ד"ה והמעלה, ומדלא לכאורה דלכ"י רש"י דוקא נכח"ה פטור אצל נחמ"י
מחמ"י לשם חייזר ועלין עד הרמב"ם וא"כ לא שייך לדידי' החמ"י דנכל דאפנן יהי' חיסור ולא בדרילא לי לע"ע גבי
רש"י ז"ל [ועד"ז] י' ליישן מני מה ששמעתי מחקים בנחמס (דף ק"ט ע"ג) צלמחא למ"ז זו חו ירושלים אצל שילה הוה
שרי' מנת הייט דכתיב ויקח מנת את גדי העזים ואת המנחה ויעל על הצור לה' אלא למ"ז זו חו שילה ומנחת הוה חסירן
מח' ויקח מנת, הדרתא שמה הייתה מחקים הרי מנת לא ידע מחמ"י שאל מחלף ה' ולא ליחמ"י ל' ננחמ"ל והאיך סנוך
עלי' לעבור על מנה שנתרה כדפריך ה"ס"ל גבי אליהו, ולהלכ"ל י"ל שהקדים על תנאי אש מפי ד' הוא יבא קדוש ואם לא
לא] וכי סמור רק לפלפולא נעלמא ומי דנרי אשיר דק"ה לי לנח רש"י בנסנהדרין שם נחמ"י דפריך אליהו נהר הכרמל היכי
סמכי עלי' ועבדי שמוטי חוק ומשני אשיר ית אהוקדש ה' ירושלים, מחאי יכפפת לן אש לא ה' גיית קיים והרי ירושלים
לין י' יס סמור ואלמור השטת לעולם, ופריך למחמ"י דחמ"י אחר שנטה גיית ואין הלשון מדקדק:

נר מרייה דשמעתין ס"ל שהי' זמן איסור הנמות והותרה ע"י נביא ורצ אלא נר אהבה נע"י (דף כ"ד): דליף מינה דעולת נקבה כשרה נצמת יחיד ס"ל שהי' זמן היתר הנמות ולא ע"פ נביא דאליכ' ליכא למילף מינה כמש"ל אשכחנא פתרא לדברי הרד"י שנתשונתו להשואל הזכיר כל הדעות של ר"ל זה ואמר תחלה דהמעשה הי' זמן היתר הנמות והי' אר' כשר כדמבאר בתלמודנו נע"י ואח"כ הזכיר דעוד קבלו ר"ל [בדרך אחרת שהי' זמן איסור הנמות] שאין הנמה ניתרת אלא עפ"י נביא שהי' שמואל הוא שהקרינ ראשונה נצמה, והיינו מאמרו דריב"ח נשמעתין דירושלמי וכדעת ר"י נר מרייה חו היתה תשונה גם על שאלתו השני' של השואל דנקבה היתה דעפ"י נביא שאי' ואח"כ חזר להשיב על שאלה שני' זו גם לדרך הראשונה ואמר דגם קבלו ר"ל דעולת נקבה מותרת נצמת יחיד והיינו הרי"א דרשב"א כמש"ל ומעתה נראה דמעולם לא אמר הרד"י ז"ל דנשעת היתר הנמות דריב"ח נביא ואין לדרך סברא זו ליישוב דברי רש"י מנחות כמו שחשנ בעל רה"מ ותו לא מירי:

(ז) **ולתפטר** הטעם הנני לרשום נזה מה שג"ל ליישוב דברי רש"י ז"ל אם כי לא בדרך מרווחת דהוי הנעת הסוגיא דמנחות (דף ו') כפי הדיוש לענינו, אחד מנחת חוטא ואחד כל המנחות שקמנן זר אונן טב"י מחוסר כפורים שלא רתן ידיו ורגליו ערל טמא כו' פסול קמנן בשמאל פסול בן נתירא אומר יחיד ויחזור ויקמנן צימן ואמרינן עלה צ"ב אחר רב זר שקמנן יחיד כו' כי קאמר רב לנן נתירא [פי' דזר אינו פוסל לנן נתירא כמו שמאל] פשיטא מהו דתימא עד כאן לא קא' מכשר בן נתירא אלא בשמאל אצל נשאר פסולין לא קמיל ומאי שנא שמאל דאשכחן לה הכשרא ציום הכפורים זר נמי אשכחן לי הכשרא בשמיטה שמיטה לאו עבודה היא כו' וילף מנמה כו' ופרש"י דהא אית לי הכשר נצמה קודם שנתקדש אהרן שהעבודה נצמורת ונקדים לה עוד דאמרינן צנחים (דף ס"ח ע"ב) כל שפסולו בקודש אינו מטמא צנית הנליעה אחר רב שמאל וליה אץ מטמאין צנית הנליעה זר וסכין [וה"ה לאונן וערל וכל הפסולין פירש"י] מטמאין צנית הנליעה מאי שנא שמאל דאית לי הכשרא ציום הכפורים וליה אית לי הכשרא בצברים זר נמי אית לי הכשרא בשמיטה שמיטה לאו עבודה היא כו' וילף מנמה כו' ופרש"י שהזר כשר נה למחוק עופות לכתחילה שאין כיהון נצמה כו' ונפוסאחות רש"י כת"י שנדפסו נש"ס ויילנא פי' וילף

הי' עובר על ג' עבירות אלא ודאי דנמה הי' ואין מחריץ ולא כיהון נצמה, והוא מתמי' חדל דרשב"א ג' עבירות הותרו קאמר ואי' נהיתר הי' נצמה מאי הותרו איכא, ועוד מאי דקאמר בפשיטות שאין מחריץ נצמה מנא לי' הא והרי ליכא שום מיעוטא למעט נמה, ואין ספק שמחוסר זמן ניהב נצמה שכן מבואר להדיא בתוס' צנחים (דף י"ב ע"א ד"ה יום) וכ"ה בתוס' חולין (דף פ"א) * והפ"מ נדחק עוד יותר דר"י נר מרייה שמע לה מן הדא דלקמ' להקשות על מתני' דאין צין שילה לירושלים כו' דלענין איסור הנמות זה חז' שזין כו' וארשב"א ג' עבירות הותרו נציו כו' ואי' איתא דשילה היתה זמן איסור הנמות למה לא מנה נמי נמה, ופירוש זה שזכרנו נצדו דאלא מאי אחרת זמן היתר הנמות הי' אי' לא הותרו ג' עבירות, וכל פירוש זר ומתמיה כמבואר למעין, ואולם כל זה גרס להם דמיתרא דר"י נר מריי' שמע לה מן הדא כו' נסדרה על מתני' דאין צין שילה לירושלים ולכן הוכרחו למצוא את הקשר שצין מתני' למאמר זה והרחיקו ללכת בדרכים דחוקים אצל האמת הוא דטעות הדפוס י' כאן צירושלמי שנצמגת המדפיסים או המעתיקים נקצעה המשנה דאין צין שילה לירושלים שלא נמקומה נצמנע מאמר אחר והפסיקתו לשנים ולסנה זו מתחיל אחריה המאמר ר"י נר מריי' שמע לה מן הדא כו' שהוא נצמת לא תחילת מאמר אלא המשך ממאמר שלפניו בסוף הלכה י"א וכל המאמר כוורתו צריך להיות כך אריב"ח אין הנמה ניתרת אלא נצביא כו' ואליהו מקרינ נשעת איסור הנמות כו' ונצדנך עשיתי נציצורך עשיתי, ר"י נר מרייה שמע לה מן הדא [פי' דנמה ניתרת נשעת האיסור ע"י נביא] אז יננה יהושע כו' שילו מניין [שהותרה ע"י נביא זמן האיסור] ויקח שמואל טלה כו' ארשב"א ג' עבירות הותרו כו' אר"י אין מן הדא לית שמע מינה כלום, פי' דאפשר שלא הי' נחון אלא נמקום ארון מאן דנעי' ישמעין טנאות מן ההי' דרשב"א ותשונתו דרמחה כו' וינן שם מנצח וכלן חסרים המלים נצנעו מניין [שהותרה ע"י נביא] ויהי' נצליה כו' ויאמר לו הי' קח כו' ארשב"א ז' עבירות הותרו נפרו של נדעון כו' אז נצנעו מניין צריך להיות לפני שילו מניין ורליה צרורה ליה שכל המאמר הזה מתחלתו לסופו כאשר סדרנוהו נמצא אות נצות נצמר' ויקרא (פי' כ"ב) וכעין זה נמצא גם נצמר' נצמר' (ריש פ' י"ד) והמשנה דאין צין שילה לירושלים מקומה נראש המאמר לפני אריב"ח אין הנמה ניתרת כו' אז נסוף כל המאמר והדברים נדורים ואין להאריך נהם ולפי"י נראה דנמעשה דטלה חלנן שהקרינ שמואל מיפלגו אמוראי איתת הי' דר"י

* הצ"ח. וקצ"ע נצמורת דף י"ד ע"ב דאר"א מנין לזונח נצמה נעלת מוס נצמת יחיד נשעת היתר הנמות שהוא נצ"ח שנאמר לא תזנח לה' אלקיך שור ושה אם אינו ענין לנמה גדולה דכתיב שורת או שזר וגו' תנייה ענין לנמת יחיד ולמה צריך ריבויא והא' ליכא מיעוטא נצמ"ח לנמת יחיד ואף דכתיב לה' ליכא למעטי נצמת יחיד דה מני לה' הי' דהא מחוסר זמן מני כתיב ומיום השמיני והלאה ירצה לקרנן אשה לה' ואפ"ה לא מחעטינן נמה מיני' וכל הי' מחעטינן צנחים (קרי"ט) כמו סמיכה וכו' לאו מלה' מחעטינן אלא מלפני' ה' עיי"ש נרש"י [ונפיה"ח להרמב"ם שהי' צנחים מני צ"ל בן] וז"ל משום דנקרא דעורת או שזר כתיב ואשה לא תחט מוס על המזנח לה' ומה י' למעט נצמת יחיד כדמבאר נפיה"ם שם עדין נ"ע:

(*) חגג"ת. ונאלח דבר זה לר"ך צירור קלח ונזנח דף ק"י"ח מנאר דרנן דסנרי יחיד אינו מחריב חונות אפילו נצמה גדולה דרשי לה מל"א איש ישרות הוא דליקרב חונות לא ליקרב ור"י דס"ל יחיד נצמה גדולה חונות נמי ליקרב דרשי איש להכשיר את הזר ופרכין זר מחריב הכהן את הדם על מזבח ה' נפקא משני מהו דמיחא לינעי קדוש נצבורות כדמיערקא קמ"ל וז"ל לחמכים ונפקא לכו היתר זר מחריב וז"ל אינטיך לכו למילחא אמריחא קשה מנ"ל דלא נעי נצבורות כדמיערקא ונתי"כ (פ' אמרי) איחא חרק הכהן את הדם על מזבח ה' זריקת כהן נצמזח ואין זריקת כהן נצמה אלא אף הגרים אף הגזנים אף העניים נצמה לכא נצור, האומות דנירושלמי מצילה (פ"א הלכה י"א) איחא חני אחד אשה ואחד האשה יתר יומין לית כחן אשה איש כתוב נפגש ופי' הפ"ח שלמה כשרה להקריב נצמה ונע"ק כחן לית כחן אשה ואין קרבן אשה קרבן נצמה ואם נתיבין למזר דקרבן אשה נמי כשרה להקריב אין זה נכון דר"י לא הנריחא דלחז האיש ואחד האשה קלי והיינו נמקדיבין ופי' הפ"ח עיקר כמנאר למעיין והל"מ ר"ש הלכות ק"פ נסתפק אם אשה מקרבת נצמה והניא דהמכרי"ט נח' לקדושין (דף ל"ו) כתוב דאשה כשרה נצמה לא הוכירו את הספרי וירושלמי הג"ל אצל אפילו אי לית כחן אשה מ"מ מולחז נתי"כ אף הגרים אף העניים ידעין נמי דלא נעי נצבורות, דנירושלמי שם אמרינן מחיבן קשט הקושט הזה שחמא עטרה נצבורות מן הדין קריי"ל כי כל נצור ניוס הכותי כל נצור נצור נצור מנרים כי נעפסיקחא מונא נילקוט (פ' בעלות) ניוס הכותי כי אמר מחמא ניוס שחמא נצבורות של מנרים זו ניוס הקדשתי זו כל נצור, וא"ל אין קידוש אלא נצבורי ישראל ולא נצרים ועגדים, ואיך שיהי' מ"מ דבר נצור לא דלא נעין נצור נצמה לכ"ע וכן, ומלחא שדמא ע"י נסי' ק"א דנסי' נעמקדש נמקדשו הכהנים אצל נצמה למח לא תחא עטרה נצבורות כמו קדוש מ"מ, ואן הקשה להיפוך על קדוש הקמת התשכן דהי' היתר המנות אמאי הי' עטרה דוקא נצבורות והרי הכל כשרין נצמה, ור"ל למזר דרך נצמה ליעזר האנרכי לנצבורות והתם אין זר כשר גם לח"כ. אצל דברים רמזים הם, והאמת הוא כמנ"ל והנצבורות נמקדשו ניוס הכותי נצור נצור מנרים, ולכן קדוש הקמת התשכן עטרה נצבורות דוקא, ונצמות דמחר התשכן לא נעין נצור משום דויתמא הליי"ש תחת פערות כל רחם נצור כל מנני ישראל ונטלה קדושתם, ונירושלמי שם אמרינן נצור ה' משה רשעים אלו הנצבורות שהקריבו לעגל חתילה. ור"י דלינטיך ל"ל ק"א דל"א דלא לינעי קדוש נצבורות י"ל דלא נצור קידוש נצבורות מחבא אלא משום דכך הי' מוקדש מ"מ מולחז דמיע"ה הרמזנ"ס פיה"ם. עד הקשה נס' הג"ל דנ"ל נצמה חתלי לא ידע קדוש לא ידע כקדוש, ואף שבעטרה נצבורות, ולהיל לר"מ ומעולם לא נמקדשו נסם נצבורות אלא דמנא כ"י. ואפ"ל עד משום מי איחא מידר כ"י, ואף ל"א ישראל נאמרו למנות מ"מ נקדושת סגנים נסם נמקדש נמי נטלו נצבורות, ואין לסתריך בזה.

שהיתה העבודה נכבדת ונכבדת. ואף כי מחקים הדברים מתקנת נכ"ו לחומר הטעם לא מנעתי מהם :

אח"כ מלאתי נביא שכתב נמי דכונת רש"י לזרץ שיהא דומיא דשחאל היינו דוקא שחאל דל"א נימין שהמחמה נימין והיה זר הכשירא נמי דוקא ער והיינו קודם שנתקדש אהרן, והיינו ממש כעין שכתבנו **זימן עדיפא עור :**

ח עכ"פ מן האמור מנאר דמעולם לא היתה ש"י רש"י ז"ל בשום מקום דאין הזר כשר נצמה אלא קודם שנתקדש אהרן, וא"כ מה שכתב בנחמס ט"ז חר נצמה לא מיקרי הותר מכללו משום שלא נאסר שם מעולם אין רצונו על קודם הקמת המשכן וליכא לתרוצי כ"כ, והדרא קושיא תוס' דליואל קרי הש"ס הותר מכללו נצמה לע"פ דלא נאסר שם מעולם וכן מה שהקשנו עליו מחלל ואיך :

ענה ג'

ט והנראה לי לומר דאפשר דכוונה אחרת נדבריו, ולזה נקדים קושיא גדולה אחת נדברי רש"י ז"ל ושטת הרמב"ם ז"ל המעורה :

ידבנה בנחמס (דף ק"ט ע"ג) חנן היוזק והפחתה הנוכל והמולח והמניף והתניס והמסדר את השולחן והמטיב את הכרות והקומץ והתקנל דמים נחוק פטור ואין בהם משום זרות ולא משום טומאה כ', ופירש"י אין בהן משום זרות חיון מיתה כר הואיל ויש אחריהן עבודה אין זר חייב עלי מיתה כדאמרין נ"י בראשונה יומא (דף כד.) עבודת מחנה ולא עבודת פסולת עבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה, ולא משום טומאה כהן טמא שמיא דאזהרת זרות ושימוש בטומאה מחד קרא נפקי מויסרו ולא יחללו בכל הזמנים תניא (לעיל ח.) מאי מחייבי אזהרת מחייבי אשימוש טומאה עכ"ל, והוא תמוה טובא דבנחמס רפ"ג אמרינן זר מנל דחני ל"י דנר אל אהרן ואל בניו לאחר ויסרו מקדשי בני ישראל וגו' בני ישראל למעוטי מאי כר אלא הכי קאמר ויסרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו, ד"י ר' ישמעאל תנא אחיא נב"י מצעל מוס כר אף אני אביא זר שמתהר ואם עזר חילל מנל דמתהר אי מייסרו חילול בגופי כח"כ ד"י אלא מחר לא יקרב אליכס, הרי דתנא ד"י ר' ישמעאל לא נפקא ל"י אזהרת זר מויסרו אלא מחר לא יקרב אליכס, וכ"ס בנפרי (פי' קרח) ואר הקרב יומת עונש שמעט אזהרה לא שמעט ח"ל חר לא יקרב אליכס, וכן כתב הרמב"ם ז"ל (פי' מציאת מקדש הלכה אי) ובס' המצות (ל"ת ע"ד)

וא"כ אם הכנים תחילה המחמה בשחאל והכף נימין אי אחרת שהפסול הוא רק מלד המחמה הנה נכניסנו השני יחזור ויכניס רק המחמה נימין ואי אחרת שהפסול הוא גם מלד הכף שזינה לימין לר"ד להכנים שתייהן מחדש המחמה נימין והכף בשחאל ולכאורה נראה פשוט דגביהם מעכנ"ס [ועוד דנפשיה גופא שנעשית נשתי ד"י הו עבודה גם בשחאל, יע"ר בסוגיא דיומא ובתרי" (דף מ"ז ע"א ד"ה גלח) ויש להאריך בזה ואכ"מ] הלכך טומאה נזיכור אפילו למ"ד הותרה עון שדחיתו הוא הייט שהתרתיו, כלומר שר"ה ה"י להיות עון גם נזיכור אלא שהתרתיו, שהרי אין מצוה לכחילה בטמאין, משא"כ שחאל נזיכור והכשרו נכך לא שייך לומר שהותר נשניל אלא שיש מצוה לכחילה לעשות כן ואינו עון שדחיתו, ושפיר משי א"כ. ולכן לפי ההור"א דשמעתין דלגן נתיירא כל שיש לו הכשר קיל ויסור ויסור ויקומץ הויא דוקא שחאל שמתו וכן אכל אחר פסולין וטמא נכלל לא לפי שאין מצוה לעשות בטמאין. ולפי"ז מור שהותר מכללו נצמה נמי ליכא למיפרך מידי דמ"מ אין מלתו ער ומותר נמי נכניהם. [ואף שאין נגדי שרת נצמה ומחילא אסור ללונסם משום כלאים והוי מחוסר נגדים ואינו כהן כדקיי"ל אין נגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם, כנר הכרחתי בספרי ח"ג (ס"י כ"ג אות ד') דאין זה שייך אלא בעבודה דנע"א נגדים וכשאינו לונסם הוי כזר אכל נמידי דלא נע"י לנישת נגדים דין כהונה עליו אפי' בלא נגדים, וה"נ נצמה]. ולכן פירש רש"י דנילף מור נצמה קודם שנתקדש אהרן שהיתה העבודה לכחילה דוקא בנכורות זרים והוי דומיא דשחאל נזיכור. והא דפריך הש"ס זר נמי אשכחן ל"י הכשרא נשמיטה לע"פ דשמיטה נמי אין מצוה דוקא ער ואפשר לה גם נכה, י"ל משום דמלות שמיטת קדשים היא על הצעלים דוקא וכשאחר שומט הוי רק מתורת שליחות כדילפינן בקידושין ר"פ האיש מקדש שליחות משמיטת הפסח, ע"י נמקנה סם והארכתי בזה בתק"א, וא"כ נקרבן של זר הוי מלות שמיטה נעיקרה נמי ער דוקא אלא ששלומו כמותו. ולפיכך גם נסוגיא דנחמס דף ס"ח דחשיב רב רק שחאל ולילה ללית להו הכשרא ושאר הפסולין לא ואפילו הני דמו לעבודת זיכור כדפירש"י ער דה"ה לכל הפסולין וכדמוכח מדאמרין נחר הכי אלא לרנ כל לאחויי מאי לאו לאחויי שחאל ולילה כר ולא משי לאחויי פסולין דמו לעבודת זיכור, ומה נראה דשחאל ולילה שאני מטמא משום דעיקר מלות נכך [ואינרים ופדרים נמי לע"פ דמ"י לאקרוני גם ביום ואמרין בזה תצינה מצוה נשעתה, מ"מ השחא מיהא אחרי שעבר היום מלותן לכחילה נלילה ומקרא מלא הוא היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה, ע"י מנחות כ"ו], א"כ ליכא למיפרך מור נצמה שאין מצוה ער דוקא, ולכן פירש רש"י בטעם הכת"י גם הכל מור עון

ונסמך (נ"ת ש"ט) ונפ' החיטוך (מזה ש"ץ) ונמאיר יומא (דף כ"ד), וא"כ למ"ל לרש"י ז"ל להכניס ענמו בפלוגתא ולפרש דמתניתין כליו ולא כתנא דני ר' ישמעאל. ונחפשי מלאתי שכנר עמד ע"ז נפ' ערוך לנר לסנהדרין (דף פ"ג ע"א) ונשאר נתימה. ויותר מה קשה דנזנחים (דף י"ג ע"א) תינן א"ר טרפון כר הפרש צין קנלה לזריקה ואין לי לפרש ארע אני אפרש כר קנלהו פסולין אין חייבין עליו זרקהו פסולין חייבין עליו, ופירש"י קנלהו פסולין זרים ושאר חייבי מיתות כגון שותיי יין והדומין להן אין חייבין עליו מיתה דנעיל עבודה תמה שאין אחריה עבודה נסדר יומא ונפ' נתרן דהכל נמי תנן אין זהם משום זרות ולא משום טומאה ולא משום מחוסר נגדים כר עכ"ל, הרי דשותיי יין נמי פטורין בעבודה שאינה תמה ושותיי יין לכ"ע לאהרה אחריחא כתיבא נהו יין ושכר אל תשת ולאו מקרא דויטור ואפ"ה פטורין כר [ועיי' במל"מ פי"ט מביאת מקדש ה"י] וכן תמיהא גם ש"ה הרמז"ם ז"ל דפסק (שם ה"י) כמתניתין נטמא ונעל מום ושלא רחוק ידים ורגלים ששימש במקדש אינן חייבין אלא על עבודות שהזר חייב עליהן מיתה ועל שאר העבודות בלזרה והוא ענמו תפס (שם הלכה א') כתנא דני ר' ישמעאל ולאזהרת זר היא מחר לא יקרב אליכם ולא מויטורו וליכא למימר לדידי' נפטור הטמא כרש"י ז"ל דמחד קרא נפקי ומנלן דטמא פטור על עבודה שאינה תמה ועבודות סילוק כזר. ואין לומר דלע"ג ולאזהרת זר מחר לא יקרב אליכם מ"מ גם לתדנר"י מהגיה מיהא היהא דלוי ויסרו מקדשי בני ישראל להקיש טמא לבני ישראל [זרים] לענין זה, חדא דא"כ גם חילול כינף מיהא ואמאי אינטיריך תנא דני ר' ישמעאל לק"י, ועוד דהרמז"ם מנה גם נעלי מומין בין הפטורים בעבודה שאינה תמה והתם מנלן. ובאמת גם זו קשיא דמתניתין לא החכרו נעלי מומין לפטור והרמז"ם מנה להו, וכ' הכ"מ משם הר"י קורקום דלפער דסונר רבינו דלאו דוקא נקט במתני' אלא ה"ה לכל חיוני שחייבין משום עבודה שאין חיוני אלא בעבודה תמה ובעבודות מתנה דילפינן מחר דחד טעמא הוא וגם נעלי מומין כתיב ואל המזבח לא יקרב והיינו לעבודה כמו שנתבאר ודין כולם שזה דמאי שאל, אל תלמד דדוקא הוא דהרמז"ם ז"ל יחדש דין שלא החכר נש"ם מספרא דנפשי' דלא שאל הנה יותר תמיה דר וטמא דפטורין בעבודה שאינה תמה ועבודות סילוק פטורין רק ממיתה ולא ממלקות וא"כ נעל מום שכל חיוני גם בעבודה תמה ועבודות מתנה הוא רק מלקות מנלן דפטור. ונהי דליכא למידחק דמ"מ ילפינן מיתא דנעל מום מאי דלית נ"י מחיובא דליכא צרות וכדמשמע נכ"מ מ"מ תמיה שכל זה יחדש הרמז"ם ז"ל מספרא ולא יאמר יראה לי כדרכו נענין מחודש. ונע"כ ז"ל דס"ל להרמז"ם כיון דלא אשכחן בעלמא שום תנא דפליג על דינא דמתניתין וס"ל דטמא חייב גם על עבודה שאינה תמה ועבודות סילוק [עיי'

במל"מ פ"ב מתמידין ה"י] בודלי תנא דני ר' ישמעאל נמי הכי ס"ל, ולפי"ז ז"ל דאין פטור הטמא כליו משום חר נמי נפיק מויטורו אלא דילפינן ל"י מחר דמאי שאל כמ"ש הר"י קורקום וא"כ ה"ה בכל הפסולין, ולא עוד אלא דמקורו הוא לעמיד מההיא דנזנחים י"ג דקתני סתמא קנלהו פסולין פטורין ומשמע כל הפסולין, וכדפירש"י התם כמשי"ל, וגם נעלי מומין בכלל. והא דלא כלל רבינו לכתוב כל הפסולין סתמא אפשר דניחא ל"י למיקט כלישנא דמתני'. ושותיי יין לא האכיר וכחנ המל"מ דדין שותיי יין לא ביאר רבינו אי נענין עבודה תמה וכן נמשנה בסוף זנחים לא הזכיר ומסוגיא דנזנחים (דף י"ח) נראה דשותיי יין ומחוסר נגדים דינם שוה עכ"ל. ונעל מום אפשר דהזכיר משום דבר שנתחדש ב"י דפטור גם ממלקות כמשי"ל, ויש קל"ת רא"י לנעל מום נפרט דפטור ממלקות דיד' בעבודה שאינה תמה כר מסוגיין דדף ט"ז דלמרינן מה לנעל מום שעה זו קרב כמקריב שהיא פירכא רחוקה דנקרב לא שייך לומר זרות כלל ועדיפא ה"ל למיפרך מה לנעל מום שכן לא חילק זו בין עבודה תמה לשאינה תמה, אע"כ דגם נעל מום פטור בעבודה שאינה תמה ממלקות דיד'. ועכשיו תתעורר לן על הרמז"ם ז"ל שאלה מלד אחר, דנסיפא דמתניתין תנן ומה בין נחת ייחד לנחת ציבור סמיכה ושחיטת לפון וכר' אלל הזמן והנותר והטמא שזין בזה וזה, ופירש"י הזמן שגפסלין במתעצת חזן לזמנו ויחייבין על קדשים משום נותר וטמא שזין בשתייהן, ובגמ' (דף ק"כ) פ"י דרבינו יותר מנין לעשות זמן נצמה קטנה כנצמה גדולה כר' ת"ל חלאת תורת כר' ופירש"י (ע"צ ד"ה לעשות) וטמא נמי בזההי' פרשחא כתיב והנפש אשר תאכל וגו' הרי דמפרש טמא לאוכל נטומאה ולא לשימוש נטומאה [דלאו לפרושי' ברייתא אחי רש"י בזה דלא נזכר טמא בברייתא אלא אחת"י הדר לפרושי']. והמל"מ (פ"א מקרבנן פסח ה"ג) נסתפק אם הטמא מקריב נצמה דלכאורה ה"י נראה כיון דהזר מקריב ה"ה טמא [זהו כמשי"ל דכל דיניהם שזים דילפי מהדדי], ואולם הביא שהרמז"ם ז"ל נפיה"מ פירש שאין הטמא מקריב, ח"ל הרמז"ם ומה שאמר הטמא ענינו שאין מקריב טמא אע"פ שהוא זר לפי שזר הוא כשר נצמה קטנה כר' וכן פירש הגמרא עכ"ל. [ונמ"ש לפי שזר הוא כשר נצמה כוונתו מנאורת, דלע"ג דנמקדש אין חייב על שימוש נטומאה אלא כהן אלל זר אינו לוקה אלא משום זרות ולא משום טומאה כמשי"פ הרמז"ם (פ"ט מביאת מקדש ה"י"א), מ"מ נצמה גם הזר חייב על טומאה, דטעמא דנמקדש פטור הוא משום דלא הוהר על טומאה אלא מי שראוי לעבוד כמשי"פ הכ"מ, [ואף דמחוסר נגדים שזינו כזר חייב גם משום טומאה כמשי"פ הרמז"ם שם, שאני מחוסר נגדים שראוי ללגש ולעבוד], וכיון דנצמה הזר ראוי לעבוד מההר הוא על הטומאה, וא"כ קשה כיון דילפינן טמא מחר אמאי לא נילף נמי :
:סיאה הטמא כשר נצמה כזר :

דנעבודות שנצמה ששם עבודה עליהן אלא דגלי קרא חרק הכהן את הדם על מזבח ה' פתח אהל מועד שאין לריכות כהן ומותרות צר, כדדרשין כהן פתח אהל מועד ואין כהן נצמה (עיי' זנחם קייט ע"צ ונרש"י נצמה) מנינו את המזילות שהזכרנו עבודת הקדשים ששם עבודה עלה ואין דינה נצמה, ולפי האמור מנזר למחיל דתני ליה ה"י שייך לחול ע"י איסור הזרות אלא שהתורה התירתו נמלי ומיעטה כהן שפירשו שיעבוד הזר כמש"ל, אבל לתנא דבי ר' ישמעאל דעיקר משמעות הללו הוא שלא יעבוד הזר עבודות המסורות לכהן הנה מכיון שאמרה תורה שאי"ל כהן נצמה ממילא אין כאן מקום נמזילות לחלות איסור הזרות שאינו יכול כלל לעבוד נצמה עבודות המסורות לכהנים:

וכ"ז הוא רק צר אבל לענין עבודת הטמא ולכ"ע דאזרחי מיוסרו מקדשי בני ישראל אין איסורו תלוי בזה אם מסורה העבודה לכהנים או לא אלא מכיון דשם עבודה עלה שייך איסור טמא ואע"פ שאינה נצמה דרך צדאוי לעבוד הכתוב מוזכר כמש"ל, ואי"כ נעבודה שנצמה דשם עבודה עלה שייך ה"י לאסור את הטמא, ומעתה ע"פ האמור מנזר דעבודת טמא נצמה אם מחבר זה כנמקדש או אינו מחבר זה תליא בפלוגתא דלוי ותדנר"י, דלוי דאמר דזר וטמא תרווייהו מחד קרא דויסרו נפקי גם הטמא עובד נצמה כזר, דכי היכי דלענין עבודה שאינה תמה ועבודת סילוק פטר את הטמא מה"ט ה"י נצמה, דכיון דגלי קרא דחרק הכהן כ"י שהזר מותר נצמה ולא קאי האזהרה דויסרו נצמה ממילא גם הטמא דנפיק מאזהרה זו הותר נצמה, אבל לתנא דנר"י דאזרחת הזר היא מחר לא יקרב אליהם שענינה הוא שלא יעסוק הזר בעבודה המסורה לכהנים לא שייך למילף כלל היתר הטמא נצמה מזה דה"י דלענין עבודה שאינה תמה ועבודת סילוק יליף טמא מזה דכשם שהזר פטור ממיחה ה"י טמא מ"מ לענין נצמה אין למילף, דשאני עבודה שאינה תמה ועבודת סילוק שדיק נצמה ויש בהן איסור זרות ואפ"ה פטרה תורה ממיחה שפיר איכא למילף טמא מינה דכשם דאיסור זרות שיש בהן אין בו עונש מיחה ה"י איסור טמא שבהן אין בו עונש מיחה, משא"כ בהיתר הזר נצמה דלתדנר"י אין זה בתורת היתר אלא דאין כאן נמזילות מקום לחלות האיסור של זרות אחרי דעבודה זו אינה מסורה לכהנים כמש"ל, לא שייך כלל למילף טמא דשייך צ"י ענין איסורו גם נצמה שהרי שם עבודה עלה ואין ללמוד זמ"ז, ולפ"ז יאל לן דלתנא דנר"י טמא אסור נצמה וללוי מותר:

והשני ח"ש דנר"י הרמזים ז"ל דאף דס"ל כתנא דבי ר' ישמעאל דאזרחת זר הוא מחר לא יקרב אליהם מ"מ טמא פטור ממיחה נעבודה שאינה תמה ועבודת סילוק מזה: דילפינן להו מזה שיש בו

וסדר נזל ליישוב דבריו נעיר עוד דיש להקשות קצת על ש"ר רש"י שפי' טמא דמתניתין לענין אכילה, ונראה דנר"י מפי' הרמזים דענינו שימוש בטומאה משום דנכ"מ שזכרו יחד נותר וטמא אין פירוש שימוש בטומאה, ומדלל מני מתניתין גם שימוש בטומאה נהדי ה"י שזוין נמה קטנה תדולה נראה דטמא משמש נצמה קטנה, והנה התרי"ט עמד על מ"ש הרמזים נפיה"מ דטמא ענינו שאין מקריב טמא ומסיים שכן פירש הגמרא ולא נמצא כן בגמרא שצידנו, אמנם בתוס' רע"ק כתב משם הנה"י דכוונת הרמזים לסתור דפ"צ דף ט"ז ע"א דפרכין מה להלך השם שבהן [טמא ובעל מוס] שכן לא הותרו נצמה, והרי מנזר להדיח שאין הטמא עובד נצמה:

י' והנראה לענין לומר דנמלי דאפילו לוי ותדנר"י נאזהרת זר אם היא מיוסרו או מחר לא יקרב אליהם לאו משמעות דורשין בלבד נפקא מצידיהו אלא דעיקר ענין האזהרה של עבודת זר אינו שזה יסודו ללוי ולתנא דבי ר' ישמעאל, דנמלי דתני לוי ענין האזהרה הוא שלא יעבוד הזר נעבודת הקדשים, דהכי קאמר קרא ויסרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו נזירה מעבודת הקדשים לפי שהם קדשים, ונעיקר ענינו ומחילתו אין האיסור תלוי ומותנה כלל בזה אם עבודה זו מסורה לכהנים או לא, ר"ל דאפילו אם יעזיר שיש עבודה נמקדש שאין דינה ליעשות ע"י כהנים דוקא מ"מ אם רק מזה עומה שם עבודה עלה ה"י שייך לחול ע"י מעיקרו ענין האיסור של ויסרו מקדשי בני ישראל שלא יעבוד הזר אלא דנמלי דגלי רחמנא שאינה צריכה כהונה שרי בזה נהדיח האיסור של ויסרו, דכיון דאין לנו אלא כהן או זר ואין נמזילות ממוצע כזה שיהי לא כהן ולא זר [עיי' בפרשת דרכים דרך מלותיך מ"ג מה שנסתפק לענין נצמת אהרן, והרמזים (פ"ט מציאת מקדש ה"א) כתב אי זהו זר כל שאינו מזרע אהרן הזכרים] ממילא מדגלי דא"י כהן הרי זה כמפרש דזר מותר לעבוד ואין בזה איסור דויסרו, ונמצא דאין ההיתר מזה שעבודה זו אינה צריכה כהונה אלא מזה שהותר זה זר בפירוש אך לא משכחת לה נצמת עבודה כזו נמקדש, שאין לך דבר ששם עבודה עליו שלא יהי נצמה ואם אינו נצמה אין שם עבודה עליו, [עיי' במל"מ פ"ב מתמידין ה"י], אבל לתנא דבי ר' ישמעאל דנפקא ליה אזהרה לזר מקרא דזר לא יקרב אליהם אין ענין האזהרה נסתמיות שלא יעבוד זר נעבודת הקדשים אלא עיקר ענינה הוא שלא יעבוד הזר עבודה המסורה לכהנים, וזהו משמעותי דלא יקרב אליהם נעבודה המסורה לכהן, אבל כל עבודה שאינה מסורה לכהנים אפילו אם היתה עבודת הקדשים מזה עומה, כלומר מזה גדרי ע"ס העבודה, אין זר מחבר עליה מעיקרא, לפי שעיקר הללו הוא רק שלא יעסוק הזר נעבודות הכהונה והרי אין כאן עבודת כהונה, והשתא נחוי

איסור זרות גם בעבודות אלו ומ"מ פטור מעונש מיתה ה"ג טמא באיסורו ומ"מ נזמה הטמא אסור והזר מותר ולא ילפינן מהדדי משום דנזר אין מציאות עיקר האיסור ונטמא שיך האיסור וליכא למילף מהדדי כמש"ל:

(א) **וְלִפְיָו** יש ליישב קצת גם דברי רש"י ז"ל במאי דפירש טעמא דמתני' כלוי דזר וטמא אחד קרא נפקי מויטרו, ולפי מה שפסם דמאי דתני נסיפא דמתני' מותר וטמא חיירי נטומאת בשר או נטומאת הגוף לענין אכילה ולא בשימוש נטומאה אי"כ מדלא חשיב גם שימוש נטומאה בין הדברים שזין בין נזמה גדולה בין נזמה קטנה נראה דתנא דמתני' סבר דטמא משמש נזמה קטנה כזר, וע"כ דסבר כלוי דזר וטמא אחד קרא נפקי ומדוהתר זר נזמה הותר נמי טמא, לדתדנר"י ליכא למילף טמא מזר לענין נזמה כמש"ל, ולכן פירש"י אלינא דלוי, והשתא תו לא תהא נטומאה דגמרא דק' ט"ז דלמריקן מה להלך השוא שנהן [טמא ונע"מ] שכן לא הותרו נזמה, דסוגיא דהתם אזלא אלינא דתנא דני ר' ישמעאל ולדודי' שפיר פרכין דטמא לא הותר נזמה, משא"כ אלינא דלוי, וניחא נמי דנזרייתא דר"ע דק' י"ג פירש"י דגם שתיי יין פטורין בעבודה שאינה תמה אע"ג דאין אזהרתייהו מויטרו משום דמ"מ ילפינן כולהו מזר וכמו שכתבנו. הולם בנוגע ליישוב דברי רש"י ז"ל רק לפלפולא הוא, ולקושטא דמילתא אין לקבוע מסמרות דלוי' טמא מותר נזמה לתנא דמתני' מדלא חשיב נזמה דר"ל שזין נזמה גדולה וקטנה גם שימוש נטומאה דר"ל דתנא ושייר, דה"ג כתבו התוס' ונחיס (דק' ט"ז) ע"א ד"ה דילתא) לענין אונן דשרי נזמה ואפ"ה לא חשיב ל"י נזמתי' ברישא דנזרים שזין נזמה גדולה לנזמה קטנה דתנא ושייר, ואין לדחות דמאי שייר דהאי שייר ושאינו אונן דשייר נמי יושב כמ"ש התוס' שם, דה"ג שייר מומין שחיטה והפשט ונתוח למאן דאית ל"י וכדקתני נזרייתא דק' ק"כ, ואדרבא מלאנו לרש"י ז"ל דק' ט"ז ע"א שז' מה להלך כו' שכן לא הותרה נזמה נזמת יחיד בשעת היתר הנזמות דתנן צ"ב בתרא הזמן והנותר והטמא שזין נזמה ונזמה, הרי דסבר דלתנא דמתני' טמא אינו משמש נזמה, הולם בכל אופן קשה דהכא פ"י לה רש"י לענין שימוש נטומאה דלא כדפי' התם ונע"מ:

אח"כ ראיתי ללאו יחידאי הוא רש"י ז"ל לפרושי טעמא דמתני' כילפותא דלוי דזר הוהר מויטרו, דה"ג מפרשי לה הרמ"ה והר"ן נח"י לסנהדרין (דק' פ"ג), והוא פלא דשלשה נביאים מתנבאים בסגנון אחד וכולהו דלא כתנא דני ר' ישמעאל, ואולי לפי שלא נחפרשה הדרשה נפטור הטמא בעבודה שאינה תמה וללוי פשוטה היא נקטוה הכי לפירושא, ועל הר"ן לא יספיק זה ויקשה עליו עוד יותר, דעל יסוד זה הקשה דלמ"ל נסתייג דהתם למילף מיתה נטמא שמיש נגז"ש

מחילול חילול מתרומה תיפוק ל"י דטמא זר תרומיהו אחד קרא נפקי ויטרו וזר מיתה נזהדיא כתיב צ"י וילמד טמא ממנו, ומאי קושיא היא וכי סגי ל"י דנצי הש"ס לאוקמי ההיא בנרייתא גם לדני ר' ישמעאל ונפטר דנרייתא סברה זר מיתה צד"ש והוא כדנ' ישמעאל ופליגי עליו ר"ע וריב"ב, ובכל אופן הרי עדיפא נגז"ש דחילול חילול דסני גם לתדנר"י ונע"מ:

(ב) **עכ"פ** הרי נתבאר דלתנא דני ר' ישמעאל דילף אזהרה לזר מותר לא יקרב אליכם שצ"ק ענינה הוא שלא יעסוק הזר בעבודה המסורה לכהנים, הנה מה שהותרה נזמה אינו נותר היתר אלא שאין כלא מציאות לחלות האיסור לפי שאין שם מזה נזהרים, ובכונן זה בודאי לא מקרי הותר מחללו, דאיסור זה שלא יעסוק הזר בעבודות המסורות לכהן לא הותר מעולם בשום מקום, דכל שהעבודה מסורה לכהנים איסור זה קיים ואין לו היתר נזמה שאני שאין נזהר בעבודה המסורה לכהנים וזה לא נכנס מעולם בכלל האיסור, והדמיון לזה הוא ללא דלא יציר דאע"ג דאין מקבלין עדות בלילה ואז אינו בלא יציר מ"מ לא מקרי הותר מחללו בשביל זה, דכל זמן שעדותו מתקבלת יש ללא ועל זמן שאין עדותו מתקבלת לא נאמר ללא מחללי, וה"ג דכוותה, והשתא אשה"ט מ"ש רש"י דמה שהותר זר נזמה אין זה הותר מחללו שלא נאסר שם ויעוסם ולא תהא עליו קושית הר"י חיים מדקרי הש"ס ליואל הותר מחללו נזמה, דכיון דסוגיין אזלא אלינא דתנא דני ר' ישמעאל שפיר כתב רש"י דלוי' אין זר נזמה הותר מחללו אלא שלא נאסר מעולם וכוונתו כמ"ש, ואין זה שיך אלא נזר שאין לו נזמה המציאות לאסור דלא יקרב אליכם, משא"כ יואל דשפיר ה"י שיך נז מציאות האיסור גם נזמה שהרי אין מציאות והו יואל וה"י ראוי שיחול עליו איסור זה אלא שהותרה היתריתו שפיר מקרי הותר מחללו, ומיושב קושית הר"י חיים וכן מה שהקשינו:

(ג) **ואפשר** דנזה יש ליישב נמי דברי רש"י ז"ל בנחיס (דק' י"ד ע"ג), דלמריקן רבה ור' יוסף דלמרי תרומיהו הולכה נזר מחלוקת ר"ש ורנב ר"ש דלמרי עבודה שאפשר לנטלה לאו עבודה ה"י [פ"י דר"ש מכשיר מחשנה שלא לשמו נהילוך] כשירי נזר לרנבן פסולה אי"ל אכ"י והא שחיטה דעבודה שזי אפשר לנטלה וכשרה נזר אי"ל שחיטה לאו עבודה ה"י ולא והא"ר! אמר רב שחיטת פרה נזר פסולה כר שא פרה דקדשי נה"ג היא, ופירש"י והא שחיטה כר אלת טעם לא נזהר תלי וליכא למיפשט לרנבן דמשום דס"י דהולכה אי"ל לנטל [תפסול בור] אי"כ נשחיטה דא"י לנטל תיפסל בור דהא שחיטה נזר כשרה, ומשיי שחיט לאו עבודה היא מדליתכשרו נזה כל הפסולים אצל מי דה"י עבודה וא"י אפשר לנטלה פסול בור, וכתבו התוס' (ד"ה והא שחיטה) פירש"י אלמא כר וזאת אחרת לר

זרות לא, ולכן אינו היה סיל לרצון והולכה כשירה
 צר הי' דלא הו' פסלה נה גם מחשבה לפי שאין
 מחשבה פוסלת אלא בעבודה ומדחין וכשירה צר ש"מ
 דלאו שם עבודה עלה מזד עצמותה, וכלל גדול הוא
 דכל דבר ששם עבודה עליו מזד עצמותו צריך שיהא
 דוקא נכזה והוא פסול, ומדפסלי רצון במחשבה ש"מ
 דמזד עצמותה שם עבודה עלה ומחילא לריבא כהן
 דוקא ופסולה צר, ושחיטה שאני שאינה עבודה כלל
 מזד עצמותה ולא רק מזד דאינה נכזה ומחילא מותר
 בה הור' כדפסר אצ"י אלא שאינה עבודה כלל מזד
 עצמה כהדלקת הנרות לדמירין ציומא (דף כ"ד ע"ג)
 דלאו עבודה היא חר פטור עלי' לגמרי ומותר לכתחלה
 כחש"כ הרמז"ם (פ"ט מציאת מקדש הלכה ז') וכן
 הדלקת הנרות כשירה צורים לפיכך אם הט"ע הכהן
 את הנרות והוציאן לחוץ מותר לזר להדליק, והיינו
 דלאו עבודה היא מזד עצמה כחש"כ התר"י לפי
 שהשליכת עולה מחליה ולא מזד הוכחה מדלא נעיא
 כהן דהא לא גלי קרא כלל דלא נעיא כהן, ואדרבא
 בתר"י שם הקדו ח"ל אצל תימה לה"ר יוסף כיון
 שהדלקה לאו עבודה היא אחזי כתיב נה כהן דכתב
 דבר אל אהרן ואל בניו בהעלותך את הנרות וגו', אלא
 דלפיפוך הוא מדידיעין מזד הסגרא שאינה עבודה לא
 נעיא גם כהן, והי"ט שחיטה לאו עבודה היא מזד
 עצמה, והא דהולרכו בשחיטה לגילויא דקרא דמקנלה
 ואילך מנות כהונה להכשיר את הור ולא ידעין לה
 מסגרא דלאו עבודה היא מזד עצמה, י"ל דאי לאו
 גילויא דקרא הו"ל דעבודה היא, ונע"כ אתה ל"ל
 כן גם להר"י דאורליי"ט דמשה"ה לאו עבודה היא
 משום דזה בחולין ונקדשים גילויא דקרא לח"ל, אע"כ
 דאי לאו גילויא הו"ל דעבודה היא, ואף שיש לדחוק
 ולחלק מ"מ היינו הך, אולם נאמת מנלן דשחיטה לאו
 עבודה היא מזד עצמה דילמא כדאצ"י דשם עבודה
 יש לה אלא מדמיעטה קרא מכהן שריא צר, ע"י קאמר
 רש"י דשחיטה לאו עבודה היא מדאכתסרו נה כל
 הפסולין ואפילו טמא ואינך דכתבן דריש פי' כל הפסולין
 והני איסור עבודתן לא תלי נה אם עבודה זו מסורה
 לכהנים או לא כחש"ל, ואי אחרת כדאצ"י דשחיטה
 עבודה היא ומ"מ הותר נה זר מקרא התיב זר אצל
 טמא ואינך אחזי כשרין נה והרי אין איסורן תלי
 בעבודת הכהנים אלא כל ששם עבודה עלה חייבין
 [ונצמה אין הטמא עונד לתדנר"י מיהא כחש"ל],
 אע"כ דשחיטה לאו עבודה היא כלל גם מזד עצמה
 ולכן כל הפסולין כשרין נה, ונטעם הדבר דלאו
 עבודה היא מזד עצמה מסופקי אם הפירוש הוא
 שאין עליה שם עבודה מזד גברי המלאכה כהדלקה,
 [ולמלאכת שנת אין זה שיך כלל כמובן], דקשה
 לכאורה לומר שחא גרועה מהולכה, וסבור הייתי
 לומר שאינה עבודה לפי שערין לא קידשה סכין ועכשיו
 קידשה נא, אצל אי"א לומר כן חדא דקידושו ועבודתו
 נאין כאחת ועוד דאכתי תקצי מהפשט ונתוס דכשרין

פסול ותימה דמאי פירכא היא לרצון ודאי לא נהא תלי
 והא דפסלי בהולכה משום דמקנלה ואילך מנות כהונה,
 וכתבו עוד שחיטה לאו עבודה היא פי' נקאטסר
 מדאכתסרו נה כל הפסולין ואי אפשר לומר כן
 דאהכסר זר גופא מיימי לה הכא ונפ"ק דמנחות כר
 והר"י דאורליי"ט מפרש לאו עבודה היא לפי שזה
 בחולין ונקדשים אי"כ לאו מטעם עבודה נה המקום
 שחיטה, וכ"כ התוס' נכ"מ, והג"ל צניאורו דרנה ורנ
 יוסף אמרו דלר"ש דאמר הולכה לפי שאפשר לנטלה
 אם נשחטה נצד המזבח לאו עבודה היא, פי' שאינה
 חשונה עבודה מזד עצמה מטעם זה, הי"ט כשירה צר
 לפי שאין כאן נפועל עבודת זר דלא עשה דבר ששם
 עבודה עליו, ולרצון דאמרי מחשבה פוסלת נהילוך
 מדאפיק רחמנא לקנלה נלשון הולכה למימרא דהולכה
 לא תפקה מכלל קנלה כמבואר בנצחים (דף ד' ע"א)
 ס"ל דאע"ג דאפשר לנטלה אם נשחטה נצד המזבח מ"מ
 השתא מיהא דנשחטה מרחוק וצריך להולכה שם עבודה
 עלה [או דגם נאפשר לנטלה מקרי עבודה] וידעין
 לה מקרא כנ"ל הי"ט פסולה צר שהרי עשה דבר ששם
 עבודה עליו ויש כאן עבודת זר, וע"י פריך אצ"י היכי
 אחרת דמחשבה חר תלויין זה נה ויכל דהוי עבודה
 לענין מחשבה הוי נמי עבודה לענין זר והא שחיטה
 דעבודה שא"א לנטלה היא ולענין מחשבה ודאי עבודה
 היא ואפ"ה כשירה צר, הרי חזין דחלוקין הן שנות
 העבודה שלענין מחשבה משלענין זר והי"ט אפשר
 נהילוך דאע"ג דלענין מחשבה שם עבודה עליו מ"מ
 לענין זר לאו שם עבודה עליו, והא דמקנלה ואילך מנות
 כהונה היינו נשאר עבודות המוכרחות לזר מהילוך ולפי
 שאפשר לנטלה לאו שם עבודה עליו לענין זה, והסגר
 הדבר הוא לפשט"ל דאיסור הזרות תליא נה אם מסורה
 העבודה לכהנים דוקא או לא, וכל עבודה שאינה
 מסורה לכהנים אפילו אי הוי שם עבודה עלה מ"מ
 אין נה איסור זרות דלא קרנ אליהם קרינן צ"י, ולכן
 י"ל דאף דאמרה תורה מקנלה ואילך מנות כהונה מ"מ
 לא נכללה נה הולכה, דלפי שאפשר לשחוט אצל
 המזבח ולנטלה ממילא אינה נכלל זה, פירוש דממאי
 דאמרה תורה שמקנלה ואילך לריבא כהונה לא מוכח
 דעל הולכה נמי קפדה שחא נכזה דהא כל עיקר
 ההולכה אינו חיוב, וכיון דלא נעיא כהן ממילא אין
 נה משום זרות ואפילו שם עבודה עלה עכשיו דנשחטה
 מרחוק כחש"ל, משא"כ לענין מחשבה דלא תליא כלל
 בעבודת הכהנים דאפילו זר שיחטב נשחיטה פסל
 וצריכין אנו רק שחא שם עלה מזד עצמה ס"ל לרצון
 דעכשיו שנשחטה מרחוק וע"כ צריך להולכה ואי"א
 לנטלה השתא שפיר שם עבודה עלה ונפסלת נמחשבה,
 וזהו מסתייע משחיטה וכשירה צר ומחשבה פוסלת
 נה, וסגר דשחיטה שם עבודה עלה מזד עצמה אלא
 דלא נעין נה כהן ולכן זר כשר ומחשבה פוסלת
 ומשני שחיטה לאו עבודה, כלומר דלעולם אי"א לחלק
 עבודה ולומר דלענין מחשבה היא עבודה ולענין

ואין שום עבודה כשירה נזר סני לפרושי דלאו עבודה
היא משום דכשירה נזר לחודא:

ענה ד'

(ד) ובמה שכתבנו לעיל והדלקה לאו עבודה היא
מסנרל נעלמל ידיעין לה שהשלחנה עולה
מאלהיה אצל קרל ליכא דלא נעיל כהונה אכתי איכא
למידק ואפשר דתליא נפלוגתא דרננותא. דהנה כבר
הזכרתי שהרמזים (פ"ט מניחת מקדש ה"ז) כתב וכן
הדלקת הנרות כשירה נזרים לפיכך אם הטיב הכהן
את הנרות והולילן לחזן מותר לזר להדליקן, וכתב ע"ז
הראש"ד ח"ל א"ל הפליג כשאמר מותר לזר להדליקן
אלא שאם הדליקו כשירות עכ"ל. ולכאורה דברי
הראש"ד סתומים כיון שהדלקה לאו עבודה היא
וכשירה נזר ונחזן אמאי לא ידליק לכתחילה כשמיטה
שהזר שוחט לכתחלה. והנה הרמזים (פ"ג מתמידין
מה"ל י' עד י"ג) כתב דישון המנורה והטבת הנרות
נזוקר וזין הערבים מלות עשה שנאמר יערוך אותו
אחרו וזניו, והדלקת הנרות דוחה את השבת ואת
הטומאה כקרבנות שקבוע להן זמן שנאמר להעלות
נר תמיד. וכמה שזמן הוא נותן לכל נר חצי לוג שזמן
שנאמר מערב עד צוקר תן לו נמדה שיהי' דולק מערב
עד צוקר כ"ו. מהו דישון המנורה כל נר שכזה מסיר
הפתילה וכל השמן שנבר ומקנחו ונותן לו פתילה
אחרת ושמן אחר נמדה והוא חצי לוג כ"ו ומדליק נר
שכזה, והדלקת הנרות היא הטבתם, ונר שנאלו שלא
כזה מתקט. וראיתי בס' מנחת שהקשה על מ"ש
הרמזים שאם הולילן לחזן מותר לזר להדליקו והרי
נמורה ודאי הדלקה עושה מזה ולא היתה דאליה
לא הי' דוחה שבת ולאפשר לעשות קודם השבת להדליקה
ובשבת נציהנה ויניחה (י' ובסוגיא דשבת (דף כ"ב

נזר כמנזר ניומל (דף כ"ז ע"א) ואמאי לא פריך
אניי תו לרנה ור"י והא הפשט ונתח דעבודה שא"ל
לנטלה וכשרה נזר, ונע"כ אתה לריך לשנוי כנשמיטה
דלאו עבודה היא והתם כבר נתקדשה נסכין. והי'
אפשר לומר שאינה עבודה קירוב למזבח אלא הכשר
נלמד והי' הפשט ונתח ושאני הולכה דמקרבנא
למזבח, אצל גם זה אינו דאיכא מילי דלא מקרבני למזבח
והוויין עבודות. והבכוון דהכל הוא מנילויא דקרא,
לנזתר דגלי קרא דלינה לריכה כהונה קיס להו
לחז"ל דהיינו טעמא משום דלאו עבודה, והתרתן
הוכיח לה ממתניתין דכל הפסולין כשרין לשמיטה
כמש"ל. [ונלמח מהפשט ונתח קשה טובא להר"י
מאורליני"ש דמפרש דמשריה שמיטה לאו עבודה היא
לפי שזה נחולין ונקדשים אמאי לא פריך אניי
מהפשט ונתח שאין נחולין וכשרין נזר. ואין לומר
דהפשט ונתח מסנרל ידיעין דלאו עבודות נינהו,
דז"ל חזל נמאי גריעי מהולכה כמ"ש ועוד דניומל
שם מהדרינן נתר קרל לאוכוחי דלא נצי כהונה, ואף
דאיכא ליחדיי דהא דמהדרינן נתר קרל הוא משום
דאי לאו קרל הו"ל שהוא נכלל מקבלה ואילך מלות
כהונה דוחק הוא וקמייתא מיהא קשה, ונע"ג]. וזה
מדוקדק יפה לשון רש"י ז"ל, דהתוס' יומל (דף מ"ב
ע"א ד"ה שמיטה) כתבו שמיטה לאו עבודה היא
נכל דוכתא פירש"י משום דכשירה נזר, ונלמח לא
מזינו לרש"י שכתב כן אלא נמנחות (דף ה' ע"א)
ונשאר דוכתי לא פירש כלום ובסוגיין כתב מדאיתכשרו
זה כל הפסולים, ואמאי שיה לכתוב הכא כל הפסולים
ונמנחות הזכיר רק זר. ולפי מ"ש הוא מדוקדק יפה,
דהכא דסנרל אניי לאוכוחי משמיטה דיש עבודה
שכשירה נזר ודחי דשמיטה לאו עבודה היא ליכא
למימר משום דכשירה נזר דעל זה אנו דנין כמו שהקשו
התוס' ולכן הזכיר רש"י כל הפסולים כמש"ל
מש"כ נמנחות דלא איירי לענין זה ומסקנא דשמעתין

(*) חג"ח. נלמח אין לורך לר"י זו דהכי מתנאר מסוגיא דשבת שם, ואלום אי משום דך ר"י לא איריא,
דיישון המנורה מ"ע כמ"ש הרמזים ונמעילה (דף י"ב ע"א) מתנאר דהוא חזין דזן חמח ודרישין דזן הדשן (ע"י) מה
שכתבו מה נע"ה להלן) ונמנחות (דף פ"ח ע"ג) אמרינן נר שכזה נידשן השמן נידשנה הפתילה. ויריך ניואר אמאי נעשה
השמן וכל הפתילה דשן. ואי"ל משום שנעשית מזהו שהרי נכבשה תוך זמן וליקחה מי מזהן את השמן וכל הפתילה נכבשה
סתמא תקני וכדפירש"י שכבשה נחלי הלילה. ונראה שהוא משום דאמרינן נמנחות (דף כ"ז ע"ג) קטרות שפקעה מעל נזי
המזבח אפילו קרטיין שבה אין מתירין אותן דעיקולי עולה אחת מחזיר ואי אחת מחזיר עיקולי קטרות, והי' נמורה שכבשה
הנר דח"ל פקעה מע"ג המזבח ח"ל כבה האש, וצירושלמי יומל (פ"ג ה"ב) מי אמרינן קטרות שכבת המומה אפילו נקרטיין
אין כתיב לזכור אלא על מזבח המזבח פתילה שכבת נריכה דישון כ"ו שזן מהו שיהא לריך דישון מילתי' דר"ש נ"ר ר"י
אמר שזן לריך דישון. ואי אמרת דמנניה את המנורה ונחרי ומניחה הרי נקרה מתקומה ומחילא הוי שזן ופתילה כפוקעין
וח"ל פקעו מעל המזבח ח"ל נקרה המזבח עזמו מתקומו, ואמרינן נזמים (דף נ"ט ע"א) מוצת שנערק מקטירין קטרות מתקומו
אצל עליו לא. [ויומר מזה סנרל דאפילו כשהו דולקין נמקומן מכיון שעבר זמן מלות דליקתן נעשין כדשן] וכיון שכן נע"כ
גם בשבת לריך הוא לרשן את השמן והפתילה וליתן שזן ופתילה אחרים ומחילא להדלקה בשבת הוא נל. מיהו איכא למימר
וחי' למיעבד שתי מטרות ונע"כ הוא מדליק השני' והולקת עד למחר דכיון דלאו למזהו הודלקה לא נעשו שזן ופתילה דשן
ובשבת מנניה את הראשונה ומניח את השני'. ואע"ג דלא חייצו תורה לעשות שמים ונורא' ונרגלי קרל תמיד אפילו בשבת הייט
שייליקם בשבת ובמנורה אחת א"ל נענין אחר כמ"ש, מ"מ אמאי כלל אחר ר"ע כל מללכה שאפשר לעשותה מערב שבת אינה
דוחה את השבת והרי הכא אפשר מיהא הוי לעשות שתי מטרות. ולום אכתי יי' מתקן נמנחן ומכנים לפניס, ועיין מה שכתבו
נזה להלן נפנים ומנין ואין להאריך.

הכי משמע, ולשון הריטניא [נ"ע] וכחזק עוד סס ח"ל על הצמת אליהם פ"י הדלקת המערכה כ"י שלא תהא אלא בכהן כשר כ"י והיינו דכתיב נ"י הכהנים וכתיב נה נמי ונחמו לשון אזהרה אלמלא הדלקה עבודה חשובה היא ופרקי' הצמת אליהם עבודה והדלקה לאו עבודה פירש"י ז"ל הצמת אליהם עבודה שיש בה טורח כ"י אבל הדלקת נרות לאו עבודה היא ללאו כלום ענין דהא מכיון שהדליק נרוב היוצא השלשנה עולה מחל"י עכ"ל. המצואר ומדבריו ומדאפקי' נלשון נהעלות ולא נלשון אזהרה לנגווי אחי ללאו עבודה היא ולא נעיא כהן והוא כמיעוט מכהונה. האומנם דקיק דא"כ מחי פריך הש"ס על הדלקה לאו עבודה היא ולא והתניא ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח וערכו עשים על האש לימוד על הצמת אליהם שלא תהא אלא בכהן כשר ובכ"י שרת והרי שאני הכא דגלי קרא נלשון נהעלות ללא נעיא כהן, ונריך לחזוק דלי לאו סגרא ללאו עבודה היא לא הוה דרשינן לקרא הכי. ומעתה נאמר דהכי היא ש"י הרמז"ס ז"ל, דקרא דיערוך אותו כולל הנחת הנרות במקומן הכנסתן והטבתן דהיינו דישון הפתילה ניקור וניקוי נתינת פתילה חדשה ושמן והדלקה דכל זה נסוד נקרא הטבה, וכמ"ש המחזירי יומא (דף י"ד ע"ג) מוציא כל הפתילה וכל השמן ומקנה את הנר ומחדש בו פתילה ושמן והדלקה זו עס התיקון הוא הנקרא הטבת נרות עכ"ל, לפי שכל הכנה זו לנורך הדלקה היא נאה חוהי העיקר וגמר המצוה ובתוספתא מנחות פ"ז טנין וישם את המנורה בנאה מועד וגו' ויעל הנרות לפני ה' כאשר צוה ה' היכן צוהו על המנורה הטהורה יערוך את הנרות וגו' הרי שמכאן מנות העלאת [ויש להעיר מזה על החולקים על הרמז"ס דתרי מנות ניהו ולאכ"מ] ולפ"י ה' ראוי שתהא הדלקה בכהן דוקא דהא יערוך אותו אהרן ובניו כתיב, אלא מדגלי קרא נהעלות ונהעלותך שלא נלשון אזהרה אפקי' מכהונה למימרא ללאו עבודה היא וכשרה צור, וא"כ ז"ל דמאי דכתיב נהאי קרא יערוך אותו אהרן ובניו חוץ מהדלקה הוא, ולכן גם לפני ה' דכתיב נ"י לא קאי על הדלקה, ולפיכך כל ההטבה דהיינו ניקור ודישון ונתינת פתילה ושמן וסדורה דנכללו נהאי קרא נריכות כהן ולפני ה' שלא יתקן בחוץ ויכניסם והדלקה אינה נריכה לא כהן ולא לפני ה' ורשאי להדליק בחוץ, ומ"מ הדלקה מצוה היא כמ"ש דכל ענין ההכנסה הוא לנורך הדלקה חוהי גמר המצוה. ובה איפלגו הרמז"ס והראש"ד, דהרמז"ס סובר כיון שהדלקה כשרה צור הוי המצוה סתמא על מי שיכולת נידו להדליק ולכן כשהיא בחוץ שהזר יכול להדליק רשאי הוא להלליקה גם לכתחלה ומתעבדא מצוה על ידו, והראש"ד ס"ל דאע"ג ללאו עבודה היא ואין מצוה כמלות העבודה שבהנהגה אלא מצוה גרידא כאשר המלות מ"מ כיון דמקומה תמיד נפנים במקום שאין הזר כנכנס ואינו מן הדין ומתנאי המצוה שיוציאה לחוץ נודאי כשנאמרה מצוה זו על הכהנים היא

ע"כ) מצוה דלי הדלקה עשה מצוה הדלקה במקומה נעין ואם הדליק נר חטובה נפנים והוציאה לחוץ לא עשה כלום. וא"כ כיון דמקום המנורה הוא נהיכל נודאי נריך להדליק במקומה והאיך כתב דהזר מדליק בחוץ. עוד תמה דנתיב"כ (פי' אחר) אמרינן יערוך את הנרות לפני ה' שלא יתקן בחוץ ויכניס וא"כ האיך ידליק הזר בחוץ:

והנראה לומר דלכאורה קשה טובא נמ"ש הרמז"ס דהטבת הנרות היא מ"ע מקרא דיערוך אותו אהרן ובניו והדלקת הנרות היא הטבתם, כיון שהדלקה מהאי קרא ידעין א"כ ליצני כהן דוקא דהא כתיב אהרן ובניו ואמאי כשרה צור, ואם הדלקה לאו מהאי קרא ידעין היכן היא מ"ע דידה והנ"ל לומר, דהנה התו"י יומא יומא (כ"ד ע"ג ד"ה הדלקה) הקשו כיון שהדלקה לאו עבודה היא אמאי כתיב נה כהן דכתיב דבר אל אהרן ולא בניו נהעלותך את הנרות וגו' ונשאר נתימה. והמחזירי נתיב כתיב ח"ל ואף נהדלקה אינו חייב שהדלקה אינה עבודה שאינו נותן דבר שיש בו משם כ"י ולא עוד אלא שהטיב [ש"ס הטיב] הכהן את הנרות והוציאן לחוץ מותר לזר להדליקן כ"י ואע"פ שנאמר ונהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה ומדכתיב נה אהרן משמע שעבודה היא לא נאמר אלא משום יקטירנה עכ"ל. אמנם תירוצו זה לא יספיק אלא לקרא דנהעלות את הנרות דכתיב נתיב יקטירנה אבל לקושית התו"י מדבר אל אהרן נהעלותך את הנרות לא יעלה ארוכה, ונ"ל דמקרא זה לא הוקשה ל"י כלל משום דנהעלות הנרות גופה לא נאמר הכא אהרן אלא דמתחילה נאמר דבר אל אהרן ואמרת הלו וי"ל ללאו משום דהעלאת נאמר אלא נשום דנישמת העבודה מסורה לו נאמר הדיבור אליו שנהעלות הנרות אל מול פני המנורה יאירו שנת הנרות, אלא מקרא דנהעלות הוקשה ל"י שנאמר אהרן נהעלאת גופה וע"ז תירץ שהוא מוסב על יקטירנה. עכ"פ נראה מזה דליכא מיעוטא נהדלקה ללא ליצני כהן אלא ללא אשכחן נה כהן נהדיא וכיון דנכסרד ידעין ללאו עבודה היא הזר כשר נה. אבל להרמז"ס שכלל את הטבת הנרות והדלקה בכלל נמ"ע דיערוך אותו לא יספיק תירוצו זה שהרי נקרא דיערוך אותו אהרן ובניו נהדיא כתיב נ"י. אולם הריטניא כתיב ח"ל הדלקה לאו עבודה היא תמיהא מילתא דהא כתיב נה אהרן ובניו דבר אל אהרן ולא נניי לאמר נהעלותך את הנרות וכתיב ונהעלות אהרן את הנרות וי"ל דלהכי לא אפקי' נלשון חיון ואמר נהעלות חו נהעלותך לומר ללאו עבודה היא לחייב עלי' מיתה צור כשם שאין חיון מיתה נעבודה שאינה תמה עכ"ל. [ולכאורה נראה פשוט דמה שהזכיר חיון וייתה אשגרת לישגא וללאו דוקא הוא אלא שאינה עבודה כלל ואינו אפילו נאזהרה, דאליה מחי מקשה מהצמת אליהם, ואף דיש לחזוק מ"מ פשטות הדברים

המטרה יאירו שצעת הנרות יכול יהי כהן אחד נכנס בשצעה נרות ת"ל להעלות נר חמיר, יכול לא יהא כהן אחד נכנס בשצעה נרות ת"ל יהיו שצעה כהנים נכנסים בשצעה נרות ת"ל יערוך אותו אהרן ונניי הא אהרן ונניי אינן עורכין אלא אחד, וכתב הראב"ד ז"ל יערוך אותו אהרן ונניי כו' יכול יהא נכנס כהן אחד בשצעה נרות כו' לפי שנאמר נמקום אחר אל מול פני המטרה יאירו שצעת הנרות דמשמע שלר"ד להדליק כולן צנת אחת כו' כלומר יכנס שם כהן אחד צעין שיוכל להדליק שם שצעה נרות צנ"א כגון שמכנים שם קינסא ארוכה כו' אי נמי שמוציא הנרות שצמטרה ולא היו קצועין צמטרה כדליתא לקמן [דהכיית צתר הכי דקסבר האי תנא הכי], ואיית הא אחרים לקמן לפני ה' שלא יתקן צמחון ויכנים התם הכי קאמר שלא יוציא המטרה ונרותיה לחון ויכניסנה כשהיא נעקרת ויניחנה צמחומה אצל ידליק נרותי צחון ויכניסם צנת אחת שהרי כולם הוקשו זה לזה עכ"ל הנה צמחון צנת אחת שזה הוקשו צלנד [היינו הצוין שגדא הקנים שצנס נותן את השמן] ומדליקן צחון וחזר ומכניסן ומניחן ע"פ קני המטרה כשהן מודלקים אין כאן משום צמחון צמחון (ולהלן אות כ"א וכ"צ עוד דנדר צנאור דנריו) וא"כ מיושב שפיר מה שכתב הרמב"ם שזהו מדליק צחון ואין כאן משום צמחון צמחון ומכנים כיון שאינו מוציא אלא הנרות לחור, דלע"פ דהרמב"ם סבר כמ"ד נרות קצועין היו ולא הי' יכול לסלקן מן המטרה כצמחון דנדריו (פ"ג מתמידין הלכה י"ד), מ"מ משכחת לה זימנא שאין גרותיה קצועים זה כגון שגאה משל אחר מיני מתכות חון מזהב שאז אין קפידא אם אין נרותיה קצועים, כמו שיצוה. דנמחנות (דף פ"ח ע"ג) איפלו זה תנאי אם נרותיה קצועים זה או לא וטעם מחלוקתן הוא אם נרותיה צאים מן הככר או לא, ותניא מטרה ונרותי' צאות מן הככר ואין חלקיה ומחנותי' מן הככר ר' נחמי' אומר מטרה היתה צאה מן הככר ולא נרותי' וחלקתי' ומחנותי' צאות מן הככר, ומ"ד צאות מן הככר ככר ומקשה אומרה ונרותי' קאי וכיון דמקשה הם הרי הם קצועים ומ"ד ככר ומקשה לאו אנרותי' קאי כיון דלא צעי מקשה אינן קצועין, והרמב"ם (פ"ג מצית הצמירה ה"ו) פסק כמ"ד ככר עם נרותי' א"כ קאי מקשה גם אנרותי' ולכן הם קצועים זה. וא"כ אין הדברים אמורים אלא

שנאמרה ולא צתור כיהון אלא אף מחוסר צגדים שדינו כזר לעיני עבודת כיהון שפיר מדליק, אצל זר אע"פ שאינו מחלל משום דלאו עבודה של כיהון היא מ"מ אינו מדליק לכתחלה משום דאינו מחויב צדנר ומצוה אכתפא דכהנים היא דרמיא, ושמיטה שאני שאין מצוה על הכהנים אלא על הנעלים וכשהכהן שוחט רק מדין שליחות הוא (י) ולכן שוחט הזר גם לכתחילה ואפשר עוד דסבר הראב"ד דלע"פ דקרא דנהעלותך שלא נאמר צלשון אהרה אפקי' מכהונה ולא קאי עלה אהרן ונניי דנקרא דיערוך אותו מ"מ מכלל דלפני ה' לא אפקי' ונר"ד שדליק צפנים אלא דנדיענד אין זה מעכב:

(טו) **ולענין** הקושיא כיון דהדלקה עושה מצוה הדלקה צמחומה צעין כדלחרינן צנר חטובה, י"ל דהא צנר חטובה פשיטא לן דהדלקה צמחומה צעין הוא משום דקיי"ל כצתה אינו זקוק לה וא"כ נהדלקה גרידא כנר צמרה כל המצוה ואין אחר"י כלום דלא צעין שצתה מודלקת אלא שדליק, ולכן אי"א לומר דנהדלקה צפנים מתקיימת מצוה שהרי המצוה היא שצתה צחון, והגע צעלמך אלו כצתה עד שלא הוציאה לחון ואינו זקוק לה היכן הוא קיום מצוה של זו, משא"כ צמטרה שאם כצתה זקוק לה כצמחון צמחנות (דף פ"ח ע"ג) נר שצתה כו' מטיבה ונותן זה שמן ומדליקה י"ל שהמצוה היא שצתה מודלקת צכל זמנה אלא לפי שכל זמן הדליקה היא מילתא דמחילא שלא ע"י אדם לכן הונחה המצוה שע"י מעשה האדם נהדלקה כלומר שיצנן שצתה מודלקת כדלשכחן צעלמך צמנות פ"ר ולהקים לאחיו שם וכדומה, ולכן לא צעין זה הדלקה צמחומה דגם ע"י הדלקה שלא צמחומה הוא גורם שצתה מודלקת כל זמנה צמחומה אחי"כ, כלומר דמה שהיא דולקת אחי"כ מכת הדלקתו הוא. [ולפ"י] אפשר ליישב נמי הקושיא השני' משלל יתקן צחון ויכנים ולא גטטרך למ"ש לעיל, ד"ל דעל מצוה הנמשכת לכל זמן דליקתה צפנים לא שייך לומר תיקון צחון משום תחלת ההדלקה. ומ"מ הדליקה חש"י נראה פשוט דלא מהני דהא לא הוספה דליקתה ע"י צן חיונן :

(טז) **אח"כ** נא לירי פי הראב"ד לתו"כ ומנאסתי שכתב על מה שאמרו צתו"כ (פי אומר) יערוך אותו אהרן ונניי מה ת"ל לפי שנאמר אל מול פני

(*) ועיי' נחל"מ (פ"ג מתמידין ה"י) שכתב לענין הוצאת הדשן דלע"פ דלאו עבודה היא ואין הזר לוקה עלי' מ"מ איסורא איכא יעו"ש, ונחל"מ דנרנו מזה. ויותר מזה י"ל דסבר הראב"ד דאין חילוק כלל צין נאמר צלשון אהרה או צלשון נהעלומה אלא דכיון דלאו עבודה היא חסנרל אין זה איסור זרות, אלא מדכתיב זה אהרן צעין כהן מצני אהרן ולאו מדין עבודה אלא מירי דהוא אמריות צענים דלאו עבודה היא וצעיא כהונה ואצילו כהן שאינו מצני אהרן אינו רואה, כדלחרינן צנחנים (דף ק"צ ע"א) דלפ"י לרז דסבר משא כ"ג ה' מ"מ אינו רואה צענים דלחרינן ונניי כתיב, וה"ו דכוחה אלא דאינו מחלל דדיענד כיון דלאו עבודה היא מדיני הכהונה. וצוה אשכחנא קת פתור למ"ש הריטנ"א שם ח"ל ונכנס הרב ז"ל מנאסתי דכולה סוגיין לענין כהן העובד שלא העובד כהונה דהוא ל"י זר כו' והייט דלחרינן האה הדלקה לאו עבודה היא למידי עלה מיתה לבסוף העובד שלא צנדי כהונה עכ"ל והריטנ"א תמה ע"ז, ולמ"ש י"ל דסבר מ"מ צני אהרן צעין וקושיא התוס' דאהרן כתיב דמקתו וכמ"ס :

במטרה הנלה זהב דנעיקן מקשה משליכ כשנלה
 משל שאר מיני מתכות דלא נעיקן מקשה, כדלמחרין
 נמנחות (דף כ"ח ע"א) נלה זהב נלה מקשה אינה
 נלה זהב אינה נלה מקשה, וכ"פ הרמז"ס שם דנשל
 שאר מיני מתכות אין מקפידין על משקלה ואם היתה
 חלולה כשרה וכו' הכ"ח דהיינו שאינה מקשה, וכיון
 דלא נעיקן מקשה ממילא אין קפידא אם אין נרותיה
 קנועין זה ואפשר לסלקן מן המטרה ולהוציאן נפני
 עמון לחוץ ובכה"ג הזר מדליק ואין כלן משום
 מתקן מנחון כמ"ש הראש"ד, ואין לומר דלמסקמא
 נאמח אין כ"ח נין מוציא כל המטרה למוציא רק נרותיה
 ומדליק ואידי ואידי מתקן מנחון הוי דהא לפני ה'
 כתיב וליכא, והא דמולק הראש"ד נהכי רק לפי ההר"א
 דספרי דמקרא דאל מול פני המטרה יאירו שגעת
 הנרות מוכח דכהן אחד נכנס בשגעת נרות ולא
 נע"כ היינו צריכין לומר דגלי קרא דיאירו שגעת
 הנרות דה לא מיקרי מתקן מנחון וקרא דלפני ה'
 מיירי רק במוציא כל המטרה, אבל למסקמא דא"כ
 להדליק נביא הדרן לומר דנכל אופן מיקרי מתקן
 מנחון, ז"ל שהרי מקרא דיאירו שגעת הנרות אפילו
 לפי ההר"א דצריך להאיר כולם נביא לא מוכח
 כלל דמותר להדליק מנחן שהרי אפשר נקינסא
 ארוכה כמ"ש הראש"ד מקמי הכי, ונהי דהראש"ד
 כנראה הוכרח לדרך השגיה שמוציא הנרות ומכנסן
 כשהן מודלקין משום דלשון הספרי הכריחו דקאמר
 כהן אחד נכנס בשגעת נרות דמשמע שגעת כניסתו הוא
 נכנס בנרות דולקים, מ"מ על הספרי גופא קשה למה
 אמר נהאי גוונא ולהוציא מידי מתקן מנחון לימח
 שמכנים נקינסא א"כ מ"מ יכנסו שגעת כהנים וידליקו
 נביא ומתקיימח מצוה דיאירו שגעת הנרות דלאו כהן
 אחד ולא ז' כהנים כתיב זה ומגלן להוציא מידי
 מתקן מנחון, אע"כ דגם לפי האמת אין מתקן מנחון
 אלא כשמוציא כל המטרה כר אבל כשמוציא רק את
 הנרות נלמד ומדליקן ומחר ומכניסן אין כלן משום
 מתקן מנחון וכמ"ש, ועפ"י מדוקדק יפה לשון
 הרמז"ס ש"כ לפיכך אם הטעם הכהן את הנרות והוציאן
 לחוץ נלשון רבים והרי כלן דספר נרותיה קנועין
 זה א"כ להוציאן אלא נהי מטרה וא"כ היה לו לומר
 שאם הוציאה לחוץ נלשון ייחודה, ולפמ"ש מדוקדק יפה
 דלהוציא כל המטרה ולהכניסה מודלקת נאמח אסור
 משום לא יתקן מנחון והכל מיירי רק כשעשאוה
 משאר מיני מתכות ואין נרותיה קנועין ומוציאן נפני
 עמון שלא עם המטרה ולהכי נקט והוציאן לשון רבים:

ענה ד'

(י) **אמר** נעיקר הדבר אם נלה משאר מיני מתכות
 אינה נלה מקשה שכתבנו דעת הרמז"ס דאינה
 נלה מקשה ותמכנו יסודותינו נהכ"ח עדין קטר קא

מינא, דהוה האעת הסתמא דמנחות (דף כ"ח) ת"ר
 מטרה היתה נלה מן העשה ומן הזהב עשאה מן
 הגרועות פסולה משאר מיני מתכות כשרה מ"ש
 מן הגרועות פסולה דכתיב מקשה והויה שאר מיני
 מתכות ממי זהב והויה וכו' מקשה מקשה לעכב זהב זהב
 נמי לעכב האזי מלי כר' היינו זהב זהב מקשה מקשה
 לדרשא כר' מלי דרשא דמינא ככר זהב טהור כר' נלה
 זהב נלה ככר אינה נלה זהב אינה נלה ככר נביעיה
 כפתוריה ופרסיה נלה זהב נלה נביעים כפתורים
 ופרסים אינה נלה זהב אינה נלה נביעים כפתורים
 ופרסים ואימח נמי נלה זהב נלה קנים אינה נלה זהב
 אינה נלה קנים ההוא פתחו מיקרי דה מעשה המטרה
 מקשה זהב נלה זהב נלה מקשה אינה נלה זהב
 אינה נלה מקשה מקשה דסיפא למלי אחי למעוטי
 חלונות כר', והרמז"ס (פ"ג מניח הנחירה) כתב
 המטרה מפורשת לרחה נחורה וארבעה נביעים כר'
 נדילא בשעשאוה זהב אצל שאר מיני מתכות אין עושין
 זה נביעים כפתורים ופרסים וכן מטרה הנלה זהב
 תהיה כולה ככר עם נרותיה ותהיה כולה מקשה
 מן העשות, ושל שאר מיני מתכות אין מקפידין על
 משקלה, ואם היתה חלולה כשירה, ואין עושין אותה
 לעולם מן הגרועות נין שהיתה של זהב נין שהיתה
 של שאר מיני מתכות. שגעת קני המטרה מעכבין זה
 את זה ושגעת נרותיה מעכבין זה את זה נין שהיתה של
 זהב נין שהיתה של שאר מיני מתכות וכל הנרות
 קנועים נקנים. וכתב הכ"ח ומ"ש ואם היתה חלולה
 נראה לפרש דהיינו לומר שאינה מקשה עכ"ל והוא
 כמנואר במוציא אינה נלה זהב אינה נלה מקשה, אבל
 לפ"י קשה טועם מ"ש הרמז"ס נתר הכי ואין עושין
 אותה לעולם מן הגרועות נין שהיתה של זהב נין
 שהיתה של שאר מיני מתכות, והרי פסול דגרועות
 הוא ממקשה וכיון דנשל שאר מתכות לא נעי מקשה
 רחוי ה"י שלא לפסול הגרועות, והמליח מעד ע"ז
 וכתב ז"ל ואם היתה חלולה פירשה מרן דהיינו לומר
 שאינה מקשה נראה דדוקא נדיענד כשירה אבל לכחלה
 צריך לעשותה מקשה וזה ניחא מ"ש ואין עושין אותה
 לעולם מן הגרועות דהיינו לכחלה דאלת"ה תיקשי
 דהא פסול דגרועות נפקא לן מדכתיב מקשה ותניא
 מקשה זהב כר' אינה נלה זהב אינה נלה מקשה א"כ
 פסול דגרועות נשל שאר מתכות מנלן אלא ודאי
 רבינו לא מיירי אלא לכחלה, ומ"מ לא ידעתי מנא ל"י
 דין זה ואדענא לינשא דממרא אינה נלה זהב אינה
 נלה מקשה משמע אפילו לכחלה עכ"ל. והנה הדותק
 שמדברי התל"מ מנואר והוא עמון ז"ל לא נחה דעתו
 מהן דמכ"ל להרמז"ס לחלק לכחלה מדיענד, ועוד
 דנהלכה ה"אין עושין אותה לעולם מן הגרועות כולל
 הוא של זהב ושל שאר מתכות יחד ובשל זהב נדלי
 מעכב גם נדיענד והא"ך ניחא דלנדין קאמר זה
 נשל זהב גם נדיענד ובשאר מתכות רק לכחלה, דבר
 זה א"כ ליאמר, ומי מלי האזי דכתיב ואם היתה חלולה

כשירה ואם היתה כוונתו למקשה ולהכשיר הגרוטאות נדענזד למה שינה מלשון הש"ס ומלשון עמנו מקמי הכי ולא קאמר ואם לא היתה מקשה ושלא מן העשות כשירה, וכל רואה יראה דלשון הרמזים ואין עושין לעולם מן הגרוטאות לשון לעולם מורה להספרי פי' בהעלותך מכלל אמרו אין של זה עושים של כסף ושל נרזל ושל עופרת כו' אבל אין להם מין קשה אל יעשו מן גרזי, ומשמע לעולם. ועוד דנהלכה ז' נדון שקניה ונרותיה מעכבין בין שהיתה של זהב בין שהיתה של ארז מיני מתכות סיים וכל הנרות קנועים נקנים, וסגנון הלשון מורה להדיא דאכלהו קאי אשל ארז מיני מתכות נמי, וקציעות הנרות נקנים תלמי נדון המקשה כמש"ל וא"כ מוכח דגם בשל ארז מיני מתכות נעין מקשה. האומנם שלפי דרך המל"מ י"ל דבשל ארז מיני מתכות נעין קנועים לכתחלה כמו שפסל בהן הגרוטאות לכתחלה לפי דבריו דלכתחלה מיהא מקשה נעין, אבל גם כזה בשל דהרמזים כולל בכל הנרות של זהב ושל ארז מתכות יחד דעסיק בהו מקמי הכי והאיך נפרשו לדדון בשל זהב לעיכובא ובאר מתכות לכתחלה כמש"ל, ומדברי הרמזין נפירושו עה"ת פי' בהעלותך משמע נמי דמקשה מעכב בשאר מיני מתכות שכי' והחזיר מקשה היא לומר שאין מעכב בה אלא מקשה לא זהב כו' וכן אמרו רבותינו בספרי ונס' מנחות יעשה"ט [ואף דלע"מ דמקשה היא דסיפא לא לעכב נא אלא למעוטי חצוצרות כדאמרינן בשמעתין, י"ל דלא חש להניח מקשה דפי' תרומה לעכב כנש"ס והניח מפי' דקאי בה לפי שכן הוא בספרי, אבל מ"מ נעיקר הדין נראה דעתו ז"ל כן]. וכן משמע קצת בערוך (ערך גרט) דגרוטאות פסולין בשאר מיני מתכות דאחר שחשן תכמה מקומות גרוטאות הניח לאחרונה ברייתא דיון ח"ל ת"ר מורה היתה נאה מן העשת ומן הזהב עשאה מן הגרוטאות פסולה, פי' מסמרות שגורין ושגרי נרזל אשר יתאספו ויתקבצו ולשון יון הוא, וי"א כל מיני מתכות השגורין בין כסף בין זהב עכ"ל הנה כתב על כסף וזהב ש"א שהם ג"כ בכלל גרוטאות ולדרך הראשונה אין אלו בכלל ואפ"ה ניחא לי ברייתא וקאי לפי' גרוטאות לשאר מתכות, ואף דנאמת מפורש בסוגיין דגרוטאות יפול גם על כסף כדאמרינן בני חצוצרות דנאות משל גרוטאות ושל כסף כינוהו לעכובא מ"מ נראה מיהא דעתו דניחא לי לפרש הנרייתא דפסול גרוטאות נרזל, ונפירוש רב האי גאון לכלים (פי"א מ"ג) כתב מן הגרוטים פי' איכא דאמרי מן הגרוטאות חתיכות של נרזל אשר יתאספו ויתקבצו כגון מחט שגורה ומסמרות שגורים כדאי לענין מורה:

הגרוטאות פסולה סתמא קמי, ויותר מזה דנתוספתא חולין (פי"א) הגירסא מורה אין כשרה אלא מן העשת עשאה מן הגרוטאות פסולה ומשאר מיני מתכות כשרה, וזהב לא קמי כלל ברישא, ועוד תני התם חצוצרת אינה כשרה אלא מן הכסף עשאה מן הגרוטאות כשרה משאר מיני מתכות פסולה נמצאת אומר פסול נמורה כשר נחצוצרות פסול נחצוצרות כשר נמורה, ואי אחרת דנמורה נמי אין הגרוטאות פסולין אלא כזהב וכשרין בשאר מינין אין כאן פסול נמורה כשר נחצוצרות וזהב נחצוצרות פסול ובשל כסף נמורה נמי גרוטאות כשרין, ונהי דאיכא למימר דעל עיקר הפסול קאמר שי' פסול גרוטאות נמורה ואינו נחצוצרות מ"מ לפי"מ מרזוח יותר ובספרי פי' בהעלותך תני להיפוך נמצא כשר נמורה פסול נחצוצרות כשר נחצוצרות פסול נמורה, וכשר נחצוצרות היינו בשל כסף, ותני עוד שם בספרי אין של זהב עושים של כסף ושל נרזל ושל עופרת כו' אבל אין להם מין קשה אל יעשו מן גרזי וסתמא קמי, ואף שאין זה מכריח כ"כ מ"מ סתימות הדברים בכל האמור נוטה לזה. ובשמעתין אמרינן גביעיה כפתוריה ופרחיה נאה זהב נאה גביעים כפתורים ופרחים אינה נאה זהב אינה נאה גביעים כפתורים ופרחים, ופרכינן עלה ואימא נמי נאה זהב נאה קנים אינה נאה זהב אינה נאה קנים ומשנינן ההוא פמוט מיקרי, והרי בזהו קרא מקשה נמי כתיב צי' ואמאי לא ממעט כוליהו מאפי קרא ולימא אינה נאה זהב אינה נאה גביעים כפתורים ופרחים ומקשה, א"ו דהדר קרא מקשה לעכב לכל המינים, מכל הנין גראה להרמזים ז"ל דנעין מקשה בכל המינין וגרוטאות פסולין בהם, והא דאמרינן נתר הכי וזה מעשה המורה כו' אינה נאה זהב אינה נאה מקשה אפשר דלא היתה הגירסא כן לפי' או שדחאה לחיה טעם, ומ"ש ואם היתה חלולה כשירה הנה לא ידענו מהו ענין החלולה ואחיה מקורו ואפשר דלא קאי כלל אשל ארז מיני מתכות אלא חר לעיקר דין המורה דחלולה כשירה ולא הורו לי דברי המג"ש ז"ל בקרית ספר ח"ל וכן של זהב נעין ככר עם נרותיה ומקשה ושאר מיני מתכות אין מקפידין על משקלה כו' ואם היתה חלולה כשירה דלא קפיד קרא אלא אמקשה עכ"ל, הרי שחפס דנחלולה ליכא חסרון דמקשה וא"כ שז לעיקר דין המורה ואפילו בשל זהב נמי [ומקורו לא נודע לן] ודלא כהכ"מ, ובג"ש פי' בהעלותך כתב עד ירכה עד פרחיה ירכה היא השידה שעל הרגלים חלול בדרך מנורות כסף שלפני השרים עכ"ל, ולא ליחפריש אם כוונתו שהשידה חלולה ואינה מלאה ואטומה מנפים בדרך כל המנורות או שכוונתו שחלל י' מקרקע השידה ולמטה בין הרגלים כרגלי, ולדרך הראשון אין קפידא נמה שהשידה חלולה ומקשה מקרי כהקריית ספר, אבל יותר נראה בדרך השני דאליה חלולה הר"ל למימר:

(יח) ונראה נרור נדעת הרמזים ז"ל שהגרוטאות פסולין גם בשאר מיני מתכות אפי' נדענזד דבהו נמי נעין מקשה לעיכובא, וחילא דידר דנרייתא תניח מן העשת ומן הזהב כתרי מילי ומן

(יט) אור"ח לפי שדחוק לומר דגירסא אחרת היא לפי הרמזים או שדחה מ"ש אינה נאה זהב

זוהו הנקרא אטום שיתאטמו הנקצים והחלולים כפי שאפשר צדי אדם, וההפך וזה כשהמתכת אינה נוקשת ע"י קורנם ונשארה רכה לפי הערך ונקוצה ע"י נקצים האמורים או חלולים ממש נקראה חלולה ואמרו בספרי (לפי גירסת הגר"א ז"ל) מקשה אין מקשה אלא מן קשה מן העשת מעשה קורנם, והיינו שיהי קשה ואטום הנקצים ולא רך וחלול. (וייתכן שבאמרו מן קשה ר"ל שהמלה נגזרה מן שרש קשה ופירושה מלאכת עשיית הרך לקשה ע"י הלתות פטיש שלא נאש והיינו הקשה נקורנם, כמו כחמר מקשה המה. וכן מקשה משמעו גם חתיכה שלמה של דבר מה קשה כמו מכנר שפירושו חתיכה שלמה של מקלעת מעשה כנר משרש כנר שענינו קלוע, חוהי עשת חתיכה שלמה של מתכת ככלל שהיא מן החמרים הקשים. ונא להוילא שלא נאמר שהוא משרש נקש שענינו הלום ודבק יחד ואין בו משמעות עשות קשה מרד ולא משמעות השניה של חתיכת דבר קשה, שאלו הי' משרש זה ראוי הי' שינא הקר"ף דגושה ולחסרון הנ"ן). ולפי"ז מן הגרונטאות פסולה לפי שאינה מחתיכה אחת והחלולה פסולה שלא הי' זה הקשת קורנם. וס"ל להרמז"ם בשאר מיני מתכות נמי צעין מחתיכה אחת ולכן מן הגרונטאות פסולה בשביל הראיות שהנאנו למעלה, והא דאמרינן זה מעשה המטורה מקשה כ"י אינה נאה זה אינה נאה מקשה נע"כ דלא ממעטינן להו אלא מתשמעות אחת של מקשה דהיינו הקשת קורנם ולא מתשמעות השניה של חתיכה אחת, [ויש להמחיק קצת דזה מעשה המטורה נתנאי העיבוד משתעי חוהי הקשת קורנם], והשתא א"ש מה שהקשינו אחאי לל ממעטינן שאר מתכות ממקשה מקרא קמא דגביעה כ"י משום דהך מקשה לעיכונא וזהו נא ויש בו שתי התשמעות וגם חתיכה אחת ככלל וא"א למעט שאר מתכות דגם זהו צעין חתיכה אחת ורק מקרא נתרל ממעטינן דאפשר לפרשו שגל לשם מיעוט לענין הקשת הקורנם בלבד, ועפי"ז יש לומר טעם על הש"ס גופי אחאי נאמת ממעטינן שאר מתכות רק לענין החלולה ולא לענין הגרונטאות ומכלן דהמיעוט קאי רק אחד ולא לתרווייהו ולמ"ש א"ש דאי תימא דשאר מתכות נתמעטו משניהם א"כ איכא לתשמע הא מקרא דגביעה כ"י ולייתר לן חד מקשה וחד זהב אע"כ דלא אימעט מתרווייהו ולהכי מקרא דגביעה א"א למעטוי כמ"ש ואיטריך מקשה חבד דזהו מעשה המטורה, ואי תקשי מכלן למעט הקשת קורנם להכשיר את החלולה ולפסול את הגרונטאות ואימא איפכא, י"ל דאי אמת דגרונטאות כשרין אי אפשר עוד להקשת קורנם נכדי לעשותה קשה דהיינו אטומה מחללים דע"י קורנם שלא נאש לעולם תשאר חלולה במקום הדבק של המתכות, וע"כ דנתמעט מהקשת קורנם ולא מחתיכה אחת, והשתא א"ש פסקי הרמז"ם דמתחלה כתב דגל זהב תהי מקשה מן העשיות היינו שיקש העשיות נקורנם נכדי שתהי אטומה ונאל שאר מתכות אס היתה חלולה כשרה

אינה נאה מקשה לטעם לא נודע, ולפי"ז מצי קשה ולייתר לן חד מקשה חבד דהאי קרא שגל לשם דראש והדרה קושית הש"ס אימא זהב זהב לעכב וליכא לתרוני תו כדמתרין הש"ס האזי אחי אלא כ"י היינו זהב זהב מקשה מקשה לדרשא עיי"ש בסוגיא ונתוס', וכן אינו מדוקדק לפי"ד מ"ש הרמז"ם וכן מטורה הנאה זהב כ"י ותהי כולה מקשה כ"י ולפי האמור לא הי' לו לכחוד דין המקשה אלא זהב דוקא כשהוא טהור גם בשאר מתכות, וגם שהוא נגד דברי הכ"מ נאמן צינא, לכן נראה להוסיף צינאור הדבר ועם זה יתייבז הכל בס"ד. דהנה צעין המקשה נחיונ העשת ופסול הגרונטאות כתב רש"י בסוגיין ח"ל מן העשת עשייתה חתיכה שלמה ומכה נקורנם עד שינא חמנה כל כליה, מן הגרונטאות זהב שור, מקשה משמע חתיכה אחת כדמתרגמינן ע"ד משוך שנתוך הכל מחתיכה אחת מקשה משמע דבר המוכה וההלס כדכתבי וארכנתיה דל ללא נקש עכ"ל, ולא נתנאל לי אס כוונתו הי' דמקשה יש בו שתי משמעות, האחת צנוף החומר שחמט מעשית המטורה והיינו חתיכה אחת שלמה חוהי עשת שפירושה חתיכה שלמה גדולה כדפירש"י, וכ"כ הר"ש (פי"א דכלים מ"ג) העושה כלים מן העשת ח"ל עשת חתיכה גדולה של צרל כמו עשיות של צרל דפי אחר להם הממונה וכדנתיא צ"י הקומץ הרנה המטורה היתה נאה העשת עכ"ל, והתשמעות השנית היא צעינד דמקשה לשון והקשה היא שיכה עליה נקורנם שאמרו בספרי אין מקשה אלא מעשה קורנם, או דמקשה רק תשמעות אחת יש זה והיינו מעשה קורנם דמקיש נקורנם ומוילא אנריה ומחילל מוכח דצעין חתיכה שלמה והיינו עשת, ומה ידעין לפסול הגרונטאות שאין חתיכה אחת ושלל יעשה אנרים אנרים ויתננה. (וראיתי בהתוה"מ להנאון חלזים צ"י בהעלותך ש"י שלא כדברי רש"י דמהקשת קורנם ידעין שלא יעשה אנרים אנרים דזה נלמד מקרא דגביעה כפתוריה ופרחיה חמנו יהי' שלא יעשה אנרים אנרים כמ"ש בספרי. אלא נאמת דהך רש"י ז"ל דמתנחות דף פ"ח ע"ג אמרינן דנרותיה קנועות שהם ככלל ככר ומקשה הרי דמקשה ילפינן לה, ונאמת מקרא דחמנה יהי' לא מצי למילף נרותיה שלא החכרו בו, והספרי לטעמי' דסנר דאין נרותיה קנועין זה דתני סיפא יכול אף נרותיה כ"י מן הככר ומן הזהב הם נאים ואינם נאים מן קשה. וכ"כ א"כ מכל להספרי דלא יעשה קניא אנרים אנרים דנקרא דהיו לא נאמרו קנים, ז"ל דכתבי נמי קרא אחרינא כפתוריהם וקנוותם חמנו יהיו. וש"ס דילן לא ס"ל זה כהספרי ושפיר פי' רש"י ז"ל). אולם להרמז"ם נתיא דשתי תשמעות יש במקשה כ"ל שתהא חתיכה אחת והיינו עשת ומה פסלינן גרונטאות ושיקשו עוד עליה נקורנם שתעשה קשה ביותר שיתקרב חלקיה זה לזה ותהא מולקה ומלאה שלא יהיו זה הנקצים הדקים הפנימים ייין חלקי המתית או וילי' אסרים ממש שיקרו

ולא נענין מקשה, ואח"כ כח דין הגרוטאות השוין בשניהם לפסול לפי שאינם חתיכה אחת, ובהלכה ז' כתב שכל הנרות קבועים בנקים וכולל זה גם שאר מחכות שכולם צריכים להיות מחתיכה אחת והנרות ככלל, ועדיין הי' לני מהם לפסוק בסכינא חריפא את המקשה ולומר שנתמעט רק לענין חלולה ולא לענין עשת עד שגאחתי לי זה חצר גדול בס' מרכבת המשנה שדרך ג"כ נמשלה זו ונגע נקזה הדגרים, ואח"כ הראו לי שהנאון מלג"ס ז"ל נפי' תרומה נגע ג"כ בעיקר דגרים אלא שלא ירדו ללגן את הענין כדי לרבו:

כ) לאתרוגה לעיר עוד נקצרה מהרהורי לני נענין זה בקטועי מלין, דעוד עלה על דעתי דלפמ"ש הרמז"ס נפירושו לכלים (פ"א ח"ג) דעשת הוא חתיכת ברזל אלא יאיתו ממקור העפר יש לפרש דנענין נמנורה מחכת חדשה מן המכרה והגרוטאות פסולין לפי שאינן מן המכרה אלא ישנן הן וכבר נשתמשו בהן ואפילו יהיו חתיכות גדולות. ונחמספתא מגילה (פ"ג) תנינן אננים וקורות שחנן מתחלה להדיטו אין צונין אותן זהר הנית ופסקה הרמז"ס (פ"א חגיגה הנחירה ה"כ) וצירושלמי יומא (פ"ג ה"ו) תני אנני קודש לריק שחא חנינתן נקודש ונקודש יחננו, והא דתנן נמדות פ"ג מ"ד אחד אנני הכנש ואחד אנני המזנח מנקהת נית כרס וחופרין למטה מהנחולה ופי' הרא"ש קרקע נחולה ידוע שלא הי' גם ברזל, היינו רק טעם למאי דנענין דוקא למטה מהנחולה. ומסופקני בכל הי"ל אם מעכבין, ועיי' בנזחים (דף י"ח ע"ג) נד שיהיו חדשים ואמרינן התם שאינו מעכב, ועיי' צירושלמי יומא אם נחתום יומא דף י"ב ע"ג ד"ה ילנש ועיי' מנחות (דף כ"ג ע"א) מה מונח שלא נשתמש בו הדיטו אף ע"כ ואם שלא נשתמש בהן הדיטו, ונחמספתא אמרינן שאם עשאו מן הגרוטאות כשרין וקארו. ולא צריח לי האידך הוא נלמד ממהקשה כמנזאר נגמרא דפסול הגרוטאות הוא משום דלא הוו מקשה, ואפשר דהיינו דקאמר הספרי מן קשה ר"ל מן המחנב, או מן (או מין לפי הגירסא הישנה) קשה שעדיין לא הותך מקודם ומעולם לא הי' אלא קשה, והא דנענין גם נמתכת חדשה חתיכה אחת גילף ממשמעות ומעשה קורנם שמשעט ומזילא אצריה ממנה כדפירש"י, ולפי"ז י"ל דנשאר מיני מחכות דלא נענין מעשה קורנם גם חתיכה אחת לא נענין ונלמד שלא יהיו מן הגרוטאות הישנות, וממילא נשאר מיני מחכות נעשית אצרים אצרים ולא קבועי נרות, ומזה יא' לן דין חדש דלאו דוקא גרוטאות מחתיכות הרבה אלא אפילו חתיכה אחת גדולה ישנה או שנשתמשו בה פסולה, ולאו דוקא שחרקו לצין הנלחות אלא הי"ה כלים שנשתמשים בהם נמי פסולין ואפילו יהיו חתיכה שלמה. ומלאתי בהנהגות לספרי מהכס קדמון ספרדי שגספחו להספרי עם הנהגות הגר"א ז"ל שכתב כעין זה ח"א אין מקשה אל מין קשה י"מ מן משך נחרטם גידא ור"ל דבר שמועלם לא געשית בו מלאכה ולא נמשך אלא עתה הוא חחילת משיכתו עכ"ל. אצל רחוק לומר כן דאי הכי לא הו"ל

למיתני גרוטאות שמוננו ידוע כפי שנתפרש למעלה וה"ה כל שאינו מן המכרה או כל מחכות וכלים שנמשכו כבר או שנשתמשו בהם. עוד הי' אפשר לפרש עשת חוקה ומלאה והיינו אטומה מחללים מלשון שמו עשאו, וזה מדוקדק יותר לשון הרמז"ס דהיינו ממש ההיפוך מן החלולה ואמר דנחב נענין עשת ונשאר מתכת גם החלולה כשרה, אולם קשה מלשון התוספתא חולין שהזכירו מנורה אין כשרה אלא מן העשת וזה משמע לכל המחכות, אך נשמעתין הוצאה נלשון היתה נאה מן העשת. עוד הרהרתי דלולי פסול הגרוטאות הוא משום תערובות מיני מחכות שונים או אפילו מין אחד וטיבם משונה נחלקיהם, והא דאמרינן נשמעתין (כ"ח ע"ג) נמנורת שמונאים שפודין של ברזל היו וחיפוס נעץ י"ל דשאינו התם שחיתה נפנים כולה מברזל לחוד וכשרה והחיפוי י"ל דלא מנרג, ואם הי' החיפוי גם נד הפנימי של תוך הנרות לכאורה לא שייך לפסול משום חנינה בין שמו לברזל המנורה. ועוד דהחיפוי של עץ גופיה הוי מנורה נפיע שרה חלולה כשרה נשאר מחכות ומאי איכפת לן מה שנתוכו ברזל ואם צריך להיות חתיכה אחת אפשר שיהי' חתיכה אחת ע"י מעשה אומן או ע"י יציקה דאם נתמעטו שאר מחכות ממהקשה דהקשת קורנם גם יציקה כשרה נהו, ואם חלולה נשל זהו כשרה לדעת רש"י יש להסתפק וכבר העירונו מזה למעלה. ואם התיך גרוטאות לחתיכה אחת נראה דפנים חדשות נחו, אצל אם נענין מן המחנב לא מהני, וגרוטאות לדעת רש"י כשרין נשאר מחכות דפירש לגרוטאות דשמעתין זהו שצור וכוננו מנזארת דנשאר מחכות כשרין דלא נענין מקשה, ודבר זה העירני חכ"א. ולדעת הרמז"ן דמהקשה מעכב נשאר מחכות כמש"ל מ"מ ממהקשה דקורנם נזילי נחמטעו דא"ל אומאי אינטריך כלל ופרט או מיעוט וריבוי לחרס ועץ דאי אפשר נהקשת קורנם, ודבר זה נתעוררתי מתוך מו"מ עם חכ"א. ויש להאריך טונא נכ"י אלא שכבר נמשכו יותר מדאי נמלי סטראי שלא מעיקר ענינו ועת לקרר ומקום הנחנו:

ענה ו

כא) עכ"פ מן האמור מנזאר דדעת הרמז"ס נראה דגם נשל שאר מיני מחכות היו הנרות קבועים נמנורה, וא"כ א"א הי' להוציא הנרות לחוץ נפיע אלא עם המנורה כולה, וי"ל דמ"ש נפיע מציאת מקדש שאם היטיב הכהן את הנרות והוציאו לחוץ היינו עם המנורה כולה והדרא קושיא לזכותא אמאי מותר לר להדליקו ואם הדליקו כשירות והרי יערוך אותו לפני ה' נענין שלא יתקן מנחון ויכבים ולא שייך תירונו שזאות ט"ז. והנה עדין צריך לדקדק נציאור דברי הראש"ד שהנחתי נאות הג"ל שכ' דהוי"א שכהן

הכי משמע, ולשון הריטניא [נע] וכתב עוד שם ח"ל על הצתת אליהם פי' הדלקת המערכה כר שלא תהא אלא נכהן כשר כר' והייט דכתיב נ' הכהנים וכתב נה נמי ונתנו לשון אזהרה אלמלא הדלקה עבודה חשובה היא ופרקי' הצתת אליהם עבודה והדלקה לאו עבודה פירש"י ז"ל הצתת אליהם עבודה שיש נה טורח כר אבל הדלקת נרות לאו עבודה היא ולאו כלם עניד דהא מכיון שהדליק נרות היואל השלכנת עולה מאל"ה עכ"ל. המנואר מדבריו ומדאפקי' נלשון נהעלות ולא נלשון אזהרה לגלויי אחי ללאו עבודה היא ולא נעיא כהן והוא כמיעוט מכהונה. האומנם דקיק דל"כ מאי פריך הש"ס על הדלקה לאו עבודה היא ולא והתניא ונתנו נבי אהרן הכהן אש על המזבח וערכו עלים על האש לימד על הצתת אליהם שלא תהא אלא נכהן כשר ובכלי שרת והרי אשני הכהן דגלי קרא נלשון נהעלות ולא נעיא כהן, ונריך לדחוק דלי לאו סגרא דלאו עבודה היא לא הוה דרשינן לקרא הכי. ומעתה נאמר דהכי היא ג' הרמזים ז"ל, דקרא דיערוך אותו כולל הצתת הנרות במקומו הכנסתו והטבתו דהיינו דישון הפתילה ניקור וניקוי נתינת פתילה חדשה ושמן והדלקה דכל זה צידד נקרא הטבה, וכמ"ש המאירי יומא (דף י"ד ע"ג) מוציא כל הפתילה וכל השמן ומקנת את הנר ומחדש בו פתילה ושמן והדלקה זו עס התיקון הוא הנקרא הטבת נרות עכ"ל, לפי שכל הכנה זו לצורך הדלקה היא צאה חוהי העיקר וגמר המצוה ונתוספתא מנחות פ"ז תנינן וישם את המנורה בצאה מועד וגו' ויעל הנרות לפני ה' כאשר צוה ה' היכן צוהו על המנורה הטובה יערוך את הנרות וגו' הרי שמכאן מוצת העלאה [ויש להעיר מהה על המולקים על הרמזים דתרי מוצת ניבחו, ולכ"מ] ולפי"ז ה' ראוי שתהא הדלקה נכהן דוקא דהא יערוך אותו אהרן ובניו כתיב, אלא מדגלי קרא נהעלות ונהעלותך שלא נלשון אזהרה אפקי' מכהונה למימרא דלאו עבודה היא וכשרה נזר, וא"כ ז"ל דמאי דכתיב נהאי קרא יערוך אותו אהרן ובניו מן מהדלקה הוא, ולכן גם לפני ה' דכתיב נ' לא קאי על הדלקה, ולפיכך כל ההטבה דהיינו ניקור ודישון ונתינת פתילה ושמן וסדורה דנכללו נהאי קרא לריכות כהן ולפני ה' שלא יתקן בחוץ ויכניס והדלקה אינה צריכה לא כהן ולא לפני ה' ורשאי להדליק בחוץ, ומ"מ הדלקה מצוה היא כמ"ש דכל ענין ההכנסה הוא לצורך הדלקה חוהי גמר המצוה. וזה איפלו הרמזים והראשון ד, דהרמזים סוגר כיון שהדלקה כשרה נזר הוי המצוה סתמא על מי שיכולת נידו להדליק ולכן כשהיא בחוץ שהזר יכול להדליק רשאי הוא להדליקה גם לכתחלה ומתענדא מצוה על ידו, והראשון ד ס"ל דלע"ג דלאו עבודה היא ואין מצוה כמלכות העבודה שבהכונה אלא מצוה גרידא כאשר המצות מ"מ כיון דמקומה תמיד נפנים במקום שחין הזר כנכנס ואינו מן הדיו ומתמלי המצוה שיתאסרה לחוץ נודאי כשאמורה מצוה זו על הכהנים היא

ע"כ) מנואר דלי הדלקה עושה מצוה הדלקה במקומה נעין ואם הדליק נר חטובה נפנים והולאה לחוץ לא עשה כלום. וא"כ כיון דמקום המנורה הוא נהיכל נודאי נריך להדליק במקומה והאיך כתב דהזר מדליק בחוץ. עוד תמה דכתב"כ (פי' אומר) אמרין יערוך את הנרות לפני ה' שלא יתקן בחוץ ויכניס וא"כ האיך ידליק הזר בחוץ:

והנראה לומר דלכאורה קשה טובא נמ"ש הרמזים דהטבת הנרות היא מ"ע מקרא דיערוך אותו אהרן ובניו והדלקת הנרות היא הטבתם, כיון שהדלקה מהאי קרא ידעין א"כ לינעי כהן דוקא דהא כתיב אהרן ובניו ואמאי כשרה נזר, ואם הדלקה לאו מהאי קרא ידעין היכן היא מ"ע דירה והי"ל לומר, דהנה התו"י יומא (כ"ד ע"ג ד"ה הדלקה) הקשו כיון שהדלקה לאו עבודה היא אמאי כתיב נה כהן דכתיב דבר אל אהרן ואל בניו נהעלותך את הנרות וגו' וגשלוו בתיהם. והמאירי נתיב כתב ח"ל ואף שהדלקה אינו תיב שהדלקה אינה עבודה שאינו נותן דבר שיש בו חוש כר' ולא עוד אלא שהטיב [שם הטיב] הכהן את הנרות והוליו לחוץ מותר לזר להדליקן כר' ואע"פ שנאמר ונהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה ומדכתיב נה אהרן משמע שעבודה היא לא נאמר אלא משום יקטירנה עכ"ל. אמנם תירוץ זה לא יספיק אלא לקרא דנהעלות את הנרות דכתיב נתיב יקטירנה אבל לקושית התו"י מדבר אל אהרן נהעלותך את הנרות לא יעלה ארוכה, וז"ל דמקרא זה לא הוקשה לי כלל משום דנהעלות הנרות גופה לא נאמר הכא אהרן אלא דמתפילה נאמר דבר אל אהרן ואמרת תלוי וי"ל דלאו משום דהעלאה נאמר אלא משום דנישמרת העבודה מסורה לו נאמר הדיבור אליו שנהעלות הנרות אל מול פני המנורה יאירו שנת הנרות, אלא מקרא דנהעלות הוקשה לי שנאמר אהרן נהעלאה גופה וע"ז תירץ שהוא מוסב על יקטירנה. עכ"פ נראה מהה דליכא מיעוטא בהדלקה דלא לינעי כהן אלא דלא אשכחן נה כהן נהדיא וכיון דנכשרא ידעין דלאו עבודה היא הזר כשר נה. אבל להרמזים שכלל את הטבת הנרות והדלקה בכלל נמ"ע דיערוך אותו לא יספיק תירוצו זה שהרי נקרא דיערוך אותו אהרן ובניו נהדיא כתיב נ'. אולם הריטניא כתב ח"ל הדלקה לאו עבודה היא תמיהא מילתא דהא כתיב נה אהרן ובניו דבר אל אהרן ואל בניו לאמר נהעלותך את הנרות וכתב ונהעלות אהרן את הנרות וי"ל דלכ"י לא אפקי' נלשון חיונ ואמר נהעלות או נהעלותך לומר דלאו עבודה היא לחייב עלי מיתה נזר כשם שאין חיונ מיתה נעבודה שאינה תמה עכ"ל. [ולכאורה נראה פשוט דמה שהזכיר חיונ וייתה אשגירת ליטא ולאו דוקא הוא אלא שאינה עבודה כלל ואינו אפילו נאמרה, דל"ה מאי מקשה מהצתת אליהם, ואף דיש לדחוק מ"מ פשטות הדברים

שנאמרה ולא נתור כיהון אלא אף מחוסר נגדים שדינו כזר לענין עונות כיהון שפיר מדליק, אבל זר לע"פ שאינו מחלל משום דלאו עונדה של כיהון היא מ"מ אינו מדליק לכתחלה משום דאינו מחויב נדנר ומזהה אכתפא דכהנים היא דרמיא, ושחיטה שאני שאין מצוה על הכהנים אלא על הנעלים וכשהכהן שוחט רק מדין שליחות הוא (*). ולכן שוחט הזר גם לכתחילה ואפשר עוד דסנר הראש"ד דלע"ג דקרא דנהעלותך שלא נאמר נלשון אזהרה אפקי מכהונה ולא קאי עלה אהרן ובניו דנקרא דיערוך אותו מ"מ מחלל לפני ה' לא אפקי' ונריך שידליק צפנים אלא דנדיענד אין זה מעכב:

(טו) **ולענין** הקושיא כיון דהדלקה עושה מצוה הדלקה נמקומה נעין כדאמרינן נר חנוכה, י"ל דהא דנר חנוכה פשיטא לן דהדלקה נמקומה נעין הוא משום דקיי"ל ככתה אינו זקוק לה וא"כ בהדלקה גרידא נר נמרה כל המצוה ויין אחריי כלום דלא נעין שיהא מודלקת אלא שידליק, ולכן אי"ל לומר דבהדלקה צפנים מתקיימא מצוה שהרי המצוה היא שיהא נחון, והגע נעמך אלו ככתה עד שלא הוציאה לחון ואינו זקוק לה היכן הוא היום מצוה של זו, משא"כ במנורה שגם ככתה זקוק לה כמבואר במנחות (דף פ"ח ע"ג) נר שככתה כו' מטינה ונותן זה שמן ומדליקה י"ל שהמצוה היא שיהא מודלקת בכל זמנה אלא לפי שכל זמן הדליקה היא מילתא דמחילא שלא ע"י אדם לכן הונחה המנורה שע"י מעשה האדם בהדלקה כלומר שיסנן שיהא מודלקת כדאשכחן נעמך במנחות פ"ר ולהקים לאחיו שם וכדומה, ולכן לא נעין זה הדלקה נמקומה דגם ע"י הדלקה שלא נמקומה הוא גורם שיהא מודלקת כל זמנה נמקומה אח"כ, כלומר דמה שהיא דולקת אח"כ מכת הדלקתה הוא. [ולפי'] אפשר לייסג נמי הקושיא השני משלא יתקן נחון ויכניס ולא נלטרך למ"ש לעיל, ד"ל דעל מצוה הנמשכת לכל זמן דליקתה צפנים לא שייך לומר תיקון נחון משום תחלת ההדלקה, ומ"מ הדליקה תש"ו נראה פשוט דלא מהני דהא לא הוסנה דליקתה ע"י בן חיון :

(טז) **אח"כ** נא לידי פי' הראש"ד לת"כ ומצאתי שכתב על מה שאמרו בת"כ (פי' אומר) יערוך אותו אהרן ובניו מה ת"ל לפי שנאמר אל מול פני

המנורה יאירו שצעת הנרות יכול יהי כהן אחד נכנס בשצעה נרות ת"ל להעלות נר תמיד, יכול לא יאז כהן אחד נכנס בשצעה נרות אלא יהיו שצעה כהנים בכנסים בשצעה נרות ת"ל יערוך אותו אהרן ובניו הא אהרן ובניו אינן עורכין אלא אחד, וכתב הראש"ד ז"ל יערוך אותו אהרן ובניו כו' יכול יהא נכנס כהן אחד בשצעה נרות כו' לפי שנאמר נמקום אחר אל מול פני המנורה יאירו שצעת הנרות דמשמע שצריך להדליק כולן בבת אחת כו' כלומר יכנס שם כהן אחד נעין שיוכל להדליק שם שצעה נרות נצ"א כגון שמכניס שם קייסא ארוכה כו' אי נמי שמוציא הנרות שצעתה ולא היו קנועין במנורה כדליתא לקמן [דהוכיח נתר הכי דקסנר האי תנא הכין], וא"ת הא אמרינן לקמן לפני ה' שלא יתקן נחון ויכניס התם הכי קאמר שלא יוציא המנורה ונרותיה לחון ויכניסנה כשהיא נעקרת ויניחנה נמקומה אלא ידליק נרותי נחון ויכניסם בבת אחת שהרי כולם הוקשו זה לזר עכ"ל. הנה מבואר כשמוציא רק את הנרות בלבד [היינו הצויכין שנראש הקנים שבהם נותן את השמן] ומדליקן נחון ומוחר ומכניסין ומניחין ע"ג קני המנורה כשהן מודלקים אין כלל משום מתקן נחון (ולהלן אות כ"א וכ"ב עוד נדנר בניאור דבריו) וא"כ מיוסג שפיר מה שכתב הרמב"ם שהזר מדליק נחון ואין כלל משום מתקן נחון ומכניס כיון שאינו מוציא אלא הנרות לחון, דלע"ג דהרמב"ם סנר כח"ד נרות קנועין היו ולא היה יכול לסלקן מן המנורה כמבואר בדבריו (פ"ג מתמידין הלכה י"ד), מ"מ משכחת לה זימנא שאין נרותיה קנועים זה כגון שנאה משל אחר מיני מתכות חוץ מזהב שזו אין קפידא אם אין נרותיה קנועים, כמו שיבאר. דנמנחות (דף פ"ח ע"ג) איפלגו זה תנאי אם נרותיה קנועים זה או לא וטעם מחלוקתן הוא אם נרותיה נאים מן הככר או לא, ומכאן מנורה ונרותי נאות מן הככר ואין חלקיה ומחלוקתן מן הככר ר' נחמי' אומר מנורה היתה נאה מן הככר ולא נרותי' ומחלוקת' ומחלוקת' נאות מן הככר, ומ"ד נאות מן הככר ככר ומקשה אומרים אלא ונרותי' קאי וכיון דמקשה הם הרי הם קנועים ומ"ד ככר ומקשה לאו אנרותי' קאי כיון דלא נצי מקשה אינן קנועין, והרמב"ם (פ"ג מניית הנחירה ה"ו) פסק כמ"ד ככר עם נרותי' אי"כ קאי מקשה גם אנרותי' ולכן הם קנועים זה. וא"כ אין הדברים אמורים אלא

(*) ועיי' במל"מ (פ"ג מתמידין ה"י) שכתב לענין הוצאת הדשן דלע"ג דלאו עונדה היא ואין הזר לוקה עלי' מ"מ איסורא איכא יע"ש, ובמק"א דנרנו מזה, ויותר מזה י"ל דסנר הראש"ד דאין חילוק כלל בין נאמר נלשון אזהרה או נלשון נהעלותך אלא דכיון דלאו עונדה היא מסנרל אין זה איסור זרות, אלא מדכתיב זה אהרן נעין כהן מנני אהרן ולאו מדין עונדה אלא מדין דהוא אמרלות נעים דלאו עונדה היא ונציא כהונה ואפ"ל כהן שאינו מנני אהרן אינו רואה, כדאמרינן בנחמ"ס (דף ק"ב ע"א) דלפי' לרב דסנר תש"כ כ"ג ה' מ"מ אינו רואה נעים ולחון ובניו כתיב, וה"כ דכוחה אלא דאינו מחלל נדיענד כיון דלאו עונדה היא מדיני כהונה, וזהו אשכחנא קתא פתחל למ"ש היענעל שם וז"ל ובשם הרב ז"ל מלחמי דכולה סתנין לענין כהן העונד שלא נצנדי כהונה דהוא ל"י זר כו' והיינו דאמרינן הא הדלקה לאו עונדה היא ליידי עלה מיחא לכהן העונד שלא נצנדי כהונה עכ"ל והריענעל תמה ע"ז, ולת"ש י"ל דסנר מ"מ נצי אהרן נעין וקושיא התוס' דאמרן כתיב דמקתו וכמ"ס :

חוינל, דוהי האעת הסוגיא דמנחות (דף כ"ח) ת"ר
מטרה היתה נזה מן העשת ומן הזהב עשאה מן
הגרועות פסולה משאר מיני מתכות כשרה מ"ש
מן הגרועות פסולה דכתיב מתקפה והויה שר מיני
מתכות נמי זהב והויה וכו' מתקפה מתקפה לעכב זהב זהב
נמי לעכב האי מאי כו' היינו זהב זהב מתקפה מתקפה
לדרשא כו' מאי דרשא דתינא ככר זהב טהור כו' נזה
זהב נזה ככר אינה נזה זהב אינה נזה ככר גניעיה
כפתוריה ופרסיה נזה זהב נזה נזה גניעים כפתורים
ופרסים אינה נזה זהב אינה נזה גניעים כפתורים
ופרסים ואינא נמי נזה זהב נזה קנים אינה נזה זהב
אינה נזה קנים הוא פתח מיקרי זה מעשה המטרה
מתקפה זהב נזה נזה נזה מתקפה אינה נזה זהב
אינה נזה מתקפה מתקפה דסיפא למאי אחי למעוטי
חוליות כו'. והרמב"ם (פ"ג מניח הנחירה) כתב
המטרה מפורשת לטרה נטורה ולרנעה גניעים כו'
נראה נעשאות זהב אצל שר מיני מתכות אין עשין
זה גניעים כפתורים ופרסים וכן מטרה הנזה זהב
תהיה כולה ככר עם נרותיה ותהיה כולה מתקפה
מן העשתות, ושל שר מיני מתכות אין מקפידין על
משקלה, ואם היתה חלולה כשירה, ואין עשין אותה
לעולם מן הגרועות נין שהיתה של זהב נין שהיתה
של שר מיני מתכות. שגעת קני המטרה מעכבין זה
אח זה ושגעת נרותיה מעכבין זה אח זה נין שהיתה של
זהב נין שהיתה של שר מיני מתכות וכל הנרות
קנועים נקנים. וכתב הכ"מ ומ"ש ואם היתה חלולה
נראה לפרש דהיינו לומר שאינה מתקפה עכ"ל והוא
כמובאר בסוגיא אינה נזה זהב אינה נזה מתקפה, אצל
לפי"ז קשה טועא מ"ש הרמב"ם נתר הכי ואין עשין
אותה לעולם מן הגרועות נין שהיתה של זהב נין
שהיתה של שר מיני מתכות, והרי פסול דגרועות
הוא ממתקפה וכיון דנצל שר מתכות לא נעי מתקפה
ראוי ה"ל שלא לפסול הגרועות, והמליץ עמד ע"ז
וכתב ז"ל ואם היתה חלולה פירשה מן דהיינו לומר
שאינה מתקפה נראה דדוקא נדענא כשירה אצל לכתחלה
נריך לעשותה מתקפה וזה ניחא מ"ש ואין עשין אותה
לעולם מן הגרועות דהיינו לכתחלה דאלת"ה תיקשי
דהא פסול דגרועות נפקא לן מדכתיב מתקפה ותניא
מתקפה זהב כו' אינה נזה זהב אינה נזה מתקפה אי"כ
פסול דגרועות נצל שר מתכות מנלן אלא ודאי
רבינו לא מיירי אלא לכתחלה, ומי"מ לא ידעתי מנא לי
דן זה ואדרבא ליכא דגמרא אינה נזה זהב אינה
נזה מתקפה משמע אפילו לכתחלה עכ"ל. והנה הדוחק
שמדברי המליץ מובאר והוא עצמו ז"ל לא נחה דעתו
מהן דמ"ל להרמב"ם לחלק לכתחלה מדענא, ועד
דנהלכה הלץ עשין אותה לעולם מן הגרועות כולל
הוא של זהב ושל שר מתכות יחד ונצל זהב נדאי
מעכב גם נדענא והאיך ניחא דלדדן קאמר נה
נצל זהב גם נדענא ובשאר מתכות רק לכתחלה, דבר
זה אי"ל ליאמר, ונא מאי האי דכתיב ואם היתה חלולה

נמטרה הנזה זהב דנעיק מתקפה משאי"כ כשנזה
משל שר מיני מתכות דלא נעיק מתקפה, כדאמרין
נמנחות (דף כ"ח ע"א) נזה זהב נזה מתקפה אינה
נזה זהב אינה נזה מתקפה, וכ"פ הרמב"ם שם דנצל
שר מיני מתכות אין מקפידין על משקלה ואם היתה
חלולה כשרה וכו' הכ"מ דהיינו שאינה מתקפה, וכיון
דלא נעיק מתקפה ממילא אין קפידא אם אין נרותיה
קנועין זה ואפשר לסלקן מן המטרה ולהאליץ נפני
עמון לחזן ונכה"ג הזר מזליק ואין כאן משום
מתקן מנחון כמ"ש הראב"ד. ואין לומר דלמסקנא
נאמת אין כ"מ נין מוציא כל המטרה למוציא רק נרותיה
ומזליק ואידי מתקן מנחון הוא דהא לפני ה'
כתיב וליכא, והא דחולק הראב"ד נהכי רק לפי הה"א
דספרי דמקרא דאל מול פני המטרה יאירו שגעת
הנרות מוכח דכהן אחד נכנס בשגעת נרות ואז
נע"כ היינו לריבין לומר דגלי קרא דיאירו שגעת
הנרות דהא לא מיקרי מתקן מנחון וקרא דלפני ה'
מיירי רק נמוציא כל המטרה, אצל למסקנא דאי"ל
להדליק נציא הדרן לומר דנצל אופן מיקרי מתקן
מנחון, ז"ל שהרי מקרא דיאירו שגעת הנרות אפילו
לפי הה"א דנריך להאיר כולם נציא לא מוכח
כלל דמותר להדליק נחון שהרי אפשר נקינסא
ארוכה כמ"ש הראב"ד מקמי הכי, ונהי דהראב"ד
נראה הוכח דנריך השגיה שמוציא הנרות ומכנסן
כהן מודלקין משום דלשון הספרי הכריחו דקאמר
כהן אחד נכנס בשגעת נרות דמשמע שם כניסתו הוא
נכנס ננרות דולקים, מ"מ על הספרי נופא קשה למה
אמר נהאי נונא ולהוציא מידי מתקן מנחון לימא
שוכנים נקינסא ארוכה נציא נפנים, ואפילו דחזוק
לומר דנקינסא אי"ל מ"מ יכנסו שגעת כהנים ודיליקו
אחד ולא ז' כהנים כתיב זה ונאנן להוציא מידי
מתקן מנחון, אי"כ דגם לפי האמת אין מתקן מנחון
אלא כשמוציא כל המטרה כו' אצל כשמוציא רק אח
הנרות נלמד ומזליקן ויחזר ומכנסן אין כאן משום
מתקן מנחון וכמ"ש, ועפ"י דדוקא יפה לשון
הרמב"ם ש"ל לפיכך אם הטין הכהן אח הנרות והוציאן
לחזן נלשון רבים והרי כאן דסבר נרותיה קנועין
זה אי"ל להוציאן אלא נהדי ונצורה אי"כ היה לו לומר
שאלו הוציאה לחזן נלשון יידיה, ולפ"י דדוקא יפה
להוציא כל המטרה ולהכניסה מודלקת נאמת אסור
משום לא יתקן מנחון והכא מיירי רק כשעשאה
משאר מיני מתכות ואין נרותיה קנועין ומוציאן נפני
עמון שלא עם המטרה ולהכי נקט והוציאן לשון רבים:

ענה ד'

(ח) אולם נעיקר הדבר אם ננזה משאר מיני מתכות
אינה נזה מתקפה שכתבו דעת הרמב"ם ואינה
נזה מתקפה ותמכנו יסודותיו נהכ"מ עדין קטר קא

כשירה ואם היתה כוונתו לתקשה ולהכשיר הגרוטאות
 נדיענד למה שינה מלשון הש"ס ומלשון עצמו תקמי
 הכי ולא קאמר ואם לא היתה תקשה ואלא מן העשות
 כשירה, וכל רואה יראה לשון הרמז"ם ואין עושין
 לעולם מן הגרוטאות לשון לעולם מורה להספרי פי
 נהעלותך מכאן אמרו אין של זהב עושים של כסף ושל
 נזרל ושל עופרת כו' אבל אין להם מין קשה אל יעשו
 מן גרוטי, ומשמע לעולם. ועוד דנהלכה ז' בדין שקניה
 ונרותיה מעבדין בין שהיתה של זהב בין שהיתה של אר
 מיני מתכות פיים וכל הנרות קנועים נקנים, וסגנון
 הלשון מורה להדיא לדכולהו קאי אשל אר מיני
 מתכות נמי, וקניעות הנרות נקנים תלוי בדין התקשה
 כתש"ל וא"כ מוכח דגם בשל אר מיני מתכות
 נענין תקשה. האומנם שלפי דרך המל"מ י"ל
 דבשל אר מיני מתכות נענין קנועים לכתחלה כמו
 שפסל נהן הגרוטאות לכתחלה לפי דבריו ולכתחלה
 מיהא תקשה נענין, אבל גם נזה בשל דהרמז"ם
 כולל בכל הנרות של זהב ושל אר מתכות יחד
 דעסיק נהו תקמי הכי והאיך נפרשו ללדין בשל
 זהב לעיכונא ובאר מתכות לכתחלה כתש"ל, ומדברי
 הרמז"ן נפירושו עה"ת פי' נהעלותך משמע נמי
 דתקשה מעכב בשאר מיני מתכות שכו' והחזיר תקשה
 היא לומר שאין מעכב נה אלא תקשה לא זהב כו'
 וכן אמרו רבותינו בספרי ונס' מנחות יעושה"ט [ואף
 דלעיקר דתקשה היא דסיפא לא לעכב נה אלא למעוטי
 חלונות כדאמרין בשמעתין, י"ל דלא חש להציא תקשה
 דפי' תרומה לעכב כנש"ס והציא מפי' דקאי נה לפי
 שכן הוא בספרי, אבל מ"מ נעיקר דין נראה דעתו
 ז"ל כן]. וכן משמע קצת בערוך (ערך גרט) דגרוטאות
 פסולין בשאר מיני מתכות דאחר שחשז תכמה מקומות
 גרוטאות הציא לאחרונה ברייתא דין ח"ל ת"ר מנורה
 היתה נזה מן העשת ומן הזהב עשאה מן הגרוטאות
 פסולה, פי' מסמרות שגורין ושגרי נזרל אר יתאספו
 ויתקצו ולשון יון הוא, וי"א כל מיני מתכות השגורין
 בין כסף בין זהב עכ"ל הנה כתב על כסף מהב שי"א
 שהם ג"כ בכלל גרוטאות ולדרך הראשונה אין אלו
 בכלל ואפי"ה יחא לי' ברייתא וקאי לפי' גרוטאות
 לשאר מתכות, ואף דנאמת מפורש בסוגין דגרוטאות
 יפול גם על כסף כדאמרין בני חלונות דנאות משל
 גרוטאות ושל כסף כינהו לעכונא מ"מ נראה מיהא
 דעתו דייחא לי' לפרש הברייתא דפסול גרוטאות נזרל,
 ונפירוש רב האי גאון לכלים (פי"א ח"ג) כתב מן
 הגרוטים פי' איכא דאמרי מן הגרוטאות חתיכות של
 נזרל אר יתאספו ויתקצו כגון מחט שגורה ומסמרות
 שגורים כדאי לענין מנורה:

הגרוטאות פסולה סתמא קמי, ויותר מזה דנתוספתא
 חולין (פי"א) הגירסא מנורה אין כשרה אלא מן העשת
 עשאה מן הגרוטאות פסולה ומשאר מיני מתכות
 כשרה, וזהב לא קמי כלל דרישא, ועוד תני התם
 חלונות אינה כשרה אלא מן הכסף עשאה מן
 הגרוטאות כשרה משאר מיני מתכות פסולה נמאלת
 לומר פסול במנורה כשר בחלונות פסול בחלונות
 כשר במנורה, ואי אמת דמנורה נמי אין הגרוטאות
 פסולין אלא נזהב וכשרין בשאר מינין אין כאן פסול
 במנורה כשר בחלונות דזהב בחלונות פסול ובשל
 כסף במנורה נמי גרוטאות כשרין, ונהי דליכא למימר
 דעל עיקר הפסול קאמר ג"ש פסול גרוטאות במנורה
 ואינו בחלונות מ"מ לפת"ש מרווח יותר ובספרי פי'
 נהעלותך תני להיפוך נמאלת כשר במנורה פסול
 בחלונות כשר בחלונות פסול במנורה, וכשר
 בחלונות היינו בשל כסף, ותני עוד שם בספרי אין
 של זהב עושים של כסף ושל נזרל ושל עופרת כו'
 אבל אין להם מין קשה אל יעשו מן גרוטי וסתמא קמי,
 ואף שאין זה מכריח כ"כ מ"מ סתימות הדברים בכל
 האמור נוטה לזה, ובשמעתין אמרין גביעיה כפתוריה
 ופרתיה נזהב זהב נזהב גביעים כפתורים ופרתים אינה
 נזהב זהב אינה נזהב גביעים כפתורים ופרתים, ופרתין
 עלה ואימא נמי נזהב זהב נזהב קנים אינה נזהב זהב
 אינה נזהב קנים ומשנין ההוא פמוט מיקרי, והרי
 בהוא קרא תקשה נמי כתיב ג"י ואמאי לא ממעט
 כולהו מהאי קרא ולימא אינה נזהב זהב אינה נזהב
 גביעים כפתורים ופרתים ומקשה, א"ו דהדר קרא
 תקשה לעכב לכל המינים, מכל הלין בראה להרמז"ם
 ז"ל דנענין תקשה בכל המינין וגרוטאות פסולין בהם,
 והא דאמרין בתר הכי ונה מעשה המנורה כו' אינה נזהב
 זהב אינה נזהב תקשה אפשר דלא היתה הגירסא כן לפניו
 או שדחאה לאתה טעם, ומ"ש ואם היתה חלולה כשירה
 הנה לא ידענו מהו ענין החלולה ואחרו מקורו ואפשר
 דלא קאי כלל אשל אר מיני מתכות אלא אר לעיקר
 דין המנורה דחלולה כשירה ולזה הורו לי' דברי המג"ט
 ז"ל בקרית ספר ח"ל וכן של זהב נענין ככר עם נרותיה
 ומקשה ושאר מיני מתכות אין מקפדין על משקלה כו'
 ואם היתה חלולה כשירה דלא קפיד קרא אלא אמתקשה
 עכ"ל, הרי שחפס דנחלולה ליכא חסרון דתקשה וא"כ
 שז לעיקר דין המנורה ואפילו בשל זהב נמי [ומקורו לא
 נודע לן] ודלא כהכ"מ, ונרש"י פי' נהעלותך כתב עד
 ירכה עד פרהה ירכה היא השידה שעל הרגלים חלול
 כדרך מנורות כסף שלפני השרים עכ"ל, ולא איתפריש
 אם כוונתו שהשידה חלולה ואינה מלאה ואטומה מנפנים
 כדרך כל המנורות או שכונתו שחלל יש מקרקע השידה
 ולמטה בין הרגלים כרגלי, ולדרך הראשון אין קפידא
 נמה שהשידה חלולה ומקשה מקרי כהקרת ספר, אבל
 יותר נראה כדרך השני דאליה חלולה ה"ל למימר:

ע) אר"ם לפי שדחוק לומר דגירסא אחרת הי' לפני
 הרמז"ם או שדחה מ"ש אינה נזהב זהב

יח) ונראה נרור נדעת הרמז"ם ז"ל שהגרוטאות
 פסולין גם בשאר מיני מתכות אפי'
 נדיענד נזהב נמי נענין תקשה לעיכונא, וחילא דירי
 דנביריתא תניא מן העשת ומן הזהב כתרי תילי ומן

חינה נאה מקשה לטעם לא נודע, ולפיכך נמי קשה
 דליתר לן חד מקשה והנה דהאי קראל שלא לשום דרשא
 והדרה קושית הש"ס אימא זכא זכא לעכנ וליכא
 לתרוי תו כדמתרין הש"ס האי מלי אלמא כר היינו זכא
 זכא מקשה מקשה לדרשא עיי"ש בספ"א ונתוס', וכן אינו
 מדוקדק לפי"ד מ"ש הרמז"ם וכן מטרה הנאה זכא כר
 ותהי כולה מקשה כר ולפי האמור לא הי' לו לכתוב דין
 המקשה אל זכא דוקא כשהוא טעם גם נשאר מתכות,
 וגם שהוא נגד דברי הכ"מ נאמן נחת, לכן נראה להוסיף
 צניאור הדבר ועם זה יתיישב הכל בס"ד. והנה נענין
 המקשה צניון העשת ופסול הגרוטאות כתב רש"י
 בסוגין ח"ל מן העשת עשייתה חתיכה שלמה ומכה
 נקורנם עד שיאלו ממנה כל כליה, מן הגרוטאות זכא
 שזר, מקשה משמע חתיכה אחת כדמתרגמינן עיד
 משוך שנמשך הכל מחתיכה אחת מקשה משמע דבר
 המוכה ונהלם כדכתיב וארכנתיה דל לאל נקאן עכ"ל,
 ולא נתנאר לי אם כוונתו היא דמקשה יש בו שתי
 משמעות, האחת בנוף החומר שממנו נעשית המטרה
 והיינו חתיכה אחת שלמה חוהי עשת שפירושה חתיכה
 שלמה גדולה כדפירש"י, וכ"כ הר"ש (פי"א דכלים
 מ"ג) העושה כלים מן העשת ח"ל עשת חתיכה גדולה
 של צרל כמו עשיות של צרל דפי' חמר להם הממונה
 וכדכתיב צפי הקומץ הרנה המטרה היתה נאה העשת
 עכ"ל, והמשמעות השנית היא נצינד דמקשה לשון
 והקשה היא שיכה עליה נקורנם שאלו נספרי' אין
 מקשה אלא מעשה קורנם, או דמקשה רק משמעות
 אחת יש בה והיינו מעשה קורנם דמקיש נקורנם ומוליא
 אנריה ומחילא מוכח דנעינן חתיכה שלמה והיינו עשת,
 ומזה ידעינן לפסול הגרוטאות שאין חתיכה
 אחת ושלא יעשה אנריס אנריס ויחנרנה.
 (וראיתי בהתוה"מ להגאון מלנריס צפי נהעלותך
 ש"י שלא כדברי רש"י דמהקשת קורנם ידעינן שלא
 יעשה אנריס אנריס דה נלמד מקרא דגניעיה
 כפתוריה ופרחיה ממנו יהי' שלא יעשה אנריס אנריס
 כמ"ש נספרי'. אלז נאמת דק רש"י ז"ל דנמנחות
 דף פ"ח ע"ג אמרינן דנרותיה קנועות שהם נכלל
 ככר ומקשה הרי דמקשה ילפינן לה, ונאמת מקרא
 דממנה יהי' לא מני למילך נרותיה שלא החכרו בו,
 והספרי לטעמי' דסנר דאין נרותיה קנועין בה דתי
 סיפא יכול אף נרותיה כר מן הככר ומן הזהב הם
 נאים ואינם נאים מן קשה. וכ"ת אי"כ מכל להספרי
 דלא יעשה קניי אנריס אנריס דנקרא דהיו לא נאמרו
 קנים, ז"ל דכתיב נמי קרא אחרינא כפתוריהם
 וקנותם ממנו יהיו. וש"ס דילן לא ס"ל בה כהספרי
 ושפיר פי' רש"י ז"ל). אולם להרמז"ם ימא דשתי
 משמעות יש במקשה כ"ל שזהה חתיכה אחת והיינו
 עשת ומזה פסלינן גרוטאות ושיקשו עוד עליה נקורנם
 שתעשה קשה ביותר שיתקרב חלקיה זה לזה ותהא
 מוהק ומלאה שלא יהיו בה הנקנים הדקים הפנימים
 שצן חלקי המתכות או חלולים אסרים ממש שיקרו

זהו הנקרא אטום שיתאטמו הנקנים והחלולים כפי
 שאפשר נדי אדם, וההפך מה כשהמתכת אינה מתקשת
 ע"י קורנם ונשארה רכה לפי הערך ונקונה ע"י נקנים
 האמורים או חלולים ממש נקראה חלולה ואמרו נספרי
 (לפי גירסת הגר"א ז"ל) מקשה אין מקשה אלא מן
 קשה מן העשת מעשה קורנם, והיינו שיהי' קשה
 ואטום הנקנים ולא רך וחלול. (וייתכן שנאמרו מן קשה
 ר"ל שהמלה נגזרה מן שרש קשה ופירושה מלאכת
 עשיית הרך לקשה ע"י הלמות פטיש שלא נאש והיינו
 הקשה נקורנם, כמו כחמר מקשה המה. וכן מקשה
 משמע גם חתיכה שלמה של דבר מה קשה כמו מכבר
 שפירושו חתיכה שלמה של מקלעת מעשה כברה משרש
 כנר שענינו קלוע, חוהי עשת חתיכה שלמה של
 מתכת נכלל שהיא מן החמרים הקשים. ונא להוילא
 שלא נאמר שהוא משרש נקש שענינו הלום ודנק יחד
 ואין בו משמעות עשות קשה מרד ולא משמעות השניה
 של חתיכת דבר קשה, שאלו הי' משרש זה ראוי הי'
 שיצא הקריף דגושה ולחסרון הגר"א). ולפי"ז מן
 הגרוטאות פסולה לפי שאינה מחתיכה אחת והחלולה
 פסולה שלא הי' בה הקשת קורנם. וס"ל להרמז"ם
 נשאר מיני מתכות נמי נעינן חתיכה אחת ולכן מן
 הגרוטאות פסולה נשנל הראיות שהנאלו למעלה, והא
 דאמרינן זה מעשה המטרה מקשה כר אינה נאה
 זכא אינה נאה מקשה נעי"כ דלא ממעטינן להו
 אלא משמעות אחת של מקשה דהיינו הקשת
 קורנם ולא משמעות השניה של חתיכה אחת,
 [ויש להמתיק קצת דזה מעשה המטרה נחלף העיצור
 משתעי חוהי הקשת קורנם], והשתא אי"ש מה שהקשינו
 אמאי לא ממעטינן שאר מתכות ממתקשה מקרא
 קמא דגניעיה כר משום דהך מקשה לעיכובא בהנ נא
 ויש בו שתי המשמעות וגם חתיכה אחת נכלל ואי"א
 למעט שאר מתכות דגם זהו נעינן חתיכה אחת ורק
 מקרא נחרא ממעטינן דלפשר לפרשו שנא לשם
 מיעוט לענין הקשת הקורנם נלמד, ועפי"ז יש
 לומר טעם על הש"ס גופי' אמאי נאמת ממעטינן
 שאר מתכות רק לענין החלולה ולא לענין הגרוטאות
 ומכלן דהמיעוט קאי רק לחד ולא לתרווייהו ולמ"ש
 אי"ש דאי תימא דשאר מתכות נחמטעו משניהם
 אי"כ איכא למשמע הא מקרא דגניעיה כר ואיתר לן
 חד מקשה וחד זכא אע"כ דלא אימעוט מתרווייהו
 ולהכי מקרא דגניעיה אי"א למעוטי כמ"ש ואינטריך
 מקשה מהנ דחה מעשה המטרה, ואי תקי' מכלן למעט
 הקשת קורנם להכשיר את החלולה ולפסול את
 הגרוטאות ואימא איפכא, י"ל דאי אמרת דגרוטאות
 כשרין אי אפשר עוד להקשת קורנם נכדי לעשותה
 קשה דהיינו אטומה מחללים דע"י קורנם שלא נאש
 לעולם תשאר חלולה נמקום הדנק של המתכות, וע"כ
 דנחמטע מהקשת קורנם ולא מחתיכה אחת, והשתא
 אי"ש פסקי הרמז"ם דמתחלה כתב דנאל זכא תהי'
 מקשה מן העשותות היינו שיקיש העשותות נקורנם נכדי
 שתהי' אטומה ונאל שאר מתכות אם היתה חלולה כשרה

ולא נענין מחקה, ואח"כ כתב דין הגרועות השוין בשניהם לפסול לפי שאינם חתיכה אחת, ובהלכה ז' כתב שכל הנרות קנועים נקיים וכולל זה גם שאר מתכות שכולם צריכים להיות מחתיכה אחת והנרות בכלל, ועדיין הי' לני מהם לפסוק בסמיא חריפא את המקשה ולומר שנתמעט רק לענין חלולה ולא לענין עשת עד שאלחתי לי בזה חצר גדול כפי מרכנת המשנה שדרך ג"כ נמשלה זו ונגע נקלה הדברים, ואח"כ הראו לי שהגאון מלני"ס ז"ל צי' תרומה נגע ג"כ נעיקר דברים אלא שלא ירדו ללגן את הענין כדי לזכור:

כ) **לדמיונה** לעיר עוד נקצרה מהרהורי לני נענין זה נקיטועי מלין, דעוד עלה על דעתי דלפמ"ש הרמז"ס נפירושו לכלים (פ"א ח"ג) דעשת הוא חתיכת ברזל אלז יצאתו מחקור העפר יש לפרש דנענין נמורה מחכת חדשה מן המכרה והגרועות פסולין לפי שאינן מן המכרה אלא ישנין הן וכבר נשתמשו בהן ואפילו יהיו חתיכות גדולות. ונתוספתא מגילה (פ"ג) תנינן אצנים וקורות שחנן מתחלה להדיות אין צוין אותן בהרצית ופסקה הרמז"ס (פ"א חזית הנחירה ה"ב) וצירושלמי יומא (פ"ג ה"ו) תני אצני קודש צריך שתהא חצינתו נקודש ונקודש יתנו, והא דתנן במדות פ"ג מ"ד אחד אצני הכנש ואחד אצני המוצנע מנפקת בית כרס וחופרין למטה מהנחולה ופי' הרא"ש הקרקע נחולה ידוע שלא הי' גם ברזל, היינו רק טעם למאי דנענין דוקא למטה מהנחולה. ומסופקי בכל ה"ל אם מעכבין, ועיי' בנחיים (דף י"ח ע"ג) דז שיהיו חדשים ואחרין התם שאינו מעכב, ועיי' צירושלמי יומא ס' ונחום' יומא דף י"ב ע"ג ד"ה ילנש ועיי' במנחות (דף כ"ג ע"א) מה מוצנע שלא נשתמש בו הדיות אף עינים ואש שלא נשתמש בהן הדיות, ונחוצות אחרין שאם עשאו מן הגרועות כשרין וקדושתן. ולא צריכא לי האידך הוא נלמד ממקשה כמנואר בגמרא דפסול הגרועות הוא משום דלא הו' מקשה, ואפשר דהיינו דקאמר הספרי מן קשה ר"ל מן המחנך, או מן (או מין לפי הגירסא הישנה) קשה שעדיין לא הותך מקודש ומעולם לא הי' אלא קשה, והא דנענין גם נמתכת חדשה חתיכה אחת גילף מתמשעות ומעשה קורנם שמשפט ומוליא אצריה ממנה כדפירש"י, ולפי"ז י"ל דנשאר מיני מתכות דלא נענין מעשה קורנם גם חתיכה אחת לא נענין ובלבד שלא יהיו מן הגרועות הישנות, וממילא נשאר מיני מתכות נעשית אצנים אצנים ולא קנעי נרות, ומזה יאל לן דין חדש דלאו דוקא גרועות מחתיכות הרצה אלא אפילו חתיכה אחת גדולה ישנה או שנשתמשו בה פסולה, ולאו דוקא שזרקו לבין הבולאות אלא הי"ה כלים ששתמשים בהם נמי פסולין ואפילו יהיו חתיכה שלמה. ומלאתי בהגהות לספרי מחכס קדמון ספרדי אספחו להספרי עם הגהות הגר"א ז"ל שכתב כעין זה ח"ל אין מקשה אל מין קשה י"מ מן משך נתרנס עניא ור"ל דבר שמעולם לא געשית בו מלאכה ולא נמשך אלא עתה הוא תחילת משיכתו עכ"ל. אבל רחוק לומר כן דאי הכי לא הו"ל

למיתני גרועות שמוצנו ידוע כפי שנתפרש למעלה והי"ה כל שאינו מן המכרה או כל מתכות וכלים שנמשכו כבר או שנשתמשו בהם. עוד הי' אפשר לפרש עשת חזקה ומלאה והיינו אטומה מחללים מלאן שמו עשתו, וזה מדוקדק יותר לשון הרמז"ס דהיינו ממש ההיפוך מן החלולה ואמר דנזהר נענין עשת ובשאר מתכת גם החלולה כשרה, אולם קשה מלאן התוספתא חולין שהזכרנו ממורה אין כשרה אלא מן העשת וזה משמע לכל המתכות, אך נשמעתין הוצאה נלאן היתה בזה מן העשת. עוד הרהרתי דאולי פסול הגרועות הוא משום תערובות מיני מתכות שונים או אפילו מין אחד ועינים משונה נחלקיהם, והא דאמרין נשמעתין (כ"ח ע"ב) נמורת שמונאים שפורין של ברזל היו וחיפוס נעץ י"ל דשאינו התם שזיתה צניס כולה מברזל לחוד וכשרה והחיפוי י"ל דלא מברג, ואם הי' החיפוי גם נזר הפנימי של תוך הנרות לכאורה לא שייך לפסול משום חצינה בין שמו לברזל הממורה. ועוד דהחיפוי של עץ גופיה הו' ממורה נפייע שהרי חלולה כשרה נשאר מתכות ומאי איכפת לן מה שנחכו ברזל ואם צריך להיות חתיכה אחת אפשר שיהי' חתיכה אחת ע"י מעשה אומן או ע"י יציקה דאם נתמעטו שאר מתכות ממקשה דהקשת קורנם גם יציקה כשרה בה, ואם חלולה נאל זהו כשרה לדעת רש"י יש להסתפק וכבר העירנו מזה למעלה. ואם החיך גרועות לחתיכה אחת נראה דפנים חדשות נאל אם נענין מן המחנך לא מהני, וגרועות לדעת רש"י כשרין נשאר מתכות דפירש לגרועות דשמעתין זהו שזר וכוננו מנואר דנשאר מתכות כשרין דלא נענין מקשה, ודבר זה העירני חכ"א. ולדעת הרמז"ן דמקשה מעכב נשאר מתכות כמש"ל מ"מ ממקשה דקורנם נודאי נתמעטו דאליה אחאי אינטריך כלל ופרט או מיעוט ורבינו לחרם ועץ דאי אפשר בהקשת קורנם, ודבר זה נתעוררתי מתוך מו"מ עם חכ"א. ויש להאריך טונא בכ"ז אלא שכבר נמשכו יותר מדאי במילי סטראי שלא מעיקר ענינו ועת לקצר ומקום הנחת:

ענה ו

כא) **עכ"פ** מן האמור מנואר דדעת הרמז"ס נראה דגם נאל שאר מיני מתכות היו הנרות קנועים נמורה, וא"כ אי"א הי' להוציא הנרות לחון נפ"ע אלא עם הממורה כולה, וז"ל דמ"ש נפ"ט מציאת מקדש שאם היטיב הכהן את הנרות והוציאן לחון היינו עם הממורה כולה והדרא קושא דלכתא אחאי מותר לזר להדליקן ואם הדליקן כשירות והרי יערוך אותו לפני ה' נענין שלא יתקן מנחון ויכניס ולא שייך תירוטו שנאות ט"ו. והנה עדיין צריך לדקדק צינאור דברי הראש"ד שהנחתי בנות הנ"ל שכ' דהויא שכאן

העריכה דהיינו סידור הנרות ע"ג הקנים לפני ה' ורק כשמוציא כולה לחוץ ומדליקה ומכניסה כך הרי נגמרה העו כה נחון דמה שמכניסה כולה אין זה מדין העריכה שיעמיד המנורה על מקומה דלא לעולם לא היו מוציין אותה ממקומה כמנצח נמנחות (פ"ח ע"ג). והרוב נציעי לומר דנעמדתה על מקומה לא נציינו נגדי כהונה לפי שאינה שייך לסידור המנורה ר"ל, ור"ל, לזה מרש"י ז"ל בסוגיא דיומא (דף כ"ד ע"ג) זר שסידר את המנורה ליחיד ופירש"י נצוקר היו מסלקין את הנרות של זהב מן המנורה לקנח אפרו יפה ומחרין וקובעין אותו זה, והיינו כמ"ד אין נרותיה קבועין ודלא כסתמא דגמרא נצנת נצנת (דף כ"ג ע"ג) דקציעי נרות וכבר הרגיש צה הסמ"ג (עין קס"ג) יע"ש, ומי הכריחו לזה להכניס נפשי צפונותא ואמאי לא פירש שהעמיד המנורה על מקומה לדברי הכל, אע"כ שהעמדה זו אינה מחלקי הסידור והעריכה ואין זר חייב עלי' ונע"כ ז"ל דהש"ס פריך על סידור הנרות ע"ג הקנים ולמ"ד אין נרותי' קבועין, ולפ"ז גם נהו"א לחוץ כולה אין קפידא מזד סידור הנרות [וה"ה שזר הטעות] שאינה נמר עריכה שעדיין יש אחרי' הדלקה אלא מזד ההדלקה עצמה שהיא נמר עריכה, וכן אם עמדה על מקומה והי' פתילותי' ערוכות ויוצאות לחוץ והדליקו שם הוי נמי מתקן נחון שהרי נגמרה העריכה נחון. אצל דרך זו דחוקה היא ולית צה עקולי ופשוטי ויותר הי' נראה לומר כזונתו, דלא דלא יתקן נחון ויכניס איתניא נחורת כהנים על קרא דעל המנורה הטהורה יערוך את הנרות לפני ה' ועלה תני שלא יתקן נחון ויכניס וסדר הראש"ד דאין הכוונה דלפני ה' קאי על מעשה העריכה שיהי' לפני ה' ולפסול התיקון שצחון דלפ"ז כשמוציא את הנרות ומטיבין ומדליקין שם יש צה משום חסרון תיקון שלא לפני ה' אלא דלפני ה' חזר על המנורה הטהורה דהיינו שיעשה תקוניה כשהמנורה עצמה נמצאת לפני ה' [עיי' יומא דף כ"ח ע"ג מצנח קטרת הסמים לפני ה' כו' מצנח לפני ה' כו' ועיי"ש גרש"י וא"ת כו'], ולכן כשמוציא הנרות ומדליקו שם אין קפידא שהרי זה מתקן נצעה שהמנורה לפני ה' משא"כ כשמוציא כל המנורה ומתקנה שם הרי זה מתקן נצעה שאין המנורה עצמה לפני ה' וזה קפיד רחמנא. ולפ"ז יוצא דכל זמן שהמנורה לפני ה' יכול לעשות כל העריכה נחון ואפילו נתינת שמן ופתילה נמי ולא דוקא הדלקה ולהיפוך דכל זמן שהמנורה נחון אעפ"י שהנרות נצנים אינו יכול להטיבן. והשתא אריכות דבריו מנאצרת יפה לנורך. ונ"ע דלשון הראש"ד אינו מדוקדק נמש"ש שלא יוציא המנורה ונרותיה ויכניסנה כשהיא נעקרת מאי פירושה של המלה נעקרת והרי מאליו מונח שהוא מכניסה נעקרת ומאי נצי צה, והי' נראה דמ"ס הוא וז"ל נסדרת או מודלקת, אך לדרך האחרונה יש לקיים הגירסא נעקרת נחון:

אי מוציא הנרות ומכניסן כשהו דולקים, והא דאמרינן שלא יתקן נחון ויכניס התם הכי קאמר שלא יוציא המנורה ונרותיה לחוץ ויכניסנה כשהיא נעקרת ויניחנה במקומה אצל ידליק נרותיה נחון ויכניסם נצנת אחת, ולכאורה הי' נראה ציבור דבריו דעל הדלקה נחון אין קפידא, אי משום שהדלקה לאו עבודה היא או משום אחר, ועיקר הקפידא הוא רק על סידור הנרות על גבי הקנים או גם על שזר עניני ההטבה כמו נתינת פתילה ושמן שהן עבודות וצריכות להיות לפני ה' דוקא, ולכן כשהוציא הנרות לחוץ והדליקו ואח"כ סידרן נצנים אין כאן מתקן נחון, אצל כשהוציא כל המנורה והדליקה או סדרה שם והכניסה והניחה במקומה נהי דאין קפידא מזד ההדלקה נחון מ"מ מזד הסידור איכא קפידא. [ואפילו סדרה מתחלה נצנים אפ"ל כיון שהוציא כולה וחזר והכניסה נטל הסידור הראשון שהרי הוציא ממקומה ועכשיו צריכה סידור חדש לפני ה', וזו דלא צריך סידור חדש ומיירי רק שסידרה נחון]. ולפ"ז שזר הי' מיוצג דברי הרמז"ם דזהו רק לתנא דספרי דסדר דאין הנרות קבועים כמו שהוכיח הראש"ד נתר הכי וי"ל שיש חיוץ סידור לפני ה', אצל להרמז"ם דפסק דנרותיה קבועים צה הרי אין שום חיוץ סידור וכיון דמזד ההדלקה אין קפידא נחון ממילא יכול להוציא גם כל המנורה ולהדליקה נחון, ואי משום נתינת פתילה ושמן מיירי שנתן לפני ה' [ואף שזידנו למעלה להראש"ד דנדרך אחת דנהו"א לחוץ י"ל דנטל הסידור וצריך סידור מחדש לפני ה', משום דמה שהיא סדורה עכשיו אינו ע"י הסידור הראשון שהי' תחלה לפני ה' אלא ע"י הכנסתה עכשיו מחדש כולה נצ"א, וא"כ י"יגין נתינת שמן ופתילה נמי יומא הכי וממילא ההדלקה פסולה דצריך לכנותה וליתן מחדש שמן ופתילה לפני ה', הנה מלמד ד"ל דהרמז"ם סדר דאין קפידא צה ולא נטל הסידור למאן דאית לי' סידור ונתינת שמן ופתילה לדיון ע"י הוצאה לחוץ, ולהראש"ד י"ל דתש"ה הפליג בנאמת דאין מוליק לכתחילה אלא שאם הדליק כשרה וסדר דתיקון נחון אינו פוסל דציענז כמו שהראינו פנים לעיל אות י"ד, מלמד זה הרי נע"כ עתה ז"ל דלענין נתינת שמן ופתילה מיהא גם הראש"ד מודה שאין ההוצאה לחוץ מצטנן ואי"ל לעשותן מחדש לפני ה', דא"כ האידך כתב דהויא שכהן מכניס נרות דולקים ומסדרן, והחילוק שצין סידור הנרות וצין נתינו. שמן ופתילה לענין זה קל ואין להאריך בן]. אצל אם היתה כן כונת הראש"ד ז"ל לחלק צין הדלקה לשאר הטעות לא הי' לו להאריך והכי הו"ל למימר דעל הדלקה נחון אין קפידא ונלמד שסדר לפני ה', ומאריכות דבריו נראה יותר דעל הדלקה שייך נמי שלא יתקן נחון וכוונה אחרת לוטה דבריו. ולכאורה הי' אפ"ל דסדר דאין קפידא אלא על נמר העריכה ולכן כשמדליק הנרות נחון לא איכפת לן דאכתי יגמור

(כג) **ולפי** המצואר עדיין דברי הרמב"ם ז"ל קשים,
דכיון דסנר נרותיה קנועין ע"כ ז"ל

שהוא כל המטרה לחן, וא"כ לכל הדרכים האחרים קשה אחי הזר מדליק וכשרה והרי איכא משום נזיקה בחן, ונהי דלענין דהרמנ"ס יכולים לומר דסנר דעל הדלקה דלאו עבודה היא אין קפידא משום מתקן בחן, מ"מ על הראנ"ד מיהא קשה שהשיג עליו רק שהפליג כשאמר מותר לזר להדליקו אבל מודה שאם הדליקו כשירות ואח"כ הרי מתקן מנחון, ואף שהראינו פנים לומר דסנר הראנ"ד דאין זה מעכב נדענך מ"מ אין הדבר צרור בידינו וסיעתא נעי. ומלכד זה קשה גם על הרמנ"ס אח"כ לא הניח כלל האי דינא דשלא יתקן בחון ויכניס לענין תיקון שאר ההטנות מיהא כגון נתינת שון ופתיחות כשהוא כל המטרה לחן, לכן נראה לומר דהרמנ"ס לית ליה להאי דינא כלל להלכה, ונטעמא דמילתא י"ל דגרסינן התם בתי"כ על המטרה הטהורה על טהרה של מטרה שלא יסמכס בקיסמים ונצורות יערוך את הנרות לפני ה' שלא יתקן מנחון ויכניס, ופי' הראנ"ד ז"ל ח"ל על טהרה פי' על גלויה של מטרה דכתקן ציומא הזה על טהרו של מזבח כו' כלומר יניח הנרות על ראשי הקנים באמצעיתם כדי שישינו מעמדם בלא סמיכה כו' וקסנר האי תנא שהנרות לא היו קנועין במטרה עכ"ל. הנה מובאר דסנר האי תנא דקרא דעל המטרה הטהורה יערוך את הנרות נסידור הנרות על ראשי הקנים משמע, ומדאסמך לדרשא שלא יתקן מנחון להאי קרא בתרא ולא לקרא קמא מחון לפרכת העדות באוהל מועד יבדוק אותו אחרון שכלל זה כל עבודות ההטנה כמ"ש הרמנ"ס (פ"ג מתמידין) דהטנה בכלל עריכה היא ונהאי קרא נמי כתיב לפני ה' והוא ידעין לכל עבודת העריכה שלא יתקן בחון, נראה דלא נאמר דין זה אלא על סידור הנרות בלחוד דהיינו שיניח הנרות על ראשי הקנים לפני ה' אבל בשאר ההטנות לא איכפת לן אם מתקן בחון ולכן נקרא קמא שכולל כל עבודת העריכה לא דריש לפני ה' שלא יתקן כו' ורק נקרא בתרא דמייירי רק מהאמת הנרות המסולקין ע"ג הקנים דריש הכי, וכיון דהרמנ"ס סונר שכל הנרות קנועים בקנים ואפילו בשל שאר מיני מתכות וא"א לעולם לסלקן ולהחזירן על הקנים ממילא לא משכחת ליה להאי דינא כלל ולכן לא הניחו, ואפילו למי שיאמר דבשאר מיני מתכות ס"ל להרמנ"ס שאין נרותיה קנועים וכמו שדייקנו לעיל מלשונן נפ"ט מציאת מקדש שבי' והוא"ל בלשון רבים, מ"מ כיון דבשל זהב מיהא נרותיה קנועים ליכא למדרש לקרא דלפני ה' שלא יניח הנרות המסולקים בחון כיון דבמטרה שנמשכן דנה משמעי קרא לא היו כלל נרות מסולקין, וכן נראה דאפילו למ"ד דבשאר מיני מתכות היו נרות שאפשר לסלקן מ"מ אין מנוח נסודות כיון דבשל זהב לא היתה מנוח זו ורא"י לזה מרש"י יומא כ"ד שהזכירו לעיל בלות כי"א דפירש

הקנים נשל זהב כח"ש להדיא הנרות של זהב שזה אינו
אלא למ"ד אין נרותיה קנועין ואח"י לא פירש לה
נשל שאר מתכות ואליב"ל דכ"ע, דהא יהיה דסנר
נשל שאר מתכות נאה מן הגרוטאות ולא צעין נאה
חתיכה אחת כח"ש למעלה אות כ' ומחילא לכ"ע אין
נרותיה קנועין, אע"כ דכ"ד נרותיה קנועין לא אח"י
דאע"ג נשל שאר מיני מתכות אין נרותיה קנועין מי"מ
כיון דנשל זהב ליכא לדירי' מנות סידור הנרות ע"ג
הקנים גם נשל שאר מיני מתכות אינה עבודה, ונזה
מדוקדק היטב לשון רש"י ז"ל דלמה הזכיר כאן
הנרות של זהב אטו עד השתא לא ידעין דנרות
של זהב היו ושפת יתר הוא לגמרי ואינו מדרכו ז"ל
הסופר ומונה כל אמותיותיו ולח"ש אשה"ט דנא להוציא
מן הדעת שלא נאמר דפריך גם למ"ד נרותיה קנועים
ובמטרה של שאר מתכות ולזה כתב הנרות של זהב
לגלוי' דפריך רק למ"ד אין נרותיה קנועים אצל למ"ד
נרותיה קנועים גם ממטרה של שאר מיני מתכות ליכא
למסרך לדירי' סידור הנרות לאו עבודה היא וכח"ש
והוא מזהיר ב"ה דנברי רש"י ז"ל שכל מלה ומלה מחירה
: כוכבים :

ונזח לי נזה גם דקדוק קל נדנרי התוס' סגהדרין
(דף פ"ג ע"ג ד"ה היולק) שעמדו על מחנ"י

דיהיווא והגולל כו' ואין חייבין עליהן לא משום זרות כו' וז"ל ומיהו קושיא לימני נותן שמן ופחילה במטורה שיש אחריה הדלקה ופטרינן בכו' זר כפ"ד דיומא מהאי טעמא דיש אחריהן עבודה ומהדלקה גופה לא קשה ללאו עבודה היא כדאמר התם עכ"ל. ויש להקדק קצת כיון דנחתי למיפרך מכל העבודות שזממורה אחאי לא הוכירו נמי בקושיאם סידור המטורה דנפסוין דפטורי נמי משום שיש אחריה עבודה, ולמ"ש אשה"ט דזו לק"מ ולדפטר דאחאי מתני' כמ"ד נרותיה קנועין דפלוגתא דתנאי היא ואח"כ לעבודת סידור הכרות ואי נשאר מיני מתכות הא נמי לאו עבודה היא כיון שאינה נשלחב וכמ"ש, אח"כ ראיתי שכבר עמד על זה המהרש"א. ויחיה איכא לתרזי עוד נדרך אחרת, דמקמי הכי כתבו התוספות דהולכה לא תשיב משום דלדפטר לנטלה לשחוט נזד המזבח ולזרוק וה"נ סדור הכרות ע"ג הקנים עבודה שאפשר לנטלה היא שהי יכול שלא להפסיד כלל אלא לנקר שמתן במקומו. אך דברי תוס' בהולכה לע"ק דנפשוטו נראה דלדפטר לנטלה הוא טעם הפטור [ולא דמשי"ה רק לא חשבו נמתני' נהדי הכ' דאח"כ לנטלן], ותמוה דפלוגתא דרבנן ור"ש היא בנזחים (דף י"ג ע"א) ורבנן לא ס"ל להאי סברא דלדפטר לנטלה ולר"ש נמי אחרינן התם (דף י"ד ע"ב) דהו רק לענין שלא לשמו אצל לענין זרות לא. איכא דז"ל דהתוס' לא לענין זרות קאמרי לה אלא לענין חוץ מדנה מיירי עיקר מתני' וזרות נוכח נקט, אצל גם כזה קשה מתא להו למיפטר מהאי עובדא נחין כיון דנפסינן דהי עובדי לרבנן מיהא לרל מילי יתביר כו' דנפסינן

דמיה עבודה) שהרי נהדנקה שלא נמקומה למיד נרותיה קצועין צהויא כולה לחון יא אחריה עבודה להניחה נמקומה ולמיד אין נרותיה קצועין כשהויא רק הנרות לחוד והדליקו יא אחריה עבודה סידור הנרות ע"ג הקנים, והא דפריך הש"ס צימא שם הדליקה ליחיד דעבודה תמה היא היינו רק כשהדליקה נמקומה כרגיל צאין אחריה עבודה. מיהו לדין צהויא כולה כולה והדליקה שצריך עוד להניחה נמקומה יא להסתפק אם חסרון הנחה זו משוי להדלקה כעבודה שאינה תמה לפמ"ש למעלה שהנחה זו אינה מחלקי העריכה דאף דתחית שחן ופחילה תשינה כעבודה שאינה תמה בשביל ההדלקה ש"ס אחריה אע"ג והדלקה עומה לאו עבודה היא מ"מ י"ל דהנחת המנורה נמקומה גרועה מהדלקה, והדלקה אע"ג דלאו עבודה היא מ"מ תמה מיהא הויא וגמר העריכה כמ"ל משא"כ הנחתה נמקומה שאינה כלל מענין העריכה כמ"ש. ואף דלענין הדלקה עומה אין כ"מ נחקירה זו דלמסקנא לאו עבודה היא כלל, מ"מ כ"מ מה לענין סידור הנרות כגון בשל אחר מיני מחכות דלרש"י אין נרותיה קצועין לכריע והדליקו תחלה שלא ע"ג המנורה ונא זר וסדרן כשהיתה המנורה נחון דאינן חסרין עוד הדלקה אלא הנחה נמקומה אם זה חשיב למשווי לסידור כעבודה שאינה תמה או לא, ואף דהוי מתקן נחון מ"מ כ"מ אם נימא דאין הלכה כהיה דתריכ ומותר לתקן נחון לפי שלא הוצא להלכה [היינו אם נימא דאין הלכה כלל כהתריכ ולא לפי אדרך שכתבנו דמשרה השמיטה הרמז"ם משום שהיא רק לענין סידור הנרות שאינה שייכה להרמז"ם דנאופן זה צגואל דכתיבנא הלכה כהתריכ כמובן]. וכן כ"מ לפי"מ שזדנו לומר להראש"ד דמתקן נחון אפילו להתריכ אינו מעכב דיעבד וא"כ שייך נ"י חיוז זרות כזר שהקטיר מן הפסולין שאם עלו לא ירדו דחיי. מיהו למאי דכתיבנא דלמיד נרות קצועין בשל זה אין סידור הנרות עבודה גם בשל אחר מיני מחכות למאן דסבר דנחן לא הוו קצועין לפי שלא היתה עבודה נמנורה של זהב, מ"מ כ"מ למיד גם בשל זהב אין גרותיה קצועין וסידור הנרות הוו עבודה, ומתוך כך תסתער לן קושיא עומה על רש"י צימא דמפרש דפירכת הש"ס זר שסידר את המנורה ליחיד קיימא למיד אין נרותיה קצועין, (פירוש דה"ל לרב למטת לתנא זה גם עבודת סידור נין העבודות שזר חייב מיתה עליהן ולמה מנה רק ד') דא"כ מאי משני איכא הדלקה אחריה דשוויא לסידור עבודה שאינה תמה והרי אכתי משכחת לה סידור עבודה תמה כגון שהדליק את הנרות נחון ונא זר וסידורן שאין אחריה שום עבודה עוד. ואף דאיכא למימר דרש"י פליג על הראש"ד וסבר דגם נכח"ג מקרי מתקן נחון ומעכב דיעבד ומחילא נריך לכנתון ולהדליקו מחדש ונמא דאכתי איכא הדלקה אחריה מ"מ משכחת לה כשהדליק צננים לפני ה' כשהיו הנרות מוקלקין ונא זר וסידורן דאינן חסרין עוד כלום. ודוחק

דנחון צלחת אינה עבודה כלל מה"ט לכריע דעד כאן לא פליגי רבנן ור"ש אלא צהי אפשר לנטלה רק מתחלה לשחוט נגד המזבח אצל עכשיו ששטתה רחוק ממזבח אי אפשר לנטלה עוד ונע"כ נריך לאחטיניהו למזבח ולכן ס"ל לרבנן דהויא עבודה אצל אלו היה יכול לנטלה גם עכשיו כריע הוו מודו שאינה עבודה דהא אין צה נורך הקרבה ואין זה שייך אלא צננים שמקום המזבח מכוון ואינו יכול להעמידו במקום אחר וא"כ עכשיו ששטת נרחוק ממנו נע"כ נריך למימתי הדם אלו משא"כ נחון שאין מקום קבוע למזבח אי"כ גם עכשיו אפשר לנטל להולכה שהרי יכול להציא המזבח אצל הדם ולא הדם למזבח ונמא שאין ההולכה נורך העבודה אלא למנוע טרחא יתירא ואינה עבודה כלל לכריע כמו מוליד הדם לצראי מן המזבח ולהלן. ולפי"ז אין זה שייך אלא צהולכה משא"כ נסידור הנרות דאע"ג דאפשר לנטלה מתחלה אלו לא הסירן מ"מ עכשיו שכבר הסירן אי אפשר לנטלה עוד ונע"כ נריך לסדרן ע"ג הקנים ודמיה להולכה צננים דהויא עבודה. ומזה יא לנו דבר חדש לפמ"ש הרמז"ם צפייה שלהי צננים דאין טמא עובד צננה מ"מ ענד צהולכה פטור שאינה עבודה כלל צננה לפי שיכול להציא המזבח אל הדם כמ"ש וכן לענין מחשבת פינול צננה צהולכה [אם לא שאין שהות להציא צו ציום וצני וצני יפסל צנינה וצניע]. אולם להכניס כוונה זו נחום' אין הלשון סובל דא"כ לא ה"ל למימר דאפשר לנטלה לשחוט נגד המזבח אלא הכי ה"ל למימר סתמא דאפשר לנטלה ונריך לדחוק דאין כוונתם דזה טעם הפטור אלא דמשרה לא חשיב לה נמנתי. ואכתי למ"ש שאינה עבודה כלל נחון דחוק דלמה הוצרכו לזה עדיפא ה"ל למימר שאינה עבודה כלל ועיקר. ואין לומר דאכתי להרמז"ם מני משכחת לי לתיוקן נחון נסידור הנרות גם בשל זהב, דאפילו למיד נרות קצועין הוו מ"מ קניה דקים הוו ונשעת הדישון היה כופפן ומטן למטה וזוקפן בשעת הדלקה כדפירש"י נמנחות (פ"ח ע"ג) ונל"א פי' שהכיסוי מלמעלה כמין טס ה"י יכול ליטול כל שעה וא"כ זקופה זו או חזרת הכיסוי ליהוי כסידור ונריך שיהי לפני ה' ולא נחון. יא דע"כ אין זה חשיב סידור וגם זה מוכח מרש"י יומא שהוכרנו דאל"ה לא היה נריך לפרש זר שסידר את המנורה כמ"ד אין נרותיה קצועין וכמ"ל. והשתא דאיתין להכי נוח לן לפרש כן גם כוונת דברי הראש"ד דעיקר הקפידא הוא רק על סידור הנרות ע"ג הקנים שיהי מסדרן לפני ה' ולא נחון, ולא משכחת לה סידור הנרות שלא לפני ה' אלא כשיציא כל המנורה כולה לחון ויסדר שם את הנרות עליה ויכניסנה כך כשהיא מסודרת ומדוקהק לשונו יפה:

(ב) ודע דלפי מה שנתאר דמני לאדלקי שלא נמקומה אישתכח דלאו כלל צה רצה הוא והדלקת הנרות הוי תמיד עבודה תמה (לפי הה"ל

גדול לומר דסדר רש"י דגם זה מיקרי מתקן מצות
דהיינו שחיוג ההדלקה הוא דוקא כשהנרות מסודרין
כבר ע"ג הקנים וכל כשמדליקן כשאינן מסודרין ע"ג
הקנים אע"פ שכן נפנים מיקרי הדלקה שלא לפני ה'
וצריך לכנותן ולתור ולדליקן כשהן מסודרין וע"ג.
והראש"ד דסדר דכשמוציא הנרות לתוך ומדליקן אין
זה מתקן מנחון בודאי קשה דלמ"ד אין נרותיה קנועין
משכחת לה סידור המטרה עבודה תמה כ"ל, וי"ל
דהראש"ד לא מפרש לה כרש"י דפריך רק למ"ד אין
נרותיה קנועים דזו אינה פירכא על רב ד"ל דס"ל
כמ"ד נרותיה קנועים ואין עבודה בסיפור הנרות ע"ג
הקנים אלא דפירכת הש"ס היא אלינא דכ"ע וסידור
המטרה היינו העמדתה במקומה וס"ל דזו נמי עבודה
היא ודלא כמ"ש לעיל. ואי דאכתי תקשי דמאי משני
דחפסה נתינת שמן ופתילה והדלקה והרי אכתי משכחת
לה שעשה כל זה נפנים כשלא הייתה על מקומה ונא
הזר והעמידה אח"כ על מקומה דהשתא סידור זה
עבודה תמה היא, ל"ל דכל שאינה במקומה כחון דמי
וס"ל דהטנה נחון פסולה גם נדיענא דאל"כ אכתי
יתחייב זר כמקטיר דנר פסול כזה שאם עלה לא ירד
דחייב משום זרות כמנואר בסוגין דיומא תניא כוותי'
דלוי כ"י והמעלה ע"ג המזבח בין דנר כשר בין דנר
פסול [ועיי' במל"מ (פ"ט מניחת מקדש ה"ד) שתמה
על מה שהשמיט הרמב"ם לדון זה ויש לפלפל בזה].
והא נדדינו של הרמב"ם נהוינא לחון והדליקן שם
הזר הפכים הראש"ד דכשרות נדיענא מיהא, ל"ל
תפס נכוונת הרמב"ם שהוציא רק הנרות כלשון
והוציא ונזה אין דין מתקן מנחון כמ"כ. ואי
דאכתי תקשי דמשכחת סידור המטרה על מקומה
עבודה תמה כשערכה והדליקה במקומה ואח"כ
הוציאה ממקומה ונא הזר והחזירה על מקומה דהשתא
אינה חפסה עוד כלום ל"ל דסדר כמ"ש לעיל דכל
שהוציאה לחון נטלה העריכה וכשמחזירה לריד
לערכה מחדש והיא להוציאה ממקומה אפי' נפנים
דלענין זה כחון דמאי דלאו לפני ה' במקומה היא.
ומזה תתנאר לן פלוגתא חדשה בין רש"י והראש"ד
בהעמדת המטרה במקומה להראש"ד אוי עבודה
ולרש"י לאו עבודה היא כמו שהוכחנו למעלה:

וצריך אני למודעי דנכל מה שכתנתי בסעי' זה
דסידור הנרות ליהי עבודה תמה כשהקדים
לה שאר ההטנות ואין עוד אחריה כלום לא נעלם
ממני ד"ל דעבודה תמה פירושה מה שהיא תמה לפי
סדר עבודתה הראוי ומה שהוא מקדים לה את
העבודות הסודרין אחריה לא מעלה ולא מוריד ולא
נעשית בשביל זה עבודה תמה, ולכן גם סידור הנרות
לא יהי לעולם עבודה תמה אפילו אם הקדים לה
שאר הטנות כיון שלפי סדר העבודה סידור הנרות
קודם להן ולא היא עבודה שאינה תמה, אצל אין רוחי
נחה ומה, ועוד היכן כתוב נחורה סדר ההטנה נכדי

(כד) **עוד** רגע נדבר בזה ואחר נשוב לעיקר ענינו
דהמל"מ (פרק ג' מתמידין הל' י"ג) כתב
דישון המטרה ודישון מזבח הפנימי לא נעו בגדי
כהונה, כ"כ התוס' יומא (דף כ"ט ע"ג) סוף ד"ה והרי,
ולדעתי יש לדון בזה טובא וקולר נמקום שהיה
להאריך, חדא דטעמא דתוס' הוא משום דלאו
עבודה היא, דאי הוי עבודה בודאי הוה נעו בגדי
כהונה דמחוסר בגדים כזר וכדמפורש דנדריהם וכנר
מזינו חולקים נדבר דס"ל דהוי עבודה והזר לוקה עלי'
עיין תוס' זנחים (דף מ"ו ע"א ד"ה ולא) ורש"י
שזכיר להלן ושאר ראשונים שם. והרמב"ם גופיה
(פ"ט מניחת מקדש ה"ה) לפי גרסתו כתב אצל
עבודת סילוק אין חייבין עלי' מיתה, וכן אם דישון
מזבח הפנימי והמטרה אינו חייב מיתה עכ"ל ומשמע
דמלקות חייב, והכ"מ הביא ג"כ גירסא זו והר"ל
להמל"מ לעורר דעת הרמב"ם אינה כן. ועוד
דנתוס' שם נאמת לא הזכירו אלא דישון מזבח
הפנימי ולא דישון המטרה, אלא דמכלל דנריהם יש
ללמוד לכאורה גם למטרה כן, ד"ל וא"ת מאי
שנא דדישון מזבח הפנימי אפילו קודם דישון לית צ"י
מעילה כדאמר צ"י כל שעה (פסחים דף כ"ו). דקטרת
לאחר שתעלה תימרותו אין זו משום מעילה ודשן
מזבח החיצון מועלין בו לכ"ע קודם דישון וי"ל דנשן
מזבח החיצון מועלין בו כיון שמחוסר עבודה שזריכה
נגדי כהונה כדלתיב ולבש הכהן מזו בד וגר' אצל
דישון מזבח הפנימי אע"פ שמחוסר דישון אין זה
חסרון עבודה דלא אשכחן שיהא נריך נגדי כהונה
כ"י אצל לענין שיהא נריך נגדי כהונה אין לעשות
ק"ו כיון דלא אשכחן בו שום עבודה אחר שנעשה
דשן רק מנחת דישון כדאשכחן נחיון לנריך
הרמה עכ"ל. וה"ה והוא הטעם גם לדישון
המטרה דמ"ש. ולא עוד אלא דנמתני' דמעילה
(דף י"א ע"ג) תני דישון מזבח הפנימי ודישון
המטרה כחדא דלא נהנין ולא מועלין נהן וכיון
דנמנח הפנימי אשכחן דאין מועלין אפילו קודם
דישון נראה דגם דישון המטרה כן הוא, ותהי'
קושיית התוס' גם ממטרה מאי שנא ממזבח החיצון אלא
דהזכירו נקושים רק מזבח הפנימי משום דאשכחן
צ"י נהדיא דאין מעילה נדישון אפילו קודם דישון
בהיה דפסחים, ונע"כ ל"ל דתירוצם קאי גם אהמטרה
דאין דישונה עבודה ולא נעו בגדי כהונה אצל לע"ד
י"ל דחילוק גדול יש בין דישון מזבח הפנימי לדישון
המטרה לענין זה, ומדלא הזכירו נתיירצם גם דישון
המטרה דלא נעו בגדי כהונה י"ל דנדיקדוק גדול הוא
כמו שיתאר:

אפילו נעשית ע"י סילוק ממש. ומעתה באחר דדישון המטרה היו עבודה משגי פנים (א) מזד הדישון נפיע דלפיט נמעילה (דף י"ג ע"א) מקרא דדשן הדשן וכדישון מזנח הפנימי ומזד זה היא עבודה תמה שאין אחריה עבודה עוד והלכה שאחרי מזנח אחרת היא של יום הנז, אבל היא עבודה סילוק (ג) מזד הטנת הנרות והכנתן להלכה שלאחרי כמ"ש הרמב"ם דדישון המטרה מ"ע שאחר יערוך אותו אחר ונזיו והוא חלק מהטנה וכדקרי ל"י נמחרי הטנת הנרות, ומזד זה היא עבודה מתנה אע"פ שזא ע"י סילוק לפי שהיא הכנה וחלק לעבודת מתנה כמ"ל אבל אינה עבודה תמה שיש אחריה נתינת שמן ופתילה והלכה שהיא גמר עבודה להטנה שלפניה (ואם עשו מטרה חדשה שנערבית ידליקו נה אין חיוב לדשן את הישנה ניום שלפניו מזד הטנה שהרי לא ידליקו עוד נישנה, אבל מזד הדישון כשהוא לעצמו לכאורה חייב לרש"י ועיין במלחמות ר"ש יומא וי"ע נזה) והשתא א"ש דנרי רש"י ז"ל דניומא דנעי רנא למימר דחייבין על עבודת סילוק ללוי ועבודה תמה נעין שפיר פירש"י דדישון היא עבודת סילוק ועבודה תמה, דמזד עבודת הדישון נפיע הוא עבודת סילוק ותמה, משא"כ למסקנה דפשיט רנא דהיכל כפנים ולכרע פטורין שם על עבודת סילוק ואזו נאין לחייבו רק מזד עבודת המתנה שז דהיינו מזד ההטנה שהיא הכנה לעבודת מתנה שפיר קאמר שאינה עבודה תמה שיש אחריה הלכה, והיינו דמזד עבודת המתנה שנה אינה גמר עבודה וכמ"ש:

וְלַפְּיָו לַעֲנִין דְּלִיקָרִי עֲבוּדָה וְלִנְעִי נְגִיד כְּהוֹנֵה הוּא מַחֲלָק גִּבֹּר לִשְׁנֵי פָנִים, דְּמִזְד הַדִּישוֹן נִפְעֵי שְׁפִיר י"ל כ"ש הריב"ז דלא היא עבודה אלא מזנח נעלמא ולא נעי נגדי כהונה כמ"ש דלא אשכחו נ"י נגדי כהונה כנחילון, וגם נזה מחלק רש"י עליו וסנר דגם דישון זה של סילוק שמי עבודה בין נמטרה וכן נמזנח הפנימי כמ"ש, אבל מזד ההטנה וההכנה להלכה שז נודאי לכרע שמי עבודה ונעי נגדי כהונה שהרי מקרא דיערוך אותם הוא נלמד יחד עם שאר ההטנות ואחר ונזיו כתנז ושאר הטנות יודאי עבודות הן ונזו נגדי כהונה ור שנתן שמן ופתילה לוקה כמבואר בסוגיין דיומא וה"כ דישון מזד ההטנה שז והשתא נמי דנדקדוק גדול נקטו התוס' רק דישון מזנח הפנימי לענין דלא נעי נגדי כהונה ולא הזכירו גם מטרה משום דדישון המטרה נעי נגדי כהונה מזד ההטנה שז מיהא. ומ"מ קושיית התוס' לענין מעילה נמאי דחלוק מזנח החיטון שמועלן נדשנו לפני הרמה לכרע תחיישנ נחירוש גם לענין מטרה שלא ימעלו נדשנה מהאי טעמא גופי שכתנו

דְּהִנֵּה נִיּוּמָא (דף כ"ד ע"ג) נעי נזא עבודת סילוק נהיכל מהו לפנים מדמינן ל"י או לחון מדמינן ל"י (נעפנים לוי נמי מודה דפטור הור נעבודת סילוק), ופירש"י עבודת סילוק נהיכל והיא עבודה תמה כנז דישון מזנח הפנימי והמטרה מהו, מנזאר מנזריו דדישון המטרה היא עבודה תמה ופטור הור הוא רק משום דעבודת סילוק היא, והוא פלא דנפסהדרין (דף פ"ג ע"א) גני היוכל והנולל כ"י המטיב את הנרות כ"י ואין חייבין עליהן לא משום זרות כ"י פירש"י זר שעה אחת מהם נעפנים אינו חייב מיתה נפקא לן נסדר יומא (דף כד). מוענדותם עבודת מתנה ודרשין עבודה תמה ולא שיש אחרי עבודה וכל הני י"ש אחריהן עבודה כ"י המטיב את הנרות המדשנס שחרית י"ש אחרי הלכת ערבית עכ"ל. הרי דעבודת מתנה היא ולא עבודה תמה וניומא כתנז להיפך ממש דעבודת סילוק היא ועבודה תמה, והיא פליאה עצומה, ומזא מיהא קשה לכל הראשונים דפירשו התם הטנת הנרות לדישון ופטור משום שאינה עבודה תמה ומשמע דעבודת מתנה היא וחייבין לה בין הני עבודות דמתנה (עיין נחידוש הרמ"ה לסנהדרין ונחוס' ס) והרי עבודת סילוק היא כדאמרינן נהרמת הדשן ודוחק לומר מאי מדשנס דקאמרי שמיסיר הדשן ומוזך קנת את הפתילה למעלה נכדי להנרות אורה וזו עבודת מתנה היא (ועדיפא מהלכה דלאו עבודה היא משום דזה עושה מעשה למשך את הפתילה) דה"ל לפרוש. וה"ל לומר דנזא דעבודת מתנה ולא עבודת סילוק י"ש לחקור אם דק סילוק פטור או דנעין מתנה דוקא. ונפשוטו נראה דמתנה דוקא נעין כדכתיב קרא ולי לא היא לא מתנה ולא סילוק פטור, ומ"מ אי לאו דנעין עבודה תמה ה"י הור חייב מיתה על שחיטה (היינו שחיטת פרו של אחרון שפסולה נזר) וקבלה והולכה כמ"ש רש"י יומא (כ"ד ע"א) עבודה תמה כ"י ולא שיש אחריה עבודה כנז שחיטה (* וקבלה והולכה עכ"ל אע"פ דלאו מתנה ממש נינהו, ונהי דנהולכה (או נזו דקבלה) י"ל דחשני מתנה דמקרבא למזנח אבל שחיטה ליכא מתנה כלל וז"ל דכל שהיא הכנה לעבודת מתנה נמי עבודת מתנה מקרי וכן תני נמחרי נולל ופטור רק משום שאינם עבודה תמה אע"פ שאינה מתנה מזד עממה ויתר מזה שאינה מעכבת (מיהו ונולל וכ"י עד תנופה והגשה ניע דכשירות נזר כמבואר נסוטה (דף י"ד ע"ג) וניזתר קשה מ"ש הרמב"ם (פ"ט מני"ח הלכה ה') על כל הני שנפסלו ולוקה כמו שעמד על זה כנר נתפלי וז"ל דקאי רק אאינד) ולפ"ז נאמר דכל עבודה שהיא הכנה וחלק לעבודת מתנה חשונה עבודת מתנה

(*) חנ"ת. מ"ש רש"י שחיטה נע"כ נ"ל דהיינו שחיטת פרו של אחרון שגדרי האומר שחיטת פרו נזר פסולה י"ש נה משום איסור זרות כמבואר נגינות (דף נ"ג ע"ג) אבל נשחיטה דעלמא הרי קי"ל שחיטה לאו עבודה וכשרה נזר, ות"ק אלינא מחלן קיימין אלינא דנר דאחר ארנע עבודות כ"י ורנ גופי' סנר שחיטת פרו כשרה נזר כדאמרינן ניומא (דף מ"ג ע"א) תחמיס דנר הוא דנר כ"י, ואף דסנר נפרה פסולה מ"מ אין למחז נכוונתו לשחיטת פרה שהרי אמרינן התם נדנא נגית היא ואין כנז זרות מיהו לפיתש"כ הת"י (נ"ה שחיטת פרה) דנעיד נגדי כהונה י"ש לישנ קנת, ונ"ע:

הרמה שלפניה תמה היא, וכנ"ל נראה דדברי המל"מ אינם כנאמרים מזה אחר וכבר תמה על עצמו מירושלמי רפ"ב דיומא נחלקו ר"י ור"ל בזה שתרם דר"י מחייב ור"ל פטר משום דכתיב עבודת מלך יאל זה שהוא נהרמה ובתר הכי קאמר הוציא שאר הדש נפלותא דר"י ור"ל הרי דלכר"ע הוצאת הדש עבודה היא כמו הרמת הדש ומן הדין היה זר חייב עליה מיתה אלא דמאן דפטר ס"ל דעל עבודת סילוק אין הזר חייב מיתה משום דכתיב עבודת מתנה יאל זה שהוא בסילוק:

אבל נאמת הדבר פשוט דהרמת הדש שוטלו משם ונותנס בלד המזבח ואין נדשן זה של תרומה שום עבודה עוד שפיר הוי עבודה תמה, דמה שיש מזה הוצאה הוא רק על שאר הדש הנשאר במזבח ואלו שייד כלל לקומץ הנותרים שעבודתו כבר נגמרה. ודומיא דזריקה היא דהויא עבודה תמה לפי שהיא עבודה אחרונה שנדם אע"ג דליכא הקטרת אברים ופדרים שלאחריה והוא משום דהקטרת אברים מילתא אחריתא היא ולא נדם ויש להאריך עוד נכ"ל וביחוד נשי הרמב"ם שהדלקה בכלל הטנה וחייב בה גם בנזקק כנין הערבים אלא שעת לקצר ולשון לענינו:

ענה ז'

(כו) **והדרן** לדין למה שכתבנו לעיל בנאות י' דזר צנמה שאני מיוצא צנמה, משום דזר אין מקום במציאות לעיקר איסורו לפי שאין צנמה עבודות המסורות לכהונה, אבל יוצא הי' שייד צ"י מציאות האיסור גם צנמה שהרי אין שם מחיצות והי' ראוי לחול עליו איסור היוצא אלא שהתורה התירנו ולכן מקרי הותר מכללא, והשתא אכתי חייב למידק צ"י. ר"ל דגדר היוצא הוא רק כשהיה מתחילה נפצים כדינו ואחר שנתקדש שם וירדה לו תורת מחיצות יאל מחקומו או שנתטלה קדושת המקום ע"י סילוק מחיצת כחש"ל, וכדלחמינן בשר שאל חוץ למחיצתו דוקא אבל אם מתחלת עשייתו הוא בתוך (אפילו) באופן שאינו נפסל משום שחוט חוץ כגון נדיון צנמה) לא שייד צ"י ענין היוצא כלל כל זמן שלא נכנס פעם אחת לתוך מחיצתו, דאע"ג דירדה לו בקידושו תורת מחיצות מ"מ עדיין לא היה בתוכו ולא יאל חוץ לתוך נפועל כלומר שאין ענין הפסול מה שנמצא חוץ למחיצות אלא שהיציאה מתוכו לתוך היא הפוסלת. ולפי"ז נקדש צנמה שלא היו מעולם נתוך מחיצות אין בהן מציאות כלל לאיסור היוצא והי' דומיא דחרות צנמה שאין מציאות לאיסור כחש"ל ואפ"ה חשיב הש"ס יוצא צנמה להתיר מכללו ואי"כ הי"ה זר צנמה, והדר קשה אמאי קרי ליוצא צנמה הותר מכללו ייתר מזה צנמה:

לענין מזבח הפנימי, דכיון דהדישון מזה עצמו אינו עבודה מחילה הוי נעשית מצותו ואין מועלין בו, ומה שיש בו עבודה מזה ההטנה לא מצי למשוי לרשן כלל נעשית מצותי משום דעבודה זו מזה הטנה לאו בנזק הדש הוא אלא במטרה היא צאה שנקרה וינקה מן השמן והפתילה שנתדשן ויכניה לנתינת שמן חדש להדלקה אחרת ומה זה ענין לנזק הדש מיום שעבר. ומה יאל דדישון המטרה לכר"ע הוי עבודה ונשי נגדי כהונה ודישון מזבח הפנימי תלוי נפלותא דרש"י ותוס' ולפי גירסתנו הרמב"ם סבר כרש"י, ודלא כהמל"מ שסתם את הדברים כהלכה פסוקה:

(כה) **ודע** דמ"ש התוס' דדישון מזבח הפנימי לאו עבודה הוא אינו דומה למה שאמרו הדלקה לאו עבודה היא דהתם פירשו שאין נהדלקה מגדרי העבודה מזה המעשי דהיינו שאין הזר עושה מעשה דלהנצת עולה מחליה כמו שפירשו הראשונים, אבל ענין הדלקתו היא העבודה הרצויה מזה עצמה כלומר שזו עיקר המצוה שחלל נדלקת על ידם, משא"כ נדישון מזבח הפנימי דמאזי גדרי המעשה ראוי היה להיות עבודה אלא דסברי התוס' שאינה מצוה ועבודה נגופה כלומר שאין מעשה הדישון עצמו עבודה אלא דהכשר הוא שלא יהי' על המזבח ויהא מקום להקטרה, ועיי' במלחמות ריש יומא. ובה תנין מ"ש המל"מ (פ"ב מתמידין הי' ד"ה ודע שזה שכתבנו) דמטרה ס"ל להרמב"ם דהוצאת הדש לאו עבודה היא משום דלוי ס"ל נמי דעבודה שיש אחריה עבודה אין הזר חייב מיתה עליה ואפ"ה סבר דעל הרמת הדש חייב מיתה ואי אחרת דהוצאת הדש עבודה היא אי"כ אין הרמה עבודה תמה שהרי יש אחריה עבודה נהוצאה, והו' שהכריחו להרמב"ם דהוצאת הדש לאו עבודה היא. ולכאורה דברים מתמיהים הם שהרי הדלקה נמי לאו עבודה היא ואפ"ה משויא לעבודות שלפניה כאין תמות כמבואר בסוגיין דיומא. האומנם שהריטנ"א (הזכרנוהו לעיל אות י"ג), כתב שם וז"ל הדלקה לאו עבודה היא כו' דלהכי לא אפקי' בלשון חיוב ואמר בהעלות או בהעלותך לומר דלאו עבודה היא לחייב עליה מיתה בזה כשם שאין חיוב מיתה בעבודה שאינה תמה עכ"ל, ומשמע דרק עבודה חשובה לענין מיתה לא הוי אבל לענין מלקות עבודה היא ולכן שפיר משויא לעבודה שלפניה לאינה תמה משא"כ הוצאת הדש לאינה עבודה כלל. אבל הן הרמב"ם גופי' לא ס"ל הכי שהרי כתב שהזר מזליק לבתולה ואי"כ אינה עבודה כלל. ועוד דנראה דהריטנ"א נמי לאו דוקא מיתה קאמר ואשגירת ליטנא הוא משום דלייריין במיתה, דאלת"ה מאי פריש עלה דהדלקה לאו עבודה מהנצת אליה, ויש לדחוק, ולשון הריטנ"א נע"ג. ולפי האמור דברי המל"מ עולים יפה דשאני הדלקה שאינה עבודה רק מזה המעשי אבל נעשם הוא גמר העבודה הרצויה ולכן כל עבודה שלפניה אינה תמה משא"כ הוצאת הדש שלהיפך הוא שיש בה גדרי המעשה ואינה עבודה מזה מצותה ולכן

מסייע לי צער קדשים קלים שיאל לפני זריקת דמים ר' יוחנן אומר כשר ר"ל אומר פסול ר"י אומר כשר הואיל וסופו ללאת ר"ל אומר פסול עדיין לא הגיע זמנו ללאת ע"כ לא פליגי אלא צנצר אצל צאמורין לא הוא הדין צאמורין נמי פליגי והא דקא מיפליגי צנצר להודיעך כמו דר"ל כו' (ופירש"י הוא הדין צאמורין מכשר אזריקה עושה אותו קדשי קדשים והאי דפירש משום דסופו ללאת הש"ס המפרש לי ולא ממילתי דר"י הוא) נימא כתנאי אימורי קדשים קלים שיאל לפני זריקת דמים ר"א אומר אין מועלין בזה ואין חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא ר"ע אומר מועלין בזה וחייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא מחי לאו צדהדר עיילינהו פליגי, וזהא פליגי דומ"ס מופסלי ציואל ומר סנר לא מופסלי ציואל אומר רב פפא צדהדר עיילינהו כו"ע לא פליגי והכא דליתנהו אצראי פליגי וזהא פליגי דומ"ס אין זריקה מועלת ליואל ומ"ס זריקה מועלת ליואל, ופשיטות הסוגיא היא דלר"פ צדהדר עיילינהו כו"ע לא פליגי משום דלא נפסלו כלל ציואל וכו"ר דאמר אימורי קדשים קלים שיאל לפני זריקת דמים כשרים משום דעדיין אינן קדשי ה' ורק זריקה היא דעושה אותן קדשי קדשים כדפרש"י ולכן קודם זריקה דעדיין כקדשים קלים הן אין כאן יציאת חוץ למחילותיהן כשיאלו חוץ לעזרה ואם הדר עיילינהו לפני זריקה כשרין, אצל אם נשארו בחוץ גם צשעת זריקה נעשים אז קדשי קדשים ואז נפסלו ציואל וצזה הוא דליפליגי ר"א ור"ע [ולפ"י] גראה דלר"א לא נעשו יואל משום דלא הועילה להן זריקה ונשארו כקדשים קלים וממילא אינם חוץ למחיתאן אלא דפסולין כנאצד הדם ולר"ע נעשו קדשי ה' והוון יואל ואי תקשי לן דל"כ מחי פריך הש"ס נמעילה (דף ו' ע"ג) והני תרתי למה לי (פ"י) דליפליגי כה"ג צרישא צנצר קדשי קדשים שיאלו לפני זריקת דמים אם זריקה מועלת להוציא מידי מעילה ולתקצעי צניגול נותר וטמא ונסיפא פליגי צאימורין) ומשני דהוי"א דלר"א זריקה שלא כתיקונה לא מפקא מידי מעילה אצל מייחא לידי מעילה קמ"ל דלא שאל, ועיי"ש בתוס' (ד"ה שלא) שהקשו דיותר סנר לאפקוי מידי מעילה מלאתויי כמזבאר צסוגיא דלעיל וחילקו בין כל הפסול צזריקה עצמה ובין כל הפסול צצנר הנכשר, ואמאי לא משני דהוי"א צצנצר קדשי קדשים הוא דס"ל לר"א דלין זריקה מועלת שכנר בפסלו ציואל קודם זריקה משא"כ צאימורי קדשים קלים דקודם זריקה עדיין לא נפסלו ציואל לר"י ולר"פ אליגי' דכו"ע ורק הכשר הזריקה הוא דעושה אותן ליואל הוי"א דמודי כו"ע לר"ע דככה"ג זריקה מועלת קמ"ל דזהא נמי פליגי וסנר דלין זריקה מועלת כיון דעם הזריקה נא פסולו, וי"ל אז דסנר הש"ס דהיינו דך ואין חילוק קודם פסולו לזריקה אז נא יחד עמה, או דסוגיא זו אודא כרצינא צר שילא דאמר התם צנצחים אימורי קדשים קלים שיאלו לפני זריקת דמים פסולים, ונראה דס"ל דלא נחלקו ר"י ור"ל אלא צנצר וטעמא דר"י דמכשיר הואיל וסוף הנצר ללאת אצל צאימורין

ולכאורה מצינו רמז מדברי רש"י ז"ל דיואל כשר צנמה אפילו היה בחוץ מחיות ויאל כגון צנמה גדולה, דאמרינן צנצחים (דף ק"ט ע"ג) צעי ר' זירא עולת צמת יחיד שהכניסה לפניו והוציאה לחוץ מהן מי אמרינן כיון דעילא קלטת לה מחיתא או דלמא כיון דהדר הדר, ופירש"י שהכניסה צפנים אחר שצטטה בחוץ ואחר והוציאה מהו מי נהוג צה דין קדשי צמה גדולה ליטעון צתרומת מה ושוק וצריך להחזירה לפניו או לא עכ"ל והוא תמוה כיון דאמרת דקלטת מחיות כדר' אלעזר דלעיל מינה ונהוג צה דין קדשי צמה גדולה וצריך להחזירה לפניו מחי מחי חזרה צפנים והרי צנר נגלה ציואל, ומה נראה לכאורה דסנר דגם קדשי צמה גדולה אינן בפסולין ציואל וכן נראה לכאורה מח"ס רש"י צנצחות (דף כ"ה ע"א) מה ליואל שכן הותר מכללו צנמה כו' צנמות נוג וצנעון כו' והני צמות גדולות הון, ולפ"י שפיר קרי ליואל הותר מחללו צמקום שה' שייך צו האיסור ואינו דומה לזרות כמש"ל אצל צאמת א"ל לומר כן שיהא יואל כשר צנמה גדולה דתוספתא שלמי צנצחים תנינן להציא אלו דברים שגין צמה גדולה לצמה קטנה כו' חוץ למקומו צנמה גדולה אין חוץ למקומו צנמה קטנה (וצנמר' צסוגיין לא הונא סיפא זו דתוספתא) ורש"י נמי צנצחים (דף כ"ח ע"ג) כתב דלין חוץ למקומו צנמת יחיד שאין שם מחיות הרי דצנמת ליצור יש חוץ למקומו, וכן להלן (דף ק"כ ע"א) נהא דאמרינן מה יואל כשר צנמה פירש"י צמה קטנה שהרי כשרה נלא מחיות, ויותר מה יוצא צצנצרי רש"י (מעילה דף ג' ע"א) וז"ל והא דפליגי רבה ור"י כו' דהכי תנינן צנצמת צנצחים צפ' צתרא מה בין צמת יחיד לצמת ליצור דהיינו צנצמת צמת יחיד אינה טעונה צפון ולא צתופה ולא הנשה ולא ריח צמות ואינו נפסל ציואל כו' עכ"ל ומשמע שהיתה לפניו הגירסא צנצמתי ואינו נפסל ציואל ולפנינו ליתא [ואין לומר דנחכוון לצרייתא (דף ק"כ) והיתה לפניו הגירסא צנמי' גם מסיפא דתוספתא חוץ למקומו כו' שהזכירה דלשון מה בין צמת יחיד לצמת צצנר לשון המצנה הוא וצנצמתיא נקט לשון צמה קטנה וגדולה, והמציין רמז נמי למתני' דף ק"ג] וכן כתב צתר הכי צדר"א קלטת מחיות של עזרה לכל דבר כו' ונפסלת ציואל וכ"ה צצנינו גרסום וצנצמתי' שם וצנצרי רש"י צנצמתי דרי זירא וצנצמות כ"ה קשים טונא וצנצמתי' דצנצרי צזה וא"כ שוב קשה אמאי קרי ליואל הותר מכללו והרי אין מחיות כלל לאיסורו דכיון שהיה מחיתא שלו צנצמות א"ל לו ללאת והוי דומיא דזרות :

כו) אולם צאמת נראה דלין נדר היואל דוקא כשהיה מחיתא בחוץ מחיות ויאל אלא אפילו היה מחיתא שלו צנצמתי' הצריכה נמי מקרי יואל דכיון דהאי צנר צריך ה' מדינא להיות צנצמות ואינו צתוכן הוי יואל וצנר צצמה מקרי ור"א לזה דאמרינן צנצחים (דף פ"ט ע"ג) אומר צצניא צר שילא אימורי קדשים קלים שיאלו לפני זריקת דמים פסולין כו' נימא

עוד ע"כ לאו מזד קדשים קלים הוא דנידונין כינאל
אלא כקדשי קדשים משום דעומדין להקטרה וע"כ
דכר"ל סנירל לי דגס קודם זריקה דגס כנר ליפסל
ניולא חזן למחילת העזרה קדשי קדשים. ומנאלא שבעין
זה כתב נתוס' חדשים למשניות שם, והשאל הכי קמה
רלייתנו מתסקנא דר"פ, דמדנפסלו אימורין ניולא
נדליתנייהו אנרלי בשעת זריקה מוכח דלע"ג דלא הי'
מעולם נמחיתו נמי הוי יולא, דלפ"ת שהנולא
האימורין חזן לירושלים נמי לא מיפסלי כקדשים
קלים אלא מדין קדשי קדשים שבה כמ"ש וקדושה זו
לא נזה להן אלא בשעת זריקה ונמאל דמשעה
שנתקדשו נקדושה זו וירדה להן תורת מחילה לא היו
מעולם נמחיתן :

כט' אולם אכתי איכא למדחי דלעולם לא מיפסלי
האימורין כלל ניולא אפילו נדליתנייהו
אנרלי מה"ט שאל הוי מעולם נמחיתן ויאלו, והא דלא
מהניא נהו זריקה לר"ל י"ל דלרב פפא מטעם אחר
הוא, דנמנחות (דף י"ב ע"א) אמרין אינציל להו לדברי
האומר שריים שספרו בין קמינה להקטרה מקטיר
קומץ עליהן וקיי"ל דלותן שריים אסורין נאכליה מהו
דחגי להו הקטרה למיקבצניהו שפגול וליפקינהו
מידי מעילה אר"ה אפי' לר"ע דלחר זריקה מועלת
ליולא הי"מ יולא דליתיה נעני' ופסול מהות דנר אחר
הוא וכי א"ל רבא אדרבא אפי' לר"א דלחר אין זריקה
מועלת ליולא הי"מ יולא דליתיה נפנים אצל חסרון
דלית' נפנים מהניא לי' הקטרה. והנה נדעת רבא לא
איתפריש אי סבר דעיקר הטעם מאי דלר"א אין זריקה
מועלת ליולא הוא רק משום שאינו נפנים ואין נ"מ
כלל אם יש לו פסול יולא או לא אי דסבר דלר"א נענין
שני החסרונות שיפסל נזילתו ואלא הי' נפנים ואם יש
בו רק אחד מהן שהוא פסול ניולא ונמאל נפנים או
שאינו נפנים ואינו פסול נזילתו זריקה מועלת גם
לר"א אצל לר"פ איכא למיזד דסבר דעיקר טעמא
דר"א דלין זריקה מועלת ליולא הוא רק משום דלינו
נפנים בשעת זריקה, ואין נ"מ כלל אם נפסל משום
יולא או לא אלא דלפ"י אי לא נפסל ניולא ומהניא לי'
חזרה מ"מ כל זמן שהוא נחזן אין זריקה מועלת לי'
ור"ע סבר דזריקה מועלת ג"כ למה שהוא נחזן ולפ"י
אין ראי' כלל שנפסלו האימורין ניולא דלא תהיי' להו
חזרה לכ"ע אחרי שהועילה להן זריקה, וכן מטה דעת
הרמב"ם (פ"א מפסוקי"ה הל"ג) שאין האימורין נפסלין
כלל ניולא שכי' ואם החזירן מקטירן אותן, עיי"ש נכ"מ
ולח"מ ובמק"א הארכנו בזה. וכ"כ מתוס' נזכרים (דף
כ"ו ע"א ד"ה דילמא) דלר"פ עיקר טעמ' דר"א הוא
שאין הזריקה מועלת הוא משום שאינם נפנים, והן
כתבו כן לפי שיטתם דגם נעיליניהו לגואי לפני זריקה
נפסלו ניולא ומ"מ נכ"ג זריקה מועלת גם לר"א
וא"כ נדליתנייהו אנרלי עיקר החסרון הוא רק
מה שאין נפנים והי"מ יולא' דלידן דלפ"י אם
לא נפסלו כלל ניולא מ"מ אין זריקה מועלת לר"א

דלא שייך הא טעמא כ"ע מודי דפסולין וכדמסייע
לי הש"ס מהא דליפליגי ר"י ור"ל רק נזכר וס"ד
למימר דנאימורין לא]. והשתא אי אמרת דגדר היולא
הוא רק כשהי' מתחלה נמחיתו ויאלא אצל אם
היה מתחלתו אלא נמחיתו אין זה מוגדר היולא
א"כ אחרי מיפסלי האימורין משום יולא נדליתנייהו
אנרלי בשעת זריקה והרי קודם זריקה עדיין קדשים
קלים היו ולא יאלו חזן נמחיתן וכשנעשו קדשי קדשים
בשעת זריקה ונמחיתן להן נמחית העזרה הרי היא
נמחלת קדושה זו חזן למחילת העזרה ומעולם לא היו
נה כקדשי קדשים ואחרי מיפסלו ניולא אע"כ דגם
כשלא היה מעולם נמחיתו נמי הוי יולא ולא נענין דוקא
הי' נמחיתו ויאלא וכמ"ש :

כח) אברהם דאיכא למדחי דלף דריש דמתני'
דמעילה נזכר קדשי קדשים שילא מיירי
ניולא חזן לעזרה מ"מ ספ"א נאימורי קדשים קלים לא
מיירי נהני אלא ניולא חזן לחומת ירושלים, והשתא אין
פסול יזילתן נא מזד קדשי קדשים ומשעת זריקה
ואילך אלא גם קודם זריקה נפסלו ניולא מזד קדושת
קדשים קלים שהי' נהן ולענין יזילתה זו כנר הוי
נמחיתן היינו חומת ירושלים ויאלו מהן, ואכתי אין
רליה מזה ללא הוי מתחילה נמחיתן, אצל נראה לי
לומר נזה מלתא חדתא לקיים רלייתנו, דהגרע"א ז"ל
נתוספותיו למשניות מעילה (פ"א מ"ג) עמד נמאי
דלמירין נסוגיין דנזכים מאי לאו נזהדר עייליניהו
פליגי ונאל פליגי דר"י ור"ל, והרי אפי"ת נזהדר עייליניהו
פליגי מ"מ אכתי לא מוכח דסבר חזן מיזייהו כר"ל
דאימורין שילא חזן לעזרה קודם זריקה דמים נפסלו
ד"ל דמיירי שילא חזן לירושלים דמיפסלי לכ"ע דאל
לא קלי נזכר קדשים קלים, דכל טעמא דר"י הוא רק
משום דקודם זריקה עדיין אינם קדשי קדשים ואין להם
מחילות העזרה אצל קדשים קלים מהיה הוו ויש להם
מחילות ירושלים וכשיאלו נפסלו, ולולא דמסתפינא
הייתי אומר לייאזב קושיתו מלתא חדתא, דמחילות
לקדשים מלינו אם לזריקה והקטרה אם לאכילה, דם
ואימורין ואנרי עולה מחילות העזרה לזריקה והקטרה,
נזכר קדשי קדשים מחילות העזרה לאכילה ונזכר קדשים
קלים מחילות העיר לאכילה, וכשיאלא נמחיתן אלו הוו
יולא, והנך אימורין דלאו נזי אכילה נייהו לא ניתנו להם
מעולם לאותן המחילות שלאכילה ורק כשנעשו אחר
זריקה קדשי קדשים ניתנו להן מחילות דהקטרה אצל
קודם זריקה לר"י אין להן מחילות כלל, מחילות
דהקטרה כקדשי קדשים לא דעדיין לא נעשו קדשי
קדשים ומחילות קדשים קלים כנזכר נמי לא
דלא נמחרו נהן מחילות נזכר כיון דלאו נזי
אכילה נינהו, ולכן אימורין קודם זריקה לר"י
אפילו יאלו חזן לחומת ירושלים נמי לא נפסלו
דלין להם מחילות כלל לשום נזר ומחילא לא
הוו יולא וא"כ לר"א דסבר דנפסלו ואין זריקה מועלת

וממאי דכי איתנהו אנראי פליגי דלמא דנאיתנהו אנראי דכריע לא פליגי דאין זריקה מועלת ליונא ונהדר עיילינהו פליגי דריא סנר לה כרני דאמר שחיטה מקדשא ואיפסלו להו ניונא וריע כריא גריש דאמר שחיטה לא מקדשא ולא מיפסלי ניונא ופירשי' וממאי דנאיתנהו לשתי הלחם אנראי נשעת זריקה פליגי ריא וריע דתימא דאפילו צוריקה שאינה הוגנת מדמי ריע ללחם כגוף הכנשים דלמא דנאיתנהו אנראי דהוי זריקה שאינה הוגנת דכריע לא מקנע לחם נפיגול דאין זריקה מועלת ליונא ואע"ג דפליגי נאיתמורי ק"ה דהתם כי גופי דחנא דמו ומורי ריע דלחם לא הוי כגוף של כנשים וצוריקה שלא לשמן נמי לא משתרי כנשים ללחם, והנה צוריקה פיוגול והלחם הי' נפנים נודאי הלחם מתפגל ואע"פ שאינם כגופא דזינחא, דאע"ג דזריקה פסולה מחמת פיוגול הוא לא מחלקינן גוה בין גופא דזינחא ללחם כיון דלית לי פסול אחר אלא פיוגול ולפיגולו מרנא, ורק בשלא לשמן אינעי לי אס הוי לחם כגופי' דזינחא כשאירע צוריקה פסול אחר, ולזה פשט מוריקה ליונא שיש בו פסול אחר, והא דקרי שלא לשמן זריקה פסולה איעיג דהזנח כשר דכל הזנחים שזנחו שלא לשמן כשרים, הוא משום דלגני הלחם נפייע מיקרי זריקה פסולה דכס דשחטן שלא לשמן אע"ג דכשרין לא מהני שחיטה כזו ללחם לענין שלא יתקדש דלפינן מלחמי תורה שאס שחטה שלא לשמה לא קידש הלחם וה"ג צוריקה שלא לשמן לענין היתר הלחם נאכילה, כמבואר כ"ז בשמ"ק ל"ז נ"ו, ולזה פשטינן מוריקה דיונא דמועילה ללחם ש"מ דלחם כגוף הכנשים וה"ג בשלא לשמן כיון דמהני לכנשים ונאכלין הי"ג לחם כגופא דמי ונאכל, והשאר כדנעינן למיפשט מדר"ע מדזריקה מועלת ללחם היולא הי"ג זריקה שלא לשמה מועלת ז"ל דלחם היולא נפסל בנאיחתו והוי לגני' זריקה פסולה משום פסול זה דיונא וה"ג בשלא לשמן שהוא פסול לגני' הלחם, אבל אס יימא דלחם היולא לא נפסל כלל אלא דלריא אין זריקה מועלת לפי שאינם נפנים ליכא למיפשט מר"ע דזריקה פסולה דלא לשמן מהניא ללחם דשאני זריקת יולא שאין בה פסול אחר דמה שאינה נפנים אינו פסול כלל לר"ע דאמר זריקה מועלת גם למה שזנחו ואינו דומה לזריקה שלא לשמן שהוא פסול ממש וא"כ כדמסיק ר"פ דריע סנר כריא גריש דשחיטה לא מקדשא להו ולא מיפסלי ניונא ואפילו הכי מוקי לה דוקא נהדר עיילינהו נכדי שלא לפשוט אינעינא דזריקה שלא לשמן, אבל אי הוה מיירי

כשהן נחון אלינא דר"פ ולרידי' אין פלוגתא דר"א וריע שיד כלל לפסול היולא אלא הכל תלוי רק נמה שהן נפנים או נחון. ומלמד זה הן התוס' זנחים (כ"א) דרך אחרת להם גוה, שכי' דמנרייתא דהתם פרכסה וינחה לחון וחרה פסולה ואוקימנא נאלי' ויותרת הכנז ושתי כליות מוכת דאיתמורי קדשים קלים שיאלו לפני זריקה פסולין וע"כ דלא נחלקו ר"י ור"ל אלא נבצר ולא כדדחינן נדף פ"ט ה"ה דנאיתמורין נמי פליגי וסנר ר"פ נמי דלכריע כיון שיאלו נפסלו מיד אפילו קודם זריקה אלא דנעילינהו לגופי מודה ר"א דזריקה מועלת לחייב משום פיוגול על יולא כי האי דלפני זריקה והי' נפנים נשעת זריקה כי פליגי נעילינהו נתר זריקה אי חייבין משום פיוגול דהא עיילינהו אי לאו ועיי"ש *). ולפי"ז אין מחלון שום ראי' לספקטו לענין פסול יולא כשלא היה מועלם נחון מחמתו דהכא בפסול מיד בנאיחתו ולא משעת זריקה וכבר היו נמחילתן ואף דמבואר בתוס' דרק משום דמוכח דמנרייתא דפרכסה כו' דאיתמורי קדשים קלים שיאלו לפני זריקה פסולין משום יולא הא אלי"ה הוה ימא להו כמ"ש דלא נפסלו קודם זריקה ואפ"ה נאיתמורינהו אנראי פליגי, מ"מ ליכא לסיוע לספקטו כמ"ש דאפשר דגם נאיתמורינהו אנראי לא מפסלי ומ"מ אין זריקה מועלת לריא לפי שאינן נפנים:

ג) ג"ל להניא ראי' לזה מומנחות (דף מ"ז) נעא מיניא רשנרי' מרחנא' כנשי עגרת ששחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן אותו הלחם מהו נאכילה כו' אלא אלינא דהאי תנא כו' שתי הלחם שיאלו בין שחיטה לזריקה וזרק דמן של כנשים חון לזמן ריחא אין נלחם משום פיוגול רע"א יש נלחם משום פיוגול אר"ש הני תנאי כו' ס"ל דאמר שחיטה מקדשא מיהו ריחא לטעמי' דאמר אין זריקה מועלת ליונא וריע לטעמי' דאמר זריקה מועלת ליונא דתנן איתמורי קדשים קלים כו' מאי מדזריקה פיוגול קנעה ללחם נפיגול ניונא כבשר זריקה שלא לשמה נמי שריא לי' ללחם כו' (מדזריקה פיוגול קנעה לי' ללחם נפיגול ואע"ג דזריקה פסולה היא דהא יולא הוא קנעה ללחם נפיגול כי נשר כשאר נשר שלא יאלא אלמא לחם כגוף הכנשים דכי היכי דגוף הכנשים מופגלים לחם נמי מופגל זריקה שלא לשמן נמי דפסולה היא שרי להו דהא קיי"ל (זנחים דף ג) כל הזנחים שזנחו שלא לשמן כשרים ולחם נמי כגוף הכנשים דמי ומדכנשים נאכלין לחם נמי נאכל, פירשי' מתקין לה ר"פ

(*) הג"ת. תמיה לי נמ"ש התוספות דר"פ סנר דאע"ג דאיפסלו ניונא מ"מ נהדר עיילינהו לגופי גם לריא זריקה מועלת על יולא כי האי דלפני זריקה והי' נפנים נשעת זריקה, והרי נשעילה (דף ז' ע"א) דאמר רב פפא גופי' לא אחר ר"ע זריקה מועלת ליונא אלא שינא נשר אבל (ינא) דס' אין זריקה מועלת ליונא, לדברי התוספות אמאי קאמר לא אחר ר"ע דמשעת דריא פליגי עליו והרי דס' תמיד הדר עיילינהו לפני זריקה וה"ה נבצר גם ר"א כר"ע ס"ל דמהי"ג זריקה וע"כ מוכח דכל שנפסל ניונא לא מהני' לריא הדר עיילינהו גם לריע דלא כהתוס', ונצחק י"ל דנקט ר"פ ר"ע משום דאשכחן לי' נהי"א דאמר זריקה מועלת ליונא וה"ה לריא למאי דחידש ר"פ דנהדר עיילינהו מידי לר"ע, דדוקא הוא ואפשר עוד דיש חילוק בין קדשי קדשים לאיתמורי קדשים קלים לענין זה, ונ"ע:

חמי כלומר אלינא דר"ע מינעיה ל" כו' ואע"ג
 דזריקה פסולה היא דהא יוצא הוא קנעה ללחם נפיקול
 כי נשר כשאר נשר שלא יאל, ודוק ואין להאריך בזה)
 אבל א"ל לומר כן מטעמי טובא. דהא דהוי מ"י לאוקמי
 שלא יאל כל הלחם אלא מקצתו, ועוד דהתרי"ט
 נמעייל (פ"א מ"ג) כתב על יסוד דברי הרמז"ס
 דלהחמיר ס"ל לר"ע דזריקה מועלת גם ביאל כולו
 וע"ש (ועדיין נע"ג בזה ואכ"מ). והעיקר דנטעמא
 דיאל מקצתו ולא כולו כתב רש"י ז"ל משום דיאל
 מקצתו דמהניא זריקה לתקנת שפניא מהניא נמי
 לתקנת שיאל אבל יאל כולו לא דכחו דליחא לנשר דמי
 והתוס' ביארו לה כיון דר"ע יליף לה משתי טעמות
 שדמה פטור את נשר חנרתה והיינו דוקא במקום מינו
 וא"כ נגאלרו כנשים נפנים דהוי זריקה לגבייהו
 ממילא הוי נמי זריקה ללחם אפי' יאל כולו ואע"ג
 דלא כגופי דזינחא דמי דה"ל שתי טעמות לאו כגוף
 אחד הן ואמרין שם מנו נכח"ג:

ועדיין יש לדקדק בזה למ"ש השמ"ק שם צ"ח ג' דכי
 איתנהו אנראי נשעת זריקה לכר"ע אין הזריקה

מקדשן ליפסול ביוצא כמו נשחטה ולחמה חוץ לחומה
 דלא קדש הלחם, וכתב עוד דלא נאיתנייהו מתם
 אנראי האמר אלא כמו אנראי ולפ"ז יש לדחות כל
 מ"ש ומתוס' ונחיס דף כ"ו שהזכירו נראה דלא ס"ל
 בכ"ז כהשמ"ק ובפיר מוכח כמ"ש ודק"י כי קצתו
 מפני שקשה להאריך עוד בפרשת ועריכת הדברים הללו
 ונמה שכתבתי יחא די למעיין היטב לעמוד על בירורו:

(ג) **וגרמא** לי להניא עוד רח"י נרורה ומרווחת
 דאמרין בנחיס (דף כ"ה ע"ג) אר"א
 א"ר אלעזר היא נפנים ורגליה נחון חתך ואח"כ שחט
 כשירה שחט ואחר כך חתך פסולה, ופירש"י שחט
 ואח"כ חתך פסולה שמשחטה נפסל דם הרגלים
 ביוצא והרי דם זה לא היה מעולם נפנים ואעפ"כ קרי
 ל"י יוצא. ואף דהרמז"ס (פ"א מפסוקה"מ הט"ו) כתב
 שחטה והיא נפנים ואח"כ הוציאה רגלה לחוץ כו', אין
 זה משום דאל"ה אין כאן פסול יוצא אלא משום
 דסנר דהא דאמרין להלן בסוגיין דנחיס דנשעת שחטה
 נעין שתהא כולה נפנים מעכב גם דיעבד כמ"ש"כ
 לפני זה (הלכה י"ד) ודלא כתוס' (ד"ה חתך) דהו
 רק לכתחילה כמ"ש הלח"מ שם נהלכה י"ד דהרמז"ס
 הוכיח לה מדאוקמא נמסקא נחתך ואח"כ קיבל
 וע"ש וא"כ להרמז"ס נמי מההיר"א מיהא מוכח דגם
 בהיתה רגלה מעיקרא נחון מחרי יוצא יעושה"ט
 האומנם ש"ס מקום למתקשקש לחלוק ולדחות דלפי שכל
 הנהמה נפנים הוי כאלו נכנסו גם רגליה לפני
 המחילה ולפיכך חסון הדם כה"י נמחילה ויאל ולא עוד
 אלא דלכאורה נע"כ אתה צריך לחלק כן לענין שחטי
 חוץ דאמרין לקמן (דף ק"ז ע"ג) דכולה נחון ונאורה
 נפנים דחייב משום שחטי חוץ ומי"מ נה"י רגליה נחון

נחיתנהו נשעת זריקה אנראי הוה מ"י למיפשט מינה
 דזריקה שלא לשמן מהניא דמהניא לר"ע זריקה ללחם
 היוצא כזה ע"כ צ"ל נחיתנהו אנראי נפסל הלחם
 ביוצא, דאע"ג דסנר שחטה לא מקדש מ"מ נשעת
 זריקה מיהא נתקדש הלחם ונעשה יוצא והוה מ"י
 למיפשט מינה נעין שחטה ללחם גם זריקה שלא
 לשמן, ולכן מוקי לה דוקא נהדר עיילינהו דהשתא אין
 כאן לר"ע פסול יוצא כלל דזריקה כשרה היא מפסול
 אחר חוץ מן הפיקול וא"כ מוכח מזה דאפי' אם לא
 היה מעולם נמחיתו נמי נפסל ביוצא כל שאינו
 נמאל נמחיה הראויה לו דכיון דסנר ר"ע שחטה לא
 מקדש איתמי נתקדש הלחם נשעת זריקה וההיא
 שעתא נחון הוא ומשעה שנתקדש לא ה"י מעולם
 נמחיתו, דאי אחרת דה"ל אינו נפסל ביוצא א"כ
 מאי דוקא דר"פ לאוקמי נהדר עיילינהו והרי כי הוי
 אנראי נמי לא נפסל ביוצא וליכא למיפשט מדר"ע
 לזריקה שלא לשמן, אע"כ דגם נכח"ג נפסל ביוצא
 ולכן נכדי שלא לפשט נעין דזריקה שלא לשמן צריך
 לאוקמי נהדר עיילינהו שלא נפסל כלל:

(א) **ולכאורה** עדיין איכא למיחסי פורתא ולומר
 דלעולם נכח"ג אפי' אי איתנהו אנראי
 לא מיפסלי ביוצא ור"א סנר דאין זריקה מועלת משום
 שאינו נפנים, ואעפ"כ הוכרח ר"פ לאוקמי נהדר
 עיילינהו ואל"ה הווי מ"י למיפשט מר"ע דזריקה שלא
 לשמן מתרת הלחם נאכילה דמהניא זריקה נאנראי
 ואע"פ שאין צו פסול יוצא כמו שינאר, דעיקר
 האינעיה הוא אם הלחם חשוב כגופי דזינחא או לא
 כמנאר למעיין, וזה יש לפשט מדר"ע דזריקה מועלת
 ללחם נאנראי אפי' אם אינו נפסל ביוצא, דנמעילה (דף
 ו' ע"ג) אחרת אחר ר"י יוחנן כי אחר ר"ע זריקה
 מועלת ליוצא שיאל מקצתו אבל יאל כלו לא, ואיכא
 למימר דר"פ כר"י ס"ל נהא, וא"כ השתא דקיימינן
 למימר אלינא דאפי' אם לא נפסל ביוצא ס"ל לר"א
 דאין זריקה מועלת למה שאינו נפנים, וע"ז פליג ר"ע
 וסנר דזריקה מועלת גם למה שאינו נפנים, נמי נימא
 דלא אחר ר"ע אלא באל מקצתו ולא באל כלו וא"כ
 אי אחרת נחיתנהו אנראי פליג וסנר ר"ע דזריקה
 מהניא ללחם היוצא כבר נפשטה נעין דלחם כגופי
 דזינחא דמי דאי אחרת לאו כגופי דזינחא דמי אחרת
 מהניא זריקה ללחם היוצא והרי באל כלו אין זריקה
 מועלת לר"ע ואי משום דנח נשאר נפנים ואין זה יאל
 כולו מאי שייטא דנח ללחם כיון דלחם מילחא נאפי
 נפשי היא ולאו כגופי דנח דמי זה יאל כולו, אע"כ
 מדמכר ר"ע ש"מ דלחם כגופי דנח דמי וכיון
 שנשאר הנח נידון לחם היוצא כגופי דזינחא ממילא
 איפשטא נעין דזריקה שלא לשמן דמהניא לכנשים
 מהניא נמי ללחם דכגופי הוי ולכן הוצרך ר"פ לאוקמי
 נהדר עיילינהו ולאו משום פסול יוצא, ונדחתה ראייתו.
 (ועד"ז) היה מוחתק לי יפה לשון רש"י ז"ל נמי"ש לעיל

פנים אה"נ דמקדשין גם נחוצ ומלאכי נס' עמודי אור (ס' קי"ז) שכתב נמי הכי, וא"כ לר"ל דלא נעיל פנים נתקדשה ע"י כ"ש גם נחוצ וכן לר"י אפשר דרק נלילה נעין נפנים ולא קידוש ולכ"פ אי לאו דהו ס"ל כאן דעשייתה בכלי נעיל פנים הוה מהני קידוש נחוצ, וא"כ אפשר נסתיעו התוס' מר"ל וכן מר"י מדהנורד לפסול משום נלילה נחוצ דאין יואל אחר קידוש כלי דאל"ה אפי' אם לא נעיל פנים מ"מ נפסלה ניואל דהא אי לא נעיל פנים שפיר מתקדשת ע"י כלי שרת נחוצ ותיפסל ניואל. אבל לני מהסס נדנר והא נסתר קצת מפסחים (דף ס"ג ע"ג) גני שוחט תורה ולחמה חוץ לחומה לא קידש הלחם ר"י אומר חוץ לחומה בית פאני אבל חוץ לחומה העזרה קדיש ולא נעין על נסמוך רש"ל אחר אפי' חוץ לחומה עזרה לא קדיש כ"י וזריכי דאי איפלגי לענין חוץ הר"א כ"י אבל לענין מקדש לחם לא קדיש אלא נפנים כ"י מידי דהוה אכלי שרת ופירשו התוס' שם מידי דהוה אכלי שרת שאין מקדשין אלא בעזרה ועי"ש, ואי אחרת דכל דלא כתוב ב"י קידוש בעזרה כלי שרת מקדשין גם נחוצ מאי האי דאמר מידי דהוה אכלי שרת הא כלי שרת כה"ג גמי מקדשין נחוצ כיון דסנר ר"י דלא נעין על נסמוך אע"כ דנכל גווי אין כ"ש מקדשין נחוצ. אינרא דיש לדחות קצת דהר"א דמש"ה סנר ר"י דנעין על נסמוך מעיקר הדין וממילא אינו מתקדש אלא נפנים דומיא דכלי שרת (ובזה מדוקדק לשון הש"ס דהאריך וכפל לשון אבל לענין קידש הלחם לא קידש אלא נפנים אימא מודה ל"י לרש"ל דנעין על נסמוך דאי איתא גוואי קדיש אי לא לא קדיש מידי דהוה אכלי שרת ודו"ק) ועוד דרש"י ז"ל פ"י התם מידי דהוה אכלי שרת לאו משום לתא דפנים אלא משום דאין כ"ש מקדשין אלא נחוצ יע"ש וי"ל דהתוס' זנחים נמי הכי ס"ל. אבל מתוס' סוכה (דף ג' ע"א ד"ה וא"י) נמי מוכח דנכל גווי אין כ"ש מקדשין נחוצ, שהקשו דלוחית של זהב מתקדשת היתה והאריך היו ממלאין ממי השלז הא מיפסלו ניואל ותירצו דאין כ"ש מקדשין נחוצ. ולכן נראה דס"ל להתוס' דכיון דנעיל כלי שרת נעין שיתקדש על ידו וכיון דאין כ"ש מקדשין נחוצ נע"כ דקידש נפנים תחלה והוא"ה לחוץ ונללה שם, וכן מפורש בתוס' סוכה שם. ולפ"י שוב אין רא"י מכאן דחשיב ניואל כשלא היה מעולם נמחיתו, דהכא ה"י נמחיתו ויאל. אולם מתוס' סוכה הנ"ל שהזכרנו מדהקשו צמילי ממי השלז דלהו"י ניואל מוכח להדיא דגם כשלא היה מעולם נחוצ נמחיתו מיקרי ניואל, ואין להאריך עוד : (זה"ש) :

לא נפסלה כולה משום שחטי חוץ אלא דלכתחילה אסור מקרא דהנזירות כח"ש התוס' שם ואפי' להרמז"ם שהזכרנו היינו רק למסקנא ולא להר"א ע"י נלח"מ שם ועי' ברמז"ם (פ"ח מתעשה"ה הט"ו) ונע"כ י"ל דכשהיא כולה נפנים ורק רגליה נחוצ שא"י, (וא"ע נדנר הדנר עד כמה תהא נחוצ ותקרא שחטי חוץ אם נרונה או נאנר שהנשמה תלויה בו או איה נדר אחר) וה"נ ניואל לענין כניסה למחיצה נכדי למידן אח"כ ניואל, אבל אין זה נראה לי כלל דה יתכן כניסה למחיצה ומכ"ש דקשה לומר כן הכא שהיא חשוב כנימה ויאלה נמנז אחד וממ"נ אם איה חשוב לכניסה היכן היא יואל, ולענין שחטי חוץ שא"י דרגל אין חייבין עליו משום שחטי חוץ, ופשוט הוא :

וכן מוכח מרש"י זנחים (דף כ' ע"ג) אינני להו יואל מהו שחטי חוץ קידוש ידים ורגלים כ"י ופירש"י שהוא עדין ניואל ומשם ולא משום היסח הדעת כדפי' התוס' ואחריון עלה ת"ש שלא נחוצ ידים וכ"י קידש בכלי שרת נחוצ וכ"י ועוד עבודתו פסולה טעמא דקידש נכ"ש נחוצ הא קידש נפנים ויאל עבודתו כשרה, ופירש"י הא קידש נפנים ויאל כשרין דאס"ד פסולה השתא קידש נפנים ויאל פסולה קידש נחוצ מינעיל וכ"י יואל גדולה מזו עכ"ל, הרי מפורש דכשלא היה מעולם נמחיתו אין לך יואל גדולה מזו. מיהו לשי' התוס' דפירשו דיואל דהכא משום היסח הדעת היא אין רא"י ומ"מ מדבריהם שם ונמנחות (דף ט') נמי מוכח לכאורה הכי דנחלקו התם על רש"י וסנירא להו דע"י קידוש כלי עדיין לא הוכשר ליפסל ניואל והוכיחו לה מסוגיא דמנחות ט' נללה חוץ לחומה עזרה ר"י אחר פסולה ר"ל אחר כשרה כ"י ור"י אחר פסולה כיון דעשייתה בכלי הוא נהי דכהונה לא נעיל פנים מיהת נעיל, אלא אפי' לר"י לא פסול אלא נשום עבודה נחוצ אבל משום יואל לא, ואי אחרת דכל שלא ה"י מעולם נמחיתו אינו ניואל מאי ראיה היא והרי אפשר שלא ה"י משעת קידוש נפנים ומש"ה פסולה רק משום נלילה נחוצ, אע"כ דכה"ג נמי הוא ניואל, ויש לדחות קצת, דהנה נדנרי התוס' קשה טונא מאי רא"י היא דקידוש כלי אינו מכשיר ליפסל ניואל דלמא מיירי שלא היתה מעולם נפנים ולא נתקדשה כלל דקיי"ל כלי שרת אין מקדשין אלא נפנים והילכך אינה נפסלת ניואל אבל אם נתקדשה נפנים אה"נ דנפסלת כנר ניואל כרש"י. וה"י אפשר לומר דס"ל דהא דכלי שרת אין מקדשין אלא נפנים אינו אלא צמילי דלריכין קדושת כלי נפנים דוקא אבל נהני דלא כתב נהו

א. הג"ה. ודרך אגב אעיר נתוס' זנחים שם (ד"ה קידש) שכתבו דאין כלי מקדש ליפסל ניואל אלא נפנים כדחשע נהיה דסוכה דפריך וייתיי נמקדשת, וראיתי שהניחו מה"ק שחמה אחי לא יתייח התוס' מתנה מפורשת נזחים (דף פ"ח ע"א) וכולן אין מקדשין אלא נקדש. ול"י דהוא משום דאחריון התם נח"י על רישא דמתני' דאין כלי הלח מתקדשת אח הניב אחר רב ודחיתו"ה רב אפי' אין מקדשין ליקרנ אבל מקדשין ליפסל ופירש"י לענין ניואל, והר"א דסיפא ממי דאין מקדשין אלא נקדש הוא רק ליקרנ ולא ליפסל, ולכן הניחו מסוכה דגם ליפסל אין מקדשין. ואין הס' ז"ק תח"י לענין נ. ועי' ברמז"ם (מפ"ג מפסוק"ת הל' כ') שכתב דחשורין מקדשין ליפסל ועי' נכ"מ שם. אולם נתוס' סוכה שם קשה שלענין אין כ"ש מקדש נחוצ

מצינו שהנזר נפסל ציולא לפני זריקה מיהא. אלא שראיתי למי שכתב להרע"ט מ"כ"ש שהנזר אינו נפסל ציולא עד שיתקבל הדם ויהא ראוי לזריקה ולא כל העומד לחרוק כזרוק דמי. אבל לענ"ד חז"ן זה נכון כלל דנולא הנזר נפסל ציולא מיד אחר שחיטה כדמוכח ממחני' דמעילה (ו'): נזר קדש קדשים גילא לפני זריקת דמים ר"ל אומר מועלין זו כו', וכתבו התוספות (ד"ה נזר) דלמ"ד היתר אכילה שנינו ינחא דמועלין זו דעדיין לא ה"י זו היתר לכהנים ולמ"ד היתר זריקה לר"ך לפרש דמירי קודם שגראה לזריקה ולמ"ד היתר שחיטה דמירי קודם שגראה לקבל הדם, הרי דנפסל ציולא גם קודם קבלה. וכן מוכח מסוגיא דזנחיס (כ"ו ע"א) דרגליה נחון שאם קיבל ואחר כך חתך פסולה למסקנא משום שמונית שגעה ציולא לפני קבלה והאי שמונית מדין נזר הוא ונפסל לפני קבלה, ואין לומר דמדין נחלת הקבלה הוכשר הנזר ליפסל ציולא ולא געה השמונית ציולא ומתערב ליפסל את הדם נסוף הקבלה דל"כ אין הכרח לחתוך את הרגל קודם קבלה שהרי יכול הוא לחזור ולהכניס את הרגל קודם התחלת הקבלה, אלא ודאי דחזרה לא מהניא שכבר נפסל השמונית ציולא גם לפני התחלת הקבלה, וכן מנאור דנרמ"ס (פ"א מפסוקי"ה ה"ט"ו) דנקדשים קלים יש תקנה לחזור ולהכניס את הרגל קודם קבלה לפי שגזר קדשים קלים גילא קודם זריקה כשר אבל נקדשי קדשים לר"ך דוקא לחתוך. ל"כ נזר שהנזר הוכשר ליפסל ציולא נשחיטה לחוד לע"ג דכשרה נזרים ופסולין ורק דם נלחוד אינו נפסל ציולא ע"י שחיטה עד שיתקבל בכלי שרת נכהן ל"כ עוד יגדל הפלא יותר מנא ל"י להרע"טא לחלק בין נזר לדם ומה בין זה לזה :

(ל) וּלְחִידוּדָא דשמעתא לא אמצע מלרשום מה שעלה נרעיוני לפום ריהטא דלפי האמור ועפ"י מצינו דנזרים נעקף ז' ה"י אפשר לכאורה ליישג נרווחה מה שנתקשו התוס' זנחיס (דף פ"ד ע"ג ד"ה ומציא) לר"י דסנר אנרי עולה ואימורין גילא אס עלו לא ירדו לפי שהיואל כשר ננמה ודם היואל אס עלה ירד, והקשו התוס' דמה"ט שהיואל כשר ננמה ליחכשר נמי יואל דם דהא ננמה גם דם היואל כשר. וכתבו כמילתא נלא טעמא דהכשר דם חמור ולא ילפינן מנמה אס לא נמאל לו הכשר נפנים ונמנחות (דף ו' ע"ג ד"ה שהרי) כתבו לפי שהדם אינו מתקנה מכותלי המזבח, ור"ל שהפסול נשאר נעניו דנוק על המזבח משל"כ אינרים דנשרפים ואין הפסול נשאר וע"י נהנהות דש"ק שם. עוד הקשו התוס' זנחיס שם דנקבלו פסולין חזקו את דמו לזוקימין התם נכהן פסולין דחו לעבודת יצור אבל זר לא לע"ג דכשר

עכ"פ מן האמור נתנאר דלע"פ שלא היה מעולם נתון מחילות מימ כיון דהאי נזר לר"ך היה מצינו למחילות ואינו נתוכן הוי יואל ונזר נזרה מקרי, ול"כ נקדשי נמה נמי היה ראוי שיתול עליהן ל"כ אסור היואל לע"פ שאין לה לעולם מחילות ואי אפשר שיהיו נמחילות ויאלו דכיון דקדשים הן לריכין הוי שיהיו נמחילות ומכיון שאין נהן הוי יואל אלא שהנזרה התירתן והשחא שפיר מקרי יואל ננמה הותר מכללו שהי מקום לאיסורו נמחילות והותר, משל"כ זר ננמה שאין מקום נמחילות לאיסורו לא תיקרי נזר נזר זה הותר מכללו כמ"ל :

ענה ח

(ג) **והנני** להעיר כאן על ענין אחד דעיל ונכנס לדברים האמורים. דהרע"טא נמי לחולין (דף ג' ע"א) כתב כגון שגדק קרומים כו' והקשו נחוספות הא"ך שזמין קדשים נקרומים כו' ואקשו דמימ של עז כו' ויש שתי' שאינו כלי. ואיכא למידק דהא אמרינן נסוטה דסכין מקדש דם שחיטה ואין מקדש אלא דבר שהוא כלי שרת כו' אבל המחזור יותר דסכין דמקדשין כלי שרת הוא לקדש הדם קת ומיהו לפי שאין שחיטה מעכבת הקדש שהרי כשרה נזרים ופסולין אינה גומרת קדושת דם לגמרי עד קבלתו ולפיכך אין הסכין חשוב כ"ש ליפסול ציולא ואפ"י דני מודה שעושין אותו של עז משום הי' זה כו' חה שאלו נחוספתא חומר נקמיה נמשחיטה שהקמיה טעונה כלי ואין השחיטה טעונה כלי ע"כ והא אק אמרינן שטעונה כלי שרת מכיון דמקדש דם נזאור קת לע"כ נצי לומר שאינה טעונה כלי שרת גמור ליפסול ציולא עכ"ל. הנה לפנינו שיטה חדשה שאין הדם נפסל ציולא אלא אחר קבלה נכ"ש כדיו ונר"ך להבין מאי טעמי ומקורו לחידוש כזה, וכן קשה להלום מהו הענין שכתב שהסכין מקדש את הדם קת ואינו גומר קדושתו לגמרי, מקת קדושה זו מה היא והיכן הוא מקורו לכל זה. וניותר תגדל התמיה לכשעמוד על המחקר אס נלחוד דברי הרע"טא רק נדם לחוד כמו שהזכיר נחחילה דם אבל נזר ואימורין נפסלין ציולא מיד אחר שחיטה, או דגם נזר ואימורין ס"ל דאין נפסלין ציולא אלא עד אחר קבלת הדם. והנה מצד הסנר נולא נראה דנזר הוכשר ליפסל ציולא ע"י שחיטה לחוד לע"ג דכשרה נזרים, דאי אחרת דאין שחיטה מקדשתו ליפסל ציולא אחא נבל אחר חתן לו דקבלת הדם לא שייכא לנזר ולא מיד ולהדיא

הביאו מחמירא דשמואל ולא מחמירא' ומאי אולמא דשמואל מחמירא' ונ"מ יש לתרן קת דמחמירא' ה"א שהוא רק ליקרב ונשמואל לא משמע שהוא הכי. אור ראיתי נספר עמודי אור שם דש"ס חידש והוסף על מחמירא' דגם נמידי דלא לריכי קידוש נערה דוקא אין כלי שרת מקדשין נחון ויש להאריך נכ"ו ואכ"מ :

בנמה ולעיל (דף ס"ח ע"ג) נבי זר וסכין מטמאין בבית הנביעה פריך דנילף זר מנמה. ולמחזי דחזיק מהריטנ"ל דזין מיוחד לזר לענין ליפסל ניואל דלע"ג דלגבי נשר מהניא שחיטה להכשירו ליפסל ניואל והדס נמי מתקדש על ידה לענין שאר מילי מ"מ לענין יואל שאני ונעיין דוקא שיתקבל בכלי שרת ונכהוה י"ל דבנמה שאין נה כלי שרת וכהוה נקבלה אין מציאות כלל לזר שיפסל ניואל ורק נבשר יש מציאות לאיסור יואל אלא שהתורה התירוהו. והשחל מנואר יפה דאיברי עולה ואימורין דהוה שייך נהו מציאות איסור היואל אלא שהתורה התירוהו איכא למילף מיני קולא לפניס שאס עלה לא ירד לפי שיש היתר לאיסורין בנמה משא"כ דס דלא שייך נ"י בנמה מציאות האיסור מעיקרו ליכא למידן מיני קולא לפניס שאס עלה לא ירד לפי שהותר בנמה, שהרי נדס לא הותר כלל בנמה אלא שאין מציאות לאיסורו והאיך נדון מיני לפניס במקום שיש מציאות לאיסור. ולכאורה יש לדחות דמשכחת לה מציאות לאיסור יואל בנמה גם נדס דהא נעוף דמליקתו הויא עבודה ופסולה נזר ולא נעי כלי שרת לקינול הדס נדולי גם הריטנ"ל מודה שהוכשר הדס נזוארה ליפסל ניואל וא"כ יש מציאות לאיסור יואל נדס גם בנמה למ"ד עופות קרנין בנמה. ואין לומר דמ"מ גם נואר עוף ככלי שרת כדאמרינן בנחמ"ס (דף ל"ג ע"ג) ולכן נפנים דלית נ"י דינא דכלי שרת נעשה ככלי שרת ובנמה לא, ז"ל חדא דהא סנרא לומר דנפנים נעשה נוארה ככלי שרת ולא בנמה לכל דבר לא מיחזורא כ"כ ועוד דנעיא דלא איפשטא היא שם אס נוארה ככלי שרת דמי. מיהו נתיירא איכא למידחי פורתא דאינעיא לן התם לענין טהאת העוף שהכנים דמה נזוארה נפנים מהו נוארה ככלי שרת דמי או דילמא כנאר בנמה מדמה אמר רחמנא ולא נשרה ופירש"י ולא שהכניסו עם נשרה, וי"ל דהא לא מנעיא ל"י כלל דנוארה ככלי שרת דמי ומספקא ל"י רק דלע"ג דכלי שרת הוא מ"מ לא פקע מיני" גם שם נשר והוי כנכנס עם נשרה או לא חו היא דלא נפשטה אצל ככלי שרת נדולי הוי, ויש להאריך בזה ואכ"מ. אצל לא נרכינן לכל זה דאלינא דמאן קיימינן אלינא דרבי יהודה ורבי יהודה סנר בנחמ"ס (ק"י ע"א) אין מנחה בנמה וא"ר שש (שם) קי"ט ע"ג) לדברי האומר אין מנחה בנמה אין עופות בנמה וא"כ שז לא משכחת לה מציאות לאיסור יואל נדס בנמה גם נעוף. ואין לומר דנמאי שאין מציאות לאיסור לא איכפת לן אלא דכיון דאלו הוה נ"י מציאות לאיסור היה כשר ילפינן מיני לענין אס עלה לא ירד, ד"ל דה"ל כתבו התוס' זנח"ס (דף ס"ח ע"ג ד"ה וילף) לענין זר דאמר רב שמאל ויליה אין מטמאין בבית הנביעה, זר וסכין

מטמאין בבית הנביעה, ופרכין עלה אלא שאל ויליה דלית לאו הכשרא כר מנמה כר וכתבו התוס' דהוה מלי לשנוי דאחיא כמ"ד דאין מנחה ועופות בנמה, הרי דכל שאין לו מציאות לא ילפינן מיני, והא דקינול פסולין אוקמינן בזהך פסולי דמו לעבודת צינור אצל זר לא ולא ילפינן מדוכשר בנמה, י"ל כדאמרינן לעיל (דף ס"ט ע"א) מליקת זר לא תרד קמיית זר תרד מלי אלא מליקת דישנה בנמה קמייה נמי ישנה בנמה כר אלא אימא אין קידוש בכלי שרת מנחה בנמה ופירש"י הלכך לא ילפינן זר במקדש לענין קמייה מור בנמה דלא דמי הך קמייה להך קמייה דמקדש הוילי וקידשה בכלי שרת איפסלי נזר *), וה"ל לא ילפינן קבלה שנמקדש מקבלה שבנמה מה"ט משא"כ לענין מליקה שפיר פריך הש"ס דזר נמי נילף ונמה ומיושן היטב קושיית התוס'. כך עלה דרעיוני לפוס ריהטא להפסיד את הענין יפה אצל לקושטא דמילתא נראה דמה שכתבו לענין יואל דס אינו נכון חדא דהתוס' זנח"ס שם (ס"ח:) סימנו דשחל משמע ל"י דלי ילפינן מנמה ילפינן אפי' מנחה ועופות דאיכא הכשרא מיהא לזר וה"ל דכוחה, ועוד דנרור דהנר דלע"ג דנמה לא נעיא כהוה וכלי שרת מ"מ אלו ה"י נה דין יואל ה"י הדס נפסל ניואל אחר קבלה בכלי מיהא גם להריטנ"ל ואעפ"י שאינה כלי שרת ואלא ע"י כהוה, דקבלה בכלי חול וע"י זר בנמה כקבלה בכלי שרת ע"י כהן נפנים דמי, דאלת"ה למ"ד סכין מקדש ככלי שרת (דהיינו שהוא עצמו כלי שרת עין תוס' זנח"ס מ"ז וס"ד) א"כ בנמה שאין נה כלי שרת ידון גם הנשר כאין נז מציאות לאיסור היואל ורש"י ז"ל פ"י נכ"מ שאין יואל בנמה לפי שאין נה מציאה הא משום הכשר הנשר ליפסל ניואל יש נה, אע"כ דכלי חול בנמה ככ"ש נפנים דמי לכל מילי, ואדרבא אי אחרת שאין הדס מתכשר ליפסל ניואל ע"י קבלה בכלי חול ע"י זר בנמה אפשר דהוה מתכשר כנשר ע"י שחיטה לחוד, כההוא שכתבו התוס' מנחות (דף ט' ע"א ד"ה ר"ל) דלע"ג דמנחות אינן נפסלין ניואל לפני קמייה אפי' אחר קידוש בכלי מ"מ מנחת כהנים ומצית כ"ג דלית נהו קמייה נפסלין ניואל מקידוש כלי ואילך יעו"ש כמו שיתבאר ממה שיבוא להלן בניאור דברי הריטנ"ל. ואין לומר בדרך אחרת קלמ דאך דבנמה ה"י שייך נמי פסול היואל נדס אחר קבלה בכלי חול מ"מ כיון דנמקדש תלוי פסול יואל נדס נקדשו נקבלה בכלי שרת שז ליכא למילף יואל דמקדש שאחר קידוש כלי שרת מיואל דנמה שלא נמקדש תחלה בכלי שרת דנמא דאמרינן נקמייה ד"ל דנקמייה דיינינן על פסול עבודה הקמייה גופה נשיל שנעשה ע"י זר שפיר איכא לחלק דעבודה בכלי

(*) הג"ה. ק"ה מנחות (דף ו' ע"ג) דפריך לן נתיבא דאמר קמז בשמאל יחיד ויחור ויקחון משום דלשכחן הכשרא ניה"כ זר נמי פשיטא דייחור דלשכחן ל"י הכשרא בנמה ואמאי לא משני דלא דמי הך קמייה דמקדש לקמייה בנמה וי"ל דהתם אלינא דרב קיימינן ורב סנר בשמעתין דמליקת זר מטמאה בבית הנביעה ולא ילף כלל מנחה אפי' לענין מליקה שאינה בכלי שרת משום דתנא אלא תרת העולה סמיך ומשריה משני התם נמי הכי מנחה לא ילפינן כלל ומאן אלא תרת העולה סמיך:

מ"מ נפסל עכ"ל, ואח"כ דחיק הש"ס לאוקומיה נאליה ויתרת הכבד ושתי כליות דקשה ככל עדיפא אר"ל להש"ס למימר דפרכסה וינאח היינו קודם קנלה ופסולה משום שנעשה הדם ינאח ואע"ג דם המונעל נאזרים ח"ט דם כדאמר הש"ס לעיל מינה מ"מ דם שנאזר שאינ מונעל נאזרים מיהא ליפסל וממילא נפסל גם שאר הדם לזריקה מפני חערובות הדם שנאזר, ואפי' אם מקנה דם שנאזר מ"מ כיון שהדם הולך ומזנק תמיד אי"א שלא ישאר משהו מתערובות הדם שנאזר ופוסל כל הדם שנמזרק כדאמרינן לעיל מינה גבי דם הרגלים שנמזק. ולש"י הריטנ"א ניחא דקודם קנלה איך הדם נפסל ציונא. אינרא דסייעתא גמורה לא הו' אצל מרווחתא ובה לייש דעת הרמב"ם שפסק (פ"א מסופה"מ ה"ל ל"ג) דלימורי קדשים קלים שינאח לפני זריקת דמים כשאר פסקא מ"מ כ"פ דנעיליניהו לגופי כר"ע לא פליגי נדאיתגהו אנר"י פליגי עיי"ש נכ"מ ולח"מ, ואי"כ פירש דנעיליניהו לגופי לא פליגי דבהו גם ר"א מודה דכשרין ואי"כ קשה ה"י נרייתא דפרכסה וינאח ומרה פסולה כמאן אח"י. ולח"מ אחי שפיר דפסולה משום שהדם נעשה ינאח ואי"א לזרוק וסבר דגם קודם קנלה נפסל מיהא דם שנאזר ציונא ודלא כהריטנ"א, והש"ס דמוקי לנרייתא נאלימורין סבר דלא כר"פ אלא דנעיליניהו לגופי פליגי ר"א ור"ע דכסבר הש"ס למימר נסוגיא דדף ז' וסבר ר"א דפסולין ואח"כ נרייתא דפרכסה כר"א. ובה מיושב מ"י קושית התוס' זנחים (דף פ"ט ע"ב ד"ה לימא) אח"כ לא מיימי התם הש"ס מנרייתא דהכא סייעתא לרבינא נר שינאח דלימורי קדשים קלים שינאח לפני זריקת דמים פסולין ונשאלו נתימא, למ"ש אי"ש דאיכא למידיד דמשום דם שנאזר הוא דמיפסלי ולא משום אימורין :

שרת חמורה ולא אשכחן דכוחתא שהותרה עבודה כו' נצמה סר משלי"כ ציונא דריינין נצניל הפסול שנעשה ע"י ינאחו ח"ל אם הוכשר תחלה לפסול זה ע"י כלי שרת או לא הא מ"מ ח"י וידי פסול ינאח הוא, דאלת"ה אלא תחלק נין ינאח שהוכשר לפסולו ע"י כלי שרת לשלם ע"י כ"ש נאזרים ונאלימורין נמי היכי ילפינן מיונא דנמה והרי נפנים הוכשרו ע"י סכין שהוא כלי שרת (לדעת הרבה מרנאות) ונצמה לא, אלא ודאי כמ"ש דאין לחלק בה לענין פסול ינאח, ודברים פשוטים הם ורשמיים רק למידודל דשמעתא. ומ"מ התירוץ לקושיית התוס' מוקף ס"ח דפריך וינאח נצמה לענין זר נכון כמ"ש :

שוב ראייתי נספר היקר אור שמת להגאון מוהרמ"ש זצ"ל (פ"ג מספיה"מ ה"ז) שכתב גמ' ציישוב קושיית התוס' מוס' מוס' כדרכנו האחרונה וכתב שהוא נרור, ולענין גרלה דמי רק לפלפולא כמ"ש ועוד שהוא כתב זאת להרמב"ם דפסק כר' יהודה ולדידי אי"א לומר כן וכבר כתבנו לעיל דה"א אפשר לדחות דשייך נצמה ינאח דם נעוף אלא דר' יהודה ס"ל דאין עופות נצמה, וזה לא שייך להרמב"ם דמוכח דסבר י"ש עופות נצמה, דהא פסק (נפ"ג מספיה"מ ה"ט) דזר שחלק אם עלה לא ירד ונצמ' (ס"ט). מנאזר דהוא משום דישנה למליקה צור נצמה וכמ"ד עופות קרבין נצמה, (ועיי"ש גלשון הרמב"ם ש"כ) שזה כאלו לא נתקדש (ואכמ"ל) ודוחק לדחות כמ"ש למעלה. ועוד דלפנינו ינאזר דהרמב"ם סבר דלא כהריטנ"א אלא דמשעת שחיטה הוכשר הדם ליפסל ציונא, וכן תפס גם הגאון הנ"ל עצמו מ"מ נפ"א מספיה"מ ה"ג פרכסה הנצמה וינאח לחון אחר קנלת דמה כשרה, ואי"כ איך י"מ נין דם נצמ' לענין ינאח כלל, ולכח"פ ינאח דמה לפני קנלה לא תרד, והרמב"ם סתמא כתב דתדר ונרור דאין י"מ בה.

לה ופ"מ נצמ' לציאור דברי הריטנ"א נקדים תחלה מ"י דאיכא לסיוע' ולהשי' עליו. דנראה לי להציא קצת ראי' לדבריו מנחים (דף כ"ו). דיר קדשי קדשים שחיתון נצפון כר' קדשים קלים שחיתון נפנים כר' פרכסה וינאח לחון וימרה פסולה ש"מ נצמ' קדשים קלים שינאח לפני זריקת דמים פסולים דילמא נאליה ויתרת הכבד ושתי כליות, וכתב התוס' (ד"ה דילמא) ח"ל ואח"כ מ"מ תפשוט דלימורי קדשים קלים שינאח לפני זריקת דמים פסולין ולקמן נפ" כל התדיר רואה לומר דכשרין (היינו דאמרינן ה"ה דנאלימורין נמי פליגי ר"י ור"ל) וי"ל דמכאן איך ראי' דילמא כר"א ס"ל דפסול (דאמרינן התם לימא כתנאי כר' ר"א אומר כר') והקשה לר"פ דאמר התם דנעיליניהו לגופי נצמעת זריקה לא פליגי פ"י דאיכא פסולין אלא סכל קאמר פסולה כר' וי"ל דה"פ עייליניהו לגופי לא פליגי פ"י דודאי חייבין עליהן משום פסול כר' אצל

אח"כ מנאחי נספר היקר אור שמת להגאון מוהרמ"ש זצ"ל (פ"א מספיה"מ ה"א) שכתב מ"י דלהרמב"ם נרייתא דפרכסה וינאח פסולה הוא משום דם, ודם נתקדש מיד בשחיטה ליפסל ציונא חון לעזרה אפילו נקדשים קלים, ולא דמי דלימורי קדשים קלים דעד זריקה לא נתנדר חלק נצמ' משלי"כ דם משעת השחיטה נתקדש כדאמר נפ"ג דסוטה ומתנדר חלק נצמ' ולא גרע מנצמ' קדשי קדשים למיפסל ציונא. וממיהינן שלא הזכיר כלל דרך דם שנעין שנאזר הנצמה יכול ליפסל אצל דם המונעל ח"ט דם ליפסל ציונא וכשחמרה לפניו ונתקנל ראוי לזריקה אלא שדם הנאזר הינאח פוסלו משום חערובות כמ"ש אכנת לעיל, וי"מ טובא שא"ס ה"י נכשר מראה דם דרוזין אלו ה"י מים פסול רק מדרבנן ואם זרק הורגה כדתק טנחים (ע"מ). כמ"כ תמיהינן שלא הזכיר דברי הריטנ"א שא"ט עמוקין נהן. וצויתר תמיהינן שחמרה להוכיח דם קדשים קלים נעשה כקדשי קדשים מיד אחר שחיטה ליפסל ציונא חון לעזרה אפ"י קדש קנלה נכלי ולא הזכיר כלל דתוס' זנחים (כ"ז

דמחזקין. ומצי' הריטנ"ל סוכה (דף מ"ט:) כתב בלשון כלי שרת אין מקדשין אלא במקומו ולעיל מינה כתב ח"ל וה"ל דהכא משמע דאלו נחול נצחית מקודשת היו מצידין אותן וא"כ הא איפסלל לה חניית ניואל חזק למחילתה ופוסלת את המים שכל שדרכו לעמוד במקדש נפסל ניואל ופוסל מה שנתוכו עכ"ל ודברים אלו ל"ע, (זה ודאי דלא שייך פסול גמור בכלי אלא דמשמע דר"ל שניצולתו פקעה קדושתו ונריך קידוש מחזק כמו בקידוש ידים ורגלים ואע"ג דעבודתו מחנכתו ב"מ למאי דלמריק (דף ק' ע"א) דכלי שרת מקדשין שלא בזמנן ליפסל ולא ליקרב זהו רק אם הכלי קדוש אצל להחזקן שלא בזמנן נראה פשוט דלא מהני דלאו דרך עבודתו הוא, והשתא כלי שינא ויחזר ויכנס אי נריך קידוש מחזק אינו פוסל שלא בזמנו דכיון דלא נחזק ע"י מחילת אינו כ"ש ואינו פוסל וכן ב"מ טו"ב נחילי אחריו אם בימא דנפסל מקדושתו, אצל דנר מזהר הוא לומר כן ומהא דליפלגי ר"י ור"ל בנמחות (ט). בגללה חזק לחומת עזרה דר"ל אחר כשרה ור"י אחר פסולה כיון דעשייתה בכלי נעיל פנים לא משמע הכי, וכן יש להעיר מטמא ששט בסכין ארוכה כדלמריק בזנחים (דף ל"ב). ועיי' בתוס' שם ד"ה ונטמאים, מהו נהא איכא למימר שרוב הסכין נפנים, עיי' בתוס' זנחים (דף מ"ז) ע"א ד"ה איהו דהיכא דרוב הכלי נפנים ככולה נפנים דמי, וכן קשה מ"ש שפוסל מה שנתוכו וגם מתירונו לא משמע דסבר הכי דע"ז לא יועיל מה ש' דכ"ס אין מקדשין אלא במקומו, וז"ל דכוונתו ממי משום יציאת המים והלשון מנומנס), אצל הא מיהא משמע דנקט דאין מקדשין אלא במקומו משום לתא דכלי הוא ולא משום דנר המתקדש. ועיי' בתוס' זנחים שם (מ"ז). ובשמ"ק ל"ן ל' דמשמע קצת להיפך יע"ש. ולפי מה שכתבנו לעיל את ל"ב דאפשר לומר. דנר שז"י קידוש נפנים כ"ס מקדש גם בחזק אין רא"י מרש"י דסנר דרק הכלי נריך להיות נפנים וי"ל דמשרה פי משום לתא דמחזקן משום דלא אשכחן בלחם דקידושו יהי נפנים דוקא, ועיין מש"ס בנחות ל"ב. ועוד ראיתי נס' עמודי אור שם שז' דלר"י סכין עדיף משאר כ"ס לענין זה שמתקדש גם מה שנתוכו שיהי קידש את הלאס בחזק (ור"ל לא פליג אלא משום דנעי על בנמוך). ואין לומר דלאו סכין הוא דמתקדש ללחם אלא שחיתת הזנת, כלומר מה שהזנת נשט, וכדיליף לה רני בנמחות (מ"ז). מקרא דואת האיל יעשה זנת כו' ח"א דבנמחות (דף ע"ח ע"ב) מנזר שהסכין עצמו מקדש ללחם, נענין תורה ששחטה על שמונים חלות יע"ש. עכ"פ תירונו של נעל רה"מ אינו עולה יפה וקושיתו על הריטנ"ל היא פליאה עצומה לכאורה:

(ז) **א"ל** לענין נראה דלא זו בלנד דאין קושית להריטנ"ל מסוגיל דזנחים כ"ו אלא דמזה היו גם סיעתא רנחא לנדריו וישמע לתקורו. ומחללה גאמר בניאור דנריו, דידוע דנחלקו רש"י ותוס' נכ"ד אימתי הוכשרו הקדשים ליפסל ניואל, דרש"י ס"ל דמשנתקדשו בכלי הוכשרו ליפסל נעטרי ומחזקין

ד"ה ש"מ) מנזר להיפך דקודם קנלה דינו כקדשים קלים אלא דמ"מ מיפסלי ניואל לפי שאין סופן ללחם זה לא שייך להרמנים דהא אימורין גמי אין סופן ללחם ואפ"ה לא מיפסלי ניואל לפני זריקה כיון דעדיין קדשים קלים הם אלא דיי"ל דהרמנים פליג על התוס' וס"ל דנס נעשה קדשי קדשים אפי' קודם קנלה ועיי' מ"ש להלן בנדרים התוס'. ובמק"א הארכנו בכל דברי הרמנים נענין זה ולפי מה שהעלינו דרך אחרת לו נכ"ז ואכ"מ:

(ח) **וראיתי** נס' ראש המזנה שהקשה על הריטנ"ל מסוגיל דזנחים דף כ"ו הי"ל היא נפנים ורגלים בחזק ואח"כ שטט כשרה שטט ואח"כ חזק פסולה וס"ד למימר משום שנפסל דם הרגלים ניואל ונחזק דם המזרק ופסלו, הרי שהדם נפסל ניואל אפי' קודם קנלתו בכלי ותי' עפ"י דלמריק דם פכין מקדש ל' וכלי שרת אין מקדשין אלא נפנים וייתכן דהריטנ"ל מפרש דהכא אין הפסול משום שהדם יתקדש נכ"ס ואלו ע"י נפסל ניואל אלא דפסול משום שלא נתקדש כלל נשעת שחטה דאפי' כ"ס גמור אינו מקדש מה שנתוכו לעזרה ומסר קידוש דשחטה. ואין זה נכון דהא פרכין עלה שמעת מינה דם המזולע באזרים דם הוא ופירש"י דאי לא הוי דם אהיכא חייל פסול ניואל אחי"א נעלמא, ולפי דבריו דמשום חסרון קידוש סכין לרם נגע זה מלי שייטא היא לרם האזרים אי הוי דם או לא הא מ"מ נריך קידוש סכין כמ"ל וקידוש זה אין כאן. ובמלי דפסיקה ל' דנכ"ג אין סכין מקדש לפי שהרגלים חזק לעזרה ואין כלי שרת מקדש אלא נפנים לא נדירא לי לע"ע דיש להסתפק אם הפירוש הוא שדנר המתקדש יהא נפנים או שהכלי יהא נפנים, ולפוס ריהטא י"ל דפלוגתא דרש"י ותוס' היא בנפסחים (דף ס"ג ע"ב) נהא דליפלגו ר"י ור"ל בשחט תורה נפנים ולחמה חזק לחומה ר"י אומר חזק לחומת בית פלגי אצל חזק לחומת העזרה קדיש ולא נענין על בנמוך רשנ"ל אחר אפילו חזק לחומת העזרה לא קדיש כו' ונריכא דאי איפלגי לענין חזק ה"א כו' אצל לענין מקדש לחם לא קדיש אלא נפנים אחי"א מודי ל' לרשנ"ל כו' דאי חיתי גואי קדיש אי לא לא קדיש מידי דהוא אכלי שרת. ופירש"י מידי דהוא אכלי שרת כו' ואין מקדשין אלא הנכנס לתוכן והתוס' כתבו ח"ל פי בקוב"ל דאין מקדשין אלא מה שנתוכו, וקשה מה שייך זה לשחיתת הזנת שלא יקדש אלא מה שנפנים לעזרה הלכך נראה לפרש מידי דהוא אכלי שרת שאין מקדשין מה שנתוכו אלא כשהן נעזרה עכ"ל ונראה שהתוס' מפרשים שדנר המתקדש יהא נעזרה וכמ"כ ה"א שהלחם ממי נריך שיהא נעזרה, ורש"י דנר מפירוש זה אע"ג דחלי אין כלי שרת מקדשין אלא נעזרה י"ל דסנר שהוא דין נהכלי שרת שהוא יהי נשעת קידוש נעזרה אצל נדנר המתקדש לא איכפת לו אפי' אם לא הי' נעזרה וא"כ ליכא למילף מה שיהא הלחם נעזרה ולכן פירש משום לתא

הנגד נמי איט טען כיוס והוא משום דלא נתקבל צכלי ואיט ראוי להוציא וכדתנן נקמן (דף ז"ג ע"א) ביתן מן הנזיר על הנגד איט טען כיוס כו' אלא דם שנתקבל צכלי וראוי להוציא, וה"ל לענין ליפסל ציואל אעפ"י שפירש מן האזר לא יפסל עד שיתקבל צכלי וכהריטנ"א, והיינו משום דאיט מתקדש ליפסל ציואל עד שיעשה צו עבודה כשיטת התוס' ואזו צוה רש"י ותוס' לטעמיהו. ואולם איך שיהי' פירוש דברי התוס' להריטנ"א ודאי אפשר לפרש הכי. ואי"כ גמאל דנתסקנת הסוגיא מפורש מתש כדברי הריטנ"א:

ואבתי לא נתברר לן לדעת הריטנ"א אנרי עולה ואימורין אימתי הוכשרו ליפסל ציואל, אי דמיין לבשר והוכשרו ליפסל מיד משעת שחיטה, או דילמא שאני בשר דמשיטה ואילך לית ביה שום עבודה ולכן קידוש כלי דסכין לחוד מתקדשן ליפסל ציואל כמש"ל משא"כ אנרי עולה ואימורין דאית ביה הקטרה (ולרש"י ותוס' מצינו להדיח דיש בהם יואל, עיי' זנח"ס (דף פ"ד): וברש"י מעילה (דף ג:) ועוד אצל לשיטת הריטנ"א מהו):

והנה נאימורי קדשים קלים מצינו להדיח דיש יואל קודם זריקה והוא לפני הקטרה, ובתוס' זנח"ס כ"ו (ד"ה דילמא) מנואר דלפני קבלה נמי נפסלין ציואל יעוי"ש, ולפ"ש"ל נראה דדעת התוס' כהריטנ"א. ועדיין הי' מקום לחלק דאימורי קדשים קלים שאני דקודם זריקה עדיין לא הוו קדשי ה' ולכן דינם כבשר משא"כ אנרי עולה ואימורי קדשי קדשים, עיי' זנח"ס (דף פ"ה ע"א) תרגמא אקדשי קדשים כו', וכן איכא למימר דאימורי קדשים קלים אי אמרת שלא יפסלו בהם יואל עד שעת עבודה והיינו הקטרתן לא יפסלו בהם יואל לעולם דכיון שמשלה בהם האור והתחילה ההקטרה כבר נעשית מנחתן ואם פקעו ויאלו שז' לא יפסלו, משא"כ בצארי עולה ואימורי קדשי קדשים שגם אחר שמשלה בהם האור עדיין לא פקעה קדושתן ואם פקעו ויאלו י"ל דנפסלו ציואל, כמנואר במעילה (דף י"א ע"א) דחלוקה צוה קדושת אימורי קדשים קלים מאצרי עולה ואימורי קדשי קדשים שז' נעשית מנחתה בהעלאתו וזו עד שתעשה אפר כדאמרינן התם שאם נהנה מאימורי קדשים קלים לאחר שהעלן פטור יעושה"ט ברש"י ותוס'. אצל מלמד דנראה דלענין סברא זו שלא יועיל קידוש כלי להכשירן ליפסל ציואל לפי שיש בהם עבודת הקטרה איין י"מ צין אימורי קדשים קלים לקדשי' קדשים דאידי ואידי צ"ל עבודת הקטרה ביניה, עוד י"ל להציג קצת ראיה לזה ממנחות (דף מ"ז ע"א) דרבי סבר דשתי הלחם שחיטת הכנשים מתקדשתן ואמרינן מ"ט דרבי דכתיב זאת האיל יעשה זבח שלמים לה' למימר דשחיטה מתקדשת, ומנואר התם דמשעת שחיטה כבר נפסל הלחם ציואל, ועיי"ש בתרי דאינו מהיקא אלא גי'ילי מילמא נעלמא דילפינן כבשי עזרת מאל סיד, ואי אמרת דאימורי קדשי קדשים

נלינה וציואל, והתוס' ס"ל דמשעת קידוש כלי לא הוכשרו אלא ליפסל נעצרי ומחריב ולינה אצל ציואל איין נפסלין עד שיעשה בהן עבודה והציאו לזה כמה ראיות, יעיי' בתוס' זנח"ס (דף כ: ד"ה יציאה) ונש"ד. וכתבו התוס' עוד דמ"מ מנחת כהנים ומצית כ"ג דלית ביה קמינה נפסלין משעת קידוש כלי וכן צכל מילי דלית בהם עבודות עוד נפסלין משעת קידוש כלי כמו קידוש ידים ורגלים יעיי"ש. והשתא נאמר דהריטנ"א ס"ל כהתוס' דקידוש כלי מכשיר רק לעצרי ומחריב ולינה אצל ליפסל ציואל נעין שיעשה צו עבודה, וסבר דסכין כ"ש הוא כמנואר דנצרי ושמחיה לאו עבודה היא האיל וכשרה צורים ופסולין כמנואר בש"ס נכ"ד, ואי"כ הוי קידוש כלי לחוד צלא עבודה ולכן מתקדשה רק ליפסל נעצרי ומחריב ולינה אצל לענין יואל לא, והו' שכתב דסכין מתקדש קצת היינו להכך מילי אצל איט גומר קדושת הדם ליפסל גם ציואל לפי שאינה עבודה ולכן אינו נפסל ציואל אלא משעת קבלה ואילך שהיא עבודה. וכל זה הוא רק נדם שיש צו עוד אחר שחיטה קבלה ואיך, אצל בשר שאין נגופו עוד שום עבודה הוכשר נסכין גם ליואל כמו מנחת כהנים ומציתין וקידוש ידים ורגלים דעיי' קידוש כלי לחוד נפסלין ציואל, כמו שהוכחו לעיל אות ל"ג דבשר מיפסל ציואל מיד אחר שחיטה. ובה דברי הריטנ"א ז"ל מנוארין יפה:

והנה נמי דמסוגיא דהיא נפנים ורגליה נחון איין שום קושאל להריטנ"א ואדרבא משם סיימתא והו' מקורו דלין דם נפסל ציואל אלא מתקבלה ואילך. דפרכין עלה שמעת מינה דם המונעל נאיצרים דם הוא ומשני משום שמתנית, ופירש"י ש"מ דם המונעל נאצרים דם הוא וכרת נמי ליחית דלי לא הוי דם אהיכא חייל פסול יואל אחי' נעלמא דילמא משום שמתנית דחיל לאכילה ומשיני כבשר לאיפסולי ציואל עכ"ל. והתוס' כתבו ח"ל ואין לפרש דמיירי הכא להתחייב עליו משום דם קודם שנפרש מן האזר דפשיטא דשרי נאכילה כו' ונראה לפרש דמיירי הכא ליפסל ציואל כו' איין לענין דאין מועלין צו כו' או לענין דם חטאת שנית על הנגד עכ"ל. והנה נח"ש התוס' דאיירי הכא לענין ליפסל ציואל איין לפרש דדוקא כשהוא מונעל נאצרי לא יפסל ציואל אצל אם פירש מן האזר יפסל ציואל, חדל דמאי טעמא הוא, דנהי דלענין המונעל נאצרי י"ל שדעין איט נקרא דם כמו שמוחר נאכילה נאומאל לשי' התוס' הא מ"מ איכא צרג גם גידים ודם העומד צבידין חייצין עליו לענין אכילה כח"ש הרשנ"א מונאל נח"מ (פ"י ממואלמא אסורות ה"ט) ח"ל שאם היו חוטי דם נאצרי צריך ליטול שם העומד נחוטין הרי הוא כפירש ועומד צכלי עכ"ל, ועוד שכתבו דמ"מ נמי לענין דם חטאת שנית על הנגד והוא אי אפשר שיתח על הנגד כל זמן שהוא מונעל אלא לכשיפירש מן האזר הוא ביתו על הויד, ונע"כ צ"ל דאפילו כשפירש מן האזר וניתו על

נהי לדידתי מפסח מדמי פסח מי לדידתי ופירש"י שאין לך מוס קנוע גדול וזה. והרי נא הכתוב או עז נמחנה דלא תימא דאין שחטי חוץ אלא חוץ לשלש מחנות כמבואר בזנחים (דף ק"ז ע"ג), והרי גם נלילה הייתה תורה לשחטי חוץ (זנחים ק"א ע"ג) אף שאי אפשר להכניסו ולגומרו בלילה ואם עלה ירד ונעשה נע"מ מתחלת שחיתו שהרי הוא דומה ממש לפסח נמועד הכ"ל וזו לא ליחייב על הגמר, ונע"מ לומר דנהכי חייבא רחמנא ומוס כזה שנעשה ע"י שחיטה לא יפטור דאיא בלאו הכי, כמ"ש התוס' (נ"ב דף ע"ג ע"א ד"ה דאי ישנה לשחיטה) דמחייב דחייב רחמנא אחולין בעזרה ושחטי חוץ לא מני למפרך אי ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף מני שחיטה פורחא אסרה ואידך מתחך עפר בעלמא הוא כו' איכא למימר דנהכי חייבא רחמנא, ז"ל דדוקא נעשה נע"מ בשחיתו נשעת שחיטה איכא למימר דנהכי גלי רחמנא. דאיא נענין אחר משא"כ בחי קנה פגום מקודם כך לי נדרך שחיטה כשלא נדרך שחיטה הרי הוא ככל נע"מ דלא אשכחן דגלי רחמנא בכה"ג.

וחיובך איז אס יא מקום לומר דכיון דעור וחזי קנה ליחייבו כלל בשחיטה לא שייך גנייהו לחלק בין נעשה נשעת שחיטה לשלא נשעת שחיטה, דשחיטה גנייהו כחתיכה בעלמא היא וכיון דגלי רחמנא דמוס כזה לאו מוס הוא למיפטור בשחטי חוץ ע"כ דגלי רחמנא דכל שהוא כדרך שחיטה לאו מוס הוא ואפילו נעשה מקודם נמי דינא הכי, והגע בעלמא למי' ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף הרי שם שחיטה גם על החזי קנה הראשון ואינו נחשב כפגום מקודם). ואפשר לומר דלמאי דנימא לדיירי בנח (דאית נ"י גם קרבנות לצור שדוחין את השבת) לא טוקי נשהיה חזי קנה פגום ועומד אלא בששחט חזי קנה נפנים והולילו לחון והוסיף עליו כל שהוא שלא נעשה נע"מ חוץ משחיטה זו.

אור"ח לפי' כיון דנע"כ בלאו לומר שנעשה נח מקצת שחיטה קודם שחיטה זו נחון שאנו דנין עליו, מחייב הוה"ו התוס' נתיירצו דהא דמחייב נסיון אחד היינו משום דגמר השני נפנים אצל התם נשחט לעכר' מכיון דלאסרה נסיון ראשון לא חשבו סיון שני אלא כמתחך בעפר כו', דמ"מ צין לשיטתם וצין לשיטת רש"י יקשה דזוקמין בנח ונשחט מקודם וטו וחזי קנה נפנים והולילו לחון וגמרו דכולא צהדי הדדי קא אחי וחייב לכרע, דע"כ לא פליגי ר"י ורש"י אלא במיעוט סיומן קמא אי מיקרי שחיטה אי לאו אצל בגמר רוב סיומן דהויא שחיטה לכרע חייב אהאי מקצת שהרי נשיעור שחיטה נחון לא פליגי וא"כ גם לשיטת רש"י יקשה.

ואי לאו דהוה דחיקה לי מחייב דאספקא להלן ה מקום לשאורה לומר דלמ"ד אינה לשחי

ואזרי עולה אינן גפסלין ציואל משעת שחיטה האידך ילפינן קידוש שתי הלחם דכנשי עזרת מקידוש הלחם דאיל סיר לכל דיניהן, והרי י"ל דשאי איל סיר שהוא שלמים וא"כ הוכשר נשרו ואימוריו ליפסל ציואל משעת שחיטה ולכן הלחם נמי נפסל ציואל מההיא שעתא כזנח עליו, משא"כ כנשי עזרת שהן עלות ולא הוכשרו גם אינריו ליפסל ציואל משעת שחיטה ה"כ לא הוכשר גם הלחם שלא יהא הלחם חמור מתוך הזנח אע"כ דגם אזרי עולה ואימוריו קדשי קדשים נפסלין ציואל משעת שחיטה ואילך, וכן משמע מהתוס' דאע"ג דסגרי דכל דבר שיש בו עבודה אינן קידוש כלי מכשירו ליפסל ציואל מ"מ מנחת כהנים וחזיתו כ"ג דלית נהו קמינה נפסלין ציואל מקידוש כלי ואילך אע"ג דנעו הקטרה כליל למזבח, אלא ודאי דעבודת הקטרה אינה מונעת מלהכשיר ליפסל ציואל ע"י קידוש כלי וה"כ בשחיטה, וסגריא פשוטה היא דהכשר ליפסל ציואל נחית קודם עליהו לראשו של מזבח, והקדשו נפרט זה והענינים עמוקים מאלד:

סימן ב

בענין מומין

(משא ומתן קצר מימי עלומים עם אחי הרב הגאון

מהר"ר יעקב ד"ל).

מתוך מכתב שערתי לאחי ז"ל.

בתוספות חולין (דף כ"ט ע"ג) ד"ה כגון ששחט סימן אחד נחון פ"י נקונטרם בעוף קדשים וקשה לפירושו דמ"ט דמאן דפטור כו' וגרסה לפרש לדיירי בנחמה וכו', וא"ת ונספק פירקין גני הא דתינא השוחט חטאת נשנת נחון לעצ"כ חייב ג' חטאות ומוקי לה נחטאת העוף שהי חזי קנה פגום והוסיף עליו כל שהוא כו' והשחט אכתי כיון דננחמה נמי מחייב נסיון אחד משום שחטי חוץ לשמעין זנח ובחזי קנה פגום כו', ולכאורה קשה לפי"ש התוס' לעיל (דף כ"ח ע"ג ד"ה כי מתסמס) דאי אפשר להפריד העור ולנדות דאין מוס גדול וזה, וא"כ מחייב הקפו לשמעין זנח ובחזי קנה פגום הרי מכיון שפגם חזי קנה כנר נעשה בעל מוס שאינו ראוי לפתח אוה"מ וחטאת דשחטי חוץ מחייב ענידתה, משא"כ למאי דמוקי הש"ס נחטאת העוף דאין תמות חכרות בעופות, וכ"כ כיון דלפי"ד התוס' בכל שחטי חוץ מתחלת שחיתו נעשה נע"מ ואינו ראוי עוד לפתח אוה"מ, דמי לא חייבה תורה שוחט רחוק מעזרה שאם יכניסוהו לפניו לגמור שחיתו יפסל נשהיה, יכן מעכשיו הוי נע"מ כמבואר לקמן (דף ל' ע"א)

כמה לזריר להבדלה מנחתה היא, ורק מחילה נחלל
זה שיעורה כיון דלחץ מה להבדיל יותר, ואיכ לא
שייך ליתן שיעור זה למיעוט קמח שלא נעשה מונבל
על ידו ולא עשה כלל בעבודה שפנים) אלא דדחיק לן
לפי' מאי דפריך רבא למי' אינה לשחיטה אלא לנסוף
לפלוט בהכשרה של פרה כר ורנ יוסף מהדר לי, ולרנ
יוסף נאמת אף למי' אינה לשחיטה אלא לנסוף לא
קשיא כמו לרבא למי' ישנה לשחיטה מחילה ועד
סוף, ורש"י ס"ל דעשה מעשה חטאת העוף לא מהני
אלא נעוף ששחיטתו נחון היא במקום חליקה דרבי
קרא, אבל בשחיטת נחמה אין ליתן שיעור חליקה, כמו
שלא ניתן שיעור זריקה בהעלאת לשחיטה שהם ענינים
נפרדים :

ויש לי צוה להסתפק למי' אין שחיטה לעוף מן
התורה איך דינו בשחיטת חוץ, ולכאורה לשית
רש"י דגם נעוף לא היה סני נסיון אחד אי לאו
סנרה דעשה מעשה חטאת העוף אע"פ דהכשרו של
עוף נעלמא הוא נסיון אחד והוא משום דאין חייבין
נעוף אלא כדרך שחייבין בנחמה, איכ אף למי' אין
שחיטה לעוף מן התורה מ"מ לענין שחוט חוץ ליבני
שחיטה בנחמה. ולשית התוס' דהכשרה נכך מהני
לעוף לחייבו נסיון אחד אפילו אי לאו סנרה דעשה
מעשה חטאת העוף איכ יתחייב נעוף נחון גם בנחירה
למי' אין לו שחיטה מה"ת, ומ"מ אפשר כיון דמפקין
שחיטת העוף נחון מחו אשר ישחט אף לדידיה אין
חייבין אלא בשחיטה * :

עכ"פ אלו היינו אומרים כן בציאור הסוגיא כח"ש הי'
יחא דלמי' אינה לשחיטה אלא לנסוף לא
יתחייב בנחמה גמור שחיטה לחוד משום שחוט חוץ
וחי קנה פגום נעוף שאני דלוחה פורתא היא
השחיטה כולה, ואין להשיב ע"ז מפסד דפריך הש"ס
למי' אינה לשחיטה אלא לנסוף כיון דשחט פורתא
אידחי מפסד איך כי קא שחט שלמים קא שחט
וחייב עלה משום לא תשחט על חתן דם זבח, דשאי
התם דקא שחט על החתן שני רוני סימנין וזהו שיעור
השחיטה. אולם אף אם נניח כן לא יועיל ליישוב
קושייתנו אלא לשית רש"י דלא מהני בנחמה מעשה
חטאת העוף ואיכ אנו זריכין שיעשה שיעור שחיטה
והכא לאו שחיטה שלמה היא שהרי אינו שחט את
הושט אלא גמורו, אבל לשית התוס' דאף בנחמה סני
מעשה חטאת העוף ושחט סימן אחד נחון חייב קשה
כנ"ל, דנבנח בני איכא לאוקמי ובשחט וטח וחלי קנה
נפנים והולילו לחוץ וגמור את הקנה ולגבי קנה

אלא לנסוף אין פירושו דמיעוט נחמה של הרוב
כשהוא לעצמו כנר היא שחיטה. אלא דכל השחיטה
מתחילה ועד סופה, זו המעשה כולה היא דהוא
שחיטה והגמור רק מיעוט נחמה של הרוב לחוד לאו
שחט הוא, והי' נראה לומר לכאורה יותר דנחא
הוא דמיעוט ר"י ורש"ל אליבא דרנ יוסף, דלמי'
ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף כל מיעוט ומיעוט
מיקרי שחיטה גם נפני עצמו (ורק להכשרה לרד
שיחוט רוב), ולמי' אינה לשחיטה אלא לנסוף היא
מיעוט לא מיקרי שחיטה אלא חלק מהשחיטה הוא
דהוי שאין חייבין עליו בשחוט חוץ ושחיטה לא מיקרי
אלא השחיטה כולה, דאי אפשר לומר דלמי' אינה
לשחיטה אלא לנסוף לא הוי שם שחיטה כלל עד
לנסוף, ואיכ היאך יתחייב לשית התוס' בנחמה
נסיון אחד משום דעשה מעשה חטאת העוף והרי
התורה לא חייבה אלא בשחוט וכיון דלא הוי שם שחיטה
על המקצת כלל הרי הוא כעשה מעשה חטאת העוף
בנחירה, אע"כ דשם שחיטה גם על המקצת אלא דלא
מחייב משום שחט מפני שלא עשה כשיעור שחיטה.
ע"ז שפיר נחמא דשחט כשיעור שיסנו נפנים נחטאת
העוף סני וחייב. וצוה איפליג נמיעוט סימנין.
דלמי' ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף כל מיעוט
ומיעוט יש עליו שם שחיטה שלמה ויש בו שיעור
לחייבו נחון משום ההוא פורתא, ולמי' אינה
לשחיטה אלא לנסוף שחיטה שלמה לא מיקרי אלא
השחיטה כולה ומיעוט סימנין אין בו שיעור לחייב :

ובדא י"ל איפליג רבא ורנ יוסף, דרבא סניחא לי'
דר"י ורש"ל פליגי אי מיקרי שחיטה כלל,
ומשריה למי' ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף יש שם
שחיטה על המקצת ג"כ וכיון דשם שחיטה עלה אלא
דחסר שיעורא מכיון שעשה כשיעור מעשה חטאת
העוף חייב דהו שיעור' ולמי' אינה לשחיטה אלא
לנסוף לא מיקרי שחיטה כלל, ומשריה אף נעשה
מעשה חטאת העוף פטור. ורנ יוסף ס"ל דנחא כ"ע
לא פליגי דשם שחיטה על המקצת, ומשריה נעשה
מעשה חטאת העוף לכ"ע חייב ולא פליגי אלא נמיעוט
סימנין אי הוי שחיטה נפני עצמו. (ואין להעיר
דחייבו עבודה נפנים נמיעוט סימנים נעולת העוף
לזריר להבדיל חדא דהבדלה אם היא מזהה נפני
עצמה אינה שייכה כלל לשחיטה נכדי לתת אותה
לשיעור לשחיטה נחון, ואפ"י לשית התוס' דמהני
מעשה חטאת העוף אף בנחמה הוא משום דחליקה
במקום שחיטה, אבל הבדלה מילתא אחריתי היא, ועוד
דהבדלה לא נאמר שיעורה על מיעוט סימנין אלא כל

(*) בעת האחרונה העיר ה' רוח ממרום ורבים מהלומדים התלו לעסוק ביומר נסדר קדשים ולשדר עמקיו נספריהם
היואלים לאור נעמים נענינים אלו. כן ראייתי נס' נחלת שמואל לירידי הגאון מהרש"ד מלמד נ"י אבד"ק זינקוב סימן ד'
שעמד על הקיראתו למי' אינה שחיטה לעוף מה"ת מאי דינו לענין שחוט חוץ ע"כ, גם מניח קושייתו ממוס ש"י חתיכה
העור ראייתי שכנר קדמוס נהגות חת"ס שנש"ס ווילנא הדשים, ושם עמד כנר גם על תירוטו של אחי הגאון ז"ל ואלוהי
כ"ע, ותיי' גם נהגות הרש"ש שעע נה ועד רנים :

דפנימותו לאו כלום נגמרו פורתא ומשלימו לרוב היו כשחט כל הקנה נחון כמותו ולשית התוס' הרי שחט סימן אחד נחון היינו קנה שהשלימו לרובו וליחייב עלה כמו נעוף לרש"י, ותירוצ התוס' לא שייך ע"ז דהא יש כאן שחיטה כולה כדינה, והא דלא היה כדרך חטאת העוף שחטתה נסימן אחד ואינו מנדיל והכא שחט והנדיל בשני הסימנים נודלי לא איכפת לן, דמעשה חטאת העוף הוא רק שיעורא ולא דתיהוי כדיניה:

כ"ז נאמר לחידודא חימי עלומים ולקושטא דמילחא נריך צירור גדול מכל להתוס' דחתיכת העור הוא מוס, וכבר ראיתי למי שהקשה מזהם (דף כ"ו ע"א) חותך צאנר עד שמתע לעלם ומאי שנא עור זה מעור של מקום שחיטה, ומאן דדף לי דמתי פסח מי אידיה ליכא לסייעי כ"כ כמו שיצא להלן נסימן ג' מכתב השני:

(נכתב זה צלו עוד איזה דברים שהורחצו אח"כ ונכנסו ברוב ענין נספרי "דבר אברהם" ח"א סימן ב' ולכן נשמטו כאן, אבל נתשובת אחי הגאון ז"ל השארתי גם דבריו המוסכים על גשטות אלו).

סימן ג

תשובת אחי הגאון ז"ל ע"ז

מכתבך נכון השנתי כו' אש"י ואומר:

אשר העירות נדברי התוס' כ"ט מדברי התוס' כ"ח אכ"י כבר אמרתי נדברי התוס' דכ"ח דרך החס כשקורע העור כשיעור הנלרך לנדיקת הסימנים אמרינן דהוי מוס אלל כשנקרע רק כשיעור הנלרך לשחיטה לא הוי מוס, ובשמ"ק שעל הגליון נדפוס ויילגל הגירסא דכשחפריד הסימנים זמ"ז אין לך מוס גדול מזה, והנאתי רא"י לאחת משתי אלה מדברי הש"ס נדף לי אלל למ"ד אינה לשחיטה וכר מבי שחט פורתא אידיה לי, אלל אי ישנה וכר ניחא, והרי עור נודלי אינו נכלל שחיטה אף למ"ד ישנה וכר כמ"ש רש"י נחולין לי ע"ג. וכבר נעשה מוס מנעור. ור"א אחר *) ראה לומר דהוי מוס עובר ופסול לשעתו ועד פסח שני יתפלא, ואין נדבריו כלום, דא"כ ליצדוק וימתק עד שיתרפא מאי אמת דילמא עכשו ניקב הרי איכא חקת הגוף ורונא ונכזה גם ר"מ מודה כמ"ש התוס' נחולין פ"ו ע"א. אולם על השמ"ק הוה קשה לי דפרידת הסימנים זמ"ז הוי מוס שנסתר

וכעת כ"ל לפמ"ש נצכורות מ"א ע"א נמשנה וחוטין הפנימיות שנפגמו וכר והנה שם דף ל"ה ע"א מנאיר דננקרו הוי מוס שנגלוי משום דכי פעי מחי אלל בפנימה או גימזם לא מיכבר כמ"ש רש"י להדיא, ועיין נדף לי ע"א ונתוס' שם ע"ג, ואפ"ה פסולין למזבח, אשר מזה נראה דמוס שנסתר לא מהני לפדות על ידו אלל מ"מ למזבח פסול וכמו מוס עובר שאין פודין ע"י ומ"מ נשעתו פוסל, ולא מלאתי דבר זה מפורש, אמנם המשנה לכאורה אומרת כן, וקצת יש לישב עוד דברי השמ"ק מ"ש נצכורות מ" ע"א נשבר העלם אעפ"י שלא ניכר מדקמפרש נגמרא כשניכר נמלאכתו, ועיין נרע"ג שם נמשניות, א"כ יש לומר כשניכר נחון מומי האיברים הפנימיים ע"י מלאכתם מיקרי מוס שנגלוי וה"א נאכילתה יהא ניכר פרידת הסימנים ומומן, ויש לדחות.

א"ל נקושייתך אין אנו נריכין כלל לדברי התוס' דדף כ"ח ומהגמרא דדף לי דקאמר מבי שחט פורתא אידיה לי ופירש"י דאין לך מוס קבוע גדול מזה ומהו המוס? הסימן שחתך, וה"א נחאי קנה פגום, ואולי ניחא נדף מ' איירי נאופן דלא נחתך העור כלל אלל שנפסם הקנה מתוכו, ויותר כ"ל דקושיית התוס' תהי' דמאי דחיק לאוקמי דוקא נעוף הלא מני לאוקמה בזהמה, ואף דהוי מוס אחיא מתניתא כר"ע דאם עלו לא ירדו וחי"ב גם על נע"מ נחון, מאי אמת דאי כשהומם אינו חייב משום שחט לעכו"ם כדאיתא נע"ז כ"א, מידי הוא טעמא אלל לר"ע לדידי' גם משום שחט לע"ז חייב דהוי כעין פנים כיון דאם עלו לא ירדו, ותו דאמרינן התם נע"ז דרק נמחוסר אבר מפטר לעכו"ם, ועיין נחש' ננין ליון לנעל הערוך לבר כמדומה סימן נ"ח או נ"ט. טכרוני שמעורר כהערך נסוגיא דדף מ':

ובמה שכתבת להעיר על דברי "בית הלוי" מקושיית התוס' דאי אפשר למצא עפ"י הגמ' דנצכורות **), לא כן עמדי דלפי דברך למ"ד מחזה כרוב נאמרה בשחיטה ההלכה שיחוט מחזה ולפי"ז תשאר צוה תירוצ הגמ' דנצכורות שאני הכא דרמזנא אחר, דודאי כל דרמזנא אחר שיעור ולא ניתנה למלאכי השרת נודלי לראות האדם נכחוה וכל שנעינינו מחזה זה יהיה הכשר שחיטה דאילו תאמר התורה דבר שאי אפשר לקיימו, וזהו פירוש תירוצ הגמרא נצכורות, ולא רק משום דהתם קמפסיל אס ירצה על השיעור, וכל הענין דאי אפשר למצא שייך למידן נאחרת דלא החכר זה השיעור נחורה דוק ותשכח [ואל תשיגי ממה דמקשה התם לעיל מינה מדמים הניתנים למטה ולמעלה, דהתם גם לפירושך תקשה וי"ל. א"כ מאי שיעורא גבי שחיטה שנאמרה צו ההלכה

(*) הר"ה הוא הניח רא"י נצכורות וכדומה שראינו אינה מכרעת:

(**) עיין נספרי "דבר אברהם" ח"א סימן ג' נארכה:

מחנה לא אפשר לנמסר, אכן פשוט גימח דנשמיטה לא החכר נהלכה לשחוט מחנה אלל לא תשייר רוצה, ואם כן זה תלוי בזה דאם זידי אדם אי אפשר לנמסר נודלי כואת ההלכה שיחשט רוצה, וזה כואת ופירוש התוס' לדעתו, ואיך אין מקום להערתך ממליקה כמון שתלוי דין שמיטה:

והערתך השניה דלמדי מחנה לא ימלוק רוצה הסימן נחשאת העוף, גם אני העירותי כן מכנר על דבריו, אולם גראה לי ליישב, והערה זו הלא נטייה על היסוד של „בית הלוי” דנמכסיר לא שייד לכתחילה ודיעבד מדאורייתא, וסנרל זו כנר כתובה התוס' נטעין ג' ע"ב נסופו. ועיין נפכיי גיטין כ"א ע"ב, ולדידי קשה. על יסוד זה ממ"ש הרמזים ריש הלכ' שמיטה דנעוף נעי שתי סימנין לכתחילה מדאורייתא, וכ"ל דנשמיטה שאני דמלנד המכסיר אית נה גם מ"ע דחננת וע"ז שייד לכתחילה ודיעבד. ומ"מ נדקו דברי הגאון ז"ל על שיטת רש"י שדעתו כדעת הרי"צנ"ל דחננת אינו מ"ע כדמוכח מפירושו נמסכ' בזה כ"ה ע"א לענין אין מחזיקין מאיסור לאיסור, שפי' אמה"מ. ואיך נקדשים דגם לרי"צנ"ל איכא מ"ע דושחט כמ"ש הגאון ז"ל נספרו סימן כ"ג שייד נו לכתחילה ודיעבד מדאורייתא, איך אי הוי לריד עוף קדשים שמיטה הוי שייד נו מדאורייתא כל הסימן לכתחילה ואיך ממליקה כה"ג אין איסור הנדלה, ופשוט:

מדין מדיש וסוכן

יעקב כהנא שפירא

סימן ד

חזרתי וכתבתי לאחי הגאון ז"ל

(א) **הבאת** נסם רב אחד שרצה לומר דנהייל דתוס' דף כ"ח הוי מוס עובר ופסול לשעתו ועד פסח

(*) **הג"ה.** מתוס' שם ויותר נקדושין דף פ' ע"א) מתבאר דנשאר פלגא ופלגא בלא חוקה. וק"ל מניטין דף ג' ע"ג אימר דאמרינן ע"א נאמן נאמרינן וכו' ולא איתחוק איסורא אלל הכא איתחוק איסור דא"ל הוי' דנר שעררה ואין דנר שעררה פחות משנים רוב נקליין הן. ואפילו לר"מ דחייש למיעוטא וכו', וידוע שאיפלגו בזה קמאי, ועיין בתנאים מהרי"ק סימן ע"ב שהאריך בזה שוב יבא ע"א מהימן ומאי פריך ולר"מ וכו', ואזכיר אעיר בזה דמוטה דף מ"ז ע"ב צד אחד דאמר רבתי את ההורג וע"א דאמר דעתו דנליכא חוקה ע"א מהימן. ואזכיר אעיר בזה דמוטה דף מ"ז ע"ב צד אחד דאמר רבתי את ההורג וע"א דאמר לא רבתי כו' טעמא דמכחיש ל"י וכו' הא לא מכחיש ל"י ע"א מהימן מה"מ וכו' ולכאורה קשה קתא מאי שאל מכל איסורין שאין חוקה עמיהן ע"א נאמן, ואולי נאמר דנשא דנשנים דאמרינן רבתי את ההורג אין מניטין עגלה ערופה הייט חוקה נעדרת, וזו שהי' הרואה ראוי להרג על פיה משא"כ עדות ע"א שאל הי' הרואה נהרג על פיה, וכיון שכן עדיין לא הוכר הרואה מיקרי וחי' ראוי להציג עד ע"א ולהכי פריך [במסקנא תני לא הוי ערפיין] מה"מ. ות"מ הלשון ע"א מהימן מה"מ ק"ל. אולם אחר' רבתי נמאריי סוטה (דף מ"ו ד"ה חלל זה) שכו' גם על טריפה מניטין עגלה ערופה אע"ג דלא הי' הרואה חייב מיתה, הרי דענין ע"א לא תלוי במיתה הרואה, ובסוף מנחת חנדק (מנהג תר"ל) כתב מסבירא דנפשי להיפך ודבריו נחזים מפני דברי המאירי, ועיין נרש"י במשנה לא הוי ערפיין וכו' ואעפ"י שאינו עכשיו נלחם, תשמע נרש"י לנחם מיהא בלא התראה תשמע ותלי לכו"ע אין ערפיין כיון דנעלם יא כלא דין מיתה. (אחרי שנים הרבה הדפסתי ג"ה ספרי

שני יתרפא, וכתבת שאין נדנריו כלום דא"כ ליצדוק וימחין עד שיתרפא, ומאי דאמר דלמח עכשיו ניקב הרי איכא חוקה הגוף ורוגז ונכזה גם ר"מ מודה כמ"ש התוס' חולין פ"ו ע"א, ולדעתי אפשר לקיים דבריו, חדל דהכא איכא חוקה איסור כנגד חוקה הגוף ואח"ל חוקה לגבי חוקה ונשאר רוצה ומיעוטא למודייהו וחייש בזה ר"מ מדרבנן מיתה, ועיין נחפ"י חולין דף פ"ו ע"ב ד"ה סמוך מיעוטא (*) ונדק י"ב ע"א ד"ה פסח ונבנ' דף ר' ע"א, הא חדל. עוד אפ"ל דנהמה זו יא לה חוקה איסור למחנה חוקה שנחפשה וזון ימא בזה סמוך מיעוטא כו'. (אחרי ראיתי שהרש"ש עמד על דברי התוס' (דף כ"ח) מההיא דנחפ"ש (דף כ"ו ט"ל) חותך בלצר עד שמוציא לעלם ופירש"י דלאו מוס הוא, ומאי כ"מ חתיכת העור של הרגל וכן חתיכת העור של מקום שמיטה, אמנם השמ"ק שם כתב ח"ל דמ"מ מוס עובר הוי קודם שניע גמי לעלם ולא מצי מקריב ל"י עד שיעבור המוס אלל נקבלה לא הוי פסול מוס עובר וקרינא ב"י שפיר מדפ' הפר שהיה כנר נו. עכ"ל):

(ג) **כתבת** להקשות על דברי השמ"ק דהוי מוס שנפטר, וע"ז פשוט אפ"ל דלהשמ"ק לא פרידת הסימנים בלמוד הוא דהויא המוס אלל קריעת העור ומסמום הסימנים בנדי הדדי הוא דהוי המוס והוי מוס שגלוי, ומקום יא לנע"ד לחלוק:

(ג) **כתבת** למדש דמוס שנפטר אף שאין פודין על ידו מ"מ פסול למחנה ותמכת יסודך נמתנית' דנכורות (דף מ"א ע"א) וחוטין הפנימין שנפגמו שאין שומטין עליו לא נמקדש ולא נמדיה, לדעתי לאו כללל הוא בכל מומין שנפטר אלל בזה למודל משום דהוי מוס קתא ואינו מן המונחר. וכן נראה מדברי הרמזים (פ"ג מאיסורי מונח ה"ח) יא שם ארבע חוליים אחרים אס נמאל אחד מהם בנהמה אין מקרינן אותה, ומצי להו הכי דמתני' ולא כילל נפחמאל כל מומין שנפטר. ובר מן דין נראה דמן המונחר הוא ענין נפ"ע ולא מענין המומין ולהכי להרמזים אס הקרינן הורלו.

ומימי דברי הגאון בית הלוי נדקו לשיטת רש"י ס"ל
הנחת לאו מי"ע היא. ועל יסוד זה תאמר דמליקה
יחל דגם רש"י ס"ל דנקדים ליכא מי"ע דושט
כמ"ש הגאון ז"ל נספרו סימן כ"ג. לא אצן דנריך.
למה לא תאמר דנעוף קדשים נריך לכתחילה
מדאורייתא כל שני הסימנים, אף לשיטת רש"י דלית
בהו מי"ע, למה לא תאמר דננחת קדשים נריך
לכתחילה לשחוט גם הורידין מדאורייתא, אלא פשוט
דמי"ע דנחת ודושט אינו כולל אלא שיעור ההכשר
מה שהוא הכשר שחיטה, יש עליך מי"ע לשחוט, וא"כ
למ"ד שאין הכשר שחיטה אלא נחלי סימן היאך
יחל דמי"ע דנחת מוסיף גם חלי השני, והרי הוא
כידה ורגלה, אתמהא, ועיין דנק כ"ט ע"ג ותאמר
דאפילו פסולה דרגנן ליכא למה לי למרק ונרש"י שם:

סימן ה

ע"ז כתב אחי הגאון ז"ל שנית

אמש הגיעני מכתבך היקר, ויהי לי לעונג. והנך
מונה והולך אחת לאחת והקוץ את ראשיתן
מלמעלה, והייתי גם אנכי כמלקט, מאלם אלמים
ומקים אלמתי, למען הציננה:

א) **כתבת** לקיים את דברי הרב, חזק : משום דחזקת
איסור מנרעל לחזקת הגוף, ותו דקודם
שנרפאה אית לה חזקת איסור למזנה, והנה איסור
זה משום מוס העונר נודלי דחזקה עשויה להשתנות
היא אחר כנר דחזק רבים מחזקה והדברים עתיקים
זוה, אולם חזקתו הראשונה של אינה זנוחה, אי
נעינא אחינא דחזקת הגוף הוא עדיף מכל שארי
חזקות כמ"ש בכתובות ע"ה ע"ג ועיי"ש בתוס' דאף
תרתי לריעותא לא מהני : [וקשה לי טונא על קושיית
התוס' מהמנואר ריש נידה דתרתי לריעותא נצי דוקא
חסר ואחאי ועיי"ש בתוס' לענין שחיטה ונחלין דף
י"ד, ואולי נמוזין שיך חסר ואתאי, ואפונה] ואי
נעינא אחינא, מי הגיד דנק"ה נכלה לשיטת תוס'
אחוי לי שטרך. ואי נעינא עוד אחינא כלך לך אלא
סגרת הנו"כ מהדריק אהע"ז סימן מ"ג דגד חזקת אינה
זנוחה איכה חזקת טהרה, וכעת כ"ל דלרש"י דחזקת
איסור שנחיי הוא אמה"כ וס"ל דמחזיקין מחיבור
לאיסור, אי"כ נקדים לא יהיה שיך כלל חזקת איסור
בשחיטה, דנקדים גם אם השחיטה כשרה אכתי אינה
מותרת נעת השחיטה, וכדקרי לה הש"ס ריש פ'
אותו ואת ננו לשחיטת קדשים שחיטה שאינה ראויה
משום דקודם זריקה לא הותרה עוד, וא"כ לא שיך
לומר אחר שנשחטה העמידה על חזקת איסור כדי
לומר שהשחיטה לא עלתה יפה כיון דגם אם עלתה
יפה אכתי אסורה, ומה לי דאסורה משום נכלה לו

ד) **כתבת** דלקושייתי אין אלו זריכין כלל לדברי
התו' דדף כ"ח והנמנאל דדף ל' דקאמר מבי שחט
פורתא מידתי ל' ופירש"י דאין לך מוס קנוע גדול
מזה ומזה המוס הסימן שנחתך, וה"כ נחלי קנה פגוס,
אנכי לא כן עמד, אי חושב שהמוס דגבי פסח הוא
כשנגע כבר נושט ללא הדך נריא דאף אם יתרפא
ויעלה קרום הרי ק"ל דקרום שעלה מחמת מכה נושט
אינו קרום וסופו להתפרק ומש"ה הו' מוס קנוע
גדול, אלא נעור לחוד ואפילו נחלי קנה פגוס דהדר
נריא אפשר דאינו מוס ולק"מ אלא מדברי התוס' קשה:

ה) **כתבת** ויותר כ"ל דקושיית התוס' תהי' דמאי
דחיק לאוקמא דוקא נעוף הלא מני לאוקמי בנהמה.
ואף דהוי מוס אחיא מתניחא כר"ע דאם עלו לא ירדו
וחייבין גם על נע"מ נחון. אי הכי מסתפק דילמא
לא אחר ר"ע אלא נדוקין שנעין דוקא כמנואר
בנחיס (דף פ"ה ע"ג) ועיין נרש"י בנחמי' (דף פ"ד
ע"ה) ובנכורות (דף ט"ז ע"ה) נרננו נרשום ח"ל
ור"ה מתני חייב ומוקים להאי כו' נדוקין שנעין
דאינו נראה בגלוי כשאר מומין, ויש לדון זוה, (וי"ש
לעיין אי כר"ע אחיא תפשוט דנידי אדם אפשר לנמס
דאל"ה למה חייב ג' חטאות מספיקא, והכא לא שיך
לחרן כמ"ש התוס' כ"ח ע"ג דגם נפחות וניותר
ממחזה פטור מחטאת דשחטי חוץ והוי ל' פלג
בנמס מיעוטא, ואלינא דר"ע מספקא לן בנכורות
(דף י"ז ע"ג) שהרי ס"ל דנידי שמים אי אפשר לנמס
ועיין בתוס' (דף מ' ע"ג ד"ה אי הכי) :

ו) **כתבת** ונמה שכתבת להעיר על דברי "בית הלוי"
מקושית התוס', דאי"ל לנמס כו' ואמרת דכוונת
הש"ס בנכורות היא משום דכל שיעורא דקאמר
רמחנא בפירוש הוא לפי ראות עיני אדם ללא ניתנה
תורה למלאכי השרת, הנה סברה היא וכל הרוצה
לנדר יאמר כדעתו. ואנכי לא אראה זוה מה שהועלת
דשפיר נוכל לאמר דרמחנא אחר שחוט מחנה והוא
נדיוק דוקא דליכא ספיקא קמי שמיא ואנן דמספקא
לן נע"כ נוסף כל שהוא נכדי לנאת מן הספק
ולדעתי דברי הש"ס מוטעמים יותר כמ"ש אני, ואתה
לפי דרכך תוסיף לומר דסגרת הגמ' לא שיך בשחיטה
לומר כל היכא דמניח יחל ל' לרמחנא. שלא
החזר נהלכה לשחוט מחנה אלא לא תשייר רונה
נאמרה, וא"כ זה תלוי זוה דאם נידה אדם אי אפשר
לנמס נודלי כוונת ההלכה שיחוט רונא לא אראה
זוה עוד יישון נכון, ותו לפי"מ שתרצו התוס' נסם
רננו שמעון דאמוראי דהכא ס"ל אי"ל לנמס
ומכשרו משום דיש שני נדדים להתירא, ולפי דנריך
מש"ה יחל דכוונת ההלכה הוי מחנה בנמס משום
דחוכא מספיקא, חה לא ניתן ליאמר, והדברים זוה
נכלל אינם נרורים לי עוד שלא כתבת דנריך נרורים.

ז) **כתבת** לתרן דשחיטה שאני דמלנך המכשיר אית
גם נס מי"ע דנחת וע"ז שיך לכתחילה ודיענך,

ונ"ל ע"פ שיטת הרמב"ן או הרשב"א, לא אזכור כעת ואין ספק לחפש, דהא דלדס אוסר דבר של חסרו ע"י מעשה הוא רק מדרבנן, וכבר הקשיתי דלפ"ז מאי פריך מחמת דשחטי חוץ לידך מחתך עפר בעלמא כיון דמדאורייתא שחיטה מעליא הוי, ומלאתי קושיה זו נס' יעו"ש י"ד וזכורני כי נכדו הגאון ז"ל מתנבל שם בטוב טעם, עפ"י שחולט דלעניני מתן הפקר נ"ד הפקר וקנין דרבנן או להיפך הוי לענין דאורייתא כדאורייתא, וא"כ משהתחיל לשחוט דלאסר מדרבנן הא יפקע הקנין של הקדש או של חסרו ושם כששחט הנוסחא השני נאסר מדאורייתא, נמנע דלקושיא זריכין אנו לשני משהויין (***) ופשוט דנבידון א"א לנמסר אנו דנין על משהו. וא"כ גם אם הוא פחות משהו מ"י קנה עדיין חייב משום שחטי חוץ דהמשהו שעד הפ"י אינו אוסר אלא מדרבנן ולאחר הפ"י נא' נב"א, וישיב להבט בסיומן הנ"ל אולי לא אזכור היטב את דבריו ואגב אוסיף שנית ידי לנאר את דברי נמכתני הראשון אשר כתבת כי לא כתבתי נזירור, והוא, הנמתי הראשונה דשיעור שאמרה התורה כן תעשה לא שייך נ"י אי אפשר לנמסר. דהתורה אמרה שנעשה לפי ראות עיניו ואם לא אפשר לנו לשער נמנעם, נודלי השיעור כפי שנשער אנחנו, וא"כ לכאורה מאי העירו התוס' גני שחיטה למ"ד מחנה כרוב דאי אפשר לנמסר, כיון דהשיעור הזה נאמר לנו מסיני, ולזה אמרתי דהכא לא ייתן השיעור לשחוט מחנה, אלא שלא לשייר רונא, ואם כן הוא הדבר, דאנו אין צידינו לנמסר החלי, שלא לשייר רוב. כן כוונה ההלכה שנשחוט רוב לנל לשייר, וכיון דכן כוונת ההלכה שנשיעור שחיטה ממילא אזדא לה קושייתך ממליקה, וכמדומה לי הדברים מנוררים:

כפי הנראה יש לרש"י שיטה חדשה בהקרינהו נא לפתחך לאסור גם מה שאינו בכלל המומין, ומתקור חדש נפתח הדורש עיון, וטוב לראות במפרשים חולין כ"ג ע"א על דברי רש"י שגבנתי ולדאנון לנני אינם עוד ת"י:

אחר משך זמן הוציא אחי הגאון ז"ל לאור את ספרו הנפלא, "נאות יעקב" וכמדומה שיש לו גם אריכות בדברים הנ"ל וכעת אין הספר ת"י לעינינו:

תשובה לאחי הגאון ז"ל על מכתבו השני לא גמאל נתן כתבתי, אספתי בזה דבריו הנחמדים, ואם יש

משום איסור אחר כיון דסוף סוף אין זה האיסור שהי נתיי, וכיון דנעת שולד הספק לא הי' לנו לאסור משום המקה אטו אח"כ כשחזרו הדם ויותר האיסור מתקלקל השחיטה (ואין להעיר בזה כלל מספק דרוסה מחיים כמובן למעין קלת) ובר מן דין יש לייסר קושיית הנ"כ שם על דברי הרב"ש דרונא לא עדיף מחרי מקה מפרה אדומה ועיי"ש לשיטת הסוגרים דמחיקין מאיסור לאיסור והיינו, דמקת איסור הוא אמה"ת. כיון דהפרה ניכר"כ אסורה איד תאמר דמחיק דוקא לאיסור נכלה *):

ג) **כתבת** לייסר קושייתי על השמ"ק וסיימת ומ"מ מקום יש לנע"ד לחלוק, איני הוא הנע"ד ואני הנא לחלוק:

ג) **כתבת** דאף לר"ע דוקא בדוקין שנעין אם עלו לא ירדו והעירות מדברי רש"י זנחים פ"ה ע"ב, גם אנכי זה העירותי מדברי רש"י הללו, אכן פשטות הסוגיא דא"ר מפני שכבר נעופות הללו זה שייך בכל המומין, ודברי רש"י קשה להבין פשט הפשוט בזה דקאמר דמחוסר אבר שאני משום הקרינהו וכו', והלא מחוסר אבר פסול גם נעופות מקרא דמן העוף מתילא אם עלו ירדו ונע"ג *):

ד) **ועל** דנריך נאות ז' רק דבר אחד אומר דכמו דהיתה הלכה על ההכשר כן ידן הלכה על המלוא, ועיקר השגתך אחי היתה נעת כתבתי נפעם הראשון אבל הסברך אמה לא תימא בנהמה שרריך לשחוט גם הורידין מדאורייתא אין לו מקום כאן, דאין ע"ז שם שחיטה:

את זה כתבתי נגד רלוני שחפנתי לעיין כראוי בכל הדברים אך מכתב שהגיע אלי בזמן אחד עם מכתבך אמש, מוזיזיט מלונדון מהר"ר כ"ר, מכתב ארוך מלא כל נדיות תורה, ובו יבקשני שאשינו גם אני חידושי דאורייתא יכריחני לשים עין עליו, ועוד נתראה במכתבני הנאים א"יה:

אח"כ הדיש ושית

יעקב כהנא שפירא

אח"כ כתבתי נתעוררתי ע"ד הערתך ומאפשר לנמסר הכל דמוק נמתי קנה פגום והוא נדוקא לא פחות ולא יותר ואיד חייב משום שחטי חוץ, ולר"ע מספקא לן בנכורות עכ"ד:

*) ולדברי הנ"כ קשה למה הביא רבינו חיים ממתקן לחמו ולא זכר מקת אינה זנחה, ולאמר דנאמת כיון הר"מ להוכיח מכלל דרונא עדיף מחרי מקה אכתי זה דומה, ועד למור דנבזיל זה לא הוכיר רק מקה אחת דמלא, ולדידי נאמר דהר"מ ס"ל דמקת איסור הוא אמה"ת ומש"ה לא שייך זה נפרה, ולהסוגרים מקת אינה זנחה אכתי אין להוכיח מכלל היפוך הרב"ש ז"ל וזיניטו ס"ל דמקת לא שייך אלא נדבר שנו טלד הספק כהריטנ"א עירובין ז"ל ולא שייך מקת טמא להכיל ***) ולפ"י שראיתי כעת דרש"י חולין כ"ג ע"א שחמט דם נעוף פוסל מוס גדול גם שם פירש דמחוסר אבר פסול משום הקרינהו והדבר תמוה, עכ"פ חיק טעמא דרש"י דנאמרי מומין ירדו הוא משום דם נעוף פסלי וכפשוטו הסת"א, א"כ כיון דחיק דמתי קנה פגום אינו פוסל נעוף ממילא א"כ נהמה אם עלו לא ירדו ויחייב בשחטי חוץ: *** לא תמנה על החפץ כי נמס' עיריתין נמנע לו יאמר:

שמיש נטומאה חייב וקרא למ"ל, ואיכא למידק דע"כ ליכא למילף עבודה נטומאה מכניסה שהרי על הכניסה חייב על זדוט כרת ועל שגגתו קרבן ערי ועל עבודה נטומאה אפילו נכניהם חייב רק מיתה ניד"ש ונודחי לא חמירי זרים מכהנים נזה, ומסתמא איכא איזה טעם דא"ל למילף עבודה מכניסה אפילו למיד עונשין מה"ד, ולכאורה ה"י אפשר לומר דשאלת הספרי היא למ"ל לחינוי מיתה נידי שמים משום עבודה תיפוק לי דחייב כרת משום כניסה, (ואין לומר לעבור עליו נשני איסורין כח"ש התוס' נ"ח דף ס"א ע"א ד"ה לעבור עליו נשני לאויין), ואמנם כן ראיתי דמפרש לה המג"א הכי ב"ח רענן אלא דפריך עלה משנעו (דף י"ז ע"א) דהכי פריך הש"ס אלא דקיי"ל טמא שמיש נמיתה היכי משכחת לה אי דלא שהה היכי עניד עבודה אי דשהה נר כרת הוא ומשני דנהדי דנפק הפך נציבורא וה"נ אפשר נזהכ, עיי"ש מה שתירץ, ואין לומר דליצטרך לחייבו במלקות גם משום שימוש נטומאה (עיין רמז"ם פ"ד מציאת מקדש הי"א), דאיכא נצאורה סג' ועונש למ"ל :

ג) **והנה** הרמז"ם (פ"ט מציאת המקדש הי"א) כתב כהן טבאי ומחריב שנטמא וכו' וענדי חייב על כל אחד ואחד ואם ה' זר אינו לוקה אלא אחת משום זרות, וכתב הכ"מ דמקורו נתוספתא דזנבים פ"ק י"ב וטעמא משום דלא הוהרז מלעבוד טמא כר אלא מי שהוא ראוי לעבוד אצל זר הוהיל ואיזו ראוי לעבוד אינו עובר. והתוס' כתבו טעם אחר קצת דאטומאה לא הוהרזו זרים אלא כהנים דכתיב דבר אל אהרן ואל בניו ויסרו וגו'. ונראה דאיכא נפקותא צ"ן שני הטעמים לענין נזה כשר נזה, דלטעם התוס' נראה דגם נצמה פטור אטומאה דמי"מ נאמרה רק לכהנים ואילו לטעמו א"ל הכ"מ חייב שהוא ראוי לעבוד שם, והוא כשיטת הרמז"ם ז"ל נפיה"מ שלהי זנבים ועיי' מ"ש נזה נצרוכה לעיל ס"י א'. אמנם מלאכי להמליכי נח"י ליצמות שם ש"י על זר שמיש נצנת ונע"מ שמיש נטומאה דה"ה נשני אלו אם היה נזהכ ר"ל זר שמיש נטומאה ונע"מ שמיש נצנת, והוא דלא כהתוס' והרמז"ם, וקשה עליו טובא מתוספתא מפורשת זו. אצל נצמח נראה דלא זו בלנדי דאין פירסא מהך תוספתא להמליכי אלא דאיכא מינה גם קצת סייעתא לנצרו, ותמוה מה שהכ"מ הראה מכלן מקור להרמז"ם שלכאורה משמע מה להיפוך: ד"ל התוספתא כהן שענד טמא טבאי כר אין חייב אלא אחת, זר שענד טמא טבאי כר אין חייב אלא אחת. ומכל הלשון משמע דשתי הנצות נצכה וזכר כאלהת הן ונצמיהן טעמא משום דאין איסור תל על איסור ואין שום סייעתא להרמז"ם ולטעמו של הכ"מ, ואדרבא משמע להיפוך דאי לאו דאלתע"א הוה חייב שמים גם כר, ולפי פשטות הדברים סייעתא מכלן להמליכי. ויותר נראה דמקורו של הרמז"ם מסתמא דציננות מדרי חייא וזר קפרא דחני שנת כר וטומאה

להעיר מה נצמה מקומות אין משנין את הארי וכו'. אך על דבר אחד אעיר נצמח לנציורו נצמח דנכורות דאפשר לנצמס, שא"ל הגאון ז"ל דרך אחרת לו נזה והוא נצמח לעיקר גדול שנסמין נ' נספרי. ואומר דלפי דברי א"ל הגאון ז"ל, דכל שהתורה נצמה לו שיעור כיוונה לפי ראות עיינו ואם אי אפשר לו לשער נצמח נודחי השיעור כפי שנשער אצמח שלא נצמח תורה למלאכי השרת אלא לנני אדם לקיימה נצמח שהשיעור נהפך להרנה שיעורים שהרי אין השערת וראות עייני נ"א שות, ואם יקיימה כל אחד כפי שיעור הוא על סמך הסנרל הנ"ל שהתורה תלתה השיעור כפי שנשער אצמח ולזה כיוונה נצמח דמה שזה אסור לזה מותר מה שזה טמא ומטמא (כזית כנינה וג' על ג' וכו') לזה טמא, והתורה נעשית כאלפי תורות, ואם הדבר תלוי נצמח והשערת רוב נני אדם מי זה יכול לנרר דעת הרוב ושונ נצמח דהתורה נצמח למלאכי השרת, אע"כ כדנצמח דהתורה אצמח השיעורים והם נצמח דוקא ולא תלי כלל נהשערנו אנו, ואם אנו מסופקים נוסף נצמח לנצמח מידי הספרי, ואין להאריך כאלו :

סימן ו

בענין זר ששימש בנטומאה

לחכם אחד

א) **אשר** עמד ע"ד התוס' יצמות (דף ל"ג ד"ה נע"מ) נצמח דאפילו ר' חייא וזר קפרא כר שמיש נצנת ונעל מוס שמיש נטומאה אי חייב שמים, וכתבו התוס' ז"ל הא דלא נקט זר (שמיש נטומאה) כדנקט לעיל היינו משום דאטומאה לא הוהרזו זרים אלא כהנים דכתיב דבר אל אהרן ואל בניו ויסרו וגו' דהא דקאמר טומאה לכל נאסרה היינו אפילו נעלי מומין עכ"ל, והנ"ל שנהגות מלפני איתן כתב ע"ז שהוא נגד הספרי הונא נילקוט פ' קרח דיליף ק"ו דחייב אכניסה נטומאה כ"ש אשימוש נטומאה, וי"ל דהיינו למיד דעונשין מן הדין ונ"ע עכ"ד, הנה תירוצו אינו עולה יפה ד"ל הספרי והזר הקרב יומת אפילו עונד נצמח או (אפילו) [מלת אפילו שגמלאת נצמח חני לננה כנראה ט"ס הוא ומיתרת] עונד נטומאה אחרת אם הנכנס נטומאה שלא לעבודה חייב קל ומותר לעבודה ומה תלמוד לומר והזר הקרב יומת אפילו עונד נצמח יומת, והשתא למיד אין עונשין מן הדין ונ"ן לו כל עיקר דר שצונד נצמח יומת איתא קרא נטומאה דוקא קאי ואי דאיכא ק"ו מכניסה הא אין עונשין מה"ד, והנה המלפ"א תפס נספרי כמשמעו דהשאלה היא דנילף נק"ו דר

(ה) **וּפִדְיָא** דברי נסוגיא דינמות ארשום סה הערות קטנות שעמדתי עליהן:

(א) **בְּרַח** לִיג עִינ אִיר אֲנֵהוּ מוֹדֵה רִמִּי נְאִיסוֹר מוֹסִיף וַיֵּש לְקַדֵּק לְפִימ דַּמְשַׁע נְתוּסְפַחַל פִּיֵּה דְנִרְיִיתָא דַּחַל עֲלִיה חִיִּיב עֲלִיה מַשׁוּם אֲשַׁח אֵחָה וּמַשׁוּם אֲחֻת אֲשֶׁה אֶלִי אֲחֻתִּיתִין דְּשֵׁי אֲחִין כִּי וְהֵא אֲחֻקִּימָן לְאֲחֻתִּיתִין דְּלִידִחִיָּא מֵהֵאִי נִיתָא לְגַמְרִי (וּלְכֹלֹרָה מִסְתַּמַּח מַשְׁמַע דְּלִית לִי עוֹד אֲחִין) אִיכּ מֵהֵאִי אִיסוֹר מוֹסִיף אִיכָא. וּבִמְנַחַח נְכוּרִים לְתוּסְפַחַח מִפְרָשׁ לֵה נֵאֵח אֶחָד (מֵה שְׁאִפְשַׁר נִחַמַת לְנִיר אֶחָף דִּישׁ עוֹד אֲחִין וְאִסּוּרָה עֲלֵיהֶם מֵהֵאִיסוּרִים אֲחֵרִים שְׁנַעְשׂוּ אֲחִיכּ). וּבְחֻסְדִּי דוּד שֶׁס עֲלֵה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁהִיא נְרִיִּיתָא אֲחֵרָה חוֹ אִפְשַׁר דְּלֵא קִיִּימָא אֲחֻתִּיתִין, וְנִיֵּעַ:

(ב) **בְּרַח** לִיג עִינ תוֹדִיָּה וְאִיסוֹר כּוֹלֵל אֲחֻתִּינִין, אֲנֵל לִרִי יוֹסִי מִחִיִּיב תַּרְתִּי נְאִיסוֹר כּוֹלֵל דְּלֵא מְנִי לְמִימַר דְּאֲלִינֵא דְרִי יוֹסִי מְנִי אֲחֻתִּיָּהוּ לְפִטוֹר כִּי דַּנְּנַת אֲחַת פְּשִׁיעַט לִי לְנֵר קִפְרָא דְלִרִי יוֹסִי מִחִיִּיב תַּרְתִּי כִי. וְנִיֵּעַ לְפִימִיָּשׁ לְעִיל (עֲמוּד אִי דִּיה נֵר קִפְרָא) לְחֻלָּק בֵּין נְנַת אֲחַת לְאֲחֻת אֲשֶׁה לְשֹׁאֵר נְנַת אֲחַת מַשׁוּם דִּהִי אִסּוּרִי הוֹתֵרָה נִהִיָּה דְלֵא הוֹתֵרָה אִיכּ שְׁפִיר מְנִי לְאֲחֻקִּי אֶחָף לְרִמִּי, וּלְכֹלֹרָה הִי אִפְשַׁר לְהַקְשׁוֹת גַּם מַשִּׁם עֲרוּךְ מִיִּתִּינִי זֶר שְׁמִיָּשׁ כִּי אִילִימָא לְרִמִּי הַשְׁתָּא לְרִמִּי נְאִיסוֹר כּוֹלֵל מִחִיִּיב שְׁתִּים נְאִיסוֹר נַת אֲחַת מִיִּעֵי וְלִפִּיִּד הַתּוֹסִי הֵא אִפְשַׁר לְמוֹר דְּנִיִּסוֹר כּוֹלֵל מוֹדֵה נֵר קִפְרָא דְלִית לִי לְרִמִּי דְּפִלִּיג רַק נְנִיָּא מַשׁוּם דִּהוֹתֵרָה, אֲנֵל אִינֵה קוֹשִׁיא כֻּלָּל שְׁהִרִי גַם נְאִיסוֹר כּוֹלֵל שֶׁל רִמִּי אִיסוֹר הַשְׁנִי הוֹתֵר מְכַלֵּל (עֵינִי זְנָחִים עִינִי וְנִרְשִׁי שֶׁס) וּמִיָּמ אִית לִי מַכִּיָּשׁ אִיסוֹר נְנַת אֲחַת דִּיחּוֹל אֶחָף שְׁהוֹתֵר. וְאֶחָף דְּנִרִי הַתּוֹסִי יֵשׁ לִיִּישׁ קֶנֶת דְּלִי אִית לִי לְנֵר קִפְרָא הֵאִי חִילּוּקָא דִּהוֹתֵרָה לִיכָא לְמִחֶלֶף מְחִלְיָה לְאִידִךְ דְּאִפְשַׁר דְּמַחֲלִיקָה פִּטוֹר מַנְגִּילָה מַשׁוּם דְּנִנְגִּלָה אִיכָא תַּרְתִּי דִּהוֹתֵרָה וְקִיל שְׁלִינֵה אֲלֵא נִלְאֹו אֲנֵל שְׁנַת אֶחָף שְׁהוֹתֵרָה מִיָּמ כִּיִּין שְׁהִיא נְסַקִּילָה חַל. וְעֵינִי נְתוּסִי שְׁאֲחֵר זֶה דִּיה אֲרִמִּי:

סימן ז

פִּדְיוֹנֵי קִדָּשׁ

(א) **בְּזִבְחֵים** (דָּף כִּיָּה עִינ) הִיא נְפִיִּים וּרְגִלִּיה נַחֲךָ חַתָּךְ וְאֲחִיכּ שְׁחַט כְּשִׁירָה וְכוּ וּמַסְקִינִי דְלֵאס קִנְיָן וְאֲחִיכּ חַתָּךְ פְּסוּלָה מַשׁוּם שְׁמַטְנִית נִשָּׁר הֶרְגַל שֶׁנִּפְסַל נִיּוֹאֵל וְחֹחֵר וּמַתְעַרֵּב נִדָּם הַמִּזְרֵק:

וְקִשְׁוֵה לִי אֲמַחִי לֵא נִיּוֹאֵל דְּנִטְלָה בְּשַׁמְטָנִית נִרְוֵה דִּסֵּם דְּלַעֲיָג דִּסֵּם פְּסוּל אִישׁ נִטְל מַשׁוּם גִּיָּרָה הִיִּיט

נְעִימָה וְכֵן נִדָּף לִיג עִינִי נִפְלֻתָא דְרִי יוֹסִי וְרִיָּשׁ כְּמוֹ שְׁדִיִּיקוֹ הַתּוֹסִי, וְהַמְאִירִי לֵא חַשׁ לֵה:

(ג) **וְעַל** עֵיקָר הַדְּנֵר שְׁנַסְפֵּר, עִפְיִי הַנְּנַת הַמַּנְפִּיָּא שְׁכֵן הִיא גַם פְּשָׁטוֹת מַשְׁמַעְתּוֹ דְּעֵיקָר הַדְּנֵר אֲשֵׁט יוֹדַעִין דָּר שַׁעֲנֵד נִטְהֵרָה חִיִּיב הֵאִי מַשׁוּם דְּנַעֲנֵד נְטוּמָאֵה לֵא אִילְטֵרִיךְ קִרָּא וְלַעֲבוֹר נְשָׁתִים אִישׁוּ שִׁיךְ כִּיִּין שַׁעֲנָו רַק נִמִּיתָה נִדִּישׁ כְּמַשִּׁל, קִשִּׁיא לִי דְאִיכּ לְמִיד נִסְנֵהֲדִין (דָּף פִּיד עִיָּא) דִּיוּמַת דְּכַתִּיב עֹר הֵאִי מִיתַת נִיִּיד נְסַקִּילָה אִוּ נַחֲקָה לְכָל מַד כְּדִלִית לִי שְׁפִיר אִיכָא לְאֲחֻקִּיָּה קִרָּא נַעֲנֵד נְטוּמָאֵה וְנֵא לְחִיִּיב מִיתַת נִיִּיד חֹר שַׁעֲנֵד נִטְהֵרָה מְנַלֵּן דְּחִיִּיב. וְכִיָּת אֵהִינִי דְלֵהֵךְ מִיד אִישׁוּ חִיִּיב אֲלֵא עוֹנֵד נְטוּמָאֵה, זִיָּא חֲדָא דְלֵא אִישְׁתַּמִּיט מַחֵן דְּלִימָא הִכִּי וְהִלְכָה רוּחַת הִיא דָּר אִישׁוּ עוֹנֵד וּמַחֲלָל נְכָל עֵינִין. וְעוֹד דְּנַסְתִּין דִּינְמוֹת תִּנִּין זֶר שְׁמִיָּשׁ נְנַת וְנַעֲיָם נְטוּמָאֵה וְכוּ רִיָּשׁ אֲחֻמֵּר אִין כֵּאֵן אֲלֵא מַשׁוּם זִרוֹת וְנַעֲל מוֹס כִּי וְהֵנָּה מִיִּירִי עֹר שְׁמִיָּשׁ נִטְהֵרָה דְּלִי נְטוּמָאֵה אֲמַחִי קֵטָּט זֶר לִיתִּי פְּתוּחָא טַחֵל שַׁעֲנֵד נְנַת, וְהִרִי רִיָּשׁ דְּלִית לִי הַתָּס נִסְפֵּרִי דָּר שְׁמִיָּשׁ חִיִּיב סְקִילָה וּמוֹכַח דְּלִכְרִיעַ קִרָּא דָּר מִיִּירִי אֶחָף נִטְהֵרָה, וְנִיָּל דְּלֵא סִיָּל כְּאִידִךְ דְּסַפֵּרִי אֲשֵׁט עַסְקוּקֵן ט וְלֹאֹו דְּכֻרִיעַ הֵאִי, וּמַחֲלִיל מִיּוֹשֵׁן קוֹשִׁית הַמַּנְפִּיָּא (וּמַהֲהוֹל דְּסַפֵּרִי דְרִיָּשׁ סִיָּל דָּר שְׁמִיָּשׁ נְסַקִּילָה יֵשׁ לְקַדֵּק קֶנֶת נִרְשִׁי (דָּף לִיג עִינ) חִיִּיב נִי, נִי אִיסוֹרִי קִחְשִׁיב דֵּהֵא מַשׁוּם זִרוֹת אִין כֵּאֵן חֲטָאֵת דֵּהֵא עַל זִדּוֹת מִיתָה נִדִּי שְׁמִים, וּבְמַסְקָנָא דְּשַׁמְעִתִּין אִיִּירִינִי דְּלֹאֹוֹל אֲלִינֵא דְרִיָּשׁ):

(ד) **וּבִזְבְּחֵיָא** דְּנַעֲנֻעַת שְׁהִזְכְּרוּ כְּתוּב הַתּוֹסִי (דִּיה אִי) חִיָּל הַקְשָׁה רִיָּת, מֵה נְכָךְ אֵס הוּא נֵר כְּרַת מִיָּמ אִיכָא נִפְקוּתָא טוֹנָא דֵּהֵא קִיָּיִל חִיִּיב כְּרִיתוֹת שְׁלָקוּ נִפְטוֹר מִיִּיד כְּרִיתוֹת וְאֵס נִטְל כְּרַת נִשָּׁאֵר עֲלִיו מִיתָה. (דָּלָף דְּחִיִּיב מִיתָה נִדִּישׁ מְנִי חִיִּיבִין מְלָקוֹת וְאֵס לָקוּ נִרְחָה דְּנִפְטוֹר מִיִּיד מִיתַתִּין מִיָּת נִלָּקָה מַחֲמַת מְלָקוֹת נִיָּלִית מְקַדָּשׁ לֵא נִפְטוֹר מִיִּיד מִיתָה דְּעַנּוּדָה):

וְנִיָּיִל לִיִּישׁ קֶנֶת. דְּנַמְכּוֹת (דָּף כִּיָּה עִיָּא) תַּק כֻּל חִיִּיבִי כְּרִיתוֹת שְׁלָקוּ נִפְטוֹר יִיד כְּרִיתַתִּם כִּי דְנִרִי רִי חִינֵאֵן טַן נְמַלִּיָּל וְאֲחֻרִּינִי עֲלֵה אִיר יוֹמָן חֲלּוּקֵין עֲלִיו חֲנִרִיו עֲלִי דְרִי חִינֵאֵן טַן נְמַלִּיָּל, וְכַתֵּן הִרְעִינֵאֵל שֶׁס אִיָּהֵה אִמֵּה חֲנִרִיו רִי יִשְׁמַעֲלֵל וְרִיעַ דְּסִיָּל גִּיכּ נַמְכּוֹת (דָּף יִיג עִינ) דְּחִיִּיב כְּרִיתוֹת חִיִּיבִין מְלָקוֹת וְסִיָּל דְּלִין נִפְטוֹרִין מִיִּיד כְּרִיתַתִּם. וְנִסְפֵּרִי אֲשֵׁט עַסְקוּקֵן ט וְכֵן נִסְנֵהֲדִין (דָּף פִּיד עִיָּא) אִיָּהֵל זֶר שְׁמִיָּשׁ נְמַקְדָּשׁ חִינֵאֵל רִי יִשְׁמַעֲלֵל אֲחֻמֵּר נִלְאֹוֹר כֵּאֵן וְהֵאִר הַקֵּרֵב יוֹמַת כִּי מֵה לֵהֵלֵן נִדִּי שְׁמִים אֶחָף כֵּאֵן נִדִּי שְׁמִים, וְשְׁפִיר פִּרְדִּי רִי זִירָא לְרִנֵּה זֶר שְׁמִיָּשׁ הִכִּי מַשְׁכַּחַת לֵה לְמִיד דְּלִישׁ אֲלֵא נִדִּישׁ וְרִי יִשְׁמַעֲלֵל הִיא דְּלִיכָא חֲדָא אֲחִירִינֵאֵל דְּסִיָּל מִפְרָשׁ הִכִּי, וְלִכְהִיפִי לִרִי יִשְׁמַעֲלֵל מִיָּהֵה חִיקָשָׁא, וְלִיכָא לְמִימַר רִיָּת אֵס יִפְטוֹר מַכְרַת עִיָּי הַמְלָקוֹת דְרִי יִשְׁמַעֲלֵל לֵא סִיָּל כֻּלֵּל מְלָקוֹת פּוֹטוֹרִין:

פטור וכשר וכמנואר צמי' (דף ק"כ ע"א) ומר משגי כאן נקדשי נמה גדולה כאן נקדשי צמי' עיי"ש נרש"י ולכן עולת יחיד דקרנה נה ונה אינה נפסלת ניואל גם כשנקרנה צנמה גדולה והלכך שפיר כתב רש"י דיכול להחזירה. אבל לעי"ד אין זה בכון, חדל דמה ענין הכשר הקרנת קדשי נמה גדולה צנמה קטנה אבל ענין יואל צנמה גדולה, הרי הא דקדשי נמה גדולה קרנין נקטנה מיירי רק כשהוקדשו ועדיין לא נשחטו נגדולה ומה זה ענין לשכנר הוקדשו נגדולה שלא יפסלו ניואל, ועוד דעלה דההיא דיואל אס עלה לא ירד שהיואל כשר צנמה (זנחים דף פ"ד ע"ג) פריכין וכי דין דנר שלא נהכשרו מדנר שנהכשרו ופירש"י יואל דמקדש מיואל דנמה שאין שם מחיצה, ואי אחרת דגם צנמה גדולה כשר היואל נקרבנות הראוין ליקרב נקטנה אכתי איכא למידן מיואל דנמה גדולה שעי" לא שייך לומר הכשרו נכך דאיכא מחיצה וקלעים אע"כ דיואל פסול צנמה גדולה בכל גווני וליכא למילף אלא מצנמה קטנה לחוד זה הכשרה נכך :

והג"ל לתרץ דנרי רש"י ז"ל דהא דקאמר ונריך להחזירה לפניו אין כוונתו כלל דלא מיפסלא ניואל ומחזירה להקרניה שם ככשירה, אלא דנפסלה נאמת ניואל ונריכה לישרף כפסולי קדשים ומחזירה לפניו לשריפה, משום דקיי"ל דלריכין לישרף נמקומן כמנואר נפסחים (דף פ"ג ע"ג) וש"ד וכיון דקלטוה מחיצות הוי מקומה נפנים ושון אינה נשרפת נחון כפסולי צנמה קטנה, ומ"ש לפני זה ליטעון נתרומת מה ושוק אע"ג דיואל נחון שנפסלה ומאי מה ושוק איכא ניחא ופשוט, דהא קאי בשלמים דלית ביה מה ושוק (כלומר דהולך וחושב אינה דינים דקדשי צנמה גדולה שייכין בהם ונא גם נחמה ושוק) וי"ל דהו"ל רק הנשר והדס נשאר נפנים וקיי"ל כר"י דאמר זנחים (דף פ"ט ע"ג) נשר קדשים קלים שילא לפני זריקת דמים כשר הואיל וסופו לנאת.

במנחות (דף כ"ה ע"א) ונשא אהרן את עון הקדשים כר' אימא עון יואל שהותר מכללו צנמה ופירש"י מכללו צנמה מכלל שנאמר יואל צנמכן הותר צנמות נון וגנעון דאין שם קלעים, והוא תמוה דצמתי ר"פ פרת חטאת מנואר שהיו שם קלעים וצנמה גדולה י"א איסור יואל כמש"כ לעיל אות צ' וכנר עמד ע"ז התוס' מנחות (פ"ג מ"ג) וכתב דלכאורה אפשר לפרש דמאי דאמר נמנחא שהותר מכללו צנמה היינו צנמת יחיד אלא דאי הכי משכחת לה הרבה שהותרו כדתן להו נסוף זנחים, ואיית אה"נ תקשה הכי ואימא אותן שהותרו צנמות יחיד וי"ל דלא חשיב הותרו מכללן אלא כשהותר צנמת ניצור עצמו, לכך נראה דהא דאמרין אימא יואל שהותר מכללו צנמה ר"ל קדשים קלים שאין צנו וגנעון לא מחנה ולא חומה וקדשים קלים נאכלין נכ"מ כדתן התם, ורש"י דלא ניחא ליה לפרש כך לשיטתו

דוקא נדס פסולין דשכיחי דרצין על הכשר גזרינן דילמא אחי לנכשורי נמי היכא דיש נדס הפסול או נדס התמנית כדי לנטל את הכשר, ולהכי נדס צנמה וחיה רואין אותו כאלו הוא חיה ולא גזרינן משום דלא שכיחי נמקדש וכן נדס התמנית לר"א אליבא דר"פ משום דליתו מזוי לרצות על דם הפשע, כמנואר בזנחים (דף ע"ט ע"ג) ועיי"ש, וא"כ שמונית נבדלי איתו מזוי אי אפשר לעולם שיהא רנה על הדם ואמאי לא לינטל, ומכש"כ דקשה לפמ"ש התוס' שם (ד"ה ה"ג) דלרב צניד הגזירה היא דילמא אחי לנכשורי דם הפסולין לזריקה נענייהו וכן דם התמנית חה נבדלי לא שייך נשמונית כלל, ומאיתי שכנר עמד ע"ז נס' תורת מרדכי ס' קכ"ד ונדחק לומר דכיון דיש נה פסול יואל לא נפיק מכל הפסולין והוא נכלל הגזירה, אבל דוחק גדול הוא דרק על פסולי דם גזרו ולא על שמונית. ולכאורה קשה עוד יותר למאי דמנואר נרש"י זנחים (דף ע"ו ע"ג) דכל שמתנו לאישים הרי הוא נבל תקטירו שייך גם נהזאות ומתנות, וכתנו התוס' שם דמקטיר נשר חטאת אפי' קודם זריקה והקטרת אימורין איכא משום כל שמתנו לאישים הרי הוא נבל תקטירו ועיי' בשמ"ק שם, ונמתני' (דף ע"ז ע"א) ס"ל לרבנן דר"א דגם נמעלה לשם עזים איכא משום נל תקטירו נכל שמתנו לאישים, וא"כ אפי' נלא יואל מתערב תמיד שמונית הנשר נדס ואיכא נל תקטירו, ונע"כ י"ל דנטל נדס ומפורש היתרו וממילא ה"נ ניחא לענין איסור היואל שנשמונית, ומזה י"א להעיר למ"ש המרדכי דנר שנה מתחלתו נתרומות איתו נטל וי"א להאריך נה:

בזבחים (דף ק"כ ע"א) עולת צמת יחיד שהכניסה לפניו והוציאה לחון מהו מי אמרינן כיון דעייאל קלטה לה מחיצתה או דילמא כיון דהדר הד, ופירש"י שהכניסה לפניו אחר שחטה נחון וחר והוציאה מהו מי נהוג נה דין קדשי צנמה גדולה ליטעון נתרומת מה ושוק ונריך להחזירה לפניו או לא. והוא תמוה כיון דאחרת קלטה לה מחיצות כד' אלעזר לעיל מינה ונהוג נה דין קדשי צנמה גדולה ונריך להחזירה לפניו אי"כ מה תועיל ההרהר לפניו הרי נבר נפסלה ניואל אחרי שקלטוה מחיצות דקדשי צנמה גדולה נבדלי נפסלין ניואל וכמ"ש רש"י להלן מה יואל כשר צנמה קטנה כר' והכי אימא נחוספתא שלהי זנחים אלו דנרים שנין צנמה גדולה לנמה קטנה כר' חון למקומו צנמה גדולה אין חון למקומו צנמה קטנה (ונצ"ח נסוגין לא הוצאה סיפא זו דתוספתא). ומאיתי שעת נה נקרון אורה לזנחים שם וכתב לייצז דאפשר דהא דיש פסול יואל צנמה גדולה הוא רק נקדשים הקרבים רק נגדולה כגון קרבעת ניצור אבל נראוין לנגדולה ולקטנה אפי' הקרינן נגדולה אין נפסלין ניואל, שהרי קדשי צנמה גדולה שהקרינן נקטנה כשרין כדקתני נמתני' (דף ק"ג ע"ג) קרבעת היחיד שהוקדשו למשכן כר' ואם הקרינן צנמה פטור והיינו

(ז) **בחצילין** (דף ס"ט ע"ג) יאל שליט ומכרו לעכרים ומור ויאל שליט אחר רב הונא אחר קדוש כר, קאנר למפרע הוא קדוש וכיון דנפק ליה רונא איגלאי מילתא למפרע דמעיקרא הוא קדוש ומאי דנזין לא כלום זנין, וכתבו התוס' הא דלמור רב יהודה נפ' כל פסולי המוקדשין דמותר להטיל מוס גבזור קודם שיאל לאויר העולם ומפרע גמיל נאזניה אימרא נשיפוחא אלל אימרא נאזניה לא דחיישין כי מי ליה לאזניה שאל יאל רב הראש ומור אלל גמיל אין לחוש כר, והיינו דלא כרב הונא דלדידיה כיון דלמפרע הוא קדוש אפילו לא יאל רב הראש אסור להטיל בו מוס דכשיאל אחיכ הראש איגלאי מילתא למפרע דקדוש כר, ומיהו איכא לאוקומי האי, דרב יהודה אלגא דרב הונא ומי מי לאזנו דגמיל נפנים שרי להטיל בו מוס דאכתי לא יאל כלל אלל אימרא איכא למיחש ממי מי לאזנו נפנים שכבר יאל רב הראש ומור וסוגיא דריש כינר מערימין דמוקי דרב יהודה נפ' דלא מי להקרנא כר, מהו דתימא גבזור אטו דלמא נפיק רב הראש ההיא סוגיא דלא כר"ה דלר"ה נמייעוט ראשו נמי איכא איסור עכ"ל ויש לתמוה כיון דלר"ה קיימינן מלי קאמרי דאיכא למיחש שאל יאל רב הראש ומור הרי נזילת מקצת נמי סגי לאסור להטיל בו מוס וכמו שהקשו אחיזי מביד מערימין, וראיתי אחיזי שכן עמד ע"ז המהרש"א, ונראה לפרש נפשוט, דלפוס מלי דמפרשי השתא הא דר"י אלגא דר"ה דמייירי לענין להטיל מוס נפנים השתא נאזימרא היא רק שאל יאל ומור, דאילו השתא נשעת הטלת המוס הרי מי דכולי נפנים, ועד כאן לא קאמרי רב הונא דלמפרע הוא קדוש אללא נלא מור ואחיכ הוסיק ללאת עד רונא דהוי כולה לידה אחת ומשום כיון דקדוש לנסוף מתחלת קדושתו למפרע היינו מתחילת הלידה, משא"כ נאל מקצת ומור ואחיכ שז יאל רונא דהוי כשתי לידות לא אמרינן דנשניל שנעשה כילוד נלידה שניה מתחילה הלידה מן הראשונה כדקיי"ל כר"י לעיל (ס"ח:) דאין לידה לאיברים וכיון דהדר הדר וכל אופן כתבו אלגא דכרע אף כר"י ומשום הולרכו למור שאל יאל כבר רב הראש ומור דהוי כבר כילוד, אלל נהיה דכילד מערימין דמייירי נלא מור שפיר נמייעוט נמי אסור, אללא דיש דלקוק ע"ז מחידר דר"ה יאל שליט דרך דופן ושי גלישים דרך רחס רב הונא אחר אינו קדוש חה אפשר לכאורה המציאות רק אם מור השליט הראשון ואפיה מטורף ללידה דמור הכי, וי"ל דאפשר הדבר שנקרע הדופן עד נית הרחס ולא מור השליט:

חזיל דנמיר פיה דנחמים פי דקדשים קלים אין נפסלים ניואל עכ"ד, אלל נמחכית אין דגריו נכונים ונחלקם הם מרפסן איגרי דהאך רנה להכנים נדגרי רש"י ז"ל ש"י על מחניחין דהעולה קדשי קדשים כר דקדשי קדשים היא ליפסל ניואל כר, כוונה מחרה דפ"ל דקדשים קלים אין ליפסלין ניואל והרי משנה ערוכה היא נפסחים (דף ק"ט ע"א) מי שיאל מירושלים וסבר ש"י נידו נצר קדש אם גר לופים שורפו נמקומו כר, והיינו נקדשים קלים ונפסלו ניואל כדפירש"י וכ"ה מנאר נזוכתי טונא, תמיהני על פה קדוש שימור דבר זה, ונלמח כוונתו ז"ל פשוטה ליפסל ניואל חזן לעזרה ואפילו נירושלים משא"כ נקדשים קלים שמקומן נכל העיר, וכ"כ השמיה נחמים שם (דף ק"ג ע"ג) ננהות לתוס' (ד"ה קדשי קדשים), ומ"ש דלא חשיב הותר מכללו אללא כשהותר ננמח לינור עמא אין בו טעם אמאי לא חשיב נכה"ג הותר מכללו, ואלדנא התוס' שם (ד"ה אימא עון יואל) כתבו דה"ה דהוי מלי לאקשויי מעון דזרות שהותר מכללו ננמח ולשנויי כמו נעון יואל חר הותר רק ננמח יחיד אלל נמח לינור נעיל כהן, ומה שהקשה דאימא כל אותן שהותרו ננמח יחיד, נלמח הוי מלי לאקשויי הכי והיינו הקושא דעון זרות שכתבו התוס' כר"ל ולשנויי כדמשי על עון יואל לרנן לפי ה' עון דלפני ה' אין עון דיואל לא, שלפי הנמח התוס' הכ"ל היינו שההיתר שהותר אינו לפני ה' ושיך גם על זרות שהותרה ננמח וה"נ נכל הכי והיינו הך. (הן אלמס דהוה רק לשיטת ר"ת נחום) שם דאל דהולך נעון טומאה להותרה מכללה הוא משום דכתיב לרנן להם דמשמע דבר שהוא לרנן נמקוס אחר היינו שהעון רנני נמקוס אחר דלפ"י נחירון הגוי עון דלפני ה' אין וכי י"ש לפרש דנעינן שהרניי ההוא שנמקוס אחר יהא ג"כ לפני ה', אלל רש"י ז"ל לא פירש כר"ת אללא דהותרה מכללה מלד קולא נגשו נה נכל נמקוס ואין לפרש נחירון הגוי עון דלפני ה' עון יואל לא דקאי על הרניי שנמקוס אחר אללא קאי על העון שהנץ מרנאו שהוא יהא לפני ה' משא"כ עון יואל דנעינן למור שהנץ מרנאו שאליו לפני ה', ולפ"י שז יקשה אימא עון כל הכי שהותרו ננמח יחיד וליכא לחירוני ככ"ל, אלמס נמק"א הראינו פנים דמ"ל דאף דנפירושא דהותרה מכללה נילר רש"י ז"ל מלד קולא נכנ"מ אפיה נעיקר הדבר אפשר דפ"ל גם כר"ת דנעינן גם דבר שהוא לרנן נמקוס אחר וממילא שיך כבר לשנויי כמ"ש דכל הכי לא הורנו נמקוס אחר לפני ה'), אולם העיקר הוא נדגרי רש"י ז"ל דגם הוא מפרש אימא עון יואל שהותר מכללו ננמח היינו ננמח קטנה שלא היו נה מחילת אלל ננמח גדולה מעולם לא הותר יואל, ומ"ש דיואל הותר ננמח טו תנעון דאין שם קלעים כוונתו נמי לנמח קטנות שאין נהן קלעים ומה שהכיר בזה ונדעון ר"ל הנמח שנימי טו תנעון דהיינו נמח היתר הנמח ואף שהלשון דחוק קלח מ"מ נרור דהוי כוונתו:

ולדעת הרמזים דפסק כר"ה (פ"ו מנכורות ה' ט"ז) נ"מ מחידוש זה לא רק ניואל דופן אללא גם נכל הכי נווני דלינעיל לן להלן (דף ע"י) ככרו נפס' אי קידשם הרחס ועלמח נחיקו, נכל הכי נווני אם יאל שליט נהפסקים אללו ואחיכ מור ויאל נלא הפסק אי מתקדש לר"ה עם יניחא רונא, דלדגרינו דאימח

בארעיתא דמנא חזי הנחה נתוכו נעין והאיכא או
 דלמא כתיקונו [ניומא דס הנחה כתיקונו] נעין וליכא
 תיקו. והנה רש"י פירש והנצחיות הן לענין קידוש
 הקומץ בכלל, והרמזים מפרש להו לענין קמיצה
 ולרש"י ולענין קידוש בכלל קא חזירי נח יותר דנעין
 קידוש כדרך הנחה בכלל, ולהרמזים אינו נח כ"כ
 ופירושו הוא דנעין קמיצה מתוך כלי ואם דנקה
 בדופניה דמנא תוך כלי אמנם איכא אכל מכיון שאינו
 כדרך המונחים אין זה קומץ מתוך כלי וכן נצט"ח
 שניה. ולר"ד טעם חזי דחקיק להרמזים לפרש כן
 ולמה גז מפירש"י הנח יותר. וגרסה דלפירש"י קשה
 דקידוש קומץ בכלל הוא כנגד הקבלת הדם (קוטה יד:
 מנחות ז': מזה ילפינן). ותקבלת הדם גופה מנחל
 נצמדים כ"ה ע"ז דכיון שאלא לאור דפנות כנר נגמרה
 הקבלה ואפי' נפחחו לחיכ שולי מורה, עיי' רש"י
 שם ועיי' נס' אבינו ס' קל"ט סק"ז ונספרי ד"א
 ח"א ס' כ"א ס"ג, והאי קומץ מנחל נחל נחל דפנות
 הכלי ולמ"ל הנחה כלל והנחה כתיקונו, ולכן פירש
 לה הרמזים הקמיצה ובה י"ל דכל שלא הי' מנחה
 כתיקונו, לא מהני הקמיצה ממנו או שאינו מנטרף
 עם שאר הסלת. ולישנ פירש"י ז"ל ראה גיסי הגאון
 מוהר"א ראזנילאוויץ ז"ל לומר לפי שדעתו לקדש עיי'
 דנקה בדופן ולא עיי' אור. אינרא דה אינו מספיק
 לחד ליבא נמנחות עיי' ע"ז דס"ל לרנ פפא גופי
 דלכו"ע כלי שרת מקושין שלא מדעת. ויש לדחות
 דנמפרש שלא לקדש אותו, עיי' בהשטת לשמ"ק מנחות
 שם אות י"ב. ועוד י"ל דר"פ ס"ל כרנא מקמי דהדר
 ב"י דלא ילפינן קומץ מזה עיי' מנחות ז' (ע"ב) ועיי'
 בתוס' שם ונלח"מ פ"ג ממעשה"ק ה"ב והוא
 דחוק דמ"מ לא יהא חמור מקבלת דם. ויותר
 קרוב לומר דמ"מ אין הקומץ מתקדש נהיה
 דר"פ מזה אור הכלי משום דכל זמן שהכהן
 אוחזו נידו ידו מפסקת בין קומץ לאור הכלי
 עד שמיניו אלו הוא מתקדש, וכשהוא מדיקו
 בדופן נמי אינו מוקף אור מכל נדדו שנקום
 דינוקו לדופן אין אור והנחה אפשר שאינה כתיקונה
 וזהו דמונעיה להו. (ועיי' נספרי ד"א ח"ב ס' ז' נענין
 אפר חטאת במקום טהור). וכן נהיפך הכלי גל
 ידו אף ההנחה מזה הכלי. וכן יש לפרש
 גם להרמזים נטעמא דקומץ מתוך כלי נמודק
 בדופנו דחסר אור כלי ואינו נח כתיקונו. ואולי
 י"ל מלתא חדתא דנדס ח"א ליקחו נידו דנעין
 מנחל נחמה לכלי וא"א להכניס נחל נחמה לשולי
 כלי דהך ורידן לר"ד שיתן לתוך הכלי (נצמדים כ"ה
 ע"ב) ופירש"י דנהוי קבלה מהפר שפיר והאי תוך
 לא דוקא דהא לא אפשר אלא על אורו של תוך כלי
 והכי אמר ר' יוחנן ורידן לר"ד שיראו אור כלי (שם)
 משרה הי' דרך הנחה לאור הכלי מיד כשיצא
 הדם מהפר, משא"כ בקומץ שנידו של כהן הי'
 והוא יכול להניחו על שולי הכלי מזה לא מהני
 אור בלבד. ולפמ"ש ג' דנר אברהם ח"א שם דנקבלת

שליש הראשונה נתנטלה ולא נא עליו הקידוש למפרע
 עם יציאת רובו שאח"כ שפיר מתקדש לר"ה נציצה שניה
 עם רובו ואי לא נתנטלה וגם נאופן זה לר"ד למחל
 למפרע לא קדוש דהא היה נהפסק נציצה הראשונה
 וספקא הו"א משום אינעיה דהפסק:

ולכאורה הי' מקום לדקדק אח"י נציצה שלישי דרך
 דופן אינו מתקדש עוד לרנ הונא נצני שלישים
 אחרונים והרי נעין לקידוש תרי חילי, לידה וקידוש
 רחם וכיון דרי"ד לא שמה לידה יתקדש אח"כ נצני
 שלישים האחרונים אזהו הרוז ללידה נראשונה.
 ולפ"מ שעתה על דעתי לחדש דהא דרי"ד לא הי'
 לידה הוא רק לגני האם שא"ל אין זו לידה אלא לגני
 הולד שפיר הוי לידה, עיי' נספרי ח"א ס' כ"ב אות
 ג', נייחא דעם יציאת שלישי השני שפיר נגמרה לידה
 דיר' (ועיי' לעיל ס"ח ע"ב תורה הו"א ידו) אלא
 חידוש זה נסתר מדמרינן נצכורות (כ"ז). שור או כש
 כו' כי יולד פרט ליולא דופן והתם לא נזכרה לידת
 האם ואפ"ה ממעטין יר"ד הרי דלא הוי לידה כלל
 אפילו לגני הולד כמ"ש שם:

אמנם זה אינו נדולא נציצת רובו או ראשו דרך
 דופן אע"פ שאין ע"ז שם לידה הוא מקרי יולד
 לכ"ד ולכן נציצת שלישי השני הי' לו להתקדש מזה
 הלידה וחסר תנאי קידוש הרחם ואינו קדוש לר"ה:

ובזה נייחא נמי מה שדקדקתי שם מזה יליד בית
 שצמילה דרי"ד שפיר מקרי יליד. (ודנר מונן הוא
 לחלק בין כשנזכרה נחורה פעולת הלידה) וגם כי יולד
 דגני מעשר בכלל) שהכוונה היא כדרך לידה כמ"ש
 רש"י נצורות (מ"ז): וכ"ה נפירוש ר"ג עיי"ש
 בתוס' ונמ"ש נספרי שם, ובין לשון תולד יליד):

ומילתא זוטרותא אראם אגנ גררל נצכורה נמאי
 דאמרינן נצכרות (דף ל"ב ע"ב) ותאמר לין ענני
 ה' כו', אמר ר"ל אמרה כנסת ישראל כו', אמר
 הקב"ה כלום אשכח עולות אילים ופטרי רחמים
 שהקרננס לפני נמדנר כו', והרי לחד ליבא
 נצכורות (דף ד' ע"ב) ס"ל לר"ל לא קדשו נצורות
 נמדנר וכתנו התוס' לא נצור אדם ולא נצור נהמה.
 אמנם למסקנא דהתם נייחא קצת. ועוד אפשר דסיוס
 המאמר דנצכרות לאו מדר"ל הוא:

(ה) **רמב"ם** (פ"א מפסוה"מ הכ"ה) הדניק הקומץ
 לדופן הכלי וקמץ או שהפך הכלי על ידו
 וקמץ מתוכו ופיו למטה לא יקטיר ואם הקטיר
 הורלה. והיא נעיה דלא איפשטא נמנחות י"א ע"א
 נעי רנ פפא דנקה לקומץ נדופניה דמנא חזי תוך
 כלי נעין והאיכא או דלמא הנחה נתוכו [ניומא דס]
 מ"ח ע"א הנירסא נתוכו כתיקונו] נעין וליכא
 תיקו. נעי מר נר אשי הפכיה למנא ודנקה לקומץ

בסדרשין דף ז'. אמר רנא חתיד מקדשה
 לי אינה מקדשה כר איל מר זוטרא נר' דרנ
 מרי לרבינא ונפשו קדושה נכולה מי לא תניא האומר
 גלה אל זו עולה תהא כולה עולה ואפי' למי' אין
 כולה עולה הימ' היכא דמקדיש דבר שאין הכשמה
 תלוי' ו אל מקדיש דבר שהכשמה תלוי' ו הוי'
 כולה עולה. והאקשה לי דלמריק' בתמורה (י"א ע"ב)
 נצי' רנא בעפ' מהו נהמה אמר רחמנא והא' לנו נהמו
 הוא או דלמא קרבן אמר רחמנא והא' ממי קרבן הו'
 תיקו, הרי דנעפ' מספקא לי' רק תמוס דהוי' מיהא
 קרבן דכתיב ממי נקרא והאיד' נילף וזה לאשה שאינה
 מענין זה כלל ומלאכי שכבר עוד על זה השעה
 (פי' מערכין היין) והיא תמיה עומה, ואין בדי'
 יסוד נמח' מתקבל על הלכ' רק אינה הראויה דברים
 לי שנקטתם פה ג"כ השעה"ת שם ותכין אורחם
 תמוס אינה טעית שוטת שבימין והמעין יעמוד
 עליהן. והנה רש"י ז"ל פירש דלינעיה דרנא הי'
 אליה דר' יוסי דאף בדבר שאין הכשמה תלוי' ו ממי
 כולה עולה. אמנם הרמב"ם ז"ל (פטיו' מועה"ה)
 הי"ב ז' ר"י יתום דדור' שאין הרי"ה תלוי'

הגשמה תלויה זו אצל להגשמה תלויה זו לא נרדף
קרא ומסנרל נלחוד דיעקס לה. ועי' אינעזל לי לרנא
אס עק נמי נכלל הכתוב שחול קדושת ומנח על אבר
אחד שאין הגשמה תלויה זו כתלויה זו ולאחורו לא
האינעזל שחול ממילא דיע כנחמה לענין שפשוט
קדושה נכולו, לרי יהודה נהגשמה תלויה זו מסנרל
נלחוד ולרי יוסי אף נשאין הגשמה תלויה זו מכה
הכתוב. [והו רק להרמזים ולא לפירש"י אס נקט
נדיוק לרי יוסי וליע נזה]. ומדויק לשון הרמזים ז"ל
הקדיש אבר אחד מן העוף [שניהם נמשמע צין שהגשמה
תלויה זו צין שאין הגשמה תלויה זו דאירי נהן מקמי
הכין] הרי זה ספק אס נחקדש כולו [כשהגשמה תלויה
זו פ"י אס נחקדש האבר וממילא פשטה הקדושה] או
לא נחקדש, ר"ל לא נחקדש כלל אף אחורו אבר משום
דאין קדושת ומנח חלה על אבר אחד. והשתא אשהיט
דלענין פשטה קדושה נכולה לא אינטרדף קרא נאשה
דמסנרל היא כדחתם. וכי"ת א"כ נלא קידשה חנה
אלא רק דיה ורגלה לא יהא הדיון כן, ר"ל חדא דהאי"ר
אבר נאשה הרי מיירי נחקדיש חנה, ועוד דדוקא נקרבן
לקדושת ומנח י"ש לחלק נהכי ולא נאשה והחילוק
פשוט. ומעשה הדמיון דקדושי אשה להקדיש אברים
למנח הוא רק למידי דנפקי מסנרל דהייט לענין
פשטה קדושה ולא למידי דנפקי מקראי חנה נאמר רק
נקרבן ולא שייכי לקדושי אשה ולכן אף דנקרבן חלה
קדושה על איברים נקידושין אשה אבר רחמנא כר ולא
יפ"י מהדרי.

עוד כתב הריטנז'ל שם ומיחו נלאו הכי נמי לא קשיא
ודגרים כפשטם דכיון דאשכחן החם הא"י דינא
דפשטה קדושה נכולה אין לנו למור דהתם נלחוד הוא
ונקל צו אדרנא י"ש לנו למור דהתם ענד קרא ננין
אז לכל מקום חו שיטת התלמוד עד שיהי נ' כתובים
הנאים כאלה עכ"ל, ועי' יקשה לן אי"כ אחי אינעזל
לי לרנא נעוף, ויש ליישב.

וראיתי עתה נס' נרכת שמואל להגאון מהרנ"ד
ז"ל (פ"י ז') למס' קידושין שהצי' ייסוד לקושית
האנצ"מ (שהיא קושית השעה"מ) משם רבינו מלוא"ה
הגריד"ס ז"ל אצל הדגרים מנוסחים נשפה עמוקה
כ"כ שקה לי לעמוד על סוף כוונתו נדיוק.

(ח) **כתב** הרשנ"ל נתשונה להרא"ש (פ"י שס"ו)
מונח קנחו נצ"י י"ד (פ"י שכי"ח) ח"ל
נדיק לן מר ננכורות נפ"י י"ש נכור לוי ננה פטור מהי
סלעים נדפטר רחם חלה רחמנא וכתב מר דמספקא
לי אס היא פטורה מפדיון פטור חתור מי אמרינן
דנהי דננה פטור משום דנפטר רחם חלה רחמנא
מי"מ חייבת נפדיון פ"ת כיון ולרי לא הפקיעה
נמדנר או דילמא הואיל ופטורה מפדיון הנן פטורה
מפ"ת מהקדש דפדה חפדה וכו'. תשובה, הדנר
נראה לי נרור נלא שום ספק דכיון דננה פטור מהי

לא קדשה כולה ומי"מ הצי' שם לאינעזל דרנא וכו'
הקדיש אבר אחד מן העוף הי"ז ספק אס נחקדש כולו
או לא נחקדש, וכ' הלח"מ נראה מדנרי רננו ז"ל
דמפרש נע"י דרנא נדנר שהגשמה תלויה זו וקשה
דאי"כ היכי קאמר נחמה אבר רחמנא כ"י הא קרא
לרי יהודה לא איירי נדנר שהגשמה תלויה אלא נציט
תלויה דלחיה דריש לקרא דיהי קדוש ללרכי עולות
זה אינו לדעתו ז"ל אלא נדנר שאין הגשמה תלויה
אצל נדנר שהגשמה תלויה הוי עולה, וי"ל דמי"מ מקרא
ילפינן דנאנר אחד חייל קדושה נאחורו אבר כשהגשמה
תלויה זו יחול על כולה אצל אי לאו קרא אין לו
לומר שיחול קדושה על אבר אפי' שיהי דנר
שהגשמה תלויה זו ולכך נעזל השתא שפיר כיון דמקרא
ילפינן לה עכ"ד. והנה נדנרי ז"ל ננוגע להנחת נדנרי
הרמזים ז"ל לריכין חיקון קנח כמו שסכיר לפנינו.
אולם ממילוי נדנרי יולא ענין יסודי, נלא קרא הרי"א
דמקדיש אבר אחד למנחם לא קדיש כלל דאנר אחד לא
חוי למנח וגלי קרא דקדוש וימכר ללרכי עולות. ויש
לשאל כיון דלרי יהודה קאי על האבר האחד מנח לי
כל עיקר דינא דפשטה קדושה נכולה אף נחקדיש אבר
שהגשמה תלויה זו ואחלי נרלין לי נדנרי של ר' יוסי
נחא כדאיתא נחמורה שם. ולחומר הטשא ענה על
דעתי לומר דזה נראה לו מסנרל ולא מקרא. [וננוגע
להסנרל אולי י"ל דכיון דשייך למנח חלק כזה שהגשמה
תלויה זו הרי י"ש לו חלק נחיות של הנע"מ וכיון דנלאו
השאר אין חיות למנח ואין החיות מתקיימת זה נלא
זה משו"מ פשטה נכולה. אינרל דיש לנדקדק ע"י
מחלי דפשטה גם על האברים שאין הגשמה תלויה
נחם. ויש ליישב. ואפשר נלאו ענה לא מסנרל זו
אלא מאחרת]. והי נראה לי הדנר לדוחק גדול, ואף
שהשעה"מ שם חפסו לפשוט לא נחה דעתי נזה עד
שמלאתי להריטנז'ל ז"ל נח"י לקדושין שם שכ' ח"ל
תלמוד לומר כל אשר יתן כ"י ואפי' למי"ד אין' כולה
עולה כ"י פ"י הא דנקט אפי' למי"ד אין' כולה עולה
י"ל דלאו למימרא דלמי"ד כולה עולה אחי"ל לי שפיר
כפשטה (נראה יותר דנ"ל דפשטה, ר"ל דפשטה
הקדושה נאשה) דהא איכא למימר דאפי' למי"ד כולה
עולה שא"י התם דננ"י רחמנא כ"י אצל נקידושין מנח
חיתי אלא ודלי דהשתא לכ"ע אמרי' דלא פליג ר"מ
ואמר אין כולה עולה, ולא אינטריכי חנרוהי לרננו
דקרא אלא משום דא"קדיש דנר שאין הגשמה תלויה זו
אצל הקדיש דנר שהגשמה תלויה זו לכ"ע הרי"א כולה
עולה נלא רננו"ל דקרא עכ"ל. [נח"י הריטנז'ל דפוס
נרלין משנה עת"ה שיחוד עם תוס' רי"ד הגירסא
נע"י רננו"ל דקרא והוא ט"ס דמוכח וז"ל נלא רננו"ל
דקרא כמו שהעתיקו מדפוס מונקאטש]. מדנרי
למדנו חידוש גדול דלא זו נלנר דר"מ ורי יהודה פ"ל
פשטה קדושה נכולה נאנר שהגשמה תלויה זו לא
מדנרש דקרא אלא מסנרל, אלא דאף לרי יוסי לא
אינטרדף ריננו"ל דקרא דכולה עולה אלא לאנר שאין

פטורה ממזוה דפדיון פ"ח עכ"ד. אומנם כבר הראינו לדעת שהחינוך פסק להדיח דגשים חייבות נמ"ע זו. וז"ל כחש"כ המקנה להפדיון נין מלות הפד"ר לעיקר דין הנכורה וכחמזמה שכן כ" גס הריט"א נרש הלכות נכורות, והוא דבר נכון מאוד ההיקש הוא רק לעיקר דין הנכורה כלומר מי שיש עיקר דין נכורה נבט י' דין נכורה נפ"ח שלו אבל לענין המ"ע של פד"ר לא הוקש פדיון הנן לפדיון פ"ח, וא"ש שפיר דגשים חייבות נמ"ע דפדיון פ"ח אעפ"י שפטורות לפדות את נביהן, נוקטת י' להמתיק ולומר דפדיון הנן תלוי בנזונות ופדיון פ"ח נענלות וכשנמזמה האם מפד"ר לא נתמעטה כאשה אלא משום שאין כאן תנאי האנחות נמזמות משא"כ פדיון פ"ח תלוי נענלות והרי י' כאן נעלים וי"ל דאין מקישין כה"ג, ודמיון האם לענין זה כסרים שאינו ראוי להוליד דלא נמא נ"י כל שאינו נכבור אדם כ"ו משא"כ נלויים שהוא פטור מעיקר הדיון, אבל אין רוחי נוחה מסגנון זה], וננוגע לאין היקש למחזה כבר נ"י זה הריט"א שם ולפ"י נדון הרא"ש נענין הקישא נלוי דליירינן לענין עיקר דין הנכורה לא שיך לערע מה שהיא פטורה מפד"ר נכלל דכל הנשים ואח"כ לה תשונתו על תמימה החכם הג"ל ויש להעיר קצת על החתו של המקנה דאפילו אי פטורה מפדיון מ"מ הפ"ח אסור נהגה מנכורות (ט:). דללינא קמא טעמא דר"י דפ"ח אסור נהגה הוא משום י' לך דבר שצריך פד"ר ומותר כ"ו ומה משמע דאסור הנאה קשור עם מלות הפד"ר, ואפילו למאי דאמרינן נתר הכי י' לך דבר שהקפידה עליו תורה נזה ומותר נראה נמי דקשור עם עיקר מלות הפד"ר ואם נשים ליתנייהו נמ"ע דפד"ר (וכן נודלי גס מנ"ע דעריפה נדחד קרא כתיב) לכאורה לא יאסר נהגה ושם מוכח מהרש"א דגשים חייבות נמזמות פד"ר כחש"כ החינוך, והדיקדוק נסוגיא דקד (י"א) אינו נכדי הכרעה כמות:

ואולם תשונת החכם נלדו בגוף דברי הרא"ש ז"ל דמפרש יסודותיו לנדי הספק נאמרו מי אמרינן דנהי דננה פטור משום דנפטר רחם תלה רחמנא מ"מ חייבת נפדיון פ"ח כיון דלוי לא הפקיעה נמדנר. או דילמא הואיל ופטורה מפד"ר פטורה מפ"ח מהקישא דפדה תפדה, אלא שדנריו לריכין תוספת ניאור, ויש לדקדק תחילה נמאי דקאמר נהי דננה פטור משום דנפטר רחם תלה רחמנא, למה הזכיר טעם הפטור ומאי נפקא מינה זה העיקר מה שרצה לומר הוא דלא הפקיעה נמדנר ואין זה שיך לזה דיהי מחזה טעם שיהי הרי לא הפקיעה נמדנר ועוד מאי קאמר דלא תידון מהקישא משום דלא הפקיעה נמדנר הרי נסוגיא דקד ד' ע"א מסקינן דהוקשו כל הלויים זה לזה (ונם לוי נכלל לפירש"י) ולא תלוי תו בהפקעה נמדנר דפחות מנן חדש ואחר נמי לא הפקיעה, ונחשונתו של הרש"א י' לדיק נמאי דקאמר דנהי הקישא אשמעינן קרא כלל דכל שיטת

סלעים אף היא פטורה מפדיון פ"ח מהקישא דפדה תפדה דנהי הקישא אשמעינן קרא כלל דכל שיטת נכבור אדם ישנו נכבור נהמה טמאה וכל שאינו נכבור אדם אינו נכבור נהמה טמאה וכהנה ול"י הואיל ואין נכבור אדם אפי' אי עינרו מישראל דקיי"ל כמר נרי דר"י דאמר משמי דננא כדפירש"י ז"ל נפיק נבי לוי שילדה מישראל לא תיפקע הלכך אף הן אינן נפטר חמור עכ"ל. ושאנני חכ"א מאי מספקא ל' להרא"ש והרי מילתא דפשיטא היא מהקישא דפדה תפדה והיכן הוא מקום הספק. ואמרינן ל' מקופיא דמקום גדול י' כאן להסתפק ואחרונה לכאורה נראה שהדעת מוכרעת לאידך ניסא דלינה גידונה נהקישא למיפטר מפדיון פ"ח, דמשטחיות לשון הרא"ש נראה לכאורה שגא לרין נהקישא מנא שהיא פטורה מפדיון הנן וע"י י' לתמוה דנן לוי אין לו ענין כלל עם האם דאין האם חייבת כלל לפדות את ננה (קדושין כט). ועיקר השאלה היא רק על הנן אם חייב הוא לפדות את עצמו כשעינרה מעכ"רם לר"פ או גס על אצו לומר נרי דר"י שם נסוגיא דנכורות (מ"ז ע"א) וא"כ לא מנינו לעולם פטור פדיון הנן נבי לוי עמא דהא ישראליית נמי פטורה מלפדות את ננה והלכך ליכא למידן נה הקישא דפדה תפדה דכל שאינו נכבור אדם אינו נכבור נהמה דהא נשים דעלמא נמי ליתנייהו לעולם נכבור אדם ואפ"ייה איתנייהו נכבור נהמה טמאה, דהא הרא"ש והרש"א לא נאו לפטורה מפ"ח אלא מנא שהיא לוי ולא מנא שהיא אשה וכ"ה נרמ"א יו"ד ס' שכ"א ס"ט, ומוכח מזה דאשה חייבת נפ"ח, והרמזים (פ"י נכורות ה"א) כתנ נמ"ע לפדות כל אדם מישראל פטר חמור נזה, והחינוך (מזוה כ"ב) כתנ להדיח דמזוה זו גוהנת גס ננקבות, ודין הוא דהא מלות עשה שלא הזמן נרמא היא ולא מיסתמיט מאן דיימר מפורש דפטורות ואף ננאמת יקשה אמאי לא ליפטרו גשים מפ"ח מכת הקד הקישא דכל שאינו נמזמות פדיון נטו אינו נמזמות פדיון פ"ח, מ"מ הרי חזק דהכי הוא י"ה לאמה טעם שיהי, וא"כ נלוי גמי לא שיך. אומנם מלאתי להמקנה קידושין שם דרנא לומר דנאמת כל הגשים פטורות מפ"ח משום הקד הקישא והנאי קצת ראי' לזה נכורות (י"א). ישראל שהיו לו י' פטרי חמורים ודאי נתון נית שפלו מנית אפי' אמו כהן ואותו אפי' אמו כהן נפלו לו מנית אפי' אמו ישראל מפריש עליהן עשרה שין ומעשרן והן שלו ואמאי לא קאמר שאלותו כהן ירש מאלו ישראליית, ואם נמא דאשה פטורה מפ"ח אפי' שפיר, והעיר ע"י מדנרי הרש"א אלו דמשמע להיפוך, ונידד לומר דס"ל להרש"א דנהי דליכא למילף דאשה פטורה מנמזמות פדיון פ"ח מ"מ הפ"ח אסור נהגה כי היכי דננה חייב לפדות א"ע וא"ש דלא קאמר ה"ש שירש מאלו משום דכיון דאשה אינה חייבת נפד"ר לא שיך לומר נ"י דהוי כנפדה ניד כהן למיפטר יורשיו, וסיים דלא מלא מפורש דין זה דאשה

כלל מפקעת לי ליעברה מירחאל הא מימ נאיעברה
 מעכרים מפקעת, והדברים סתומין, וכבר עמד עליהם
 הרייט אלנוי (פיח אות סי'ה) ודבריו אינם מתיישבים
 כ"כ. ונראה צ"ל דברי הרמנין על יסוד מה שכתבנו
 דרייט לית לי להך סגרא דזר נרי דרייט דנפטר רחם
 תלה רחמנא ולכן גם נאיעברה מעכרים לאו משום
 האי טעמא פטור מה' סלעים אלא משום דננה גופי
 האי לי (פסול או כשר) מזד הליות של אמו כדאמרינן
 התם נסתין אפי' למי' ומהמין את הולד לי פסול
 מיקרי, ולכן אינו נריך שחפיקעו אמו אלא הוא
 חפיקע אימ, ועל עזמו ליכא למיפרך דלא הפקיע
 נמדנר דיל' וזה"ל חילו הוא אז נן לוי נאיעברה
 מעכרים הוא נמנה והפקיע משאכ' נליי ענמה
 דמזר רק הזכרים ומה דנקות לא הפקיעו. (והרייט
 שם כתב נאיעברה מעכרים ס"ל לרייט נמי טעמא
 דנפטר רחם תלה רחמנא כמו למר נרי דרייט נאיעברה
 מירחאל אצל לפיי' קשה ל"ל למימר לוי פסול מיקרי)
 ומתורגמ' מה הקושיא לוי לא תפקע ואמאי לא משני
 אינ' כדרייט ומוכת דהלכתא כמר נרי דרייט, והרייט
 דמי דרנ ספרא מעיקרא לא פריך אלא לפי הנחנו
 נראצ"א דאף נאיעברה מירחאל מפקעת [וכמו דסגר
 לה רנא גופי דעלי פריך רנ ספרא], אצל לרנ פפא
 לא האקשה לי תחלה כלל כמי' דהנן חפיקע אימ.
 (אצ"א נלשוט של הרייט עדין אינו מדויק יפה אצל
 נכ"ז הי' נראה הכוונה כן ודחיק ומוקי אנפשי'),
 והשאל' כוונת הרייט נשאלתו להרשנ"א היא דכיון
 דטעמא דננה פטור הוא משום דנפטר רחם תלה
 רחמנא והיינו משום דלענין הי' סלעים רואין את
 כאילו הי' הדין דמתיתוס אחר אמו ולא הי' נהולד נד
 ליות ופטור את עלמו ולכן י' לומר דאין לדון נהקישא
 דנפטר הלוי מפיח דהא גם נזכורה לא הפקיעה
 נמדנר וחיין דלא סגי' נקדושת לוי של נקשה
 להפקיע נבורה ורק קדושת זכרי לוי היא דמפקעת
 ולכן לאו אמו היא דהפקיעה אלא הוא הפקיע את
 עלמו. או דילמא דהיי' מחיה טעם שיהי' הרי ננה
 פטור מה"ם ושייך לומר הקישא, ומה שהקשיט דמ"ל
 דלא הפקיעה נמדנר הא להכי מפקינן דהוקשו כל
 הלויים זה לזה ולוי נכלל לפירש"י, י"ל דהה תלוי
 נפלתא דרייט ותוס' נפירוש הסוגיא דדף ד.
 נתיירא דנפטר רחם תלה רחמנא, ולרש"י התיירון
 לפירכא דלוי לא תפקע היא נידוד עם הפרכות
 פחות מכן חדש ואחרון לא ליפקעו והתיירון
 הכללי לכונן הוא דהוקשו כל הלויים זה לזה
 ומוכת דלוי נמי נכלל, אצל להתוס' (דמי' נפטר
 רחם) דלגמרי מתרגל נאנ"א דנפטר רחם לא
 אינטינד' מה לשיטתו דהוקשו הלויים זל"י ומחילא
 י"ל דרק הלויים הוקשו ולא הלויים, וי"ל דהרייט
 ס"ל כהתוס' ונמלא דאי לא הפקיעה נמדנר אינה
 פטורה מזד הוקשו הלויים, ועי' השינוי הרשנ"א
 דנא"י הקישא לשמעין קרא כלל דכל שיטת כר
 היינו דאין כ"מ מחיה טעם פטור הנן אלא דכלל נדול

כר ולכאורה שפת יתר הוא שהרי הרייט מוי ננסם
 ספקו נהקישא ומה הוסיף חילת כלל, והי' נראה
 נתיירא, וזהו הגעתי הסוגיא שם נזכורות (מי' ע"א)
 ארצנ"א לוי שילדה ננה פטור מה"ם נאיעבר ומחלן
 כר אלא נאיעבר מירחאל למשפחתם לבית אבותם
 כתב (דמשפחת אס לא הי' משפחה ואמאי פטור)
 ארייט נאיעבר מעכרים ולא תיחא אליה דמי' אין
 מהמין את הולד אלא אפי' למי' ומהמין את הולד לוי
 פסול מיקרי מר נרי דרייט אחר משמי' דננא לעולם
 נאיעבר מירחאל אלא התם דאמר קרא פטור רחם
 נפטר רחם תלה רחמנא, ופי' רש"י אחר האם אזיל
 לענין הי' סלעים, ונתיירא נאנ"א נרדיט נרשום נדף
 ד ע"א ח"ל נפטר רחם תלה רחמנא כלומר דלא
 שדיק נזה נתר ישראל אלא נתר דידה דנפטר רחם
 תלה רחמנא ולוי היא משנע שפטור מן הנכורה אלא
 היתה היא זכר והי' נכור הי' פטור אף ננה מוי נא
 מאותו רחם שהי' פטור מן הנכורה אס היתה זכר
 עכ"ל, ונתיירא הדברים נראה להוסיף דאף דמירחאל
 למשפחתם לבית אבותם כתב (דמשפחת אס לא הי'
 משפחה הכא נה' סלעים גלי קרא דפטר רחם דלענין
 זה משפחת אס הי' משפחה ומיין לה כאילו היא
 העיקר וכאילו הנן מתייחס אחריו ואז הי' כאילו היתה
 היא זכר [כלומר כזכר דהשאל' שהיא העיקר
 והתולדות מתייחסים אחריו] ולכן לא ליכפת לן מאי
 נאיעברה מירחאל לפי שדינה לענין הי' סלעים ככהן
 שהוליד מירחאלית דפטור, והוא שדיד' מר נרי דרייט
 משמי' דננא והוא דמשני הש"ס נדף ד. על פירכא
 דלוי לא תפקע כר ל"ק כדמר נרי דרייט כר נפטר
 רחם תלה רחמנא דהיינו דרואין כאילו היא העיקר
 ליחוס המשפחה כמי'. [וי' נזה פלתא נן רש"י
 ותוס' וינא להלן]. ורייט לא ס"ל להך סגרא ולכן
 נאיעברה מירחאל דמתיתוס אחר אמו ננה' סלעים
 ורק נאיעברה מעכרים שנה מתייחס אחריו מחילא
 י' נז נד ליות מחמת אמו ונזה לא אינטינד' להידושא
 דנפטר רחם תלה רחמנא, והרייט (פיח סי' ב')
 כתב ח"ל ארצנ"א כר ואמאי עלה צ"ל הדרע הלכה
 כרצנ"א כר מיהו לא ידענא אליה דמחלן אלא
 מדאקשינן צ"ק דמחילתין לוי לא תפקע ומשני הא
 ל"ק כדמר נר יוסף משמי' דננא ולא קאמר אי נמי
 כדנר פפא ש"מ הלכתא כותי' כר הרמנין ז"ל, ומה
 שהניא ראי' מפי' אינה ראי' דלא מלי למימר התם
 אינ' כדרייט דהא פריך למה לא תפקע כמו לוי
 והנריך לדמר נרי דרייט דכל לוי מפקעת לתרן
 קושייתו, ולרש"י אין הי' דלוי לא מפקעת לי
 ליעברה מירחאל דלמשפחתם לבית אבותם כתב
 עכ"ל, והדברים סתומין נין נהרמנין ונן נראי',
 דמאי קאמר הרמנין דלתיירון הקושיא דלוי לא תפקע
 הוא מלי למימר אינ' כדנר פפא נאיעברה מירחאל
 אינה מפקעת הא מימ תקשי נאיעברה מעכרים מיהא
 אמאי מפקעת והא לא הפקיעה נמדנר, וכן קשה
 נדחיתו של הרייט מאי קאמר דלרייט אהי' דלוי

ד"ל דהך טעמא לא מהני אלא נאיעצרה מעכרים ולא נאיעצרה מישאלן, אצל הן הש"ס קאמער דלוי פסול מיקרי ואלו לטעמא דנפטר רחם תלם רחמנא אין לורך זה כמשכ"ל ועוד דלמסקנא הוקפו כל הלוויים זל"ז ולרש"י לוי נמי בכלל וא"כ סגי בקדושת לוי לנד למיפטר מה"ס וכיון דנזה לוי פסול שמועשה לו ליות מחמו סגי נהכי:

י"ז להעיר ע"ז נחום דף מ"ז ע"ז ד"ה ה"נ חייב שכתבו דחלל חייב לפדות את עצמו אצל על אצ"ו ליכא חיונא ואמאי, ומלאתי שעתיד ע"ז הרש"ש, וז"ל שהוא משום פדה חפזה דכל שמועה לפדות את עצמו מלווה לפדות אחרים ואצ"ו אינו מלווה לפדות את עצמו, ועדיין לא נתגדרה הסוגיא דף ד. על נוריה והדברים הן ראשי פרקים ולריכין לינון:

ט עוד נסוגיא דנכורות הנ"ל דמחול דנחמיתין מ"א. נכתבייה מעוברת וגשתחררה מעוברת נזה נכור לכה, וק"ל לפימשי"כ הרמב"ם נחמיתין (מ"ז ע"ז ד"ה נחמיתין) דהא דאמרין לקמן (ע"ז ע"ז) מעוברת שנתגיירה נזה אין לריך טבילה וגירות ומילה לשם גירות לריך אח"כ. אמאי הוי נכור לכה? והרי עדיין נכרי הוא בלידתו ומי איכא חיונא בלידת נכרי, ודווקא לומר דנחמיתין אח"כ כמ"ד עובר ירך אמו וא"כ תו גירות ומלאתי שכנר עמד ע"ז נספר קרן אורה לינמות שם, וכן הקצו על הרמב"ם מינמות (נ"ז): היתה הורחן שלא נקדושה ולידתו נקדושה כו', חייבין משום אשת את, ואם לריך גירות מחי חייב משום אשת את והרי כקטן שטול דמי ואינו אחיו, ודווקא לומר דאח"כ כמ"ד עובר ירך אמו וא"כ גירות עור. ולולא דמסתפינא הוה אחינא לישובו של הרמב"ם מילתא חדתא, דחלק הולד דרני נמעי נכרית (לפני גרותה) הוי נכרי והחלק ממנו דרני נמעי יהודית (אחר גרותה) הוי יהודי, ונכריות ויהדות מעורבין זו דוגמת ח"י עזר וח"י בן חורין, ולכן חלק הנכריות שנו לריך גירות ומשום חלק היהדות שנו חייב משום אשת את ונחמשת סלעים, ומזה יצא לנו נ"מ לדינא לענין זמן מילתא, דלמאן דסנר דאינו לריך גירות הוא נימול לשמונה ככל ישראל ולהרמב"ם לריך גירות ומילתו היא מילת גירות נימול ליום א', אצל לדברינו דלהרמב"ם נמי יש בו חלק יהדות לדידי נמי נימול לשמונה משום חלק זה שנו, וז"ע. ואגב, אעתיק בזה תשי"ב לי ע"ז ירי"ג הגאון הגדול מהר"ר ברוך נחום גינצבורג אצ"כ יאנאווע ואלו דבריו:

משי"ב הד"ג שליט"א לייסד הקושיא בינמות מעל דברי הרמב"ם ז"ל דמה שנתגדל העובר ביהדות הוי מקצת יהדות ב"י וחיבין משום אשת את ומקצת הנכריות לריך גירות, ודבריו כנים ואמיתיים שכן נראה גירושלמי ינמות פ"א ה"ב והוא ברייתא נתייב והלא הגר חייב על אמו ואינו חייב על

הוא דכל שאין עיקר דין נכורה בנן אינו נכור נהמה טעמא:

א"ר כ"ז הוא לפי מה שנתשכנו אחר לשון האחרונים ז"ל דלוי מפקיע חיות הנכורה ממנו וכן הלוי מפקעת ופוטרת, ומזה סכיר את המקנה קידושין שם שהקשה על מלי דאמרינן התם דכל שאינו מלווה לפדות את עצמו אינו מלווה לפדות אחרים מלי שילדה ננה פטור מה"ס הרי אף דהוא פטור מפדיון עצמו אפי"ה הוא חייב בפדיון נט מישאלית כמשמעות הש"ס וכל הפוסקים שלא הזכירו אלא שהוא פטור, ואמאי נימא כל שאינו חייב בפדיון עצמו אינו מלווה לפדות אחרים, ותירץ דדוקא נקנה שהיא פטורה מלד עזמה ספיר אמרינן כל שאינו כו' אצל בנן לוי שאין הפטור מלד עצמו אלא אמו פוטרתו אינו בכלל זה הרי דסנר שהאם היא המפקעת ופוטרת ואמנם לשון הש"ס לוי לא חפקע ולשון הראשונים נמקום שהזכרנו מטין לזה, אצל אין הדבר כן, דמחול נדף מ"ז ע"ז דכהן ש"ס לו בן חלל הוא חייב לפדות את עצמו (אלא שחור חוכה נכסף פדיונו לר"ח כדלית לי ולרנה נר ר"ה כדלית לי, והוה מדיני ממונות ולא שייך למנות הפדיון, ואפשר לעורר ספק אם יש לאצ"ו עוד יורשים חוץ ממנו אם יש גם להם חזקה חלק זכות נחמון זה, ודווקא לומר כן, ועיקר הסגולה דלתינא מכה נגדא דלא מניח לאשתעיי דינא נהדיא ונסוגיא שם לריך ציבור ועיין לעיל דף י"א ע"א בעשרה פטרי חמורים וטבילים ואכמ"ל) והא דלוי שילדה מישאל ננה פטור אעפ"י שאינו לוי שאלו התם דרוחץ כאילו הוי מתייחס אחריה ולא היה בו ליות משא"כ נחלל, וא"כ לא מנינו כלל דלז לוי מפקיע את בנו אלא דהבן גופי אם הוא כהן או לוי מפקיע א"ע, ועיין רש"י דף ד. ד"ה אם הפקיעה, ומזה תשובה על מה ש"ס לשאלו שהלוי לא הפקיע נמנר אלא נכור אחד (לא כשה אחד שפטר הרנה פ"ח) והאיך יפטור בשל עצמו כהה נכורים, ולהאמור כל נכור פטור רק את עצמו. והא דאמרין לוי לא חפקע דמשמע דלוי אב מפקיע, פירושו כך, דכל דהוי סוגיא קדושתו להפקיע קדושת נכורי ישראל נמנר ק"ו דמפקיע א"ע, היינו דכשנחמין קדושתו לננו שמתייחס אחריו סגי נה להפקיע קדושת נכור שנו ולפטור א"ע מה"ס וכל דנגרל קדושתו ולא הפקיע קדושת נכורי ישראל לא סגי נה לננו שנוחל אותה קדושה להפקיע קדושת נכורה שנו ומחילא חייב נה"ס, והוה דפריך הש"ס לוי לא חפקע דלא הפקיעה נמנר ומזה חיון דנגרל קדושתה ואין נננה יותר ממנה ומשני נפטור רחם תלם רחמנא כמ"ש דרוחץ כאן כאילו היתה זכר כמש"ל מרבינו גרשום ולא נאמת היתה מפקעת. והשתא ה"י אפשר לקיים דברי הריט"א דלר"פ נמי לריכין לטעמא דנפטר רחם תלם רחמנא משום דנחמית דמתייחס אחרי לא סגי ואין נננה קדושה יותר ממנה ולטעמא דנפטר רחם תלם רחמנא נימא כמש"כ [אלא]

א"כ פשיטא דפסולין מהיית עכ"ל ונאמרת שהיא פליאה עמומה על מרן הג"י וגם הרמ"א נדמה שח"ק ל"י ולפיתח"כ י"ל זאת:

ועפ"י י"ל דגם השלימות דלא הניח החשש שמה ייבס אשת אחיו מחמתו דלא ליישנ גס למ"ד עובר לאו ירך אמו הוא ולריך גירות לכשטולד וגר שנתגיייר כקטן שטולד להכי כתב החשש שמה יוליא ענדים למירות (וס' העמק שאלה אינו ת"י) ויש לעיין עוד נכתבות מ"ד הורחה של נקדושה ולידתה נקדושה נסקלת כנערה המאורסה ישראלית ואמנם הדבר פשוט מאוד דגם נקנה ואין כאן אלא טבילה ומועיל לכרע:

ומה ש"י עוד הדריג ש"י דעכ"רם דלית ל"י חיים נחר דיר' שדין ולריך גירות, והכא חירי ישראל הנא עלי ונתגייירה דלון קרוי נגד ולא שדין נחר דיר' הנה נעיקר הסגרא כנר עמד ע"י האהון הנתיבות נחשונתו נחמדת שלמה אהע"י ס"י נ' שכתב לחלק נהא ולריך גירות היינו דוקא נעכ"רם דלית ל"י חיים להכי הולד מתייתם אחריו משא"כ נענד דלון לו חיים א"י גירות, ואמנם דברי הנתיבות אינם נרורים עדיין וכנר הסתפק מרן רעק"א בנהגותיו לאור"ח ס"י שלי"א נעכ"רם וענד הנא על נ"י דהולד כשר דמי"ת י"ל נחר אצוה אזלין והולד ענד ומפלפל הרנה בזה ואנכי הארכתי בזה קצת נספרי מ"נ ח"י להשיג ע"ד מרן, ובס' אור שמה ה' איסורי ביאה פ' ט"ו ה"ג כתב ח"ל ונראה נעניי פשוט טונא דלף אי ניחא כמו שיטת החו"ס' דעכ"רם נמור הוא מ"מ אס נא ענד על נ"י אינו ענד דליך שיד שיה' לרנו זכות נו נמה שסרע נישארלית וכר וסיים בזה"ל ואיך מוחא סניל דא דענד שינא על נ"י יהי' הולד ענד, וגם בזה השנתי נספרי והנאח"י ד' הירושלמי גיטין פ"ד ה"ד נניו מה הן, היואל נאן ועין נ"י ענדים וע"כ דנא על ישראלית ומ"מ נ"י ענדים ועוד העירתי מ"ד החרי"כ פ' קדושים פ"י איש איש כר נישארל לרנות נשים וענדים והיינו דענד חיינ כשהעניר מורעו למולך וע"כ כשהעניר זרעו מישראלית וע"כ דהולד מתייתם אחריו ונקרא זרעו והוא ל"ע ובשטמ"ק נ"ק פ"ח כתב דענד אין חיינ למול את נט והמקנה הקשה תפ"ל דלון לו נ' ומה יענה ל"י הספרא:

(י) **דראשונים** ז"ל טרחו להזהר למעילה מנא, הרמזים ז"ל (פ"א ממעילה ה"ג) כ' שהוא מה שגאמר לא תוכל לאכול נשערך ור' ונדיך מפי השמועה למדו כר' (עין מכות י"י) ונאמא עליו דהו רק לעולה ולהזהר להקב"ה מנא, ועין נמל"ת שמתלננ נדברי הרמזים אלו, והרמז"ד נהשגח כתב דפשוטה מו היא נתרומת הקדשים לא חאל, ורש"י ז"ל (מכות י"ג) כתב הקדש שלא נפדה

אציו כדברי ר"י הגלילי ר"ע אמר אציו ואמו קילל את שהוא חייב על אציו חייב על אמו ואח שאינו חייב על אציו אינו חייב על אמו, וקאמר גס מה פליגין נגר שהיתה הורחו של נקדושה ולידתו נקדושה יע"ש, ולדברי הרמז"ן ולריך גירות אחי חייב על קללת אמו וע"כ משום דע"כ מקל"ת יהדות אית נ"י ולהכי חייב שפ"ר. אלא דמנאח"י נשאלתות שאלתא קר"ד נ"י חלא הניא מתנייתין ושאר כל הנשים לא ינאלו כר עד נ' חדשים מ"ט כר, וקתשי' ת"י הש"ס משום הנחנה ומשום שמה יוליא אמו לשוק ושמה ייבס אשת אחיו מחמתו כר והוסף עוד תירוק אי נמי שמה יוליא ענדים למירות ואח"כ גירסתו לפיכך גירות שנתגייירה לא תינשא עד שיהא לה נ' חדשים נשאלתא כל הנשים כדאמרן אלא גירות מ"ט לא ומשני שמה יוליא ענדים למירות אי נמי משום הנחנה והנה הלי תירוק שמה יוליא ענדים למירות לא נמלא נש"ס אכל הלא נ"י נר וגירות איכא עוד חשש כמו שפ"י רש"י ז"ל שמה ייבס אשת אחיו מחמתו שמה מעונרת היתה נשעת גירות וכשחלד היא יסנרו שג' ז' הוא ונקדושה זרע ותחזיר ותלד נ' אחריו וישא אשה וימות בלא ננים וייבס זה את אשתו וסנור גסם הוא סרע נקדושה והרי הוא אחיו מחמתו ונאמרת הוא אשת אחיו מחמתו כמו שהוא נגרייתא ימות ל"י ע"כ דהורחן של נקדושה אפי' תאומים לא חולגין ולא מיינמין אכל חייגין משום אשת את, ואמאי לא הניא השאלתות נ"י גירות הלי חשש, וכנראה שהשאלתות דעתו דנאמרת א"ת משום אשת את כיון ולריך גירות כד' הרמז"ן וסוגיא דינמות י"ל דנאמרת י' לעורר נכרית מעונרת שנתגייירה והגירות מועיל לולד והא קי"ל דהגדילו יכולין למחות ויש להסתפק איך יהי' הדין בזה דנתגייירה כשהיא מעונרת ובס' הפארת למשה יו"ד ס"י קס"ח כתב דחליא אי אמרינן עובר ירך אמו אז הגירות מועיל ד"ת אליבא דכרע וא"י למחות כשהגדיל דהוא ואמו אחד נופא חשנין להו אכל אי אמרינן עובר לאו ירך אמו ולאו אחד נופא חשנין להו אז אמרינן הגדילו יכול למחות דגירותו כנר קטן שהניאח אמו והתגיייר וכ"כ הא"מ ס"י ד' ולפ"י י"ל ודברי הרמז"ן ש"י דנעין מילה לשם גירות הוא רק למ"ד עובר לאו ירך אמו משא"כ אי עובר ירך אמו הוא א"י גירות עד ואין כאן סתירה עוד מהסוגיא ד"ל דה רק למ"ד עובר ירך אמו הוא ותעד שהרי נטור חר"מ ס"י ל"ג פסק הגרים אין להם קורנא אפי' שני אחים תאומים שנתגייירו מעידין זל"י דגר שנתגיייר כקטן שטולד דמי ונסתפק רננו הג"י אס היינו דוקא כשהיתה הורחו ולידתו של נקדושה אכל אס לית שניהם נקדושה אעפ"י שהורחם של נקדושה הרי הן אחים מן האס ופסולין מדרבנן, והש"ך שס' סק"ד תמה דמאי מספ"ל הא מפורש בגמרא היתה הורחן של נקדושה ולידתו נקדושה חייגין כרת משום אשת את מן האס והוא פשוט ומוסכם מכל הפוסקים

לנעול נעדים כדי שידעו שקנויה היא לו דלגיה גם אחיו יכול לעשות זה הקין ונודלי כה"ג לא אסרה תורה שהרי נריכין לדעת זאת לכל דיניה. ואפילו השתא נתר דתיקון רבנן מאמר תחילה מ"מ נרד לנעול אח"כ נעדים נכדי שידעו שקנויה היא מדאורייתא. (ועי' נפ"ת אה"ע סי' קס"ו סק"ו שהצ"ח מש"ס ס' יד המלך דתלי בפלוגתא אם קידושין תופסין בינמה לשוק, ואני תמה הרי בכל אופן ב"מ לשאר האחיין):

ובעיקר קושיית התוס' על פיר"ת נראה לומר דר"ת דרך אחרת לו בסוגיא דינמות (דף כ"ג ע"א) שכנראה היא גם שיטת רש"י ז"ל. דגרסינן התם מלות ימין מקדש ואח"כ נעיל כ"ר. אלא אימא אם נעל נלא מאמר קנה והתניא לוקה ומשני מכות מדרות ומדרבנן דרב מנגיד אמרן דמקדש נביאה, ופירשו התוס' שם דהמקשה ידע דמדרבנן לוקה אלא דס"ד דלוקה מדרבנן משום דעשאוהו חכמים כפונע נאשת אח שלא נמקום מזה וא"כ מדרבנן לא קני לה ומשני מכות מדרות מדרבנן ומשום פריצותא נעלמא כ"ר, ונריטנא מונחת שיטה זו נכס הרי"י ז"ל והיינו לפי שיטתו נקידושין דחולפא היא שעושה תחילת קניינו נביאה ובינמה לוקה נמי מכות מדרות כד"ר. אבל ר"ת ז"ל יפרש כמו רש"י דהמקשה דפריך והתניא לוקה פ"י ולא יקנה אותה נביאה זו סבר דלוקה מדאורייתא ולא ידע דלשון לוקה שייך גם על חלקות דרבנן או לא ידע דאיכא מכת מדרות כלל כמו שפירש"י דאין חלקות ארבעים אלא על ד"ת, ומשני מכת מדרות מדרבנן לפי שעבר על תק"ח שאמרו יעשה מאמר תחלה, וכ"ת היכן מצינו חלקות דרבנן שפיר מצינו להו דרב מנגיד וכו', וה"ל מדרבנן לוקה אבל לא מטעמא דרב אלא משום שעבר על תקנתא דרבנן:

ומה שאמרנו לדחות ראיותיו של השע"מ אינו אלא לפי"ד התוס' אבל נריטנא שם מנואר ולשונו מורה להדיא כהשע"מ, ד"ל דרב מנגיד כ"ר, ולא מחזור כלל כ"ר, ותו דלמרינן בינמות גני יבס כ"ר, והתם בין נחמלה בין נסוף לא סגיא דליכא עדי ביאה שהרי ביאה גומרת זה ולא כסף ושטר עכ"ל. ונדחק טוכל למצא גם נדברי הריטנא לח"ש. אך נמה שנסתפק השע"מ ומציא נכס קצת שהנינו נדברי התוס' דקושייתם היא אמאי לוקה בינמה והא התם לא נרד עדים ודחה דנריהם אלו, הנה נדברי הריטנא נודלי אין מקום להננה זו, שהרי מנאר נדבריו להדיא דאף שרדך עדים לא לקי:

(ג) **והנה** עיקר הדברים הוא נש"ג ימות ס"פ נ"ג נכס הרי"י שם ששם שקידושין תירושוין נרד עדים כך יבס וחלילה נריכין עדים, והי"ש (ס"י כ"ה) שם חולק עליו וסבר דיתוס אינו נרד עדים ואינו דומה לקידושין אלא מזה נעלמא קא רמיא עליה.

אזכרתו אינה מפורשת כל כך ונראה צייני דמהכא אחא דתניא כ"ר אחיא חטא חטא מתרומה כ"ר וילפינן אזכרה דמעילה מאזכרה דתרומה דכתיב זה וכל זר לא יאכל קדש. וק"ל והרי אמרינן נגדה (דף מ"ו): הקדש ואכלו הוא או אחרים לוקין משום נל יחל דברו והרי היא אזכרה מפורשת ולמה לא אסרו זה הראשונים ז"ל ועי' נר"ן נדרים (ט"ו). פלוגתא דהר"ן והרמב"ם אי עובר נכל יחל והזכיר מסוגיא זו. ומקופיא הוה מיתמי, דיש למר דנמועל דנהנה ולא פגם אינו עובר נכל יחל, דדוקא נקונם שהוא האוסר נהנה מכוין שנהנה הוא מיהל דברו או דברי המדיר להר"ן, אבל נהקדש י"ל שהוא עושה רק שיהא הקדש וממילא חלים האיסורים (ולפי"י) יש להסתפק אם הוא איסור חפצא ואין נל יחל אלא כשהוא מחלל דבר כגון שעושה מהקדש לא הקדש, כלומר שמנצל את ההקדש שזה דינורו מחלל, ולכן נגדה דמירי שאלו שניטל ההקדש הרי הוא מיהל דברו וכן נפגם שנמקת שנפגם אין הקדש משא"כ נהנה ולא פגם (נמויד) שאינו יוצא לחולין) אבל זהו רק לפלפולא ולקושטא דמילתא אינו נכון. ועיין בשע"מ למנחות דף ד' ע"ב נהשמות אות י"ח נתוקע נאופר של שלמים עובר נכל יחל ונ"ע נכ"ז):

אחי הודיעני ידידי הגאון מהר"ב גילגורג כי הגאנדיק יאחלווע שכבר עמד על זה נס' שרית ננין ליון המדשות סי' ס"ח וכמה רבנים נר"ב שם נה:

סימן ח

מ"י דיבמן

לחכם אחד

(א) **במה** שהעיר מע"כ על דברי המל"מ (פ"ב מ"בס ה"ד) שנסתפק אם נאית ימנה נריכה עדים כנקדושין דעלמא, והעיר מע"כ לסויע דמנרי התוס' קידושין (דף י"ב ע"ב) דיה משום פריצותא ח"ל מפרש ר"ת דהיינו פריצותא לפי שרדך או עדי ביאה או עדי יחוד ודבר מוכער שמעמיד עדים על כך וקשה דינמות פרק ר"ב (דף כ"ג ע"א) מיתמי לה מנא ימנה מקדש והדר נעיל לא קדיש לוקה מכת מדרות מדרבנן כ"ר והתם ללו משום עדים תליא טעמא דהא ימנה מדאורייתא אינה נקנית אלא נביאה עכ"ל, ומנאר דנרד עדים. והנה כ"ר עמד ע"י השע"מ שם והצ"ח ועד, ואמא אחינא דהי משום הא לא חידית, דלעולם אפשר דנאית ימנה קונה אף נלא עדים וקושיית התוס' היא דע"כ נרד

דמיצו צ"ח מינה כדאמרינן התם לא אחרין הן הן
עדי יחוד הן הן עדי צילה איכ' לר"ך לנעול צפי
עדים (מה שאינו כן) וליטו וליסודו ודוקא גדול לומר
שאומר שגל צפי עדים והלכו להם למדה"י :

(ד) ודאית' צ"ח יאע"י חלה"ע (ס"י) קס"ו סק"א)
שהעיר להכריע כהיש"ש מהא דקידושין (דף
ס"ה ע"ג) דפר"ך הש"ס דיהי נקידושין שניהם מודים
כנמנון ומשי דתן לאחרים והיינו כמ"ש הרש"א
דע"י קידושין הללו באסרה על כל העולם והם נאסרים
נה ומשי תן לאחריו ודמה דברי רש"י שפירש משום
שקרונים נאסרים נה, והכא דנל"א אסורה משום
זיקת ינמין למה ישנן תן לאחריו, עכ"ל. ונאמת לא
מוכחא מידי דשפיר תן לאחריו לשאר האחרין ואף
נליכא אחין וקרונים מ"מ לא הוי קידושין כמו שנראה
פנים לקמן :

(ה) שוב השיג הישוע"י על היש"ש מהא דינמות (דף
כ"ג ע"ג) גבי מקדש אחת משתי אחיות ואינו
יודע אחר מהן קידש אחד חולץ ואחד מיינס כ"ו,
ומקשינן עלה ממתניתין דארבעה אחין דקתני חוללות
ולא מתנינמות ועיקר הקוש"א לפי הטעם דניטול
מזאת ינמין כמ"ש התוס' דגם כאן כשינס אחת תנטל
מזאת ינמין מן השגיה, ולדברי היש"ש יש נידו ליינס
אחת מהן נלא עדים דמח"כ אי ינמחו מתרמיא ליה
הרי קיים מזאת יננס ואי אחותה מתרמיא ליה הרי
לא תנטל מזאת ינמין דהא לא קנה אותה דקידוש' אשה
דעלמא נלא עדים לא כלום ניגהו, אע"כ דינמה נמי
לא קנה שלא בעדים. ולדעתו אין מזה סתירה להיש"ש
והגע בעמך אף לשיטת הסוגרים דבעיא עדים מ"מ
הרי יכול לנעולה בעדים בפירוש שלא לדעת קידושין
דמ"מ אי ינמחו מתרמיא ליה שפיר קנה דהא נקנית
גם שלא מדעתו ואי אחותה מתרמיא ליה הא נעל
שלא לשם קידושין ולא נקנית ליה. אע"כ דקושיא הש"ס
היא אי למ"ד יש זיקה הרי סנר כיון שנאסרה עליו
שעה אחת שזנ נאסרה עליו עולמית וה"ל תיאסר
כמ"ש התוס' (דף כ"ד ד"ה אי) ואין מקום לקושייתו
דהא הכא נמי נאסרה עליו שעה אחת והתירון דילמא
דידיה קא מתרמיא עדיין לא ידע המקשה, ואי למ"ד
אין זיקה הרי ס"ל דאסורה גם לאחר חליצה דילמא
אחי ליינס קודם חליצה ומנטל מזאת ינמין וה"ל תהא
אסורה צנעילה שלא בעדים שחא אחי לנעול בעדים
וננעילה שלא לשם קידושין דילמא אחי לנעול אדעת
קידושין וקמנטל מזאת ינמין. ועוד יש לחקור אם ראוי
להשיאו ענה לנעול שלא בעדים שחא לאו ינמחו היא
ונא על אשה דעלמא שלא לשם קידושין דענר
אדאורייתא. מיהו מה שכתבנו דלמ"ד דאסור משום
צטול מזאת ינמין אסור לנעול שלא בעדים שחא יקדשה
בעדים וקא מנטל מזאת ינמין בסתר מדברי התוס' (דף
י"ח ע"ג ד"ה אומרים) ח"ל ולא אסור ליינס אלא
משום צטול מזאת ינמין ויכולים לעשות ע"י שליח

ונש"ע אה"ע ס"י (קס"ו סק"ג) מן התורה אין לר"ך
לקדשה כ"ו, ואם נא עליה נלא מאמר קנה ואיכ'
לחור ולקדש ומכין אותו מכת מרדות, וכתנ ע"י
הרמ"א ודוקא שנא עליה צפי עדים, ומפרש לה הנ"ל
(סק"ג) ודוקא נלא מאמר לר"ך עדים אכל
נקידשה תחילה איכ' אדאורייתא עדים מדהגיה
רק נאופן שלא עשה נה מאמר אכל עשה נה
מאמר משמע דס"ל דל"נ עדים ופליג לכאורה
אריא"ז דס"ל דאף נכה"נ לא מהני, אלא דחי לה צנמנו
דמ"ש אחר מאמר הא לר"ך לקנותה קיין דאורייתא,
וניאר נכוונת הרמ"א דקאי על צנא דאינו לר"ך
לחור ולקדש והגיה דדוקא בעדים דקנה צנאיה זו
איכ' לחור ולקדש אכל נלא עדים דלא קנה לר"ך
לחור ולקדש. ולפ"י שיטת הש"ע ג"כ כהר"א"ז.
אינרא דדברי הנ"ל אינם מוכרחים ולפי הנחתו נדברי
הרמ"א דחיקא לישנא דננא דרישא ואיכ' לחור
ולקדש הי"ל להגיה דוקא צפי עדים ואח"כ נטר
עד דמסיק ומכין אותו מכת מרדות. ולכן הא נראה
יותר דקאי אסיפא על דברים האחרונים שעמד
עליהם ומכין אותו מכת מרדות והגיה דדוקא צנא
עליה צפי עדים אז לוקה משום חופא אכל שלא
וכדפיר"ת דרנ מנגיד משום חופא אכל שלא
בעדים לא לקי אע"פ שענר על תקי"ת לקדש
ואח"כ לינעל. ולפ"י אין הכרע מדברי הרמ"א אם
סוגר כהר"א"ז, דאפשר דשלא בעדים לא קנה ונאמרו
דוקא בעדים קאי על כל הצנא ואיכ' לחור ולקדש
ולוקה ודויד דשלא בעדים כיון שאינו קונה לר"ך
לחור ולקדש ואינו לוקה משום דליכא חופא, ואפשר
דקנה נלא עדים ולחור ולקדש בכל גווי איכ' כיון
דכנר קנאה וקיימא הנהחו רק על הא דמכין אותו
מכת מרדות דנשלא בעדים דליכא חופא לא לקי. אולם
נד"מ מנאר דס"ל כהר"א"ז ואם נזין ככונן על רישא
דננא ואיכ' לחור ולקדש ונש"ע נראה דנשתרננה
לסיפא :

(ג) ומתקשה אי לדעת הר"א"ז איך יפרש את הסוגיא
בינמות שם (דף קי"א ע"ג) ינמה שאמרה נתוך
ל' יום לא ננעלתי כופין אותו שיתלוצץ לה לאחר ל'
יום מתקשין היינו כ"ו, והוא משום דעד תלתין יומין
מוקים איניש אנפשיה מלנעול לאחר ל' יום הוא
נאמן משום דלא מוקים אנפשיה מלנעול. (מיהו
איהי לא משתריא דשויתא לנפשה חתיכה דאיסורא
ונעיא חליצה ומתקשין היינו אכל כופין לא דהא נעל,
פירש"י במתני'. ולהר"א"ז דנעין עדים מאי כ"מ
נין תוך שלושים לאחר שלושים, כי היכי דלאחר
שלושים אינה נאמנת משום חוקה דלף מוקים
אנפשיה ונדלי נעל הי"ג נמתיראד בעדים הרי קי"ל
דכן הן עדי יחוד הן הן עדי צילה והוי מקודשת
ודאי (אה"ע ס"י קמ"ט) והוא ג"כ מעין חוקה,
ואי דלא ייחד עדים ואמר דנעל נלא עדים הרי נל"איה
אין צנאיה כלום ונפקא נחליצה. וכי"ת דנאשת אחיו

נצחיה וקידושין דעלמא דלריכה עדים ומחילא גם נצחיה זו ככל נצחיות קידושין שכנר נצירו דציה. והנה נצחיות (דף ז') וש"ד חמר שמואל ונמנאפס עד שירלו כדרך המנאפס, ונצחיה שם נצחיה ש"ד יאמנת כח דכיון שכל כך פרץ פרצה נאשת נצירו חילא שלא גמר תאוותו ע"כ, פי' ומשום חזקה זו קטלינן ליה, וכן נכל נצחיות שנקידושין דעלמא נמי חילא לעדים שיסתכלו כמכחול כר, וכח"כ רש"י על עריות דחייצין נכדרך המנאפס דלא הזיקתן תורה לעדים להסתכל, ונכל קידושין נצחיה נמי כיון שהוא כדרך המנאפס חזקה שגמר. והנה זה לא שייך חילא נצעל מרעו אצל נצחיה דקונה נעל כרחו לא שייך לומר כיון שהוא כדרך המנאפס מסתמא גמר תאוותו דהא ליכא חזקה זו כיון דכל עיקר המעשה הוא שלא לרעו. ואי תימא דנעין נצחיות ינמה עדים ח"כ נאום נע"כ לריכין העדים לראות כמכחול כר, ולא סגי נכדרך המנאפס ואמאי סתמו הפוסקים הרי חילא לסמוך על מה שכתנו דיני נצחיה נקידושין דעלמא דהתם סגי נכדרך המנאפס והכא נאום לא והר"ל לפרושי, ומה דרנא י"ל להוכיח להיפוך דניצמה לא נעין עדים כלל כהי"ש ומש"ה סתמו. ועיי' נר"צ מהד"ת חז"ה"ע סי' י"א מה שכתנ נעל שירלו כדרך המנאפס. ונכל אופן חילא נזה הכרע לא להך גיסא ולא להך גיסא:

נצחיה דליכא ניעול מצות ינמין עכ"ל, והרש"א נח" דהה שם דנריהם דכיון דקיימין חליצא דמ"ד חילא זיקה וחילא לחילופי הכל נמי ניעול דילמא מחליף ומקדש שלא נצחיה חילא דילמא נעל עליה נלא קידושין. וחילא מה דדעת התוס' היל דלא חילופין לחילופי חילא נצחיה דקאמר הש"ס דילמא חילופין ואח"כ חולן דהוא טעם נדומי כיון דניכ"כ חולן ומיינס, וא"כ הכא נמי לא ניעול דילמא מחליף לקדש נעדים. חילא חילא לנצחיה מה דחילא להי"ש חילא כהרש"א דנכ"ה נמי חילופין לחילופי חילא כשיטת רש"י דקושית הש"ס דדף כ"ג לא משום ניעול מצות ינמין חילא. ונר מן דין הרי אמרנו דחילא להשילא ענה לעבור על איסור פניה:

ובנוגע למה שכתננו דאף לדעת הסוגרים דנצחיות נצחיה לריכה עדים קשה דמאי נצעלה נפירוש שלא לשם קבין דמח"כ כר, י"ל להסתפק נזה, דעד כאן לא יקנה ינמחו נכ"ה חילא להי"ש דחילא עדים ונקיים המצוה לחוד נקנית, חילא להסוגרים דנעין עדים נכלל קידושין הרי אפילו חס נצחיה ינמחו מתרמיא ליה ח"מ העדים חילא יודעים זאת ונצפק אחזקה חילא עומדת וזו חילא נקנית וא"כ הוי כליכא עדים כלל, כח"כ הנ"ס (סי' ל' סק"ט) דנצפק קרונ לו ספק קרונ לה חס העדים נענאם מסופקים הוי כמקדש נלא עדים. וכ"כ ח"כ ספק קידושין היכי משכחת לה, שאני ספק קרונ לו ספק קרונ לה דהוי ספק נעיקר הקידושין וא"כ חילא העדים מעידים כלל על הקידושין, משא"כ נצחיה ספיקות שהעדים על קידושין שלמים הם מעידים, וה"נ נפירש שלא לשם קידושין ולא ידעי חס ינמחו חילא לאו עדי קידושין יניחו כלל:

(ו) **ובמאי** דפשיטא ליה דנלא חנ לאחרים חילא שלא נעדים הוי קידושין, י"ל להעיר נצ"ה הרמנ"ס (פ"ד הל' אישות ה"ו) המקדש כר, נעדים שהן ספק פסולי תורה חס ראה לכנוס חחר ומקדש נעדים כשרים ואם לא ראה לכנוס לריכה נט מספק, והרי הכא דכנר חסורה על כל העולם מספק קידושין הראשונים שזו חילא חנ לאחרים נקידושין האחרונים ולמה לריך לחור ולקדש נכשרים דוקא נינס לנין ענאם חיסנא, ומה נראה דאף נלא חנ לאחרים חילא קידושין נלא עדים, והענין הוא כח"כ הרש"א נקידושין דכיון דלא ילפינן הודאת נע"ד נזה שזו לא מהני גם נצחיה חנ ונ"ע:

(ז) **עוד** מסיק הישוע"י דחילא הי"ש כדאי לדחות סתימת הפוסקים, ועיי' חמילא דלדנא י"ל שים גם להיפוך ללמוד מסתימת הפוסקים לחיד נצחיה נלא נעין עדים. שהרי חס נצחיה ללמוד מסתימתם דנעין עדים חיינו ולכן סתמו הפוסקים דנריהם נצחיות ינמה ולא פירשו משום דסמכו על מה שכתנו

(ח) **ולכאורה** י"ל להעיר מינמות (דף כ"א ע"ב) חס נצחיה ראשון נצחיה נצחיה שני חילא, וכתנ רש"י ז"ל ואי משום דזינחה כר, אפ"ה לא מיתסרל על נעלה דקיי"ל חילא האשה נאסרת על נעלה חילא על עסקי קינא וסתימה, וכתנ התוס' דט"ס הוא דנעדי טומאה נאסרת גם נלא קינא, הרי דפשיטא להו דהכא חילא עדים. ואע"כ דהכא חילא הוא ומאמר לרנן לא מדמי להו כלל לנצחיה חילא לקידושין דעלמא כמחור לעיל (דף י"ט ע"ב), ואף לרנ דס"ל התם מאמר נצחיה ח"מ לענין עדים נדלי מאמר לריך עדים, הכא לא מאמר חמא הוא חילא נצחיה ורק חצינחה כמאמר חילא דניינה נצחיה חילא שהרי חוקמה התוס' שזא עליה נעל כרחו ולכן לא נאסרה חילא מאמר לרנן לא מהני נע"כ שאני הכא דנצחיה חילא חילא דלהפקעת חילא חסונה כמאמר כח"כ התוס' כאן וכ"כ רש"י דדף ל"ו ע"ב, ועפ"י נמא ליישנ דנרי רש"י התמוהים נצחיה דליכא עדים וסנר דנצחיות ינמה חילא עדים. חילא חילא כלום, דהתוס' נאמר דנעדי טומאה נאסרת לאו דוקא הוא דהכא חילא עדים חילא דזה מוכיח שאין עסקי קינא וסתימה עיקר חילא העונדל של הזנות כמפורש נכחונות (דף ט"ו). דלמרינ התם דפתח פתוח כשי עדים דמי והכא כיון דידעין לפוסלה על הראשון מצד נצחיה השני יהיה נצחיה ידעה ונירור שיהיה נאסרת נמי משום זינחה:

(ט) **ומה** שהעיר מע"כ נר"ן קידושין פ"ק תחילת נצחיה קמה חילא חילא קונה כר, וקשיא ליה לרנ אלפס

מקדש, וזה יש עוד לישראל וליתן). והתוס' שם נכתובות ד"ה תינה כתבו דהיכל דליכא עזירה אין כח ניד חכמים לעקור ומשני דלפיה שזיה רבנן כו', וגרסא נילורס דליסור פנויה דרבנן והס' אמרו והס' אמרו, וגם לפי' נמאל דמיינס אשת אחיו שאני שאס יפקיעו קניינו הרי ליכא עזירה דאשת אח ונכה"ג לא הפקיעו ומחילא יש טענת חונס כשמוציאה. ואחר הנחה זו לאחר דנסוגיא דקידושין דמקדש נביאה ליכא חרי לישאל וללישאל קמא ממניד רב רק נלא שדיך. וליכא למימר דלישאל קמא נכתובות דלין טענת חונס סבר כלישאל קמא דקידושין, ולפי' נלא שדיך נטלו הקידושין ובשדיך לא נטלו (ומחילא יש טענת חונס), וליכא למימר דנכל הני דלזכוכה גיטא לוקמי לה נעלי שיטה זאת נכה"ג. (ובמגדש את אשתו ולנה עמו נפונדק כו', אפשר דלעולם הוי כשדיך). ואי נעית לימא אף ללישאל נחרא דרב ממניד אף נדשדיך והקידושין נטלין, חמס' התוס' שם כתבו דבין נעדי נביאה בין נעדי יחוד ליכא פריאות וי"ל דנעלי השיטה הג"ל יסברו דנעדי יחוד ליכא פריאות ואין הקדושין נטלין ואוקמי להנהו דלזכוכה גיטא נעדי יחוד. והדוחק שבדברים מובחר, דנמאל שהיואל מכלל דלין טענת חונס מרובה על הקיים. ובכדי למעט בשיעורא דיואל נאמר עוד דסברי דבין נלא שדיך ובין נשדיך בין נעדי נביאה ובין נעדי יחוד ליכא פריאות וממניד ונטלו הקידושין, אלא זהו רק אם ידעו שהעדים רואין אלא אם לא ידעו ליכא פריאות. והנה בש"ע אה"ע סי' מ"ג מוצא דנלא ראו המקדש והמתקדשת את העדים לא הוי קידושין ועי' נח"מ שם סי' י'. וליכא למימר שוב דנהנהו דלזכוכה גיטא מיירי נכה"ג. עוד זאת דמראשנים וחוס' נ"ג שם מוצא דאם אמר כדמרי וקידש אדעתא דרבנן אי"ל להפקעה ורק נלא קידש אדעתא דרבנן נאלט לידי הפקעה, ולפי' היואל מכלל דלין טענת חונס מועט ואינו מצי כלל דהיינו נלא ידעי שהעדים רואין ובדלא קידש אדעתא דרבנן. ועל מה שאמרו נסוגיא דקידושין שם נגדיה כרב ואזרי"ך גיטא כשמואל שמה השמו הראשונים ז"ל על שיטה זו יחקו לומר דהו רק נקדיש נשוקא ולא נביאה, ומקום יש לחלק נסגרא. ובשולי דבריו הקשה מע"כ נעמנו מינמות נ"ג ואם נעלו קטו והא רב ממניד כו', הרי דהוי קידושין. חמס' זה יתיישב עם מ"ש למעלה דנביאת יצמה אין הפקעה. ואגב ארסום זה הערה קטנה ממה שאני עומד עתה נמה שהניא הא"מ סי' אי סק"א משם המהרי"ט שהקשה אשית ר"י נרזילי דקטן שקידש לו אצוי אשה צריכה גט חזקן לאלם שלא נפניו מהא דקידושין (דף י"ט ע"א) נעדי ר"ל מהו שמיעד אלם לנטו קטן כו', אמר ר' זירא ת"ש איש פרט לקטן אשר ינאף את אשת איש פרט לאשת הקטן ואי אחרת מיעד אם כן מצינו אישות לקטן כו', אמר אבי הכא נכס בן חשע שמים וכו', ולהר"י נרזילי הרי יש אישות לקטן עיי' זכור. ור"ל דאף חכות נאמר

ז"ל דנפרק הנא על יצמתו אמרינן דאשה נקנית לבעלה נהעראה דממרינן קיהה קיהה מינמה כו', ותי' ז"ל שם דהתם נביאה שלאחר קידושין ולענין שעתשה נשואה דכיון שכבר היא קנויה נביאה כל דהוא נומרת נה אלא הכל נביאה דקידושין עסקינן ומשום דתחילת קנין הוא מסקינן דנענין גמר נביאה. וליכא למידק נביאה דקניא אחר קידושין היכי דמי אי דליכא חופה נביאה למה לי ואי דליכא חופה כיון שנביאת ליסור היא דהא קיי"ל הנא על ארוסתו נביית חמיו לוקה אינו נדין שחקנה דהא נפרק ארבעה אחין אמרינן דלפילו למ"ד מאמר קונה קנין גמור מאמר דהתירא קונה מאמר דליסורא לא קני כו', והעיר מע"כ דליסור זה הוא מדרבנן ואם נשנינו לא תקנה הנביאה ה"ג קידושין נביאה דעלמא יהו נטלין דרב ממניד על דמקדש נביאה. לא דמי כלל דהתם ליסור גמור והליסור הוא נביאה גופה והכל רק משום פריאות ואין הליסור נביאה גופה, ועוד דהתם נישואין קנין פשוט הוא וליכא למימר דליסורא דרבנן מנטלו משא"כ נביאה דקידושין אע"פ שגם זה קנין מגדרי הקנינים מ"מ כרוך הוא גם עם ליסורא דאמרינן דאסר לה אכולי עלמא כהקדש ומשוי לה לא"א אינו מן הדין שינטל (ועוד יתרה נה, דנעדים רואין רק כדרך המנאפים זהו כבר גופה של פריאות דנגדין עלה ואפילו אם נאמת לא יעול ונמאל דנביאה גופא אין תוספת פריאות). ואומנם דיש שיטה כזו דכל דמקדש נביאה קידושין נטלין מונחת נרש"י כתובות (דף ג' ע"א) ונודאי הוא מה"ט, אלא שיטה דחיה היא ורש"י כתב עלה דטעות גמור הוא ולא מצינו זאת בתלמוד. ואמנם לישאל קלילא נקט נאמרו דלא מצינו זאת והפרי"ח נהגהותיו הוסיף ואדרבא מצינו נניירור להיפוך נס"פ האשה שלום דנעדי גט כדאמרינן מאי קידש קידש נביאה ונותן גט וכן נפ"ק דסנהדרין דף י"א ע"א) גני אי חמס קדשי נביאה והאריך ר"מ גט מכולן וכן נמגדש את אשתו ולנה עמו נפונדק גיטין (פי"א ע"א) ונאמת אין אנו אחראין למשכוני נפשי' וליישב שיטה דחיה מכל הראשונים אלא מכיון דנפק מפומיה דרש"י ז"ל רק נלישאל קלילא דלא מצינו זאת בתלמוד משמעו דמקופיא דפירכא נמי לא נמאלה חנינא לן להראות פנים (אמנם פנים דחוקים) דיש מקום לדחות הסתירות קלת. ומתחילה נאמר דאע"פ דל"ק כלל נא כיליין דלין טענת חונס נגיטין מ"מ נראה לכאורה דליכא דוכתי דחיוי להיות יוצא מן הכלל ויש שם טענת חונס. דהרשב"ם נ"ג דף מ"ח ע"ב כתב דעיקר הענין הוא משום דכל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש והס' אמרו דלא ליהי קידושין ומתוך כך נמאלת מענמה נעילת זוטא. וה שייך רק נקידושין דעלמא משא"כ נמיינס אשת אחיו שאין נידו להתנות תנאים על נישואו ולתלותה נדעת דרבנן דהא אפילו שלא מדעתו ולאונסו קני, וא"כ כשמוציא את זו נגט אורת הדין נמננת שיהא לו טענת חונס אף לל"ק. (ואולי ה"ה גם נדפירא להדיא דלאו אדעתא דרבנן

ממעטי כיון שהאשה או הינס ראוין לנסוף להוליד וכו' וצ"י הנז' על יצמתו נמי מרניק דנקיט נביאה שלא כדרכה והערה א"ע"פ שאין מתעצרת בה עכ"ל וכתב הר"מ ציבור ש"י הרי"א דסבר נמי כהר"י דלא נעיק שיהא הנביאה ראויה להקמת שם אלא דהינמה והינס יהיו ראוין לזה למעוטי סריס וכו' ומקשה דלמנה לכה"ג שהיא מחייב לאון ואסורה אחר נביאה ראשונה א"כ אינס ראוים כלל להקמת שם דמה חילוק הוא בין אינס ראוים מחמת חסרון צנף או מחמת איסור וכיון שאינס ראוים אינו קונה נביאה ראשונה כיון שאינו ראוי לנביאה שנייה להקים שם. ושנו ל"ק דנביאה שנייה תהא מותרת, דליד אפשר להתיר הרי אס' ניהא שיהא מותרת שנו מקיים העשה נביאה ראשונה דהא ראוין להקמת שם כיון דשנייה מותרת, ושנו תהא אסורה נביאה שנייה דליכא עשה דכבר נתקיימה נביאה ראשונה, זת"ר. ודבריו ז"ל קשים דליד אפשר לומר שהרי"א סובר מחמת איסורא דרניק מיקרי אינו ראוי להקמת שם כסריס דא"כ אף לחליצה לא יעלו כסריס תמה, וכ"כ דמקרא דועלתה יצמתו גמרינן דעולה לחליצה כדכר גידל וגו' ה"כ הוא שלא תיפטר לגמרי, ז"ל דא"כ לכה"פ ליינס לא תהא רמיא כל עיקר כסריס תמה ואין קיי"ל בכל הני אס' נעלו קנו, הרי דרמין ליינס שלא כסריס תמה, ועוד דלא יחא אינו ראוי מחמת איסור חמור מלינו ראוי מחמת חסרון צנף וכס' שקיי"ל דסריס ניד' אדם רמיא ליינס משום שהיתה לו שעת הכושר ה"ג נאיסורא והכא היתה לו שעת הכושר קודם שנתמנה לכ"ג ולמה מדמי לי לסריס תמה, וכ"כ דסריס ניד' אדם שאני ידעין לה מסנרז דרנא דא"כ אין לך אשה שכשרה לינס שלא נעשה נעלה סריס תמה שעה אחת קודם למיתתו (ע"ט ע"ג) משא"כ נאינו ראוי מחמת איסור דליכא למילף מהא, ז"ל דסנרז דרנא הרי ידעין רק לשהי' המה סריס ניד'א ומכ"ל לינס סריס ניד'א וסנרזה פשוטה היא לחלק נביהם כמו שעמד ע"ז הרענ"א ז"ל נחי' והניח צ"ע, ונע"כ ל"ל דמכיון דחיק דהיתה לו שעת הכושר שאני ולא איכפת לן צ"י ממה ששמו מחוי אחרין דכללא הוא גס לינס, וא"כ ה"ה אף נשעת הכושר דאיסורא. וכן תמוה גס הייסזו לקושייתו דהא אס' נעלו קנו, כמו שמסיים נעצמו לשי' הר"י, ואינו ש"י הרי"א היא רק לההירא ולעו נההירא לא ידעו כלל מכל זה :

ל"ב נראה לי נציבור הענין לשי' הר"י והרי"א. והנה צטינו הר"י וכל הראשונים אט תופסים דמלת היינס מתקיימת נביאה ראשונה שהיא ניקיט לו ואינו תלי' כלל אס' ראויה היא להקמת שם או לאו דלא זו היא המ"ע. ויש לשאול א"כ למה והליך נתמעטו סריס ואילונית מלהקים לאחיו שם ומלא ימחה שמו כיון דלא זו היא המ"ע. ונ"ל דזהו רק מעין ראוי לנביה נעיק, כלומר מדלמר קרא להקים שם ולא ימחה

הוא מ"מ כשהגדיל יכול למחות כמנאר נכתות (דף י"א ע"א) גז' גר קטן שמתנין אותו על דעת צ"ד ואז הקידושין נטלין למפרע. והנה הא דממעטינן אשת קטן היינו דוקא כל זמן שעדיין הוא קטן, אבל מכיון שהגדיל אף שכשהוא קטן חייבין עליה כיון דתפסו בה הייעוד או היינס לרצ' אשי (ולר"י צרילי הקידושין) וא"כ א"ש דכיון דיכול למחות א"כ להתחייב עליה דהוי התראת ספק והש"ס נצי' לאוקמי ככ"ע וא"כ למה לי מיעוטא הא נל"מ אין חייבין. איצטא איכא למיחדי דכ"מ לענין קי"ל נדרבה מיניה דאס' נתמעט מקרא מתחייב ממוח ואי משום התראת ספק פטורין מדחיקי כחייבי מיתות שגנבין כר, אבל מ"מ עיקרא דקרא לאו להכי אלא :

ובסוף דברי הא"מ אני תמה, דמסיק לתרץ קושיית המהר"ט שאל היה מיעוט אשת קטן ע"י זכיו ש"ינה נמיתה היו תופסין בה קידושי אחרים וא"כ לא היה לי זכות ולא היה קונה אותה כלל ונמלא דלין אישות לקטן, אבל למסקנא דממעט ינס קטן אבל ע"י זכיו חייבין עליה מיתה ואין קידושי אחרים תופסין בה שנו היה ליה זכות ושפיר זכין לקטן. ואני תמה אטו נמיעוטא ינס כתיבא או זכיו כתיבא אשת איש כתיבא וממעטינן אשת קטן א"כ נכל גווי דליכא אשת קטן נתמעט וממילא נתמעט גס ע"י זכיו אלו היה אפשר. אך לדעת התוס' שם יש לדחות קצת וגס זה אינו עולה יפה כמנאר למעין ואין להאריך :

סימן ט

דחבם אחד

ע"ד מה שהעיר מע"כ נצמות (דף כ"י ע"א) איסור קדושה חוללת ולא מחייבת כר אלהה כר אלהה לכה"ג כר נשלח מן הכוה"ג כר אלא מן האירוסין לית גרידא הוא ינא עשה וידחה לית, וכתב התוס' הקשה רי"א דכיון דלין אשה מתעצרת מנביאה ראשונה אליך תתיינס דנביאה ראשונה ליכא הקמת שם ונביאה שני' אסורה ל"י כדקאמר לקמן כר. והקשה מע"כ כיון דסבר הרי"א דעיקר המלצה הוא הקמת שם א"כ גס נביאה שנייה תהא מלצה אלא כה"ג ותשטרי, הנה מלאחי להר"מ נחי' ליצמות שעמד על זה וציאר דברי הרי"א ליינס ממה שדמו דבריו נחסי' ח"ל ואורי' דלקי"מ דלא נעיק שיהא הנביאה ראויה להקמת שם אלא שהינמה והינס יהיו ראוין להקמת שם ולא ממעטינן אלא אילונית וסריס שאין ראוין להוליד לעולם אבל נביאה שאינה יכולה להתעבר נה לא

נת הקמת שם כיון שקנאה וקיי"ל ולקחה לו לאשה
כיון שלקחה הרי היא כאשתו לכל דבר (ל"ט ע"א),
פקעה מיני כנר מלאת יבוס שהיא מלאת רק
ניצמה וינמה אין כאן עוד אלא אשתו י"ש כאן,
וכך נטוץ דברי הרמ"ה נסנהדרין (י"ט): ח"ל מלאת
עשה ליכא אלא נציאה ראשונה כדכתיב ינמה
ינא עליה ולקחה לו לאשה ונציאה שקונה אותה קאי
מכאן ואילך רשות דכתיב ולקחה לו לאשה כיון שלקחה
נעשה כאשתו עכ"ל ומתחלה דנמנע לקיץ ינמה
כדרכה ושלא כדרכה שוין, אבל היכא דלריבין למלאת
ייבוס כגון לענין עשה דוחה לית נפרדים הם, שאין
דין הייבוס וקניינו דוחה לית אלא מלאת הייבוס היא
דחילה, ומשום כדרכה דליכא מלאת הייבוס (הייט
הקמת שם) דוחה לית, ולא תימא אפשר בחליצה
דחליצה יתקום ייבוס (דהיינו מלאת הייבוס) לאו מלאת
היא, אבל דין הייבוס וקניינו אין לו שייכות לדחית
לית ואף גם אין זו יתרון על החליצה דזה חה רק
מלאת דדין הוא וכיון דאפשר לקיים דין חליצה גם
מהיט נמי לא שייך צ"ח דחיה כד"ל דאפשר לקיים
את שניהם, והשתא שפיר הקשה הריצ"א באלמנה מן
האירוסין דאין כאן יסוד לעשה דוחה לית דנציאה
ראשונה שאינה נת עיבור ליכא קיום מייע של הקמת
שם נפועל ונציאה שניה לית נה מלאת דאחרי שקנאה
ונעשית אשתו נפקעה מיני מלאת ייבוס כל עיקר
כמש"ל וזה פרו כל התמיהות מעל הריצ"א, והא
דליטריך הריצ"א להזכיר כל עיקר מה שציאה שניה
אסורה ולא פריך נפשות דנציאה ראשונה דלא
מתעברה נה ליכא נכדי דחית לית ותיאסר, הוא
משום דאי אחרת דנציאה שניה מותרת הנה נצי"א דלי"א
למעך תחלה ה"ל נציאה ראשונה ושניה כדנר אחד
ומשעת נציאה ראשונה ה"ל נעידא משום דלי"א
נענין אחר ומשום הוצרך להנחה דנציאה שניה אסורה
ואין כאן דין דחיה כל עיקר, וכי"ת אי"כ מחי איריא
כי"ג נכל ייבוס דנתולה ליצעי מיעוד תחלה נכדי
שתקיים נציאה ראשונה מלאת הקמת שם, ז"א דהתם
דהיתרא הוא כדכתיב ולקחה שלא כדרכה אף
דליכא השתא הקמת שם ועיקר הטעם של דין ייבוס
יתקיים אי"כ או לא יתקיים אין צ"ח כמש"ל, משאי"כ
הכא:

ועד"ן יתיישב מה שהוקשה לי בנתיבי דעמות (דף
קרי"א ע"ג) בנדרת הגאה מינמה כופין אותו
לחלץ לה (דלי"א לייבוס דאין עשה דוחה לתריע),
וקשה דהא אפשר לייבוס שלא כדרכה דלית לה הגאה,
כמש"ל רש"י נסנהדרין (דף ק"ח ע"ג) צ"ח שגא על
אשתו שלא כדרכה חייב ופירש"י מתוך שאינה נהנית
נדנר וכו' וכי"כ תוס' יומא (דף פ"ג ע"ג), ועיין תוס'
סנהדרין שם (ד"ה מי ליכא) אם תענה את נטותי שלא
כדרכן וענה שלא כדרכה, ואי"כ אפשר לייבוס מלאת
ייבוס קדומת לחליצה ואח"כ כופין אותו לחלץ.

שמו ילפינן דבראויין להקים שם מיירי קרא ולא נציין
ראוין, ויתר מזה י"ל דאף אומנם טעם המלאת הוא
להקים לאחיו שם חסו עיקרה של המלאת מי"מ לריבין
אנו להנחין את היסוד דהתורה הטילה על האדם את
המלאת רק נמנעה שנינו, כגון נמנע שפיר שאין צד
האדם עיקר הפרייה ורק המעשה שנינו היא המלאת,
והכא נמי הקמת השם אינה צד אדם ועיקר המלאת
היא המעשה שנינו שמתנאה ליד כך, וכיון שכן
מתקיימת המלאת נציאה לחוד, וכיון שהנציאה לחוד
היא המלאת נכנסת היא תחת נדרי הדינים מהי נציאה,
וכיון דהעראה ושלא כדרכה שמה נציאה שפיר
מתקיימת נה המייע כנציאה כדרכה וניקנית לו.
ועי"כ מוכרח לומר כדרך השני, דנחא דאמרו גזירה
נציאה ראשונה אטו נציאה שניה הקשו הראשונים
לח"ל למימר אטו נציאה שניה נציאה ראשונה גופא
ימא גזירה תחלת נציאה אטו סוף נציאה שהרי אינו
מלאת עליה אלא לקנותה נציאה ותחילת נציאה
קונה ניצמה, ותרצו דאע"ג דתחלת נציאה קונה מי"מ
אף נסוף נציאה מלאת קענין דנענין להקים זרע לאחיו
ואין תחלת נציאה כדי הקמת זרע, (לשון הר"ן נמי
לסנהדרין י"ט ועוד רבותא ניצמות ונסנהדרין).
ולכאורה הרי הדברים סותרים זל"ז, ולפעמי"ל הוא
מוסבר, זהו ל"ה הר"י ודעמי"י, ולשיטת הריצ"א נאמר
דנודאי סבר נמי דדוקא אינן ראוין מחמת חסרון
שננופס כסרים ואילונית נתמעטו ולא אינן ראוין
מחמת איסור, ונענין המלאת סבר דעיקרה הוא רק
הקמת שם והיא מלאת כמלאת פיר שכל האדם אומנם
מוטל רק נמנעה שנינו אבל אם לא הוליד עדיין את
המלאת רונת עליו עוד עד שיוולד אי כנ"ש אי כנ"ה
לכל חד כדלית ליה, והי"כ אם לא נה נציאה ראשונה
לידי הקמת שם היתה רונת עליו לעולם מלאת הקמת
שם מלאת כנפיר ונאופן כזה היתה גם נציאה שניה
מותרת נחייני לאוין משום עשה דוחה לית, אלא דיש
כאן ענין הפוטרו מהעשה ומחילת האוסרו נח"ל משום
דנציאת ינמה איכא שני דברים, אף עיקר המלאת של
ייבוס, דהיינו הקמת שם נ) דין הלקיחה לאשה שהוא
גם דין מקייני האישות ניצמה (שלא כנ"ש דעלמא דלית
נהו גם כסף ושטר). והיינו ינמה ינא עליה ענין
המלאת, ולקחה לו לאשה ענין קנין האישות, והנה נמנע
לענין הראשון היינו למלאת הייבוס שעיקרה הוא הקמת
שם נודאי מתקיימת רק כדרכה ולא נשאל כדרכה
והעראה, אולם ננוגע לענין השני הוא קנין האישות
הוא נכנס לפרטי דיני הקיינים וזה קיי"ל דלא
כדרכה והעראה נמי שם נציאה עליהן ומחילת ינמה
ניקנית נהו כמו נציאה כדרכה, וכך מנארת דרש
ח"ל (דף ק"ד ע"א) ינמה ינא עליה כדרכה, (דהיינו
קיום מלאת הקמת שם) וכדנציאה התם אינן ינמה
ינא עליה מלאת, ולקחה שלא כדרכה, דהיינו ליקוחין
מענין קנין האישות, ענין תפיסת קידושין, (עיין תוס'
ח' ע"ג סו"מ כל היכא), ולכן אחר נציאה ראשונה
נכל אופן צ"ח שהיתה נת הקמת שם צ"ח שלא היתה

הכתוב לכדרכה וכיון דלעניני צילה ואישות הקיש הכתוב שלא כדרכה לכדרכה איכ דרך אישות הוא וכיון שכן אינה דרך עצמות ולכן אין שפחה נקנית זה. ונמצא דלדרכה למסקנא אינה נהנית בשלל כדרכה והוא כרש"י ותוס'. זה ברור ויפה לציבור הסוגיא מזה עלמה וליישות דברי הראשונים ז"ל ואיכ תנן לדון איכ אף למסקנא קשה נמחרי יצמות אחאי כופין אותו לתלון והא אפשר לייסם שלא כדרכה. ולפי דגרינו הראשונים נצילה שלא כדרכה דלאו נח הקמת שם היא לא עדיפא מחלינה ואינה קודמת לה נחאל. ובר מו דין איכא למימר דכשם שאמרו בח"ל גזירה נצילה רחשונה אטו נצילה שניה הי"נ נחאל גזירה שלא כדרכה אטו כדרכה.

וראייתי להרשב"א ריש מכילתין שהנ"ל ראי' ממתניתין דעודת הנאה מינמה למה שחידש שם דהיכא דדבר אחר מעבד מליבם לא מיקרי איטו עולה לייבום ומשריה שפיר עולה לחלינה, ח"ל והרי זו כעודת הנאה מינמה נחיי נעלה דתנן נפ' ג"ש כופין אותו שיתלון לה והרי זו אינה עולה לייבום דנר תורה דקיימא עלי' נלאו ועשה ואעפ"כ עולה לחלינה משום שדבר אחר גרם לה ליאסר עכ"ל. הרי שחפס דאינה עולה לייבום דית' ולא משום גזירה והשאלה חקשה עליו מה שכתבנו דעולה היא לייבום דית' למסקנא דקידושין נשאל כדרכה ולהירושלמי מן הגז ומה שנתרן להירושלמי משמש דחייב לסייעתא דיד' ממתניתין, וחולי י"ל דמית' יש הנאה של דימוס הנוף ואפשר דלזה כיוונו החוס' יומא נאמרס דאי אפשר שלא תיהנה קתא. נר מן דין קשה קתא לפימ' שחפס הרשב"א ז"ל גופא להלן (דף כ' ע"ג סודיה אלא מעתה) דלמסקנא דח"ל רמין לייבום דית' אחי קרא דנר גידל דיש לך ינמה אחרת שעולה לחלינה ואינה עולה לייבום לחייני לאו ועשה כנה"ג. ומאי פריך דלא לינעי חלינה ומאי סייעתא היא דליסור דנר אחר גרם שאל, ואיכ ננידון דיד' משום דנר אחר דקא גרם נעשית לגני' אשת איש והיכא שאינה עולה לייבום מזה ליסור איש אינה עולה גם לחלינה. ושאל סבר הכא דלא כדמסיק דף כ' אלא דחייני לאו ועשה אינן עולין לחלינה ונ"ע:

ויש להעיר נמחרי שאל עסוקין זה, דהתוס' הקשו נלאחר לי יום מתקשין ממנו שיתלון לה מה הוא מפסיד אם חולן לה ולמה אין כופין כדי להתירה. (כנראה הוא משום דתנינן נחוספתא דנ"ב פ"א סה נהנה זה לא חסר כופין על מדת סדום וכן מפורש נחוספתא הראש"ש). והרעב"א ונמוק"י תרנו מפני שהאל יכול לטעון אע"פ שנתן לה גט אינה אסורה נחורה וחולי תחפיים ותחור לי ואינו רוצה לאסרה עליו נחלינה. (הגרעק"א ז"ל דגריח הקשה ע"ז דהא שוויי על נפשה חתיכא דליסורא. ויש לדחות שאל תאמר אמתלא). וקשה נבנא דעודת הנאה מינמה

דף אהנס דסוגיא ערוכה היא נקידושין (דף כ"ג ע"ג) אלא מעתה שפחה כנענית תהנה נצילה כי קאמרין זה נהנה זה מנטער הכא זה גהנה זה נהנה הוא שלא כדרכה ומאי איכא למימר אחר ראנ"א דמן אחא מלן לימא לן דלאו הנאה אית להו לתרווייהו ועוד משכני אשה כתיב הקישה הכתוב כדרכה לשלל כדרכה. (פי' ומה מוכח דאית לה נהנה כדלמארין נצ"ק (דף ל"ג ע"א) ונכרתו הנפשות העושות מקרב עומם הנאה לתרווייהו אית להו דליכא לפרש דכשם שלא קנה כדרכה הי"נ שלא כדרכה דמאי שייטא דהיקשא דציאות לענין קנין שפחה דלאו מדין נצילה הוא קונה אלא מתורת שימוש ומאי שייך היקשא לכאן הא כדליתא והא כדליתא, אע"כ שהכוונה היא דמה מוכח דאית לה הנאה). וכבר העיר ע"ז הגרעק"א ז"ל בגליון הש"ס שם. ולפי"ז למסקנת הסוגיא נקטינן דנהנית ולא קשה נמחרי דנמות. אבל עדיין יקשה לפי הה"א דאינה נהנית הי"נ יפרנסו נמחרי דנמות, ואפילו לפי המסקנא קשה מירושלמי ר"פ הנא על ינמותו ינמה יבוא עליה כדרכה ולקחה לו לאשה שלא כדרכה וינמה אפילו מן הגז, ומן הגז היינו כעין דרך אינרים כמו שפי' נפ"מ וקה"ע (והט"נ) מהדורית חלצה"ע ס"כ פירש מן הגז להעראה והוא תמוה מאלו, ונרידנ"ז שאל הירושלמי פירש בדרך מחר והנכון כמו שפי' הקה"ע זהו כעין דרך אינרים) דלא איתרני ממשכני אשה ואיכא מסתמא לית לה הנאה דליכא הוכחה ממשכני אשה, ואיכא אפשר לינומי כה"ג. ויותר מזה, דמסוגיא זו הן קשה על רש"י ותוס' שכתבו דנשאל כדרכה לית לה הנאה ונסוגין מסקינן ואית לה הנאה, והג"ל לומר, דעל מה שכתבנו דמהקישה הכתוב כדרכה לשלל כדרכה מוכח דאית לה הנאה כההיא דנ"ק קשה דלא כן כתבו התוס' יומא שם דחייב שעל הנצילה איטו חלוי נהחלט נהנאה וקשה טונא מה שעמדנו זה מלי שייטא דהיקשא לכאן, וכן קשה הלשון ועוד דאם להוכחה נאה דיש לה הנאה היינו כדלמארין מקמי הכי מלן לימא לן דלאו הנאה לתרווייהו אית להו ולא שייך ע"ז לשון ועוד דמשמעו הפשוט הוא ועוד אפי' לא תימא דהנאה אית לה. ולכן נראה לי ברור דציבור הדבר הוא כך. דקנין דליירינן נ"י החס הוא קנין חקא שנענדים ופריך דשפחה כנענית תהנה נצילה שהוא משתמש זה, ונחקה נעין מלאכה שהיא בדרך עצמות כח"ש הראש"ש שאל חפר לו נגדים או עשה לו אחת מן המלאכות לא קאלו. והוא משום דנעין מלאכה שנדר ענדות דוקא (כמו שנעל גדר ופרץ נעין דרך נעלים דוקא) משריה כתב הרמב"ן ומא נקרבנ נחנאל שם שאל הוליד כליו אחריו למרחן אע"ג דלאו שימוש גופו הוא מהי כיון דמלאכת ענדות היא. חיה דמשני הש"ס כי קאמרין זה נהנה זה מנטער פי' זה הו דרך ענדות משא"כ זה נהנה זה נהנה ולכן זה דרך ענדות, והיינו נמי פירושא דתירוצא דהקישה ובר פי' אפיית דאינה נהנית הרי הקישה

חנן זניי זניא. ואיכ אפיל דהרינ' חיל זש' נעל העיטור האנא זניי חרימ וברמיא סי ריה סימ דעד כאן לא אמרין תלויה חנן זניי זניא אלל זאנסוהו למכור אלל זאנסוהו לקנות לא קני, ולכן סנר דהא דכתבו התוס' שיכפואו זיד לקבל חן כוונתם לדינא דתלויה חנן דהא הכא תלויה וקני הוא, וסנר הרינ' דנכוהה גדולה לא סימיו התוס' כהרשניא עד שיאמר רואה אני וכר משום דללו לדינא דתלויה חנן נכחונו כמ"ש, והרשניא שסיים עד שיאמר רואה אני ומצואר שהוא מדינא דתלויה חנן חיל לשיתו נח' לקידושין (דף ז' ע"א) דגם תלויה לקנות קני ושפיר ניחא לי לפרוש משום דינא דתלויה חנן וצאמר רואה אני, ואין דברים אלו להרינ' מדברי התוס' אלל מדירי ולכן נסתייע מתוס'. וצמק"א נ"מ דדברי נעל העיטור ואכמ"ל.

סימן י

פירורי יבמין

[הערות אחתלתיות שנרשמו לראשי פרקים בכדי להסיק מסקנות ונשארו צעין פרודות לא מוסקות].

(א) **ביבמות** דף ג' ע"א נתום נריש העמוד ונת אשתו היכא דנכנסה לחופה ולא נבעלה נראה לר"י דחייב על נזה אע"ג דערות אשה ונתה לא תגלה כתיב דמשמע ציאה דסנרא הוא דאין תלוי צניאה כו' ואין סנרא לומר דנדרווייהו תליא מילתא עכ"ל ויש להעיר לסייע מהא דלהלן [דף י"ז ע"ג] שומרת יום שמתה אסור צאמה חזקה הרי לא עדיפא מנכנסה לחופה וש"מ כהר"י. אולם לפי"מ שעלה על דעת הר"י דילמא תרווייהו לריכי קדושין וציאה י"ל דגם צניאה דלפני קידושין סגי לקיים לגלות ערותה ואפשר צנימה שכבר צא עליה לפני נשואי אחיו. וז"ע:

(ב) **דף ג' ע"ג** לרב ולרב אסי ליתניגהו לפי שאינה צנרת צרה. והנה להלן דף י' ע"א הקשו התוס' ד"ה לעולם דאי מורו רבנן לריא דקידושין בחוץ מפלוני כדמסקתא ליה לאזני נגטיין דף פ"ג ע"ג ליתני נמי צמחיתין אשת איש דמשכחת לה אפילו לרבנן כגון שצא ראובן וקדשה חוץ משמעון וצא שמעון וקדשה סתם ומת שמעון וכו' ותירצו דלא קרינן גני אשת המת דכנר נאסרה עליו מקודם וכו' וקשיא לי **לדכתי** ליתני לדרג ומשכחת לה צנרת צרה צנרית דמשכחת חוץ מאלה אחד או יותר דלא אסירא גני כמו לעלמא דכיון דאמר חוץ אינה אשת אח לגני ומתו הני ונפלו קמי אח שלא נכלל בחוץ :

דהא נתנה אלנע כר אחאי כופין אותו לחלוץ והא אפשר שאיכ תלך אלל חכם ויחלל לה פתח ויחירה והיתה וותרת לו וע"י החליטה מפסיד. ומתוך כך קשה בשנים על הרשניא שרצה לומר שתיקן כעשה ולימא ותיפטר חף בחליטה, והרי צמגש נעל מנת שלא תבעלי לפלוני אסורה מדרבנן לכל העולם צחיי פלוני דחיישינן שמא תבעל לו כמ"ש התוס' נגטיין (דף פ"ג ע"ג ד"ה שר"א חתיר). ונגטיין (דף ל"ה ע"ג) אמרין וניחוש דילמא אלה לגני חכם ושרא לה, ואיכ ה"ג ניחוש מדרבנן דילמא אלה לגני חכם ויחירה ונעקר הנדר מעיקרו והרי היא יצמה לשוק. ואי דנריך לפרט הנדר ולא יחירה החכם כדחשני נגטיין שם מחוץ ליתא דידע החכם שנפטרה צניל הנדר מיינדה, ועוד לר"ג דסנר התם דל"א לפרט הנדר יקשה, ולמה פריך הרשניא צפשיטות דלא תינעי חליטה ונסתייע מזה לנידונו דילמא הך חליטה מדרבנן היא כמ"ש. ויש לדרות דדוקא התם צנעוה אלמנה דחושדן אותה שתפסה דרי ה"ג חיישינן שתלך לגני חכם כו' משאיכ הכא למ"ל לשאול ולגרוס איסורא לה ולנעלה :

ואשר נבעת צניאור דברי הרמב"ם (פ"ה מחובל ה"ו) דסך חיו משלם ע"פ עצמו והוא תמיה דמחון הוא ואחאי לא ישלם ע"פ עצמו והוא לך דאין דמים לנן חורין והרי הוא משלם יתר על שו"י משו"ה הוי קנס, ואני שמעתי ולא חנן, אטו הא דאין דמים לנן חורין משום גריעותא הוא דאין שו"ה, איכ לכ"ע דסנרי טק מחון הוא כשצמין אותו כענר נמכר נשוק אטו משלם יותר משו"י, הרי הענין הוא להיפך דאין דמים לנן חורין לפי שכל המחון שנעולם לא יספיק לשלם שווי של נפש אחת מצנח וכל חפצים לא שוו זה והיאך ישלם. לכן צמין אותו כענר דהיינו המחיר היותר פחות. והמ"מ הרבה להקשות על דברי הרמב"ם ועיין פ"ה מסנהדרין ה"ח ונתום סנהדרין (דף ג' ד"ה שלא) ויש זה איה דברים לא מבוררין אלא :

ובבבוצע להצ"י אה"ע (ס"י קמ"ג) שהביא דברי מורו הריצ"ח ח"ל דלמ"ד נתינה צע"כ הוי נתינה אפי' שלא קיבל חן חש זה שאין חיות אלל על הנותן ליתן וכן משמע מלשון התוס' שהקשו ח"ל מכלל דנעלמא נתינה צע"כ הוי נתינה ואיך דהשתא לא מפליג בין צפניו בין שלא צפניו כו' איכ למה ה"י נטמן צראשונה כו' וגם אם היה צפניו יעשוהו ז"ד לקבלם צע"כ עכ"ל כו' ור"חית מי שהשיג עליו כו' דמה שרצה לדקדק מדברי התוס' ליתא דמה ענין עיטוי ז"ד שכופין אותו עד שיאמר רואה אני ומחיר הצית לנעלים לנתינה צע"כ כו' וכמ"ש הרשניא כשהביא דבר זה בשם התוס' כו' שהיו ז"ד כופין אותו עד שיאמר רואה אני כו' עיי"ש, י"ל ליישב דהא דמהני כפיית ז"ד מצואר צניי (מ"ח ע"א) דמשום דחייב לשמוע ד' חכמים או שמחוייב לעשות הדבר נעצמו הוי כמכר וצמכר קיי"ל תלויה

יש נה כר ואינא חמי נשואין יש נה נזנות כדנר המנוח
דאמר המנוחא שומרת ינס שזינאה אסורה לינאה ונראה
שכדן סוטה הוא לכל פרטיה ואיכ לרנ דאמר סוטה
טומאה כתוב נה כערוה מכיון שזינאה ונטמאה לריכה
למפקע זיקה כתנאור להלן (דף ח' ע"א) כי אינטריך
עליה היכא דנשא מת ומת ואח"כ נשא חי ואיכ קשה
מודתן נפוטא (דף י"א ע"א) אמן שלא שטיי מרוסה
וכשואה ושומרת ינס והרי אס זינאה בעורה שומרת ינס
פקעה זיקה לרנ וקיימא נאשת את וממילא אינה אשתו
מכניסתו דלא תפסי נה קדושין ואין כאן עיקר שנועה
וממה יגלגל והרי ממ"נ הוא אס לא זינאה למה נשניעה
ואס זינאה הרי לאו אשתו היא ואינה חייבת עיקר
השנועה ואין לנו ממה לגלגל וז"ע. ועיין נשנאות
רע"א סי' ר"ו ונזכרתי שש"נ רננו הגאון מחוה"ג
מוהר"ם זצ"ל העיר על דברי התוס' נ"מ ל"ז ע"א
ד"ה ניום אס יש גלגול שנועה נאופן זה שלד החיוני
של טענת הגלגול אין מקום לעיקר השנועה:

ג) דף ח' ע"ג תורה כל היכא דאיכא תרין לקוחין
כ"ו. ועוד תימא דהשתא ליכא נזרת ערוה כרת
ואיכ תינעי חלינה כמו חייני עשה וכו'. לא נתנאר למה
לא תהא נה כרת והרי כיון דכתיב ולקחה למעוטי היכא
דליכא לקוחין לכל חדא מתרווייהו ממילא לית נה דיני
ינאס ונאשרה נכריתות דאשת אח ועד כאן לא מרבינן
חייני עשה לחלינה אלא חייני עשה מד"א ולא היכא
דמיעט קרא מינוס נלאון עשה. ולהדיא מנאר נתוס'
להלן דף י' ע"ג ד"ה איהו הוא דקאי נלא ינאה דמשרה
החולץ אינו אלא נלאו משום דאייתר קרא לנתקה מכת
ללאו אלא היכא דלא אייתר נאשר נחיונ הכרת וכן נדף
מ"ד ע"א דפריך ויניס לחדא ונחלוץ לחדא ומשני כל
שאינו עולה לינוס אין עולה לחלינה והתם נמי אפקעה
קרא נלאון עשה בית אחד הוא נוגה. כמ"כ נתיירוס
דחייני עשה אייתרנו לחלינה ואית נהו זיקה קלת הוי
נכלל ולקחה ואיכ נזרת ערוה ע"כ לא נעיא חלינה דאי
נעיא הוי נכלל ולקחה. לא מנאר אח"י לא תיסגי נמאי
דהערוה לחודה אינה נכלל ולקחה ולהכי לית כאן דין
ינוס. ויש ליישנ אלא הדוחק מנאר.

ובתירוצם נסוה"ד דולקחה משמע לשון תפיסת
קדושין הלכך חייני עשה דתפסי נהו קידושין
הו נכלל ולקחה נמי יש לדקדק על מה שכתבו נדף י'
ע"א ד"ה לעולם ח"ל ואית ליתני איא שפוטרת לזרתה
כגון דאמר לה הרי זה גיטך ע"מ שלא תנאלי לפלוני
וכו' ולמאן דנפקא ליה מאחות אשה כיחא דל"ד הכ
לאחות אשה דע"מ שלא תנאלי שריא לי נזנות וע"מ
שלא תנעלי לי יכולה היא להתקדש לו ומיאו למאן
דנפקא לי מולקחה כל היכא דאיכא תרי לקוחין קשה,
ומשמע דאף נע"מ שלא תנעלי דמותר נקדושין לא
כיחא אלא למאן דמפקא מאחות אשה ולא למאן דמפקא
מולקחה ולפ"ש הכא דולקחה משמע תפיסת קדושין
הרי שפיר כיחא דהכי נמי נע"מ שלא תנעלי כיון וזתפסי

ודנה על דרנ אסי אפסר לומר דיספור דרנן לא מודו
לר"א אף נקידושין והוי פלגתא ויספור רב
אסי דנפלתא לא מיירי רב או יספור דנקדושין אף
ר"א מודה דלא מהגי נחידנעלי לן התם נגיטין או
יאמר דפלגתא דנחלי היא לקמן דף ט"ו ע"א הכיר נה
ולא הכיר נה איכא נגיטין ע"י. אלא לרנ דלא מנינו
מאן דפליג עליה תהי להי אמוראי דסברי דליירי רב
נפלתא ליתני להא נזלאמר חוץ או לרי אלא דמספקא
ליה אי פליגי רנן עלי דר"א נקדושין לפשט מהא
ותירוצ התוס' לא ש"ך כאן, כמונ.

וקצת יש ליישנ דנהא דרנ דזרת סוטה אסורה מ"ט
טומאה כתיב נה כעריות כ"ו לקמן י"א ע"א
נחלננו הראשונים ז"ל דסוגיא זו סותרת לסוגיא
דסוטה דף ה' ע"ג אח"י תתייבס נמי ינמי אר"י
אמר קרא וילאה מנינו והלכה והיתה לאיש אחר
לאיש אחר ולא לינס וכתבו התוס' ינמות דף י"א
ע"א ד"ה זרת סוטה דדוקא גני סוטה ודאי כתיב
טומאה ואינה עולה אף לחלינה כערוה אלא נפוטא
ספק לא כתיב אלא שעשאה הכתוב כודאי לחומרא
ולא לקולא ולהכי חוללת ולהכי תמהו אח"י דאמרינן
נפוגיא דסוטה ותתייבס נמי ינמי ויש ליישנ דהא"נ
דהוי מני לשנויי דלחומרא עשאה הכתוב כסוטה
ודאי ולהכי לא תתייבס לחומרא אלא דקושטא קאמר
מקרא לאחר ולא לינס דנ"מ טונא נגיטין דאלו
לטעמא דלחומרא הוי כודאי אס נתינמה תינעי נס
נט דלקולא נאשרה ספק ומקרא דלא לינס עקרה
תורת ינוס כל עיקר ולא נעיא נט. והנה התוס'
סוטה שס ד"ה לאחר [קמא] הוכיחו מהא דערבין
דף כ"ה ע"ג דטעמא דכתב רחמנא איש הא לאו הכי
הויא דאס מוכר לאחיו לאו אחר הוא ולפ"י אחינא דנס
הכא המיעוט הוא לאחר ולא לאחין בין נמקום ינוס בין
שלא נמקום ינוס. אלא דמכיון דשלא נמקום ינוס אין
נ"מ דניכר"נ אסורה משום אשת אח וממילא ננוע זה
רק לינס והא דלא לינס לאו פירושא דנעקרה תורת
ינוס אלא דקיימא נלאו הנא מכלל עשה דהוי עשה
ולמסקנא קיימא דרשא דרנ גידל דיש לך אחרת שעולה
לחלינה ואינה עולה לינוס להלן (דף כ' ע"א) לאיסורי
עשה ונפוטא ודאית דהוי כערוה אינה עולה לחלינה:

ולפ"י נמאל דאף זה שאמר עליו חוץ אף דלגביה לא
היה אשת אח ולאו ינס הוא מ"מ י"ל דלאו אחר
הוא וקאי נאסור עשה ר"ל אף דאיסור אישות של אחיו
ליכא לגבי מ"מ איסור שהי רובץ על המת מנד סוטה
(בין סוטה ודאי ובין סוטה ספק שעשאה הכתוב כודאי
לחומרא) דאיסור זה אינו מקושר עם ענין החוץ של אחיו
ודי לה נמה שהי האישות שלו לגבי הנבעל איסור זה
גורם לאחיו שאינו אחר למיסק עלי נעשה ויספור דאי
דאסורה לא קתי ואינה נזרת נרה, ודוחק:

וי"ש להעיר מהא דלהלן (דף נ"ב ע"ג) אומר רב גידל
אחרנאי אומר רב ינמה קדושין אין נה נשואין

זה קידושין הוי בכלל ולקחה ויש ליישן והכל כנות
 התוס' הלא משום דהאיסור הוה קל דתפסי זה קדושין
 משליכ התם דהאיסור הוי חמור ולא תפסי זה קדושין
 מחמתו אלא דנשעת הקדושין עדיין אין כאן דבר
 האוסר. ונדברי התוס' התם יש להעיר עוד נמי
 ואע"ג דאסורה לכל אדם אפי' לר"א מדרבנן
 עד שימות המתגרש או הפלוני דחיישין שאל
 תנשא לו לאחר שתחלמן או שתגרש כר מ"מ
 לוי דקתני נמי דלי כדאמרי' לקמן קשה דלתני
 נמי להך, שהיו יכולים לדקדק עוד יותר ולהקשות
 אף למאן דלא תני דלי וכגון שהיו האחים כהנים והאשה
 היתה מפסולי כהונה והאח שנשאה ה' חלל, ונכזה"ג
 לא חיישין שאל ישאלה כי היכי דלא חיישין נאנא ואנדי
 משום שאסורה להם ונודלי דאין לחלק בין אסורה
 נאיסור כרת ובין אסורה נאיסור לאו.

והמהדרש"ל תמה דהכא כתבו התוס' דחיישין שחא
תנשא להפלוני ונגיטין ריש המגשר [דף פ"ג
ע"ג ד"ה שר"א] כתבו דלא חיישין שחא תנשא ולא
הווי ללא תנעלי דחיישין שחא יעלנה נאזנס. ולדעתי
יחא פשוט דהתם הטשא הוא אינא דעלמא אכל הכא
הוא אחי הנאסר מהמגשר ואס תתאלמן מהמגשר וימות
אחיו הרי ינמה נקנית נע"כ ואין חילוק ביניה ובין לא
תנעלי וא"כ אסור אחיו לישאנה שחא ימות המגשר
קודם ואח"כ הוא עד שיט לתמוה על המהרש"ל שלא
הרגיש בזה. ועפ"י יאל לנו דין חדש דאף לר"א לא תנשא
אלא לאיש שהו זר להנאסר אכל לאחי הנאסר לא תנשא
אף דאמר ע"מ שלא תנשאי דחיישין כמ"ש. ולכאורה
אכתי ה"א אפשר ללמד לקיים דברי המהרש"ל כיון
דהתוס' קיימי השתא דע"מ לאו שידורא הוא א"כ כיון
שישאנה נע"כ אשתכח דהוא אשת איש מעיקרא ולא
תפסי נה כלל קדושי אחיו ולאו ינמחו היא ולא תפסי נה
קדושי נע"כ. אכל זה אינו דהא נע"כ צריכין אנו
לזוהמי דליכא עוד אחים שהמגשר לא אסרה עליהם
דא"כ אינו נצרת נרה וכיון שכן נודחי אסור לי
לקדשה שחא ימות המגשר קודם ואח"כ ימות הוא
ויינמנה אותו האח שמוחר נה ואח"כ ימות גם זה

ויצטעהנ צעל כרחה האט האווא שאסרה עליו המגשר
ואף דיש עוד לזייר שיקדש חוץ מחמיו שלא חסרה עליהם
המגשר וכשימות לא יוכלו הם ליצמה נע"כ ילגני דידהו
ללאו יצמה היא וכיון שלא תהא מקודשת להם אי"ל לה
צחא לידי יצמון וקידושי נע"כ של האט האסער
מהמגשר, מ"מ הרי התום קיימי הכא על מחתי לחור
דקתי נה רק צגט אזל נקדושן אימאל לא מהני כלל
חוץ כדמנעיה לי נאחמא לרי' אזל גניטין (פינ:)
נקידושן היאך תינעי לר"א כו' וסלקא לר"א נאצינעיא
וראו התום' להקשות דאף אי נימא הכי תקשי ולא נאחו
השחא לחוץ נקדושין. תדע דנחת הכי מהני מחוץ
נקדושין אזל השחא לא איירי אזל נחוץ דנט ונמאלו
דברי התום' נכונים. תו כתבו התום' התם דאי מורו
רצנן לר"א נקדושין וכו' ליחסי אשת איש דמשכחת לה
אפי'ו לרצנן כגון שגא ראוון וקדשה זון משמעון ונא
שמעון וקדשה סתם ומת שמעון ונפלה לפני לרי' אחיו
וכו'. ותיירו ולא הרינן לגנאי אשת המת דכנר נאסרה
עליו (לפני קדושי אחים) ולכאורה אפשר לאוקמי
כגון שקדשה אחיו תחלה חוץ ראוון ואח"כ קדשה
ראוון ולא שייך תירוס (ואולי לא תפסי ודאי' ראון
אזל לאוסרה על האט המקדשה שהיתה מותרת לו אזל
להני שהיו אסורים משום אי"ל מור המקדשה הראשון
אינה נאסרת השתא משום אי"ל ומור מקדש השני) ועין
דף פ"ד ע"ג וב"ח קסנר האי תנא נישאין הראשונים
מפילין ונע"ק :

וְלַחֹסֶם קוֹשִׁיָּא נִתְרִיחָא שֶׁל הַחֹסֶם יָעֵב דֹּהֵא דְלִמְרִינָא
לְהֵלֵךְ דָּף י"ע צִד אֲמַר לִי ר"ל לִרְיִי לְלוֹי דְלִמְרִינָא דְלִי
נִמְיִי קִתְּנִי לִיתֵּנִי הַחוּלֹן לִינִמְתּוּ וַיִּחַר וּקְדָשָׁה וּמַת צִלָּא
נָגִיס כִּי אִלֵּל לִפִּי שְׁלִינָה נִזְרַת צָרָה וְהָרִי הֵיךְ מִשְׁכַּחַת
לָהּ כִּנּוֹן שְׁקָדָשָׁה רָאוּנֹן חֹק מִשְׁמַעוֹן וְלוֹי אֲחִיו וּמַת רָאוּנֹן
וּחֻלְצָן לֵה יְהוּדָה אֲחִיו וְכִשְׁלָה שְׁמַעוֹן שְׁלִינָה אֲסוּרָה לִי
דְכִין שְׁמַר רָאוּנֹן חֹק מִמֶּנּוּ לֹא הוּיָא לִנְגִי אֲשֶׁת אֲחִי
כֻלָּא כְּמִשׁ הַחֹסֶם גִּטִּין (דָּף פ"ב ע"ב ד"ה אֲפִילָא)
ח"ל אֲנִל אִי אֲשֶׁת שְׁנֵי מַתִּים דְּלִמְרִיחָא כִּי כִּנּוֹן שְׁקָדָשָׁה
רָאוּנֹן חֹק מִשְׁמַעוֹן וְלוֹי אֲחִיו כִּי אֲשֶׁת שְׁנֵי מַתִּים
לֹא מִאֲסוּרָה לְלוֹי שֶׁלֹּא אֲסוּרָה עָלָיו כִּי, עכ"ל.)

(*) הערה: ואנן לעיר כאלן געטיין (דך מ"ב ע"א) חני' שפחה וחני' נ"ח שנתקדשה לראובן ונשאתהרה וחררה ונשאתה
לשמעון וחררה שניהם מחיבת ללוי ואין חני קורא נה אשת שני מתים וכו' וראיתי נס' חני מלחמים ס' מ"ד סק"ד
שהיה חסד הפני' שהקשה ולכתי שוכחת לה אשת שני מתים בשלל בשתהרה וחררה ונתקדשה לשמעון וקדושי שמעון ממי
תפסי נה כיון שאין חייבים קדושי ראובן אלא משום ללוי ושמעון כחייבי לראובן דעלמא קדושים וטעמים נה. ותיקן דהא
דקיי"ל קדושים תפסים נח"ל היינו נח"ל דעלמא אכל ע"י קדושים וכל"ה חתם כחייבי קדושים אחר קדושים דקדושי שמעון
קדושי ראובן הרי תפסים ראובן לא יד לקבל קדושי מחר. ונכל ע"ה הא"ח שבעלה חתם סת"ה רפ' האחר דבין וטרי
הש"ס נבאח איש מנלן דלא תפסי נה קדושים עד דתמיר לה מהקישא ולחמת אשה וכו'. ולדעתי י"ש להמליץ על דברי הפני'
דלמאי דניחא דהא דלא תפסי קדושים נח"ל הא משום תסרון הקנין שכבר קט' ועומדת לאחר ואין מקום לקדושי שני לחול
הרי אם יקדשו שניהם נב"ל תיקדש לשניהם ולא שייך לאחר כל שליט באלו שליט נב"ל אינו שריר ללוי דניחא הא שאין קדושים
אין באלו כי הריכי דניחא דהם נב"ל אינו אלא דאין כאלן אשה פט' את מי לקדש וא"כ נב"ל אינו אלא מי לקדש שפיר מתקדשת
ללוי יגמיר שפאל' האל אחרה המזויות עממה שיש נב"ל דהיינו שפאל' יאה מקום לקדושים על מה לחול אה"כ דהא הקדושים
תלין אף שפאל' ומחא דנב"ל דמי לואי' אלא האמזויות משמית ובה לא שייך לזק כל שליט באלו כו' כמו שגיהרר העוס'
גטיין דך מ"ב ע"א הרי הא דלחמ חני:

(ובתנאי הלוואה) ידועים הדברים האפלאים שעד"י ייצג רנטו האלון מחו"ג מזהר"ס ז"ל את דברי הרמז"ס פ"ג מנדרים הכ"ז והיום מופר לזכר נצ"ל היום והיא חזקת נדרים (דף ס"ט ע"ב) היום מופר לזכר נצ"ל ח"ט

ומשכחת לה שפיר נזרת נרה כגון שמת שמעון ונשא
לי נרחה. וכן היה אפשר לכאורה שיאל התלונה
ולא ננטרך לחי לפי ששליטנו דלמד תליית יהודה
ישאנה שמעון שלא נאסרה עליו ואינו נלל יצא ויקשה
אף לרב, לעיג דלא קתיי דלי אף מימ ינטרך לחי כיון
דמורנא יז זיקה והיתה מתקדם התלונה וזקוקת לחיו
ויאמר מדרגתו. (ולא יעני נפיש דמשמע דלמד תליית
פקעה זיקה מעיקרה) וליע:

ו) דף י"ב ע"ב שלג נשים משמשות נעוד כר. שיעת
רית נעוסי כלן ושיד נשים אינן נחזרות על
השחתת זרע אף של האיש משום דלינה מצווה על פיר
וכ"ה דעת הרא"ש מנחל נשחיק לכתובות (ל"ט).
והרמב"ם נח" לכתובות ס' ונדה (י"ב ע"א) תולק ע"ז
וכן סגרי עד מרטומא. ורמב"ם נח" רעק"א
ס' ע"ג ונחמ"ס י"ד ס' קע"ג שנתוך תגל
הראשונים האוסרים מנו גם את הרש"א ז"ל
ולא ארע חזין להם הא. נחמ"ס רעק"א
מנח"א משחיק כתובות משם תלמיד הרש"א ומה
כנראה נשחרנז למטות את הרש"א נמקום תלמידו.
והחת"ס ס' כתנ דעת רש"א נשם רמב"ם ר"פ כל
היד ד"ש ליסור לאשה נקטת אחר תשמיש. אומם המעיין
נדרגי הרש"א יראה דלא מוכחא ס' דעתו כלל דהנ"ל
ס' ר"ת המחיר ומה שהרמב"ם הקשה עליו ולא האסוף
מדינא כלום להכריע.

ורמב"ם נחמ"ס הרש"א (ס' י"ח) דעסיק ס' שם
נארוכה נענין נרכת המעלות דעל קתנ מנכרין
ועל קתנ אינן מנכרין וכן יתר דנריו כתנ ח"ל: ואין
מנכרין על מצוה שעיקרה אינה מצוה כגון תליית ויטוס
שהעיקר משום פרי ורני והיא אינה מצווה על פיר
עכ"ל. והוא תמוה, חדל שכנר תירן על מה שאין
מנכרין על תליית ויטוס משום שעיקרם אינה מצוה אי"כ
לחיל תו למימר שהיא אינה מצווה שהוא כחירוק שני
(לע"פ שלא נאמר נלשון ועוד) ולחיל תירוק שני. ועוד
מאי פ"י דהיא אינה מצווה, הרי לענין נרכה ידי קא
עסקין ומה נכך שהיא אינה מצווה על פיר והדברים
סתומים ולא תוננים. ומפני תמורס ה"י נראה
לכאורה נפ"י דסוננ הולך הוא עם מה שכתב נראה

דנריו דלין מנכרים על מצוה שאינה תלוי כולה ניד
העשה מפני שאפשר שלא יתראה נה נדרו ונמנל
מעשה מתבטל כגון מחטות עניים וקבלות הדלים
ונחמ"ס נדקה וכיר"ג. וטעם זה הן. שייך גם על יטוס
דלינו תלוי כולו נידו אלל גם נידה ואמאי מהדר
נדר טעמי אחרוני, ופשוט הוא משום דיטוס נע"כ
ולא נעין דעתה ולמה הונרך לומר שאינה עיקר
המצוה ועיקרה הוא משום פיר ופיר אינה כולה
נידו משום דליה אינה מצווה על פיר והלכך אינה
מצווה גם על השחתת זרע האיש כרית ואי"כ הרי
יכולה היא להתהפך או לשלשון הזרע נמנך ולא
תקיים פיר דנשלחל אי הוה מצווה הוה מיקרי אינ
נידה להשחתת אלל כיון דלינה מצווה נידה הוא
וממילא אינ קיום המצוה כולה תלוי ט ולכן אינ
מנכרין כהנחתו הראשונה ומה נראה דס"ל כרית:

שם תאמר כיון שכן אינ אנו נריכים לנול עלה
ומה שנדיה אח"כ להשחית זרעו אחר תשמיש
ונפשו י"ל דתליל נידה משום דלע"ג דיטוס נע"כ
מימ נידה להשחית ומנו ז"ל דאי"כ אמאי אינטרין
כל עיקר לומר דעיקר המצוה היא משום פיר ליחל
נפשיטות דיכולה להשחית מיטוס ולכן אינ מנכרין
ומהדר נדר פיר ש"מ דכיון דיטוס נע"כ מיקרי
נידו לחוד ואין מתחשבים עם אפשרות ההשחיתות
מלדה. אינרל דליכא למידחק ולומר דלי הוה מצוה
עיקרית לעלמה היינו נריכים לומר דהיא נמי מחויבת
לסייע שתקייים המצוה ואסור לה להשחית וספק למה
ומה דהותר גם לה אסור אשת את וחיניי לזין
נניאה ראשונה וכיון שאין לה להשחית הוה קיום
המצוה כולה נידו ולכן הקדים דעיקר המצוה היא
פיר (על ס' אחיו) ונזה כנר מלחל דהיא אינה מצווה
וממילא יכולה להשחית ממנו. אלל זה אינו דאף
דעיקרה של המצוה הוא משום פיר ונזה נלחוד
(כלומר נפיר) אינה מצווה מימ נדרי המצוה הם
ניטוס ונחמ"ס נה ענין להקים לחיו ס' ואי מעיקרה
הוה יחל לי לומר דאסור לה להשחית השחל נמי
יחל הכי שזריכה לסייע שיקייים הקמת ס' להמת
ונכל אופן נדרים דחוקים הם והלכך טעים לנו יותר
לתפוס נניאורו הדרך שחמרו:

ולמר רנה כל אלו באל"ו אילנו נב"ל אינו. ופ"י דר"ן דלין כלן לא הקמה ולא הפרה וממה על הרמב"ם שפסק דקיים שהרי
כשם שההפדה נטלה מטעמה וכל אלו באל"ו ור"י ה"נ תיבטל גם ההקמה מה"ט שם היא אינה באל"ו אחר ההפדה וע"ז
אחר רנו ז"ל ולא דמי והפדה אחר ההקמה הי"ה ש"ך נמנילות שהרי י"ש כלן נדר וי"ש מה להפיר אלל שהיון מעכב דכיון
שהקים אינ לו רשות עוד להפיר אלל ההקמה אחר ההפדה י"ל והיתה מועלת מלד הדין אלל שמונילות אינ כנר מה להקים
שהרי כנר הותר הנדר ואינו עוד. ולפ"י מלל והפדה אחר ההקמה שמונילות היא שזה לב"ל אלל שאינה מועלת מלד
הדין אף נב"ל אינו מלדה מנילות שמה מלל"כ ההקמה אחר ההפדה ולאפשר שהיה מועלת מלד הדין אלל שמונילות אינ מה
להקים לא ש"ך ע"ז לומר אף נב"ל אינו שהרי נב"ל שמונילות היא אחרת דהיינו ש"ש מה להקים ומונילות כו גם באל"ו
הוא מהגיל ההקמה ולכן פסק הרמב"ם והוא ההקמה. והדברים נפלאים ומחוקים) מלל"כ השחל וממעטיק דלמד קדושין
הראשונים אינ ס' דין קדושין כלל כמו נאמרת אש לפע"י ש"ש מקום לקדושין למל אינ מה תפיסת קדושין ה"ל אש יקדשו
שנים נב"ל לא השחל נקדחת למלד מהם וכל אלו באל"ו אילנו נב"ל אינו. ואלל לא יאמרו נה אלל ידי נכרית של הפל"י
ולפיר לקיימה אלל תירולו ניר"כ אינו שולל ישו דל"כ גם הכל משכחת לה שני מחים כגון שקדושה שניהם נב"ל:

דאיכ אחאי אחריקן צניח (ליצ ע"ה) יכול אחר לו אצו הטמא כר ת"ל איש אצו ואמו כר ולמה לי קרא תיפוק ליה דאין עשה דכבוד דוחה לית דאי אחר לא צעינא ליחא לעשה כלל כמו גני עשה דלו תהי לאשה וכבר עמדו ע"י התר כתובות (דף מ' ע"ה) ותימה שהקלוה"מ לא הזכירו והיא תמי' עצומה על הרשצ"א ולכן נרור צעיו דהרשצ"א לא מדמי להו כלל לענין דחית ל"ת אלא לענין דרכה דקא עסיק צה נלחוד וחלוק גדול י' דנדר דנעשה דלו תהי לאשה המורה היא להנאה דידה ולהכי אי אחרה לא צעינא ליחא לעיקר המורה אצל כבוד אז כשאמר לו השקני או הלנישי אין כאן מצות השקאה או הלנשה אלא מצוה אחת כללית י' כאן וכיבוד שמה אלא שמתחלקת לפרטים ומציאותיים וכשאמר השקני יוצא הכבוד לפועל ע"י השקאה וכדומה אצל עיקר המורה שצמעים אלו היינו הך וכשאמר ואמר לא צעינא לא בטל עיקר מצות הכבוד אלא המציאות היא שהחלפה שקודם ה"י נמעשה ההשקאה ענין של כבוד והשחא אין נמעשה זה במציאות ענין כבוד ולכן כשלא אחר לא צעינא ה"א דדוחה ל"ת דמ"ע זו אינה בטלה לעולם ועיין בתוס' ר"י כתובות שם שכלל דנריו דנריו ואין לוח מזה ולא יעלה על הדעת לומר דהרשצ"א לא אפשר לה הכי אלא דלענין הנכרה לחוד מדמי להו הרשצ"א והנכרה מקושרת עם מעשה כמ"ש בתחלה ואפשר שהיא מכוונת על המעשה הפרטית שהוא עושה עכשיו וכיון דמעשה זה לא קנינא כמורה תמידית שאם יאמר לא צעינא אין מצוה נמעשה לכן לא תקנו נכרה על כגון זה ויותר מוטעם הוא לפי הדרך הראשונה שכתנו נלדקה ואין להאריך עוד בדיוקים:

אמנם ממה שכתב מקמי הכי דכן אין מנכרים על נקור חולים ותנחומי אנלים והנחת שלום בין אדם לחבירו זהו תלוי ביד אחרים דדילמא לא מקבלי מיניה ובידים לעקור מחט עשה זו נראה כדרך הראשונה דמחש אפשרות בטול המעשה בפועל נענו. צה כדחשע מלשון ודילמא (אמנם הלשון ובידים לעקור מחטו מורה זו נראה כלכרצה אחרי רכשי) ולפי"ז שז שייכים הדברים ציננס ופ"ר [ועדיין אין דברי הרשצ"א ציננס מדויקים ואפשר דכוונת הדברים היא כך, אין מנכרים על מצוה שעיקרה אינה מצוה כגון חליצה (דעיקר המצוה הוא ציננס ורק אם לא יחפון חולץ), ויננס (הוא ענין שני) העיקר משום פ"ר]:

אמנם יענה דנס דרכט זו י' צה מן הדחק דכל כי האי הרל להרשצ"א לפרש ולסיע דמוחרת נהשחח זרעו ונפרט שהוא עצמו מציא צחי לנדה את י' הרמזין דמחה שאינה מורה על פ"ר אין הכרת דמוחרת נהשחח זרעו הא"ש. אצל דרך יותר טחה לנאור דנריו נסתרה לע"ע מחי, ויש לי אחי הראורי דברים אצל רחוקים הם עוד יותר. ועדיין י' לנדק ע"י דמ"ש צריש דנריו דאפשר שלא יתראה נמעה בטל י' לפרש נפשוטו דמעשה הנתינה שעלי מנך תחננטל נפועל ולא תנא לידי כך כלומר לידי נתינה ותו לא, וזה סני שלא לנך שחא תחננטל ומשריה לא תקט רנן נכרה וכן הנין הארית (ס"י י"ז סק"ה) ולכן כתב שדנריו סותרים למ"ש הרא"ש בכתובות למה אינו מנך אשר קדשנו וכי ליקח אשה. ומירן דאפשר נפלגש (דחירולא דפלגש תליא נפלוגתא אי מוחרת להדיוט, תחת שלדנרי הרשצ"א מיוצג נפשוטו שאין כולה תלוי' נידו ושחא תחור האשה ולא תחרה ומעשה תחננטל י') ולפי הננה זו שייך לומר על פ"ר דלא תליא ציה לחוד כמ"ש. אצל צקוף דנריו מסיים הרשצ"א ת"ל, ומנא לן דכל מצוה דאפשר למעקרה אע"ג דהשחא לא מעקרה כמאן דמעקרה דחיי כר ואחרין עלה וכי אי אחרה דלא צעינא מי איחא לעשה כלל כר דהא לא קנינא כר ונמריק מינה למורא וכיבוד אז ואם ועמידה נפני רצו האיל ואפשר למעקרה להאי עשה דידהו דהרצ שחח על כבודו כבודו מחול. והמעין שם נלשונו ומחה שלפניו יטה להנין שזה משמש לניאור נס לריש דנריו דאפשר שלא יתראה תדירו ונחלל מעשה תחננטל דהיינו דלא זו נלנך שמעשה הנתינה בטל ולא ינא לידי כך אלא שעיקר המורה בטל שאין מצות נדקה וכי אלא כשהעני רולה צה ואיכ אין זה שייך כלל לציננס ופ"ר דמחה שלא תחרה האשה רק המעשה יתננטל שלא יתקיים נפועל אצל נוף קיום המורה הן לא נעקר מחטו ולפיכך כשלא תחרה צה אין טעם למנוע הנכרה. וכנראה שכן הנין הקלוה"מ ס"י י"ז סק"ה:

ובנוגע קצת לענינו נכיר דרך אגב שהקלוה"מ ס"י י"ז סק"ה הקשה על סוף דברי הרשצ"א דנמריק מינה לכבוד אז ומדמי לה לאי אחרה לא צעינא מי איחא לעשה כלל ומשריה לא דחי ל"ת

(*) האמנם י"ל דלא סני צה תירונו של הרשצ"א דעדין יקשה מקדושי יעוד שם נע"כ דידה ורק לאודעי הוא דנרין. [עין תוס' קידושין דף ה' ע"ה ד"ה שכן] ולחירולא דאפשר דפלגש נס זה נייח. ואף דביעוד מיי עיקר המכירה למה לא תליא ציה אלא נלנייה, מ"מ עכשו נלנך דמכרה כנר תליא המורה רק נלדון ונידו לעשות המורה נלנך ואין לו להשגיח על ראש כל המעשים והמסנות איך נלנללה האפשרות לידה, דהמנה מני לקיים נעמנו והמכירה היא רק סנה ומאלי תכנן דא נחלי אין צה טעם לעכא את הנכרה. אצל זה רק לראנ"י דלמר מעת הראשונה לאו לקדושין מטא אצל לרנן דמחה הראשונה לקדושין מטא ה"י נוף הקדושין תלנין נלנך. ואף דנפון שז נייך למר דמקדשה מיח לא שייך אף נכרה דמעשה הקדושין כנר נעשה מקדש ומנה שאין צה מעשה אין מנכרין עלי' כמ"ש הרשצ"א שם ואין להאריך סה. וידידי הרה"ר מוהר"ג הלינגסני נ"י אחר דלחיי לא תליא נידו למד שחא אחר הנכרה יעטנס עדים וילכו להם ואין קדושין נלל עדים:

יש להעיר עוד ממש הרשניא שם דעל מחנות כהונה חין מנרכים על נתינתם דמשולחן גבוה קוזו חין ישראל עתה משלו חל על פדיון ועל הפרשת חלה ומעשרות מנרד מפני שאיט מנרד על הנתינה חל על ההפרשה שחליין זו והנתינה נחלה ומעשרות והמנוה היא ההפרשה חלל נפדה"צ דלח מפטר בהפרשה כדתן נבכורות (דף כ"א ע"א) המפריש פדיון נט וכר יקשה אחלי מנרד והרי חין המנוה תלוי נ דלחל לא יתראה הכהן ליקח ויתנטל המעשה והפדיון. ולפי דרך השני שאמרנו נחל דחיוצ ומנוות הפדיון לא יתנטל ממנו ע"ז אפילו כשכל הכהנים שבעולם לא ירצו ליקח חל לפי דרך הראשון והפשוט קשה. לכן נראה דמכלן סיעתא למיש הפר"ח מונח נפית י"ד סי' ס"א סק"א דגני פדיון הנן לכרע נתינה נע"כ שמה נתינה ומיהו הקלוה"ח סי' רמ"ג סק"ד וננתה"ח שם הש"ע ע"ז מנ"כ הק"ד ואני תמה דמה זה ענין להתם הנתינה אי הוה אמרינן דנפיה"צ נענין זיכוי לכהן שפיר הוה שייך לומר כמו שכתב דחין וחזין מתנה נע"כ ואיט מחויין להקבל נע"כ חל חק הרי הכי קאמרינן דנתינה לכהן נחלוז סגי חס זכה ואם לאו ומה זה ענין להיחל דנ"צ ועיין ננ"י אה"ע (סי' קמ"ג) מ"ש נשם הריב"ר נתיאור נתינה נע"כ ועיין דרשניא גיטין (דף ע"ה ע"א) שעלי ננה הקלוה"ח יסודו והדברים מוליקים. ורואית לנסי הגר"א פערלמחן ג"י (ז"ל) בהגהות "אור גדולי" למר"ח הגאון הגדול ז"ל ש"כ דנפיה"צ נודלי לא מהני נע"כ דכתיב יהיו לך חן פדה תפדה, דהייט כשיהי' לך נפדיון אז נט פדיו וכו' חן חלל הכהן זוכה נע"כ חין חלל פדיון. חלל לא ידענא אחלי פשיטא ליה דיהיו לך פירושו זכ"י כחמוט ולא הגעה לידו לחור חן חלל זכ"י שהרי ה"ג כתיב נקד"ד זה יהי' לך וכתב נמי ונשרם יהי' לך ואמרינן נקדושין (דף נ"ג ע"א) נחט ונמרו המתקדש נחלקו בין קדשי קדשים בין קדשים קלים לא קדש :

יש להעיר על עיקר דברי הרשניא דמשום חלל כולו נידו איט מנרד דנראה דלחו משום סרד נרכה לנטלה נענו נה [[כח"ש השמ"ח כחונות (ז:)] לענין נרכת קדושין וכיה נמהר"ם תלמוד פסחים (ז:)] דל"כ ינרד חמר עשייתו כמו נטבילת גר וחין חלל דכיה לא תקנו עיקר הנרכה כלל ונבר שאני דנרכה על הטבילה נרכה כוללת היא לכל הנריכין טבילה ולהם נתקנה עונר לעשייתו, ואי מתרמי נבר שאני לנרד עונר לעשייתו מנרד אח"כ חלל שיתקנו עיקר נרכה לעולם לחמר עשייתו לא. אחמם הנה"ג ס"ל דמשום גר חנ ונ"כ כל הטובלים מנרכים רק חמר הטבילה (עיין י"ד סי' ר') וחין דתקנו עיקר נרכת טבילה לחמר ע"י ז"ל דהרשניא ס"ל כלידך רעומח דשאר הטובלין מנרכין לפני הטבילה ועיין תוס' פסחים שם (ד"ה על הטבילה) :

(ה) שם ח"ר ספרא ננים הרי הם כסמנים כר רב זניד חמר חין ננים חלל סמנים ונכדוק חיישין שחל נשרו כר אפי' לחיד חין חוששים משום נער לידה חיישין. ונפסק הלכה נחלקו הראשונים אי כר"י דנעשית רק ספק גדולה חס חין לה סמנים אי כר"י ספרא והיא ודלי גדולה חס זה רק חמר י"ג חס אי חו גס נחוד חזון, עיין נרשונים ונ"ש (סי' קכ"ה סק"ח). אחמם נקטן שהוליד לא מתורר נפוסקים, רק הנ"ש נסדר חליה (סק"ז) כתב משם מהר"ם נסדר חליה דקטן איט מוליד ח"ל ופסק (מהר"ם) חס היצם הוליד חו ח"ל לנדוק חותם ונר"פ נ סורר חיתח פלוגתא חס קטן מוליד מיהו למיש הרמב"ם סוף ה' מחרים כל ימיו של נ סורר חין חלל גיח חמר שיניא נ' שערות שנאמר כי יהי' לחש נן ולא חל ויהיט מיתחל דר' כרוספדלי מתאר דקטן איט מוליד ע"כ. ואולם ממה שיצא לפנינו נראה שאין הדבר נדור כלל ומתחלה נראה מה שמתנחר מחנף הסתניא נמקור הדברים נסנהדרין (דף ס"ח ע"ג) ח"ר חסדא קטן שהוליד חין נט נעשה נן סורר ומורה שנאמר כי יהי' לחש נן לחש נן ולא לנן נן ופליגא דרבה דחמר רבה קטן איט מוליד שנאמר חס חין לחש חלל וכי י' לך חס נישארל שאין לו חלל חלל נגל חגר הכתוב מדבר וחמר רחמנא ח"ש חתה נר"ד לחור אחרי חס י' לו חללין ואם לאו קטן אי חתה נר"ד לחור עליו נידוע שאין לו חללין כר הוא חדנרי נן ולא חל ח"ד חיליח דליענר נתר דלייטי שתי שערות וחליל מוקמי דלקיף זקן מי חידא שחות כולי האי הוא ח"ר כרוספדלי כל ימיו של נן סורר ומורה חין חלל ג' חדשים חלל חלו דליענר מוקמי דלייטי שתי שערות וחליל מוקמי דלקיף זקן ונ"ש קטן מוליד לא לעולם דליענר נתר דלייטי שתי שערות וחליל נתר דלקיף זקן ודקא קשיא דר' כרוספדלי כי חתח רב דייני חמר חמר נמערנא נן ולא חרלי לקרוע חלל המתנאר דלרנה כיון שהוליד גדול הוא ולרנ חסדא חן כשהוא קטן מוליד ונחיו חן חס י' הכרע מחנף הסוגיא הלכה כחלן כר"ח או כרבה. והנה לכאורה הי' נראה דר"ח חיתחנא והלכה כרבה מחר דמסיק רבה חס חין לחש חלל כר חן חמסנן חלחן חכא משמע דכל זה מדברי רבה הוא חין הדבר כן חלל נרייתח היא נכ"ה (דף ק"ט ע"ג) ונ"ש נספרי פי נשא נפי נרסת הגר"א ז"ל וח"כ חיתחנא ר"ח מינה. חלל נחמח איט כן דלטו לר"ח מילחא דשכיחא היא דקטן מוליד, נודלי הוא רק על דרך הארת מיעוטא דמיעוטא שאין חוששים לו ושפיר אמרינן דקטן אי חתה נר"ד לחור עליו, נידוע שאין לו חללים (וחין ספק נדבר דלחש קטן שיחל וינסת לחמר חלל הנחמה וילדה שדן חולד כנטו של חחרון לכל דבר) וחזני דר' יחמחל דנן ולא חל חמר נמערנא חלל חרלי לקרוע חלל חמר לא קשיא לר"ח דל"כ דלידי לא תשכחת כלל דמח דנן סורר דלעולם חרלי לקרוע חלל דר"ח יפיש חדנרי נן ולא חל כשהוליד נפועל ולא כחמר נמערנא נר"ח

דבר וזה שהדבר תלוי בנאשלי רצוני ולא כמו שהחליט
הב"ש בפשיטות ולא עוד אלא דאף מהרמז"ס
לא מוכח דקטן אינו מוליד נחלט, דכל הוכחת הב"ש
היא רק וזה דפסק כר כרוספדלי דכל ימיו של בן
סורר מורה אינן אלא ג"מ משהביא שתי שערות שראוי
להיות אב נהכרת העובר ולרצ חסדא הן ז"ל או דלג
אעיקרא דדינא דתדבריי דגן ולא אב (ורק בן ולא
איז אית ליה כנחמני ונרמז"ס שם (פ"ז) מומרים
ה"מ) כתב הא למדת שאם הקיף השער כ"י קודם
שישלים ג' חדשים ה"ז פטור, וע"מ האריך נלמד זה
ממה שלפנינו, או דלא סגי לי נחמי דראוי לקרותו אב
עד שיהא אב נפועל כחש"ל אבל גם זה אינו מוכח
דכמו דמחני הש"ס דלא סגי נחמי ירחי ותילתא לראוי
לקרותו אב משום דרוב נשים יולדות לט' ה"ז לריח
רוח ככל הקטנים אינם מולידים ואין ראוי לקרותו אב
משום מיעוטא דמיעוטא (והשתא לא נרכיבן למימר
דריח פליג אדר' כרוספדלי) ומעתה אין יסוד כלל
לדינו של הב"ש, ואם בנא לרוב מננים הרי הם כסימנים
בסוגין ונאמר דנשתמא נאמרה בין לקטנה בין לקטן
או נאמר ללמוד מהקטנה הריהו מוגדר כבר בפלוגתא
דרבנא לכל חד כדאית ליה, ועיין במ"מ פ"ז מלישות
ה"ט דסבר דלדעת הרמז"ס הקטנה שילדה לפני י"ג
יומ אי נאמרה הקטנה חה כריח קטן :

וי"ט בסוגיא דפנהדרין עוד שיטה אחרת והוא נחמי
רצינו יונה שם דאף ר"ח סבר דקטן שהוליד
נעשה ע"ז גדול דננים כסימנים ומ"מ אין צט געשה
בן סריח שנאמר לאיש בן ולא לבן בן דנעיקן שיהא
איז קודם לשיוליד בן והכל ה"י קטן קודם לזה גדלותו
ואנהאז נאם כחמת ורנה סבר דקטן אינו מוליד
אליכ היו לו ב' שערות קודם לזה והבנים יורו על
אותן שערות וכיון שכן כבר ה"י איז קודם לכן שכבר
הביא סימנים חוהי ע"ה עמוקה ונפלאה שלא יחלוק
ר"ח על כלל רנא דננים הרי הם כסימנים חה
מתאים לדינו של הב"ש אבל לכשתמי לומר נעם
מחלוקתן נחא דפלוגתתן היא כעין דרנ ספרא ורנ
זניד נקטנה ורנה כרנ זניד ואם הלכה כרנה נראה
דשייד לשאל ע"ז וננדוק כמו לר"י ונחא דנאכא
לנרורי לכחחלה מנרריק וגם זה שלא כדברי הב"ש :

סוף דבר שדינו של הב"ש אינו מתברר כלל ועל"מ
כל זה רשמתי לע"ה כהערה והדבר צריך תלמוד.

(ו) דף ט"ז ע"א תורה נבי נרות איז מעיד לכס
דכשרים אף לב"ש. ואית לשמאל דמספקא
לי נחאשה רנה אי קידושין תפסין צינמה לשוק אליכ
פשיטא דכאשר דומי שקדשה פקעה לה זיקה כדאמרין
בשומרת יבם שקידש אחותה שקידושהי מפקיעין הייבום,
וי"ל דלא דמי דהאם אין שום חקנה לעשות שחתינים

לקרותו אב ואדרנא ש"מ מתדבריי כות"י דס"ד דש"ס
מעיקרא ואדר' כרוספדלי פליג ר"ח. ונאמח הב"ש
אינו מסתייע מנוף הסוגיא אלא מדברי הרמז"ס (ועיין
נפ"ז מלישות ה"ט ובמ"מ ונ"כ שם דק"ה מה שכן
קטנה לקטן) וכיון שכן הרי נחמי דאין הדבר מוסכם
כהב"ש ותלי בפלוגתא דרבנא דדנר פשוט הוא דענין
קטן מוליד מענין אחד הוא עם סתוין דינמות דננים
הרי הם כסימנים דנני קטנה וכן מפורש נח"י הר"ן
לסנהדרין ח"ל ואם ימא קטן מוליד הוי מיעוטא
דמיעוטא ולא חיישינן לי [היינו למור עליון] ואם
הוליד קטן על דהזרות הריהו מיד גדול דננים הרי
הם כסימנים וכדאיתא צינמות עכ"ל. וכיון שכן אין
ההלכה נרורה כלל כהמהר"ם והב"ש דהא איכא
מרבנותא דפסקו כרנ זניד, ולרנ זניד גדליה לה שערות
הוי רק ספק גדולה ולא עוד דנרור הוא דהו רק
נקטנה ולא נקטן דאמרין בסוגין לרנ זניד וננדוק
חיישינן שמא נשרו כ"י אפילו למ"ד אין חוששין משום
זער לידה חיישינן ואליכ נקטן דליכא זער לידה לא
חיישינן לנשרו והוי דאין קטן לר"י. ואף דנאכא לנדוק
נראה דאף לרנ זניד סומכין על ננים מ"מ אחאי כתב
המהר"ם והב"ש דאין צריך לנדוק לכחחלה. ונר
מן דין מנינו מפורש אחד מתמאי דקמאי דפסק כרנ
חסדא והוא נהלכות פסוקות המיוחסות לתלמידי רנ
יהודאי גלון שנדפס מתקרב מתוך כת"י דה"טו שכ'
ח"ל והלכה קטן שקידש אין קדושי קידושין ואם נא
אשה והוליד בנים ועדיין לא הניע לשלש עשרה שנה
ויוס אחד אין קדושי קדושין ואין כתונתו כתונה אבל
צניו כשרים הם ונקראים על שמו ואם נא להוליד
אינו צריך ליתן גט וכשניע לשלש עשרה שנה ויוס
אחד אעפ"י שלא קדש ולא כתב כתונה אחרת ומנקה
לגרסה זריכה ממנו גט שאין אדם עושה בעילתו בעילת
זנות, עכ"ל. הרי דסבר דקטן מוליד ונאמר נקטנתי
והוא כרנ חסדא. אינרא דיש לדחוק דלעולם לא פסק
כריח וסבר נמי דע"י ננים נעשה גדול והא דמוליד נלא
גט הוא משום דער כאל לא שייך למידן אין אדם עושה
בעילתו בעילת זנות אלא כשהנועל יודע נעלמו שהוא
גדול ומצווה על בעילת זנות ויש לו חקנה ע"י כונה
לקידושין ולכן אינו עושה בעילתו זנות משא"כ כשהוא
חושב את עצמו לקטן שאין נמעשו כלום נודאי אינו
מכוון לקידושין ואינה זריכה גט אפי' אם נתברר אח"כ
שה"י גדול דכיון שהוא לא ידע מזה נשעת ציאה וסבר
ה"י שהוא קטן לא שייך לומר אלאענני ולכן אינה זריכה
גט (*). אבל מכפילות הלשון שנית ואין קדושי קדושין
ואין כתונתו כתונה משמע להדיא אפילו דרו יחד גם
אחר שנעננה או שילדה דכנר ידע שהוא גדול (ודוק
גדול לומר דלאו כ"ע דינא גמירי דננים הרי הם
כסימנים וליכא חקנה ולא אכן סהדי ורק ננעשה בן
י"ג ויוס אי כ"ע ידעי חה זמן גדלות) ומוכח דפסקו
כריח :

כר חוץ מפלוגי והלכה ונישאת לאחד מן השוק ונתארמלה או נתגרשה שמתרת לזה שנאסרה עליו, וכתבו התוס' (ד"ה אילימא) דטעמא משום שנתרוקנה לשני כל האישות ופקע אישות של ראובן לגמרי. אבל התוס' (דף פ"ג ע"ג ד"ה כגון) הקשו מה דל"כ גם כגון ראובן כר וקדשה שמעון סתמא ליפקעו קידוש ראובן ותירלו דהתם בגירושין שגל לנתקה ע"י שנשאת לאחר מנתקה לגמרי אבל הכא שגל לקדשה ע"י שנתקדה לאחר לא נתקה, (עיי' בתוס' ודגריהם לריכין ביאור והסברה), אבל לרש"י שהאיסור ענאו הי' נרד להפקיע ולאו נדעת' תליא לא שייך לחיפול בין נא לנתקה או נא לקדשה, וממילא אין סיעתא ממגרש וקשה מקידוש שמעון כר, (ואפשר דכשנמלא הביאור הנכון לדברי התוס' יתנאר לן דשייך גם לרש"י, ולע"ע ז"ע), ולכן י"ל דגם סברת רש"י ז"ל היא דכיון שנתחדש עליה איסור שמחמתו נאסרה עליו ואין לו נה היתר אישות ודין תפיסת קידושין אין מקום עוד לקידושין ראשונים שיתקיימו והיו נפקעים אלא דקרא כתי' (בסוטה) דנעיא גט וממילא ידעין דתפסי נה קידושין גם אחר גירושין, אבל באיסור אי"א עדיין יש מקום לקידושין ודין האישות שיש לו נה שיתקיימו לכשתתאלמן או תתגרש מה ולכן לא פקעי קידוש ראובן לגמרי מזד האיסור לרש"י, והתוס' דקאמרי דפקעי משום דנא לנתקה כר ענין אחר הוא כח"ש, ומתורץ דזה גם הקושא מדף כ"ט אפי' אי לא נמא כחידושו של האי"א דהתם נמי יש נה היתר לכשימות בעל המאמר בלא גנים, (מיהו צויה יש לפקק אבל הרי אין זה שייך כנר לרש"י זו ואין להאריך בזה), ועדיין יש לפקק מדאמרינן התם בגיטין (פ"ג) נענה ר"ע ואמר הרי שהלכה זו ונישאת לאחד מן השוק ונתארמלה או נתגרשה ועמדה ונשאת לזה שנאסרה עליו לא נמא גט בטל ובניה ממזרים, והתם גם אחר שנתארמלה או נתגרשה מה שלא נאסרה עליו אין לראשון שום היתר נה דה"ל מחזיר גרושתו משנישאת ולר"ע אין קידושין תופסין נה וליפקעו קידוש ראובן לרש"י, אולם גם זה נראה, דעדיין יש נה תפיסת אישות אם תנשא ותיצטל לזה שנאסרה עליו נתיי' (עיי' תוס' שם ד"ה ועמדה ונישאת) ונמא שגט בטל (בע"מ מיירי למסקנא ולכן אין זה שייך לנתרוקנה אישות שנתוס' ד"ה אילימא שם) ואין זו מחזיר גרושתו אלא סוטה הוא דהוי' (אם הי' בראובן) ובסוטה אף ר"ע מודה דתפסי קידושין כמבאר ברש"י ותוס' דף מ"ט ע"ג שם וממילא לא פקעי גם קידושין ראשונים:

(ז) דף כ"ז ע"א תורה' אלא נרה דלמה כר פי' נקוט' דאי צעי מייצם לה ואי'א לומר כן דאסירה לי' משום ציטול מצות יצמין, אולי י"ל דכ"ל לרש"י דכח"ג לא מקרי אינה ראוי לייצם דהא יכול לייצם בע"כ ברת רחל ולגרשה (דל"כ תיאסר ביאה גמי') ואח"כ יצם ללאה והיכא דהי' צידו אף שצריך לעשות תחילה איזה

שאין להמית אחותה אבל יצמה שנתקדה לשוק אפשר לתקן ע"י גירושין שחתיצם הלכך לא פקע זיקה עכ"ל. והנה נראה דחירון זה מספיק רק לקושייתם שהקשו שתדון כערוה דמפקעת זיקת יצמין או דין הייצם כאחות אשה דמיינו דגם נקידש אחר שנפלה לייצם מפקעת הזיקה, ולזה חילקו דלא דמי לערות אחות אשה דאין תקנה לדבר ורק בערוה כזו מיינו דמפקעת הזיקה אבל בערוה שיש לה תקנה לא מיינו דמפקעת הזיקה, אבל לשיטת רש"י להלן (דף מ"ט ע"ג) הכל מודים בנא על הגדה ועל הסוטה שאין הולד מחזר וכו' סוטה נמי דהא תפסי נה קידושין ופירש"י דהא תפסי נה קידושין לאשה דאף לאחר שזינתה לא פקעו מינה קידושין הראשונים וכ"ה בעוד דנאסרה, וביאור דגריהם הוא שם לאחר הקידושין הי' מתחדש עליה איסור שזכה שאליו הי' מקודם לא הוו תפסו מחמתו קידושין היו נפקעים מחמתו גם קידושין הראשונים (עיי' נח"ה הרמזין ועוד), שזה לדגריהם דין כללי בכל אישות ולא רק לזיקת יצמין, עיי' הן לא יספיק חירון התוס' דאיכא לאקשוי' כיון שנעשית אשת איש ולא היו קידושין תופסין נה השתא לריכין הי' למיפקע מחמת זה קידושין ראשונים (אלמלי הי' אפשר לקידושין שני) ונדודי' לא עדיפא זיקה מקידושין גמורין ותפקע, ועיי' לא שייך תירוצם דמ"ל יש לה תקנה או אין לה תקנה לענין זה דסברה היא, אינרא דהתוס' לא סגירא להו התם כרש"י ודעיימי וגרסו סוטה נמי הא כתיב נה הויה ותפסי נה קידושין, אבל לרש"י תקשה, וי"ל דיתרץ כתיב' נאסרה נאסרה דהכא דלא תהי' אשת המת לאיש זר משמע דלפ"י עיי' הויה דהיינו קידושין לא תהי' לאיש זר וקידוש הוא צינמה דלא פקעה הזיקה, והוא דחוק קצת לרש"י כמובן למעיין. אמנם נראה דאף לרש"י יש לקיים חירון הראשון שנתוס' כמו שביאר, ותחלה נאמר להקשות על ש"י רש"י מהא דף כ"ט ע"ג זה יעשה מאמר וידעה זה יעשה מאמר וידעה ומשמע דגריהם לריכין לדמות, והרי הראשון כנר קנאה וקיימא באיסור אי"א ולמה לו לדחיית השני, אמנם נראה לי לפי' שחידש נס' אבני מלואים (ס' מ"ד סק"ד) דנא"א שאין נה סקילה תפסי קידושין והכא נמאמר הרי כתבו התוס' (ד"ה כגון שעתה) שאין חייבין עליה סקילה, וא"כ אין כאן איסור דלא תפסי אחריו קידושין ככדי ש'פקיעו קידושין הראשונים (בג"ד זיקה), אח"כ ראינו שכנר הכרית הרשע'א מכת קושא' אחריתא דלישגל דזה יעשה מאמר וידעה זה יעשה מאמר וידעה לאו דוקא אלא דנחיתת הראשון לחוד סגי, ונחזירי נראה דגרסי' רק זה יעשה מאמר ויקנה ותו לא וכן בזה יעשה מאמר וידעה, וכנר יש מקשין מניטין (דף פ"ג ע"ג) ואלא אשת שני מתים היכי משכחת לה כגון שגל ראובן וקדשה חוץ משמעון ונא שמעון וקדשה סתם כר ואח"כ לא נפקעו קידושין ראובן, האומנם דלכאורה להיפך הוא דמסתמי' דהתם סיעתא לרש"י דאמרינן להלן (דף פ"ג ע"א) מודה הי' ר"ל בנתגרש את אשתו

התוס' כתבו דלית חולץ לשתי נשים משמע דהשנייה מותרת לשוק בלא כלום ולא פירשו ממילי משמע והענין פשוט דנית אחד הוא בונה ולא שתי נשים הוא איסור דאסור ליינס השנייה וקאי עלה אי נכרת אי בלאו או נעשה (עיי' לעיל י"א ע"א) ופיר' י"ל לליינס אסור ולריכה חליצה ומשני כל שאינה עולה ליינוס כר, אבל ננית אחד הוא חולץ ולית חולץ שתי נשים אין איסור על החליצה דמילי איסורא קעניד אס חולץ גם לשנייה כדאמרינן לעיל (דף ג.) מילי קעניד, (ומילי דמשני התם אס אחת אומר חוללת מתייבמת לא שייך כאן לדאורייתא) אלא פירשווהו דלית נרד לחולץ לשנייה והרי מפורש דמותרת לשוק:

(י) שם נמשנה המחזיר גרושתו והטעם חלוצתו והטעם קרונת חלוצתו יוציא והולד ממזר דנרי ר"ע וכתב הנימוקי' הטעם קרונת חלוצתו וצמ' מקשינן מדרבנן הוא דאסורה והיכי תני הולד ממזר ומתוך תני קרונת גרושתו. ונס' ק"א תמה ע"ז דנמשקנא אמרינן דלר"ע קרונת חלוצתו דאורייתא ואמר רחב"א א"ר יצחק היינו טעמא דר"ע דא"ר נית חלוץ הנעל הכתוב קראו ביהו ואמילי תפס הנימוקי' כתיבולא קמא שצ"ס תני קרונת גרושתו:

וב"ל לייסב קצת, דהנה לר"ע דהכתוב קראו ביהו קאי על קרונתיה נאיסור כרת כנייתו ממש, וכ"ה בפשיטות נחי הריטב"א, והיינו דהחליצה משוויי לה כנייתו ופוטרתה, וכיון שכן משעת חליצה מתחדש לר"ע על האחין איסור אשת אח מחד האח החולץ שהוא לא הותר מעולם (עיי' נירושלמי פ"א ה"א את סנור חליצה קנין אינה אלא פטור אין האחין חייבין עליה משום אשתו של חולץ אלא משום אשתו של מת, חזו רק לדידן אבל לר"ע דסבר הכתוב קראו ביהו ומייב כרת על קרונתיה כעל קרונת אשתו הי"נ דאחין חייבין עליה משום אשת אח אף משום אשתו של חולץ).

והנה לר"ל דאמר לעיל (דף י' ע"ב) החולץ ליבמתו וסור וקדשה הוא אין חייב על החלוצה כרת והאחין חייבין על החלוצה כרת אין ב"מ ממה דלר"ע חייבין משום אשת אח מחד ביהו של האח החולץ דכבר קיימי נכרת מחד אשת אח המת, אבל לר' יוחנן דאמר התם נין הוא בין אחין אין חייבין על החלוצה כרת (דליתר קרא דלא יבנה לנתיקה מכתת ללא) הנה לר"ע אף אס ניתק הכרת מחד אשת המת חל איסור כרת מחד אשתו של חולץ דנייתו היא, וכ"ה א"כ היאך יתקיים קרא יתירא לניתיקה הכרת כיון דניכיר"כ חל ע"י החליצה איסור כרת מחדש ומילי ר"מ מזה, י"ל דיתקיים ניתוק הכרת רק לגבי החולץ בלבד. ויותר מזה אני אומר דאף החולץ גופי' לא תמיד לית נכרת לר"ע כמו שצ"ע. דהנה צ"ע (דף מ"ג.) אמרינן תניה שפחה ונתיב נ"מ שנתקדשה לראובן ונשתחררה וסורה ונתהדשה לשמעון ומחז

מעשה לא מיקרי אינה ראוי ליינוס. עיי' נתוספות הרא"ש דף כ' ע"א שכתב כן לענין מיעוד ניינוס דנתולה:

(ח) דף כ"ט ע"ב רש"י ד"ה השתא ארוסה כר מחמר ינמינן מדרבנן כו', מנואר דס"ל דלנ"ש מחמר דרבנן (יעו"י תוד"ה נ"ש ונדק כ"ג ע"ב). ולכא"ר קשה מדאוקים לקמן להא דר"א דיפר אחד כגון שעשה נה מחמר וכנ"ש ס"ל ולי נמיח דלנ"ש מחמר דרבנן היאך יפקיעו רבנן נדר דאורייתא. וכן קשה מדף כ"ח ע"ב הנ"ע כגון דענד נה מחמר ונ"ש היא, ולש"י רש"י למה נריך למעוטי שומרת ינס אס קודם נתיב הרי קדמה שכנית בעל לבעל ואס נא עליה אחר מחמר מ"מ קני לה נ"ש כמו לנ"ה, והי' אפשר לייסב קצת דע"כ לא כתב רש"י דמחמר דרבנן אלא אליבא דר"א דס"ל דמחמר לינו קונה קנין גמור וא"כ ע"כ ליכא למימר דס"ל לנ"ש דמחמר קונה מקרא כההיא דירושלמי פי' כינז וכר"א נן ערך אלא דהיי' נצרה והוא מדרבנן כיון דלית לי קרא להכי, וא"כ שפיר ביחא הכא בלאו אליבא דר"א איירינן השתא ונימח דס"ל דהיי' דאורייתא מקרא דירושלמי. והא דמסיק דאף לר"א מיפר נשותפות וקאמר לענין הפרת נדרים מי קאמינא אפשר נמי לפרש לפי שיטתו שהוא לחומרא מדרבנן דלריך להפר נשותפות אף שמדאורייתא האנ לחודי מיפר, ומיוסב נמי מהא דדף כ"ח ע"ב. ועיין נדף ל"ט ע"א ומי אמר ר"א הכי והא כר. אולם לכאורה קשה מדוכתי טובא והאחד המנואר להדיא הוא נדף ל' ע"א רב אשי אומר ה"ה אע"ג דלא ענד נה מחמר כר' לאפקוי מנ"ש, ומנואר דלנ"ש יולאת הנרה בלא חליצה ולי מדרבנן ממילי תנא בלא חליצה. ומקום י' לייסב לפי"מ שפירא אליבא דרב אשי גופי' דאמר נדף כ"ט ע"ב רב אשי מתני לה להא דר"א כר' וגרס אלא חילי לכולי' כר' ומנואר דרב אשי ס"ל מחמר לנ"ש קני קנין גמור ולפ"מ"ש הוא דאורייתא. יעו"ש נתוס' ע"א ד"ה אלא לדחות כו'.

אמ"י ראייתי שרשנ"א נחי כתב להקשות על ש"י רש"י דנכל הפ' משמע דפוטרת מחליצה ומכל הדינים ואס הוא מדרבנן לא יתכן, ומש"ה מפרש לה להא דרש"י ודחיק דלית גמור קאמר, אבל התוס' דרך אחרת להס' בהננת דנרי רש"י כמ"ש נע"א ד"ה נ"ש, וצ"ע.

(ט) דף מ"ד ע"א תוד"ה וניינס לחדא ונחלוץ לחדא כר אית ספרים דגרסי מקמי הכי וניחלוץ לחדא וניינס לחדא א"ר אשר לא יבנה כיון שלא ננה שוב לא יבנה וגרסא דלא גרסינן דל"ל קרא להכי כר' ועוד דלית חולץ לשתי נשים משמע דהשנייה מותרת לשוק בלא כלום עכ"ל. ותמה המהרש"א דא"כ גם נליט בונה שתי נשים משמע דמותרת לשוק ומילי קא פריך וניינס לחדא וניחלוץ לחדא הא משמע דפטורה בלא בלוס, ונדחק נייסונה. ולי' דהנדר מתנאר בפשוטו

ניחא כרנ יוסף דולד מחזיר גרושתו הוי פגוס ורנן לא פלגי אלא אולד נושא חלונתו, ז"ל דכיון דס"ל דולד נושא חלונתו כשר א"כ ה"ה נולד מחזיר גרושתו דמחא שאל שהרי תרומתו חייני לאוין נינהו. והא דנקט רב יוסף דמילתא ולד מחזיר גרושתו, הא כבר פירשוה כל הראשונים דלרבותא נקטו דלף מחזיר גרושתו דליכא דמירושא ה"ה חלונתו ולין נביה תוענן אפי"ה הוי פגוס. וא"כ י"ל דבנימוקא זיל נביטת הר"ח ע"פ הירושלמי דהיא כשרה דקאמרי רבנן ליכא לאוקמי אומחזיר גרושתו ומוכח דליכא לאוקמי דברי רבנן על חד מינייהו ולא אכולהו דוקא, ולפי"ז קשה מחא פריך ארנ יוסף דלמחא חזרו רבנן נולד מחזיר גרושתו ונושא חלונתו שהוא פגוס כרנ יוסף ולא פלגי אלא אולד חלונתו חלונתו משום דס"ל דהוי דרבנן דלא כר"ע והלכך כשר. אע"כ דס"ל לסתמחא דש"ס כתיבולא קמח דלית לי לר"ע חלונתו חלונתו דאורייתא וע"כ תנין חלונת גרושתו ונבא ליכא למימר דפלגי רבנן עלי' דהא מחייבי כריתות ה"ה וע"כ ז"ל דקיימי רבנן או אומחזיר גרושתו או אנושא חלונתו וקשיא לרב יוסף. וכיון דסתמחא דש"ס סבר כן הקיט לה הנימוקא הכי.

סימן יא

בענין שבועות הפקדון

לידידי הרה"ג כ"ו מו"ה צלאל לעווין נ"י.

(א) פ"ש דנזרי הרמז"ס (פ"ד מנבנה ה"ז) מסר שורו לשנים וטענו טענת נגנ וכשנעו והודה אי מהם והשני נזל עליו עדים שניהם משלמין את הקרן ואם תפס נעל הפקדון את הכפל אין מוציאין מידי, זה שהוא משלם חומש כאשר הנשבעין שנועת הפקדון שהודו מעמלן עכ"ל, וכתב עלה הכ"מ דהטור תמה דאינו נראה כן בגמרא אלא כפל פשיטא דמשלם אותו שנזל עליו עדים ונחומש מנעיל, ותו הק' הכ"מ דכיון דנעיל דרמז"ס איפשיטא דמחון המחייבו כפל פטורו מחומש א"כ ננעיל דרמז"ס הא"ך אפשר לומר דפשיטא לן דמשלם חומש ולא מספקא לן אלא אם משלם כפל דהא כפל מוציא מידי חומש שטענו ננעיל דרמז"ס אלא האתח מידי כפל לא שטענו וכשנזרי דנזרי נזרי חומש פ"י ש"כ, וע"ז כתבת דסבר הרמז"ס דכס דכפל מוציא מידי חומש ה"ה חומש מוציא מידי כפל וצריכין אנו לראות מי חל ראשון והבא החומש חל ראשון. הנה דנזרי נכומים הם. רק אנו רואים מפורש דנזרי הרמז"ס אלו נ' דינים מחודשים (א) דחומש שחל תחלה אינו נפקע אח"כ ע"י כפל שהי אפשר לנזל

אניהם מתיבצות ואין איני קורא זה אשת שני מתים מה נפסך אי קידוש ראונו קידושין קידושין דשמעון לאו קידושין כו'. אולם אלמלי ה"ה הדין דאשת חיה לני תרי והיתה מקודשת לשני אחין (למ"ד קידושין) אלא מסורין לנביה ה"ה קידושין) היו שניהם אסורים זה משום אשת את, אלא דלא תשכחת לה לאישות כה"ג. אלא מחא דלא תשכחת נבישות גמורה תשכחת לה נבישות דר"ע שהכתוב קראו בית, והיינו לר' יוחנן דלמחא התם איהו אלימותא דאחיס קעניד והוי כמי שחלל כולם ודינא שיה נלחוקי כרת דאשת המת כמו החולץ עמנו, ה"ה שמה שהכתוב קראו בית אינו רק לגבי החולץ עמנו אלא אף לכל האחין דשלימותיהו קא עניד קראו בית, ואישיות כזו שאינה אשתו ממש לכל דבר אלא שיש זה דין אשתו מזה גוה"כ דקרי"י בית אפשר ה"ה לכל האחין נבזה דהיינו שה"ה ביתם של כולם. וכיון שכן חייבים עליה כל האחין והחולץ נכללן משום אשת אח משום שה"ה ביתם של אחיו. וכ"כ היכי תשכחת לה ניתוק הכרת ללא, ז"ל דזה יתקיים רק דליכא אלא אח אחד והוא החולץ. והשתא קשה דלמחירין התם ולטעמיה דיינו לר' יוחנן אימחא סיפא עמד אחד מן האחין וקידשה אין לה עליו כלום כו' א"כ שבת סיפא אחתא לר"ע דלמחא אין קידושין תופסין בחייבי לאוין, וקשה הרי לר"ע לאו חייבי לאוין ה"ה אלא חייבי כריתות משום דהכתוב קראו בית, ורב שבת קא"י התם לתרומה אליבא דר' יוחנן דמשמ"י אמר ר' חייא בר אבא ה"ה דר"ע דהכתוב קראו ביתו.

וצ"ל דרב שבת סבר דהה"ה דרמז"ס דר"ע לא אמרה ר' יוחנן, וקא"י לה הנימוקא כרנ שבת. ויותר פשוט דלעולם אמרה ר' יוחנן אלא דרב שבת גופי לא סבר כן, ואף דאחא לתרומה אליבא דר' יוחנן היינו רק דסיפא אחתא לר"ע ודי נזה לתרומה אלא נמחא דלר' יוחנן קא"י לר"ע נכרת לא סבר לה הכי, וא"כ לרב שבת מיהא תקשה מחנ"י דקרונית חלונתו דרבנן ופריך לתרומה כתיבולא קמח דש"ס חני קרונית גרושתו ותשריה נקט רק להאי תירוצא:

ובדד יותר מרומח י"ל לומר ליישב דברי הנימוקא דלמחירין נזר הכי נבטין א"כ יוסף ארשנ"ר הכל מודים נמחזיר גרושתו שהולד פגוס לכהונה כו' ופרכין עלה דמחנ"י המחזיר גרושתו והנושא חלונתו והנושא חלונתו ר"ע אומר אין לו זה קידושין ואינה צריכה הימנו גט והיא פסולה וולדה פסול וכופין אותו להוציא ומכ"ל י"ל לו זה קידושין וצריכה הימנו גט והיא כשרה וולדה כשר כו'. וכתבו התרי ה"ה כשרה פרי"ז ז"ל דלא קא"י אומחזיר גרושתו דנהי נמי דולדה כשר משום דכתב ה"ה תוענה כו' מ"מ איהי אפשרתא מתרומה דני נשא וצירושלמי מפרש כן עכ"ל:

ובית דלפי"ז מחא פריך הש"ס מניה ארנ יוסף כיון דלא קיימי רבנן אומחזיר גרושתו א"כ שפיר

אחריו. (ג) שחמש מוֹלֵל מִיָּד כֶּפֶל, חָה מְפֹרָשׁ נִדְרָיו כַּשְּׁטוֹן, וְאִין בָּה מִשּׁוֹם חִידוֹשׁ וְהִסּוּס. הַאֲחֻמֶּנֶס שֶׁהַתּוֹס' נִדְלֵי חוֹלֶקֶץ עַל הַרְמָזִים שֶׁכְּתוּב שֶׁם נִבְרָא קִיָּה עִיָּל (נִדְרֵיהָ דַּבְּשָׁנָה וְהוּדָה) חִיָּל נִרְאָה דוּקָא נִקַּט מִתְחַלֶּה הוּדָה דְּלִי מִתְחַלֶּה כִּפּוּר חַד וְנָלוּ עֵדִים וְאִחִיכ הוּדָה חַד הוּו עֵדִים קוֹדֶמִין לְהוֹדָא וְנִחְיִינָן תְּרוּוֹיָהוּ כִּפִּילָא דְּעֵדִים כַּשְּׁנָלוּ לְהַעֲד עַל שְׁנֵיהֶם הַעֲדוּ אֲנִל כַּשְּׁהוּדָה חַד קוֹדֶם אֲעִיפִי אִחִיכ נָלוּ עֵדִים יָיִל דְּפִטוֹר וְהִכִּי מִשְׁמַע נִכּוּלָּה הֵךְ שִׁמְעָתָא דְּמוּדָה נִקְנֶם וְאִחִיכ נָלוּ עֵדִים דְּפִטוֹר עִכְיָל, הִרִי דְּלִמִּיד מוּדָה נִקְנֶם וְאִחִיכ נָלוּ עֵדִים חִיִּי מִיִּחִיִּי הוּא נִכְפֵּל וּמִחִילָא מִיִּפְטוֹר מִחֻמָּשׁ דְּהוּא כִּפִּילָא וְחֻמָּשָׁא נִחַד גִּנְרָא, וְאִילוּ לְהַרְמָזִים אֵף לִמִּיד מוּדָה נִקְנֶם וְאִחִיכ נָלוּ עֵדִים חִיִּי הוּא פִּטוֹר מִכְפֵּל מִשּׁוֹם דֶּה־חֻמָּשׁ שֶׁחַל קוֹדֶם מִפְקִיעוּ. וְקִיָּה לִי עַל דְּנִרִי הַתּוֹס' מִחִילָא פְּסִיקָא לְהוּ דְּלִי נָלוּ עֵדִים תְּחִלָּה עַל שְׁנֵיהֶם נָלוּ וְיִי לֹא מִשְׁכַּחַת לֶה דְּנָלוּ עֵדִים רַק עַל, חַד שָׂרָלוּ שְׁהוּא נִרְשָׁתוּ. וְאִין לִימֵר דְּכוּוֹנָתָם הִיא דְּמִשְׁרִיָּה לֹא קִאֲמֵר הִכִּי מִשּׁוֹם דְּהוּלִי לְהִאֲרִיךְ שָׂרָלוּ רַק שְׁהוּא נִרְשָׁתוּ שֶׁל חַד וְנִשְׁרִיָּה תִּנִּי הוּדָה תְּחִלָּה, שְׁהִרִי נִקְרָרָה הוּי מִנִּי לִמִּימֵר חַד נִשְׁנַע וְנָלוּ עֵלִיו עֵדִים דְּמִשְׁמַע שְׁנָלוּ רַק עֵלִיו. אִחִיכ רִאֲשִׁי שֶׁכֵּנֶר עֹמֵד עִיָּי הַפְּנִי וְכַתֵּב מִשּׁוֹם דְּלֹא פְּסִיקָא לִי לִמִּימֵר אִיִּפְכָא דְּחִימִין שְׁנָלוּ עֵדִים עַל שְׁנֵיהֶם, וְאִינוּ יוֹדַע מַה נִּכְךְ דְּחִימִין מִשְׁכַּחַת הִכִּי הִרִי לְאִיִּנְעִילָא נִעִין מִזִּילּוֹת זֹו שְׁהַעֲדוּ עַל חַד וְהִרִי לִמִּימֵר וְנָלוּ עֵלִיו עֵדִים כְּחִיָּשׁ. וְהַפְּנִי כַּתֵּב שֶׁם דְּמִלְשׁוֹן הַשִּׁם דְּנִקַּט הוּדָה נִרְשָׁא מִתְּקִי דְּנָלוּ עֵדִים מִשְׁמַע כֶּה־רְמָזִים. חוּ מִשְׁמַעוֹת רַפְּיָה כְּמִנְיָאָר. וְכַתֵּב עוֹד דְּרִאֲשִׁי נִרְוֹרָה לְהַרְמָזִים מִנְּרִיחָא דְּנִעְהָצִי שְׁטִיָּג נִפְקֶדוֹן אִם עַד שָׁלָל נָלוּ עֵדִים הוּדָה מִשְׁלֵם קֶרֶן וְחֻמָּשׁ וּמִשְׁמַע לְהַדִּיל דְּלִפִּי נָלוּ עֵדִים אַחֵר שְׁהוּדָה מִשְׁלֵם חֻמָּשׁ וְלֹא כֶּפֶל וְאִחִילָא הִנִּיחָא לִמִּיד מוּדָה נִקְנֶם וְאִחִיכ נָלוּ עֵדִים פִּטוֹר אֲלֵל לִמִּיד חִיִּי מִחִילָא אִיכָא לִמִּימֵר וְאִחִילָא לֹא מוֹתִבִּין מִהִכָּא לִמִּיד חִיִּי. וְאִינוּ תִּמָּה שְׁהִרִי אֲמִרִין לְהַדִּיל לְעִיל דָּף עִיָּה עִיָּא לְשִׁחּוּלָא (דְּאֲמֵר מוּדָה נִקְנֶם וְאִחִיכ נָלוּ עֵדִים חִיִּי) וְדִלִּי תִנְאִי הוּא וְלִיכָא לִמִּיפְרֵךְ מִנְּרִיחָא דְּאִיכָא לִמִּימֵר דְּלִי כֶּה־הוּא תִנְא דְּפִלִּי עֲלִיהָ דְּרִאֲשִׁי נִרְשָׁא :

(ג) **וּבְשִׁמְיָם** אִיכָא עוֹד מִרְבוּתָא דְּקִיָּיָא נִשְׁרִי הַרְמָזִים וְנִדְרֵיהֶם מְפֹרָשׁ יוֹתֵר. דְּחִיָּל הַרְאֲצִיד שֶׁם נִעִי רִמְזִיָּה כִּי וְאִי קִשָּׁא לָךְ לִמִּיל לִמִּימֵר הִכִּי לִימָח שְׁטַעַן טַעֲנָתָא אֲנִד וְנִשְׁנַע וְהוּדָה וְיִחַר וְטַעַן נִבְרָא אַחֵר טַעֲנָתָא גַּב וְנִשְׁנַע וְנָלוּ עֵדִים, שְׁהַחֻמָּשׁ עַל שְׁנֵיהֶם רִאֲשׁוֹנָה וְהַכְּפֵּל עַל שְׁנֵיהֶם אַחֲרוֹנָה. וְכִיָּל דְּלִי הוּא כֶּה־יָג לֹא פִטוֹר לִי רִנָּן מִחֻמָּשׁ שֶׁכֵּנֶר נִחְיִיִּי נִחֻמָּשׁ קוֹדֶם שְׁנִחְיִיִּי נִכְפֵּל וְהִרִי לֹא אֲחֵרוּ אֲלֵל מִחֻמָּשׁ שְׁלִיטֵי מִשְׁחָלָם נִרְאָה אִינוּ מִתְחִיִּי עֵלִיו חֻמָּשׁ אֲנִל אֲפִשָׁר דְּמִחֻמָּשׁ דְּנִחְיִיִּי עֵלִיו חֻמָּשׁ עוֹד הוּא מִתְחִיִּי עֵלִיו כֶּפֶל אִם טַעַן נִבְרָא אַחֵר וְכִפּוּר וְטַעַן טַעֲנָתָא גַּב וְנִשְׁנַע וְנָלוּ עֵדִים וְנִשְׁרִיָּה אִיִּנְטֵרֵךְ לִי לִמִּימֵר כֶּה־יָג דְּמִיִּקְרָא

כר עכ"ל. הרי מפורש כחידושו השני של הרמב"ם. וע"ד התימה של הרא"ש ז"ל ר"ל נפשיטות דמלשון הש"ס עיליה חד ממונא קפיד רחמנא דלא נשלים עלה חומא וכפילא, תרי גוויי ממונא קאמר רחמנא דלא נשאלתו עילי חד ממונא, נראה שחפסו ח"ל דענין הדין ממונא שזין משתלם נראה חינו מוסקי חומא הוא מעין רשעה אחת אחת מחייבו דאין מטילין עליו שני עונשין וא"כ אין ג"מ בין חומא ובין כפל וכל אחד מוילא מידי שני. ומי הוא המוילא ס"ל להרמב"ם דזה שחל תחלה מוילא מידי שני. ולהרא"ש אפשר שפליג על היסוד הראשון דכל שחל תחלה שני חינו נפקע וא"כ איכא לחיוב דלעולם כפל מוילא מידי חומא אף שקדמו ואיכא רק עונש אחד לכל חומא חינו מוילא מידי כפל לעולם, ומ"מ נראה נתימה:

(ג) **ומסוגלין** קשה לי טובא על מ"ש הש"ך חו"מ (ס"י ע"ז סק"א) משם תשרי הרמ"א דשני שומרים שקיבלו השמירה ביחד לא אמרינן דאחד ערב נער חצירו ואע"ג דכ' המ"מ פכ"ה וממלוה נ"ס הרמב"ן דאם הפקיד גבי שנים דינן כאלה שהלואה לשנים י"ל דמיירי שהתנו כן בפירוש יע"ש, והשתא להרמ"א האידך אמרינן הכא או דילמא עילייה חד ממונא קפיד רחמנא דלא נשלים עלה חומא וכפילא והרי לאו חד ממונא הוא דכאריא משלם על חלקו זה החומא מן החצי שלו זה הכפל מן החצי שלו, וכ"כ הפרישה בחרי"מ ס"י שג"כ נפשיטות דזה שצלו עליו עדים משלם חצי כפל כלומר כל הכפל מחצי הקרן שעליו לשלם, והרי זה תרי ממונא דמי הוא שמחציו נהדי הדדי. אח"כ העירוני שכבר עמד ע"ז הגאון מוהרש"ק ז"ל בנהגות לחי"מ ד' לעמנערג נ"ס חכמת שלמה ושמעתי שכן הקשה גם נ"ס התלמוד. והגרש"ק ז"ל מוסיף דדוחק לומר דאחרי נפירוש דערבין וע"ז דא"כ ה"ל לרבינא לפרושי ולא לומר סתמא דמסר שורו לשני בני אדם. אבל אני מוסיף דלא רק להרמ"א אלא אפי"י על החולקין עליו וסגרי דאף נסתמא נעשה ערב גם על חלק חצירו נמי קשה. חדא דחיוו הערבות הוא רק לאחר שגם חצירו נשבע שנגנב אלו מפסיד המפקיד זה נעשה ערב לכל קודם שנשבע חצירו לא ואפי"י אם ה"י כבר ערבות נראה לכאורה דכה"ג אין שנועם הפקדון על חלק הערבות מיהא. לרנה דאמר בשנועם (דף ל"ז ע"א) דכופר נמון ש"ס עליו עדים פטור משום דהוי רק כפירת דברים נעלמא אע"ג דאפשר דמייתי עדים כדאמרינן התם לר"י, וה"מ הוא הדין והוא הטעם כשעדיין לא כפר השני דהוי מוד הראשון לכה"פ על חלקו של חצירו רק כפירת דברים נעלמא שהרי אין השני כופר עדיין, ואף דמ"ל לכפור מ"מ עדיין לא כפר דה"מ התם מ"מ עדים לחות. ורבינא נפיה נעל האיעיאל דהכא משמע האם דס"ל כרנה דמחרץ אליה דרנה כגון שהיו קרובין לנשותיהן כר עיי"ש. אם לא דמיא דרבינא אחרתא הוא כידוע שהיו כותם. איכא

דלפית"ש התוס' שנועם (ל"ג ע"א ד"ה הא קיימא שניה) דהיכא דקיימי עדים קמן ס"ל להש"ס ולכ"ע חשיב כפירת דברים נעלמא וע"ז משני התם ורבינא כגון שהיתה שניה כר, לא מוכח כנר דרבינא ס"ל כרנה. אבל לפי"ז נראה י"ל לדיקוק לכ"ע דה"מ שומר שני דמי לקיימי שתי כתי עדים שנועם. ונע"כ אחת נרד לכל נצט"ל דרנצא לירי אוקימתי שה"מ ליחא קמן (אי לא ס"ל כרנה) או שהשני שניהם כאלה ואמרו אחן נצ"א (אי ס"ל כרנה) דהשתא נשעת מעשה היתה כפירה גם על חלק הערבות מוד שניהם. אמנם י"ל לחלק בין הא דרנה לזהבא דהתם הכופר לא מפסיד למשביע מידי ולא אהינא ל"י לעמוד ולא מידי דפריס יתחייב ע"י העדים, משא"כ הכא דמהאי גיסא עדיפי ל"י למפקיד תרי ערבין מחד ערב ומאידך גיסא הכופר מיהא נפטר מהערבות ונ"ל מידי נעלים בשנועם (ע"י נ"ה ק"י), אבל אחתי לא נרירא לי הכי. ועוד דכנר הזכרנו דהפרישה תפס נפשיטות דזה שצלו עליו עדים משלם רק חצי כפל שעל חלקו מוד שומר ולא גם על חלק הערבות שמד חצירו, והוא משום דט"מ הוא רק נפקדון ולא על התחייבות נרדיתא, ואפשר דה"מ החומא שמשלם המודה הוא ג"כ מחצי הקרן שעל חלקו ושבו נמלא דאין חומא וכפילא נחד ממונא. אולם בחומא שחייב גם על תשומת יד נראה דחייב כמות כל הקרן שהרי כשלאמר עגב הוא כופר גם על הערבות. אמנם עדיין יקשה ביחוד חומר מדאמרינן (נצ"מ דף מ"ה ע"א) תשומת יד ח"ר חסדא כגון שיחד לו כלי להלוואתו ופירש"י דהוי דומיא דפקדון דאלו כפר בהלוואה נרדיתא לא מיחייב קרנן שנועה הו"ל וניתנה להו"ל, וא"כ על התחייבות לחוד נלא ייחד ל"י כלי לא שייך כלל חומא והוא רק על החצי שמדין שומרין ותרי ממוני גיבהו. ונע"כ תאמר דמיירי שיחד גם כלי ואין זה דוחק דהעיקר נ"ל רבינא רק למינעי אחאי קפיד רחמנא אחד נראה או אחד ממונא ובניור של ההיכא תמלא אין ג"מ כלל, וא"כ ה"מ נמלא להרמ"א דאחרי נפירוש וייחדו כלי וכו'. [הרמב"ם (פ"א משנועם ה"ח) לא הביא הא דר"מ דייחוד כלי נעין ועמדו ע"ז. וה"ל דאפשר דהרמב"ם מפרש דלא כרש"י וייחוד כלי דנעי ר"מ הוא מטעמא אחרתא, דאמרינן בשנועם שם הכופר נמון ש"ס עליו שטר פטור משום דהוי שטר שעבוד קרקעות ואין מציין קרנן על כפירת שעבוד קרקעות, וה"ל הראשונים דא"כ למ"ד שעבודא דאורייתא נע"פ מ"י היכי משכחת לה שנועה, ול"ה קאמר ר"מ שיחד לו כלי והי"ט שאלו אין לך פרעון אלא חמה. (ונח"י הריטב"א לנ"מ כתב נאמת ביחוד כלי שאלו אין לך פרעון אלא חמה). אולם לבתר דתקטו רבנן דמלוה ע"פ חניה נונה מלקוחות שוב לא ה"ל שעבוד קרקעות (ע"י ח"י הריטב"א שנועם ל"ז ע"ג) ולכן ר"מ דנ"ל לפרושי קרנן האידך לומר נייחוד לו כלי, אבל להלכה השתא לא האידך הרמב"ם ל"ה דהא הפקיעו חכמים

כבר השערנו וכמדומה שיש כבר מי שחירטו כן. אבל לקושטא דמילתא נראה יותר פשוט דהרמנים קאי נשי הרמנין מונא נשי הרין נים שם דנהלואה גרימחא נמי לכ"ע מייחיד קרבן שבעה אלא מדכתיב הגולה אשר גזל או את העשק אשר עשק דמשמע את הידוע ש"מ כלי מיוחד הוא חונע ונהכי מיירי קרא, אבל לדינא גם נלא ייחד כלי חיינים יהי הטעם מה שיהי ופשוט הוא.] והרי לרבינא גופיה קשה עוד דהא נאז עדים לנסוף והכופר נמחן שיש עליו עדים פטור ולריך לאוקמא כדלוקים התם רבינא שהיו קרונין נגמתינהו כו', והכא אפשר שהיו קרוניס לראשון ולא לשני. עכ"פ אוקימתי ביניהו ואין צורך דנדר והי"נ להרמיא זה רק כנחוס' שכתב כשנאז להעיד על שניהם העיד, אבל למה שכתבנו לעיל לא קשה, וכן אי רבינא אחרינא הוא. ובר מן כל דין מסתפקא טונא וקרוני נעיינ יותר לומר דהא דסתמא הוי כקנינו ערנות כ"א על חנינו היינו על עיקר ההשנה התשלומין כשאנדר או נשך (כ"א כדיני שמירה), אבל כשהפקדון נעיינ אלא שזה טוען טענת גנב אין ערנות כלל על טענתו לחוד כשנאמח החפץ קיים ומוצא לנסוף נעיינ. וקלרנו נזה ודריק.

ולאחרונה ראיתי שעמד ע"ז גם מ"ח הגאון הגדול ז"ל בנהגותיו "אור גדול" למשניות נ"ק פ"ט ומציא את דברי הפרישה דה שנאז עליו עדים משלם רק חצי כפל דהיינו פלגא דיד, וסיים מ"ח ז"ל דלפ"ז ה"ה חומש משלם המודה רק מחציתו ולענין לא חלי זכ"ז כלל כמס'ל דט"ג הוא רק באומרים ועל המחלף השניה שהיא רק חצין ערנות לא שייך נה כפל ומשום משלם רק חצי כפל, משא"כ חומש דחייב גם על תשומת יד שפיר ליחייב גם על חלק הערנות ופשוט הוא:

ד) אבר לענין נראה דלא קשה מידי בין להאחרים דחייבין על כולה אבל רק חצין ערנין ובין להרמיא דמשלמין כאריא רק פלגא, ונקודה אחת יש כאן שלא נגעו נה הגאונים המשיגים על הרמיא. דיסוד הדברים הוא גירושלמי שנועות, מונא נראשונים ע"י נראש"ש שנועות ונפי' המפקיד ס"י ג' ונר"ן ס"פ שנועות הפקדון והר"ן שם האריך וקוטנ הדברים הוא דמפורש גירושלמי שיכול לתנוע כולו מכאריא, והר"ן הק' ע"ז מצי"מ פ' המפקיד ותינך נתרי אנפי או דחיו התשלומין על כולו הוא מעיקר דיני השמירה דכ"א נעשה שומר על כולו או דמחלף השניה חייב רק חצין ערנות. והנה לדרך הראשון נודאי ניחא בשמעתינ דלמנחם חד ממונא הוא כפשוטו, אלא לדרך השניה נאשרו הערותינו. אבל לכאורה יש לתמוה על הסוגרים דמעיקר הדין חייב כאריא רק פלגא ואיך מטעם ערנות והרי אמרינן התם גירושלמי שאם הפקיד פרוטה לשנים וכפר בו זה חייב וכפר בו זה חייב ולא הוי כשנע כ"א על חצי פרוטה

ואשר לא נרירא לי עדיין כ"כ ניסוד זה הם דברי הרענ"א שנועות ס"פ שנועות הפקדון נמה שכתב באחרונה בניאור הירושלמי אלינא דהרמנים

פסול, אינו נרור כלל, ומשכנר הימים נסתפקתי נזה, דלף דנפשוטו נראה שאינה עדות כלל כדקאמר הש"ס סנהדרין (ע"מ). עדות שאי אתה יכול להזימה לא שמה עדות ונביא (ע"ה); עשאייל לא הייא עדות ואחרו עוד שם היכא דלא ידעי נאזיה יום נאזיה שעה ליכא לעדות כלל, ומשמעות הדברים שאין כאן עדות והגדה כלל ומחילא לא שייך לקרותו פסולין לידון בשניסל נמצא אחד מהם קא"פ (כדמיון אשה דלא פסלא משום נמצא אמהא"פ, עיין או"ח סוס"י ל"ו, משום דאין עלה שם עד כלל, והי"נ עדות עשאייל לענין עדות לאו שמה עדות כלל).

אבר מתוס' ינמות (דף כ"ה ע"א ד"ה הוא ואחר) מנואר להיפך שכ' דהא דפריך הש"ס נמוכות הרגו י"ל הוא משום דמיפסיל משעה שנעשה טרפה וטרפה פסול להעיד, והא דטרפה פסול להעיד הוא משום עדות עשאייל כמנואר בסנהדרין (ע"מ), הרי להדיא נעדות עשאייל הוי כנמצא אחד מהם קא"פ, אמנם מדברי הרמב"ם י"ל לדקדק לכאורה להיפך דעד עשאייל לא חשיב כנמצא אחד מהם קא"פ לפסול את השאר, שכתב (פ"כ מעדות ה"ג) היו העדים שלשה אפילו מלה אם העידו נבית דין זה אחר זה והעיד כל אחד מהן אחר חצירו בתוך כדי דבור והוזמו מקצתן אין נענשין עד שיוזמו כולן. אזי אם היה הפסק בין זה וזה יתר מכדי דבור כו' הרי נחלקה העדות והשנים שהוזמו נענשים והשנים האחרים שהיה בין דבריהם ודברי הראשונים הפסק אין נענשין, ואע"פ שנעלה העדות כולה מפני שהן כת אחת הואיל ונפסלה מקצתה עפסלה כולה. ונהשגות א"ל איני יודע מהו כי מאחר שלא נאזו בתוכ"ד ונחשנו שתי כתות לענין הזמה למה נעטל עדות הכת האחרונה ויהרג הרוצח ועוד מה זה שאמר והשנים כאחרונים כו' ע"כ. ונאזור דבריו הוא כמ"ש הכ"מ דקאי נשיטת התוס' מכות (ו' ד"ה אחר רבא) דהא דנענין תכ"ד הוא רק לענין הזמה דנאזיכא הפסק אינה ככת אחת לענין זה ולא נענין עד שיוזמו כולן, אצל לענין נמצא אחד מהם קא"פ אפילו ה"י הפסק עדותן נעטל ולענין זה הו' ככת אחת. (האומנס דנברי הכ"מ שם קשים נחלקם, שכ' ועעס רבינו והתוס' דנשלמא לענין הזמה נהגדה תליא מילתא וכיון שלא הגידו תכ"ד הרי הן כשתי כתות להזמה אצל נמצא אי מהם קא"פ כיון שמעת שראו העדות נפסלו מה לי אם העידו תכ"ד או לא וכיון שהוזמו קצתן ה"ל נמצא אחד מהם קא"פ ועדותם נעטלה. ונחר הכי כתנ להשיב על השגת הראש"ד דרבינו סובר שמאחר ששתי כתות נאזו להעיד כאחד אע"פ שה"י הפסק בין כת לכת הרי הן ככת אחת לענין שאם נעטלה עדות הכת האחת נעטלה ג"כ עדות הכת השני'. ודבריו אלו שנראשונה ושנשניה אינם מתאחדים דכיון דכתנ נראשונה דלענין קא"פ ס"ל להרמב"ם כהתוס' דלא נענין תכ"ד וכשהוזמו קצתן הו"ל נמצא אחד

ודעיימי דלא רק נשנים שלוו אלא גם נהפקירו אצל שנים החיונ שעל פלגא השניה הוא רק מדין ערב, ואין הדברים מנודרין לו לעמיד שפתח ואמר איך מיחייב קרנן על חצי פרוטה שהרי אינו חייב נז עתה יותר דנאידך ערב נעלמא הוא ומסיים דל"ק דתיון נשנים שלוו כל שנעשה חלה על שזה פרוטה כיון דפרוטה אחיף להו כל אחד מהם ערב גם נחלק חצירו, מאי פירוקא הוא דנקושיא נמי ידע מערב ולא ניחא לי ומאי ניחא לי בפירוקא. ואולי נקושיא סנר שהוא ערב סתם ונפירוקא סנר שהוא ערב קנל ומעיקרא סנר שעדיין לא נא ההפסק ואין ערב כמו שהזכרנו למעלה וגם זה לא ניחא. וכל אופן הו"ל לפרושי אם זה עיקר התיורן, וגם חזין דמערב לענין זה שנים שלוו עם שנים שהפקירו אצלם, ויש לי נזה עוד הרהורי דברים ולא נרירין לי. וזאת למודעי שאין כעת תשו' הרמ"א תח"י ונודאי הוא נ"מ דנברי הירושלמי ואולי נדרך אחרת מאשר כתננו, אצל לא נאחי לתרן את דבריו אלא את שיטתו עד כמה שהיא מנוארת מדברי הש"ך:

(ה) **בשול"י** הגליון אעיר מתוס' נ"ח (דף כ"ו ע"ב ד"ה ילאו שטרות) מדממעט לי' מאונאה משמע דחל המכר מדאורייתא נשטרות, וא"ת נפ' מי שמת אמרינן מתנת שכ"מ מדרבנן ופריך והאד"נ המוכר שט"ח לחצירו וחר ומחלו מחול ואפ"י יורש מוחל כו' והשתא והלא מחר שט"ח דאורייתא ואפ"ה וכו' למחול כו' ולרבנו חיים נראה דקנה מהי"ת אם יש ללוה קרקעות כו' וכנראה מוסנס דברי ר"ח על היסוד שננו מקודם דהיכא דהמכירה דאורייתא חר ומחלו אינו מחול, וקשה מהא דלעיל (כ' ע"א) וליחוש דלמא כתנה ליתן נגיסן ולא נתנה עד תשרי כו' ש"מ איתא לדשמואל דאמר שמואל המוכר שט"ח לחצירו וחר ומחלו מחול, והרי אכתי ניחש שמה ה' לו קרקעות דאינו יכול למחול. ומזה נראה לכאורה דר"ח מילתא נאפי נפשי' קאמר לה וס"ל דנמכירה דאורייתא נמי יכול למחול, והלשון לא משמע קצת הכי:

סימן יב

בענין עדות שאי אתה יכול להזימה

לחכם אחד

אחד"ש מעכ"ת כו'

(א) **אשר** נגע כת"ר בתוך דבריו כמילתא דפשיטא דעדים שאי אתה יכול להזימן לא הו' כעדים פסולין לידון על השאר כנמצא אחד מהם הרוצח או

מידה יש לתמוה ומה אם הרגוהו נידים פטורין משום דאחר שנגמר דיו גנרל קטלן קטלן זממו להרגו לא כ"ש דיפטור מה"ט, והרי להדיח אחרין נמכות כשהעידו אחר שנגמר דיו אין נהרגין. ואין לומר דנמחלוקת היא שגויה דתרווייהו דרנא ביניהן. ומאחרי שעמד ע"ז נגזרת ארי למכות וכאשר נחמיה. וז"ל דאני קטלי נידים דפטור אפילו אי מיתזמי עדיו אח"כ משום דנר קטלן הוא ונ"ד מחויבין להרגו ונ"ד היינו כל ישראל אלא שמוטל ביחוד על נ"ד וכתיב נמי ויד כל העם באחרונה וכשהרגו קיים דיו, משא"כ נמעידיס עליו עדות שקר שזממין להרגו אפי' אחר שיחמו עדיו הראשונים ויפטור מנמ"ד ראשון הרי זממין להרגו גם לאו נר קטלן, ולפיכך דינס כך אם יחמו רק הם והנמ"ד הראשון קיים אין נהרגין דאכתי נגנרל נר קטלן הוא ומשום שמה יחמו עדיו הראשונים ויסתר דיו אין מולין אלו להריגה, אכל אם נאמת יחמו הראשונים ויסתר נמ"ד הראשון ומנאל דלאו נר קטלן הוא ויחמו גם נתרלי יהיו נהרגין דהא זממו להרגו נמיתה כאלת שחמיתהו גם כשיסתר דיו הראשון ואין זה מענין מיתה נ"ד, ולכן שפיר כתבו החוס' דישן נהומה כה"ג שיסתר דיו הראשון משא"כ נמכות דמירי כאל נסתר דיו. עכ"פ דברי הלח"מ נסתרים והכת השניה שפיר הו"ל עדות שאתה יכול להזימה וליכא לאוכוחי דהרמז"ס פליג על החוס' דינמות:

(ג) **ולפום** ריהטא ה"י מקום לדקדק עוד בדברי הרמז"ס. דיש לשאול הרי מילתא דפשיטא היא שאם העידו עדים פסולין שלא נודע לנ"ד פסולס ונגמר הדין על פיהם ואח"כ החמו אינס נכאשר זממו דאף שלא הכירו נ"ד בפסולס מ"מ כיון דנאמת פסולין הם אינס נכנסים תחת דין הזמה. ולפי"ז ה"י אפשר להקשות בכל הזמות דכיון שהחמו אינללי מילתא שהיו פסולין משעת הגדה דעד זומס למפרע נפסל ויפטור, אמנס פשוט הוא דזהו עיקרו של דין הזמה דאף שנמאל שהיו פסולין מזד הגדה זו גופה מ"מ חייבין אם אין נהם פסול נדדי אחר, ולכאורה זה לא שייך אלא לגבי ה"י עדים שישן נדיו הזמה א, לדידהו הפסול שמה עדות זו שפיר אינו סותר דגוה"כ הוא, משא"כ לה"י עדים שאינס נכנסין לתוך סות העדים שינס נהומה זו כמו דדיו של הרמז"ס שה"י הפסק ביניהם ולענין הזמה חשיב כשתי כחות. לגבי ידיהו הפסול הטעם מזד הזמת הכת האחרת לא נהשז כפסול שמדיני הזמה דלא איכפת לן נ"י אלא ה"י לגביהו כאשר פסול דעלמא שאינו טעם מעדות א. וא"כ לכשתחם הכת הראשונה ויטור שהיו פסולין למפרע יחשבו לגבי הכת השניה כמנאל אחד מהם קא"פ לנ"י הרמז"ס דלענין קא"פ ידיוין ככת אחת ואינללי מילתא שנס הם היו פסולין למפרע והיו עדות שאינללי ואם סנר הרמז"ס כתוס' יצמות עדות שאינללי פוסל שאר העדים כמנאל אחד מהם קא"פ לו יסחר

מהם קא"פ ועדותם נטלה למ"ל תו למיחר נאחרונה משום דנאל להעיד כאחד, ואף נרליס כסותרין נחלקס דלי לא נאל כאחד להעיד לקמייתא נמאל אי מהם קא"פ נמי העדות נטלה ולנחרייתא לא. ועוד מלי ה"י דקאמר נקמייתא כיון שמעת שראו העדות נפסלו כ"י וכיון שהחמו קנתן ה"ל נמאל אחד מהם קא"פ ועדות נטלה, הרי נהחמו לא היו כלל יחד נרליית העדות. ונ"ע וביאור, אכל ה"י מיתה חייב דע"י הזמת קנתן כיון דקיי"ל עד זומס למפרע נפסל ה"ל לגבי הכת השניה שלא החמה כמנאל אי מהם קא"פ ונטלה גם עדותן. והנה הלח"מ שם כתב דעדי הכת השניה ה"י עשא"ל כיון דנאל להעיד אחר שהעידו הראשונים וכבר ה"י חייב מיתה ע"פ הראשונים א"כ הם לא נאל להעיד אלא על נגנרל קטלן כיון שכבר חייב מיתה ונשלמא כשהעידו תכ"ד ה"י כולם כעדות אחת ואע"פ שה"י מתקיים העדות נשנים הראשונים כבר אמר ר"ע כ"י אכל כשיס הפסק ביניהם היו כאלו כבר העידו הראשונים ונגמר הדין על פיהם וא"כ אפי' החמו האחרונים פטורים עכ"ד. ואף שהתוס' סנהדרין (דף פ"א ע"א ד"ה ונגמר דינו) נמי שנחתייב שתי מיתות נידון נחמורה הקשו דעדי חמורה שנאל אח"כ ה"י עדות שאינללי ותרלו דכיון דלי מיתזמי קמלי מהני סנהדותיהו דנחריי עדות שאתה יכול להזמין הרינן נ"י, שאני התם שהעידו על מעשים מיוחדים שאינס שייכים זל"ז משא"כ הכל שמעידים על מעשה אחד ולי יתזמו קמלי יפסלו גם נחריי משום נמאל אחד מהם קא"פ לשיטת הרמז"ס וה"ל נחריי בכל גווי עדות שאינללי. והשתא אי סנר הרמז"ס כהתוס' יצמות דעדות שאינללי פוסל השאר מדין קא"פ א"כ יפסלו נחריי שהם עדות שאינללי לקמלי מדין נמאל אי מהם קא"פ וכשהחמו אחלי נענשים והרי עדים פסולים ה"י, אע"כ סנר דעדות שאינללי אינה עדות כלל ואינה נידונית כקא"פ. כך ה"י נראה לדקדק לכאורה. אכל לקושטא דמלתא זה אינו ודברי הנח"מ נחלי דאמר דעדי נחריי ה"י עדות שאינללי מרפסין אינרי, שהרי מפורש נמכות (דף ה"י ע"א) נאל שנים ואחרו נחד נשנחא הרב פלוני את הנפש ונאל שנים ואחרו עמנו הייחס נחד נשנחא אלא נחריי נשנחא הרב פלוני את הנפש ולא עוד אפילו אחרו ערנ שנת הרב פלוני את הנפש נהרגין דנעידנא דקא משהי נגנרל לאו נר קטלן הוא וכ"פ הרמז"ס (פ"ט מעדות ה"י) וא"כ הכא כ"י מתזמה נחריי דלי חייבין. ונתוס' סנהדרין שאני דקיימי על הא דאחרין התם שנגמר דיו על עזירה קלה וסחר וענר עזירה חמורה ולהכי שפיר מקצי דכ"י יתזמו נחריי יהיו פטורין דכיון דנגמר דיו נר קטלן הוא וה"י כסיפא דננא נמכות שם נאל שנים ואחרו נחד נשנחא עמר דיו כ"י אין אלו נהרגין דנעידנא דקומסדי נגנרל נר קטלן הוא, ולכן הארכו לחרוגי מהם דלי מיתזמי קמלי מה"י סנהדותיהו דנחריי:

פסול כיון דאינו יכול להזימו ואי החמו הנ' האחרים יקיים נהו דין הומה מאי פסול איך לפי הא אכתי הוי עדות שאתה יכול להזימה ודבריו נפלאו (חמני).

אמנם נאמנו נזה נסנך גדול, שהרמזים ז"ל נפ"נ מעדות הי"נ פסק כרנא היו העדים מרונים שנים מהם כיוונו עדותן נחקירות ונדרישות והשלישי אומר איני יודע תחקיים העדות נשנים, ונפ"ה הי"נ פסק כר"ע ונפ"כ הי"נ שאנו עסוקים נה פסק כר"ש, וכבר עמד ע"ז הלח"מ דצ"ן לפירש"י וצ"ן לפירוש התוס' הדברים סותרים ז"ל. וראיתי נסחר רבי אליעזר להגר"א מטעמו ז"ל ס"י אי שכי יסוג מחודד לזה ותוכן דבריו הוא, דנצ"נ (דף ל"א ע"א) איחא זה אומר של אנוני זה אומר של אנוני האי אייתי סהדי דאנוני ואכלה שני חקה והאי אייתי סהדי דאכלה שני חקה ח"ר נחמן ואוקי אכילה לנהדי אכילה ואוקי ארעא נחמקת אנהתא ח"ל רנא הא עדות מוכחשת היא ח"ל נהי דאיתכחש נאכילתה נאנהתא מי איתכחש, ומנאר פלונתיהו דר"ג ס"ל דלא אמרין עדות שנטלה מקצתה נטלה כולה אלא כשהעד נמלא פסול מחש או שהחס שנעשה ג"כ פסול אצל נהכחשה נדשאר כשר לכל שאר עדות אף דנטלה עדותו אין שאר העדות נטלה, ורנא ס"ל דאף דלא נפסלו העדים מי"מ נטלה מקצת עדות נטלה כולה. ולפ"ז לר"ג נאומר אי איני יודע שלא נפסל נזה אלא דנטלה עדותו לא הוי כנמלא אי מהם קא"פ ולכן לר"ע נמי תחקיים העדות נשאר. אצל נסנהדרין רנא קאמר לה ולדידי אף נלא נפסל אמרין לר"ע דנטלה כולה ולכן קאמר דלא כר"ע וגם רנ ששת דאיירי התם י"ל דכרנא ס"ל. וא"כ הרמזים שפסק כר"ג ספיר פסק דאי נחקירות תחקיים העדות נשאר ודלא כרנא, ונפירוש הסוגיא סנר הרמזים כהתוס', זת"ד. ותמיה לי. אטו לר"ג עדות מוכחשת לא הוה מיפסלא הרי טעמא הוא משום דתרי ותרי הוי ספקא ואוקמינן אחזקה ומשום אחד מזו ואחד מזו פסולין ממ"נ וה"נ ה"י נר"ך להיות לר"ג גם עדות אנהתא נספק זה משום דנטלה מקצתה נטלה כולה, ותו מי נעינן פסול לעלמא דוקא והרי די נפסול לעדות זו שהרי קרוב כשר לעלמא אלא פסול לזה ואינו יודע נחקירות נמי עדותו פסולה או נטלה נעדות זו, ועוד דאי היינו הך עם נמלא אי מהם קא"פ ח"כ לרנא דאמר מתניתין דלא כר"ע הרי נודאי הלכה כסתם משנה והאיך אמר הכא דעדות דאנהתא נטלה ועוד י"ז נה עקולי ופסורי, ופשוטה של סת"א הוא דר"ג סנר דעדות דאנהתא הויא כעדות אחרת ורנא סנר דהויא כעדות אחת עם אכלה שני חקה כיון שהם נקרקע אחת. עיין נתוס' ועוד ראשונים ונתוס' סנהדרין כ"ז ע"א ד"ה רנא אומר כ"ז וז"ד. ואין זה מעלה ארוכה לפסקי הרמזים ז"ל. ונר מן דין י"ז חומר אחר חומר נדברי הרמזים, דהר"ש נמכות

חלילה לומר דכיון שהם (הכת השניה) נפסלו נמלא שגם לגבי הכת הראשונה ה"י פסול ננייהם לעדות זו (ונפסול נדדי שלא מדין ההומה שלהם) ונפסלו גם הם כפסול שלא מן דין ההומה, ונמלא שהי נמ"ד נעדים פסולין מפסול נדדי ופטורין מכאשר זמם, וא"כ שתי הכחות הם לעולם עדות שאח"ל ולא עוד אלא אפילו אם יחמו שתי הכחות מי"מ כיון דלענין ההומה דין כשתי כחות הוי הומת כל כת אחת לגבי הכת השניה כפסול נדדי והדר פוסלין את הכת השניה מדין נמלא אחד מהם קא"פ כח"ש והווי כולם עדות שאח"ל. ולא משכחת לה עדות שאתה יכול להזימה נעדים מרונים אלא כשהעידו כולם נחכ"ד שאז הם כולם כת אחת לענין ההומה ואינם נעשין זוממין עד שזימו כולם ולא כולם הם נפסלים יחד מפסול ההומה אחת זו חו אינה סותרת דנה"כ הוא כח"ש. אצל ח"ן זה נכון, ונראה שהעדים שנפסלו מזד נמלא אי מהם קא"פ אינם תחרין ונדונים כנמלא קא"פ לגבי הראשונים שיפסלו שז אותם כפסול נדדי אחר אלא לעולם יתשנ גם פסול זה לגבי הכת הראשונה המחמת כפסול הנוגע מהגדתם זו שעליה החמו ונזה לא איכפת לן שהוא נזה"כ מדין ההומה, ונמלא דכשתחס הכת האחת יהא פסולין רק מזד הגדה זו ולא פסול נדדי והו מעיקר דין ההומה כמנאר.

(ג) **שבתי** אני וראיתי והדנר מפורש שלא ככת"ר גם נתוס' סנהדרין (דף מ"א ע"ג ד"ה כמאן), ונראה שהדנר תלוי נאשלי רנרבי. דאמרין התם נחקירות אפילו שנים אומרים ידענו ואחד אומר איני יודע, עדותן נטלה כמאן כר"ע ופירש"י ר"ע מקיש שלשה לשנים כ"י עד שזימו שלשתן חה אי אפשר להזימן (נראה דז"ל להזימן) ואע"ג דלר"ש קאמר לה כ"י מיהו ר"ע אית לי נמי דר"ש כ"י, והתוס' מיאנו נזה וכתנו ז"ל ויש לפרש וכ"י אמר איני יודע כנמלא אחד מהם קא"פ דמי כ"י ולר"ע עדותן נטלה עכ"ל הרי מפורש דלהתוס' הוי כקא"פ, ומרש"י דלא פירש הכי אלא משום דאף השנים נמי הוי עדות שאח"ל משמע דלא סנר הכי.

(אמנם) לקושטא דמילתא אולי י"ל דלרנא גם רש"י ז"ל מפרש הכי. דהתוס' הקשו על רש"י נכל חומר דנר הכי אמרין אלא אחר רנא ה"ק אפילו נחקירות שנים אומרים ידענו ואחד אומר איני יודע עדותן קיימת כמאן דלא כר"ע ולרש"י תקשה אלא כמאן איתא דכר"ש נמי לא איתא דכולם לאו נני ההומה נינהו. ומפני החומר אולי י"ל דרש"י לא כתנ כן אלא לרנ ששת דאיכא מיהת לפרושי הכי אצל לרנא דקאמר דלא כר"ע נע"כ ז"ל דכר"ש מיהא איתא **תולדה כ"י התוס'**. ועיי' נריטנ"א מכות שס. ונ"י ערוך לנר לסנהדרין ראיתי שכתנ על פי התוס' **דמי"נ ז"ל ג"כ דר"ע** לא פליג רק מוסף אנדרי ר"ש כמו דפירש"י דלז"כ איך אפשר דיקרא קרוב או

דגלי קרא גבי זוממין דממונא משלם מילקי לא לקי, כמו חובל בעצדו דאינו חייב חלקות משום דהוי כחייב ממון והחור חוכה ממנו כמ"ש הקלוי"ה סי' תכ"ד. אמנם גם לטעמא דאמנות אולי י"ל דנמה שנוגע לו הוא נאמן בעצם הדבר יותר ממאה עדים, עיין בזכריות דף י"ב לתד לישנא, ורק נמה שנוגע לאחרים כגון לפסול את העדים לא שייך לו, ולכן אולי י"ל דלא לקי כה"ג דלא תענה צרעך כתיב ונענש הדבר הוא כמו שהנע"ד אומר, אבל דחוק הוא וגם יש לעיין אם לא תענה אין כאן אף פסולס מנין, ולכן סמי מכאן.

אח"י ראיתי בשמ"ק משם הרא"ש שז' ח"ל עדות שאח"ל כו' וז"ל דכחו כן לא לקי על לאו דלא תענה דלי לקי מיקרי שפיר אחת יכול להזימה כעדות של בן גרושה ב"ח וכו' דלענין ממון ניתא דא"ל להזימם כו' אבל לענין חלקות אין הודאתו מועלת כו' ולא דמי לעדות בן גרושה כו' דשאני התם דמצינן חלקות דידהו מוה"י אם בן הכות ומסתגר לאוקמי קרא היכי דלא אפשר לקיומי כאשר זמם לעולם אבל עדות דגניבה דאלמלא הודאתו אפשר לקיומי כאשר זמם לא מוקמינן קרא דוה"י אם בן וכו' לומר דמיקרי עדות כו' עכ"ל, וזר"ך תוספת ביאור והוא מוזן, והנני ידיו כו'.

סימן יג

בגידון כלי מודד-המים למקוה

ע"ד המקוה שרואים לבנות מחדש שהמים נאים מן הנהר ע"י סילונות שנאדן, וזה עקב שנוצרים דרך כלי "מודד המים" שהוא כמו סילון קטן ונאמנעויותו מקום מרוות להעמיד שם מכוונה קטנה שנעשת מלולויז, ואח"כ מתחברים את מודד המים הזה אל הסילונות שנאדן, ויש הומוים דיש למודד המים הזה דין כלי קיבול שנציל המכוונה שמתמידים בתוכו.

הנה לכאורה דבר פשוט הוא שלהקדירות שנאמנע המודד יש דין בית-קיבול ופוסל משום שאינה, שהרי געשה הבית קיבול לשם קבלת המכוונה הצוללודית והרי זה כמתנית' דמקואות פ"ד מ"ג התועט נצנור לקבל צורות כו', פוסלים את המקוה ומ"ל צורות מ"ל מכוונה, ואדרבה מכוונה זו גריעא מצורות דראיתי נתפא"י לכלים פ"ג מ"ג הטהורין שנכ"ח כו', וסילונות אע"פ כפופין אע"פ מתגליל, שכתב אף שיש צ"ק לקבל צורות אפיה לא מיתשג עשוי לקבלה משום דלא ניתא ל"י מצד עצמו נמה שיקבל דטפי הוא ניתא ליה שלא יבואו לשם הצורות, וסמך על דוגמתו במכשירין פ"ד מ"ג נכפה קערה על הכותל שלא ילקה

הוסיף לשאלו, דהרמב"ם נפיה"מ שם כתב ודברי ר"ע ור"ש קיימין ואין עליהם חולק, והרי רצא קאמר הכא דסתמא דמתניתין דלא כר"ע, ולכן כתב דנראה דהרמב"ם לא גרס כמאן דלא כר"ע ומתורץ גמי מאי דפסק כרצא אע"ג דפסק גם כר"ע. אבל לא זו הדרך לשנש הספרים מעמנו בין צרב שט וצין צרבא בלא יסוד מפורש וצנור, ותחת זה הרי מוטב לנו לחומר הנושא לצנור נפשות פשוטה אף כי לא מרווחת וקושיית הרש"ש תשמע לנו למאן הפתח ליישוב פסקי הרמב"ם, ונאמר דכיון דהרמב"ם הניח ליסוד שאין חולק על ר"ע ור"ש אי אפשר ה"י לו לפרש בסוגיא דסנהדרין כמאן כר"ע כמאן דלא כר"ע כתשמעו נכ"מ אלא פירש, כמאן צמונן, כמו"ל כדאמרין נעלמא חונסא כמאן דלא עבד, כמאן דליחא דמי ועוד, והיינו דרב שט קאמר אינו יודע בחקירות היינו כעובדא דר"ע (נמצא ה' מהם קא"פ) דהיינו הך כמו שפירשו החוס' ועדותן בטלה ורצא סבר דאין זה כר"ע ר"ל שאינו דומה לר"ע דהתם יש פסול והכא אינו פסול, ופסק זה הרמב"ם כרצא, ואין זה שייך כלל לעיקר דינו דר"ע, ואם כנים אנחנו נזה יונא דלהרמב"ם פלוגתא דרב שט ורצא היא אם עדות שאח"ל דינו לר"ע כנמצא ה' מהם קא"פ והלכה כרצא דלא.

ד ועתה על דעתי ומאמתי לי גם חזר להסמיק ספק זה לפלוגתא דרבנן וסומכוס נצ"ק (דף ע"ה ע"ג) דאחי סהדי ואחרי ל"י גנבת ואמר להו גננתי וטנחתי ומכרתי כו' בפני פלוני ופלוני כו' ואחו פלוני ופלוני ואסחידו צ"י דגנב וטנח ומכר כו' רבנן סברי ה"ל עדות שאח"ל כו' וסומכוס סבר ה"מ כו' אבל הכא סיועי הוא דקא מסייעי ל"י, דלרבנן עדות שאח"ל הוי פסול כאשר הפסולין דאפי' תשה ואהרן לא מעידין ואיכא למימר דגידון כנמצא קא"פ ולסומכוס הוא רק משום דחיישינן לתשקר כיון דאינו מתיירא מעונש ונדאיכא הוכחה שאומרים אחת מהימתי (אף צמדי דנעינן עדים דוקא כגון הכא נקנס), וכיון שכן אינם כאשר פסולין ויש פנים מסבירות לומר דאינם נידונים כנמצא ה' מהם קא"פ, אבל על דעתי אין זה אלא מילי דסברא גרידי שאינם מחייבים להסיק מסקנות כאלה. (ואנב אעיר שאין הלשון מדוקדק נמה שאמרו סיועי דקא מסייע ל"י וה"י צ"ל סיועי הוא דקא מסייע להו, וזה מציא לידי כוונה אחרת, ואין להאריך).

ודד אנב אעיר נזה שמקשים לרבנן אחאי הוי עדות שאח"ל והרי ילקו משום לא תענה, דנשלמא ממון לא משלמי דהודאת בע"ד כמאה עדים דמי אבל חלקות לילקו דהא העידו עדות שקר וכל שחייב חלקות הוי עדות שאחא יכול להזימה כמ"ש החוס' ריש מכות, והנה לטעמא דהודאת בע"ד הוא מטעם מתנה ומחילה י"ל דהוי כחלו יש חיוב ממון והנע"ד מתל

היורדים עם שטף המים כדי שלא יכלה כל עפר הגג וכשיחמלה אותו נית קיבול מן העפר ולרורות חוטטין אותן ומחירין את העפר על הגג וטחין אותו כתחילתו עכ"ל, והרי שפירש גאופן שהוא רואה בלרורות מזד עמון, ונראה להדיא שהוא נד מפי הר"ש שגושין הגומא לקבל הגזירות נכדי שלא יעכבו הילוך המים, משום דלפי"ז יקשה דהוי כגשמים שאינו רואה בן מזד עמון, לכן פירש בדרך זו. (ומכא"ל העירי דיש להקשות על שיטה זו מכלים פטי"ו מ"ג ר' יהודה אומר אף של גודלת טמא מושג ופי' הר"מ נכדי שיתקנן כל מה שיפול מראשה כו', והרי בזה אינו רואה מזד עמון. ונראה דהראב"ד לא יפרש כן אלא משום מדרס.)

ובמה ש"ס לדון בנידון דידן מזד נית קיבול העשוי למלאות כנר הזכרתיים ודחיתים דנסוכה (י"ב ע"ג) גני סככה נחיצין נקבות מסקינן דנית קיבול העשוי למלאות שמי קיבול. האומנם דרש"י בנסהדרין (ט"ח ע"א) והרמב"ם הל' כלים פ"ב ה"ג ס"ל דנית קיבול העשוי למלאות אינו נית קיבול ואיכא עוד הרבנותא דסברי הכי, עיי' רמ"א סנהדרין שם ובח"י מחירי סוכה שם, אבל התוס' סוכה שם והר"ש פ' כ"ו מכלים מ"ג (ואפשר דהיינו הך כידוע) ס"ל דהוי ב"ק ודברי הרמב"ם בזה כלים סותרים למ"ש בפ"ה מסוכה דאין מסככין נחיצין גקבות. ה"ו ב"ק. והמנואר מחלק בין מילוי עולמית לבין הך נחיצין דפעמים נוטלין הנדול מן העץ. והתוס' כתבו שזה דוחק. ולא מנואר לי מהו הדוחק, אדרבא כך גראה כפשוטו. ואולי י"ל שהדוחק הוא לאידך גיסא, דאי תימא דמייירי נחיצין שנוטלין מהן לפעמים הנדול אי"כ אחאי אמרינן מהו דתימא נית קיבול העשוי למלאות לאו נית קיבול הוא. הרי כל נית קיבול עשוי למלאות ולהוציא. חוה ק"ק להרמב"ם. ומדברי הר"עב"א למדתי דג' מדות נדבר. עשוי להכניס ולהוציא תדיר זהו עיקר ב"ק הנאמר בכ"מ עשוי למלאות עולמית אינו ב"ק לרש"י ולהרמב"ם, עשוי להוציא רק לעתים רחוקות כגון חזים לעת מלחמה בזה אמרינן בסוגין דמהו דתימא לא שמי קיבול קמ"ל. ובדין דעשוי למלאות עולמית לרש"י ורמב"ם מיהא לא הוי ב"ק. אבל מה נעשה לדעת התוס' והר"ש ודעיימיהו. ומתהרהר אני לומר דב"ק נקרא רק למה שמכניסים בתוכו דברים שאינם ממנו גופא כדומיא דשק שממלאים אותו פירות וכלים אבל מה שחלק מן הכלי הדנוק בו תמיד נכנס לחלל שכנגדו אין זה נקרא ב"ק כלל שכך היא הוויית הכלי ומהותו. וזה אין אנו נוגעים בנאחלת ב"ק העשוי למלאות שאין זה מילוי כל עיקר אלא חלק הוא מהכלי וא"כ נידון דידן לכרע לא הוי ב"ק. והרמב"ם בזה כלים ננקעת של עץ להכניס בו סדן של נדול אפשר דהוי כשני כלים מיוחדים שזה נכנס לתוך זה ומגביהן לפעמים זמ"ז ולא שחצרו יחדיו עיי"ש.

הכותל ממי גשמים דאע"ג שרואה שירדו הגשמים לתוכה אפ"ה מכלא ניחא ליה בגשמים מזד עמון לא מיחשב קנלה, והוא פלא דהרי מפורש במתני דחוטט צנור דגומא ללרורות חשי"ג ב"ק, והכא במתניתין דכלים מפורש הוא נמקומו ברי"ש ורע"ג דנכל חקק בו ב"ק ללרורות מייירי. (ועיי' ברי"מ ותו"ט). ומה שמצינו מכפה קערה על הכותל צ"ל דשאיני היז דהתם לא עשה שום מעשה להוריד את הגשמים וממילא קא חתיין וכיון דלא ניחא ליה בזה גם קנלתו לתוך הקערה לא מיחשבא קנלה שאין זה לציחות ידיה אלא למניעת דבר דלא ניחא ליה, משא"כ הכא דהניח סילאפת להמשיך את המים וניחא ליה בהמשכת המים אלו, ובהכרח הוא שגמים אלו מעורבין גם בלרורות ועושה ב"ק לערבן ה"ז משום כב"ק דניחא ליה. ולפלא על התפא"י שנטה מדברי הראשונים ז"ל ולא הזכירן כלל ולמה הוצרך לזה. ואילו באת לקיים דבריו י"ש מקום אותו ויואל פירוש המשנה דחוטט צננים אחרים. דנאמח י"ש לדקדק קצת במתני דקתי החוטט צנור לקבל בלרורות נכל עץ כל שהוא כו', ולא מפרש להדיא דפוסל את המקוה ורק נסיפא היו בלרורות מתחללים בתוכו מסיים פוסלין את המקוה. ונאמר בהמללה על התפא"י דנאמח כ"ז שאין בלרורות נפועל ואנו נאין לדון עליו על הגומא שהיא נעשית לרצונו משום דרואה לקבל בלרורות אנו אומרים אדרבה אין רצונו כלל שיתקבלו בלרורות ואדרבה רואה הוא שלא יבוא לידי קנלת הבלרורות כלל ואדרבה רואה שלא יזדמנו בלרורות. אבל כל זה יש לדון רק לשעת החטיטה קודם שזדמנו בלרורות צנור נפועל אבל כשכבר זדמנו בלרורות צנור ואין תלוי בלרורות נפועל. ונאמח זו ורצונו נמים וממילא גם בלרורות המעורבין שגמים בהכרח הרי רצונו הוא בגומא שחטט שתקבל את הבלרורות ואז חשיבא לב"ק מרצונו. ולפי"ז תרתי בני במתני דחוטט חדא יבאה, החוטט צנור לקבל בלרורות נכל עץ כל שהוא כו', (ועדיין אינו פוסל עד אשר היו בלרורות מתחללים בתוכו פוסלין את המקוה. וזהו רק נכדי המללה על התפא"י אבל כל הראשונים לא פירשו כן, אלא דנרישא אשמעינן דחטיטה פוסלת ונסיפא אשמעינן שאין הבלרורות המתחללים מנטלין את הנ"ק וכ"פ בשו"ע. ואולי רצונו לחלק דנ"מ בין קנלת טומאה לפסול המקוה, ואחאי הוצרך לזה ומנא ניה הא. והזכרתי זאת לומר. דמנון זה המכונה הגולגולית גריעץ מלרורות שהוא רואה בזה מזד עמון ולא ככפה קערה על הכותל:

אמ"י נינתי שדבר גדול דיבר התפא"י, ואם שהוא נגד דעת רוב הראשונים כמ"ס יש לו יסוד מפורש בדברי הראב"ד ז"ל בנעשה"ג שער המים, ש"ע על מחאי דחוטט ח"ל פ"י הגזירות דרכן לעשות להן נית קיבול נאמח כדי לקבל מהגג עפר ולרורות

שכל דופני המקוה משתפעים אל האזניק שהוא נחמץ ונאופן זה נחמץ כל המים שנמקוה מחמצי ועמדי על האזניק ולכן כולם נעשים כשאוזים. ולפי' נכיר נמי נין המים שלמעלה וצין שצין האזנים אף אם הקערורית קרה ואינה תופסת כל רוחץ הציור חיי' כיון שהיא למטה נחמץ כל המים סמיכי עלה. ויש להמתיק עוד צפנים אחרים קלת, דחיל (חגיגה י"ט). מטבילין בראשין ואין מטבילין בכיפין שאין מטבילין באויר, ולא אמרה תורה מקוה ומים אלא כשהם על הארץ ולא באויר, עיי' פירש"י. וכל מקוה ראוי ה' למים העליונים להיות כבאור אי לאו דגם אינהו אחרעא דמתחתא סמיכי, וכיון דנחמפעין כל המים מסומכין על הכלי אין צה דין מי מקוה אלא דין מים שנכלי או כטובל בכלי דמי ופסול. ולפי' נבדון דידן לא שייך למינן הכי, אך לפי' שהעליתי בספרי ח"א ס' י"ח אות ג' דנעיין שיהא על כל משך המערב תורת הכשר מקוה ואליה אינו נכדי חיבור המקואות, וכן מלאכי נחמץ חיד' ס' ר"ט שהמתיק עפיד' דברי הרמב"ם פ"ח דמקואות, הנה נמקום הקערורית אין על המערב תורת הכשר מקוה דנמקוה זהו האזניק וממילא אין חיבור מקואות על ידו. ועיי' נב"י מה שהביא מתשובת הרשב"א ח"ג נכ"ח ונמה שחלק בציאור דבריו וקשה להאריך בזה עתה ועיי' בתפא"ר נחמצי דאזניק דגונה ברום קומה היו כשאוזין ורצו להיהא דטורי' פ"ב מ"ו. והתם נחמץ לא קיי"ל כריצ"נ אלא שהביא לה מסתמא לעינן שיעורא דרום קומה ואין הדברים נרורים לי לע"ע.

ובר מן דין י' לפקפק ולומר דאני הכא מע"ג שפת האוקת כיון שהוא נתוך הציור וכל הציור הוא ככלי, אמנם ראיתי בנ"ח ס' ר"א גני ליור שחקק צו גומא שעמד כבר ע"ז משפת השוקת. וקשה לי להאריך עתה בזה בפרט שאין לד הטיוכני של המכונה ידוע לי אם יש שם נדרים לא קערוריים. ומלנד זה איכא תיוהא, שאם היו המים נמשכים מן המקוה לא היה מועיל הציור להכשיר לפי שאזים נחילה, אלא דהנהר הוא כמעין שמחבר גם בוחלין, עיי' ס' ר"א ס' ונש"ך ס' קכ"ט ועוד, אבל ידוע דדעת הר"ש דרק נמקוה שמימיו היו נחלין מאלהין יש עליהם דין מעין אבל בנחלין ומכ"ש שהנשיבין לתק"א אין דין מעין והדברים ארוכים, ולכתמילה י' להדר וללאת ידי כל הדעות.

ויש לומר דענה לסתום את נקני ליור המורד סתימה מעלייתא ע"י התכת מתכת ויחצטל מתורת כלי ואחר שיצורוהו לקרקע ינקוהו שזו או יקצו לגמרי משפת הציור שלו (ומהלד הטיכני אפשר יהיה לעשות כן בודאי עיי' חלקי הסילוטות שמלפניו) ואלאחריו) ויהא קנעו ולנסוף חקקו. ואף שהגר"צ מה"ס קמ"צ כתב נקיצת גיטית נחלוש שאם היה

עוד י' להעיר דדוקא נהיה דנקעת של עץ דאירי צה הרמב"ם אנו דנין נעשו למלאות אם היו ב"ק וכן נחלין נקעות שהן של עץ ולכן אע"פ שהן עומדין למלאות וכל זמן שלא נמלא מהסדן או החליץ עדיין היו כלא נמלאות מ"מ מיד חשיבן להו כב"ק דהא גולמי כלי עץ גמי מתקבלין טומאה, משא"כ נדידן בכלי מתכת אפשר לומר דכל העורך הוא נשניל תיקון וקניעת המכונה שזהו עיקר הכלי לכן כ"ז שלא הוכנסה המכונה חסונה השפופרת כגולמי וגולמי כלי מתכת טהורין ואח"כ נמחצור ישימוה שם אלא שדריך צירור גדול מה גקרא גולמי, ועיי' חולין כ"ה ע"א ונרמב"ם נכמה מקומות, ועיי' נחום סוכה שם (ד"ה נקבות) ש"י דה"ל גולמי כלי עץ דטהורין, ולאונס ק"ק דהא אחרנא גולמי כלי עץ טמאין, וי"ל דכוונתם לאו דוקא לגולמי דעלמא אלא כגון דקאמרי נקחא דסכינא דלא היו כלי נפיע' אלא רק כחלק, ומ"מ ק"ק מנ"ל דהיין נקבות נמי הכי הויין. ולא נתגרר לי די צורך חופן תיקונו של מורד המים אלאכס, לפי ששנ"כ כמה שיעות (פיסטימות) של מודדי המים, ואם הקערורית שנחמץ היא לשים נקרקעיתה את הציר (או היתד) שנחמץ כפי "הפילטערל" שעליהם תסוב י"ל שדיע ככף החקוק שחתת רגלי המטות שאין צה משום כלי קיבול לפי שאינו עשוי לקיבול אלא לסמוך כמבואר ברמב"ם הל' כלים פ"ב.

במ"ב לא נתגרר לי אם הקערורית תופסת כל רוחץ הציור או שרצנה קצר מרוחץ הציור ונשאר מלדדן חלק ליור משהו שאינו קערורי שגם שם זורמים המים, וכן אם נחלק הציור שג"ג הקערורית בגונה ג"כ זורמים המים.

ואם הוא נאופן זה יש לנו לד היתר, שלפי שכתבתם שהמים נמשכים ישר מהנהר א"כ דינו ממש כמעין שהעצירוהו ע"ג השוקת שאם העצירו ע"ג שפה כל שהוא כשר חונה לה בנמקואות ריש פ"ה ושריע רס"ח ומסתמא יש נלינרות כשפפה"כ לתאן דנעי גם צה שיעור לחיבור להכשיר שאזין או כולו שאזין אמנם אף בזה יש להעיר מהיהא דמקואות פ"ו מ"י האזניק שנמרחץ צומן שהוא נחמץ פוסל עיי' בר"ש שהאזניק הוא לשון חקק והוא כלי מתכת משוקע נחמצי וצומן שהוא נחמץ פוסל שכל המים נרורים ע"ג, וה"נ נבדון דידן. אמנם בציאור משנה זו נתלבטו המפרשים אח"י חשיבי כל המים שנמקוה כנרורים ע"ג האזניק ונעשו כולם שאזים, לא ליהוי שאזים אלא מה שמהם כנגד האזניק ולא מה שמתדדיו ולגביהו יחא נידון כאזניק שמן הלד שנמשנה שם שאינו פוסל וצוה גריעא נכ"ד שכל המים נרורים נפועל ע"ג הקערורית. אלא נראה שציאורה הוא, דהר"ש כתב שהאזניק יש לו נקב ועשוי להוציא את המים שנמקוה, ונראה שהוא נשיפוע קלת, היינו

כך נראה מקופיא ולמעשה עלי להוסיף עוד שנית
כתוב

ה' יפרוס על ידידי מעכ"ה סכת שלומי, יעמידנו
נקה אורה ונמקום טהרה יענו, והכה לחות
נננין ציון וירושלים נעמוד הכהן המטהר. כנפש ידים
דו"ש"ת ומכנס.

הערות בעניני מקואות

והנני לראש נזה הערות אחדות בעניני מקואות.

(א) הספקת מים כשרים למקוה כידוע עולה
נהוגות ועמל רב שקשה תדיר להקלות ועלמה
על דעתי מחשבה חולי אפשר לתקן מקוה צלופן שיבאר
למטה ש'עלה נדמים מועטים. דנש"ע י"ד (סי' ר"א)
סעי' ל"א) פסק דמקוה-ג'אז שהגליד טהור משום
מים שאזנים יתמוך כשר להקוות, והוא מתוספתא
טהרות מוצא נמש' הרא"ש כלל ל"א סי' ג', וכתב
הש"ך (סקע"ד) כשר להקוות כלומר שחזרו להיות
כמו מי גשמים ומותר לטבול בהן, והוא מנ"י ונשם
הסמ"ג ועי"ש. ולפי"ז צומיניו שיטן מכוונות
המהפכות את המים לגליד ה' אפשר ננקל למלא
את המקוה מלמח מים שהם, (ומכ"ש ממנו סיפוק
המים נערים [וואסערלייטונג] דאפשר שאינם שאזנים
כלל), ולהגלידס במכונה ופקע מהן שם שאזנים
ואח"כ יתמומו ויהפכו שוב למים והרי כאן לפנינו
מקוה כשרה. אבל המכונה הזאת כפי ששמעתי עולה
ג"כ נדמים מרוצים, ועלמה על דעתי לומר שאם המים
שהגלידו טהרו מידי שאינם משום דפקע מינייהו
שם מים ופנים חדשות צלו לכאן, ה"נ מים שאזנים
שהורחתו ונתהפכו לקיטור (או זיעה) שאין זו מחש
טהרו מידי שאינם (ואפשר דק"ו הוא מהגליד, ויש
פנים גם להיפך, ומסנרף לחוד קשה להכריע). ואם
כן הוא נקל מלד להכניס מים לחוד ולהרתיחן שיהפכו
לקיטור ובהגיע הקיטור עד למקוה יהפך שוב למים,
זה יעלה נהוגות מועטות מלד. ויש להעיר מהמנואר
נש"ע י"ד (סי' קכ"ג סכ"ד) משם תשובת הרינ"ש
סי' רנ"ה דיי"ש שעושין מ"מ"ג א"ע"פ שאינו רק זיעה
מן הנסך הרי הוא כאיסור עצמו. אבל אין ראיה מזה
לנ"ד דהא נע"כ אתה צריך לומר דשאי איסורין
השאזנה, שהרי הגליד מוציא משאינה ומשקין איסורין
שהגלידו נודלי נאיסורין קיימי ולא פקע. ונע"כ
ל"ל אי משום דנשאזנה דרננן הקילו (אולם לפי"ז יהא
הדין רק נג' לוגין שאזנן אבל כולו או רובו שאז
למ"ד דאורייתא אין הגליד מכשיר, ונזה יהא מדויק
לשון התוספתא כשר להקוות שעמד הנ"י על דקדוקו
ולא כן משמע ננ"י ושי"ע אלא דאפי' כולו שאז כשר

נדעתו לסותמה אח"כ ננבא-במחזור לא נטיל מינה
שם כלי אפי' קודם סתימתה הכל שאני, משום דניסור
הדנרים הניח הנונ"י מ"ש הנ"י אר"ס קי"ט דנוטל
ידיו מחנית דהויא כלי אפילו נשעה שניטלה הנחל
משום דעשוי לקבלה נענין זה חה עיקר תשמישו,
משא"כ הכל דלא שייך לומר כן כמובן. אלא דנזה
מאזנו נמה שהרעישו האחרונים ונראשם הנונ"י שם
דקנעו ולנסוף חקקו מהני רק לשאינה דרננן ולא
לדאורייתא וא"כ להני רבותא דסנרי כולו שאז
דאורייתא שכ"פ גם הרמ"א נהג"ה לא מהני. אבל
הרווחו מיחא נזה לענין מ"ש לעיל אם יש זרם
שנלדדים ולמעלה מהקערורית שאינו נעשה שאזנן
דאפי' לדעת הר"ש דמים הנמשכים מן המעין ע"י
הסילונות אין להם דין מעין ומחילא זוחלין וקטפרם
אינו מחנר מ"מ אם כן הוא ואם רוב הזרם אינו
שאזן תיהי סתימת הניטור ופתיחתו במחזור לכ"ע.
זה תלוי במציאות צלופן תיקון המכונה שאנלכס שאינו
ידוע לי נדיק כמ"ש. ואולם הענה הפשוטה נראה לי
לקנע את מורד המים לא מושכנ אלא זקוף שאז אין
הקערורית מקבלת מים וכל כלי נ"ק שהניחו שלא
כדרך קבלתו אינו פוסל, כחתיית' דטנלא, ועי' ננעה"נ
להרצ"ד ז"ל שער המים ונש"ע (סי' ר"ח סל"ח),
כמדומני שחזר שלטון העיר לא יהיה עיכוב לעשות
דוקא מושכנ ולא עומד.

והנני להעיר עוד דברים אחדים:

(א) **כמדומני** שמועד המים א"א להיות מחזור
לקרקע טמון נאדמה וכל חניורו יהיה רק ע"י
שכנס ע"י שרינע נסילונות האחרים המחזרים
לקרקע ומסופקי' אם זה הוי חניור גמור. גי'
נרמזים ה' כל"ט פ"י הט"ו ונ"ע. וטוב יותר לחנר
ע"י התכה:

(ב) **לענין** נמקום מכוונת הספקת המים אם אין שום
חשש שאזן ע"י גינית או משאנ (פומפען) ש"ש
שחושנן אותו לנ"ק.

(ג) **בסוף** הסילונות מסתמא יעשו המשכה ג"ט
כהוג נכ"מ:

(ד) **כמדומה** לי שיוכלו להשיג או להכין ניחוד
מורד מים כזה שכל המכונה תמלא נחלק
העליון של הנליטה והפילטרל ימלא כולו או חלקו
נחוד חלק הניטורי של המורד ולא יהיה שום קערורית
למטה.

(ה) **מתוך** נוסח מכתנס נדמה לי שמה שנעל המקוה
אינו רוצה לעשות עתה תינה של מי גשמים
אינו משום ההוגלה אלא משום דוחק המקום, ואם
כן הוא הלא אפשר לעשות חפירה עמוקה וזרה גם
נמקום קטן, עמוקה כשיעור מ"ס, כדרך שמקדרין
לנארות. ולעדה חשונה כ"נ ה"א ראוי להדר בכל.

מחקה טופח טהורים (פי הגר"א ז"ל אף שעדין מחקה טופח נטהר משום מי הטאת) נמחמו חזרו לטומאתן הישנה. וז"ל דמה שנטהרו משום שאינם ראויים לא להזאה ודמיון למי הטאת שנפסלו שאינם מטמאין מהיית אלא מדרבנן כמבואר נכ"מ פט"ו מפר"א הי"ג אע"ג דהכל דחיים רק לזמן עד שימחו, ולפי"ז נמחו ונמחמו חזרו לטומאתן הישנה מהיית. וע"י נמשנה אחרונה לפרה פיטו מ"ת. אמנם נהגות הגר"א ז"ל גרם מים טמאים שהגלידו ואין בהם מחקה טופח טהורים נמחו חזרו לטומאתן הישנה, ונפטר מ"ש לעיל דגלג אינו מוציא מידי טומאה. וענין זה בכלל צריך לינון ונירור ואין האמן גרמא עכשיו לנוח עד חקרו.

ובסמוך לענין זה יש להעיר נר"ש כלים פ"א מ"ד שהביא לתוספתא חומר נגלה שאין נמי הטאת ונמי טמאת שאין נגלה כו', מי הטאת שיצאו הרי אלו טהורים נגלה שיצאה אם יכולה היא לשרות ולחזר לכמות שהיא הי"ז טמאה, וצריך ביאור מאי שייך בזה חומר נגלה על מי הטאת דמים שיצאו הרי עברו ונטלו מן העולם ומאי צריך לומר בהם טהורים ומאי שייך לומר כנגדם נגלה שיצאה דאיתא בעולם ויש על מה לתפוס טומאה. וז"ל שפרשו שיצאו המים כמעט כולם וכאשר האפר עז כטיט, שחמם יש בו עוד חלקי מים אצל חכיון שאינו ראוי להזאה מחמת שהוא עז כטיט טהור מהיית כמי הטאת שנפסלו כמ"ש לעיל, ואמנם טומאה דרבנן אפשר להיות ביה אצל טומאה מהיית אודא לה ושייך לומר חומר נגלה. ועד"ז לא תקשה לן מתני"י נפרה (פיט מ"ה) מי הטאת שנפסלו לא יגבסו נטיט שלא יעשה תקלה לאחרים דהיינו מחמת טומאה דרבנן שבהם. ובנוגע לאפר מלך עזמו הנה אינו מטמא אחר חסיפה ורק כשהוא מתקדש צמים ירצה לו דין טומאה חדשה מלך מי הטאת חזרו רק כשהוא יחד עם המים וראוי להזאה. וידוע שר"י ז"ל נכורות דף (כ"ג ע"א) כ' דאפר עזמו גם בלא מים מטמא, וכתבו שהוא מדרבנן ותמחו האחרונים מנין לו זה ואכמ"ל.

וכשהגיעו הדברים לפני ידידי הגאון מהר"ר נחום גינצברג נ"י אנד"ק יאנאווא כתב אלי דאמנם אצטו נפרה פ"ו מ"ג זלף את המים ונמחא קרוש מלחמן (ופי"ה הר"ש שכלו כל המים והאפר נאחר בשולי הכלין ר"י ור"ש אומרים מנגב ומקדש ומכ"א כל שנגע נמים אין מקדשין בו הרי דלר"י ור"ש אע"פ שאין ההלכה כן) מקדשין פעם נ' נהאפר הנגזב ולש"י רש"י נכורות דף (כ"ג ע"א) דאפר עזמו אף בלא מים מטמא שייך בו עוד טומאה לר"י ור"ש כיון שראוי לקדש בו עז, ודווקא לומר דהתוספתא אזלל רק אלינא דחכמים. ואיני יודע מהו הדווקא כיון דהלכה כותיהו. עוד העיר למ"ש הכ"מ פ"ו מאנז"ט הי"ג נמי טמאת הקרקשים כגליד מטמאין ואמנם

אמנם הגר"א ז"ל נציאורו לתוספתא טהרות פ"ג כ' ח"ל טהר משום מים שאונין שלא נקרא שם שאונין עליהם כו', ואם נמחה כשר להקוות עליו פי' מותר להמשיך לתוכו עוד מים עד מ"ס או שאם המשיך אותן למקוה אחרת שאין בה מ"ס כו', עיי"ש. אי משום דאין השאינה פוסלת ואפי"ה מדי"ת אלא נדנר שאלמלא פסול זה היה ראוי לטבול בו דהיינו מים אצל גליד שנפועל אי"ל לטבול בו לא די שלא חל עליו שם שאינה אלא דמחילא נפקע גם ע"י, ולפי שני הדרכים נטוי לומר דה"ה צויה שנשעה שהיא עדין נמנצ אדי (אדיר) אינה כמים ואי"ל לטבול בה אפי"ה היו מ' סאה שאינה מכסה את הגוף (דוגמת מ"ש רבינו שמהה בשלג, מונצ נצ"י) ואין חלקיה מחזורים יחד למי סאה, ומחילא כשפקע מינה אז פסול שאונין שוב אינה נפסלת גם אח"כ כשחזרו להיות נחלים כמים.

אח"י ראיתי נס' מטה לוי להרב מפרנקפורט ענ"מ ז"ל (ח"ב חיד"ו סי' ל"ח) שעמד על ענין הזיעה משאונין והביא ראיה מתשנה רפ"ג דמכשירין ב"א ב"י"ש שאונין והזיע זיעתו טמאה כו', מרחץ טמאה זיעתו טמאה כו' הנריכה שצניית והנית מזיע מחמתה אם טמאה זיעת כל הנית שחמתה הנריכה טמאה, הרי דהזיעה היא כצניה המים ואינה כפנים חדשות ולא פקע מינה דין מים. האומנם דיש לדון בזה, דנרישא דנא נמים שאונין והזיע פי' הר"מ ז"ל שהטומאה היא להתערבות הזיעה עם מים שאונין אשר על שטח גופו, ובמרחץ וצריכה טמאים דמירי לענין טומאה י"ל דטומאה שאני דאין טהרה לתשקין שנטמאו חוץ מן המים בלבד ע"י זריעה וה"נ אשכחן דמסקין סרוחין אין מקבלין טומאה שנאמר אשר ישתה ואם נטמאו ואח"כ נסרחו הרי הן בטומאתן לעולם, ע"י רמזים פ"ה מהלכות"א הל' י"ד וכ"א ונראנ"ד שם. והרינו רואין דאין טהרה לתשקין ומים בכלל ע"י הגליד מוכתב הרמזים שהן בטומאתן לעולם, חוץ מן המים רק צויהם, ובצאינה מהני. אצל רחוק הדנר לומר דזיעה אם דינה כפנים חדשות דמית להסריחה דנהסריח אותו הדנר עזמו קיים משא"כ זיעה שהדנר עזמו הטמא אינו נמצאות (בשעה שהוא נמנצ אדיר) ואי תימא שדינו כדנר אחר צריך שתפרח טומאתו ומחילא הוא טהור גם אח"כ כשחזר ונעשה שוב מים. אך לפי"ה שדדנו לעיל לומר בשני הדרכים דשאינה שאני אין ראיה מתתני"י לנ"ד, דאפי"ה רישא לא שייך לדין שאונין שנמקוה. ויש להכריח כן שהר"ש פיט דפרה מ"ה הביא לתוספתא מי הטאת שהגלידו וחזרו ונימחו כשרים, הרי דע"י גלג לא נטל מהם שם מים, דאל"ה כשחזרו ונימחו הרי הם מים חדשים שנהוו מעצמם ולא מים חיים ואמאי כשרים למי טמאת: וקשה לדינו של הר"ש דגלג מנטל פסול שאינה, וע"כ ז"ל דנשאונין שאני כמ"ש, ונתוספתא שנפנינו (ספ"ג דטהרות) הגירסא מי טמאת שהגלידו

לרצונו כמנואר נמכשירין פ"א מ"א. וז"ל דזה קאי אסיפא אטהורין נכי יותן.

ומ"ש שם נמטה לוי דפנים חדשות לא שיך אלל לענין דרענן ולא לדאורייתא אינה סגרה כלל ולא אדע מנא ליה. ע"י רש"י דף נ"ו ע"ב בקידושין מתניתין פנים חדשות דאפר. ואנן גררר אעיר צוה בראש פ' כל שעה ס' כ"ב שהציא דברי הר"א מגרמיהו נס' הרוקח שק מלא קמח היה נתון אלל החומה ונתלחלח וזיעת החומה נראה אע"פ דתנן בפ"ג דמכשירין זיעת הצנים כו' טהורה, פ"י ח"ן מכשירין מיהו מחמנים מידי דהוה ארוק שליטו מכשיר ואפי"ה מכשיר כדתנן במס' מכשירין. וז"ל בספר הר"א דרוק המכשיר הוא כשקרו מפיו ומציא רחיה מלא ילעום שהוא מרוק שצפיו ואפי"ה מכשיר, והר"א יסבור שרוק שמעורב כבר במאכל הוא נמי כנעקר. וע"י בחזון נחום שעל המשניות מ"ש צוה.

(ב) נמאי דנקטינן בשו"ע ס' ר"א סנ"א דמקוה שאין זחילה ניכרת כשרה והוא מהרש"א בתוה"צ חוכך אני הרבה בגדרה של הזחילה הניכרת, שהרי דבר ידוע הוא שאם תהא המקוה רחבה הרבה מאוד לא תהא ניכרת אף זחילה רבה ואם אותה זחילה הזחילה תהא במקוה קטנה תהא ניכרת לעין יפה, וא"כ איזה שיעור הוא בהכרת הזחילה והרי ח"ן ההכרה עיקר אלל כמות הזחילה היא דהוי עיקר ומאי מוכיחה ההכרה. ואלו נימא שהכרת הזחילה אינה על פני שטח המים אלל במקום הנקב או הסדק מנחנח שם זוחל נודאי תהא הזחילה ניכרת כמעט תמיד ותלא חומרה גדולה, וז"ל.

(ג) נאחת הקהלות ראו לתקן מקוה בחזון כזה שעי' דחיקה נכפתור שלחטי האיליקטוריא יפתח לול שדרך צו יזרמו מים להמקוה, ותשאו להוויית המקוה ע"י אדם, וזה תלוי אם נכח ראשון או נכח שני, דנכח שני לא חשיב כנא מכתו, כההיא דחולין (דף ט"ז ע"א) השוחט נמוכני שחיתו כשרה והא תנינא שחיתו פסולה כו'. הא והא נסדנא דמיא ול"ק הא נכח ראשון הא נכח שני וכי הא דאר"פ האי מאן דכפת' לתנרי ואשקיל עליה בידקא דמיא ומית חייב מ"ט גירי ידי' הוא דלהני ציה וה"מ נכח ראשון אלל נכח שני גרמא נעלמא הוא, (פירש"י נכח ראשון מיד כשנטל הדף המעכב את המים והתחיל לגלגל ובתחילת גלגולו שחט מכת אדם שנטל הדף) והוא כלל גדול בכל מקום דכל שהוא רק כח שני לא חשיב כמעשה האדם אלל כגרמא נעלמא. אלל נר"ק להגדיר עד היכן הוי כח ראשון ואימת מתחיל כח שני. מי יתן קצנ וגבול לזרם המים לומר עד כאן כח ראשון מכאן ואילך כח שני, נאחה גדר ויסוד נשתמש נכדי להכריע זאת ואם אפשר לאדם נעולם לנמס זאת.

נתוספתא מנואר להיפוך. ונראה שגורם מים טמאים כהגר"א, ונראה דמי חטאת שהגלילו אע"פ שנתווח אחר"כ פסולין משום דיחוי, ונאור שמה פ"ט מפר"א כתנן דמי חטאת פוסל דיחוי עכ"ד וכבר הזכרנו לעיל מהתוספתא. וענין דיחוי לא נהירא לי לפוס רהיעא. ואין הזמן גורם לי עכשיו להאריך, והנאתי רק דברי ידידי הגאון נ"י בלנד מפני תצינותיה גבלי.

ידידי הר"ג ר' בנציון קליננסקי נ"י העירני שהרינ"ש שהזכרנו לענין אילתא דזיעה מיי"ג הציא למתניתין דזיעת מרחץ שאנו עסוקין בה, ועיינתי בדבריו וראיתי שכ' ח"ל ומה שאמרת שאין עצמות היין כאן אלל הזיעה שלו זה היה ציעה היוצאת מחמת הלחות שלא ע"י חום וכדתנן בפ' שני דמכשירין זיעת צנים נורות שיחין ומעורות טהורה וכו'. אלל ציעה היוצאת מן המשקין החמין הרי הוא כמשקין עצמן וכדתנן התם מרחץ טמא זיעתה טמאה וטהורה נכי יותן הנריכה שצנית והצית וזיע מחמתה אם טמאה זיעת כל הצית שמחמת הנריכה טמאה ותנן גמי התם בפ"ה האשה שהיו ידיה טהורה ומניסה בקדרה טמאה אם הזיעו ידיה טמאות היו ידיה טמאות ומניסה בקדרה טהורה אם הזיעו ידיה הקדרה טמאה כו', וכבר הציא זה הרמב"ם ז"ל (פ"י מהלכות טו"א) וכתב בלשונו כל העולה מן החמין משקין הוא חשבו עכ"ל הרינ"ש. וזה מנואר שפי' למתניתין דמכשירין שעיקר החילוק הוא בין הזיע עצמו להזיע מחמת חום. ואע"פ שידוע לנו שכל זיעה נאה מחמת חום שנאמר מ"מ כל שזויע כדרכו קמעה ואינו ניכר כלל אינו חשבו כעצמות הדבר משא"כ כשהחם ע"י אש שמתהפך לקיטור ענ ונראה לעין חשיב כעצמות הדבר, כדוגמת מ"ש הרש"א דכל שכותלי המקוה נולעין כדרכן לא מיקרי זחילה ורק ביותר מהרגלן הוי זחילה. וקל"ה דמיון לזה מהתוספתא הנ"ל שהציא הר"ש פ"ט מפרה מ"ה מי חטאת שהגלילו וזרזו ונימוחו כשרים המחו נאור פסולין ונחמה כשרין כו'. ולפתש"ל בשם ידידי הגרנ"צ גינצבורג נ"י דשייך דיחוי נמי חטאת הוא מומתק יפה דכל שחזר ונמחה מעצמו עדיין אינו דהוי וכל שאריך אור להמחותו הוי דחוי ועדיין נ"ע זה כמשכ"ל.

וי"ש להעיר דמה שהציא הרינ"ש משם הרמב"ם פ"י מטומא' דכל העולה מן החמין משקין הוא חשבו לא נמא' שם ברמב"ם שאנלינו. ודרך אנן אעיר נמ"ש הרמב"ם שם פ"י ה"י אלל זיעת המרחץ נמים כו'. נראה יותר דז"ל כמים. כמ"כ אעיר נמ"ש הר"מ ז"ל צפה"מ מכשירין פ"ג מ"ג ח"ל הדלף הדולף מן המרחץ שהוא מימי המרחץ על כן כשהיו המים טמאין יהיה הדלף טמא וכשנכנס נדבר למרחץ ונבלל זה נרצונו הוא וכבר הוכשר כי מן הידוע יכלל בהכרח עכ"ל. ולכאורה הוא תמוה דנמים טמאים לא נעיק

פשיטא לי להרין הכי עד כדי להקשות על החוס'. אטו נמקדיש פירות דקל דהוי דנר שלגיל נמי אמרין דכיון דמזכיר שם הדקל דעתו לדקל לפירותיו. והנה מ"ש הרין ולפי"ו מ"י דאמרין כו' גני מקדיש מעשה ידי אשתו נע"מ ג"ל דאין כוונתו למקדיש מעשה ידי אשתו אלא לקונס שאינו עושה על פיך דמוקמינן בלומרת יקדשו יי כו'. והא ג"י נתרם דמכילתין רק אהא בלחוד האמרין הכי ולא אמקדיש מעשה ידי אשתו ונפ"י אע"פ נמי אף דקאמר הש"ס לר"מ נעשה כאומר יקדשו ייך לעושיהם הרי להדיא פריך עלה והא לא אמר לה הכי, ונאמרו גני מקדיש מעשה ידי אשתו רצונו לומר בנפולא דמקדיש מעשה ידי אשתו.

והנה הרשנ"א נשמ"ק כתובות שם כתב ח"ל ולעיקר מאי דאמר נשמעתין יקדשו ייך לעושיהן ולכו"ע מע"י קדוש"י כדון מקדיש דקל לפירותיו תמיה לי כו' ועוד קשיא לי דהא לא דמו ידים לדקל דקל לפירותיו דינא הוא דנקיטת הדקל יקנה הפירות דענידי דאחו מיני דמנפוי של דקל הן אצל מעשה דלאו מנפוי של ידים נפקו אלא מעלמא אחו נהקדש הידים היאך יקדשו מעשיהן הא למה הדנר דומה למקדיש מזודתו למה שחלה כו' וה"נ משמע לכאורה ג"י השולח נמאי דלעניא לכו ענד שמכרו רנו לקנס מכור או אינו מכור כו' ואי מאי דאחי מעלמא ולא מנפוי של דנר קני כדון מוכר דקל לפירותיו מאי קא מצניא ליה דהא לכו"ע מכור כו' וכן יש להוכיח גרי"ש פ' המפקיד דאמרין נעשה כאומר לו לכשחגג פרתי כו' ודחקין ומוקמינן דנעשה כאומר חזן מנחותיה וולדותיה ולא אוקמינן בלוקמימא רויחא דנעשה כאומר לו לכשחגג כו' פרתי קנייה לך מעכשיו לכפילה דאלמא כל דאמר ליה הכי לא קני האיל ומעלמא ניהו ולא מנפוי כפירות מן הדקל כו' ואולי נאמר צ"ה דלקנות לשעה כדי לקנות בו דנר אחר כגון דקל לפירותיו ותרם לאוירה וידים למעשיהן כדי דמכל מקום איין הכוונה ועיקר ההקנאה לגוף הדנר שהוא צעולם אלא לקנות על ידיהן דנר שאינו צעולם נקניי כל דהו סני ואעפ"י שאינו יולא מנפוי לגמרי כפירות מן הדקל אלא כל שנאין ממנו קנת כגון המלככה שהיא נאה מן הידים נטרחת ותנועתה כו' אצל מזודתה כו' וכן קנס ע"י סקין כו' או שנגנו את הפרה שאין מנפוי כלל ולא נאין ננסת עלמן איין גמכרין על ידיהן עכ"ל.

תמצית דנריו הנפלאים הוא שיש כלן שני דינים דקל לפירותיו, א) צפירות הנאים מנפוי ממש שעיקר ההקנאה הוא רק על הדקל עצמו ולא על הפירות נפ"ע והקנין חל מיד על הדקל ותמילא הפירות שלו, ב) צפירות הנאים ממש רק קנת ועיקרן מעלמא (כגון מעשה ידים ניחם אל הידים) שההקנאה חלה על הפירות גופן אלא שנכדי לסלק ענין דנר שלג"ל כשתתפה ההקנאה גם על הדקל ונכל דהו

ומקופיא יעלה על הדעת שגדר הדנר הוא שאם יפתח האדם פתח ויתן דרך לזרם המים ויחזור ויסתום מיד ויפסק ע"י זרם המים מ"מ איזה כמות ידועה מן המים נהכרת זרמו עד שיהא שהות נידו לסתום, וכמות זו הוא כת ראשון שאינו יכול לטכנ צאוס אופן ע"י סתימה, אצל מה שזרם אח"כ היינו הכמות היתרה שהיא יכולה ליעכב ע"י סתימה אלא שאינו סותם זה הוי ככת שני וגרמא נעלמא שאינו נא נהכרת מפי יחתו. ואלו היינו תופסים כן הנה נגיד נפתחו ה' הלו ע"י כת האיליקטריא נידו כרנע למור ולר' וס' ע"י נעיה שנית נכפתור ונמלא שכתות המים היו אים נהכרת ע"י הדחיקה הראשונה מועטת מאלו וכל השאר הוי רק כת גני וגרמא נעלמא. ולריך לגדר הענין ולהעמידו על נסים איתן ולע"ע נחתי רק נהערה נעלמא מקופיא.

סימן יד

אשר העיר מעכ"ת דנרין הרין נדרים (דף ט"ז) ע"נ ר"ה אחר רנא) ח"ל אלא אחר רנא הא דאמר ישינת סוכה עלי כו' ולימ' וכי אחר ישינת סוכה עלי מאי הוי הא דנר שאין בו ממש הוא כו' אצל נחום' אחר שאפילו אחר קונס ישינת סוכה עלי מהני דלא מקרי דנר שאין בו ממש אלא נשאיו מזכיר שם החפץ שאוסר עליו כגון שאני י"ן שאני מדנר אצל כשמזכיר החפץ הנאסר דנר שיש בו ממש הוא ולפי זה מאי דאמרין ג"י אע"פ נפ"י נתרם דמכילתין גני מקדיש מעשה ידי אשתו דמוקמינן בלומר יקדשו יי לעושיהן לאו דוקא בלומר אלא נעשה כאומר קאמר כיון שהזכיר את הידים עכ"ל. והקשה כת"ר דנכתובות שם אמרין לא תימא טעמא דר"מ כו' אלא טעמא דר"מ מתוך שיכול לכופה למע"י נעשה כאומר לה יקדשו ייך לעושיהם והא לא אמר הכי כיון דשמעינן לר"מ דאמר איין אדם מוציא דנריו לנטלה נעשה כאומר לה כו', הרי דרך לר"מ נעשה כאומר לה ולא לרנבן. והיאך כתב הרין נפשיטות לכו"ע דנעשה כאומר והרי נקונס שאינו עושה על פיך מוקי ר"ה נר"י דר"י בלומרת יקדשו יי לעושיהן לכו"ע.

ולחומר הנושא ג"ל ליישן קנת. דהנה לכאורה דנרין הרין מוקשים, מאי קאמר דמאי דאמרין ג"י נתרם דמכילתין בלומר לאו דוקא הוא אלא נעשה כאומר, והרי התם פריך הש"ס דהוי דנר שלג"ל וע"י משני בלומר ומאי דומיא היא להב"ה דנחום' דנר שאין בו ממש אטו נשגיל שדנר שאין בו ממש די נהכרת החפץ למימר דדעתו על הממש ניקוס ונימא גם דנר שלג"ל הכי דאין כוונתו אלא על מה שיסנו צעולם, מהיכא

אל הידים שלא יהנה מפעולה זו ופעולה ומלאכה חלו כנר יואלים ישר מן הידים וישן ישר בהמע"י (כדמיון) אומן קונס בשנח כל"ק. אלל הפעולה והמלאכה הן דבר שאין בו ממש דלא חל עליו איסור ורק מזהאכירה שם החפץ דהיינו הידים דבין כיש נהן ממש, והיינו דקאומר הר"ן דאומרת לאו דוקא אלל דנעשה כאומרת סג"י. והשתא נישא קושיית כח"ר, דהתם במקדיש מע"י לסלוקי ענין דבר שלג"ל קא חתינן וזנה לא אחרין נעשה כאומר אלל אומר דוקא נעין משא"כ הכא דלסלוקי לחסרון דדבר שאין בו ממש קא חתינן וזנה אחרין שפיר נעשה כאומר. והחילוק פשוט דל"ן דעת האדם נסתמא על דבר שאין בו ממש, אלל כאלל הזכיר שם החפץ איך כאלן נטוי שפטים (או דלא ה"י גם מוכח) וכשמזכיר שם החפץ ה"י מוכח וגם נטוי שפטים (או לכה"פ כיד), אלל על דבר שלג"ל ואלו לאחר זמן שפיר ה"י דעת האדם ולכן לא דיינינן ב"י נעשה כאומר. והדברים מוזד עמם מתקבלים יפה על הדעת ולד הדומה שדנדר הוא לנמנמן בדברי הר"ן לנציור הסוגיא דדף פ"ה.

כך ה"י נראה ליישז דברי הר"ן, אלל להרשניא נדרים (פ"ו): דרך אחרת זנה, שגם הוא הניח דברי החו"ס הסכר ומקשה עלה נמי מסתמא דדף פ"ה ח"ל אלל דלכתי קשיא ל"י דתקן לקמן נפרקין נתרל קונס מה שאני עושה לפיך כ"י ופרקיט יקדשו י"י לעושים ידים חיתנהו נעולם אלמל דוקא נאומר צפי יקדשו י"י לעושים ח"ל לקונס הא סתמא לא ואע"פ שהזכיר החפץ שאוסר הנאתו או פירותיו כגון התם שהרי אומרת קונס מה שאני עושה וא"י שמקדיש מעשה י"י אשתו שמחיר הידים ואפ"ה לא ה"י כאוסר החפץ לפירותיו ולהנאתו ולנ"ע. עכ"ל. ומסתמא דלא מ"י לתרומי כהר"ן דאומר לאו דוקא אלל נעשה כאומר דהא לדידה פריך לה גם ממקדיש מעשה י"י אשתו והתם פריך הש"ס להדיא והא לא אחר לה הכ"י. ומזין דתופס לדבר שאין בו ממש ולדבר שלג"ל כחל לענין דתוספי להחוס' הזכרת שם החפץ נלחור.

ומה שהעיר בדברי הר"ן דף מ"ז ע"א הסכ' שכ' דכי תנן הכא אם מת לא יירשנו לאו למיחרל דכיון שנכסים אסורים לו נהנה לא זכה נהן דהא קתני בספח כ"י ויתן לבניו או לאחיו ואם איך לו לוה ונע"מ צאין נפרעין ואם לא זכה בגוף הנכסים היאך נותן לבניו או לאחיו כ"י, והקשה כח"ר דנדף פ"ה ע"א כ"י הר"ן ח"ל ומיהא שמעין שהאוסר הנאת פירות על ענמו יכולין אחרים ליעול אותו נעל כדמו ואינו יכול לעכב כ"י וא"י מסתפק ב"ה לפי שמעשה שאסרו על ענמו הפקידו וכל זוכה בו אחר קנה כזוכה וכן ההפקדו עכ"ל וא"כ ה"י נישא הכ"י, לקימ דהתם וי"י הר"ן למור שמעשה שאסרו על ענמו הפקידו משא"כ כשאסר עליו אצ"ו נכסיו שהוא אינו מפקדו. ונכחה ל"י שכבר נדעו ל"י גם הקוש"א גם התירין שכבר וא"י

זה סג"י לסלק ענין דבר שלג"ל וזנה נראה וקרונו למור דגמור הקיץ רק כשיצאו לעולם כמו לר"מ דסבר אדם מקנה דבר שלג"ל והשתא נמי א"י נקונס מה שאני עושה על פיך לפי ההר"א שלא ידענו עוד דקונמות שאני כדכרנ א"י (ע"י חוס' קידושין ס"ג. ונקלה"ס ס"י ק"י ועוד) ודכינו נהן ענין דבר שלג"ל כנכל מקום דומה להקנאה ממש (זולת לאסור על ענמו) היאך הענין מסתעף לפירוהא דרנ הונא נר"י דר"י נאומרת יקדשו י"י לעושים. ולפי הכ"ל איך הקונס שעל המע"י מסתעף ישר מן הידים, כלומר ש"ס נמע"י הנאת הידים, דהא מעלמל אחר ולא מידים קא רב כד"ן שנזכר (דהא קיימין השתא דקונמות דמו להקנאה לענין זה, כלומר דומה להקנאה של הקדש) אלל שהקונס חל ישר על המע"י ורק נכדי לסלק חסרון של דבר שלג"ל מהני קידוש הידים שעל י"י סיוע של הסמכה אליהן דליתניהו נעולם חל הקונס גם על המע"י כדמיון במקדיש מע"י אשתו ע"י קידוש ידיה כאומר. ולפי"ז ה"י יכול הקונס לחול ישר על המע"י רק לאחר שנאו לעולם כח"ש. (דפירוהא דיקדשו י"י לעושים דהכא הוא קונס י"י לך למעשה, ע"י מחירי נדרים שם) אלל אז הן לא יוכלו המע"י ליאסר על י"ה לריב"ג כשיגרשה ויחור וישאנה אלו המע"י מיד נצאן לעולם קטנים נבעל ואינן שלה לאסרן על אחרים, דאפ"ל לר"מ דאמר אדם מקנה דלג"ל היינו דוקא דכשיצאו לעולם יהיו שלו משא"כ כשיצאו לעולם לא יהיו שלו נדודאי לא מ"י מק"י. ואף דק"י"ל (נדרים מ"ג ע"א) אדם אוסר דבר שנרשיתו אפ"ל לכשיצא מרשותו כדתקן (שם מ"ז ע"א) האומר נצנו כ"י נחיו ונמותו אם מת לא יירשנו ה"י כשהיו נבר נרשיתו וחל האיסור משא"כ הכא שלל היו המע"י עוד נרשיתו ולא ה"י לאיסור על מה לחול ורק נצאן לעולם השתא הוא דלריך לחול וההיא שעתא לאו שלה הן אלל של נעל. וכ"כ דקינן זה גופיה משלה שהוא קונה מעשה ידיה הנאה היא, כח"ש הר"ן נדרים ל"ד ע"ב ד"ה נעל מיני רחנ"א על קושיית הרשנים ואסור נמדידתו מהנאה איכא למימר נכ"י הא לא תיקט ל"י רנן פירות ואיסורא לא אקט ל"י. כההיא דכ"מ ל"י ע"ב וכן נדרים ל"ה ע"א היתרל נע"י איסורא לא נע"י, ז"ל חדא דקונס שאני עושה על פיך משמע לכאורה יותר דרק על פ"ו היינו נאכילה הדירתו ונכ"ה"ג איך איסור נקבין כלל, ועוד דשאני התם דע"י הקיץ מיתעניז איסורא משא"כ הכא דע"י הקיץ מסתוננ שאין כאל איסור כל עיקר. (וע"י נר"ן נדרים שם מ"ג ע"א ד"ה אם מת לא יירשנו נכסיו וד"י יד"י ה"י וכתו שנפרש נפרקין דלקמן נס"ד אלל כ"י שאינו מותר ליהנות מירושתו ונדף מ"ז ע"א ד"ה וה"י ידע האריך יותר וציור ואיסור ההנאה אינו מעכב הזכיה, וכעתן חלוק הוא מציאן). ולכן נראה דאיך הקונס מל על המע"י אלל על כח הפעולה והמלאכה

קודם שנתחייב נמעשך לאחר שנתחייב נמעשך אף
הפקר פטור כח"ש התוס' נ"מ (דף כ"א ע"ב ד"ה
ופטורות ממעשר). ודוחק לומר דחייבין שאל יעשה
גמר נרשות ההפקר ואחרי שסבירו דעדיין הוא נרשות
הנעלים תו לא פטור להו לקוח.

עוד ק"ל על דברי הרי"ם, דז"ל התוס' שם ואור"ת
דהכא איירי בלוקח אחר מירות אצל לוקח
קודם מירות כי התם תנולת זרעך קרינא ביה כ"י
ורי"ם הקשה על פיר"ת דהא לוקח תנולת ממורת
מעם הארץ הוי דמאי משום דספק הוא אצל אס ודאי
לא עישר חייב ליעשר מה"ט אע"פ שנתמרח כנר כ"י
אצל לרי"ם נראה לפרש איפכא בלוקח שאינו ממורת
פטור שעדיין לא נתחייב נרשות מוכר אצל לוקח
ממורת הואיל ונתחייב נרשות מוכר תו לא פקע שם
טנא מיני' עכ"ל, ומשמע להדיא דכזה מתחנן
הרי"ם קושיתו על פיר"ת ונחנא דלדידי' אין
דמאי אלא בלוקח אחר מירות, וקשה מהא דלקמן
(דף ז' ע"א) והדשות נתרומה ומעשר כ"י ואוקמינן
לה נדמאי הרי דיש דמאי בלוקח קודם מירות
דדישה קודם מירות היא, ונ"ע. ויש ליישג שתי
הקושיות עפ"י ששנעמוד על עיקרו של פטור הלקוח
וכמחומה שנס' אור שמה נר"ג נזה ולדבריו ניחא,
וכמחומי שנס' אחריר הגאון ז"ל אחר מנפשי
כדבריו, ולא נאריך עתה נזה.

דף ס"ה ע"ב ומעשה נאחד שנר מאשתו הנאה כ"י
ונא לפני ר"ח כ"י א"ל ר"ע אפילו אתה מוכר
שער ראשך אתה נותן לה כתונתה כ"י ש"מ אין
מסדרין לנעל חוב ארנני' לומר שאין מקרעין שטר
כתונה. ול"ע מהא דנ"מ (דף ק"ב ע"ב) אחר אנ"י
רשנ"ג ור"ש ורי' ישמעאל ור"ע כולו סנידא להו
כל ישראל בני מלכים הן, ונר"ש שם (ס"י מ"ז) כי
ולית הלכתא כר"י ור"ע כ"י דהא הך דרשנ"ג ור"י
ור"ע שטה אחת היא ולית הלכתא כד מינייהו, וא"כ
הכא דאלינא דר"ע קיימין מאי קאמר ש"מ ומאי דחי.
וע"י תוס' נ"מ (דף ק"ד ד"ה מהו ש"סדרו) ש"כ
דמור"י ור"ע אין להוכיח א"ך ס"ל. ושאל הרא"ש
נמי לא פליג ע"י ואין להאריך נזה.

בישבי נמעון קין אין עמדי ספרים הדרושים לעין
נס ולכן אקצר ותן לחכם כ"י.

סימן פו

בענין ענונה

ע"ד הענונה כ"י שנעלה נחם לארץ רחוקה ושם
תתפס וינדון צביה"מ הגנוה וילא דינו ליהרג

זוכר אס מענמי אס מחללים). וא"י דנלאו הפקירו נמי
נכל איסורי הנאה כערלה וכה"כ אינו נעלים, כנר
הקשה כן הרשנ"א נח"י לרף מ"י וידוע שחלקו נזה
נראשונים ז"ל, ואולם אי משום הא דסוגיין איכא
למדידי דנאיסור הנאה שנה מחמת נדר אפשר דשאי
משום דאית' בשאלה והלכך עדיין הנעלות אנדא נ"י.

ומרי עברי נין עניינס אלו עמדותי לפוס רהיטא
נאחא מקומות וארשנס נזה.

בר"ן דף מ"ד ע"א סוד"ה רישא רננן ח"ל דשאי
שנוע ושנת דלא שכיח כ"י אחרין לדעת' וכיון
שלא רנה להפקירו הפקר עולם כ"י אפילו נאחא זמן
שהפקירו לא ניחא ל"י דליפוק מרשותיה עד דזכי נ"י
איך עכ"ל. והסנר דבריו נראה דר"י סנר דמעיקר
הדין אין הפקר יונא מרשות נעלים עד דאית' לרשות
זוכה כמתנה, ורננן ס"ל להיפוך דדין הפקר הוא
שנריך לנאת מיד מרשות נעלים ואליה לאו הפקר
הוא וא"י לא נפיק מרשותיה מיד לא נפיק גס לאחר
זמן כנשאר קניינס. אלא דהכא אחרין לדעת' שרונה
שיחול ההפקר רק בזמן שזכה הזוכה, ומזה חזין
דמהני הפקר לאחר זמן כנור וקובע זמן לנדרו. וא"כ
לפית"ש המחמ"א משם הרשנ"א דהיכא דדעת' שיחול
לאחר שיונר לא שייך לדין נרירה יקשה נהא דנ"ה
(דף ס"ט ע"א) עומד אדם בשחרית ואומר כל מה
שילקטו עניינס היום יהא הפקר ואחרין התם דתלי
נפלונתא דנרירה, ומא"י לא דחי דמיירי נאומר שיחול
ההפקר נשעה שינניה העני דכנר מנורר. אח"י ראיתי
שכעין זה העיר השאנ"א, וה"י נראה ליישג דהא ע"כ
אס יאמר שיחול ההפקר רנע אחד קודם שינניה
העני עדיין שייך לנרירה דזמן וכשהוא כנר ניד העני
הרי לא הוי נרשותו ולא מהני אז הפקירו כמו שהעלה
הקצוה"ח ס"י רי"א סק"ד ואין זה שייך אלא נמלטלין
יושאי"כ הכא דנמקרקע עסקין דלא שייך נזה אינו
נרשותו דלעולם הן נרשות נעלים ויכולין להפקירן
תמיד וא"ש.

איברא י' לדחות דשפיר מני להפקיר שיחול ההפקר
עם שעת זכית העני דהפקרו חכיתיו נאין
כאחד, אצל אי"כ יקשה נמי נסוגיא דהתם על מ"ד
כל המתלקט דאין נרירה אח"י לא מוקמינן לה כה"ג,
ונ"ע.

דף מ"ד ע"ב ודילמא אחי לעשורי מן החיוב על הפטור,
היינו הזוכין דישאנו לחייב נמעשך דאורייתא,
דהמפקירין לא ישמעו לדברי חכמים ולא יעשורו כלל
ואלי"כ למה להו להפקיר כיון שלא יפקיעו ממעשר
דרננן. וק"ל דהא אף לפי דעתם יהא לקוח ניד הזוכין
ופטור מדאורייתא ממעשר לפי ש"י רי"ם תוס' נ"מ
(דף פ"ח ע"א ד"ה תנולת זרעך) דלקוח פטור קודם
שנתחייב ננעלים הראשונים והכא ע"כ מיירי דהפקירו

דשמע מצד כר דנעין לזקמני ציולא למות ודחיקן לא מת ממש וצאריה אל ישיאו משום דשייכי זה ולא הוי מסלית, ונודאי כיון דלא הוי מסלית אל ישיאו דקתני אס נשאת תנא דלי איכא הפרישא נפירושא דאל ישיאו צין חוקימתא קמיתא לנתייתא הרל לפרוש, אלמא דנהי דר"א נן פרטא אס נשאת תנא, ואיני מנין מאן הרל לפרוש, מתניתא הרי מיירי נחד מיניהו אי נמת ממש אי ציולא ליהרג ומאי הרל לפרוש, ואי להמקשן מה זה ענין לו) וכיון שכן הרל רק ליפור דרגן (והנ"ש סי' י"ז ס"ק ק"ג כתב דמשמע דבי' נשם ר"י חולק על הר"נ"ש) וכבר כתבו האחרונים דנכ"ה סמכין על איי אפילו אינו מסלית כלל, ויש שבי' דאף לאמתלא לא חיישין, וא"כ תועיל הודעת המכ"ע שהפס"ד הולא לפועל, ומכ"ס כשנשתנו המלנים ואין להם נזה התפלות כמ"ל: להלן.

הנה דנרי הרא"ש לריכין נילור שבי' ח"ל רב אלפס ז"ל כתב נהלכותיו רק זו הנרייתא [היינו שמוע מצד של ישראל כר ישיאו את אשתו מקומטריסין כר אל ישיאו] ולא כתב הני תרתי מימרי דר"י ויראה דס"ל דנ"ד ש"י הלכה כל"ק לחומרא כר דנרייתא מסייע לי' דמשמע שהיו אומרים איש פלוני מת כר אכל יולא ליהרג לא הלכך פסיק כל"ק ונ"ד של אריה אפשר דלא פליגי הני תרי לישי' דל"ג גדלא חתים פורסי' שגמא ואף אס פליגי הלכה כל"ק לקולא כיון דתניא כותבי' נ"ד ש"י עכ"ל, ולכאורה אינו מונן דהרי נפשוטו נראה דהרי"ף נקט לחומרא של תרי לישי' דר"י וצין נ"ד ש"י וצין נ"ד של אריה נותנין עליו חומרי חיים ולכן הניא את המשנה נסתמא ושיניהם נכלל וממילא לא הוצרך להניא מימרא דר"י וכן הני' גם הר"ן נח"י נדעת דהרי"ף, ועוד דצין אי לא פליגי תרי לישי' דר"י צין אי פליגי הר"ל להרי"ף להשמיענו דלנחת דחתים פורסי' שגמא לא חיישין לשותא ומשיאין את אשתו, וכבר עמד על דבריו הי"ש"ש ובי' דלא דקדק נכאן יפה, והנה הי"ש"ש דרב גונרי' ראשי' אכל אנו מחוייבין לתשכובי נפשי' לנאר דנרי הרא"ש ז"ל, ונראה דהוקשה לי' דנכ"מ פסיק כל"ג וא"כ למה סתם דמשמע ודאי דמתני' מיירי גם נ"ד ש"י וללי' נ"ד ש"י לא חיישין, ולכן תפס דפסק כלי'ק משום דנרייתא מסייע ומתניתין מיירי נ"ד ש"י, וסתם דנרים דמשמע ודאי דנ"ד ש"י הדין כך (ודחיקא לי' למימר דלא הזכירו נ"ד ש"י משום דלא כהו האידינא כמו שהזכיר ה"ה נפיו מגירושין והי"ש"ש שם, ולכתי' כי' נדאיכא משום מיגדר מילתא דמכין ועונשי' כר נדאיכא הורמנא דמלכותא, אך י"ל דנכ"ה דשרי למחול איכא למיחש למחילה), והא דלא הניא לי' דר"י נ"ד של אריה לקולא והחילוק דצין מקמי דחתים פורסי' שגמא לנחת דחתים, נראה דסבר דצין כלן דין כללי לעלמא והחלטי לכל מקום דלאו כל המקומות שזן דאיכא דלית פורסי' שגמא (נמונן של הר"ת) ודקלי' מקמי הכי ולא אחי' ואיכא

והי' טובה אם יהאדי שמוע את הפס"ד, ואח"כ בתפרסם על יום נמכ"ע שהפס"ד נחקקים, כבר נשאלו ונתנו מה נעשה ועתה אחז נדרך קנרה, י"ש מה שני דברים (א) יולא ליהרג ע"פ הפס"ד שמי' מעיד עליו, (ב) הודעת העתון שנהרג כבר, ושיניהם נסתמא נגיטין (כ"ה ע"ג) והיולא ליהרג נותנים עליו חומרי חיים וחומרי חתים, ונחמי' ארי' לא שט אלא נ"ד של ישראל, (שנדיני ישראל אס אחד אומר י' לי ללמד עליו זכות מחזירין אותו אפי' ד' והי' פעמים, והלכך לא נרור שנהרג) אכל נ"ד של אריה כיון דנמי' ליה דמלא מיקטל קטלי לי' א"ל אצ"י כר לנחת דלחתום פורסי' שגמא כר (פירש"י פסק דין, והתוס' נשם ר"ת פורסי' דין גדול), ת"ש שמוע מצד ש"י שהיו אומרים איש פלוני מת כר ישיאו את אשתו מקומטריסין כר אל ישיאו כר אלימא מת ממש כר הא קי"ל דכל מסי' לפי' הימני ווהימני ליה אלא לאו מת יולא למות כר וקתני נ"ד ש"י ישיאו את אשתו לעולם מת ממש כר ודקאמרת כר הי"מ נמילתא דלא שייכי זה אכל נמילתא דשייכי זה ענדי לאחזוקי כר, אי' ארי' לי'ש אלא נ"ד של אריה אכל נ"ד ש"י כר א"ל אצ"י כר הפער דחו לי' זכותא, וכתבו התוס' אע"ג דאמר נסנהדין (דף מ"ג:) שהי' אחד רוכב על סוס כר מלאו לו זכות כר מי' לא שכי'ת, ואיפלגו דנחתא נפסק הלכה, הרמנים פסק כל"שנא נתר' דר"י, והרשנ"א והרמ"ה נקטו כחומרי שיהם, ונדעת דהרי"ף תפסו הריטנ"א והר"ן (נח"י) שפסק כל"שנא נתר' והרש"ש תפס שפסק כל"ק (או דהני תרי לישי' לא פליגי ולי' גדלא חתם פורסי' שגמא) וכן גם דעת עמנו, הלכך נ"ד ציולא ליהרג שהוא כחתם פורסי' שגמא להפוסקים כל"ג נותנים עליו חומרי חיים נודאי, ולהרמ"ה והרשנ"א ספקא הוי נקטינן לחומרא ולהרש"ש (ולדעתו גם להרי"ף) אף ליתן עליו חומרי חיים, והנה ציולא ליהרג אף נ"ד של אריה וללי' דנותנין עליו חומרי חיים רונן מתים, דהא נ"ד ש"י ללי' לא חיישין ימיו לי' זכותא משום דלא שכי'ת, וללי'ק נ"ד ש"י חיישין ולא נ"ד של אריה, ואי תימא דללי' נ"ד של אריה לא הוי רונן למיתה היאך הסגרות הפוכות כ"כ דמאי דנצנין ללי'ק לודאי למיתה ינא ללי' מחנה על מחנה, ונע"כ ל"ל דנשניה רונן למיתה ושיניהם קרונים וכמעט שקולין ויש פנים לכאן ולכאן להשאל למיעוט, ונהא איפלגו הני תרי לישי' ללי'ק חשאו יותר למיעוט נ"ד ש"י וללי' חשאו יותר למיעוט נ"ד של אריה, וכ"כ הר"ת סי' ש"ע דנהי דר"א נן פרטא רונן למיתה, וא"כ יולא נשותיין מחמת א"ל דאורייתא ונשאל רק דרגן, איצרא דהרי"ש שם כי דהי' תרי מחמת עבד רונא מחמת די' של הא"י ומחמת א"ל של הא"ש, אכל הר"נ נמהדרי' חת"ה"ע סי' ח"ג הש"ע עליו דהי' תרי מחמת חדא הי' דליפור א"ל תלי' מה שנעלה די', (ואנא העיר על מה שהצ"ח הר"י"ש שם ראי' לנרירי מסננין דמיתין סייעתא מההיא

פלגי שגמר דעו כר ה"י יהרז דילחז נורה שא"י, ונר"ך להנ"ן נחמ"י נורה שא"י ור"י נפשות חמירי מליפורז כח"ש התוס' תולין ל"י ע"א ד"ה פלגא ואם נליפורז השא"י לשמא חו ל"י זכותא ק"י לנפשות ונחמ"י נורה שא"י. ולפ"מ התוס' סנהדרין (מ"ה ע"ב ד"ה משום) ה"י אפשר למור לכאורה קלת דאמרינן התם מות יומת המכה כר אין ל"י אלא נחמ"ה הכתובה נו מניין שאם אי אחת יכול להמיתו נחמ"ה הכתובה נו אחתה ממיתו נכל מיתה אחתה יכול להמיתו ת"ל מות יומת המכה מ"ת, וכתבו התוס' דהו רק נגזרת (ע"י מהר"ם שם וברש"י צ"ח ל"א:), ונכלל כל מיתה אחתה יכול הוא אפילו נחמורה אע"ג דמותרת לקלה נודלי לא הו"י מותרת לחמורה, ומינן מזה דנורה י"ש לו דין מיוחד וה"כ אפשר דשא"י. אצל י"ש לפקפק דלי חו ל"י זכותא אינו נר חיונה, ועוד דלפ"י ה"י נר"ך למור לל"ק דר"י דמח"י דכ"מ שיעמדו שנים כ"י מיירי רק נר"ח ועה"כ דל"ת נהו דינא דנכל מיתות אחתה יכול והתוס' מכות (דף נ' ד"ה כל הזוממין) ש"ט אחרת להם נה, וע"י נרמ"ם (נפ"ד מסנהדרין ה"ז) ואל"ת"יהו לא שייכי הדברים הכל, ומה שנוגע לתוס' סנהדרין שאמרו נורה שא"י דליהו גרס לעמ"ו משא"כ ננתערבו דליירי נה התוס', אצל נסוגין נר"ך נילור מ"ש נורה, וכשאין דרך מרווח נע"כ נר"ך לדחוק דסנר"א חילונית היא מדנר"א ש"מ ידע דלית ל"י זכות, מה שלא נהיר ל"י.

סימן מז

לחכם אחד

אמרת נ"ס כ"י. דהא דאמר רב ששת נסוטה (דף ר' ע"א) סוטה ש"ס לה עדים נמדנית ה"ס אין המ"ס נודקין אותה כ"י, היינו דוקא נעדי טומאה מסתירה זו שהוא משקה אותה אצל נעדי טומאה שלא מסתירה זו המ"ס נודקין אותה, ולדעת פשוט להיפך דהרי מוכח מח"פ הסוגיא דל"ן לחלק נה, דמחזיקין לרב ששת ואלו שמנחותיהן נשרפות כ"י, ובנא"ו לה עדים שהיא טומאה דל"ת עדים אימת אילימא מקמי דתיקדוש תיפוק לחולין אלא לנדר דקדוש אלא"כ מ"ס נודקין אותה כ"י, מעיקרא שפיר קדוש כ"י, אלא"כ אין המ"ס נודקין אותה תנ"י מילתא למפרע כ"י, ותיפוק לחולין כ"י, ומש"י כנ"ן אצינחה נעורה כ"י, ומפירי"י כהונה כ"י, אטו נכ"יפה תלו לה כ"י, וא"י ימח"ל דנעדי טומאה שלא מסתירה זו לא קאמר לה רב ששת אמח"י דחיק נכל הכי למח"ל שאלו עדים אחד קידוש אצינחה שלא מסתירה זו שאלו המ"ס נודקין אותה וקדשה המנחה כד"ן, אע"כ נצט"ה"ג מ"י אין המ"ס נודקין אותה לר"ש.

דלית פורסי שמתא ואפשר דנדחוי"ם כנר כפורסי שמתא, נאופן שא"י כאל דין קטע אלא ענין של מליחות ואומדן דעת דנאחרי דר"י ה"י פורסי שמתא וכך ה"י המליחות דלא נמשדו כה"ג, וא"כ הכלל הוא רק דכ"מ ש"ס לחשוב נותנין עליו חמורי חיים וחמורי מתים ואם אין חשש משיאין את אשתו ולא שייך ע"י לקטע דינים וכללים דלאו ענין של דין הוא אלא של המליחות ואומדן דעת נכל מקום ומקום נפ"ע, ולכן לא הביא הא דר"י דמח"י דהוה נאחרי הוה, משא"כ אלו פסק כל"כ היה נר"ך להזכיר דנ"ד ש"י משיאין את אשתו ולא חיישינן לחו ל"י זכותא ללא שכ"י, שהוא ענין של דין וקטע נישארל נחמ"י, אצל לל"ה הוא להיפוך, וכיון שהוא דבר נחמ"יאות נראה דהשתא לא שייך שום חשש לחמורא כלל ולא שכ"י, ומכ"ש שהא"י ה"י חנוש מתקדם זמן רב וידוע שלוקחין מן האסירים מה שנידם ומוסרין לשמור נאור, ושום קרונים לא היו לו שם וסכנה י"ש נדנר ומי זה ימסור נפשו, כח"כ נראה גם נענין נעדי לאחוקי כ"י דלא שייך השתא נשלטון מסודר ואינם נריכין להתפארות, וכן י"ש לחלק בין קומנטריסין נצימיהם ובין מכה"ע ועורכיהם דהשתא, ונ"ס הנאון מוהר"ל כ"י כ"י דאפשר לחלק בין אמור נע"פ ובין כתבו נאופן רשמי וערכאות דמנ"ט, ואמרו ר"י שמתא, וי"ש לנר"ך עוד דעת הר"א מוורדין ודעיימי דכל ש"ל"ה מחקת א"א דאורייתא סמכ"ן על מח"י דאנ"ד זכרו זמן מרובה, וי"ש מהאחרונים שד"ק ק"י לומנו ש"ס מכ"ע נתי דאור ותלגרף ורדיא נכ"מ עד שש"י גדולים נחמנו התירו על סמך זה נלנ"ד אשה שנעלה לא שנ מחלמח ומערכאות הננ"ל הודיעו שאנ"ד ועקבותיו לא נודעו (פראפאל נע) ורעסט"י, (ע"י קונוטרס, דברים אחרים מהגר"א קלארקין ז"ל ס"י ח"ג וס"י ע"ג), ולולי דמסתפינא לנקוע דרך שלא דרכו נה הראשונים ז"ל שמימיהן אנו שותין הייתי מסתפק למור, דהא דאמרינן ה"מ נמילתא דלא שייכי נה אצל נמילתא דשייכי נה נעדי לאחוקי כ"י הוא נהחל"ט רק לל"ק דרב יוסף דקשה עליו ננרייתא ומוכרח לשנויי הכי אצל לל"כ אין הכרח ל"ה והש"ס דחי רק דלסיעו' מהא לל"כ ליכא דליכא למידיה ה"מ כ"י (ואף דהלשון נאמר נסגנון ודלי נ"ס נל"כ י"ל דנקטו נאח"ו לשון עמ"ו שנל"ק) אצל לקושטא דמילתא דלל"כ דליכא לאוקמי מח"י נהר"ג יואל ליהרג אה"כ דנאחור מת גם קומנטריסין נאח"ו, ולפ"י נכ"ד ה"י להתיר מח"כ אי לל"ק הרי די ניואל ליהרג נכ"ד של א"ה וחי לל"כ הרי אין הכרח דנעדי לאחוקי, אצל הראשונים ז"ל לא תפסו כן, והרי אנו רואים שכולם (אף הפוסקים כל"כ) פסקו להא דנעדי לאחוקי כ"י כהלכה רוחת, נאופן דלא ה"י אפילו לליטורפי, מכל האמור נראה ד"ס להתיר נכ"ד כ"י.

העני להעיר נסוגין דפרכין לר"י מחמ"י כ"מ שיעמדו שנים ואמרו מעידין אנו את א"י

מעון איז מושג שחל חלה לה זכות וחתול כמ"ד
הזכות חלה ואינה נכרת עכ"ל והוקשה לי מה
סייעתא מצרייתא דאינו נר"ך להמתין והרי אפשר
שנא עליה ונתוך שלשה ימים היה קיני וסתירה
והשקלה שעדיין יכול הארע לקלט ואשמעינן קרל
טהורה כר, דלא מתקיימא נה וסרעה זרע ואולי
לשון זריעה נופל על קבלת הארע ולא על קליטתו.

סימן ז

לחם אחד

ע"ד מ"ש כת"ר על ההערה נר"ן ר"פ אלן טרפות
(גני ושט אין לו נדיקה מנחון אלל מנפנים
וכ' הר"ן ח"ל ומקשו הכא כיון דאין לו נדיקה מנחון
כי נדיקין לי מנפנים מאי הוי ניהוש שחל העור החיון
האדים מחמת הארס וסופו לירד ולנקוב אף עור
הפנימי, י"ל דכיון דשני עורות הם אפילו האדים
החיון אין סופו לירד לעור הפנימי דסימנים קשים
הם אלל דריסה עכ"ל. והעירותי דאף דאין סופו
לירד לפנימי מ"מ כל החיון מתחלחל ובעשה לקוי אלל
דהר"ן לטעמי לעיל מינה דאם לקה רק עור אחד
אפי' כולו בשר צניקין זה צלל זה. אלל לדידן דקיי"ל
כהר"ש דנשניהם אדומים או שניהם לננים טרפה
דלא דמי לנקב קטן דתנריה מגין עלוהי אלל כולו לקוי
אין מתקיים ע"י השני האיד מהניא נדיקת עור הפנימי,
וראיתי שכ"כ נחידושי רע"ק על יו"ד לסי' י"ג אות
(ו'), וע"ז כתב כת"ר דעפית"ש הש"ך (סי' ל"ג סק"ט)
משם המהרש"ל דדוקא נלקה כולו ס"ל להר"ש דאין
תנינו מגין אלל נרונו אפשר דמגין י"ל דארס אולי
אינו מתחלחל אלל נרונו ולכן אף לדידן הפנימי מגין.
הנה נענינים אלו קשה להכריע צמילי דסנרל שעליהם
כנר אמרו הראשונים ז"ל שאינם אלל כדנרי גניאות
ואם נאמר להניא ממרחק סעד וסיוע שזנו נזדע
הרי חותכה מכאן ומיה כר. אולם מכיון שירד לחלק
כונילחל צלל טעמא אומר גם אני שאין הדעת נותנת
כן שלא תשלוט הזיהרל אלל נרונו ככ"מ והגע
נעמך זיהרת האנ שורף רוב ושט שנשור הנר וכן
גם נעוף הדק אין כח ציהרל עמנה לשרוף אלל רובו
ולא יותר, אחמה. מי זה אמר לזיהרל עד פה תבוא
ולא תוסף. והאמת יורה דרכו שאין כאן שום חילוק.
ובעיקר ספקו של המהרש"ל רחוק מאלל להכריע לנר
זה ולדנרל הכרעת הצ"ח דרובו ככולו קרונה יותר,
דיסודו של הר"ש הוא דלא מציט הגנה אלל ננקב
ולא צניטל כולו ואין תקום למור דאין רובו ככולו
דלא כולו ולא רובו שועט אלל נקב מגין שמעט ודייט
למור דמגין אף נלקה שיעור גדול עד מחלה אלל לא
נרונו שהוא ככולו ככל התורה כולה.

אח"כ ראיתי שכנר אמרו לה קמלי והוא נמל"מ
(פ"א מסוטה ה"ד) שגרי הרנה נה ופליק
על דעתיה למור כן ודחי לה כמו שכתבנו.

ובתולדת הסוגיא נתקשתי דאמרינן ואנר לה עיינן
ממתנינן דקמלי ושנאו לה עדים שהיא טמאה
דלתו עדים איתת אי ניהא מקמי דתשתי כר, אלל
ננר דשחלי כר, אלל"מ מים נודקין אותה תצלי מילחל
למפרע דסהדי שקרי נינהו כר, לעולם אימלך לך מים
נודקין אותה והא לימור זכות חלה לה כר, והוקשה
לי דילמא אף גדליכל עדים נמדה"י המים נודקין
אותה והא דאסורה נתרומה ולא אמרינן סהדי שקרי
נינהו משום דאין האיש מנוקה מעון אין המים
נודקין אותה, וגם ע"ז עמד נמל"מ עיי"ש. ויש ליישנ
דמתני' פסקה ותני ושנאו לה עדים שהיא טמאה
שאסורה לאכול נתרומה ומשמע דלעולם דאין כך
כאידך צני דמתני' נאומרת טמאה אני ושאינה שותה
ושנעלה נא עליה דלעולם אסורה נתרומה נאין יוצא
וה"נ צנאל דנאו עדים, ואי ניהא דהמים נודקין אותה
משכחת לה זימני דלא תיאסר והוא נדידעין צנרור
שהאיש מנוקה מעון ולא מדלל נדקיה המים אינלי
וילחל דסהדי שקרי נינהו. ומשכחת לה שפיר דידעין
גדלי שהאיש מנוקה מעון לא מיצני לדעת ר"ש נדף
כ"ח ע"א דאין מנוקה מעון הוא דוקא אם נא עליה
אחר שנסתרה נודלי אפשר כגון שהיה חנוש צנית
האסורין, (ואף דאמרינן נחולין דף י"א אין אפטרופוס
לעריית, הני מיילי לענין שזינתה אמו ממי שהוא, אלל לא
נאמר שאין אפטרופוס לשמור מאיש אחד ידוע ואף
דהעדים שאמרו טמאה היא שאין עדותם מתקיימת אלל
נדינחל שאין האיש מנוקה מעון, הוי כמכחישינן לאלל
שאומרים שהוא מנוקה מעון, מ"מ הוי כשני כיתי עדים
הנוכחישינן זא"י דאורי' ננרל נמחקת כשרות, והכא אחר
שסתמה כנר חזרה האשה למקת כשרות), אלל אפי'
לדעת הרמב"ם (פ"ג מסוטה ה"ח) דכל שנא ציאה
אסורה מימיו אין המים נודקין את אשתו (וכ"ה נרש"י
דף ז' ע"ג נילוף נאשה אסורה לו צין מזו שנסתרה
צין מאחרת, ועל סתירת דנרי כנר עמד המל"מ)
משכחת לה נרומה כגון שהשקה היום אשה זו ולא
ננקה ולמחר השקה אשתו שניה וננקה ומוכח
שהוא מנוקה מעון, ואי"כ הני סהדי שקרי נינהו ואמלי
אסורה נתרומה נאופן זה, לעי"כ דאין המים נודקין
אותה כר שט.

ובדוחי נסתיא זו הוקשה לי דאמרינן תניא כותיה
דרב שט טהורה ולא שיש לה עדים נמדה"י
וטהורה ולא שחלה לה זכות פ"י לא מתקיימא נהן
וגקשה וסרע זרע וכתנו התוס' ח"ל טהורה ולא
שחלה לה זכר, מהכא משמע דנעלה מותר נה
לאלתו ולא אמרינן ימתין עד שלש שנים שחל זכות
חלה לה דאם היה אסור נה היכן הוא מציט למיחרי
נה וסרע זרע, וכן הרמ"י רני צידושלמי ונקא האיש

תשעת פסיקת החוט ולחמיר דנעוף אין רא"י ע"ז
מהילוך.

האמנם דנפ"י רבנו גרשום (וכדמומי עוד, ברבותא)
זכר כאלו פסיקת החוט, אצל אס י"ג נ"מ צנייהס
בראית ההילוך, מנלן, ונטוי יותר לומר דלא
נדיוק נאמר פסיקת החוט ומחל היא,
והנך רואה דנשלים חוטרא אפגני כתב פסיקת החוט
ונאית נה קיטרי כר ריסוק אנריס אע"ג דהיינו הך.
ועוד דנפולה צריך לנדוק אחרי כל מיני טריפות אי"כ
צריך לנדוק גם לפסיקת החוט ואחרי די נשט בלנד
אכתי צריך לנדוק מפסיקת החוט. ותו כיון דעל ריסוק
החוט ההילוך הוי רא"י גם נעוף אע"ג דכת החוט
כלה למעלה נין אנפס מרגל להדגמיר לומר מסנרס
דנפ"י דעל פסיקתו אינו רא"י. וע"י נח"י הרשנ"א
נ"א שהצ"ח להרמנ"ן דעקרה רגלה להילוך לא מפיק
לן מידי פסיקת חוט השדרה עד שחלך כדרכה כו'
וכתב עלה דקשיא קצת מדאמרינן נעוף שנחנט ע"פ
המים שט מלא קומחו דיו ואפי"י מלמעלה למטה אי
שדא נ"י צ"ח וקדמיה איהו לצינא ואין לך הילוך מועט
ע"ג קרקע קל מזה דאפילו נסיוע כל דהו שיסיעו
ברגלו לשוטו מקדים לציני אפי"כ תאמר דנחט ע"פ
המים נ"כ אינו מזהיק כ"כ והלכך נסיוע כל דהו סני
זה לא שמענו. ואם היינו חופסים כן היחה סרה
עיקר הקוש"א מעל הדגמיר דנפולה גמורה לא מהני
באמת שט ואפי"כ אין זה נפשיטות כ"כ. הלכך אין
הדברים מצוררים לי לע"ע. ומפני יצני עמה נמנע
קיין נאין ספרים עמדי הנני רואם רק מקופיא וצריך
לעיין עוד בזה אחי"כ:

ראיתי נספר צינת אדם שער רוב וזחקה ס"י אי'
סה"ק אחי"י דאמרינן שחט ולא נדק הסימנים
נכלה דחיישין שחא לא גמר וכחז הרשנ"א הטעם
דלא אזלינן בחר רובא משום שהוא רוב החלוי נמעה
ולכן החמירו בו מדרבנן, אי"כ אחי"י דנחמ"י אינו צריך
לעשר מעשר ע"י דמשום שאינו אלא לאו סמכין
ארובא כח"ס התוי"ט ר"ש דחמ"י ומ"ש מנכלה שהוא
נ"כ אינו אלא לאו נרידא. ולע"ד פשוט נחא דהכא
נכנה ע"ז אלו דנין אס שחט רוב, לכן כדנעין לחמיר
רוב היינו דרוב פעמים נשחט רוב הסימנים וע"כ נחייב
ע"פ הרוז דגם עכשיו נשחט רוב סימן, ע"ז שפיר
קאומר הרשנ"א דמחמירין מדרבנן ולא נחייב לומר
שנעשה מעשה משום הוכחת הרוז, אצל דנחמ"י אט
דין אס הא"ש המוכר הוא מרובא דמעשרין או לא
ושפיר אמרינן דהוא מרובא, דכיון שהוא רק לאו לא
החמירו בו, וכיון דאמרינן דהא הא"ש הוא מן המעשרין
שזו אין אלו דנין עוד שמתחמא נעשה מעשה ההפרשה
מכח הרוז אלא דכיון שהא"ש הוא מן המעשרין שזו
אינו חשוד וסמכין עליו כמו על חנר. ואולם כפלים
לפשטות הוא דלא נדק נסימנים רק דרך מקרה הוא

ובמה שנתקשה כח"ר נדנרי רש"י ז"ל חולין ס"ח
ע"ג נסופו ואח"ל כיון דהדר הדר כר או
דילמא רובא ננת אחת נעין ואפי"י למ"ד י"ג לידה
איכא למינעי להא, למאי הוצרך רש"י ז"ל להכי נ"ל
דאפשר לומר קצת משום דקשיא דאמרינן עלה ת"ש
זה הכלל דבר שנגופה אסור ושאינו נופה מותר שאין
נופה לאתויי מאי לאו לאתויי כה"ג כר, ואי לא מינעי
לן אלא למ"ד אין לידה אי"כ כיון דמסקין לדיד'י
באח"ל אי הדר הדר ליכא למיפשט ממתני' לחתך אנר
אנר דדילמא זה הכלל אחא לאתויי הדר, אלא ע"כ דלא
פשיטין אלא למ"ד י"ג לידה ולדיד'י הדר לא מהני
וחתא לרבו"י חתך אנר אנר, ומחליל כיון דנפשט למ"ד
י"ג לידה גם למ"ד אין לידה הדין כן דנחא לא פליגי.

ורעומת רגוננו חפנתי לראשם לו אחה הערות
נהלכות טריפות שהוא עסוק ומתעסק נהן
עמה ואקח אחדות מן הנא ציד אף שאין רישומן ניכר
כ"כ.

הרמב"ר ס"י ל"ג ס"ז חידש דנעוף לא מהני הילוך
לענין ספק פסיקת החוט דנעוף כלה כח החוט
לענין ספק פסיקת החוט דנעוף כלה כח החוט
כח של השדרה ואין פסיקת החוט מעכב ההילוך,
ולכאורה תמוה ונעוף שנחנט על פני המים כיון ששט
יולא קומחו דיו, ושיטה ע"י רגלים היא, וה"י ז"ל
לכאורה דהתם נפולה מוש עסקין שהורעו כל
האנרים כטנע הנפילה וצריכה נדיקה נכולן וחוט
השדרה נכללן (ע"י ש"ך סל"ג סק"י), לכן אס הלכה
הילוך יפה חיון דלא פעלה הנפילה על כל שאר
האנרים דאפי"כ לא היחה יכולה להלך ונחמחו ולא
חיישין חו שפעלה הנפילה רק על החוט אפי"י נעוף
אע"פ שאין רא"י מהילוכו על החוט, משא"כ נידון
של הדגמיר ואין חשש על שאר האנרים אלא על החוט
נלחוד שפיר י"ל דאין רא"י מהילוך דאף כשנפסק
החוט יכול העוף להלך וכן גם שט לא יהי נכה"ג.
אצל עפ"י הן יאל לן דין מחודש לגמרי דנפולה נדקוה
נשאר כל האנרים ונמאלו יפה ונאננד החוט ולא נדקוהו
כסרה ולא עוד אלא דאף לכחחלה א"ל לנדוקו דאל"ה
למה די נעוף שט ע"פ המים נלא נדיקת החוט, ועוד
דלפ"ז למה לא יחא ד"נצנדיקת רוב האנרים, והוא דבר
חדש ותמוה, והדר קשה על חידושו של הדגמיר. ואם
ננוא לומר דתרי נדיקות שונות הן נפולה משום ריסוק
אנרים והכא נשום פסיקת החוט והילוך נעוף הוא
רא"י שלא נתרסק החוט ולא רא"י שלא נפסק, הרבה
תשובות נדנר, חדא דמלשון הש"ס (דף נ"א ע"א) משמע
דהכל אחד דאמרינן הכה על ראשה והלכה לה כלפי
זנבה כו' כנגד כל השדרה כולה אין חוששין משום
ריסוקי אנרים ואי אלים חוטרא אפגני דננא חיישין
כו' ומשמע דחיישין דסיפא הוא נעין אחד אס אין
חוששין דרישא ואם ננוא לחלק ככ"ל מנלן כל עיקר

שמסתפקין מחמתו, אצל לפי שלא היה לו שם לא היו כותבין אותו, אולם בהתחדש המדינה והחלו לקרוא בשמות נתנו שם גם לנער זה, הוא ענין קשה קצת מפני ששם לעו על גיטין הראשונים. ונאמח הייתי תמה על הנרצ שאלם אין שם ידוע לנער כותבין רק על מי מעינות ומי נארות, והרי גם מעינות אין להם שם וכותבין אותן, והי' נכתוב דיתנא על נהר ועל מי' דהוי סימנא טפי. אצל מה נעשה שכבר נהגו כן. אחי' ראיתי שכ"כ גם הטי' מונא גם נפי' ואולם לענינו היא מעלה לענין השש' דהואלת לעו על גיטין הראשונים, וכיון שנהגו כהנרצ אין לעו דנשחיה המזילות דעד השתא לא היה שם לנער ולא יכלו לכותבו, כפי שנהגו, והשתא אית לי שם. ולכן נראה שאלם אמנם כבר הוחלט שם הנהר נהחלט דאוי להחזיקו גם נין ישראל נהכרזה ונהודעות נכתב ויכלול נזה מפורש גם הטעם שעד עכשיו לא נהגו לכותבו ואין שום לעו חיו.

ועי' שם הישן מיושן של העיר כו' אם עדין לא נשתקע כ"כ י' לכתוב גם דמתקריא כו', ומכיון שנהגו נשם המחדש של העיר עתה זהו דנר קשה נאמח להרבה עיירות ואולי מקפדת כו'.

ואשר כתב לי כת"ר ע"ד מה שהקשיתי בנ"ס יזטה (דף ו' ע"ג ד"ה טהורה) על הא דתניא כותבי' דרב שמת טהורה ולא שיש לה עדים נמדה"י וטהורה ולא שתלתה לה זכות (פי' לא מתקיימא נהן ונקתה ונורעה זרע) וכתבו התוס' דמהבא משמע דנעלה מותר נה לאלתר ולא חמירין ימתין עד שלא שנים שמת זכות תלתה לה, דלם היה אסור נה היכן היה מצינ למיקרי נה ונקתה ונורעה זרע. עכ"ל. והקשיתי מאי סייעתא היא והרי אפשר שאלם עלי' ונחוך שלשה ימים קנא לה ונסתרה והסקה אותה שעדיין יכול הזרע ליקלט. ועי' כתב כת"ר לייש עפ"י"ש נח"י הר"ן נדה דף ל"ח מונא נחת"ם אנהעי' סי' ה' דע"פ הרוז נקלט הזרע לאלתר רק מיעוט הוא שנקלט עד ג' ימים, ולפי' פשוט דקרא דונקתה ונורעה מיירי נודאי נרוז נקלטים לאלתר ולא על המיעוט, ומוכח דנעלה מותר נה לאלתר. ומח"ש התוס' יצמות ל"ז ד"ה רזן היוולדות כו' אין ראוי דיפלגו על סגרת הר"ן דהתם לענין ספק נן ז' לאחרון או נן ט' לראשון דהוא משום גזירה מחמירין לחוש אפי' למיעוט, ולא כן כלן נדאורייתא נודאי אולינן נתר רזן ופשוט. אמנם דברי התוס' סוטה אינם מוננים לי כל נרכס דהסתיא אלא אלינא דרב שמת דתניא כותבי' ולרב שמת אמר' התם דלכו"ע מתנוונת מיד ואיכ' אפשר לדעת מיד אם מתנוונת ואזאל הוכחת התוס' עכ"ל. אצל תמיהי הפעם על כל דבריו. (א) נח"י הר"ן לנדה שם לא נמלאו דבריו אלו ומסתמא ראתה זאת עינו הנדולה של החת"ם נספר אחר ואלא מלנו. נ) נדברי התוס' יצמות שהזכיר

והחמירו נז אצל נמער עני היו נריכין לעשות תקנה כללית לא החמירו נז, והוא מתקנל על הלכ.

ברברי תמודות פי' איט' ציון קצין וכתב נ"י נדעת התוס' והרא"ש והרשב"א כסגרא ראשונה (דלף נאיכא מליין לא שדי זיהרל עד דשליף) ואני לא ראיתי לא נעוספת ולא נדברי רננו שום דבר מכל זה עכ"ל. ופשוט הוא דהנ"י מורה נאנע על מה שכתבו שאין להתיר לשחוט נעוד שהנן שוכנ ע"ג העוף ולא הסיר רגליו דכשהנן רודף אחר העוף מכהו כמה פעמים נרגליו ודרים ושליף כמה פעמים, ואס"ד דכשי' מליין זורק ארס גם לפני שליפה ל"ל לטעמא שמכהו כמה פעמים תיפוק לי' שיש כלן מליין דכיון שמתקרב כ"כ לשחוטו אין לך מליין גדול מזה. (ונודאי לא כיוונו התוס' על הטועין שהזכירו שהתירו לשחוט מרחוק ע"י חן דהא למעשה קאמרי' והך טעמא עדיפא מידוהו כשראו שלא דרם נפריחתו עיי' שריע סי' נ"ז ס"ח:

סימן יח

לחכם אחד

ע"ד השם העלענא שנמקום הנתינה אינם יכולים לנעטא אות היא וקורין (כולם או קצתם) עלענא, ונסתפק המסדר אולי י' לכתוב גם דמתקריא עלענא, גם דעתי נדעת ידידי מעכ"ת דיש לכתוב רק העלענא ואין צורך כלל להזכיר עלענא, (א) שגם נינינו י' שכולים לנטא הה"א ויש שלישה קלילא להם, (נ) שידוע שזהו השם העלענא, אך מ"ש כת"ר לדמות להמרדכי פרק המגרש מתשו' רינציא על גט הנא כו' ומה שקורין נורוי"ש ואנו קורין נאורי"ש נראה נעני' דכיון דמתוך מקום האיש ומקום כתינת הגט מוכח דמארץ הגר נא ולשונם לנדר ליטנא קלילא אין להקפיד כלל, אינו נראה לי, דהתם אדרנא כתבו הלישנא קלילא כנמקום הכתינה, והי' היה לו לכתוב עלענא, אלא שיש לכת"ר לומר שגראה מהרינציא שאלם כתבו נאורי"ש היה עדיף טפי, אמנם י' לדמות זכוונתו שהי' לו לכתוב שניהם, ועדיפא הו"ל לכת"ר להניא מרעדי' הרעדי' שזהו ממש כננ"ד, אלא דהתם המעשה הוא להיפוך, אצל נטעמא חדא הוא שאין זה שינוי, ולהגדיל העגיל נודאי אין שום שייכות שמשונה נהנרה נפתח כמ"ש כת"ר.

בנוגע לשם רות דעתי גם עתה כאשר אחרתי שנשתקע ואין לכותבו ומאי עדיפותא דשם גירות.

בנוגע למה שנגיטין שנעירו היו כותבין תמיד דיתנא על מי מעינות ועל מי נארות, ואף שיש נהר

וכלל ממה שכתב. אומנם פשטות הענין נראה דכל שהוליד מקצת גופו בלופן שאין עליו עתה תורת נילא נמים (כלומר שאלו ה' נכנס למקוה בלופן זה שמקצת גופו זו חוץ למקוה לא ה' נקרא נא נמים) הרי זו עלייה מן המים וסרה קושייתו מטובל כלי ומעלהו דרך פיו. ופה הסתייע לזה כת"ר מנדה שפסק הרמ"א (י"ד ס"י ר') דנעודה עומדת נמים מנרכת והוא כשי' הנהיג' דלינה מנרכת עונר לעשי' ופשוט הוא.

ועתה ראיתי נס' אור שמה (פ"ג מחמ"ח הכ"ג) שג"כ דגדרי הכ"מ ותפס ג"כ נפשוטו שניצילת מקצת הגוף מקרי כנר עלי' מן המים והעיר ג"כ מסביל דנמות (דף ח"ו ע"ה) צמחין עבדי דרנ' אשי' כר' בדרך אחרת ממה שהקישו אט, דלכ"י תפסתי דנאריוסא דנולארי' שצמחו לא הוה סגי שיהא שיעצור דני' עלי' וזה ה' נעזרו נמקוה, ואיהו סגר דולטא דטינא דלנחו ארישי' נהדי דדלי רישי' ממילא הוא דהוה השיעצור ומה הסתייע כהכ"מ דנשעת עלי' נריך שיעצור דנו עליו. ולפי' העיר דנרמנ' (פ"ג מחמ"ח ה"ה) משמע כהכ"מ ונטושי' משמע להיפוך. ועיי' נח' הרשניא לנמות שם שז' דהא דלנחו זולטא דטינא הוא כדי להחזיקו ענד צפני הכל, ואולי כוונתו על זיל אחמי לני מרך עיי"ש.

עוד כתב כת"ר דנפי' הר"מ לפסחים (ז'): נמצאה שיטה חדשה צהא דגר אינו מנרך אלא אחר טבילה דז"ל יש מי שאומר דטבילה דגר בלנדה הוא זה הדבר דתנן עלה וצ"ה אומר הפורש מן הערלה כפורש מן הקנר עכ"ל. וזה נריך הסגר, וכל' דלימתי יכול לנרך על הטבילה אם כנר פירש מן הטומאה אצל אם יעמוד נמקוה ושרץ נידו אינו יכול לנרך על הטבילה אפילו אם לאחר הנכרה ישליך השרץ מידו דכיון דעדיין הוא מחובר לטומאה לא שייך כלל טהרה, וזה תנא'ר היטב ש' הר"מ דסובר דעלם טבילת הגר הוא משום שנאשכ כפורש מן הקנר וכל זמן שהוא צנכריותו עדיין הוא נטומא'תו ומשריה אינו יכול לנרך קודם הטבילה דעדיין מחובר הוא לטומא'תו, ולפי' לא סגר הר"מ כלל סגרת הרמנ' והתוס' משום דאינו יכול לומר וזו ורק מזד חיצורו לטומאה קאיתין עלה וממילא נהנצתה ראשו אפי' דעדיין לא נגמרה הגרות מ"מ מיקרי מיהא פריש מהטומאה וממילא יכול לנרך, עכ"ל.

דגה לקושטא דמילתא אין זו כוונת הר"מ כלל כמו שכתוב לקמן, אצל נחלה נאומה קצת דגדרי, מ"ש דלא סגר הר"מ כלל דהטעם הוא משום דלי' לומר וזו ורק מזד חיצורו לטומאה גרלה שכלל הוא מלשון הר"מ ויותר מזה נסמך ע"ז כ"ז. ומ"ש דממילא נהנצתה ראשו אפי' דעדיין לא נגמרה הגרות מ"מ מיקרי מיהא פריש מהטומאה (כלומר

מחבר להדיח דלא כסברא זו, ומה שדחה כת"ר דנשום גמיה מחמ"ח נאום למיעוט אינו נכון, דהא הש"ס פריך שם ממי מרנז היולדות לט' יולדות ועי' קיימי התוס', ואיך אין לומר כדיתיו של כת"ר. ג) נשאר רעק"א ס"י פ"ט, ז', נמצאה סברא זו מחכ"א והגרעק"א ז"ל דוחהו מדגרי התוס' אלו. ד) אפי' תימא דרנז הנקלטים נקלטים צו ניוס, מ"מ הא רנז זרע אינו נקלט כלל ושייכה ההצטחה דוסרעה כו'. ה) מה זה ענין דלרנצן ודאורייתא הרי נכרה והצטחה היא לאשה דתזרע זרע, ואם הוא מיעוטא הרי הנכרה יותר גדולה. ישתקע ולא יאמר. ו) מה שחמה על התוס' דהכל אלינא דרנז שעת עסקין, אינו מונן כלל דראיית התוס' היא מהגרייתא והיאך נפרססה לרנז יוסף דסגר דלרנצן אינה מתנוונת, ושמה ר"ל דיש לדחות דלתיא כרני דסגר דמתנוונת אף לר"י. אצל איך דמיד מתנוונת ומתחלת הנדיקה, פשיטא דלא קאי עלה וסרעה זרע שהרי זה ההיפך מהנדיקה ומאי קמיל הגרייתא. ומתוך זה אדרנא קשה לרנז שעת דלכר"ע מתנוונת מיד, נרייתא כמאן איתא ומאי קמ"ל.

סימן ים

לחכם אחד

במה שהנאחי נספרי ח"נ נהשטות לס' ט"ו את דגרי הכ"מ (פ"ו מלהיט ה"י) שאין הטמא נטהר אלא בעלייתו מן המים אצל בתוך המקוה עדין הוא טמא, ולפוס רהיטא דעלי' גמורה מן המקוה צעינן הקשייתו שם ע"ז, ועמד ע"ז גם כת"ר וכתב דקיי"ל דכל הנכרות מנרך עונר לעשייתן חוץ מטבילת גר דלא שייך לומר וקדשנו צמחיתו וזונו שעדיין ככרי הוא ולא נטוה לטובל (ע"י פסחים ז'): ואם כימא דלא נגמרה הגרות עד שיעלה כולו מן המים הרי אפשר גם נגר שנירך עונר לעשייתן מיד שנגמיה את ראשו מן המים ונע"כ דמיד עם הנצתה ראשו נגמרה הגרות והו' כנר אחר עשייתו. תמה אני על כת"ר, אם לפני הטבילה אינו יכול לנרך משום שעדיין לא נטוה מה יועיל נהנצתה ראשו לנרך, דאם נאמר דלא נגמרה הגרות עד שיעלה כולו מן המים הרי עם הנצתה ראשו עדיין נכרי הוא ואיך יאמר וזונו, ומאי עדיףא הנצתה ראשו מלפני הטבילה הרי אידי ואידי לא יכול לומר וזונו, ואם נאמר דנהנצתה ראשו כנר נקרא עלה מן המים ונגמרה הגרות הרי זה ג"כ לאחר עשייתו ולא עונר לעשייתו, ומה הרווחנו בזה, אם לא רק שלא להפליג ביותר הנכרה מן קיום המצוה ללא טורח. בלופן שלפסק זה אימתי נקרא עלי' מן המים אם בעליית כולו אם נמקצתו אין פסוק כלל

מחר הוא, (ואל תשיגי מכריות דף ח' ע"ג ומשמ"ק שם דענין אחר הוא), ומדברי הרשב"א אין להסתייע חלל דרך ה"א הוא ואתי קרא דגן נכר ומיעטי וה"ג אחרין מקמי הכי לאתויי ערני מהול אע"ג דודאי נכרי הוא ועוד דרך על מילתו אחר כן שכתב קצת ליהדות דהא יוצא זה למנות מילה גם לאחר גמר גירותו. (ועי' תוס' ימות מ"ו ע"ג ד"ה כי פליגי דר"ע ספר מדמיעטי קרא נפסח ש"מ דאין גר עד שימול ויטבול). ותכ"ל הסמך זאת לשי' ר"ת מובא בר"ן שנת פ"א דמילה דגר שנתנייר כשהוא מהול אין לו תקנה אצל בני יימולין לית ונכנסין לקהל דהא אהנייר טבילה והגר חסון להכשיר את זרעו אצל בעמנו לא, ונרמזין תמה עליו ועי' תרי' ימות מ"ו ע"ג סוד"ה ור"י כיון שחלו נפקו מתורת ערל כ"י אע"ג שלא היו יהודים גמורים עד שטבלו, אצל אין זה מוכיח כלום כמובאר למענין. וכלל אופן אין זה שיך לענינו דעדיין לאו גר קטני טומאה הוא ולא שיך כי חידוש דיני דרגן ולכן ז"ל דגמיה היא בלא חידוש דין טומאה חדש. ופירושו דברי הר"ה הוא לגמרי בדרך אחרת אפשרת. דמלאתי בנחל אשכול ה"י תפלה וק"ש פ"ג שהביא מהראש"ן דף ס"א הא דתניא טבל ועלה בעלייתו מנרד י"א טבילת גר מיירי משום דתנו עליה נה"א הפורש מן הערלה כפורש מן הקנר וכיון דסיפא בגר רישא נמי בגר, וזה נפתרו דברי הר"ה בפשטות גמורה. והנחל אשכול כ"י שלא נודע לו מקום הנרייתא שנסמכו זה שני דברים אלו ואולי היתה כתובה בפרק י"ט דשנת החסר נספרינו.

י"ד י"ד הרה"ג חיים בן זיון קלינסקי נ"י כתב אלי בענין זה כדברים האלה. ע"מ מה שכתב הדר"ג סי' י"ט נמתני' דפסחים ז"ג גר שנתנייר צערנ פסח כ"י ונ"ה אומרים כל הפורש מן הערלה כפורש מן הקנר דנודאי לנ"ה אף גירות נריכה הזאה ג' ו' ועי"ז הק' הא"ך ה"א דגרינן ערל ישראל אטו ערל נכרי דגירות איכא רק טבילה ואי ניקוס ונגזר ישראל אטו נכרי ננריך לכל הטבילות הזאה ג' ו' נראה לעיני ד"ש לומר דמתני' קתני דוקא גר ולא גירות לפי' שינואר. דהנה נכריות ח' מנואר דגר נריך ג' דברים מילה וטבילה והרצאת דמים, והקשה לכאורה נמתני' דקתני גר שנתנייר צע"פ ז"ש אומרים טובל ואוכל פסחו לערב למה לא נזכרה הנחת הקרנו, וז"ל דמיירי שלא בזמן הבית דליכא קרנו, ואחריו התם נכריות אלא מעתה האידנא דליכא קרנו לא נקבל גרים ארזני' וכי יגור אחכס גר אשר נתוכסם לדורותיכם דבזה"י אין הקרנו מעכב, ופסח עדיין ה"י נוהג כמנואר בפסחים ע"ד מעשה נר"ג שאמר לטני ענדו לא ואלה לנו הפסח על האסכלאל ונסנהדרין י"א שלח ר"ג לאנשי הגולה נחליא רכיבין ואמרין דעזקין, דהלכה כר' יהושע דאמר שמעתי שמקריבין אע"פ שאין בית וכ"פ הרמב"ם, ולכן לא החזר הקרנו

מנכריותו כמו שכתב לעיל מינה) ויכול לנרד, איני יודע למה לא יאמר כן גם על המילה דמכיון דחל לשם מלוא ומתקיימא מצות מילה (דהא אחר טבילתו אינו נריך להט"ף עוד דם נרית משום מצות מילה) פריש מנכריותו ויכול לנרד גם קודם הטבילה, אע"כ ח"א. ועיקר הסברו שדומה לטובל ושרץ נידו נריך הסבר אחריו דמאי מחזור לטומאה שיך ואין הנדון דומה להחל כלל, ועיקרו של הפורש מן הערלה כפורש מן הקנר יסודותו רק בגמיה דרגנן שחל יטמא לשנה הנאה ויאמר אישתקד כ"י כמנואר בפסחים שם (ז"ל) אך נמה שהמתיק לומר דנטומאה דהכל הרגון נכריותו יש בו כדי תפיסת מקום וגם אנכי נאיתי לידי הרהור זה. דלפי פשטות הדברים פורש מן הערלה ממש יש להתעורר, דזה נרור דנצ"ה גירות נמי נריכה הזאה ג' ו' דגמיה דמחל יטמא ויאמר אישתקד כ"י שיך גם זה פורש מן הערלה לא שיך ננה. ואם נפרש דפורש מן הערלה היינו ערלות דנכריות כח"ש נדברים (ל"א): ה"אם שאני נהנה לעולם אסור נמול ע"כ וכן אחרו ערל לנ מחלל עבודה (נחלים כ"ג): נחל זה שיך גם בגירות. וכדברים האלה ממש מפורש נחמי' ימות (דף מ"ו ע"ג ד"ה ור"י) ש"י ח"ל וכיון דנאמחות לא שייכא זה מילה מהיכא נפקו מתורת ערל עכ"ל. ואחר הנחה זו יש לשאול נמאי דאחרין נסתייא דהתם אצל ערל ישראל ד"ה טובל ואוכל פסחו לערב ולא גרינן ערל ישראל משום ערל נכרי היכי הוה ס"ד למימר דגרינן ישראל אטו נכרי דא"כ היינו מנריבין לכל הטובלין הזאה ג' ו' משום גמיה דגירות שחל תאמר אישתקד הוה טבילה גרידא ואכלתו עכשיו נמי כ"י זה ח"א לומר דמעשים בכל יום הם ונטלתם.

וה"פ הפירוש הפשוט דפורש מן הערלה הוא כמשמעו ה"י מקום לדון עפ"י שנתני' כפריי ח"א סוסי' י"ז דנתקנות חכמים יש כאלה יש טעם למה שהניעם לתקן אצל התקנה עצמה היא כהלכתא בלא טעמא ויש ש"ש טעם גם נתקנה גופה שחידשו זה דין לו גדר חדש, וישנתי זה נטויט דברי הרמב"ם נפיה"מ חגיגה ג' גמיה כלי נחוד כלי נקדש הסותרים לדבריו נהלכות עיי"ש. והכל נמי ה"י מקום לומר דמשום גמיה שחל יאמר כ"י תיקנו דין טומאה חדש נפרישה מן הערלה, אצל ח"א לומר כן דחידשו דין טומאה רק לגרים ולא לישראל אודו דקודם טבילה עדיין נכרי הוא וא"ך אפ"ל שחידשו בו דין טומאה.

ו"ש מי שאמר דחל ולא טבל הוי כיהודי למחצה ותמך יסודותיו נחמי' הרשב"א ימות (ע"א). ד"ה אלא לאתויי גר כ"י דשאני הכא דמילתו לשם יהדות ותע"פ שלא נגמר גירותו מ"מ כנר התחיל ונכנס קצת נדת יהודית, אצל עיקר המושג של מקצת יהדות דגר

סימן כ

בנין מקספיה

שריגים אחדים ממערכות מלשליח מימי הילוח
לדוד ושיען חברים.

א

בענין תופס לבצל חב.

בב"מ (דף י ע"א) ר"נ ורנ מסדל דאמרי תרווייהו
המגביה מליאה לחצירו לא קנה חצירו מיט
הוי תופס לבצל חונ נמקוס שחנ לאחרים ותופס לבצל
חונ נמקוס שחנ לאחרים לא קנה, וכתב רש"י ח"ל
דלאו כל כמיני להיות קופץ מחליו וחז לאלו מאחר
שלא עשה אותו הנושא שליח לתפוס, ונתוס' הקשו
עליו ח"ל מה שפירש"י משום דלא עשאו שליח אינו
נראה דנפ' הכותב (דף פד:) משמע גני עונדא דיימר
נר חשו דתופס לבצעיה נמקוס שחנ לאחרים לא קנה
הפ"י עשאו שליח, ובגמ' (י"א:) הוסיפו להקשות ח"ל
דאין חילוק דלפילו לא עשאו שליח שלוהו הוא חזכי
חשעם שליחות עכ"ל, והר"ש הקי מגופה דמתני דנעל
ר"נ לחידק מעגי לעני מחלוקת והתם עשאו שליח
דאחר תנה לי וקתני דלא קנה משום דחז לאחרים.
וכעין זה הקשה המהר"ם ש"ך דלמרינן ור"י אמר
חופס לבצל חונ נמקוס שחנ לאחרים קנה ול"מ
משנתנו דאחר תנה לי ולא אמר זכה לי, ולש"י רש"י
אמאי קשה דמתני ר' נרי' והולך לומר אליני' דאחר
זנה לי כר אלינא דין דלא קנה נמי לר'ך לומר דאחר
תנה דלי אמר זכה לי הרי עשאו שליח ולכו"ע קנה
לרש"י.

והנראה ל"שנ בצנצנא תחילה טעמא דרש"י
דנשליח קנה. דלכאורה קשה על עיקרא דדינא
דחופס לבצעיה לא קנה, הרי כיון דאסור לו לתפוס
ותפס נעשה גולן וחיוב נהשנה וכל עליו שענדא דר'
כתן מקרא דונתן לאשר חשם לו שחינ לשלם להנעמ'.
[ולפ"י חילו הוי גולן מימ לא גרע מפקדון בידו, דהא
ודלי חיוב נשמירה והשנה ונפקדון נמי איכא שענדא
דר"נ (עיי' חר"מ סי' פ"ו סי' ד ובש"ך סי' ק"ה סק"ט)
וכיון שהוא חיוב לשלם להנעמ' הרי הוא נמקוס הלוי
(נע"ד של הנעמ', וכך הוא לשון הש"ך נמקוס
הסכר דשענדא דר"נ ש"ך אפי' חית לי נכסי כר

וכ"מ דל"כ גם קרננו מלי להקרינ דנראה דלר'
יהושע ה' מותר גם אחר קרננות, ז"ל דהנאח הנלי"נ
ז"ל נספרו משינ דנר חידש דדוקא ק"פ יכולין להקרינ
זנה"י ולא קרננות אחרים, משום דנקללה כתב
והשימותי את מקדשכם ולא אריח צריח ניהומכם ולכן
שחר קרננות דכתיב זנה ריח ניהומ א"ן יכולין להקרינ
ורק ק"פ דלא כתיב צ" לריח ניהומ יכולין להקרינ,
ול"ש דקרנן פסח מלי הגר להניח ולא קרננו, ור"מ
נפ' נחזי אפרים לנחמים ק"מ שהשיג על הנאח הנלי"נ
ז"ל מסנהדרין שזכרנו נחליא רכיבין כר ופירש"י
ז"ל קיני זנן ויולדת והאיך הקרינו עולות והרי
כתיב זנה ריח ניהומ, ולעני' ל"ך כלל דלפ"ל דהניחו
רק המטלת דמנאר נכמה דוכתי דהעולה של זנ ויולדת
אינה מעכבת וכ"פ הרמב"ם מהל' מחוסרי כפרה,
ולא ש"ך זנה לומר כל שאינו ראוי לצילה נילה מעכבת
זנ, חסד דזהו רק מדרבנן כמנאר מאחרונים, ועוד
דלא אמרינן נילה מעכבת אלא היכא דאינו ראוי מלד
עצמותו כההיא דמנחות אמר הרי עלי ששים וא"י כר
משל"כ הכא מלד עצמו הוא ראוי להניח והעיכו
הוא מלד שאין בית לא ש"ך לומר נילה מעכבת, ודקו
דברי הנאח הנלי"נ ז"ל ולכן קרננו של גר שהוא רק
עולה ושלימים כמנאר נכריות שם דכתיב זנה ריח
ניהומ ליכא שלא נזמן הבית וקרנן פסח איכא.

אבל לכאורה קשה. דכ"ל מסנא דאף דמקנן
גר זנה"י ואין הקרנן מעכב זהו רק שאינו
מעכב את הגירות והיו ישראל נמור אף לנאח נקהל.
אנל מ"מ נאחר מחוסר כפורים ואסור נקדשים,
ומלאתי נספרי פ' שלא וכי יגור אחר גר כר אין לי
אלא גר שהתגייר גר שנתגייר מנין ת"ל לדורותיכם,
וניאר הנאח הנלי"נ ז"ל (הנאח נפ' מנחת שלמה)
אין לי אלא גר שהתגייר כנר נזמן הבית גר שנתגייר
שלא נפני הבית מניין שר"ך להניח קרנן כשיננה
הבית ת"ל לדורותיכם, הרי להדיא כמ"ש שדינו
כמחוסר כפורים ול"כ קשה דנזמן שאין קרנן הא"ך
יניח ק"פ והרי הוי מחוסר כפורים והוגה לי עפ"מ
שחידש הנאח רמ"ש ז"ל נספרו משינ דנר שהניח
קרנן פסח הוי נמי הרצאת דמים להכנס נקדושת
ישראל והותר לנאח נקהל אף נזמן הבית, והוא חידוש
גדול וראוי למי שאמר. והשתא ניהא דמתני תיירי
שלא נזמן הבית וה"י מקרינן פסח אנל לא אחר
קרננות, והגר שלא הניח קרננו הוי מחוסר כפורים
ואסור נקדשים אלא שהנחת הק"פ גופי' הוי הרצאתו
ול"כ זהו רק גר שיננו נהקרנת פסח והי"ל הרצאת
דמים, משל"כ גירות שהיא שייכא רק נאכילת הפסח
ולא נעשייתו ואין לה זו הרצאת דמים ממילא נאשרת
מחוסרת כפורים ואסורה לאכול נפסח עד שתניח
קרננה וזהו א"א שלא נפני הבית כמ"ש:

הרמזים נסכינא חריפא. ונראה לומר אף כי נדחק קצת דכיוצא מוגדר גם בשלל להכליתו נש"ס ונדגרי הרמזים לעיל וי"ל דהיכא דאינו מכבדו או יושב במקומו כו' מפני שהוא רשע הוי ציון לו והכלימה והציון נשארית אללו ומעטרו גם אח"כ כשיעשה תשובה ומנאל שהנן מכלים עתה את אביו גם לאח"כ כשיעשה תשובה, ואולי יש להכניס כוונה זו נדגרי הרמזי חה שייך רק בכינוי ולא נמכתו וקללתו ואינו שייך אלל נחיוו ולא כשמת כבר בלל תשובה.

יש לעיין עוד צה ד"ח דאף נאינו עושה מעשה עמך אף למחל דסבר דפטור מכינוי מ"מ לבטחו אסור ולהכליתו הוי כלבנותו. ועיי' בעלמ"י שהנ"ל נשם מהר"ק דלעטרו אסור מ"מ והעמ"י השי' עליו.

תבנן לדין דכיון דתופס נעשה גזלן ומדר"ג הוא ככנס נחיון תשלומין נמקום הלוה כשהוא נותן לשלוחו של אחד מן הנע"מ נדולי קנה. ואין לומר כיון שהוא נמקום הלוה אין אדם מזכה ממנו ע"י עצמו, דז"ל שהרי נאמת אין זה ממנו של תופס אלל שהתורה הטילה עליו חיוב תשלומין ככנס תחת הנעלים ואין זה ענין למזכה ממנו ע"י עצמו. והונח נ דאומתי הוא קונה עבור הנע"מ נשעת קניינו דהיינו נרגע תפישתו והיה שעתא עדיין לא היה עליו שעבודא דר"ג, דשעבודא דר"ג חל עליו רק לאחר שעה קצין, וא"כ נשעת קניינו עדיין איש זר הוא ולאחר שחל שעבודא דר"ג אינו עושה קנין שני נשנ"ל הנע"מ. אלל עדיין אינו מעלה ארוכה, שהרי גם אחר הקנין הוא אוחז בידו לכה"פ רגע וליקני ל" להנע"מ נקנין יד, ואע"פ שאינו מתכוין לקנות דסבר דסני נקנין הראשון שנשעת התפיסה, הרי ידו של אדם קונה לו שלא מדעתו. ואף שהתוס' נ"ב (נ"ד. ד"ה אדעתא דננין) כתבו דהא דחזר קונה לו שלא מדעתו היינו שזינו יודע אס הוא נחזירו ואס היה יודע היה רואה לקנות אלל אס יודע ואינו מתכוין לקנות לא קני, נראה דללו דכו"ע היה ומתוס' נ"מ (י"א. ד"ה זכתה לי) משמע קצת להיפך, דכתבו נראה אומן רצין אחר מזיאה ואמר זכתה לי שדי דנראה דאע"פ דלא אחר זכתה לי שדי דזכתה לו כו' ועוד דארינ"ת חזירו של אדם קונה לו שלא מדעתו כו', ועמד ע"ז הרש"ש נ"ב ס"ס. (ועיי' נח"י הריטנ"א לנ"מ שם שדמדגריו מחזירה כוונה אחרת נדגרי התוס'). ואיך שיהי' לנורך יישוב נדגרי רש"י ז"ל נאמר דלא ס"ל הכי אלל דאף נידע ולא קא מכיון נמי קניא ל" ידו כיון דמ"מ רואה הוא לקנות אלל שטועה וסובר דקני לו כבר, ולא עוד אלל שאפשר נכסה"ג גם התוס' נ"ב מודו, ועיי' נדגרי הריטנ"א שהזכרנו ואפשר דהכל עולה נקנה אחד ואין להאריך צה. וא"כ קשה נכל תופס ננע"מ אחאי לא קנה.

כיון נשחשענד לי הנפקד מדר"ג ה"ל נפקד נע"ד דהמלוה) וכיון שהוא חייב לשלם להנע"מ הרי הוא נמקום הלוה (נע"ד של הנע"מ) וכשהלוה נעלמו נותן לשלם של אחד הנע"מ נדולי קנה, וא"כ כיון שהוא עצמו תופס נשנ"ל נע"מ אחד אחאי לא קני.

ועד"ו אחרתי ליישב את הרמיה מונא נטיר"ד ס"י ר"מ דאף דקיי"ל כינוי אכ משל אכ ואס רואה האכ למישרי ארנקי של נ לים מני לאכלומי הי"מ מקמי דשדייה לים דלפטר דמיונע ולא שדי ל" אלל נתר דשדייה אסור לאכלומי דמאי דהוה הוה, והקי עליו העמ"י מסנ"א דקידושין (ל"ב) אינע"א להו משלמי כו' ת"ש כו' עד היכן כינוי אכ ואס אחר להם כדי שיטול ארנקי ויחרקנו לים נפניו ואינו מכליתו ואי אחרת משל אכ מלי נפקא לי מיני, ולהרמיה מלי ראי' היא דילמא לעולם משל אכ והארנקי הי' של נ ומ"מ אסור להכליתו דאחר המעשה מלי דהוה הוה. ואחרתי ליישב דהוכחת הש"ס היא מזה דלי אחרת דהארנקי הי' של נ וכינוי משל אכ הרי נעשה האכ גזלן נטלו ארנקי של נ ואינו עושה מעשה עמך ושוב מותר להכליתו.

אור"ס זה יספיק רק להרמיה ולא להרמזים, דכ' נפיו ממחרים הי"ז עד היכן כינוי אכ ואס אפילו גטלו כים של זהונים שלו והשליכו נפניו לים לא יכליתם כו', ותמה נכ"מ שהרי פסק הרמזים דכינוי אכ משל אכ אי"כ האי ארנקי נריך להיות משל אכ והיאך כתב אפי' נטלו כים של זהונים שלו, ומי הלחית דרניו אית ל" כדעת הרמיה דנתר דשדיי אסור לאכלומי דמאי דהוה הוה, ומשוי' כתב רניו אפילו כים של זהונים שלו כו' כלומר אחר שזרקו אין להכליתו. והשתא להרמזים תקשה קושיית העמ"י שכל הרמיה וא"ל לנטוי כמ"ש דההוכחה היא משום שזינו עושה מעשה עמך, דליהו ס"ל (שם ה' י"א) דאפילו היה אביו רשע ונעל ענינות מכבדו ומתיירא ממנו. ואנן נאמר נדגרי אחרים נניאור נדגרי הרמזים האחרונים, דנ"כ הקצו עליו מהניח להם אציהם פרה וטלית משל רבית כו' חייבים להחזיר מפני כבוד אציהם ופריך איקרי כאן נשיא נעמך לא תאור נעושה מעשה עמך ומשני נשעשה תשובה, ומי' הר"ב נ"ז והלחית דהתם איירי כשמת אלל מתוך תשובה דאכ לא יוכל לתקן והרמזים מיירי נחיו דעדיין יוכל לעשות תשובה. והנדרים אינם מונגים די לרכס, ניחוד מ"ש הרמזי דלא תזכרנה הראשונות ומנאל הנן עבר למפרע, והוא תמוה למה יעבור למפרע ולמה יחוש שיעשה תשובה אח"כ והרי השתא אינו מחויב ואין לו אלל מקומו ושעתו, ועוד דעל מכתו וקללתו כתב דפטור עד שיעשה תשובה ומלי שנא כינוי, ונאחזה נשך שם אמרו נשיא נעמך לא תאור נעושה מעשה עמך ומזה יליף לכינוי הרי דקללת נשיא וכינוי אור"א כי הדדי נינהו ולמה מפסיק להו

עובר עליו חלל שנטול את אפשרות התיקון. מי
הרי מנטול הוא זה מי שעבירה נדון. חלל ע"כ דהא
דאין שליו לר"ע לניטול המעשה הוא רק כשהמשלח
עובר.

והנראה רהיטא הי נראה דיש לדחות קצת. ולכאורה
הנה טובא מחי דאמרינן אי שויתי שלי
חיה קא מנטלה והרי הוא המקדש וגומר הנטול
ונמחי נפטר נחם שהיה שויתי שלי, וכבר עמד ע"ז
הרענא נח' וכתב דלע"פ שהוא מסייע על דה
מי עיקר הניטול נדירה הוא, חלל אין הדברים
מוציאים כל דרכם. והי נראה לי לכאורה דיל דהכחשה
דחיה קא מנטלה היא כדאמרינן בכתובות (מ').
אי אמרה לא נעילת מי חיהא לעשה כלל והיג גם
הלאו דלא יוכל לשלחה הוא רק כשהיה חיה רואה
ללאת והוא משלחה חלל כשהיה רואה נטול אין
חסור, ואמרינן התם ולו תהיה ללאת מדעתה, וכיון
שכן כשהיה משורי לי לשלוח היז כאלומרת לא נעילת
עוד ואין כלל עשה כלל, ומחילא לא עניד הנצל חסור
ואין כלל שלי לר"ע. חלל עדיין לא ניח דהא הש"ס
מהדר למיכח ניטול על ידו ושפיר משכחל כה"ג
דאמרה נעילת ונעילת למיהדר חלו חלל מכיון שליט
רואה זה הוא מקבלת קידושין מאחר ונכה"ג לא
נעקרה עשה, ויש כלל דבר ענייה, ומוכח דכה"ג לא
אמרינן אין שלי לר"ע.

ואב אזכיר מה שהק' לי בדברי התוס' בכתובות
(ל"ט : ד"ה לכשינא) ח"ל אפילו פיתה לשם
אישות מי פריך אשתו היא כיון דחיה נריכה גט,
ולהלן (ד"ה מפתה דחיהו מני מעכ) כתבו ואפי'
פיתה לשם אישות יכול הוא לנרשה. והשנתי נפשיטות
דנקידושין ריש האיש מקדש אמרינן קידשה הערה
ואח"כ נתרצה האז כששמע מקודשת, וא"כ איש
לנריכה גט כיון דרק חיהו קא מעכב והוא פיתה
לשם אישות והאז רואה, חלל לעיל פריך הש"ס שפיר
וכי נכה"ג דלאו אשתו היא כגון שהאז מוחה דחיה
לריכה גט לא יתן חמשים כסף נתימה, ופשוט הוא.

ובא אדרג מה שהקבו לפני בכתובות (ט:) אי
למיתנ לה כתובה ליתנ לה והקבו דהרי תטרוק
מלקוחות שלא כדון, ואמרינן עפ"י התוס' לעיל
(ג' ד"ה שאם) שהקבו מניטין יז דלא חיישינן לזנות
ותרנו דלענין שתנן תחתיו נאסור כל ימיה חיישינן
ומשרה תיקון יוס ד' לניטולין, וא"כ לפי ההרא"ה דחיה
נאמן ולא תיאסר הרי אין לנו לחשוב כהיה דניטין.

ב

בענין תוספת עם הכחשה

כתב הרמב"ם (פ"ה מעדות ה"ג) עדים שנאו
ואמרו דחיה זה שהרג את הנפש או לה מנה

ועי' נראה לי לומר דאף דנכ"מ ידו של אדם קונה
לו שלא מדעתו הכל נרדף דעת מטעמא אחרינא.
שהרי הפל נתופס לנע"מ דאמרינן זכ"י מטעם
שליחות לא נעשה שליח מן הנע"מ לקנות, חלל כיון
שמתכוין לקנות נכנילו הוא נעשה מעצמו שליח עבורו
למעשה זה, וא"כ נקנין יד כשליח מתכוין לקנות
נו מלמד חסרון הכוונה לשם קנין יד זו עוד חסרון
אחר דכיון דשליח מכיון שום דבר נקנין של יד הרי
חינו חושב ליעשות נמעשה זה שלוחו של הנע"מ, וא"כ
חסר כלל עיקר השליחות ומשרה לא קנה.

וכיון שכן אין זה שיך חלל נתופס בעלמא שאנו
נאים עלה משום זכ"י מטעם שליחות, משא"כ
כשעשאו שליח לקנות שהוא שלוחו עד שיקנה ולא
הסרה עוד דעת על השליחות נקנין יד, שנעשה שליח
לקנות נאחה קנין שהי, וגם שר רק חסרון כוונה
לשם קנין, להכי נידו דלא נעין דעת הוא קונה זה
נכניל המשלח. ומשרה ס"ל לרש"י דנעשאו שליח
קנה. נמא דיסוד הדבר דעשאו שליח קנה הוא משום
דנחייב משעבודא דר"ג שהנא ניהא הנע"מ נמקום
הלוה, ולפ"י מתיישבות הקושיות הנ"ל על ש"י רש"י,
דנ"י הכותב מיירי שהנחפסים הם יורשים שאין
חייבין לשלם וכיון שהם אינם חייבין גם התופס מהם
אינו חייב לשלם מדינא דר"ג שאין אני קורא זו ואתן
לאחר אדם לו. (עדיין יש בזה מקום עיון אם הנכסים
עומם משועבדים, ועי' שח"ק ב"ה דף מ' ופסחים
ל"ב ונ"ע), וא"כ אינו נעשה הנע"מ של הנע"מ ומה
יועיל אח"כ קנין ידו דשנן הוי תופס לנע"מ ככל
תופס דעלמא, ומתורץ גם קושיות התוס' נע"מ
דנקנין היד חסרה עיקר השליחות, ומתורץ בזה גם
קושיות הרא"ש והמהר"ם ש"י דלדידן ל"ה ממתני'
דמיירי נמאיה דלא שיך זה שעבודא דר"ג ואינו
נעשה נע"מ ומ"ל עשאו שליח מ"ל לא עשאו שליח.
אך עיקר היסוד דשעבודא דר"ג משורי לי ככנס
תחת הנעלים ומיקרי נע"מ לענין שיוכל ליתן למי
שירצה מהנע"מ ל"ע טובא, והו מקום הקולא
ולחידוד חזרים נלמד נאמרו הדברים.

ויש מי שרצה לומר דתופס לנע"מ לא קנה משום
דאין שליח לדבר ענייה, ומיושנ בזה מה שהקבו
הראשונים למה חזר קונה מלילה והרי תנן לאחרים,
ולאמור ניהא דנחזר ל"ש אשל"ע, והק' מטעם זה
על ש"י רש"י דנעשאו שליח קני. חלל ז"א שהרי הענייה
היא רק על השליח ולא על המשלח שהרי למשלח עצמו
חותר לתפוס ונמא דנמעשה התפיסה אין חסור
על המשלח (ומה שעובר על לפני עור אינו נמעשה
השליחות כחונן), וכה"ג לא אמרינן אין שליח לר"ע.
(עי' בקל"ה ס"י קפ"ג) ויש לה"ר לזה מהא דמכות
(ט"ז.) אי שויתי שליח חיה קא מנטלה לי,
ואמחי והרי אין שליח לר"ע שהנצל השליח עובר
ענייה, דלע"ג שהלאו כבר עבר מקודם והשתא אינו

את הפסדו שאל לו ע"י עדותם, שהרי לא נאל אלא להזים את העדים אצל גוף המעשה לא הכחישו ולא הו עדים ע"י אלא כנרמא נעלמא הם ופטורין ולא עדיק מפותם פי עדי של תנידו דפטור. וזה שייך דה נהזמה גרידמא אצל נהכחש שם הזמה נידח שפיר ישלמו גם לשמעון כאשר זמם, דכין דהכחישו עיקר המעשה הו עדים גמורים גם ע"י. והנה מהא דהכחשה לאו תחילת הזמה חזיק דמילתא דפשיטא היא שאל נאל פסולי עדות והעידו ולא הכירו ניד נפסולם ונתקבלה עדותם ואח"כ החזמו אינם נכאשר זמם כיון דנאמת עדותם אינה מועלת. והנה בכל הזמה למאי דקיייל עד זמם למפרע הוא הפסל הרי הונדר לנסוף שנשעת גמיר עדים פסולים היו ומימי יסן נכאשר זמם דהו עיקר דין הזמה שחייבין נכה"ג שנפסלו רק מחמת הגדה זו. והנה בכל מימין יש גם הכחשה צנייהם דאלו אומרים נמקום פלוגי היינו ואלו אומרים לא הייתם נמקום פלוגי, ומימי אין הראשונים יכולין להכחיש את השניים ולפסולן שהרי מימין הם את הראשונים ופסולין אותם ועדים פסולין אין פסולין, או שעל הכחשה זו נורה תורה שאל נפסולין והרי זה גוף דין הזמה. אצל כשהכת השנייה מכתשת את הראשונה גם נעיקר המעשה הרי נאמת כת הראשונה מכתשת את השנייה אלא מאי טעמא אין הכת השניה מוכשת משום שכת הראשונה פסולה מהזמתן ואין פסולין מעידין לפסול, אי"כ כי תיתום כת השניה הרי אומרת הכת השלישית שהראשונים כשרים היו והכת השנייה חייבת לשלם להראשונים כאשר זמם, דאף שהונדר למפרע ששקרנים ופסולים היו הרי מימי זממו להפסידן ועליהם אנו דנין דעיקר עדותן ע"י ושפיר חייבין דפסול שהוא מענין ההזמה ולא מן הדל אינו פוטר מכאשר זמם.

זה שייך לגבי העדים, משא"כ לגבי ההכחשה שהם מפסידין את הנע"ד כעדים ולא כנרמא נעלמא והו כמי שהעידו נהדי ההזמה עוד עדות אחרת שראובן לא לזה, לגבי זה הרי כשיחזמו נמאל דהוכחשו לפי האמת מעדים הראשונים, וא"כ הו לגבי הנע"ד כעדים שהוכחשו ולנסוף החזמו, שהרי לגבי הנע"ד נחשנה הכת הראשונה שהכחשה את השניה כעדות אחרת שנאל והכחשה את השניה אלא שלא נתקבלה ההכחשה ע"פ טעות, דרך לגבי הכת הראשונה מיקרי הזמה דנע"ד הם לגבי עלמן והכחשתן לאו מידי עניד זה ודין הוא נהזמה, משא"כ לגבי הנע"ד הו כת הראשונה כעדות אחרת שהכחשה את השניים. וא"כ לכשתחם הכת השניה לא תהא חייבת לשלם לשמעון הפסדו שהרי הוכחשה ולנסוף החזמה ופטורה, ונמאל דעל עדות ההכחשה הו עדות שאי אחר יכול להזימה ואינן נאמנין על ההכחשה, וכיון דההכחשה וההזמה הם דבר אחד ונטל הדיבור למקאתו נטל כולו. ויש לפלפל בזה הרבה ומוזע לפני חננים למרימ.

נפלוגי ציום פלוגי נמקום פלוגי ואחר שהעידו ונכדקו נאל שנים אחרים ואחרו ציום זה ונמקום זה היינו עמכם ועם אלו כל היום ולא היו דברים מעולם לא זה הרג את זה ולא זה הלה את זה הי"ז הכחשה. ותפס הלח"מ דאף שלא שיע הכת השניה את המהום שהעידו הראשונים יש כאן יסוד הזמה ואפ"ה אין זו הזמה משום דאיכא גם הכחשה נהדה. ותמה ע"י ודעתו שהטור חולק עליו. והאמת (ס"י ל"ה ר"ש סק"א) הציא משם הנאון מהורח"י תלומים ז"ל שהקשה מסנהדרין (דף ט' ע"ב) פלוגי רנעני לאונסי הוא ואחר מנזרפין להורגו, ולשי' הרמז"ם קשה דהו עדות שאי אחר יכול להזימה שאל חזמום ויאחרו להם עמנו הייתם נמקום אחר הרי הוכחשה ונטלה עיקר העדות שאל אין נרנע אין רנע.

ויש ליישנ עפ"י דמילתא נטעמא דמילתא דהזמה שיש הכחשה עמה לאו הזמה היא, שלכאורה אינו מונן דהא מימי נסתרה גופה של עדות ושפיר תיהי הזמה, והוא משום דשתי כיתי עדים המכחישות זו את זו אין להאחרונה נאשנות יתר על הראשונה דרך נגופה של עדות האמינות תורה שתסתור ולא נהכחשה כמנאחר, וא"כ נהכחשה והזמה נידח כיון שנטלה עדותן על ההכחשה נטלה גם מההזמה. ואין זה שייך אלא כשאין להם נאמנות על ההכחשה וכיון שאינן נאמנין ע"י אין נאמנין אף על ההזמה, משא"כ נפלוגי רנעני דאין המימין מכחישין אלא את הנרנע אצל עד השני אפשר שהעיד סתם שראה שרנע, ואינו יודע את מי רנע וא"כ אין שניהם מוכחשין והו נהכחשה תרי לגבי חד דנאמנין עלה ושון שפיר הו הזמתן הזמה.

עוד מקשים ע"י מס"פ ארנע מיתות נמסית אחר לשנים כר הן הן עדי והתם אי מיתומי נטלה עדותן כהכחשה. (צנינו בני הישינה קושיא זו טרדעת משם רננו שליט"א, אצל נאמת כנר נמאלה נספרי האחרונים).

איברא דעיקר הדנר נדעת הרמז"ם אינו מוכרע וכנר הציא הלח"מ משם מהר"י ק' לנ דלא זו היא כואת הרמז"ם ונאמת הזמה שיש הכחשה עמה ממי הוה הזמה.

ולחידוד החננים הנני להראות פנים דיש לקיים את הדין נעדות ממון. דנאלו שנים ואחרו ראובן לוה משמעון מנה ונאלה כת אחרת והאימון הרי עדותה של הכת השניה פועלת שני דברים, (א) לחייב את העדים נכאשר זמם, (ב) להפסיד לשמעון את המנה, ומימי כשתחם הכת השניה תחייב לשלם רק להעדים כאשר זמם אצל לא יחייבו לשלם לשמעון

יאלו כשר הרמנץ ועד דלא הי נרשות מהי צי
יאלו. והתוס' שהק' על הרשנים לשיטתיהו אליו
דלא סיל כהרמנץ כחש האחרונים והא מנואר
להדיא מדנריהם נניח (כיו ע"א דיה נכותל) והקשו
מחזיו ולפנים אחאי של נעה"צ הא כיון דשחך טפי
ודאי מייאש כנר, הרי להדיא דלא כהרמנץ. ונשמיה
גס הרשניא אחס מחך לה תוס' דנרשות לא מהי
יאלו. ונאמח קשה מכלן על הרמנץ והתוס' כאן (ד"ה
לג' עכ"ר) הכריחו דמירי דהשוכרים עודם נניח
דאל"כ יקנה המשכיר דהא נחרא, וא"כ אחי
דמוקמינן לנחר הכי ג' ישראל נמי ז"ל שעודם
נניח וקשה אחאי מהי יאלו השוכר והא הי נרשות.

יש ליישן קצת לפי פ"י השמיה (ד"ה אס הי משכיר)
דהרי אלו שלו הוא לנעה"צ. חונס משמע
ס' דהרשניא לא סיל הכי ויאלו נרשות סיל
כהרמנץ.

ולענין הפלוגתא שנין הנ"ח והקטוה"ת הי מני
להפקיר דנר שאיט נרשות, יס להניא ראי
לכאורה חגיגין (י"ג:) דאמרינן לר"מ דס"ל חז
הוא לענד שילא מתחת רבו לחירות אס זיכה לענד
שטר שיתרור ע"י אחר לא יאל לחירות, ופריך הש"ס
הא הי נעי זרק לי גיטא כר, שניק לי ואליו לעלמא
כר, תינת ענד כהן ענד ישראל אחי אכס לחימר כר,
חפני שחפסיו ומפחה כנענית. והנה רש"י ז"ל
כתב לקמן (דף ל"ט ע"ב) דמפקיר ענדו אסור נין
בשפחה ונין ננת תורין, וא"כ להנ"ח יקשה דמני
להפקירו ויהא אסור נין בשפחה נין ננת תורין
ונמנא דאין שחרור זה חז' לו, אלא ודאי דנר ואיט
נרשות איט יכול להפקיר. וכ"כ איכ לכרע נמי
קשיא דמני להחילא חצי יאלו נענדים לכרע מהני,
י"ל דלא יאל מרשותו עד שנא לרשות זוכה, ואף
דנהפקר פלגתא היא נפי אין ט' המודר, ביאלו כרע
מודי דלא יאל מרשותו עד דלחא לרשות זוכה כחש
האחרונים ונראשם הנה"ת, וכ"כ שהוא נרשותו
עדין מחר בשפחה כנענית, ורק דנהפקירו אסור
דלא מיד מרשותו. אלא ז"ל דלפי"י יקשה מני פריך
הש"ס מחקי הכי אחאי דפסלו מתרומה הי נעי שקיל
ארנצה זאי מישראל ופסיל לי והרי איט יכול למכור
דנר שאיט נרשותו. ונריך לתרץ עפ"י השמיה נניח
(ל"ג ע"א דיה ולר"ע קדוש וכו' מני ר"ע וכו')
ח"ל ואיח והאר"י גזל ולא נתיאלו הנעלים
שניהם אינם יכולים כר וי"ל דאחר שגזלו ונא
נרשותו ולא קנל הדמים לר"ע אנו רואין כלינו
מעיקרא כשהקדשו הי כנר נא נרשותו וכן
גזל גדול נמי אס הקדשו הגזל ואח"כ העמיד
הגזל נדון והואילו מידו נניח הי דקדש, והא דאר"י
דאיט קדוש הוא היכא שלא הוצילו נניח. עכ"ל
והלכך כשימכרו לישראל יאסר לאכול בתרומה מיד
שחא יאל אחיכ לרשותו ותחול המכירה למפרע וא"כ

ג

בענין יאלו בקרקע ועבדים

הרשב"ם נניח (דף מ"ד ע"א) כתב דאין יאלו מועיל
נרקק, והתוס' שם (ד"ה דוקא) השיג עליו
דנפי השולח משמע דיאלו מועיל נענדים א"ע.
דליחקשי לנרקקו. ונראה ליישן דנמחקור תחילה
אס יאלו מועיל מדנר שלא נא לעולם. והנה הרמנץ
נמלחמות פ' אלו תנאות כתב דיאלו לא מהני אלא
מדנר שאיט נרשותו, אלא דנר שהוא נרשותו לא מהני
נ"י יאלו, (ועיי' נקטוה"ת ס' רנ"ט סק"א שניאר
דנריו), ונהפקר הרי איפכא דנר שאיט נרשותו איט
יכול להפקיר כמו שהעלה הקטוה"ת ס' רי"א סק"ד,
ומולק סה על הנ"ח דסנר דיכול להפקיר דנר שאיט
נרשותו ומשיג הקטוה"ת מש"ס ערוך נ"ק ס"ט
נפניא דנטיעין. והמלוק שני יאלו להפקר מנואר,
דיאלו לא הי נגד הקנאה לכל מי שזכה בו אלא
נגד סליק שהנעלים מסלקין מהפסן ומחילא
יכול כל אדם לזכות בו. וכיון דהיי נגד סליק לא
מהני נדנר שהוא נרשותו מנואר נניח (דף מ"ג)
וש"ד, ודנר זה מנואר נהרצה אחרונים. והנה נניח
(דף מ"ט) מנואר דסליק מהני מדנר שלא נא לעולם
ולהאמור ה"כ מהני נ"י יאלו, אלא דנהפקר איט כו,
דהפקר הי נחורח הקנאה כמתנה, אלא דמתנה
היא לז"א מיוחד והפקר לכל העולם למי שזכה בו,
ונפרט לדעת רש"י נ"ח (דף י"ג ע"א) ג' זרק ארנקי
כר דהפקר הי דעת אחרת מקנה. והנה נגילה
איכא תרי חילי, א' דיואל מרשות הנעלים, ב'
דנכנס לרשות הגזלן להתחייב נדיני גילה, והנה מה
שיואל מרשות הנעלים איט דין מיוחד נגילה דאנדה
נמי יוצא מרשות הנעלים וא"כ אין זה דין נגילה
אלא שנכל אופן שילא, יאל מרשות הנעלים, ורק מה
שנכנס נרשות הגזלן להתחייב נאונסין זהו מידן
הגילה כדלחרי רחמנא אוקמי נרשותו כר, הלכך
מישטא דקרא דנרקק אינה נגלח דהרי מיעוט
מדיני הגילה דהייט דלא יכנס לרשות הגזלן להתחייב
נדיני גילה, אלא מה שהדנר הגזל יואל מרשות
נעלים לא ידעין מכלן דהא המיעוט לא קלי ע"ז,
אלא מסגרא ידעין לה דנמלחמות אין נרקק יואל
מרשות הנעלים דכיון דלינה מיטלטל ואינה מונחת
כל היכא דליחא נרשותו דמרא איתא, וא"כ ענד
א"ע דהוקש לנרקקו ואיט נגל, הייט רק לענין
שאיט נכנס לרשות הגזלן לחיזים, אלא מרשות
הנעלים יואל, דהא מיד דמיטלטל ומונחת הוא וליכא
למחוטו לנרקקו סה, ומשרה שפיר סיל להרשנים
דנרקק לא מהני יאלו תוס' דנרשותו לא מהני

וְנִי לומר דעל ברייתא כיצד מטען יש לשלול:

(א) מה נזהה הנרייתא ללמדנו, האם ללמוד פחלים עומה כיצד להטעות את הפועלים, וכי זה הוא ענין להנרייתא, (ב) אטו כולו אינני נחל מחלל נחיתו, יש שיכולין להטעות נאופן זה יש נאופן אחר. (ג) האין מותר להטעות והרי נאמר מדבר שקר תרחק, וניותר קשה, (ד) דללו הי' הדין דפועל אינו יכול לחזור בו והי' גופו משועבד לעשות לנעה"נ מלאכה זו אלא שאינו רואה, שפיר הי' ראוי להטעותו נכדי שיקיים את החינו שמוטל עליו, אבל הרי פועל יכול לחזור בו ואין גופו משועבד לעבד אלא אלא שתניעת מחוץ יש לנעה"נ עליו לשלם החקו מדד"ג, וכיון שאינו רואה לעבד אלא נסלע ורק בשמים הוא מתרצה נמא שכהוא מטעהו הוא עונד נחנרו שלא מדעתו ושלא מרצונו, דללו הוה ידע שלא יתן לו אלא סלע לא הי' עונד, ונמא דלא רק את הסלע הוא שולל מחנו אלא עיקר ההשתמשות בגופו של חנרו הוא כנעל כרחו והיכי שרי.

לכן נראה דשתי השאלות האחרונות הן הפותרות את הענין, ולא נזהה הנרייתא ללמד את הנעה"נ דרך הטעת הפועל אלא דינא הוא דמשמיעתו, דרק נאופן זה נלמד מותר להטעות ולא נאחרים, חוה דאמרה הנרייתא, כיצד מטען כלומר נאזהה אופן מותר להטעותו, אומר להם כי היינו דדוקא נאופן זה מותר ולא נאחר. לדוגמא, אם יאמר הפועל שזה זה מחזיק בית כור ואין נכוחי למורשה כולה, חנילה זו משקלה מחלים ליטרא ואין נכוחי לנשאה, מקום זה שאתה שולח אותי לשם רחוק עשרה פרסה, ואין נכוחי ללכת כ"כ הרבה, ולכן מחנני ני ואינו רואה לעבד שלא חיק לגופי, ויבוא נעה"נ להטעותו, לומר שזה זה מחזיק רק סאתים, חנילה זו משקלה רק מחלה ליטרא, מקום זה רחוק רק חמש פרסאות — אינו ראוי, חדא שהוא אומר דבר שקר, ועוד שאין גוף הפועל משועבד לעבד אלא וחינו רואה לבסם כחתינו, ונמא שכהוא מטעהו אין זה ענין מחוץ לחוד אלא שחזן מה הוא משתעבד בגופו של חנירו נעל כרחו, חוה אינו ראוי, ולכן קאמרה הנרייתא כיצד מטען, נאזהה אופן מותר, אומר להם סלע קננתי לכם נצלו וטלו שמים ונאופן זה אינו משקר כלל ואינו משתעבד בגופו של חנירו נעל כרחו ואינו מטעהו נאמת כלל, שהרי רואה הוא לעבד בשמים והוא קונן לו נשניה נאמת שמים וטותן לו נאמת שמים, ואם יש נזה הטעאה רק איהו הוא דאטעי אנפשי אבל נעה"נ אינו מטעהו כלל שנותן לו נאמת שמים אלא דמכיון שהדין הוא דאזכר עליהן פועלים אחרים עד כדי שכן וחוזר וגונה מהן לא יהו הם עצמם נקנינה שניה אלא כפועלים אחרים שקונן להם שמים. אלא דכיון דנריך לחזר ולננות מהם הסלע השני לכן הוא מעבד מלאכה להם, שגם אם ישלם להם הרי

הי' נהפקר יאמר מיד נשפחה שחל יתפסטו ויחול ההפקר למפרע. (ובזה נחלל דלא חיקאי אריי מחזיר אדם חקנה דשנצל דהוי נמי אינו נרשותו, משום דלא קנה אלא עד שיבוא לעולם ונכה"נ נאינו נרשותו מהנני, אבל קשה לי על דברי השמ"ק מהא דנ"מ (דף ז' ע"א) מחי הוי עלה דמסותא ת"ש דאמר כי הא יכול להוצילו נדיינים הקדישו קדוש אע"פ דלא אפקי והאריי גל ולא נתיאשו הנעלים כי חוה לפי שאינו נרשותו כי, ומחי פירכא הי' והרי שפיר תיאסר המסותא מספיקא שחל יתפסנה אח"כ המקדיש ויחול ההקדש למפרע, וז"ע.

מידו מחתפק אינו אם גם נהפקר י"ל דכשיבוא לרשותו יחול למפרע, ונד הספק מנולר. ועל מה שחירנתי על יאוש דלא נפיק מרשותי עד דאחא לרשות זוכה גמי יש לדקדק דהא הענד תפיס נעמנו חכה מיד. מיהא איכא לתירוץ דהא דאמרי שהענד זכה נעמנו הוא נגדר זכיי ואלניא דרננן דאנא שאל נגיטין (דף ל"ט ע"א) וא"כ אם אין הענד רואה לזכות נעמנו אינו יואל מרשות נענים ועדיין מותר נשפחה. אולם י"ל לחדש דהא דכתב רש"י ז"ל דאסור בן נשפחה כנענית בן ננת חורין היינו דוקא נשפחה נמורה דלא נת מינו שהרי הוא משוחרר נמקנת, אבל נשפחה דכוחתי שהפקירוה הנעלים או גתיאשו חמנה מותר, ומתורן מה שעמדנו בו דאכתי השחרור לחונתו שאוסרו נשפחה כזו.

וזאת למודעי שנענינים אלו רנו המדברים בן רנותינו האחרונים ז"ל ואינו לא חרתי עתה אחריהם ואפשר שקדמוני נמה שהוא. יתורו החברים.

סימן כא

ביאור ברייתא בב"מ

כתב הרמנ"ס (פ"ט מהלכות שכירות ה"ד) השוכר את הפועלים והטעו את נעה"נ או נע"נ הטעה אותם אין להם זה על זה אלא תרעומות כו'. נד"א נדבר שאינו אנד אבל נדבר האנד כו' שוכר עליהן או מטען. כיצד מטען אומר להם סלע קננתי לכם נצלו וטלו שמים עד שגמרו מלאכתן ולא יתן להם אלא מה שפסק תחלה, ואפילו נתן להם השמים מחזיר מהן התוספת עכ"ל. והנה עיקר הדברים הוא בנרייתא (נ"מ ע"ו): כיצד מטען אומר להם סלע קננתי נצלו וטלו שמים אבל ההוספה ע"ז שאפילו נתן להם השמים מחזיר מהן התוספת הוא מדברי הרמנ"ס ז"ל עצמו, ונריך טעם למה הוסיף זה.

דהיינו צה"י דהיינו לשלם היחסים מדיני דרומי, אבל צה"י
לחץ חייצן לשלם היחסים כגון נחש"י או נאשה
דמעשה ידיו לנעלה וכשנחתיים נקליטה שניה שמים
שיך השכר לנעלים ואינו יכול לנגות מחמת היחקה
אל אשתו שנחתייה מודד"ג — ככל הני אינו יכול
להטעותו אפילו בדרך זו דסלע קנצתי לכס כר.

סימן כב *

ע"ר שאלת הדבית בחברות לחסכון ולחלואות

א

בשנים האחרונות נתרנה מספר האגודות האלה
צערי ישראל נתחום המושב ומצריהן הם רונס
או כולם יהודים. האגודות האלה הן מעין בנק
נחמונה זעיר אנפין. כל אחד מהחברים מכניס סך
ידוע לתוך קופתה ומן הכסף הנאסף מלווים להחברים
בדבית קטנה הניגנית למפרע נשעת ההלוואה וכן
מקבלת התורה הלוואות-פקדונות (ווקלאדן) ומשלמת
בנית קטנה, וע"פ חוקי האגודה המלווים מטעמים
חולקים כל החברים צימיהם מדי שנה נשנה אח הריז
שיהי' להאגודה אחרי נכח ההוצאות הדרושות
להנהגתה, ואם יש הפסד או חסרון לנורך הנהגת
האגודה מחויבים החברים למלא מחסרם, ובכן משתדלת
לפנינו שאלת הדבית בכל תקפה.

ערך כמה שידוע לי מעצירות הרבה עוד טרם הושם
לנ לשאלה זו. נשנה העברה יסודית. צערי ג"כ
חברה כזאת, ובתומי השנתי שעל נקלה אפתור שאלת
הדבית אחרי הפחת האגודה ע"י היתר-עיסקה, אבל
אחרי שנפתחה האגודה והגיע לידי ספר התקנות
המלווים מטעמים לכל החברות מחין זה (אגודת-לוחמי
אוסטראו) נוכחתי כי עזה זו מחתי והלאה לטעמים
אלו: (א) שע"פ ספר התקנות אין פקידות האגודה
רשאים לוותר אח הדבית ומחויבת היא לנגות צע"כ
מהלכה בכל תוקף ועד ואין לה רשות לתת נחורת
עיסקה, נאופן שגם אם לא יריות הלווה כצ"ל תאלץ
הפקידות לנגות מחמת, ופקידות מיוחדת מצרי מטעמים
אשר עיני פקידות על הליכות החברות ומשגחת על
חילי המוקדים ע"י פקידותיהן, ומה יועיל אפוא
תנאי העיסקה שיהי' רק כמלים נעלמה שאינם יכולים
להחלף נפועל. (ב) שעל גוף השטר צמות הלווה התומה
ומשתחרר נפקידות האגודה קשה לרשום הי"ע מחפז
שהוא צריך להיות לעיני הפקידים מטעמים נבואם
לנקודת. (ג) שהדבית נקלטה ומגבית למפרע נשעת

הדן דחור וגונה ואפוכי מטרחה למיל והי' כשלים
וחור וגונה מהם. (ועיי' נרש"ש צ"ח שם ונצ"י ח"ח
ס"ר של"ג נצ"י רש"י ז"ל). וזה שיך רק נהטעמה
נאופן זה ולא נהטעמות אחרות שאסורות, ונחלל
דעיקר היתר של הטעמה זו מיוסד רק על דינא דחור
וגונה מהם, ולכן הוסיף הרמז"ם ז"ל נחחק לשוט
הך דינא הכא מדעמא דנפשי והוא כפירוש וציאור
לענין מטען האמתיה לכאורה כאמור.

ובנה ינאר שפיר מ"ש הש"ך חר"ח (ס"ר של"ג
סקכ"ט) משם הרמ"ש דנקנלן אפילו אינו דבר האנז
מטען, וממה ע"י הנחה"מ דלא תניין נמחתי מטען אלא
נדבר האנז ומיהי תיתי לחדש מדעמא דין שלא סכר
נמשנה, ועל יסוד זה הוא מפרש אח דברי הרמ"ש בדרך
אחרת, ולפי האמור הוא פשוט נחכלית הפשטות,
דמטען דמשנתה אינו שום דין חדש ואין כאלו הטעמה
נאמת, דנאמת הוא משלם לו כמו שקנן נשניה אלא
שחור וגונה מחמת הפסדו, וא"כ נקנלן נתי שידו על
התחומה אפילו נדבר שאלו אנז וחור וגונה מחמתו
נודלי יכול להטעותו נצח"ג דסלע קנצתי כר, שנפועל
אין כאלו הטעמה כלל כנ"ל ופשוט הוא.

ולפי דברנו י"ל דנדיוק גקטה הנרייתא סלע קנצתי
טול שמים, דאלו ציור משהים אם שילם להם
נבר כנדיט של הרמז"ם אינו חור וגונה מהם אלא
עד כדי שכון והיינו הסלע השני ומה שמשלם יותר
יפסיד (ואין ההטעמה בדרך זו נטוחה כשינקשו
הפועלים לשלם להם תחלה כרגיל נמקרים של שיטוי
השכר), ואפילו כשלא שילם להם עדיין וכל שכן
צידו שידו כנצילה צידו שזוכר עליהם עד ארבעים
וחמשים (צ"ח ע"ח). לא נרירא מילתא. לפי"ח שפירשו
הראשונים ז"ל (הרמז"ן והריטנאל ועוד) נטעמא
דנחת הנצלה צידו משום דכי יתנו ניהלי מסתמא
אדעתא דהכי יתנו ניהלי שחלל משועבדות וקניה
לי כמשכון לתשלומי היחוק, וזה שיך רק נחצילה
ננאה לידו נקליטה הראשונה ולא נמחון אחר שנחלל
משלם צידו וכש"כ לא נשכרם מקליטה שניה שנפירוש
חור נהם אז מקליטה ראשונה ולאו אדעתא דהכי
השאיירו צידו. ולכן אינו שוכר עליהן נחורת הנצילה אלא
נכלל הנצילה, ואלו אינו שוכר עליהן אלא כדי שכון
שנקליטה ראשונה, וחו רק כשקולץ להם נשניה רק
שמים. אך הרמז"ם ז"ל שכתב שם סחם, ואם הי'
להם מחון תחת ידו שוכר להשלים המללכה עד
ארבעים וחמשים זה, נלי שום חילוק צין מחון למחון,
נראה דלא נחית נחצילה לטעם האמור אלא שנכל
מחון שלהם שיש תחת ידו אפילו מחון שלא נל לידו
נחורת הנצילה ומשכון נתי דילא הכי. ועפ"י יתחדש
לנו לרינא, דהא דמטען הוא רק צה"י דחור וגונה מהן

גם אם יפסיד מההקדן נאופן שיזכה במחציתו ע"פ ד"י מחויבים הם ג"כ להשיג לו מכיסם, ואף שגוף השטר שנתון הלוה להפקידות נכתב בתורת מלוה ולא בתורת עיסקא וכתב מיוחד זה המעיד שהוא בתורת עיסקא לא נמצא ביד הלוה זה אסור כמבואר בש"ע יור"ד (סי' קע"ז סכ"ד), מ"מ נראה דאין לחוש לזה דכיון שהוא ענין של צדור וגלוי לכל לא שייך הטעם המבואר שם, שהרי צהנתנה העיסקא צפני עדים שפיר דמי לע"פ שנכתב השטר בתורת מלוה, ולרובא דמילתא אפשר להשליש גם כתב זה ביד שלישי שאינו מחצירי האגודה, וכשהשטר מושלש שפיר דמי כח"ש הריטנא ז"ל, ועכשיו ממילא נהללות שהאגודה לזה מאחרים הענה הפשוטה שיקחו בתורת עיסקא וירשמו על השטרות או הספרונים הניתנים להמלוים שהוא על פי היתר-עסקא.

וזה נוסח הכתב: אנתנו הדימ חצרי האגודה לתפסון ולהלוואה (סודול-סנערעגאלטענלנע טאווארי-שטעסעטוואל) דק"ק סמאלעוויטש (פלך מינסק) הננו מלוים ומחייבים את פקידות האגודה שנחברה על ידינו לתת הלוואות וכן גם לקחת הלוואות מאחרים אך ורק בתורת עיסקא כתיקון מור"ם ז"ל, ומאשר ע"פ חוקי האגודה המאשרים אין הפקידות ראשית למחול הרצית למי שלא יריות ומכש"כ מחצית הקדן למי שיזכה בזה ע"פ ד"י, ולהיפוך מחויבת היא לגבות הריות הקצוב למפרע, הננו מודיעים בזה גלוי לכל שהסך שהפקידות לוקחת מהלוים בתורת רצית למפרע יתשנ רק כפקדון שמכנים הלוה להפקידות על אחריותו הדימ, ואם יזכה הלוה אח"כ בנדי בן על הריות ובין על מחצית הקדן מחויבים אנתנו הדימ להשיג לו מכיסו את הפקדון שהניח אלל הפקידות על אחריותו (היינו הסך שנלקח ממנו ע"י הפקידות תחת השם הרשמי: "רצית") ולשלם עבורו מכיסו להפקידות מחצית סך ההלוואה שלקח, אם יזכה בזה בנדי, ואם תקדים הפקידות ותגבה ממנו כל החוב מחויבים אנתנו הדימ להשיג לו מחצית מכיסו נאופן הג"ל. כ"ז נעשה מחמתנו נקאג"ס נכאווהי"מ ונקנינים הוי"מ ע"פ תקנת מ"ל ונציטול ופיסול מודעי וע"מ. ונר"א נחנו עה"מ כאר"א ביום הכנסו להנדר האגודה ע"פ התעודות המונחות אלל פקידות האגודה.

ב

ע"ז העיר ש"צ הגאון מוהר"ר יוסף הלל בערמאן (כ"ח ז"ל אנדיק ראטעלאו") כדברים האלה: נעמדי על דבריו אחרתי לנפשי אלו מאלתי כי טעמנו על הנהגות האגודות נכונה ויסקה, כי לא לא מאלתי טעם בהתרופה אשר מלא שהתגרים יודעו גלוי לכל

ההלואה זה אסור גם נעיסקא כמבואר בש"ע יור"ד (סי' קע"ז סכ"ד).

וזה ננוגע להמלוים להחברה (היינו המכניסים וקוללזון ומקנלים ע"ז שטר או ספרון מפקידות האגודה) לכאורה היתה ענה פשוטה לתת את כספם להאגודה בתורת עיסקא, ואף ש"פ החוק מחויבת האגודה לשלם ב"ז שהיה לה ריות מעסקי ב"ז לא יהי נכ"ז הן המלוה כא"ש פרטי יכול לוותר להאגודה שלא לקחת רצית אם לא יהי ריות מעסקי האגודה. אבל נאמת גם למלוים לא תעלה ארוכה ע"פ הי"ע אחרי שהאגודות האלה אין עסקים אחרים ואין לה רשות לעסקים אחרים, נלתי אם עסק הלוואות בנצית לחצירי דוקא, וא"כ כל זמן שאין היתר ללקיחת רצית על ידה ממילא אין היתר גם לנציית רצית על סמך ריות זה, וריות דהיתר מכן לה.

וזה כידוע נסדו אגודות כאלה נצו"ל זה הרבה עשרות שנים לפנינו, ומאלתי נצ" שאל ומשיב שכבר נשאל ע"ז הגאון מוהר"ש גאלטלזון ז"ל והשיב להיתר לנצי טעמים: (א) ע"פ דעת ראש"ז ובהכרעת הרמ"א ז"ל (נצ"ק ק"ס סט"ז) ורצית ע"י שליח מותרת, והכא חצרי הפקידות הם שולקחים את הרצית עבור כל החצירים. (ב) צמאל צהנתנה גם מכסף החצירים אינם יהודים ויכול להיות שמכסף הא"י הוא לזה. אבל בזה לא תתקדד דעתנו ושני הטעמים אינם נכדי לסמוך עליהם, דמלנדר שהלנצט והט"ז ועוד חולקים על הרמ"א בזה וס"ל דאסור נמור הוא, הן אכתי לא יועיל לחצירי הפקידות ענאם שגם הם מחצירי האגודה ונמצאו מקנלים רצית שלא ע"י שליח. ואולי נמקומות נשאל מהם הגאון ז"ל היו חצירי הפקידות א"י. אבל גם בזה לא יונח לן לדעת האומרים ולחומרא י"ש שליחות, ועוד דכל שכותב השטר על שם המלוה לכר"ע אסור אפי' ע"י שליח והכא השטר נכתב על שם האגודה שהם כל חצירי יחד. והטעם השני קלוג כ"כ עד שאין צורך במחכ"ת להאריך בנתינתו, ומכש"כ שלא יועיל לרוב האגודות שאין להם חצירים א"י, או שיש להן במספר מלומס כ"כ עד שכספם שהכניסו לא יעלה אף לעשירית סכום ההלוואות הניתנות לחצירים יהודים. ע"כ מאלתי לי תקנה זו, שכל החצירים היהודים יחתמו בנייר מיוחד שבו הם נותנים רשות להפקידות ומחייבים אותה ללוות ולהלוות אך ורק ע"פ הי"ע ואחרי ש"פ החוק אין הפקידות ראשית למחול את הרצית למי שלא יריות ומכש"כ מחצית הקדן, לכן מודיעים החצירים הדימ בזה גלוי לכל שהרצית הקלוגה וניתנת למפרע להפקידות תתשנ רק נחור פקדון הניתן לכל חצירי האגודה הדימ, ואם לא יריות הלוה ויזכה בנדי להפטר מלתת ריות מחויבים כל החצירים להשיג לו פקדונם (היינו הסך הניתן למפרע להפקידות) מכיסם, וכן

אל הלוה, דהא גם לדידי האז ש"פ נשניל דך טעמא דילוי מחרמי לי זניא, וכי נשניל שאסור להלוה לקבל מעות נשניל פקדונו זה משום דהוה יתי הלוואה נרנית, יהי מותר להלוואה לכופו שיסבור לו פקדון דהוה נשניל הלוואתו, אחרתהי, (נאופן שגנבה עתה מרות מניחתי להנץ עמנו ותקנתו ותי יתן ואלעז).

אמנם על עמם הטענה שטען על הנהגות האגודות, לעמיד נראה דיש ענה פשוטה וישרה למען להסיר המכשול מדרך עמנו עד שלא נלטרך גם להתקנה של היחר עיסקא נהלואות הפקידות לתצרי האגודה. הנה זה ידוע כי נסים האגודות כאלה עומדת על יסוד הערבות, שכל החברים ערנין זה לזה ואם אחד או חברים הרבה יחדלו מלשלם להפקידות את כסף הלוואתם שלוו מהפקידות אז על החברים הנותרים החונה לפי האוסטטאו שלהם המלווה מחרשות למלואות את ההפסד הזה מכיסם, וחונת המילוי הזה שחל על כל חצר למלואות ההפסד של האגודה לא מפני שהפסיד כל חצר את כספו שהכניס להאגודה נשעה שנעשה לחצר האגודה לפיכך עליו החונה להכניס כסף תרומתו מחדש, (א) דא"כ הי' עליו החונה להכניס כסף להאגודה רק כדי מכסת הכסף שעליו להניא לאוצר האגודה נשעה שנעשה לחצר ולא יותר, (ב) דהא החונה על כל חצר למלואות ההפסד העולה על חלקו גם אם יתפוז החצר ללוא מן האגודה לגמרי אחר שהפסידה האגודה, ויש אגודות כאלה אשר הטל תנאי בנייהם שגם אם יהי אחיה הפסד להצברה נמשך שנתיים ימים אחר שילא החצר מן האגודה, מ"מ החונה עליו למלואות ההפסד העולה על חלקו, מכ"ז רואין את שכל חצר וחצר קנל עליו הערבות למלואות גם ההפסד שהפסידו גם חברים ולא את הפסדו לבד, נאופן שכל חצר וחצר יתשנ נהאגודה למלוא ולערב, למלוא נזה שהפקידות תלוה את כספו שהכניס להאגודה לחצר אחר, ולערב שעליו למלואות ההפסד שהפסידו גם החברים הנותרים.

והנה הט"ז ז"ל ציר"ד סי' ק"ע העלה הלכה למעשה שכל ערב קנלן מותר לקבל שכן נעז ערבותו ואף אם יטרח לשלם נעז הלוה ויהי הוא למלוא של הלוה, מ"מ השכירות שלקח מקודם נעז ערבותו אינו שייך להלוואה שגלה אח"כ יעריש ונבטיח, והשתחא לפי' צנידן דידן אם הפקידות למשל לא חפצה להלוות להתצר עד שיקבל ערב אחד לא מהחברים של האגודה לשלם נעזו אם לא ישלם הוא, אז הי' הדין לפי דעת הט"ז שיוכל הערב לקבל שכן כמה שירצה נעז ערבותו אלל הפקידות, וא"כ למה לא יוכל לתת שכן להחברים נופא שיערבו נעזו אלל הפקידות, כיון דנאמנת המה ערנים נעזו, וא"כ על לקיחת השכר יש ענה פשוטה שכל החברים יתחמו צ"רי מיוחד ויודיעו להפקידות גלוי לכל שהשכר שתיקח הפקידות לא נעז הלוואה

שהרצית הניחנת למפרע להפקידות תתשנ להחברים רק נתור פקדון, כי אשאל לנפשי היחר פקדון זה מנא לי, הא ע"כ דך פקדון נרשין הלוה הוא להשתמש בו ופקדון כזה הא חמריק נצ"מ מ"מ ע"א וכן פסקיק נתר"מ רנ"נ דמיד שקנל הנפקד הפקדון הוא עלה ש"פ מטעמא דחמריק שם האיל ונכנה מהנה דנהיחא הנאה דלי מחרמי לי זניא דלית צ"י רוחא זנן נהו, הוא עלייהו ש"פ מיד, וע"כ דתשניק הנאה של הנפקד דנא מכת המפקיד, דהא על הנאה דמחילא לא שייך לחייבו כש"פ.

ונראה דהוה מוכח ג"כ מהא דהקשו התוס' נצ"מ פ"א ע"א ד"ה הא גמרי דמאי פריך הא גמרי דשאי הכא דלכתי תפיס לי אלארי ולכן הוא ש"פ אע"פ שגמר מלכתו ותרצו דלא מהני תפיס לי אלארי אלא דוקא נעז שמתכר נאומנתו ותרתי נעינן וכו' יע"ש. ולכאורה דנריהם ל"ג כיון דתשניק הנאה דתפיס לי אלארי להנאה דש"פ, א"כ למה לא יהי ש"פ גם נתר דגמר מלכתו נשניל דך הנאה, ווכת דנעינן שהנאת הנפקד תנא מכת המפקיד ורק אז הוא ש"פ, והך הנאה דתפיס לי אלארי נתר דגמר מלכתו הא נודאי לא נא מכת המפקיד רק הנאה דמחילא הוא ולפיכך לא הוא ש"פ עלה, והא דסובר ר"י דשומר חנוה הוא ש"פ מטעמא דפטור מלחית ריפתא לעניא, כבר ביארו התוס' נגדריס ל"ג ע"ב דתשינ כאלו נטל שומר החנוה פרוטה תנעל החנוה ונותנה לעני יע"ש. ונאמנת מדברי התוס' אלו את למדים דכל הנאה הנאה להנפקד מהפקדון תשינ כאלו נא מכת המפקיד, וההיא דנצ"מ פ"א שאני דהתם נתר דגמר מלכתו אינו רואה הנעבי"צ שיהא אגלי לפקדון כלל, ואכ"מ להאריך נזה.

עכ"פ נידון דידן אלו לא לזה הלוה מהפקידות, נודאי לא הי' מוסר פקדון של מעות מותרין שישתמשו בו החברים להנאחם נמקום שהוא יכול נעמנו להשתמש בהם להנאחם ונמון שהוא נעמנו מותר ללות מעות מהפקידות, דה שפקיד מעות מותרין להשתמש בו הוא משום דנלא זה לא הוי תשינ ההלוואה מהאגודה, וכיון דתשינ הגמ' דך הנאה דשמוש המעות להנאה דש"פ, א"כ זה נופא הוה אגר נטר נשניל ההלוואה. והרי גדולה מו העלה הריטנ"א ז"ל דכל שהמלוה תרויח נסנתו של לזה הרי זה אסור אע"פ שאין הלוה נחסר כלום, והוכיח זה מהא דחמריק נצ"מ ס"ג ע"ב דפוסקין על שער שנאוק ופריך הגמ' והא נעי למיתנן זחי לספסירא ומשינ דיהינ לי, הרי דאף דאינו חסר להלוה כלום מ"מ הוא רנית כיון דמרויח המלוה מהלוואתו של זה. וא"כ נידון דידן אף לשיטת החולקים על הריטנ"א יעין נמח"א הלכות מלוה ולוה סי' ט"ו נראה דגם לשיטתם הוי רנית גמורה, דנזה שמוסר מעות לפקדון להשתמש בו נשניל להשיג הלוואה הרי נהנה המלוה מחסורו

מפסיד ונפקדון יש לו אותה התועלת של רשות ההשתמשות כמו מכספו ואם אירע בו אונס כל זמן שלא נשתמש בו פטור ואינו מפסיד כלום דש"ס הוא, וא"כ לענין אותה ההנאה של רשות ההשתמשות עדיפא לי פקדון זה מכספו. אמנם נראה דלא שייך פטור אונסין על פקדון זה. מכלל עפ"י מ"ש הסמ"ע סי' רנ"ב סקט"ו נ"ש הראב"ד לחלק בין פקדון דהוי רק ש"ס לדמי אצידה דחייב נאונסין משום שנדמי אצידה אינו ירא להוציא, וה"נ אינו ירא להוציא והוי כשואל ומכש"כ כשידוע נודאי ששתמש בו הנפקד כנ"ל, ועוד שהרי אין כסף הפקדון מבורר נפ"ע אלא שהסך שצריכה הפקידות להשלים להלוה עד כדי תשלום סכום המלוה הנכתב בשטר הרשמי נשאר נתורת פקדון וא"כ לא שייך טענת אונס על כסף כזה שאינו מבורר.

חזונו של כל חזר להלוה הנה, אלא מפני הערנות שלהם נעזו, כל אחד להחזירם הנותנים וגם להמלוות אשר הלוו את האגודה, רק מפני הערנות של היחיד נעזו הכלל והכלל נעזו היחיד, ואם הם יתחמו על נייר כזה ויחייבו את הפקידות להודיע להלוה שזקוקת השכר מחמתו רק נעזו הערנות של האגודה נעזו, גם אם הפקידות תתקן שכן נסתם נעזו שחלוה להלוה ג"כ לא יהי נחשד לרביה לענ"ד.

וכיין דעכשיו עיקר הריחוק של האגודה הוא רק מן שכר הערנות, אי"כ עסק זה של הערנות הוא עסק נפ"ע אלא האגודה שאם שילמו כל החזרים את כסף הלוואתם אז יריחו מעסק הערנות ואם לא שילמו אז יפסידו וזה שעליהם לשלם להמלוות אשר הללו להאגודה ג"כ, וא"כ מחילה תוכל האגודה ללות מאנשים אחרים נהי"ע על יסוד העסק של הערנות וכמבואר.

ג

ע"ז השבתי ל': *

ע"ד אשר העיר כח"ר כיון שהוא מפקיד ניד המלוה רק בשנ"ל ההלוואה שזו הוי רבית דהא נהנה מלוה מכסף הפקדון דמותרין ישתמש בהם והיתר פקדון זה מכלל, ולכן הוא נא לכלל ענה אחרת שיתנו שהשכר הוא בשנ"ל הערנות כמבואר בדבריו נארוכה.

הנה מחילה אני בשנ"ל טענתו זו עדיין לא היה צורך לנקש דרך אחרת, שאלו רחוקה היא כאשר יצא להלן, — שאפשר ה' לו להכניס רק תיקון שהרבית לא ייתן נחור פקדון אלא שסכום המלוה יתשן רק כסף שמתקבל הלוה נפועל, והמותר שנתקן על הלוה בשטר הרשמי מחויבים החזרים לשלם מכיסם אם יפטר הלוה דנ"י, וגם ע"ז מהני שטר מושלש כמבואר בגוף דברי הרשב"א יע"ש. אלא שאנכי לאופרא דלישאל דשטרא ונכדי שיהא יותר מוטן להאזר ויתקבל על דעתו ערכתיו נאופן שיחשן כפקדון. ועל טענת כח"ר שהמלוות נהנים מהפקדון ואסור, אשינ נפשיטות אלוים שזונים כנהנים מכסף הפקדון שניתן בשנ"ל ההלוואה שהי' גם נכספם היו יכולים ליהנות הנאה זו ולא נתוסף להם ע"י ההלוואה והפקדון ולא כלום, כח"ש התוס' נמקום שחשם נא כח"ר נב"מ פי ע"ג דהי' דקא תפיס לענין משכון, ועדיפא עוד מהתם כמבואר למעין קצת. אלא דעדיין יש לעורר ד"ש מה הנאה טפי מתכספי, וכספו אילו האנס הי'

וע"ד עלתו של כח"ר שהשכר יהי' נעזו הערנות הנה רחוקה ממני, דמח"נ אם חושש הוא את הכסף המונח נאוצר החזרה כאלו מופקע ונעליו קנין החזרים אי"ל לנקש היתר כלל דאין כלן זום מלוה, ואם חושש הוא את החזרים כנעליו של הכסף אי"כ מאי שייך כלן ענין ערנות וקבלת שכר עבורה, אטו יש מלוה ערנ לעצמו ומותר לקבל שכר עבור זה, והכל נמי הערנים הם המלוות כח"ר לפי חלקו ואם לא ישלם הלוה יפסידו הם, ואם אתה אומר להחזיר ליקח שכר בשנ"ל חשש ההפסד בכל מלוה תאמר כן, ועוד שע"פ החוק אין ערנות החזרים משתרעת אלא בנוגע לסילוק החזנות שמגיע מהחזרה לנעלי ההשלוות ולמלוה ולא על ההפסד של רכוש החזרים עצמם לו של החזרה עצמה שכבר רכשו להם. ועוד דהערנות רונת כנר משעה שקבלה הפקידות את ההשלוות וכסף ההשלוות עומד כנר נרשות החזרים והם נעשים מחילה לזרם של נעלי ההשלוות וחזרים ומלוות את כספם שלהם לחזריהם ולערנות וקבלת שכר עבורה מה זה עושה, אין זה אלא כלום מאחד ויחזר ומלוה לאחר, סוף דבר שהיתר זה רחוק ממני ואין לו תפיסת מקום נמציאות כלל, ואין להאריך בו ומוטן למעין. ומכש"כ שלא יועיל היתר זה נכדי לשלם ריות להמשלישים והמלוות להחזרה שכת"ר ענר ע"ז למשעי נאחרו שאחרי שעסק זה של הערנות הוא עסק נפ"ע מחילה תוכל האגודה ללות מאחרים נהי"ע על יסוד העסק של הערנות, והי' אינו שעסק הערנות אינו נעשה כלל ע"י הכסף שזו אלא ע"י התחייבותם בלבד ואזיה תועלת מציא כסף המשלישים לעסק הערנות נכדי שיטלו נעליו חלק נריות, אתמהא.

ואנ"ב אעיר נח"ש כח"ר שדברי התוס' נב"מ פי"א ע"א ד"ה הא גמרתיו לריבין ביאור ומבאר, הנה

מהלוח ש"פ ע"י הלאה חשנין לרבי' ואסור, אי"כ
נתיב דין נמי כיון דע"י ההלואה מוכרח הלאה למסור
לו פקדון כזה שיהי' להמלוה וזה הלאה ש"פ נדחי
חשנין לי' להלואה נרצת ואסור, והתוס' דנימ ד"פ
ע"פ שהניח כח"ר לא נחתי לסגרא זו אלא דלא ליהוי
ע"י הלאה זו ש"פ, אצל לא לענין הלאה זה פשוט
וצרור.

ג מה שהעלה כח"ר דנכ"ד ע"י היתר שמו' פקדון
נחשנ לשאל וחי' צאונסין דמי' למ"ש הסומע
נסי' רנ"צ סקט"ז נסח הראנ"ד ז"ל לענין היתר
שימוש דמי' אבידה, הנה צלחת סערתו נכונה מאלו,
אכן נכ"ד מה שרואה לתקו שיתן הלוה הדמים לפקדון
י' לחקור אם ינצל ע"י מאסור רבית, נס אם סגרת
כח"ר שצאות א"י היתה נכונה, דהא כיון דהיתר
שימוש המעות משוי' לי' להמלוה לשאל וחי' צאונסין,
אי"כ נחשנ המלוה ללוה ג"כ על הדמים שקבל לפקדון
כדמוכח מהגמ' דנימ דנימ ח"י ע"א דפריך וא"א אפי'
נאנסו מחי' איריא הו"א וכו' והיינו דנחשנ ללוה
כדפירש"י שם, ולהלוות ע"מ שחלוני' לחד דעה נשריע
י"ד ק"ס דאיכא איסור רבית, ויעו"ש בהג"א ז"ל
שהכריע כדעה זו ועיין בכתובות ק"ו.

גם נילורו עדן זקוק לניאור, ונלחת כוונת התוס'
פשוט דדוקא קודם שנמר מלחכתו תשובה הנאה
מחי' דתפיס אלארי לפי שעדיין אין צעל הכלי חייב
לשלם לאומן ולא מונח ניד צה"ע משל אומן כנגד
מחי' דתפיס ולא כלום, ולפיכך הנאה היא לו ורואה
זה, משא"כ בנחר דנמר שכר חייבים הצעלים לשלם
שכרו במל' שאין לו הנאה כלל ממחי' דתפיס אלארי
לדברנא יותר טח לו אילו היו הצעלים משלמים לו
שכרו ולקחו את הכלי מידו כח"ש התוס' לעיל לענין
משכון, ופשוט הוא.

אד"ר שערכתי את דברי נסה העברה ראיתי
שמלמד הנאון צעל שר"מ ז"ל טפלו עוד דנים
מנאוי' גאלינען נשאלה זו והאריכו נהיתרים או
נאסורים מלדדים שונים, ואומ' נמה לי שיש נד
היתר עוד זה שכתבתי י' סעיף מפורש בחוקי
התורה שקנין התנאים מופקע מרכוש התורה, אלא
שלא נכנסתי זה לנקה היתרים מפלפולא ובחתי
יותר לתקן ביתרון הכשר ע"י שטר עיסקא, ולכן לא
הגע בעיקר הדבר מלד עלמו.

ד

ח

חור הרב הנאון הג"ל והשיב על דברי: *

ע"ז חזרתי והשבתי לו: **

הנה כח"ר שיחי' חילק השנתי לשנים ותרתי קא
פריך, דנקמייתא השיג מסאה נסאה דנהלואה
כה"ג דכ"ד אסור, ובתרייתא השיג דאפי' אם דברי
נאות א"י נכונים מימ אסור דמי' להלות ע"מ שחלוני'
לדעה א"י שצרת"א. ומה חזינא לדעת' דהשנה קמייתא
מסאה נסאה תסוב עלי' אפי' לדעת המחזירין להלות
ע"מ שחלוני'. ועי' אפי' עמוד ותמה דאי מוכח מתנאי'
דד' ס"ג ע"פ לאסורא נכ"ד שטותו לו לפקדון רק
תקלת מסך ההלואה ונחמד זמן ההלואה מכש"כ דתקשי'
מה על הר"מ מרוענצער ז"ל שהחיר להלות ע"מ
שחלוני' אפי' נחר פרעון הלאה קמייתא דהיינו ממש
ככ"ד וגרעא מיני' טונא כדנעיק למימר קמן, וא"כ
לא עלי' תסוב השנתו אלא על הר"מ ז"ל.

א"ל נלחת אין כלן פירכא לא להר"מ ז"ל ולא
לר"י שנכלל דבריו דברי' ושתי תשובות נדבר;
חדא, דשאני הכל שהמלוה טעל יותר ממה שחלוני'

מה שכתב להשיג נפשיטות שאינם תשונים כנהנים
מכסף הפקדון שניתן נשניל ההלואה שהרי גם
נכספם היו יכולים ליהנות הנאה זו ולא נתוסף להם
ע"י ההלואה והפקדון ולא כלום כח"ש התוס' ננימ
דף פ' ע"פ ד"ה דקא תפיס לענין משכון ועדיפא עוד
מהתם כתובאר למעיין קלת, עכ"ל.

במחכ"ת לפוס רהיטא כתב כן, דהא אכן נהלואה
קיימינ, ונהלואה אסור להמלוה ליהנות מהלוה
אף אם ידעינן צרירור דהפאה כזו הי' נהנה ממעותיו
גם אם לא הי' מלוה אותם, והלואה סאה נסאה תוכיח
דאסור משום שחא יתיקרו ונמאל שטותו להמלוה
יותר ממה שהלוה, נ"מ ע"ה ע"א שר"ע י"ד קס"ב,
והרי שם ג"כ אין המלוה נהנה מהלוה כלום דהרי אם
הפירות היו מונחים אצל המלוה ג"כ היו מחזיקים,
ונלחת קובי' הגמ' ננימ ס"ג ע"פ היא אם מותר
ללות סאה נסאה דמי' אחר לי' חיי' דקדחי נאכלנא
ומשני התם הלוה הכל זניי, הרי דנהלואה אסור
נכה"ג, ומוכח מהך איסור דהלואה סאה נסאה
דנרבי' כיון דעכשיו דהלוה לו אית לי' להמלוה הנאה

משום דליכא הכא טעמא אחרינא להיתרא דליכא חסדי קדמו נאכלנא ע"ל, והסבר הדבר נראה דכיון דליכא טעמא דחסי קדמו נאכלנא איכא אין כאן צעיקר הנחת מלוה ורק משום לחא דקנשיך ללוה אסריט לה וכיון דלית לי זחי ומי זצין נהיגי ונשלי כדשחא ולמיפרע אישחכא דלא קנשיך לי מידי. אצל לפי דעת כתר אין לצרף כלל להיתרא טעמא דחסי קדמו נאכלנא, שהרי בטל האי טעמא נהלאה דמימ נהנה הוא לנחר ההלאה משל ליה כמי. ואין זה ענין למימ צריפ אינ (ס' ע"ג) אי נחר מעיקרא זאלתי אי נחר נסוף זאלתי, ועין צמי הר"ן שם.

ובנוגע להשגתו השני דלדעת האוסרין להלות ע"מ שתלויי ה"נ יהא אסור בג"ד, תמה אני מאי דומיא היא, דהתם מיירי בגוואל דלנחר שיפרע לו הלוה הלוואה דהשתא יחזור הלוה וילוה למלוה הלוואה אחרת כשיטרכ האל, דנחכי הוא דמשעתי הרמיא ומקוריו כמי' שיחזור וילוהו פעם אחרת, ונכחי' שפיר נהנה המלוה ע"י הלוואה דהשתא הנאה כזו שלא הי' יכול ליהנות ממעותיו דלנחר דיפרע לו חובו ויטרכ עוד למעות נוסף על מעות שלו שהוצג לו כבר ילוה לו הלוה הלוואה אחרת דנמנא דהנאה זו משל העודף שעל מעותיו שכלוה לו אינו יכול ליהנות ממעותיו, משא"כ בג"ד שחזר ולוה ממנו חלק מאותה ההלוואה ענמה שנתן לו קודם פרעון החוב הרי לא נהנה המלוה כלום דממעותיו במי הוא לי אותה הנאה ענמה אלו לא היה מלוה לי, ואין זה דומה לענין כהנאה אלא למלוה מנה ומתנה שחמשים יחזיר לו מיד, ופשוט הוא.

וכבר מן כל דין אני אומר נמאי דתפס כתר בפשיטות בג"ד י' לפנינו פקדון הניתן בשביל ההלוואה, אצ"ל ריהטא לא הרגיש דנעסיקא קיימין דליכא נמי פלגא דפקדון ומחאי פלגא נמי איכא הנאה ללוה שהרי מתקין שיכול לפטור צעל העיסקא נסך ידוע ושאר הריעות שלו וי"ל דגם משום האי הנאה קאי יהיב לי פקדון ונחא מסתפקנא אם הרי כקן ואסור משום הערמת רבית, יעיי' צאריע יור"ד ס' קע"ז ס"ו ונע"ז.

י

אגב צנרף לוח הערה קטנה שהדפוסתי ביגרת שנה שני' קונטרס י"ח וקונטרס כ"ב:

בגדה (דף י"ט ע"א) מנגל דליכא דם טהור נאשה דלמלא כל דם דלתי מיהא טמא ארמניי אריל אחר קרא כי יפלא מתוך דבר לתשפט צין דם לדם צין דם טהור לדם טמא, אלא מעתה צין גע נגע לגע הי' גע טהור מי איכא כר, האי מחי נאמלא האם

לכשתיקרו, ואע"ג דהאי רוחא דטיפי הוא אחי גמי להלוה אפי' אי לא היה מלוה לי דהא פירותיו מונחין נא כלנאי והא מייקרי לי מתיילת, מימ השתא מיהא לאו נרשתי הוא דליתייקרו אלא נרשתי הלוה שהרי הלוה לו ואישחכא דשקיל רוחא יתירא מפירותיו דלוה, משא"כ בנידון דהרי"ג ז"ל דלא שקיל טפי ממה שהלוהו משרה ס"ל דנכה"ג מותר, ועיי"ש בדבריו במרדכי ס"פ אי"כ וא"כ לשיטתו פשיטא בג"ד דמותר מק"י. ועוד דעיקרא דמילתא דסבר כתר כי' למיידן מסתמי' זו דגוונא שהי' המלוה יכול ליהנות הנאה זו גם ממעותיו שהנא הנאה נהלאה לא נרירא דכת"ר תפס דליסורא דגורו נסאה נסאה משום לחא דהנאת מלוה נעו נה תחילה, משום דמיין לה נסאה שהלוה כאילו אינה כבר שהרי נתנה לתצירו והשתא לא תתייקר עוד נרשתיא דמלוה וממילא כשהנה נחר הכי מיוקרא מנכסי דלוה הוא דנהנה, והלכך דומי לה לג"ד דה"נ כשהחזר ונהנה מפקדון שטמן לו מאותה ההלוואה שני' כנהנה מנכסי ליה שהרי מעת ההלוואה איין כבר נידו וחיין לה להאחרת כדשחא לנחר הלוואה ולא מה שהי' יכול ליהנות אי' לאו דהוא מלוה לו, אצל אין הדעת טמנת כן, דלעולם אנו צריכין לדון את ההנאה כדמעיקרא, כלומר שחמסוף לו הנאה כזו דלא הוא מטיא לי אי' לאו דהוא מלוה לי, והלכך בג"ד דלי' לאו דהוא מלוה לי הוא נהנה מסך הפקדון כמו שהוא נהנה עכשיו אין זו תשובה הנאה כמי' (וי' להוכיח כן מכל מלוה על משכון אלא דלא נרירא לי לעי' כל צרכו והנחתי לעת אחרת). ואי דתקאי לך איכא למה אסרו הלוואת סאה נסאה והרי מלי אי' מחי אהכית לי אטו חסי דקדמו נאכלנא, כבר עמד ע"ז שער משפט צוקונטרס שער דעה ס' קע"ה דלמחי אסור נהלוואה כיון שאין כאן רבית כלל דלמחי אהני לי, ותיידן דלמחי חיות דתחל נחר מלוה, דליכא רבית לגבי, זיל נחר ליה דקנשיך לי דלי' הוא לי זחי הוא זצין כדשחא מחאי דתיקור הוא משתרי' לדידי' כדלמריין צדף סיה ע"א גצי טרשא דריפ, וצדף סיה ע"א אחרי' דלית הלכתא כטרשי דפפונאי והי' רחוי ליהית אסור גם סניי אלא דהכא הקילו סניי כיון שאין כאן אלא תשוא שחא יתייקר, וא"כ בג"ד דלוה נמי לא פסיד מידי ע"י ההלוואה שרי, דזיל הכא ליכא רבית חיל הכא ליכא נשך. וכי' דלמחי תקאי לריפ מסאה נסאה, לא היא דדוקא סניי ס"ל דלא זלנין נחר לוקח, אצל נהלוואה מודי דלמחי נמי נחר ליה. ויש סיוע קל' לדברים אלו דמחיק בימ דף ע"ה ע"א ד"ה אצל חכ"א ח"ל, וכתב הרמב"ם ח"ל עוד ח"ל דהא דלמריין לעיל לרין סאה נסאה על שער שנאמר ואע"פ שאין לו דוקא נשי' לו הדמים שיכול לקנות נסן מן השוק והר"ל כמי' שיש לו ובר דהא מפרש טעמא הא חסי נהיגי והא חסי צשילי אי' צני' וצני' ופרעי כר ומילי' וחי' דמיהן דלמריין גבי סאם נסאה ולא נהלוואה אחריתי וטעמא דמילתא

זה כרומו. ואמיתו לפלפולא דהוכוח רש"י לפרש
כן מטעם אחר, דהנה אמרינן נסתין דגים שעלו
בקערה רב אומר אסור לאכלן נכוחת ושמואל אומר
מותר כר ר"א הוה קאים קמי דמר שמואל אייתו לקמי
דגים שעלו בקערה וקא אכיל נכוחת יהיב לי ולא
אכל א"ל לרנך יהיבי לי ואכל ואת לא אכלת אתה
לקמי דרב א"ל הדר נ"י מר משמעתיה א"ל חס לי
לזרעי דאנא נר אנא דליספי לי מידי ולא סנידא
לי ופירש"י לא היו דגרים מעולם. והדבר הפלא ופלא
אחת שהיה שחם, א"ל הרי רב אומר שלא היו דגרים
מעולם ושמואל אומר להיפך ויהיב לי ואכל איכא חזי
אחד מהם פלט מפיו דבר שאינו אמת, היתכן, נ"י אם
נאמת הוה כדאמר שמואל דיהיב לי ואכל היכי ענד
הכי למיספי לרב דבר שלדעתו אסור וכדחתמה רב
נדר הכי ואמר חס לי לזרעי דאנא כר, מהיה הא
ניחא והדבר נרור לדעתי דהא דאמר שמואל לרנך
יהיבי לי ואכל, הכוונה אלו הייתי גתון דבר מה לרנך
נודלי הי סמוך עלי שלא לאכילו דבר האסור לי
ונודלי הוה אכיל ואת לא אכלית ולא תסמוך עלי, חוה
נדר קפידא או מלינה להוכיחו על מה שאינו סמוך
עליו ואינו מקבל הוראתו, אך זה ניחא רק על מעשה
דרב אנל לר"א גופי נודלי הוה יהיב ממש ורנה
להאכילו וע"ז יקשה דהרי ידע שמואל שהוא תלמידו
דרב וסנר נודלי כרנ"י דכ"ט נר אסור והאיך
רנה להאכילו דבר שאסור על דעתו וכמו שתמה רב
נגוגע לעזמו חס לי לזרעי דאנא כר הינ יא לתמוה
גם ע"ז שהי רונה להאכיל את ר"א וכי חלי כ"מ
הוא אם לרב אם לר"א הי רונה להאכיל דבר האסור
על דעתו, וכן קשה אמאי לא אכל ר"א והאיך חסד
את שמואל שיאכילנו דבר האסור ע"פ שיטתו וכיון
דעניד שמואל הכי מסתמא אין הקערה של נדר או
שאינה נת יומה והוי נטליפ ומותר וכדקיי"ל סתם
כלים אינן נני יומן ואין לרנך לחשוש שאל נני יומן הן
ואטו ידע ר"א חלי דהוה נצית המנעלים דשמואל
לכן נכדי להסיר קושיות אלו הוכרח רש"י לפרש דהוה
קאים קמי הייט ששימש נסעודה והניח לפניו
המאכלים, והשתא ניחא דר"א הוה ידע דקערה של
נדר ונת יומה הוה ושמואל רנה להאכילו דנתנין
לשמש מכל מין מיד כמנאר נאריה ס"י קס"ט סעי' א'
והוא מש"ס כתובות ס"א ע"א ולא חשנ כלל שיאכילנו
דבר האסור על דעתו דהיינו מילי דליכא למענד הכי אלא
כזוה שנתנין לו אינו יודע שנעשה נאופן שעל דעתו
הוא אסור אשתא מכשילו נדרר משאיכ ר"א ששימש
נסעודה והוה ידע שהקערה של נדר ונת יומה איכ
מותר הי לשמואל ליתן לו ממנין אם יאכל מסתמא לא
ס"ל כרנ דכ"ט נר אסור ואינו מכשילו כלל ואם
סנר כרנ נודלי לא יאכל, כיון שהוא ענמו הי השמש
נסעודה ויודע שהוא כ"ט נר כ"ט, כ"ז הוה נאמת
רק לפלפולא וכדנתינו ניעדי וחדו כת"ר נצור"מ של
תורה נדנריו ונהנה מפלפולא. והגני ידיו כר.

איכא לאפלטני נענעי אדם ונפלתחא דר"י ורנך כר
אלא הכא אי דם טואר ליכא נחלי פלני. ואיני
מנן דהרי מנאר נסנהדרין (דף פ"ח) דקא אומר כר
הוא נעניי והורה נעשה מנאר ולא נענין שיאמר מפי
השמועה, ורנ כהנא סנר דדוקא נכה"ג נהרנ ולא
נאומר מפי השמועה, ואיכא מיל דליכא פלתחא נדם
נ"מ אינו מני לחדש פלתחא מודעתו ולומר כר הוא
נעני.

והכ"א נצור"מ קונטי י"ט חלק ההערות כתב ליישב
דאם נאמר דכל דם שנאשה טמא ע"כ דהזקן
מנאר יטור אינה דם והוא דבר שהלדוקים מודים בו
כמנאר נכנה ליא נ"י חו לא נקרא הארלה כמנאר
נצוריות ד'. ואינו נכון, דהו מצינו רק נצוריות נ"י
אנל נקרא חייב גם נכה"ג לר"ת, כמנאר נצוריות
פ"ד מנארים ונצור"כ. והוראת נ"י שאני דטעמא
משום דזיל קרי נ"י רב הוא ואינה שגגה אלא קרוב
למזיד כפירש"י ומסירה לא ילפינן ומקמי מנאר דבר.
ועוד דאכתי מי לא מני פליג נאמר מילי כגון שיאמר
הזק"מ שאין דם אלא לח ולא ינחושין וכמין קליפת
וכר.

סימן כג

ב"ה יום ד' כ' מניא תרפ"א קיסטינעו.

לכבוד ידידי רחמימא הרב הגביר הגדול בערי ס' פתח
מאיר פריימאן נ"י בעריאק. שלי וברכה.

אברהם ידידי מעכ"ת כר וע"ד אשר דקדק ידידי
מעכ"ת נרש"י חולין (דף ק"א ע"ב) רני
אלעזר הוה קאים קמי דמר שמואל כר, ופירש"י
משמש לפניו נסעודה, ואמאי לא פירש כמו בכל מקום
שעמד פשוט לפניו ולמה הוסיף מלת נסעודה דוקא
ונקא ממני יישוב לזה. הנה האמת אנדי לידידי
דלדידי לא איכפת לי דקדוק כזה והיינו הך קאים קמי
לשמש או משמש נסעודה והכא ענדה הוה הכי נצעת
נסעודה הוה כדקאמר נתר הכי אייתו לקמי דגים
שעלו בקערה כר אנל ידעתי שלא תנח דעתו נזה.
לכן הי נראה לומר דנצ"מ לשון קאים קמי
נאמר על תלמיד נפני הרב ורי אלעזר תלמידו דרב הוה
כדאמרינן נסתין לרנך יהיבי לי ואכל והיינו רב
כדפירש"י והלכך הוסיף כון לומר ששימש נסעודה.
(ולפ"י) יליד קנת דנשתמש נכא דר"א כהן הוה כנראה
נצור"מ כ"ח ע"א. ולמלא רעון סתם חפצתי ליא וליתן

מכתב מלואים

אם לא יצא עדים הרי לא ישיע לי ולבחר תקנתא
ממי אם ישיע למי שהוא נסמכים ובעל האזנה
יצא עדים הרי קיימל סמינים ועדים יתנו לבעל
העדים, וממלא שליטת מפסיד כלום מהך תקנתא.

סימן כר

לחכם אחד

ע"ד מה שעמד בתוס' גיטין (דף מ"א ע"א ד"ה ל"א)
שפחה ח"ט יכול שהקדו דימכור עמלו בעבד
עבדי דע"ע שרי בשפחה ותיבולו דלמחר נאחזה נשך (דף
ע"א). גר ומשחרר אין נמכרין בע"ע משום דנעיקט ושז
אל משפחה, וע"ז עמד מהא ד"נמות (דף ק' ע"א) גבי
כהנת שנתערב ולדה נולד שפחה הגדילו התערבות
ושחררו זה את זה כר ואחרית עלה שחררו חי נעי
אין חי לא נעי לא' ואח"כ ל"א שפחה ח"ט יכול נת
חורין ח"ט יכול למחר רבא ח"מא כופין אותן ומשחררין
זא"ז, והתם תיקשי ימכרו ח"ע נע"ע ואח"כ כופין.
הנה כבר עמדו ע"ז קמא, דהאנטי מלואים סי' ח'
סק"ג ה"א קושא זו משום הטורי אטן חגיגה דף נ'
ומירץ דהתם כופין משום מלוא פריר ח"ט מתקיים
ע"י שפחה רק שנת ולא פריר ולא סגי בשנת לחודי
אלא בחלו עבד כיון דאטם הוא אצל נאלו שנתערבו
דיכולין לקיים מלוא פריר וח"י כייפיק לקיים מלוא
פריר ואונסין לא הוי כיון דיכולין שניהם לשחרר
זה את זה. (ובאמת חי' כך הטורא נעמנו שם ולא
הי' הספר לפני האנטי). ולדידי תמיהא לן, דתירין
זה יספיק רק למאי דכופין אצל הרי שפתי הש"ס צרור
חללו ל"א שפחה ח"ט יכול ואח"כ ח"ט יכול הא
ח"כא תקנתא ע"י מכירה לע"ע. ויכליגומר משום דקיימל
כרנן דר"אנטי דמכור עמלו אין רבו מוסר לו שפחה
כנענית כמבואר בתוס' קידושין (דף ט"ו ע"א ד"ה
ואידך) ונע"מ דנימא להו זילו גונו ואח"כ נעבד
עבדי כדאספרי ר' שחלאי ע"ה לאושפויכני מחר
נקידושין (דף ס"ט ע"א) וא"כ מה לי חיסור עשה
ללעולם נהם תעבדו ח"ל חיסור גנינה והרי שניהם
צריכין לעבור על לא תגנוב ונימא להו עד דתעבדו
על לא תגנוב תקט את עצמכם ושחררו זא"ז, והש"ס
ר"ה להעמיד סתמא דמתני' לר"ה ומכש"כ כרנן
דר"אנטי דקיימל כותביה ושפיר קאמר ל"א שפחה
ח"ט יכול וממלא כופין.

ויש להעיר שם נמה שחפסו דנשפרור
של התערבות ח"כא חיסורא ולעולם נהם
תעבדו ואח"כ והרי משום ספיקא אין אחד מהם יכול
להשתעבד בעצמו וח"י תעבדו ח"כא הכא. דהנה

כשערכתי מכתבי נקיסעען לא היו אחי ספרים,
ונשני נתי' רחמי שכנר עמד על תמיהתו
נפי' נאר שני נתי' לחולין וכי' גם כן צדק אחת עם
ח"ש דהכוונה היא אלו הוא יהיני, וכנר קדמוהו שם
הריטניא נתי' לחולין ע"י"ש, כמ"כ הציא שם הנא"ש
משם הר"ה דכשהאיסור שלדעת האוסר ניכר ליכא
לאסור על האחר להאכילו להאוסר דאי' לא ס"ל
להיתר לא ליכול, ואין צורך כלל לר"ה דהסגרא
מוכרתת. ומה שכתבתי דר"א לא הי' תלמידו של
שחאל טעות הוא כדאמרר צעירונן (ס"ו). דר"א
קא קשיא לי דשחאל רבי ונצינ (פ"נ): לימא ר"א לית
לי דשחאל רביה. ומ"מ יש לקיים הדברים דהא
שחאל הוא דאי' על רב רנן וי"ל דרב הי' מרבותיו
המוזנהקים, (עיי' ירושלמי כתובות פ"ט ה"ה) שיהי'
גם תלמידו של ר' חייא, ונתמורה (כ"ה): ועוד שיהי'
גם תלמידו דר' יוחנן, ומ"מ גם שחאל הי' רבו.

וארשום לי בזה ג"כ איזה פילי וזמתי וקלילי.

בגדדים דף ג' ע"ג נשלחל נל תאמר דנדרים משכחת
לה כגון דלמחר ככר זו אוכל ולא אכלה. והאי
הגרעקא ז"ל בגליון דנדרים ליתנייהו נאעשה
דאיסור חפלא הן ולא שיך נאעשה. וי"ל לפי"ש
נפי' הר"ש לקמן דף ח' ע"א ד"ה נדר גדול
כר' לאו נדר מתש כר' אלל מתשנין לה כאלו נדר
נזקה דלמחר נפי' דר"ה נפי' זו נזקה. לפי"ז כל
נדר מלוא ישט נדרים נאעשה והוי מסוג נדרי נזקה.
וא"כ אפשר ללוקמי דלמחר אוכל ככר קדשים כלמתי
תודה דאיכא מלוא נאכילתן ומ"מ תל הגדר ולא הוי
כמושנע ועומד ללאו אכתפי' דוקא רנן ואפשר ע"י
אחרים וכן נסעודת שנת דמלוא ומ"מ תל דלא מיפרשא
נקהא וכח"ש הר"ן לקמן ח' ע"א ד"ה הא קמ"ל.

שם י"ג ע"א ומאן דשרי לה' מלי עבדי לי' כר', עיי' לקמן
ט"ז ע"ג וצ"ר ד"ה הא דלמחר הנלאת סוכה
כר' ולע"ק.

שם י"ג ע"ג צ"ר ד"ה גזירה כר' כ' דנכ"מ הנתון
סתם לאו לשם מתנה נתון והכא שאני
ולדעתא דבעל יהינ כר', ק"ק דאם נותן סתם לאו
למתנה מכיון הי' יכול לתנועה מה שנהיית. ואולי
דתימר הרי סלקת חובי מתעלי ולא מנינא תו למיתנע
חי"כ.

בב"מ דף כ"ז ע"ג דנימא לי' לממלא אנדה כר', ח"ל
רב ספרא כר' וכי' אדם עשה טובה לעמלו
נמחן שא"ט שלו כר', נע"ק מלי ח"כפת לי' לבעל
האנדה והרי אין לו שום פסידא ומה, דנלאו תקנתא

אותו ה' נותר בתרומה מלואו ממנו ומלא דממה
משחרר את תבירו אינו מפסיד כלום וכופין אותו
לשחרר את תבירו.

ובמ"ש התוס' ז"ה (דף ל"א ע"ג ד"ה וחיינו ר"ג)
ומעשה נאחד שקראו ש"ן לקרות נס"ת ונא
אחד וקדם וקרא ושא"ל לר"ת ואמר לו שיתן לו תרגומא
לשמות תחת אותם שתי נרכות, ואין נראה לר"י טעם
זה וא"כ למה חיינו ר"ג עשרה זהובים נקדם אחד
ובסה, והיא תמיה עמומה על ר"ת חיינו ר"ג, ומשם
הרי ישע"י ז"ל מונא בשמ"ק לישב דנר"ג שאל לא
ה' רוצה לישא לו תרגומא כי רצונו לא ה' למסור
מנות השמיטה לאחר. והוא תמיה דנעשרה זהובים
ה' יכול לקנות כמה וכמה תרגומות ולקיים בהן
מנות שמיטה, ולי נראה פשוט דנר"ג כבר חל עליו
חיוג הכיסוי דמי ששפך הוא יכסה וכבר הוא מלוא
דידי שגל ממנו והא"ך יאמר לו תחת התשלומין שאני
חייב לך ג' והכנס את עמך נתיבות חדש והרי אס' יכסם
אינני נתיבות חדש השתכר בעמנו עוד מלוא וא"ך יתן
לו נמקום התשלומין מלוא דידי גופא, הא למה הדבר
דומה לחיק לתבירו מנה ונמקום תשלומין יאמר לו
נא ואמציא לך מקום להריות מנה. משא"כ בעונדא
דר"ת דומה שקראוהו לעלות לס"ת לא חל עליו עדיין
הנרכה ואכתי לא דידי הוא אלא שה' יכול להריות
נרכות מה שקדמו ממנו וממנו הרווחת הנרכה שפיר
קאמר ר"ת שיתן לו מקום אחד להריות כיון שה' בלא
רק מניעת הריות. ונאמת הדברים מפורשים כך בתוס'
חולין (דף פ"ז ע"א ד"ה וחיינו ר"ג) ח"ל ולא ה' י
יכול לפטור עמנו מנה שה' נתן לו עוף אחד לשחוט
דאית מלוא אחרת היא ומלוא ראשונה הלכה לה וה' י
מעוות לא יוכל לתקן עכ"ל אלא שהרצתו את נאורם.
והסגרה כ"כ אלימחא עד שמתמיה על ר"ת אדרבה
נהפכה לתמיה על הר"י איך דומה דר"ג למעשה דר"ת.
ולכן ה' נראה דשיטת הר"י ור"ת נפרדו נעיקרם
בה. דהרי"ף ז"ה ס' כתב איכא מאן דאמר האי דחיינו
ר"ג להאי גגרא י' זהובים קבא הוא דקנסי ולא
גמרינן מינה לדינא אחרינא וכד מעיינת בגמרא לא
משכחת להאי סגרא דאס"ד קנסא הוא כ"י אלא לאו
דינא הוא, ומחלקו בה הראשונים ז"ל. ונראה דר"ת
ס"ל שהוא דינא חדש ש"י דרק משום דלית ב' חסרון
כ"ס לא דייקט בגלל וכיון שהוא מנעון נדאי י' לחלק
כמ"ס, והר"י ס"ל שהוא רק משום קנס, היינו על
המעשה שעשה שלא כהתן, ובה ס"ל דאין לחלק אס'
כבר זכה תבירו נמלוא או לא דמיא המעשה דלא
כהתן חד הוא, ואין להאריך בה.

ובמ"ש התוס' חולין ע"ד ואפילו עמד נמקום כהן
דא דרשיק וקדשנו כ"י אסמכתא הוא, ותפס
שהוא מדרבנן, האמנם ד"ש לנחוק נהפכרים ונדרבנן
אינו נחפזא אלא נבגדא דיסודו נלא תסור, וזה י'

הרשב"א נד"י לשנת (דף ד' ע"א ד"ה הא דאמרין
וכי אומרין) כתב ח"ל וא"ת אכתי אשכחן אומרין
לו ללדס עמוד וחטא כדי שזכה תבירן מחדש בטיטן
פ' השולח מי שחזיו ענד וחזיו ב' חורין שכופין את
רבו ועושה אותו ב' חורין כדי שיקיים מלות פ"ר
ואע"ג דאמר ר"י המשחרר את ענדו עונד נעשה
שנאמר נהם תענדו כ"י וז"ל דא"ת התם כיון דחזיו
ב' חורין לית נהם משום נהם תענדו משום נד חירות
שנו עכ"ל, וכבר הנאיתי בספרי, דבר אנרה"ס ח"א
ס' ל"ט סעי' י"ד ונהג"ה שם שהנ"י מהדריה
חאנה"ע ס' ק"ד הנין דכוונת הרשב"א היא דכיון
דלא שייך ב' לעולם נהם תענדו דהא אינו עונד לרבו
אלא יום אחד ואין כאלו לעולם לכן אין כאלו עשה
(וכ"כ הטור"א ר"ש חגיגה ס') ובס' נאר ינחא חאנה"ע
ס' א' הניא דנר"י והעיר ע"ז דהו' מיהא כחאי שיעור
ואסור. אבל לדעתנו לא זוהי כוונת הרשב"א ז"ל, דמה
בכך שאינו עונד אלא יום אחד מ"מ מחזית הענד
הרי י' לו לעולם ומה שעונד יום אחד אינו אלא חזין
חלוקת שותפין שהשוו' בנייהם שיענדו יום לעמנו
ויים לרבו ואינו ענד של שני שותפין שעונד ליה יום
אחד ולזה יום אחד אין עונדים נעשה על שחרורו.
אמנם כוונת הרשב"א היא דכיון שיש ב' חזי ב"ח
שמעורר יחד עם החי"ע ובהח"י ב"ח אינו ראוי לענד
מחלל אינו יכול להשתענד גם בהח"י ענד דא"א
שיענד זה בלא זה, ולמחנה ראשונה שענד את
רבו יום אחד רק תקנה"ה היא, והמדקדק בלשון הרשב"א
יראה להדיא שכן הוא כמו שכתבנו, שכתב דכיון
דחזיו ב"ח לית נהם משום נהם תענדו ודילג על
מלת לעולם ואס' ה' זה מעיקר תירוטו לא ה' מדלג
עליו אלא ודאי כמ"ס. ולפ"י הכל נחערות נדאי
אינם עונדים על נהם תענדו, ולא עוד אלא דאפי'
להתוס' דחזי ענד וחזי ב"ח עונד נלעולם נהם
תענדו נראה דא"ת התם דאיכא חי"ע ודאי משא"ר
הכל. ובר מן דין נראה דאין כאלו איסור עשה שהרי
משחררין זה את זה ושניהם נריכים לאותו דבר ונהגין
ממנו וה"ז כמותן לו כספו ומוכרו לו.

עוד י' להעיר דהכל כופין גם מטעם אחר,
דכיון דניכריכ אפילו קודם שחרור אינו
יכול להשתענד ב' ואינו מפסיד כלום
בשחרורו ה"ז זה נהגה מה לא חסר דמנד
המנחן כופין על מנת שדום לשיטת הרמב"ם (פ"ג)
משכנים ה"ג) ודעמי' ועיי' נרמ"א חור"מ ס' שפ"ג
ס"ו ונאחרונים שאזכירם הפ"ת שם. ואין לומר
דהכל נמי מפסיד ע"י השחרור דעד שלא שחררו היו
נטלין תרומות וחור"מ ואוכלין ממנו אס' כהנים הם
או ענדי כהן הם ולנותר שחרור אסור להם לאכול
תרומה מספק, דא"ל דהפסד זה לא נא ע"י מה שהוא
משחרר את תבירו אלא נמה שחזירו משחרר אותו,
ואלו ה' הוא משחרר את תבירו ונצירו אינו משחרר

זין ההרוא למסקנא. כמאל דהשור נאסר רק נסקילה או נשחטה ומיתה שהם ג"כ נעשו לענין זה כסקילה ולכן פשיטא לי להש"ס דלפני סקילה מותר, ואלו הן עמש דברי ר"ת ז"ל. ולפ"י אחינא דכיון דהאיסור תלי נסקילת השור לאו נגמר סקילה הוא דנאסר אלא מיד שהתחילה הסקילה קרינן נ"י סקול יסקל ונאסר, וכה"ג נשחטה נמי מיד נתחילת השחטה נאסר ואידך לאו ידיד קטנא. ומיושב זה נמי מאי דלא פריך הש"ס אלא דלאו ידיד קטנא ולא פריך כיון דפטור מכפל הוה רק ג' וד' [והיינו מרובימים זה ליישן קושיית התוס' דאיכ' נכ"מ נמי כי שחט זה פורתא קנ'] ולהכיל ניחא דמכפל נאמח לא נפטור דלא נאסר מחיים. אמנם קצת דוחק יש בדבר דלא קאמר הש"ס כמקמי הכי נשחט לע"ז כיון דשחט זה פורתא אסרה כ"י. ויש לדחוק דמקד כנר אהא. וממאי דמסקי הש"ס הנמ"ע כגון שמשרו לשומר והיך נבית שומר ונגמר דיגיה נבית שומר ונגנו נגב נבית שומר כ"י וסנר לה כ"ש דאמר דבר הגורם למחנות כמחנות דמי נמי קצת רא"י לר"ת. דאי נאסר מחיים היחך מ"י שומר לאהדורי והרי נהנה מחי"מ נהנה זו גופא, ונשלמא נמתני דנ"ק (נ"ו ע"ג) דיכול גזלן לומר הרי שלך לפניך דלא איירי מדיני איסור והיתר אלא מדיני מחנות שפיר קתני דמזד המחנות יכול לומר הרי שלך לפניך, משאיכ' הכא דיינינן לי לש"מ כנעלים נשנל מה שיכול לה"יר הרי נריך שיהא לו היתר הנאה [הנחת השנה] ואין לו. וכנר עמד ע"ז המג"א (ס"י ת"מ סק"א) והאריך זה הנו"ע ועוד. ויש מתרצים דאי תימא דאינו אומר הש"ל יהנה בעל השור או בעל המחץ. ותמי' לי אטו נשנל שיעבור חנירו איסור אם ישלם לו מחנות יעבור הוא השתא, אין לו אלא מה שאסרתו תורה. אמנם לשי' המסייע לר"ת ולפי מה שביארנו נמי יקשה מאי משני הכא נשומר עסקינן הא מ"מ מיד דשחט נ"י פורתא נאסר נהנא ולא מ"י עוד לומר הש"ל ואינו עוד גול"מ ושז לאו דמרי קטנא. ואפשר לומר כיון דלפני שחטה הי' מותר לו לשומר להחזיר ולומר הש"ל איכ' אם נימא דאסור לו להחזיר השתא חייב הטונא לשלם לו היך זה מדינא דגרמי דלגינא דר"מ קיימינן ור"מ דאין דינא דגרמי, ושז מנאל דאף אם יחזיר לא נהנה השומר כלום נהשנתו, וכיון שיכול להחזיר שז הי' נעלים. מזד גול"מ גם אחר שחטת פורתא וחייב הטונא ד"ה לכי נמר. ושחטת הפורתא נראה דלינה מקלקלת מלומר הש"ל כעין שכתנו התוס' שם ד"ה כיון דשחט זה פורתא דלא חשיב שינוי לקנטה נכד. (ועי' חוס' שם ד"ה סנר לה כ"ש לענין גול"מ וגרמי). אמנם י"ל דהך היקף שאינו יכול להשיב מזד איסורא דרנ"ן עלי' הוי רק גרמא והיך שחט שאינו ניכר. ואולי מיקרי מחיק נידים נשחטת פורתא שאוסרה ע"ז נהנא ולמ"ד גול"מ כמחנות שפיר חייב ויש להעיר עוד דשור שגמר דינו דמי לחזק נמועד דאמר רבה גזל חזק לפני הפסח ונא אחר ושרפו נמועד פטור שהכל

להספיר ח"ש הש"ך ח"מ ס"י שפ"נ דנמנא דרנ"ן אינו חייב י' זהונוס, ממה שאין רוחי נוחה כלל. אצל נאמח אין כוונת התוס' כלל דהוי מדרנ"ן אלא דאסמכתא הוא ואף דרנ"ן לא הוי אלא מפני דרכי שטוס למוד דכחן נגיטין נ"ט ע"א אלו דנרים אמרו מפני דרכי שטוס כהן קורא ראשון כ"י מניחא חש"ו יש בהן משום גזל מפני דרכי שטוס ר"י אומר גזל נמור. ובגמ' אמרינן עלה אר"ה גזל נמור מדנריהם למאי נ"מ להנליחו בדיינן, ואיכ' לא חמיר היך מחנות זה דמפני דרכי שטוס מנל ממש שחט דרכי שטוס וכשם שזה אינו יולא בדיינן לרנ"ן כך וק"ו לזה, וכן מנמור נרא"ש.

סימן כה

ע"ד אשר פלפל כתיב נשי ר"ת דשור הנסקל אינו נאסר מחיים ארשום לו זה דבר קטן.

א התוס' סנהדרין (ע"ט ע"ג ד"ה נשור) וש"ד כתנו נס"י לשי' ר"ת ח"ל ויש ראיה דלא נאסר מחיים מהא דאביא נמורנה (נ"ק דף ע"א). ונ"י אלו יערות (כתובות דף ל"ג:) נגב שור הנסקל וטנחו משלם תשלומי ארבעה וחמשה דברי ר"מ ואמאי הא ליחיה נמכירה וקאמר ר"ל התם נמורנה כל שיטנו נטניה יטנו נמכירה וכל שאינו נטניה וכו' וה"ה דכל שאינו נמכירה אינו נטניה אצל אי שרי נהנא ניחא שיכול למוכרו לרכוש עליו עד נ"ת הסקילה כ"י ומיהו מה שאומר ר"ת דאין לו מכר ואין לו נעלים (כמ"ש ר"ת לעיל מינה נתוס') זה לא יתכן עכ"ל. ולכאורה מתקום שנאלו נס"י ע"כ הוי פירכא לדיד', לשי' המסייע דסנר דמכר יש לו, דאמרינן התם שור הנסקל לאו ידיד הוא דקטנא ולהכיל דלא נאסר מחיים ויש לו מכר שפיר הוי דנעלים וכי קטנא ודאי ידיד קטנא. ואפשר ליישן קצת דר"תו של ר"ת מפורשת נתוס' שם דכולה היא שמעתא דממשמע שנאמר סקול יסקל כ"י מוכחא כן, והיינו דפריך הש"ס סקול יסקל השור אינו יודע שנכילה היא ונכילה אסורה נאכילה מה ת"ל לא יאכל את נשור כ"י שחטו שחטו לאחר שנגמר דינו אסור נאכילה כ"י נהנא מנ"ן כ"י כדרא"י כ"י שנאמר לא יאכל כ"י לא יאכל את נשור ל"ל דאע"ג דענדי' כעין נשור דשחטי' אסור כ"י איכ' מוכח דלהרוא איסור האכילה שז לא הי' חל מחיים, דאי חמרת דאף מחיים נאסר נאכילה [מלמד איסור דאנחיה או נאופן דליכא אנחיה] מאי קאמר הר"ה כי שחטו ליטתרי אטו גרע מחיים, ונע"כ לפי ההרוא האיסור ש"ס לו לא הי' חל מחיים, ואיכ' למסקנא נמי שטוס נ"י איסור הנאה, ואף כששחטו אסור מנלן למדש דאף מחיים נאסר שהרי זה אין מקום לחלק

נפשיהו נכנס לרנן או נעולת העוף לראשית ומלא
דאין להם נהשור גורם למחון אלא מעט לא לחייב
לר"ש דר"ה דחמשה נקר אחר רחמנא ולא חמשה חלאי
נקר, ואפילו חלאי דמסקין (נביק ע"כ): דחמשה
נקר ואפילו חלאי נקר אין זה אלא נגנב כל השור
ושלומי לא משלם אלא חצי אצל כאלא נגב אלא חצי נקר
נודאי פטור כדלמרינן התם רישא קרינא נ"י וטנחו
כולו באיסורא כ"י, והרי הכא שהחצי השני אין לו
נעלים משל הדיוט (ועל של הקדש אינו מחייב) הרי
הוא לגבי הנעלים כגונב רק חצי נקר וטנח רק חצי
נקר. אע"כ שר"י גרס המחון שנו נעשה נעלים נעלם
הדנר ועל כולו, ואל תשינוי מחאי דפשט רנא (נ"ק
ע"כ): נהרי עלי עולה והפריש שור ונא אחר וגנב
דגנב פטור עשמו (לר"ש) נכנס לרנן נעולת העוף
לראשית הרי דאינו חייב אלא לפי מדת גרם המחון
ש"ס לו נז, שאני התם דליירינן לענין תשלומי דמים
שהוא צריך לשלם את שוויה של הגנבה, והרי אילו היה
השור כולו שלו מחש (ולא רק גרם מחון) היינו
צריכין לשומו כמה הוא שיה נשעת הגניבה או נשעת
תניעה לדן לענין תלומין ושור זה של הקדש הרי לא
שור מידי למוכרו נשוק שאינו נמכר, כמנזאר (נפסחים
פ"ט: ע"י תוס' נ"ק ס"ו ע"כ ד"ה דנל קרנן
דחנרי, ולא ה"י צריך לשלם כלום שגנב דנר שאין לו
שיורי אלא שכל השיורי מחון ש"ס נז נעלים הוא רק
מה שפטור מלהציא אחרת, וכיון שיכול לפטור עשמו
נכנס או נעוף נמלא שאין נשור אלא שיוי זה ולא
יותר ולכן נגב פטור עשמו נכנס או נעוף. (ומה הטעם
נגונב מצית שומר שוה"מ שגמר דינו נהיתנה ש"סלם
לנעלים רק חצי נגס הגנב לא ה"י משלם אלא חצי כמו
שרתנו לעיל) היותא מזה דמטעם גול"מ ה"י חייב לשלם
כשיורי כל השור מזד המ"ע של תשלומי דמי הגנבה
דהוה כנגב שור כולו, שהרי אינו חזיק ש"סלם רק
ההחך אלא תשלומי דמי שיורי הגנבה הוא חייב כשאינה
נעין:), אלא שגנב אין נז שיורי יותר, וא"כ נאופן
שהגנבה נעמשה שור יותר וגול"מ י"ש נה רק מעט יחא
נגב חייב לשלם לנעל הגול"מ ככל שוויה ולא רק כמדת
גרם המחון שנה.

ודין זה דנעשה נעלים על הדנר הגול"מ הוא רק
לר"ש מזד גול"מ כמחון אצל מזד דינא דנרמי

מזרם עליו לנערו, ואף שלא המיתו כדיט נסקילה
אולי י"ל דכיון דקיי"ל שא"ס אי אחת יכול להמיתו
נמיתה הכתובה נז אחת רשאי להמיתו נכל מיתה
שאלה יכול לכן דנענד כל מיתה שנעשה נז ה"א
כדינא, וא"ס נשוה"מ נמי דינא הכי אולי י"ל דהשחיטה
כסקילה לענין זה, (ודר"ה שא"י דקנאס הוא להמשה
של נשחרש נחטא), והדנרים רחוקים מלהתקבל על
הדעת. ועיי' נ"ק מ"א ע"כ דנדק נזר ושחט נז דענדי'
כעין סקילה, ועיי' סנהדרין ק"ינ נעי ר"ח נהמת
עה"כ מהו דתיתיהי נה שחיטה לטהרה מידי נבילה
כ"י וגרמא דנ"ס זה רק ננהמת עה"כ שדינה לפי חרנ
ולא נאחרינן, ועיי' נתוס' סנהדרין מ"ה ע"כ ד"ה
משום ונמכות ז' ע"א ודינרנו מזה קנא נמק"א. ועיין
ערכין ו' ע"כ היותא ליהרג כ"י אחרים שחננו נז
פטורין.

ב) וע"ד אשר נענ נדנרי תוס' נסוגין דכתובות
(ל"ד ע"א) ד"ה וסנר לה כר"ס נהגדרת ענין
גורם למחון ודיני דנרמי אעיר דנרים אחרים.

דנה הא דגורם למחון כמחון דמי אין פירושו ש"ס
לנעל הגורם למחון רק זכות גרם מחון נהשור
ולא דין נעלים נז, אלא שנשניל גרם המחון ש"ס לו
נהשור הוא נעשה נעלים על השור, ולא נעלים רק
כמדת גרם המחון נלנב ש"ס לו נז אלא שר"י הוא
נעשה נעלים על כל השור אפילו אם ה"י יצויר שהשור
שור יותר ממדת גרם המחון ש"ס לו. למשל אם חסר
אדם את שורו לשומר והתנה עמו שא"ס יפשע או יאנב
ישלם לו רק חצי שור ונגב נבית שומר ונגמר דינו נבית
שומר ש"ס לו נז גול"מ רק לחצי שוריו ולאחלמא ה"י
איה"כ אינו חשונ כנעלים רק על חצי שור אלא געשה
עיי' נעלים על כל השור וא"ס נגנב מחנו וטנחו היו
צריכין לשלם לו דר"ה כפי ערך כל השור, מזד דין
נעלים שעל השור, אלא דמטעם אחר אינו משלם
יותר מערך חצי השור כמו שינא לפננו. דליכא למימר
ש"ס לנעל הגורם למחון רק זכות מחון נשור ולא דין
נעלים עליו דא"כ לא היו נז דין דר"ה שאינו אלא נשור
וזה ולא נמחון או זכות מחון, וכן ליכא למימר דנעשה
נעלים רק על חלק נשור כמדת גרם המחון ש"ס לו
דא"כ נונב שור עולה (נהרי עני עולה) דמא נעלים פטרי

ה) הג"ח. וצריכים אנו נזה לתוס' ביאור דלמרינן נמכות (דף ט"ז ע"א) ומו ליכא והא איכא גל כ"י
ומשכחת לה נקיימו ולא קיימו ונניטו ולא ניטלו התם כיון דחייב נתשלמין אין לוקה, וכנתו התוס' ח"ל התם איחא נתשלמין
כששרש ודינ מחון הלכך לא משכחת נ"י נעלו דכל אימת דיש לו מחון לא ילקה וי"ש ספרים דגרסי ואיט לוקה ומשלם כלומר
הכא על כרחך אינו לוקה הו"א ח"ל ומיפטר נתשלמין אצל ליכא לפרושי דתרחי לא ענדינ ל"י מלקות מחון משום כדי רשעתו
והלכך משלם ואיט לוקה דה אינו חסא דא"ס כן אדרנא י"ש לו למזר ילקה ולא ישלם כ"י עכ"ל. וביאור דנריהם הוא דלא
משום כדי רשעתו אינו לוקה אלא הכא (דייקר למזר) אינו לוקה משום כיתא לעשה, משום נתשלמין דמים היו מ"י המשך
העשה והוא משום דמחלמא חלי' עליו העשה להשיג את הגולה נעיה דוקא או דמיה כשאינה נעיה, היינו שני אופני ההשגה
סין אחת נ"פ החפץ כשהוא לעשמו והשיורי שנו, דנ"ס כשנל גל שני אלו נ"פ החפץ והשיורי שנו, ולכן כשאינו נעין צריך
לשני מיהא את השיורי שגל ג"כ נאחמה עשה, ואין זה כתשלומין פשוטים כמזיק ופריעת נע"מ אלא הי"ט השנת שיורי הסתן
גזל שכלל נהמ"ע:

ומצח אין ההקדש נעלים) שפיר חשיב נעל הגולים כנעלים גם ע"י קנין פורחל של גולים ש"ס לו נח. (ולדברי הרשב"א קידושין שהוכרזו אין זה סותר דחילוק גדול בין זה לזה, כמוכן). אולם נלשון רש"י קשה להכניס זאת, וצריך לדחות בפשוטו ולנחש דכתיב לא ימלא לר"ש משום גולים כמחזן הוא דענר (וכמחזמה) שכיב הללית ומינה גם לעלמא דאף בתיא צעירי גולים כח"ד.

(ד) יש להסתפק בגוגל טבלו של חנינו למיד טובת הנאה אינה מחזן היאך הדין לר"ש אס חשיב ט"ה זו כגולים (ואו לר"מ מדרג) דמחל אין זה ש"ך אלא כשחפסיד בגמחתו מחזן שהוא שלו ולא כשנמנע מחזן להריות, דהפסד ט"ה למיד אינה מחזן אינה אלא כמניעת הריות. והקצת יש להסתיע מדלל האמר הש"ס חו דכרע ט"ה אינה מחזן ונדר"ש קמיפלגי מיד דמי טבלו אית לי דר"ש (ואו דר"מ) ומיד דמי חולין שבו לית לי ור"מ דמניעת ט"ה אינה בכלל זה. ולא עוד אלא דיש סמוכין לומר דר' יוסי נר' יהודה ס"ל כר"מ דדר"ג, ולנעשה"ת והראב"ד מובא נש"ך חר"מ (ס"י שפ"ו סק"י) דדר"ג וגולים כחדא נינהו (וע"י נש"מ"ק נ"ק ע"א וצ"ח שהוכרז) ס"ל מי כר"ש עפ"מ"ש התוס' שנועות (דף ל"ז) ע"כ ד"ה מיעוט שטרות) דלר"א דדר"ש ריבוי ומיעוט ומאי מיעוט שטרות לענין השנה כשנשטנו קשיא מה ש"ך למעוטי שטרות הא אפי' שרפן פטור, וצ"ל דסבר כר"מ דלדין דינא דגרמי (והיינו אף מדאורייתא), וריבוי מי דריש ריבוי ומיעוט כמחזלר בשנועות (דף ד' ע"ב) (ולא הר"א דהתם ר"י מי דריש הכ"י). אינרא דה ליחא, דהתוס' לא האמרי לה אלא לר"א דס"ל להדיא דקרקעות בגליל וע"כ דלתי מיעוטא רק לטורות ונע"כ צ"ל דשורף שטרות חייב מדאורייתא, אצל למאן דסבר נעלמא דדרשין ריבוי ומיעוט ולא אשכחן לי דקרקעות בגליל לא מוכח מידי דשפיר איכא למימר דשורף שטרות פטור ולא אינטרדי למעוטיא מחזילה ומיעוטא נע"כ אחי לקרקעות. אלא דיש לקיים הדבר קצת מח"ש התוס' ב"מ (דף ד' ע"ב ד"ה אין נשנעין) ח"ל לספרים דגרס נברייתא ר"ע אין להקשות הא ר"ע דריש ריבוי ומיעוט כ"י ומאן דדר"ש ריבוי ומיעוט אינו מחזק דקרקעות כ"א שטרות כ"י והיכי האמר הכ"א אין נשנעין על כפירת שנווד דקרקעות עכ"ל, ולמ"ש מאי קשיא להו דלמח' סבר ר"ע השורף שטרותיו של חנינו פטור ולא אינטרדי למעוטי שטרות ונע"כ דלתי מיעוטא לקרקעות, ור"מ דס"ל להתוס' דכללל הוא דכל דריש ריבוי ומיעוט אחי מיעוטא רק לשטרות כדאמרינן נכ"מ, (אח"י ראייתו שכיב נס' מלא הרועים ערך גרמי רק נדרך אחרת קצת) וא"כ לר"י מי הכי הוא. אך עדין אין זה מוכיח דריבוי ס"ל הכ"י, דהתוס' שנועות שס חירלו עוד ח"ל אי נמי כי פטרינן היינו כי קלנאו באתריהו אצל נעל

לאחר לא שמעינן דנעשה נעלים, ולכן לקרן דחזיק סני נדר"ג חנל לדריה אנו צריכין לדר"ש, והכי מחזלר בשמ"ק נ"ק (ע"א ע"ב) משם הרמ"ה ע"י"ש, וע"ע בשמ"ק נ"ק (צ"ח ע"ב) ד"ה אחר רנ דמי משם הרשב"א. ונח"ש דלר"ש נעשה נעלים על כל השור אפילו אס הגולים הוא פחות והי חייב לשלם דריה ככולו אלתלי הי' השיווי יותר, הדברים מחזיקים מלד ענמס אלא לרומחל אציל דומחל חכר לדבר מח"ש הרשב"א נח"י לקידושין (דף ר"ח ע"ב) על הא דגוגל טבלו של חנינו משלם לו דמי טבלו של חנינו דנרי רנ ריבוי אומר אינו משלם אלא דמי חולין שבו מאי לאו זהא קמיפלגי דמיס טובת הנאה מחזן ומיס ט"ה אינה מחזן, וכחנ הרשב"א ח"ל ואפשר דלמיד ט"ה מחזן דמי טבלו דנקט היינו דמי חולין לגמרי ודמי ט"ה של חר"מ, אינו דלמיד ט"ה מחזן חשון הוא כאלו כלו שלו לגמרי משום ההיא ט"ה דלית לי בגויה וכדתן המקדש נחרר"מ ומשמע השתל דומיא דכהן דמקדש נחרומה מחש ולא נטיה ש"ס לו נח וכן עיקר עכ"ל. וכן משמע פשטות לשון רש"י ז"ל, וה"כ משמע קצת מהסוגיא דלוקמינן דנשמחל קמיפלגי דאמר חטה אחת פטורת כל הכרי ולכן לוקמינחל בודאי משלם כל דמי התרומה ומשמע דה"כ ללוקמינחל קמייתי דנמדת השלמותין לא יהא חילוק צניניה. אמנם הר"ן נדרים (דף פ"ד ע"ב) כי דלמי משלם אלא לפי טובת הנאה ש"ס נהן, אצל לענין גולים לר"ש אין זה סותר, כמוכן.

(ג) ונפסחים (דף ה' ע"ב) אמרינן יכול יטמון ויקבל פקדונות מן הנכרים ת"ל לא ימלא כ"י דקניל עליה אחריות כ"י כי הא דאמר להו רנא לגני מחחל כ"י כיון דלילו מוגנז ואילו מיתניד נרשותיכו קאי ונעיתו לשלומי כדילכו דמי ואסור הניחא למיד דנר הגולים כמ"ד אלא למיד לאו כמ"ד מאי איכא למימר אפי' הכא דאמר לא ימלא איכא דאמרי הניחא למיד דנר הגולים לאו כמ"ד היינו דלינטרדי לא ימלא אלא למיד כמחזן דמי לא ימלא למה לי אינטרדי סד"א הואיל וכי איתיה דנר צענייה לאו נרשותיה קאי קמ"ל וכי רש"י הואיל וכי איתיה דנר כ"י חה עדין לא נאנז וכי אמרה ר"ש להאח איכא דלמי נעין כגון גני גוגל קדשים כ"י דהא גרס לו להתמיס מחזן עכ"ל, והקשה בקלוה"ת (ס"י שפ"ו סק"י) נשם נט מסנהדרין (דף ק"ב ע"ב) היו נה ק"י קדשי מנחה ימותו ופרך אמאי ימותו ירעו כ"י ר"ל אחר מחזן נעלים הוא והכא נקדשים שחייב באתריהו ור"ש היא דאמר מחזן נעלים הוא, והרי מוכח דאפילו איתנהו נעילא האמר ר"ש כמחזן דמי, והניח צ"ע. וצ"ל דהא דקאמר הש"ס הואיל וכי איתיה דנר צענייה כ"י היינו דוקא כשי' לנר נעלים גמורים אחרים כמו נחזן דמסרה לא יועיל קין השומר הקל דמשום גורם למחזן למיטוי לי נעלים, משא"כ נהא דמסנהדרין דליכא נעלים אחרים על הדנר (דנקדשי

ושרפן חייב עכ"ל ואין צורך לומר דלדון דר"ג ור"חית
נפ' הנ"ל שכתב שם דתי' זה של התוס' לא מסתבר
וכל הפוסקים לא חילקו בין נטלן ושורפן בין שורפן
במקומו ועיקר כתי' הראשון שנתוס'. ולא יחיל לי דרך
זו לדחות דברי התוס' על נקלה מסביר נעלמא. ועוד
דרואה אני שהבין דברי התוס' דאמרו כן נהחלט
למסקנא דאם נטלן ושורפן חייב דעל יסוד זה הניח
מה שכל הפוסקים לא חילקו בזה (ועתה ר"חית להגאון
רנ"ד ליינאוויץ ז"ל נספרו ברכת שמואל סי' ל"ג
שהבין ג"כ דברי התוס' כהמלה"ר דאמרו הכי למסקנא
הד"ן). ולדעתי אין כוונת התוס' כן. דלפי הצגת
הגאונים הנ"ל דברי התוס' תמוהים, דאחז עדיפות
י' שנטלן משום דנעשה גזל והרי זה נמי קשיא כיון
דחזיק שטרות נידים פטור היכי יתחייב הגזלן וחז"ל
סברא היא לחלק. (ונס' ברכת שמואל הראה פנים
לחלק ואין הדברים מתבררין לו). ולדעתי לא כך היא
כוונת התוס', וכוונתם היא דלי' לא כתב מיעוטא
לשטרות הי' רק רינה ורינה ומכל אשר ישנע עליו
רינה כל מילי ולא הוו גם שטרות בכלל הרינוי ונע"כ
הי' צ"ל דגלי קרא דגזל שאני מחזיק וגו"ה"כ הוא ולכן
כשנטלן דנעשה גזלן הוה חייב, להכי אינטרדיק מיעוטא
לשטרות, אצל לנתר דכתבי מיעוטא נודלי הדרן לסברא
הפשוטה דכיון דאפילו אינדו נידים לא משלם היאך
יתחייב בגזל וכשתנה, ומשנה לא החכמה דעה זו
להלכה אפי' להני דלא דייני דינא דגרמא, דהתוס'
אמרו לה רק כהרא" ורק לר"א, דלי' לאו מיעוטא הוה
אמרינן כך ולהכי אינטרדיק.

ההפלאה נסוגין דכתובות ל"ד ע"א הקשה מאי
פריך הש"ס שוחט לעכו"ם כיון דשחט זה פורתא
אסרה איך לאו דמרי' קטנא לוקמי נגנב מצית שומר
דאף לנתר דשחט זה פורתא יכול לומר הרי שלך לפניך
ויש כאן גול"מ. מתוך זה נצחי להסתפק היכא
זמתייני הגנב כפל לאחד דור"ה לאחר אס חשיב לגבי
נעל הדור"ה לנ' וג' ופטור. ואלו תפסס כן היחה
מתיישנת קושיית ההפלאה, דהא נשעה שגנב דהיתרא
הוה ונתחייב כפל לנעלים ונענייה יתחייב לשומר.

סימן כו

פרודות דפ"מלא לסיומא דכתיבת ס"ת

(א) (בגדרים דף ל"ח ע"א) ארצי"ה לא ניתנה תורה
למשה כו' מחייב ר"ח כו' ועתה כתבו לכם השירה
הזאת השירה לחודל. וקשה דהרי קיי"ל בגיטין סי' ע"א
ואין כותבין מגילה אפי' להתלמד וכי"פ הרמב"ם
(פי' מס"ת ה"א והי"ד) ודוחק לומר דסברא הך

סוגיא דכותבין פרשיות דהרמב"ם שם כתב מ"ע כו'
לכתוב ס"ת לעזמו שאלמר ועתה כתבו לכם את
השירה, כלומר כתבו לכם תורה שיש בה שירה זו
לפי שאין כותבין את התורה פרשיות פרשיות. וגיטין
שם אמרינן נעל מיינה אצ"י מרנה מהו לכתוב מגילה
לתיטק להתלמד זה כו' א"ל אין כותבין כו' איתנייה
כו' כתבתי אין כותבין מגילה לתיטק להתלמד כו'
ר' יהודה אומר נבראית עד דור המנוח כו'. מפשטות
הדברים נראה דר"י סובר כותבין פרשיות והוא כו'
יוחק דמגילה מגילה ניתנה וסברא דלידנא חידנא
לית לי'. וכך נראה לכאורה לפי"מ שפסק הרי"ף
דכותבין מגילה לתיטק דלא כמסקנת רנה נסוגין
ומציאו דנר"י נרא"ש לפי דרך ראשון נראה דפסק
כו' יוחנן ולכיון דלידנא לא חייש. אצל להרמב"ם
נראה דכ"ע ס"ל אין כותבין פרשיות פרשיות ורק
לתיטק להתלמד זה סבר ר' יהודה דשרי והוא משום
דא"ל או לטעמא אחרינא, עיי' נרא"ש שם ונהגות
לר"ף, וגם זה רק פרשיות ידועות, דל"כ יחלוק ר'
יהודה או ר' יוחנן בעיקר דין דמאות כתיבת ס"ת
ויסברו דפני נכתיבת השירה לחודה שהרי לנידוה
דכותבין פרשיות נפל הטעם של הרמב"ם חה לא
ניתן ליאמר. ולכן צ"ל דס"ל לסוגיא דנדרים דמאות
ועתה כתבו לכם היא מעיקרה רק על השירה הזאת
אלא דמשום דאין כותבין פרשיות פרשיות נריך לכתוב
כל התורה כולה, ואין זה שייך אלא על הכתיבה אצל
ללמוד אח"כ מינה הרי אפשר רק שירה זו וא"כ
לענין לימוד שפיר קאמר דאפשר דהחיו הוא רק על
השירה לחודל. ואפי' לפי"מ שמורה פשטות לשון
הרמב"ם דחיוו הכתיבה הוא גם מעיקרו על כל
התורה וכך העלה השאג"א סי' ל"ד דאין כותבין
פרשיות ע"כ הא דאמר רחמנא כתבו לכם השירה
הזאת משמעות הדברים כתבו לכם התורה שיש בה
שירה זו ועל כל התורה קפיד רחמנא ואם חסר או
גלה אפי' אות א' לא יאל ואצ"ל אס עבר וכתב השירה
לחודל, והוכיח לה מהא דסנהדרין כ"א ע"ב גני
מלך וכותב לו ס"ת לשמו כו' תנא ונלמד שלא יתנאה
בשל אבותיו, אמר רבא ז"ל ע"פ שהניחו לו אבותיו לאדם
ס"ת מזה לכתוב משלו שאלמר ועתה כתבו לכם
את השירה, איתנייה אצ"י וכותב לו ס"ת לשמו שלא
יתנאה בשל אחרים מלך אין הדיוט לא לא זריכא לשתי
תורות וכדתינא וכתב לו את משנה כו' כותב
לשמו שתי תורות כו', ואס"ד דאין מזה לכתוב כל
התורה כולה אלא השירה לחודל אלא דמשום דאין
כותבין פרשיות ממילא מלות כתיבת השירה גורמת
לכתוב כל התורה מאי פריך אצ"י והא איכא ג"מ בין
מלך להדיוט דנהדיוט אס הניח לו אצ"י ס"ת שכתבה
עד השירה והנן גומר לכתבה קיים מזה שהרי נכתבה
השירה ולא נכתבה פרשיות ואלו מלך אפי' לא כתב
בה אצ"י אלא אות אחת והוא גמר כולה לא יאל, אלא
ודאי ש"מ דאפילו הדיוט נכ"מ לא יאל דה"ק קרא

ההר"א דרבי"ח שלח ניתנה תורה אלא למשה ולרעו ולכל ישראל רק השירה האחת שפיר הי' מותר להם לכתוב רק פרשת שירה דשייכל' להו ולכן שפיר קאמר דילמא השירה לחודא משליכ' למסאנא.

(ב) נאשיע ירד סי' רפ"ג ס"ח מותר לדנק תורה נביאים וכתובים נכרך אחד כו ואין קדושתם כקדושת ס"ח אלא כחומש נעלמא, וכי' הש"ך נטעמא דכל יתר כחסר דמי, והוא מרמז'ם ספ"ז מס"ח מותר לדנק כו כרך זו כו אין קדושתו כקדושת ס"ח כו דין היתר כדן החסר. ויש לי להסתפק לפי'ם שהונא נרמ"א אור"ח סי' קמ"ג ס"ד משם הר"ן שאם חומש אחד שלם בלא טעות יש להקל לקרות בלוחו חומש אע"פ שיש טעויות בלחודים, וכ"ה נח"י הרשב"א לגיטין כ"ט מונא נחמ"א דהא הטעם דאין קורין בחומשין הוא רק מפני כבוד הנזיר והכא מותר כיון שכולם יחד אלא שיש טעות בלחד. וזה יש להסתפק לדעת הרמב"ם שדן היתר כדן החסר אם יש לחשוב את החומש הפסול שיש בו טעויות לגבי החומש הכשר כיחיד, וכיון שהוא פסול אין בו קדושת ס"ח והוי כיתר לגבי הכשר כדן נביאים וכתובים לגבי ס"ח שעתו נכרך אחד, או דלא קצ"י כיתר כיון דמונף ס"ח הוא אע"פ שפסול נשצ"ל הטעויות שבו. ואם נתפוס כדרך הראשון ל"ל דהרשב"א והר"ן לית להו מלי דומיא הוא למה שהיו קורין אי' לאו כבוד הנזיר שאני התם דהחומש נפ"ע וכשר משליכ' כשהוא מחובר עם חומש פסול הרי פסול גם הוא משום דין היתר כדן החסר. ועפ"י'ם הי' מקום להתעורר קצת על הרמ"א שהצ"א כאלו בלחודים דעת הרשב"א והר"ן ולא העיר שם ב"ר' ד"ש חולקין על דיןא דיתר כחסר. אומנם הפשוט יותר כדרך השגי' דחומש פסול אינו כיתר. ונראה רק להערה יפה נענין זה לפלפולא.

דמ"ה התוס' כ"ג דף י"ג ע"ב ד"ה מדניק אדם תורה נביאים וכתובים כאחד כתבו אע"פ שאי אפשר שלא יתן נביאים וכתובים ע"ג תורה ובמגילה נפ"ג (דף כ"ו ע"ב) תשמע דאסור להניח ה"מ נשתי כריכות אצל כשהן מדובקין יחד אינו גנאי עכ"ל. וק"ל מסוגיא דמגילה כ"ז ע"א איבעיא להו מהו למכור ס"ח יאן ליהק בו חדש כ"ה ת"ש מניחין ס"ח ע"ג תורה ותורה ע"ג חופשין כו' אצל לא נ"כ ע"ג חומשין ולא חומשין ע"ג תורה הנחה קאמרת שאני הנחה דלא אפשר דאי לא הימא הכי מוכרך היכי כרכינן והא קא יתיב דפא אחרתהי אלא כיון דלא אפשר שרי ה"ג כיון דלא אפשר שרי, ולפמ"ש התוס' דנכרך אחד אין גנאי מלי סיעיתא היא מהא דיתב דפא אחרתהי למישרי הנחת תורה ע"ג תורה הא נדפא אחרתהי כולהו נכרך אחד מינה ואין גנאי ושרי אפי' ט"כ ע"ג תורה משליכ' תורה ע"ג תורה נכרכים מיוחדים אפשר דתורה ע"ג תורה נמי אין מניחין כשם שאין מניחין ט"כ עליהן. וק"ה

כתבו לכם תורה שיש בה שירה זו ולא יאל' משום שהיא מקבלת דכתב בה אצ"ו. אפי"ה זהו רק לחיוב הכתיבה אצל לחיוב הלימוד מוקדמא דחמא כתבו לכם השירה ולמדה את בני ישראל שפיר איכא למימר דמנא למוד היא רק על השירה לחודא.

ואור"ח דברי השאג"א לא מתוררים לי עדין. דעלה דהלוקח ס"ח מן השוק כחוטף מן השוק נחמא לי אחר רב שעת אס הגיה אפי' אות אחת מעלה עליו כאלו כתבו, וכ"פ הרמב"ם שם היא וכל המניה ס"ח ואפי' אות אי הרי הוא כאלו כתבו כלל, ומפשטות הדברים והמשכן משמע דיואל ידי מנא כהלכתה, ואיכ' כשהניח לו אצ"ו חלק מס"ח והוא נמרו אחאי לא יאל'. ודווקא למור דהו רק בלוקח ס"ח שהניחא מתוך ע"ז ולא הניחו לו אצותיו דמ"ש והרי העיקר הוא מה שהגיה והכשירה, והרמב"ם לא קאי כלל אלוהא. ותנא דין הלוקח ס"ח כחוטף מנא דמשמע דקיים אלא שאינו מן המונח, ע"י טו"ש"ע ירד סי' ע"ר ובאחרונים, חוכך אני למור דלא מיירי נמי שכתב ס"ח לעצמו ואח"כ מכרו דהו ספר דמנא של חצירו והאיך יאל' זה הלוקח שנית, אלא מיירי שכתב כבר המוכר ס"ח אחד לעצמו ויאל' ית' ואח"כ כתב שנית או כתב לבתחלה למוכרו דנכסיה הרי הוסיף הלוקח ס"ח אלא דלא טרם נכתבה ומכיון שהגיה אות אי' יש כאלו גם נכתבה, ועיי' נתום' מנחות שם ד"ה אס הגיה ועפ"י'ם יש כבר מקום לתקן נהימו לו אצותיו נין כתבו אצותיו ספר אי' או יתור לענין הגיה בו הן. והרמב"ם שכתב הדברים נדאי קשה למור כן לד"ד. ובכוונת דברי התוס' נראה דרובם למור דאם הגיה ספר של חצירו אינו יואל' זה שהרי למנא של חצירו הוא עומד ורק בלוקח שצמוד למנא דיד' [ומכ"כ לפי"ה דמיירי נספר שני של חצירו] יואל' ידי כתיבה ע"י הנהגתו. ומה שקשה ביותר הוא, שהרמב"ם פ"ג מחלוקים היא כתב, נעת שיצט' על כסא מלכותו כותב לו ס"ח לעצמו יתר על הספר שהניחו לו אצותיו כו, אס לא הניחו לו אצותיו או שגאבד כותב שני ס"ח, והוא סותר למ"ש בהלכות ס"ח שאף ההדיוט אע"פ שהניחו לו אצותיו מנא לכתוב משלו, וכבר עמד ע"י הכ"מ וכו' ד"ש לחוק ולומר דחלק שאני שכבר כתב אחד לעצמו לשמו ולכן נשני שחייב כהדיוט יואל' נשל אצותיו. דנפשטו הי' נראה דסבר הרמב"ם דהא דרנה דאעפ"י שהניחו לו אצותיו מנא לכתוב משלו הוא רק לתן המונח אצל מעיקר המנא אינו חייב לכתוב עוד כשיש לו תשל אצותיו, ולכן בהלכות ס"ח שס' מקור הדברים כתב נמי להא דרנה והכא דמיירי רק נס"ח השני של חלק ואצות ההדיוט הוא רק נאבד לא האכיר להא דרנה וספק אהא, אצל דבר חדש הוא שלא הקטוהו הפוסקים. ולענין הקוש"א נדברים י"ל נפשטו דהא דאין כותבין פרשיות הוא רק לפי האמת שניתנה תורה לכל ישראל אצל לפי

ג) נראה חגיגה פ"ג סי' כ' א"ר יצחק שחם כותבין
גלגל שרטוט של א"ר כותבין כ"ר הלכך א"ר
אומר הא דאמרין של א"ר כותבין היינו נשיטה ראשונה
מכלאן ואילך השיטה העליונה ה"ר כמו שרטוט כי
היכל דאמרין הכל דלם שרטוט העליונה ש"ר א"ר
נריך שרטוט ולא מסתבר לחלק דש"ר הכל דכיון
שהראשונה משרטטת נכתבה ניושר הלכך ה"ר כמו
שרטוט לאותה שחמתייה לפי שסתם נ"ר אדם יודעים
לאמן ידיהם לכתוב כל השיטה ניושר גלגל שרטוט
עכ"ל. וק"ל מינמות ק"ו ע"ג נ"ר גיטל דחליצותא מר
זוטרא משרטט וכתבי לכולא פרהה ופסק ג"ר הרא"ש
שם סי' י"ט בסדר חליצה, ומשרטטין קלף וכותבין
לה כ"ר, והתם ה"ר איכא כמה שיטות לפני הכתובים
ולמה ל"ר שרטוט ה"ר שיטות העליונות משמשות שרטוט
לשלאחריהן. ודוחק לומר דחיישין דלמלא מיתרמין
הכתובים צמוד אחר נראש. אח"י ראיתי שכ"ר עמד
ע"ז נ"ר. נרכת הזנ"ח למנחות ל"ב ע"ג. ונעיקר דנ"ר
הרא"ש דשיטה עליונה משמשת שרטוט לשלאחריה
שיוכל ליישר הכתב אחריה שהם הם גם דנ"ר ר"ת
נחפילין ק"ק דא"כ א"ר שיטה עליונה לא חגיגי שרטוט
שיכול ליישר הכתב ע"פ מדת המגילה שמתוך הקלף
ניושר וק"ל. ואיכא למימר דה"ר א"ר ש"ר ש"ר הקלף
כדנעי והוא כותב שורה עליונה סמוך לראש המגילה
ה"ר משמשת שרטוט ולא אינטרדיק לשירטוטי אלא
כשמרחיק הכתב משפת המגילה או שאין הקלף מתקון
נראש כהגון. ואם כותב שורה שניה רחוק יותר מדאי
מן הראשונה ה"ר א"ר הראשונה כשרטוט לגני אגיה.
ועפ"ז י"ר כ"ר מקום ליישן הקושיא מינמות.

סימן כו

דבר אחד במחז ואהר"ן

ע"ד אשר חשש כח"ר נמכונה למערכת המלות
שהובנה זו מקורו נקבלתו של הגלילים
(וואלען) שדרך צ"ס נלושה ועזרת העיסה וצויתר
הגלילים המתקנים את המלות ש"ר צ"ס ש"ר או
מחטים הרבה שנהם וצנייהם מתדנקים פתיחי עיסה
תמיד ומחלטים ונשארם ש"ס וכשהם שוהים הם
נאים ל"ר חיתון ומהם נודלי מתפררים אח"כ אח"ס
משהיים ומתעדרים נתוך המלות ואינם מתעטלים
שאינם כ"ר דקים כקמח כי היכי דיהא נידון כלל גלגל
ליצטל קודם הפסת. ויאל כח"ר וחשך כמה זמן
המכונה עסוקה נעיסה של א"ר כל היום אינו מחמין
וכמה זמן היא שזנת צניתיס לרגעים של א"ר
לנזל ל"ר חיתון ע"י נירוף שההיות (א"ר תכ"ס סק"ר)
ונשיעור מיל לחיתון י"ר מחלוקת א"ר הוא י"ר או כ"ר

הלשון נהג סוגיא דמסיים ה"ר כיון דלא אפשר ש"ר
ונשני כרכים מאי לא אפשר הוא ועיקר הענין הוא
דכיון דנכרך אחד כהלכתו אי אפשר ואשתרי ממילא
אישתרי נמי נשני כרכים וכן מפורש ברנ"ט חננאל.

אחיז הראו לי שנקושייתנו על דנ"ר התוס' כ"ר
עמד הרא"ש נ"ב ותידין דכוונת התוס' היא
דכיון דמזונקין יחד ה"ל כקדושה אחת וכן לשון
הרמב"ם כ"ר זה ש"ר נ"ר א"ר א"ר א"ר א"ר א"ר
ס"ת אלא כחומש כ"ר אלא אי אומרין דא"ר נקדושה
אחת מתש אסור לא מחגי מירי מה שדמזונקים יחד.
ואולם א"ר כי דנ"ר חכמה דינר א"ר זה נכון לקושטא
דמילתא. חדל דל"ר לשון התוס' סוגל כן דלא ה"ל
למימר כשהן מזונקין יחד אינו נגלי אלא שהן
כקדושה אחת. ועוד דנרמזים נאמר שקדושת הכ"ר
הזה היא כקדושת חומש מן החומשים וכ"ה נשרע
כ"ל וננרייתא דמגילה ש"ס תני להדיא דל"ר מתידין
נ"ר ע"ג חומשין וש"ר קשה ה"ר מותר למיכרך
נ"ר ע"ג חומשין. אהמם הרא"ש הזכיר נסוגר דה"ל
כקדושה אחת כההיא דשנת ת"ח ע"ג דכל המחזור
ה"ה כחמה, אלא זה לא יתן ליאמר כלל. דע"י הכריכה
לא עליוי מעלי לג"ר אלא להיפוך ס"ת ירדה ע"י
לקדושת חומשין. א"ר י"ר לי לחקן את הדברים ולהוסיף,
דנאמת קשה על הרמזים והשריע אח"י נשאר הכ"ר
נקדושת חומשין, דמעלת החומשין היא דמדינא קורין
נחומשין כמו נס"ת אלא דמז"ס כנזר א"ר קורין
נהן ומז"ס ה"ר טעמא נ"ר קדושתיהוה מס"ת כמנזל
ש"ס נהלכה י"ר ונכ"ר, אלא מכיון דסנר הרמזים
והשריע ד"ר היתר ד"ר המסר ולכן א"ר נ"ר קדושת ס"ת
דפסול הוא מטעם יתר, א"כ מה"ר טעמא נופא ג"ס
קדושת חומשין לא תהא נ"ר דהא ג"ס לגני חומשין
ה"ר ה"ו הנ"ר כיתר. ומעתה י"ל דהתוס' י"ל
נ"ר נאמת ס"ל הכי דכל שהן נכרך אחד א"ר
נ"ר א"ר קדושת חומשין מה"ר וה"ו רק כנ"ר
וממילא א"ר א"ר נכריכת נ"ר על גניהן. ומ"מ
זהו רק לפלפול ולקושטא דמילתא אינו נ"ר לי כח"ר
דל"ר לשון התוס' סוגל זאת.

ולענין קושייתנו על הרמזים י"ל דחומש א"ר
שהוא פסול נשאר נקדושת חומשין, דה"ר
כתב הר"ר"ש מונא נ"ר י"ר סי' רפ"ב סק"ר נס"ת
שחפר אות אחת או שיתר אות אחת כיון שהוא פסול
א"ר נ"ר קדושת ס"ת והוא כחומשין דימכרוהו ז' טו"ר
העיר אלמלא דחומשין א"ר יורדין אוקדושתן נשני
פסול. אינרא ד"ר נאמת דא"ר קדושת חומשין א"ר נהן
אלא דלענין מכירה נ"ר דהא עסקינן ב"ר הר"ר"ש די
דנאמר דא"ר נ"ר רק קדושת חומשין אלא נאמת ג"ס
קדושה זו לית נהן, אלא פשוטן של דברים לא משמע כן.
ואם נתפוס כן ש"ר נסתר התידין לתוס' דנ"ר דהא
ג"ס חומשין א"ר מתידין נציאים וכתובים. וי"ר
להלריך נכ"ר ופסקט.

ואשר שאל למי שסותר את ציתו ונזהרו מחדש ולינו יכול להעמיד את התנור על מקומו הישן וחושש למה שנמלא צנולות ר"י חסיד ז"ל סעיף כ"ח שלא יתכן אדם תנור כו' להשתמש בצלותו מקום אלא יניח אותו לתקן שנית כו', לא ידענא מה אידון זה. שידוע מ"ש האחרונים ז"ל שכתבה רק לזרעו שהרי נמלאים זה דברים שהם נגד המפורש נש"ס (עיי' נ"ב מהדו"ת חלה"ע סי' ע"ט ועוד והחת"ס יו"ד סי' קל"ח כתב בני דללו ר"י חסיד חתים עלה וכדמוכח מו"ש נעלמו נס"ח סי' תס"א). ונכנסו זה גם דברים שפורש נש"ס שהם מדרכי האמורי כמו תרגולת שקראה כתרנגול ישחטנה חיד (צנולות סעיף כ"ט) שמונח נשנת (ס"ז ע"ג) שהוא מדרכי האמורי וכ"פ נש"ע (יו"ד סי' קע"ט ס"ג) ויש שייצנו גירסת הר"י"ח היתה אין זה מדרכי האמורי, שכן היתה גם גירסת הרמ"ך מונח נש"י ס. ופעם נזהר לידי אלה תרגולת שמונה ע"ג סיר נרזל (טשונן) ונהפך הסיר עליה. חשנתי שהשאלה היא מסתמא לחשש נפולה כהוכחה נאנן (יו"ד סי' נ"ח) ושאלתי אם ה' פי הסיר קטן נאופן שנהפך הסיר על התרגולת ה' נהכרת שיהיה על גנה או שה' הפה רחב נאופן שהיתה התרגולת נכנסת בו נרוחה מצלי שיענו זה דופי הסיר, והשיב השואל שה' הפה רחב מאד והתרגולת נכנסה בו נרוחה מצלי להכותה כלל וכלל. אז נודעתי שכן נוהגים הא"י הכפריים לשחוט את הנשיה שפה כלי ומ"מ נמלא כן צנולות ר"י"ח סעיף ג', ונמנעתי מלפסוק כהנאותה משום איסור דרכי האמורי. ונאותה שעה אחרתי על מאי דליתא ניו"ד סי' קע"ט האומר שחוט תרגולת זו שקראה כתרנגול אסור וכתב ע"ז הרמ"א י"א אם אינו אומר הטעם למה מזהר לשחוט התרגולת אלא אומר סתם שחוט תרגולת זו מותר, ואחרתי דמלגד שגברא ז"ל כתב על היתר זה שדבריו קשין כחומץ לשינים לנגוז דעת המקום זה שידך רק ננע"ה שאומר סתם שחוט תרגולת זו אצל כשנאים אצל רב לשאול תרגולת זו קראה כתרנגול מאי דינה אם משיב הרב אפי' סתם שחטוה הרי זה כאומר ואסור, שהרי אין עסקו של הרב צעניני צית של השואל ונאחרו שחטו סתם מוכח שהוא מפני שקראה כתרנגול. והסמכתי זה למ"ש בתוספות הרא"ש ריש הוריות וז"ל אין צ"ד חייבין עד שיאמרו להם מותרין אדם, פי' שאלו צ"ד מה אנו לאכול חלג שע"ג הקיצה ואמרו להם מותרים אדם כו' דנשאלת השואל תלויה ההוראה כו' דכיון שאלוהו אדם מותרין לאכול דאם אמרו להם מותרין אדם היינו מותרין אדם לעשות עכ"ל.

ולדבריו דכת"ר נתנור המותן יש לנרף מ"ש הר"ן נדרים (מ"ה. ד"ה קונס לצית זה) נשם הירושלמי דאם אומר קונס צית זה ונפל א"ע"פ שחר ונאלו מותר בו דכיון דנפל אדל, וכה"ג י"ל צנידון

רנעים (עיי' ח"י שם סק"י), ותפס כת"ר נשתי התומרות שאל שהיות מצטרפות ושעור המיל הוא י"ח רנעים, ויאל לו שרדך להפסיק ענודת המכונה נשעה שרירוף שההיות (היינו הזמן שהמכונה אינה עונדת) מניע קרוב לייח רנעים נכדי לנקר אל היטב את פתיחי העיסה, ומה יאל הפסד לצעלי המכונה, ולכן יש מהלומדים שמהנדין וסונרים דדי נזה לתפוס שיעור המיל נכ"ד רנעים ונדל נרנע הזמן שצ"ן ניקור לניקור, ומנערים הם את כת"ר וניקש ממני לחוות את דעתי נזה.

אמינא לכת"ר שלא זו נלגד שלא התמיר יותר על המדה אלא להיפך דומי שהקיל יותר, לפי שחשבונו נהפסקת העיסוק של גלילי המכונה נאותם הפתיחים אינו עולה לנכון. כת"ר חשן זמן העיסוק נעיסה כל הזמן שהמכונה עונדת וזמן הניטול מעיסוק רק הזמן שהמכונה שונתה (עומדת), אצל נאמת אינו כן. דהנה העוסק נעיסה גדולה ומתגלגלה רק נקלה האחד מ"מ עיי' גם הקלה השני אינו מחמין משום שהוא עיסה אחת מחוברת יחד, אצל אס מונחות הרבה עיסות נפרדות זמ"ז ועוסק רק נאמת אין העסה נאמת שידך להנשאות וכן מחמיות. ונכ"ד פתיחי העיסה שצ"ן השייכים של המכונה הם נפרדים זמ"ז וכשצ"י הגלילים מתגלגלים הם נוגעים זה נזה ונעיסה רק נחלק קטן מהיקפם ואלו הם עסוקים נאותם הפתיחים שנמלאים נחלק ההוא אצל שאר הפתיחים שנמלאים צ"ן ש"י שאר חלקי הגלילים (לכה"פ עשרת מונים) נשארם מונחים נלא עסק, ומכיון שאינם מתנזרים לאותם הפתיחים שנמלאים נאותה שעה למטה מעוסקים עיי' הגלילים הרי שאר פתיחים אלו ראויים להתחמץ אותה שעה, וא"כ נתרנה זמן ניטול עסק המכונה לענין זה (כלומר לענין עסק נהפתיחים נכדי שלא יחמיו) לכה"פ עשרת מונים. ולפי שקשה ומפסיד להפסיק כ"כ תדיר ענודת המכונה נכדי לנקר גוהגים אצלנו שגם נשעת הענודה מתקרים היטב תדיר תדיר את הגלילים עיי' מנקית מחוטי נרזל וכדומה העשוי לה. ונאמת זוהי אחת מהמגרעות שנמכונות אלה (שנדרך כלל יש נהן מעלות הרבה שהכל נעשה נזרירות ומהירות נבה) ונרדך ליזהר מאד מאד נזה. כמו"כ יש שהמכונה מתקלקלת לשעה והעיסות מונחות נלא עסק, וכן יש שמתקלקלת איזה מזה ומשליכים אותה שזן לתוך העיסה הכלושה וכך יאדע גם שנית ושלישית נאופן שאפשר לתחיכת עיסה שתשהה הרבה זמן נלא עסק (עיי' לירוף שההיות) ומכש"כ אלה הרוצים לעשות את המלות ענולות וקולאים הקרנות מהמורנעות ומחרים ונותנים אותן לתוך העיסה שנדרך זה קרוב לנזל לידי חמץ נמור נודאות. כללו של דבר המכונות הללו כמה וכמה מעלות טונות להן לזרזים וטהרים ולהיפך מנרעות נרות להן לאינם טהרים.

ידי דכיון דנית אחר הוא לגמרי יל דאין קפידא והצו דלא להוסיף עלה.

סימן כח

הערות בענין גירות

מה שכתנתי להגאון הגדול מוה"ר ח"ע גראדענסקי מוויילנא ז"ל בקנלי את ספרו היקר "אחיעזר" ח"ג.

אח"כ הד"ר כ"י נספרו היקר "אחיעזר" ח"ג שכדני בו הביא הד"ר פנים להיתרל גירות בזמננו שרונם ככולם הם לשם אישות דאין מקנלן אותן לכתחילה ואם קנלוהו הדיוטות מושיגין לו עד שתתנאר נדקתו לדעת הרמז"ם ושו"ע (פי"ג מח"ב ה' י"ז יו"ד רס"ח ס"ג) וזמננו נרונן דרונן אנו יודעין למפרע שלעולם לא תתנאר נדקתם, ואפילו אם מתפוס נדדיענד כולם גרים הם נהחלט מושגי שאין זה שיך בזמננו לטעמים אלו.

א דיסוד הדבר נדדיענד כולם גרים הם אעפ"י שאינם מתכוונים לגירות אמתית ונלגם לשם אשה וכו' הוא משום דכיון שנתגירו וקבלו עליהם, חזקה הוא דאנן לאסייהו גמרי וקבלו כחש"כ הריטנ"א נחי לינמות (כ"ד) וננימוק"י שם. (הד"ר ל"ן שהוא משם הרמז"ן אצל נריטנ"א לא נזכר מזה וננימוק"י נזכר משמו רק עיקר הדין דל"ש י"א לה ננים ממנו או אין לה ננים לא יוצא ולא הטעם האמור) והנה נחליהו חזין דחיי"י זניי שהוא המקור ליסוד זה דאנן אונס"י גמר ומקני הסגר הדבר נרור דכיון דאינו יכול להסיר מעליו את האונס אלא נהקנאל הדבר הנדרש ממנו אם ע"י שיחתום על שטר או קנין אחר נפגי עדים אם שימסור ליד המאנס ויודע שאחר מעשה הקנין או המסירה לידו לא יוכל עוד להוציא חירו אם מנד שהוא אלס אם מנד שלא יזכה נדון שהרי הלה מוציא שטרו או מוכיח נעדים שמכר לו או מנד חזקה שכל מה שנדי אדם שלו הוא (נמטלטלין) לכן גמר ומקני, ומשריה נמסר מודעה שעושה מסמת אונס ולא גמיר ומקנה נלגו אלא יתענו אח"כ נדון אין זניי"י זנית, אלא שזריכין העדים להכיר בלאונסו שהמוכר עצמו אינו נאמן ע"י כיון שהוא לחוצת הקונה כמו שכותצין שטר למוכר ולא ללוקח, (ולכן נמתנה ומחילה לא נעיקן שיכירו בלאונסו כיון דרק נידו הדבר ולא לחוצ על של אחרים) אצל אם יודע האונס שכעבור האונס יכול הוא להוציא מיד

המאנס נודאי לא גמיר ומקנה מחחילה, וא"כ מח"י שיך למור נצי גירות אנן אונס"י גמר וקנל הרי נידו הוא שלא לקנל נלגו ושלא להחזיק אח"כ נדיי היהדות ומי יכריחו ע"י ומח"י סברא היא למור חזקה דגמר וקנל וז"ל דקיימי נגרים שנימי שלמה וכו' שהיתה יד ישראל תקיפה לעטש העונרים על דת ואפי' סמך שאין יד ישראל תקיפה מ"מ כיון שנפשו שפחה נאשה זו ועליו לדור עמה (ונספניה יהודית) וידוע לו שאם לא יתנהג ניהדות ולא ידקדק נדיי"י לא תאנה האשה לדור עמו (והנספניה היהודית לא תקלטתה) ולא יוכל להשיג את מחויו אלא ע"י קבלת עול היהדות והתנהגות נכשורות אנן אונס זה גמר ומקנל. ח"ה ה"י שיך רק נזמניהם ניימים מקדם דלאשורי דרי משא"כ עכשיו שגם אשה זו וגם חלק גדול מהנספניה אינם טהנים ניהדות וגם אחר הגירות לא יהא אונס כלל משום נד לקיים מצות התורה לא שיך למור אנן אונס"י גמר ומקנל כיון דנלגו הכי נמי ישיג מחויו.

ב וע"ד מה שיש שכתנו דאין לנו ענין עם מה שחושב נלגו דנרים שנלג לא היו נרים זה ה"י שיך רק ניימים מקדם אצל עכשיו איך נשלה את נפשינו כשאלו יודעים נרונ המקרים בלומדאל דמוכח שלא יקיימו אח"כ את המצוות ואין נלם כלל לזה ונדליכא בלומדאל דמוכח אף נרים שנלג הוו נרים, כמו שהזכיר גם הד"ר נשם נית ינחק.

ג דתינין ננכורות (ל:) עו"כ שנא לקנל ד"ת חוץ מדבר אחד אין מקנלן אותו רינ"י אומר אפי' דקדוק ה' מדברי סופרים וכ"פ הרמז"ם (פי"ג מח"ב ה' ח') וכיון שרונ המקרים הם נטענים זה על זה או נא עלי' דאסורים לישא אחר הגירות מדרבנן (נימות כ"ד:) אין שום נדנד ספק נדבר שאפי' אם יקנלו עליהם כל המצוות נכ"י ליסור דרבנן זה נודאי לא יקנלו שכל ענאם לא נלו להחגייר אלא כדי לישא זא"ז והיא לא רק בלומדאל דמוכח אלא ודאות גמורה דכולנו סהדי לה.

אח"כ ראיתי שגם הד"ר עמד ע"י אלא שינא לדון נכחא דהיתרל דדון זה דאם אינו מקנל אפי' דקדוק ה' מר"ם אין מקנלן אותו הוא רק נמתנה שלא לקנל, ושיהיה מותר לו נדר זה דאין שיוור ותנאי נגירות אצל כחמקנל עליו כל המצוות אלא שנדעמו לעבור לתיאנן אין זה חסרון נקנלה ואינו מוכך נזה. כיון שנשעת הקנלה הוא מושב לעבור אפי' לתיאנן אין זו קנלה והם תרתי דסתרי, אלא שיש למור דרק לכתחילה אין מקנלן אותו נשניל זה אצל נדיענד אינו מעכב לכן אינו ננך למעשה נענין זה, אצל יודע אינו שלפעמים הנחיות גדולה מלד מטעמים שונים וכחא דהיתרל עדיף, אלא שאפשר שזכרון של מקרים פרטים אולי ינא נהפסד הכלל כחמרים ז"ל קשים כו'.

מעשה על פיו ויולדו בנים ונצטאם למקום אחר שדעת הרבנים שם להחמיר ידוונם כמחזירים ואין תקנה להם. ע"כ הצעתי שיפטר הדבר אחרי מותם והסכסס בין גדולי הדור. ע"ז קבלתי מכתב ארוך מהגאון מוהרר"י ראזין ז"ל אנד"ק דווינסק. לזערי נאצר ממני המכתב הזה אלא שחלתי לו תמורה קצת במכתב קצר שערך הגאון ז"ל ג"כ בענין זה לאחד הת"ת זה התנאי לי העתקה ממנו (במקומות אחדים הי' מסופק בקריאת הכתב או שנטשטשו מילים והציג שם סימן שאלה) שני המכתבים שונים נכמחם אצל ערוכים הם נשיטה אחת ומתכוונים למסקנא אחת שגלג נט א"א להחירה כלל. ובידעי שכת"ר יתענין מאוד בזה הכני מוסר להעתיק את המכתב בשבילו זהו:

מצגים ליל א' דחטוכה תרנ"ה. מ"כ קבלתי והנה נאמת הוי מחלוקת נירושלמי גיטין פ"ז א"ס ע"י מעשים שעשה יהי' אומדנא שמתחילה עשה דבר נעדים או לא וחד ס"ל נירושלמי שם א"ס לא נתייחדה כדי נעילה ואף א"ס בימא דרק סוף נצאה קונה מ"מ אמרינן שקדשה בכסף תחילה ועיין במה דס"ל להרמנ"ם ז"ל בהלכות אסורי נצאה פ"ג נ"י נצורת דכל שעשה דרכי ישראל הוה זה כמו גדר עדים על נצרות רק לא כשרי ישראל וכן ס"ל נה"ל מכירה נ"י דלא לנא דפירא נצ"ד דף ל"ה ע"כ דזה הוי קנין לא נצור ע"כ דזה ועי"י מש"כ התוס' יצמות דף מ"ה ע"כ נ"י דנ' (דנר 4) הידוע עפ"י סנרא הוה כמו עדים ע"כ ומש"כ הרמנ"ם והראנ"ר בהלכות נחלות פ"ד ה"ו ע"כ נמ"ש ה"ה מן המכילתא דר"מ אומר אך זה נאמת תליא בפלוגתא דר"נ ור"י בקדושין דף ס"ב ע"כ דנר שנידו דהוה זה סנרא א"ס זה כמו עדים או כמו חזקה נעלמא ולר"נ דהוי רק חזקה נ"י שיחרור דנעי עדים לא מהני זה ונאמת מאד י"ש להאריך נהא דסוטה דף ד' הוי מחלוקת תנאי כמה שיעור סתירה ע"כ לגבי זנות למה לא מנאר זה הנדר נ"י נצאה דקדושין שיעור נצאה ולכאורה זה יהי' רא"י לשיטת נה"מ דנ"י קדושי נצאה לא מהני רק כמכחול כ"י שראו עדים ולא יחוד כשיטת הרמנ"ם נה"ל אישות ועיין נהך דינמות דף ק"ה ע"כ ונרמנ"ם שם נ"י הך דה אומר לא נעלתי ועיין שם נחום' נ"י שניהם מודים איך הדין נ"י קדושין כה"ג א"ס נתייחור לנצאה ואח"כ שניהם מודים שלא נעלה א"ס זה דין כמו סהדי או לא אך כ"מ דנ"י קדושין דשם הוי גדר קנין כיון שתייחור זה הוה כמו קנין ודין וכו' שפסק הרמנ"ם ז"ל נה"ל אס"כ פ"ט וכן פסק בהלכ' אונס נ"י קנס ונה"ל אישות פ"א דהוה כנעולה ונפסלה לכהונה ולתרומה אף דלמלקות לא וה"כ ס"ל להתוס' בכתובות דף מ"ט ע"כ ודף ל"ה ע"כ נ"י קנס והר"ש בינמות פ"ו על משה דדף כ"ו ע"כ לא ס"ל כן נ"י פסול אצל נ"י יצמה שם לא מהני קנין דין רק מציאות דנררים דרק הקמת השם

אנב ארסום בזה הערה קטנה אחת, צענין נצרות. להרמנ"ם לינמות (מ"ז: ד"ה נתרפא) כתב דנהא דמענרת שנתניירה ננה אין לריך נצילה לריך נצרות אח"כ, וק"ל מתשגה דנכורות (מ"ו ע"א) נתניירה מענרת ננה נכור לכהן ואח"כ הרי נלידתו עדין נכרי הוה ומי איכא פדיון לנכרי ודווקא לומר דמתנייתין אח"כ כמ"ד עונר ירך אמו ואי"צ נצרות עוד. ומנאלי נקדן אורה שם שעמד ע"ז, וכן הקשו עליו גם מינמות (נ"ז:) היתה הורתן שלא נקדושה ולידתן נקדושה כ"י חיינין משום אשת אה והרי כקטן שגולד דמי ואינו אחיו להרמנ"ם. וכרנע מהרהר אני דלולא דמסתפינא אולי הי' אפ"ל להרמנ"ם מילתא חדא דחלק הולד דרנ"י תחילה נמעני נכרית הוי נכרי והחלק דרנ"י נמעני יהודית אחרי נצרותה הוי יהודי ויהדות ונכריות מעורבין בו דונמת ח"י ענד וח"י בן חורין ולכן חלק הנכריות שבו לריך נצרות ומשום חלק היהדות חייב משום אשת אה ונפדיון ומזה כ"מ לענין מילתו ולהסוגרים דא"צ נצרות נימול לח כישארל ולהרמנ"ם לא' כנר ולדנריו ולהרמנ"ם נמי י"ש בו חלק יהדות אף לדידי' נימול לח, וי"ע.

סימן כמ

ע"ד נשואי אורחים

לכבוד ידידי הרב הגאון כ"י כש"ת מהרצ"ה מערב"ד נ"י רב בלאגראן שלח וברכה.

אוד"ש ידידי מעכ"ת כ"י. הגעני קונטרסו היקר, נצור הלכה ע"ד נשואי אורחים נלא חופה וקדושין ואח"כ דרים יחד כאיש ואשתו א"ס י"ש נמה שדרים אח"כ יחד משא אישות להנצריה נט משום חזקה דאין אדם עושה נעילתו נעילת זנות, וא"ס אמרינן חזקה זו נפרושים נעירות ואינם שומרים כלל חוקי הדת והקיף כת"ר לדידי הספקות ודעות הנו"מ נזה ונקנני להנ"ד דעתי נזה.

הנה ידידי מעכ"ת קשה עלי עתה להרצות דברים ורק נקצר מילין אנדר מפני כבודו.

א דין ידוע לכתר"ה שלפני שנים אחדות פניתי להרננים הגאונים נקול קורא אודות זה. נקו"ק ההוא עוררתי שאלה זו הנוגעת לכלל ישראל שלא יתערבו ביניהם פסולי משפחה הגוררים אחריהם משא מחזרות אינה שאלה פרטית ומקומית וא"י אפשר שתהא נדונית ונפותרת ע"י כל רב יחיד ויחיד כאר"א לפי שיקול דעתו שא"כ התורה נעשית כשתי תורות וצ"ת ישראל נקרע לקרעים, שרז אחד יחיר ויעשה

לו איך היו נשואיה וידון עלי לפני ג' דברים מונתקים ורק בהסכס ג' רגלים מונתקים יתירוה ונתקום שיש להם חונם שלא לעשות חריק בודלי מן הדיון יש חשש קדושין.

מאמריקה קבלתי מכתב מרנ גדול אחד נתורה (לא חזית את שמו שמה הוא חפץ בעילומן) שלא נודע לו (עוד) מהלכה למעשה בזה ולא הרהיב איש להקל מתוך שמדמין כו'. כמ"כ כתב לי הגר"ל זירלסאהן (כ"י) ז"ל אגד"ק קשיטנו (שהיה עיר ומדינה המרונה נאוכלסי ישראל כ"י) שכן מורה ונא וכן נעשו מעשים בנדר"ל להגריך נט. ולעומת זה כתנו כמה רגלים שדעתם נוטה להקל.

(ב) רוב המ"מ סוננ הולך על ציר אחד עד כמה יש ידים לאומד שהזוג הידיון (נכל מקרה או שדרה ידועה) חש לנעילת זנות ועד כמה יש לדון בהם אחרי אומדן דעת זה מקרה דאין אדם עושה בנ"י ומרגים להנציא דברי האחרונים ז"ל ודיוקים בהם. גם כת"ר נקוטטרו אסף וקינן מדגריהם ונפגש בסתירות לא לנד מנגרל אגנרל אלא גם מחכם על עמנו, לדוגמא כת"ר הנציא נקוטטרו דברי המל"מ פ"י מנירושין משם הרדנ"י שאם פירסה נדה ונתייחד עמה נפני עדים ואפילו ראינו שנעלה לא חיישין שמה לשם קדושין נעל דהא לא שייך לומר אין אדם עושה בנ"י דמאן דענר על איסור כרת לא חש לנעילת זנות, ולעומתו מציא כת"ר משר"ת רי"ט צהלון נאחד שגירש את אשתו ונחתרט ונא שוב לנתיב נליל ויה"כ ונתייחד עמה נפני עדים ומסתמא נריכה נט אף שהי' ניוהכ"פ שזה פריזות גדולה (אין הס' תחת ידי לעיין נז) ולא עוד אלא שמהל שהרדנ"י גופי' דבריו סותרים זא"י דנמקום אחד הורה להיתרל ונשני תפס לאיסורל, ואפי"י אם לא ינא כת"ר למשכנו נפשיה ליישוב הסתירה נדבריו, הן יודה נדנדר כזה שיסודי נשיקול הדעת כעין שודל דדייני הסתירה היא יותר פלא הכא מאי קא סנר והתם מאי קא סנר. ונאמת שכיון שחלוי נאומד הדעת אם הידיון חש לנ"י הרי לא כו"ע נחדל מחתל נחיתו והכל לפי מה שהוא אדם ומכאן הפנים השונים להיתרל ולאיסורל. (אמנם לא אכחד מכת"ר שמה שמציא משם הרדנ"י ח"א ס"י רע"ז לא מלאמי שם דנר, אינרל שגם הנאשה"ט הנציא כן משמו נסי' רע"ז אצל חוששני שט"ס הוא ואפשר שמקור הדברים נספר אחר) והלכך נהכרח לנרף אומדן דעת נכל מקרה הנא לפנינו וזהו הדנר הקשה נווד להורות נאיסור א"י מאומד. לפי"י השאלה מתפרדת לשני ראשים עקרים, לאלה שאינם דשים נעקנ דרישות הדת ורק ממעין אונם עדיין לא עשו חופה וקדושין כדמ"ר, ולאלה שפורקים על תורה ומנות או אינם יודעים כבר כלום מזה, והדעת נותנת שנאלה שמסוג הראשון שייך לדון חקקה זו דלאענצי" (אם לא דמיחל שאינם יודעים כלל דאשה נקצית נציאה כמ"ש נשאנ"א), ונאלה שמסוג השני לא, ונכל מקרה

עיין נתום' נמות כ"נ ע"נ לכן אם שניהם מודים לא הוה ינום נמור ועיין כתובות דף () ע"נ נצי לא שזה כדי נציאה ונירושלמי נטיין פ"י היט אף כל זה רק נקדושין (ז) דנצי קדושין העדים הם עדי עלם (ז) ושני נדרים אחד שעושה הדנר לקדושין והשני שבעשה מקודשת אצל נגרושה עם (ז) אין נריך זה ולכן מהני אף ס' (ז) אם ננעלה ודאי הוה קדושי ודאי כמ"כ הרמנ"ס ז"ל נהלי' גרושין פ"י ונאמת זה לא מנינו מפורש נמחרל עיין נמות דף י"ד ע"נ ע"ש נזה אף הרמנ"ס ז"ל נפ"א מהלכות גרושין דייק מקרל דושלחה מנינו דלם לא שלחה הוה זה כמו נשואין חדש עיי"ש והרננ יש להאריך בזה ועיין מש"כ הרמנ"ס נפה"מ עריות פ"ד ה"ז (משנה ז') ע"ש יש מפתח גדול (ז) ור"ל דרק היכן דדרשינן יהי' לשם זנות אצל אם נריך לשם קדושין מפורש לא מהני כלל זה כלל גדול ואכמ"ל. זה ר"ל הירושלמי פ"י דגיטין דהרי כאלל ודאי ור"ל כנציאה ודייק מדנקט נפונדקי אצל נצייתו הוה א"ל מחמת דהוה נדר חופה ואכמ"ל אף אני הארכתני דהני שדרים עפ"י ערכאות הוי נגדר פלגש ואף דלא הוי קדושין זה רק נדר אישות א"ל אצל נדר קנין יש להם דהאשה כיון דנתיים יחד ויש נאשה שני נדרים קנין לו ואיסור על אחר נציא וכלן רק קנין לו ומ"מ אסורה לאחר נגדר קנין של אחר וזה ראי' משיטת הרמנ"ס דס"ל נהלי' אס"נ דנני שפחה ליכא לאו ומ"מ מנחור נצימות (דף כ"ח ע"א) דשפחה חרופה הוי חייני לאוויין אף למ"ד דלא שחררה כלל ומה הוה הללו ונ"ל דכלן דהתורה היתירה לו עכ"פ יש לו נה קנין לא נגדר א"ל רק קנין יש וכן מוכח נקדושין דף כ"נ נצי יפית כיון דהיתירה התורה ואין הפירוש כרש"י ז"ל רק דיש לו נה קנין ונ"מ דלם (ז) העיד (ז) נמלחמה אסור לישראל אחר וכן ר"ל נסנהדרין דף כ"ז ע"א ועיין נרמנ"ס נהלי' מלכים בזה לכן נלא גט א"ל להיתירה כלל ואכמ"ל. יוסף.

איברא ומה שמחדש הגאון ז"ל נהגדרת הקנין שנאשה שמתחלק לשני ענינים קנין לו ואיסור על אחר כו' היא דרך חדשה שכנא לעמנו, וכן ישנם יוד איזה דברים שיש לגמנם נהם אצל נתמים נעינם והמעין המעמיק ינחם ויקרנם או ירחקם.

הגאון מוהרש"ע גראדזענסקי מוויילנא ז"ל כתנ נקצרה שלא כל המקרים שזים נחדל מחתל ונמקום עיגון שא"ל להשיג גט דעתו נוטה להקל. (איןי זוכר היטוי אם זה נדרך כלל או רק נמקרים ידועים) הגאון מוהר"א כהן ז"ל מדווינסק (שהי' מתלל מקום הגאון מוהר"ר מאיר שמה ז"ל) ערך בזה קוטטרס ארוך נפלפולל ומסיק שיש להתחמס הדנה נהיתר אלה הפלגשים שע"י נשואי אחרים נכל אחת נפ"ע שאם תנא לינא נחריק מהראוי להגריכה היתר מיוחד עפ"י דו"ח מן הרנ שנמקומה שיתנר

הוקצעה המזקה וממילא הדין תמיד כך ולתנם נתמטו האחרונים ז"ל (הרד"ך ועוד כמו שהזכיר כת"ר) נסתירה דבריו למה שכתב בלטה בפונדק, שלא הזכיר כשרים ונאמח אין שום סתירה להכא נמי לא הזכיר זאת בהלכה אלא בהטעמת המזקה כדרכו ז"ל לרמח בקצרה בציבור הענינים, כך ה"י נראה לי לעיקר בציבור הענין אצל מה נעשה שכנראה לא כן תפסו כמה מהראשונים והאחרונים ז"ל ואיך ניקום לתש לדינא תומחא כזאת והדבר נע"ב.

(ג) ונמה שהזכיר כת"ר משם חכ"א נשע"ל דהא דפרושים נעריהו אין להם מזקה זו הוא דוקא כשאין האכזה דנחית לשם אישות אצל נזק נקשר אישות להיות כאלו לכל דבר ודברים יחד היו כמו שפירשו מתחלה שתחול האישות אח"כ נאזה נאזה שיהי' הנה ראיתי למי מהמתמירין (כמדומני הרה"ג הענקין כ"י מנייארק) שהסגיר לה נחת פשטות דהרי את אשתי הוא לשון מעליה של קדושין וכיון דאין סהדי שנואזה ומתייחד עמה לשם אישות תמידית הרי זה מין קדושין חמש. (ויותר מה אני חושב דאין אנו זריכין כלל לומר דקדשה בנאזה, דע"ז י"ל כח"ש השלח"א שאינם יודעים כלל דמתקדשת בנאזה ומכ"כ הנערים שנימנו, אלא דמכניסה לנחתו לאישות קבועה ה"ז חופה וספקא דדינא הוא אם הלכה כח"ד דחופה קונה (ש"ע אהע"ז) ס"י כ"ו ס"ד) וזה י"ש לזון יותר דהיינו אישות והיינו כאחירה לאישות והיינו קנינה). אצל תיבהא קא מינא נה, דאף דמכווני לשם אישות לאו לאישות כדומי מכווני אלא לאישות כחוק האזרחי שקשר לאישות שנייהם יתפרד ע"י כח השופט וכר שלא כדיני אישות כדומי ואישות כזו לא מהניא להתהפך לאישות כדומי. ומה תשובה נמי למה שרנו קצת לומר דמזקה דלאבנ"ז אינו משום האיסור אלא ענין טעמי לאדם וממילא גם הפורשים מחד אין אדם עושה בנ"ז אלא מכווני לאישות ולהאמור אין זה מחייב כלל כיון דלאישות ממין אחר קא מכווני.

(ד) הניא כת"ר (נפ"י ה') להשלטי נגזרים פ"ג מקדושין בהמקדש בלא עדים שאם עומדים במזקה איש ואשתו אעפ"י שאין להם עדי קדושין ועדי יחוד האויל ומזמזקים במזקה איש ואשתו הרי מזקה זו עדות נרורה וכן הניא מעין יצחק דבהמזקה לאיש ואשתו אין דעתו מסכמת להחיר, ומלשון אימתי לי דמסתק להו כת"ר להטעם מהמזקה דלאבנ"ז, ונאמח זו מזקה אחרייתא דסוקלין וסורפין על המזקות וכיון דהמזקה שלשים יום הוקצו ומיין כנעשה כדין (או דמסתמח נעשה כדין) ולפיכך בנידון דידן יאמרו המקילין אה"כ דהמזקה כליש ואשתו אצל לא כליש ואשתו שע"פ דמרי אלא שע"פ חוק האזרחי וממילא אין זה מוסף ואינו מועיל לדיני ישראל. (ואמנם ע"ז קלקול גדול והפכה גדולה באים צח"י המשפחה בישראל ודינים רבים

נריך לומר הדעת והכרעה לזה סתם הוא שי"ד, ואפי' נאלצה שיש לעורר נד ספק למעלייתא דידה שזייכים לסתם הראשון יש לזון דמזקה מיהא לא שי"ד לומר על הספק וא"כ לא שי"ד לומר חזק סהדי שנעל לשם קידושין כיון שמוספקין אנו וזהו כליכא עדים כח"ש הנ"ל ס"י ר' סק"ט נספקות.

אמנם ספק אי נתעורר אולי שיכול לערער נד ההיתר. דנמתניתין דהמגרש את אשתו ולנה עמו בפונדק דנ"ה אומרי נריכה הימנו נט שני גיטין (פ"א ע"א) ואמרינן עלה ארנב"א אר"י מחלוקת בשראהו שנעלה ובה קיי"ל דהוי קדושי ודלי ואם קידשה אחר אינה נריכה נט מתנחל (ש"ע אהע"ז) ס"י קמ"ט סע' א') ולא נזכר במשנה ובגמרא שום חילוק בין כשרים ובין פרוגים, ואי אחרת דנפרוין דליכא מזקה דלא"ע בנ"ז נשתנה דינא למה סתמו הדברים, היחזק שזמן המשנה והגמרא לא היו כלל פרוגין, ואמאי לא הזכירו ולא חילקו אלא כללל רצא הקאמרי דודאי קדושין הן והמקדש אחריו לא עשה ולא כלום, ואם הפרוץ לא כיוון נאמח לשם קידושין כראוי לו הרי אנו מחזירין אי"ל לעלמא שקידשה אחר נחרי, ולכן חוכך אני לומר דאולי הענין הוא שח"ל כילי נמדה רנחא שהאשים הכשרים לא עשו נעילת זנות ומהם הוקצעה המזקה ונקצע הדין כך ככלל גדול ואם נמא מיעוטא דמיעוטא פרוץ ג"כ לא נשתנה הדין והמקדש אחריו אין קדושי קידושין משום דאפקעיניהו רנן לקדושין מיני דנחל כח"ש הראשונים נכמה דברים הא"י טעמא אף דלא מפורש נהו נש"ם הכי ע"י רש"י שנת קמיה ר"ש ע"ג לענין ע"א נאזה ונרשנ"א קידושין י"ג ע"א בני קידושין נדיר לנ"ש משום שלא יא נזות ישראל כהפקר ועוד ע"י"ש. ועפ"י ניחא נמי לנ"ש לח"ש החוס' גיטין ע"ט ע"ג ד"ה נ"ש דנרשלו מפרש דאולי לטעמיהו דלא יגרש אדם את אשתו אלא"כ מלא נה דבר ערוה כר וכה"ג פלגי במגרש ולנה עמו בפונדק כר וראיתי למי שהעיר והרי לנ"ש אם גירש שלא משום דבר ערוה נדיענא מנרשח והאם לא שי"ד טעמא דמזמזמה ותהא נריכה נט שני וסתמח קא חני ולא חילקו, ולח"ש ניחא דכך הוקצע הדין וניחא מכללם דאפקעיניהו רנן כר, (ומסתעף מה עוד דבר, לח"ש הרמ"א ס' ט"ו ס"י משם האר"י דאפי' אחר לשם זנות נעל אינו נאמן איך הדין בנזא אחר וקדשה אם אסורה עליו שהרי יודע הוא שלא קדשה והוי עליו כאל"ה, ולח"ש דאפקעיניהו רנן י"ל דמתורת אף ל). והב"ר רואה שהרמב"ם ז"ל צ"י מאישות הכ"כ אף ש"י שאין אדם מישראל הכשרים עושה בנ"ז לא כתב כן אלא בהסבירו את המזקה ולא בהלכה ר"ל שלא כתב וכן אדם מישראל הכשרים המקדש נפתח משו"פ כר נריכה נט אלא פתח והאמר המקדש כר נריכה כר והיינו כר"ע ואפי' פרוגין בכלל ורק בנסיים המזקה הזכיר כשרים והיינו ע"י הכשרים

יש לי לדון בה עפ"י מש"כ נספרי ח"א סי' כ"ה
 אות ה' לדקדק בגיטין (דף ל"ז) אר"י אפי'
 השאילו מקום לתור ולכירים כותצין עליו פרחנול איני
 והתני הלל אין כותצין פרחנול אלא על ענץ נקוב בלנד
 נקוב אין שאינו נקוב לא אחזי והא איכא מקומו לא
 צריכא דמנח אסיכי, וכי הרמזין בחי' דמנח אסיכי
 פי' ולא השאילו מקום סיכי כ"י והר"ש (פ"ט"ו)
 כתב ל"ז דמנח אסיכי והסיכי הם של צעל הקרקע,
 וכתב ע"ז נקרבן נתנאל דמנחא שאין הקרקע מושאל
 לו אלא סיכי וסיכי דענצי נקרקע לאו כקרקע דמי,
 ולענ"ד עדיין צ"ע דכיון דמנחא לי את הסיכי והסיכי
 משתמשין נקרקע לצורך עמידתם ונלאו הקרקע אין
 צעל הענץ יכול להשתמש נסיכי לצורך זה אי"כ
 כשתשתמש נסיכי הרי הוא משתמש צלוחה שעה גם
 נקרקע ענמה ושוב הרי כהשאלו מקום נקרקע וי"ל
 לומר דאע"ג דצעל הענץ נמנעוץ הסיכים השוליים
 לי' משתמש גם נקרקע מי"מ כיון שהסיכי הם של צעל
 הקרקע ולא השוליים לו אלא לצורך המזקת הענץ
 ולא לחילי אחרתא נמנחא שגם צעל הקרקע משתמש
 צלוחה שעה נמקום סיכי שנקרקע שהרי מחזיק הוא
 גם את הסיכים שלו, ואי"כ דמי כחלון דהוא שותפין
 בתשמיש קרקע זו ואחרין בירושלמי (שביעית פ"י
 ה"ג) ר"י נא נש רב מי שאין לו אלא קלה אחד בתוך
 שדהו כותצין לו פרחנול והתני השותפין והאריסין
 והאפטרופין אין להם פרחנול אחר תמן כל קלה
 וקלה של שותפות הוא גרם הכא הוא שלו, ואי"כ ק"י
 הוא ומה כשיש לו חלק נקרקע גופא אין כותצין עליו
 פרחנול אלא"כ חלקו מיוחד ומצורר זה שאין לו אלא
 תשמיש קרקע נשאלה אינו דין שלא יועיל נשותפות
 ואשה"ט. ולפי"ז צ"ד אף שהחדרים והרהיטים
 והכלים שבהם כולם שזורים להשתמשות האוורחים
 ואין לצעל האכסניא שום רשות להשתמש בחדרים
 ובכליו שבהם מי"מ כיון שאם רזה האורח להוציא מן
 החדר את רהיטיו צעל האכסניא ולפנותם לא הי' רשאי
 דע"ז שייך לו צעל האכסניא זכות שיחזיקם גם נמנח
 דאעפ"י שאין לו לפי שעה זכות ההשתמשות בכליו
 אפי"ה בה גופא שיש לו גם עתה זכות להחזיקם גם הרי
 הוא שותף יחד עם האורח בתשמיש המקום שבתיהם
 ויש לו ע"ז תפיסת יד בחדר. אבל ז"ל דלה"ג אלו היינו
 צריכים רק שיהא לצעל האכסניא אחר זכות השתמשות
 בחדר הי' סגי בכוח זה שיש לו רשות להחזיק גם כליו
 אפילו בלא רשות ההשתמשות בכליו גופייהו, אבל אין
 הדבר כן, דהנ"י (פ"י ש"ע) כתב ח"ל ונראה מוזרי
 המרדכי שאפילו יש לו פנה מיוחדת שיש לו בה כליו
 תשיבא תפיסה והנ"ל מחר"ק נאורש מי"מ ואע"ג
 דלגבי עכרים התשכיר ניתו לעכרים לא מהני שכירות
 מהתשכיר אלא כשיש לו תפיסה בכל הבית אבל אם אין
 לו תפיסה אלא צנפה מיוחדת לא שאלי התם שאעפ"י
 שאין לו שום כלי צנפה יכולין לשכור מוחזק מאל"ה שיש
 לו רשות להביא שם כליו הלכך צעיק שיהיה לו רשות

התלויים בחדר שאלצנע"י ובהחזקה זו דהוחזקו לי
 יום מתרועעים. וחמיהם אלו על עצמם אם זוהי הדרך
 הנכונה) וכבר נא מעשה לפנינו נאשה מפה שגרה
 במדינה אחרת ועפ"י קרוביה הוחזקה פה בין יודעי
 ומכירי שנשאת לאיש, ואח"כ חזרה לפה ורשום
 נפספוט שלה שנישאת לפלגאי ופלגאי, ואח"כ השתדלה
 בערכאות והשיגה עפ"י חוק האזרחי פירוד מלישתה,
 ורצתה לינשא פה לאיש אחר נאמרה שלא נשאת במח"ק
 כדמרי' אלא רק בערכאות בלנד והנ"י עדים שהעידו
 כן, ולא התרנוה משום דאפי"ת דנקידה רק בערכאות
 אין דנין את ביאותיו בחדר דאע"ג צ"י הכא שאני
 דהוחזקה פה מכבר כא"א סתם ואחרין עפ"י המקה
 דמסתמא נישאת כדן (או דנחזקה לנד סג"י) ומה
 שצ"י עדים שלא היו חריק אינו כלום דמח"י שייך
 עדות על עליה ואטו לא זזה יד העדים מתוך ידם
 משך שנים ואעפ"י צעטיו של מקיל ונא נישאת וילדה
 גנים והתשע למענות קיים, תפקת הדגרים שהענין
 נריך יישוב והחלט ע"י גדולי הדור.

והנני ידידו הדושי"ת כ"י.

סימן 7

ע"ד עירוב באכסניא

לחכם אחד

ע"ד הדרים בשנת באכסניא שיש בה הרבה חדרים
 שאוכלים שם ג"כ אם מותרין לטלטל מחדריהם
 למסדרון (קארידאר) בלא עירוב ותפס כח"ר בפשיטות
 דמותרין משום דנכל חדר נמנח הרבה כלים של צה"י
 שאינם ניטלין בשנת מחמת כדן והיינו מחנתי' נפי"ת
 דעירוצין (דף פ"ה :) וכר"י יהודה דנכה"ג אין הדיוורין
 אופרין לפי שנעשו כולם כאורחים אלו ולפיכך גם
 הם מותרין להוציא מחניהם לחצר כחש"פ בצרי"ה ארי"ה
 (סי' ש"ע ס"ג). ולדידי לא צריח לי כלל דעד כאן לא
 אמרין בנשאלו או משכיר בתים לאחרים דאם יש לו
 בהם כלים שאינם ניטלין בשנת הרי כיש לו לצעה"י גם
 תפיסת יד ואינם אופרין אלא כשהכלים הם
 לגמרי של צה"י וע"י שכליו גם הי' לו תפיסת יד גם
 משא"כ באכסניא אף דיש לצעה"י גם כלים הרי
 כהחדר כן גם הכלים גופייהו אלו שזורים הם
 להאורחים שזכרי החדרים ושו"ל כל הגולה של
 ושכירות ליומא הרי מוכר ואי"כ טען השכירות נראה
 שאינם ככלים של צה"י ואינם גורמים תפיסת יד
 לצעליהם והיינו אסור לטלטל במסדרון בלא עירוב.

למעמד כליו בכל הנתי (או החדר) בכל מקום וכמה שירצה אה"י דהוא סני נהכי אעפ"י שלא הי' מעמיד שם כליו כלל, אבל הרי לאו נהכי עסקין אלא במחזיק כליו רק בחלק מהנתי והשאר מיוחד רק לשוכר והי' ראוי שיאסור נשניל זה חלק זה אלא דמשום שמחזיק שם כליו נפועל מקיל ר"י וחשינ' לי' כולו כרשות מעורבת, ולכן הוא רק נשאיט יכול לטלם משם נשנת שעי' מיחשני כקנועים משאי"כ כשיכול לטלם משם לא חשינ' כקציעי ונכה"ג לא מקילין למיחשנ' כרשות מעורבת. וראיתי נישתעי' שהנציח משם ס' עולת שנת שאם שייר לעצמו זכות להכניס שם כלים באופן שאין השוכרים יכולין למחות נידו ולהוציא כליו לחוץ אף שהם דברים הניטלים נשנת משונ' יש לו תפיסת יד נבית. ולפיתש"כ אין הדין כן אלא ניש לו רשות על כל הנתי ולא ניש לו רשות רק על פנה אחת. (ואין הספר תח"י לעין נז).

וְלַפִּי נביד אלו הוה איירינן לענין המקום שנחדר תחת הכלים שפיר הוה אמרינן כמ"ש שהמקום ההוא משותף לתשמיש שניהם ומלך מקום זה לא הוה אסרי אהדי אבל מכיון דאיירינן רק מענין החזקה כליו של נעה"ג נפועל הדעת נותנת יותר דכיון שהכלים ג"כ מושכרים לשוכר אין אלו כליו של נעה"ג ונ"ע עוד טה.

בכל הנתי ואפילו הנתי שם כלים כל שאין לו רשות בכל הנתי אין שוכרין ממנו דלא פלוג רבנן אבל הכא דנעינן שיהי' לו שם כלים ממש אפי' ניש לו פנה מיוחדת סני עכ"ל.

והענין הוא דבזכות ההשתמשות נלמד נפנה אחת לא סני משום דכיון שנשאר חלקי הנתי (ונכ"ד נחצר) אין לו רשות ההשתמשות ממילא אופו השאר מיוחד רק להשוכר נלמד ודינ' כאילו הי' הנתי והחדר לענין שייכותו להשוכר קטן קצת מכפי שהוא נאמת ולכן אופר, ורק כשיש לו לנעה"ג שם כלים נפועל (ולא רק רשות להחזיקם. שם) נהא מקיל ר' יהודא דהו' עי' כמעורבין לרשות אחת, ולכן לענין לשכור מן הא"י דנעינן שלא יהא להא"י דירה נפיע כלל נעינן שיהא זכות להא"י המשכיר בכל הנתי שעי' כשמתרוקן רשותו לישראל השוכר ממנו הו' ישראל כנעלים על כל הנתי ואין הא"י השוכר אופר עליו, ונזה מוסגר יפה להסוגרים דנתפסת יד דר' יהודה תלוי נאם נעה"ג אינו יכול ליטול כליו משם נשנת אבל אם יכול ליטול כליו אעפ"י שלא נטל לא חשינ' כי' לו תפיסת יד (עיי' נבי' שם) והוא תמוה לכאורה דמה נכך שיכול לטלם משם והרי נידו להחזיקם שם חוהי התפיסת יד ונמה גרע מה שנידו להוציא משם והרי תמיד רשות לנעה"ג למוכרו ולמוסרו לאחרים ואין זה מגרע את נעלותו ולהאמור מוסגר יפה, דאלו הי' רשות לנעה"ג

וזאת ליהודא

קונטרס חצרות על ספרי „דבר אברהם“ חלק ראשון מאחינו, חציר שבאחים, הרב חנאון הנעלה וחמיו, השלם ורכישרון מוהר"ר יהודא הכהן ז"ל, שנקט בדמי ימיו ביום כ' אדר שנת תר"ף, בחיותו כבן ס"ב שנה (נולד, כסודסני, בשנת תרל"ח), ומנחתו בכור בשאולי סקום סגור, בסקום שחוטנו חנאון הנדול ר' מאיר אסלס זצ"ל שימש ברבנות. נקבר על יד קבר חותנו חנאון ז"ל ועדת שאולי חלקה לו כבוד והעמידה אהל אחד על קברי שניהם יחד. אחינו האהוב ז"ל לא השאיר אחריו, לראבון לבבנו, שום זכר, אף סרובי תורתו לא בא דבר בדפוס, ואוסר אציבה לו בזה יד ומצבתזכרון בקונטרסו היחידי הזה שנמצא ביד.

סקונטרס זה, אף שנערך, כנראה, לא סביבנו (בהחילו אותו אחר חג העצרת ושלחו אלי ככ"א סיון) יראה חמיו את חנו הנדול וידו החזקה בתורה. תל האו שופרי רשופרי ודאי קא כבינא.
ת נ צ ב ח .

בית. ב כ"א סיון, התרס"ה, שאולי.

כבוד אחי היקר כו' מוהר"ר אברהם דובער הכהן שליט"א כו' שלו' וברכת.

לעשות רצונך חמיו ולמחתי לי מועד אחר חג העצרת לעבור בעיון ע"פ ספרך, והנני להעתיק לך בסכתכי מהנרשם אצלי אשר מצאתי לחציר בו. ובזה הנני אחיד הדו"ש ושלו' ככ"ב שי' מתכה לסכתבך מברך שלומכם, יהודא כהנא שפירא

בראש לוח י"ז נסי הכ"ל העירות נדנרי הרמזים ה' לול שכתב: ואין נותן לוח לקטן ומשמע שם מדנרו אפי' נהגיע לעונת הפעושות שמקנה מדרנן, הא אף אי ס"ל שקנן דרנן לא מהני לדאורייתא, אלא אחר שהא נידו אחי לא חכה בו מעטס הפקר צ"ד שהא ודאי מדאורייתא, כדילפיט מקרא, ואפילו אי לא יעיל הפקר צ"ד רק להפקיע מימ חכה בלול שנידו כזוכה מן ההפקר.

הנה אף שישנא שם דנרו נדנרי נכונים ונכונים, ככ"ז לא חמנו מלהגיע לפני כ' אחי ה' י"י מה שז"ל נטעמו של הרמזים ז"ל. חמנו שכל חקנות חכמים איתא גם הפקר צ"ד נמה שנתע למחן ומחילא כשאז הממון ליד הזוכה קונה הוא מדאורייתא, אך לפי' נקנינים דרנן ר"ל נמעשי קנן המועילים מדרנן, שי דנרי לפינו: קנן גמור מדרנן והפקר והפקעה למוד מן התורה. אולם יחלקו כל מעשי קנן

בפי' אי לוח י"ד נסופו הקשית שלדעת דנינו יונה ז"ל דהקנאת חכמים אינה מועילה אלא כשיצא ליד הזוכה, וקודם שזל לידו הוא רק מופקע ומופקר מעל הנכסים, איכ מחי הק"ד נגמ' (צ"ח צ"ו ע"נ נני נעית רמזיה נעל ננכסי אשתו מי מעל) למחר שימעלו צ"ד משום שהם תקנו לו קנין זה, הלא הם רק הפקיעו והקנין עושה הנעל עצמו אחי' כשיצא לידו, ולמה ימעלו צ"ד. לדעתו אין נזה קושיא, דהפקעה לא שייכל ננכסי הקדש וכלל כלום היל, ורק הולאה לרשות אחרת הוא דאיתא נהו ושע"י הם יולאים לחולין. ואיכ לדעת ר"י קודם שיצולו מעות ההקדש ליד הנעל לא פעלה עליהם עדיין כלום תקנת החכמים, לעשותם מופקעים ומופקרים, עד שחלחר שזכית הנעל נצולא לידו לא שיעל עוד יד חכמים, אלא להיפוך, רק אז נצולא לידו פועלת תקי' לעשותם נרשותו ע"י קנינו ושפיר הוו הם ממש המולאים נרשות הקדש לרשות אחרת.

אחר שזה והמליקה כשירה, ומליקה נמקום שחטה היא, ומוכח דעל ס' ה' נעוף לא אחרי חדא שחטה היא. לדעתו אין ראי' מהתם, דהנה הא דפוסלת שהי נמיט נחרא לדעת רש"י, וכן צין סימן לסיון אי ניהא דפוסל, הוא רק אם יהי שם שחטה על המעשה שלאחר השהי' אחריו אז דכולה חדא שחטה היא, אבל אם יקדע נפרינו או יתח צוארו לית לן זה [וכמוצאר נרש"י בחולין, ויש מקום עיון בשו"ע להמיעוט נחרא נמוחר אחר שישה מה דינו] וא"כ, הא מה דעל מליקה שם שחטה הוא רק על כמה שזותה התורה למלוק וחיידה זה הכשרה כשחטה, אבל ס' ה' אצטו נכלל מליקה, לא מינעי נחטאת העוף אלא כלל למלקו לא הו' כלל שם שחטה עליו, וכמוצאר נדרון או קודע נפסורן לאחר שחטה דמי, אלא אפי' לרנן נעולת העוף, כיון דקסנרי דסיון ה' הוא למלות הנדלה נעלמא ולא מדין מליקה לא הו' ג"כ שם שחטה והכשר שחטה על מליקה. מה מדויק גם נלשון רש"י ז"ל שם נזכרים כחנ: אבל שם מליקה אינו חל אלא על הראשון.

בביאור דברי רש"י חולין כ' ע"ג גני וכי מחה עומד וחולק. הנה נמה שחמהו עליו הרשנא והר"ן נראה שגם הוא מפרש כמותו וכן הוא נהנהו שח"ק לחולין שהיה נלשון רש"י: "דהא הלי עוף נחד סיון מחה", ר"ל הלי עוף שנחתך בו מפרקת ורוב נשר, ומה שדקדקת אחרי כחן ולמה מעכב שני ולא כ' למה מועיל שני. ניהא נפשוט, דהא אפשר למלוק ב' הס"י כאחד ויהא נחתם צריך לעשות כן משום"ה מפרש דהקושיא היא אחרי מעכב שני.

שם אות ו' נהנה"ה רנית ליישנ תמיהת המהרש"א ע"ד רש"י (נימוק ק"מ ע"ג) נחלי דמפרש קושיא הנ"מ ממטלית דלי ניהא כחתי מיכתת לא שייך לידון בו רובו ככולו, דחלי סניא לי לרש"י ז"ל לפרש דאפי' אם יכנס כולו היא כיון דכחתי מיכתת אין בו ג' על ג', והיא תמי' עזומה. ואמרת שם לחלק צין היכא דהשיעור מצד הדין וצין היכא דהשיעור הוא מצד חשיבות אלא ב"א, והנה אף כי החילוק הזה טוב נעיקר, אך מי זה ימיהה ויערכה דנסנדל לא הו' טעם השיעור משום חשיבות אלא ב"א, ולהיפך דנמטלית נמי לא הו' השיעור מצד הדין. וכמו שפקקת שם נעלמך דקשה לסמן הנגולים. וגם לעיקר הסגרא נראה לכאורה סתירה מדברי התוס' ריש לולב הגזול שכתבו דמשום הכי אחרונ של אשרה פסול דלכה"פ צריך שלא יהא קטן כ"כ כדי שיהא מייבך לקיחתה, וזה הא ודאי הו' השיעור רק סנה מלוגית וככ"ז אחריו ב"י כחתי מיכתת שיעורא.

ואשר לזה נ"ל נטעמו של רש"י ז"ל, דהנה נשתי וערב, שהשיעור צו לטמא נגעעים הוא נכדי

דרנן לשני ראשים. מהם שעיקר התקנה הוא ההפקר וההפקעה וקניית הקונה הוא רק היוצא והמוכרת מה, כמו, למשל, תקנת השנים נמריש לקטת ע"י שינוי החומר, ומהם להיפך, שעיקר התקנה הוא הקנין של הקונה, וכיון שאמרו חכמים שקנין כזה או קונה כזה, או מתקנה כזה — יקנו הרי ממילא מתסעף הפקר והפקעה מן המתנה שהוא מדאורייתא. ונצטרף דא הפקר הוא סנה מן הקנין, ונהקטת הדבר מדרנן ינמח ההפקר לדאורייתא.

ודשנא נמי אכן נהך דלולב, הא ההפקר וההפקעה מן הקטן שהגיע לעונת הפעוטות, ג"כ תלוי נהקנין שקנה הזוכה מדרנן, וכמוצאר נחרייתא שהנאט, ולכן נשעה שכבר קטני לגמרי, מדרנן, אין לומר שז שזכה אחרי לגבי לדאורייתא מן ההפקר, דדבר שהוא כבר של אדם לא שייך בו עוד קנין, ונמלא שכיון דשלו הוא לגמרי, אף שלגבי לדאורייתא עוד צריך זכ"י מן ההפקר, לא יוכל הקנין לנאט לפעולות דכבר שלו הוא מעיקרא ואין אדם קונה בשלו, ואין לומר דלישתקיל מיני' הקנין דרנן כדי שיקנה מן ההפקר, משום שכל עיקר סינת ההפקעה מן הקטן הוא קנינו שקנה אותו הקונה מדרנן, ואם נמי כנטול מחלן חלות הקנין דרנן, לא נפקיע ממילא מן הקטן כלל, דלמה נפקיע, [אלול נמקום שיש מתנה, ורק הקנין נעלמו הוא מדרנן, כמו נאנא והדומה לו, הקנין דרנן משוי שלא יוכל עוד המתנה לחזור, וממילא כשנא אח"כ ליד הקונה הוא קונה מכה המתנה מדאורייתא והקנין דרנן נחשב אז כנטול, וחל שם קנין נזכיתו נעת נואו לידו. משא"כ נקטן שאין מי שיקנה מדאורייתא וצריכין ע"כ למיח עלה מטעם זכ"י מן ההפקר, וכיון שכבר שלו הוא, אין אדם עושה קנין חכ"י נמה שכבר שלן] אבל נתקנת השנים נשינוי החומר ההפקעה מן הנגול היא תחילת התקנה, וא"כ כשהוא ניד הנגול, דל אז מהכא מעשה הקנותו דרנן וקונה מדאורייתא כזוכה מן ההפקר.

אמנם לפ"י עוד יש תחנולה לנאט נלולב נטות לפעוטות, היינו שפיקר אותו אחרי קנייתו מן הקטן שמדרנן כבר הוא נעלים עליו להפקירו, והוא הלא רק צריך להפקיר הקנין דרנן שיש לו בו, ויחזור ויזכה נעלמו מן ההפקר. וגם נשלא יעשה זאת, עוד יש לחקור אם רק מדרנן לא יוכל לקנות לגבי לדאורייתא מן ההפקר. או לא יהא שייך כאן קנין גם מדאורייתא, אך נכל אופן שפיר כלל הרמז"ם נמשמעות לשונו גם קטן שהגיע לעונת הפעוטות.

בסי' ב' אות ב' הנאט ראי' דהרי צין סימן לסיון נעוף אינה פוסלת (אף לדעת רש"י שפוסל נמיט נחרא) מהא דנזכרים (ס"ה ע"ג) מוצאר נחטאת העוף לכריע תם נעולת העוף לרנן מולק סימן ב'

האיך מתחייב האוכל כוית חתן נפסח ושארי איסורים שכתוב, ויחלל שכתובי מיתחת שיעורא, וליג דגלי קרא דליכ נילף מינימא דליא כתובי מיתחת, חנל לפי היכל איש, דהא לא נעיק התם שיעור מחנך בחלקיו, רק רבני כמותו נלמד ואף שמיני שיש מחמלי האומרים דלכדי לחי של עני אשירה כשר משום דנדרנא לא החמירו, כיון ששיעורו רק נצונה, ורומנו ועניו סני נמשהו, ומשמע דמאורימא הי פסול, אף שאם עשאו כחיתים כחיתים ש"י, שאני שיעורא דמשחא דעין, אורח ורומנו ונצונה כנר הוא נעמנו ומשג של ידיו חלקיו ולכן נטומאה, אף שאם נדון מנר עניעת הדנר נעמנו, הא לא נענה חתיכת כוית שלימה ומחנכת והאיך נטומא, חנל מיהא מטומאה משום יד דהיא גם יד לעמנה, וביד הא לא הי איכפת לן אם הטומאה נעמנה אינה מחנכת בחלקי, וכדומה צ"י העור והרומנו ונדוכתי אמרי, ורק אם הוא יד לכוית טומאה, אפי מפורדת, שפיר מטומא, וביד עמנו הא לא נאמר כל שיעור נואץ להקשות כיון דמחנכים נדנר אמרינן צ"י כתובי מיתחת כאלו הלך חנור, איכ הי כאן היד מחנך להטומאה, ז"ל, חנל דלא נירא אם נדנר שלא נאמר ו שיעור אמרינן כלל כתובי מיתחת, ועד דעיקרו של יד חלי בה מה שהטומאה ניטלת עמו, וגם הכא כיון שרבי טומאה של כוית ניטלת עם החתיכה האלת מטומאה כמו יד שחממא.

ובזה סרה ג"כ קושיית התוס' (פסוה כ"ה ע"ג) אמלי כללי הכרם מטומא גימא כתובי מיתחת, ואולם נר מן כל דין לפלא על השעיה וציתור על רבתינו נעלי התוס', דהא חספין שם צינמות שנטומאה גלי קרא דליא כתובי מ"ש, ורק איסור מטומאה לא ילפינן חנל לענין לטומא ודלי כל הטומאות שוות.

שם נהגה היכל העירות, נננת מה ראי לסנתר, כיון דכנר משני ננית דהיכא דגלי קרא שאני, מחי פריך עוד חננר ג' על ג', והא ע"כ ו גלי קרא, דאי אמרת כתובי מיתחת שיעורא איא לאום נגד שיהא טמא ננעים דמחסר שיעורו. נאמח זו לאו קושיא היא, דהא אם נניח שלא יהא טמא איכ איגללי דלא עמד לשריפה והרי הוא שוב נגד כמעיקרא, ולוא איא ע"כ לומר שלא יהא טמא.

שם אמת י"ב כתבת נכוונת דברי הרשב"א נצידושזי חולין כ' ע"א, דמה שכתב דהיי אינה טהבת נחליקה, הייט שאין שרי פוסלת נחליקה כמו נשמיטה ולא הי פסול נשמיטה, חנל כהפסק מיהא חשיבא ומחל דהשחי מתלקת המליקה וכבומר מליקתו נקרב טריפה דמי [ולא תקשה עליו עוד מנחם ס"ה ע"ג] וימי לטהרה מידי נבילה, אולם לפי האול

שיהא ראי לארת מחנר ג' על ג', נרור לכל חנין שלא יהא שייך לומר כתובי מיתחת שיעורו דלא יטמא ניש ו כד לארת ג' על ג', משום שלא נעריכין ו עתה איה שיעור מחסר נגדלו נארכו או נרמנו, רק נלמד שיהא ראי להיות מחנר אחיכ שיעור ארת של ג' על ג' [ולא דמי לארת, שהנלט לעיל מדברי התוס' דהתם נריך שיהא ו כנר עתה נגדלו שיעור כזה דמינכר ו הלקיחה] ומה לי אם עתה כתובי מיתחת וידון כאן ו כל שיעור, הא ע"כ ראי גם עתה לארת מחנר ג' על ג', ואיכ בהא שהא מטלית לא נרע משחי ועד, ואף דידון עתה כאן ו שיעור, חנל ראי הא להיות מחנר ג' על ג', ר"ל שהא עמנו ראי להיות שלא על שלא, וכיון דחיינן שלענין טומאת נעעים סני מה שיהא ראי להיות ו אחיכ ג' על ג', אין פתם עוד כלום הי דמא דכתובי מיתחת שיעורא, משום שזה אינו שולל היות הדנר נחליאות, רק לענין שאנו דנין ו שדורש שיעור חיינן לי להך כאן ו שיעור, חנל נהא שלפנינו די לו לענין הדין מה שראי שיהא ו אחיכ נחליאות שיעור ארי ג' על ג' או להיות נעמנו ג' על ג' [ונבה יתורן נמי מה שיש להקדק שם צינמות ק"ג ע"ג דפריך הנ"ל על הא דסנל המוחלט לא מחלק ו מצית המוחלט שחממא מחמירי ומחכו והא נעיק והנא אל הנית וליכא, ואמלי לא פריך נמי מהא דמחמא מחמירי, ופי' שם נתוס' נננע נננע שחמירי, והא לא הי כלל נע נחיס, כיון דנית כתובי מיתחת שיעורא, חנל ע"כ מחמר דלגני הננע שחמירי אין אנו דנין עתה על עמנו של נית אם נטמא רק על הננע, והננע הוא ודלי ננע של נית דנחליאות ננית נית, רק נמקום שאל דנין ישר עליו, לענין דמא נחנא לא כתיכתה, והא דמשני התם שאני הכא דגלי קרא ונחן את הנית ושרף את הננר הוא מיתורא דקרא מדלא כתיב ונחן אותו ושרף אותו, ונלאיה צ"ל כן דלכ"כ מה ראי וגיולי הוא, דהנית שיהי כנר אחר דחממא.]

ודאלי דעסקין נהאי ענינא אכתוב מה שנתחדש לי נתיים אלה על קושיית שעה"מ (פ"ה מה' גירושין הלכה צ') דלמה תרומה טמאה מטמאה לטהרה, הא נעיק שיעור לטמא, כוית או כנייה והיכל כתובי מיתחת שיעורא. וכן נערב הפסח לאחר ו שעות דאמרינן נפסחים דתרומת חתן טמאה מטמא לטהרה, ואמנם על ת"ט נלד, כיון שאמרה התורה שלך יהא להפיקה תחת תנאיך אפשר דלא אמרי כתובי מיתחת, אף מחמיר לאחר ו שעות קושיית עומדת, ואמרינן נחירון הדנר, דהך דכתובי מיתחת משוי רק, שהלך חנור וצירוף חלקיו, ומחיל כל היכא דנעיק שיעור אחד שלם מחנור יחדי הלל אין ו, נהך דכתובי מיתחת, נכל נמשהו מחנר השיעור הנלך, חנל כמו שאנו לא הי, ולא עוד חנל גם שרבי כמותו הא קיים. [ונם יחל הא דלכאורה תקשה טומא

אזל אס המקנים יהיו שנים האחד הקנה קרקע וה' מטלטלין אין כל ספק שלא יקנה אג"ק דלא נזא מכה הקמחא אחת. ולכן גם הכא אף אי קונה אגז בהפקר, הלא הקרקע נא מכה הקמחא הנעלים והמעשר מקנין מן ההפקר, ונקי מכה ידים שונות לא אמרין אגז.

וברב השמטת הרמזים ז"ל מיתר דרנא נקדושינ דנתן דמי כולן נעיק נאגז. יראו לי דברים נכונים מה. שהרמזים סוגר דנצורין המטלטלין בהקרקע שעושה זה הקנין ודאי לא קאמר רנא דנעיק נתן ד"כ דכיון שצורין זה כשדה הסמוכה לה דמא, ונאין צורין שאל דמי לשדה שאינה סמוכה, ממי לא ממי קאי דינא דרנא, משום דס"ל להרמזים אינה וקני מפרש הוא ונאין צורין הא נעיק אגז וקני. ולמה מפרש הרמזים למימרת רנא דקאי בגוונא דלא נעי אגז וקני ומימי אינה כשדה הסמוכה לה, והוא, נמקנה לו ב' שדות נבי מקומות ונאחת צורין המטלטלין והקנין עושה בהנחתה חו נקנית ע"י קנין חנרתה כדן י שדות נבי מדינות, ולענין צורין כיון שהמטלטלין מונחים בהקרקע שנקנית לו עתה ע"י קנין חנרתה הא צורים הם ולא נעיק אגז וקני, אזל לענין סמוכה ואינה סמוכה נידונין המטלטלין כשדה שאינה סמוכה דהא הקנין נעשה בקרקע אחרת, ולא עדיפי המטלטלין מהשדה השני ענמה שאס לא נתן דמי לא היתה נקנית ע"י חנרתה וננתן מקלת הי קונה רק מקלת חמנה לפי הדמים, ולכן אף שנתן גם דמי השני מימי כיון שעל המטלטלין לא נתן דמים לא נקט, והא דליק רנא דין זה נהדיא אשדה משום דדניי אגז קיימין וגם אשמעין ממילא דמטלטלין שאינם סמוכים הנקנים נאגז דינם ממש כהשדה שאינה סמוכה הנקנית ע"י חנרתה. וקאמר בגמי תניא כונתא דרנא על עיקר הדין דנאינה סמוכה מזריכין דמי כולן. ולפי' ניתא דנפ"ג ממכירה דליירי הרמזים נמקנה רק קרקע אחת ואגז מטלטלין, אס צורין אס נלתי צורין אין מקום לחילוק של נתינת הדמים נשי האופנים גם יחד. ונמוכר שני שדות ומטלטלין נאחת זה נכלל ושייך כבר לדין י שדות נבי מדינות שנפ"א, שכו שצריך על השדה ענמה הנקנית ע"י חנרתה ד"כ כמריכ על המטלטלין שנמוכה, ויתכן שלטעם זה החליף גם הריף למימרת רנא, אחר מימרת שמואל, להורות שגאופן זה קאי גם רנא, ובגמי מקדמין לדרנא משום דעסקין נאגז.

בס"י הי חידוש סגרא טונה שאין ענמה ערופה אלא נמקום שהרנא הי חייב מיתה על הנהרג, והנחת שגם נצא"ח כ' כן, אך הקשיט לענמד ממה שנמלא ב' מאירי דעל חלל טריפה ג"כ עורפין. ולדעתי עוד מקום לקיים דנריך. דיש לתקור נטריפה שהרג את הטריפה אס נהרג עליו (וכגון שהרג נפטי נ"ד דאל"ה הי עדות שאלי"ל) ומסתבר לי לומר דגם

דנקטינ כלל, דשהי אינה טונה נמליקה וגם שהי אינה פוסלת נה, איכ למה נאחת נהגרים שלי פוסל שמואל את המליקה ולי' שנהגרים שלי ג"כ לא הי רק טריפה משום דנטריפה נפסיקת החוט למעלה ממול עורף שאלו מקום מליקה הוא, איכ ממי האו דכתב הרשנ"א ז"ל דשהי אינה טונה נמליקה, הא כגוונא דהנרתה שלי גם שהי טונה, כיון דנשתיהם רק טריפה הוא דנעשית. ועד דפסיקת החוט נרובו הוא ומצורי שמואל נראה שאפי' התחיל רק משהו למעלה ממול עורף מייפסל דמדמי לה להגרים שלי נשחיתה. ומוכח דהוי מדן פסול נמליקה כמו פסול נשחיתה, ומי' הנרתה משהי. ועוד דנמי' שס מנאור שגם שחטה פוסלת ולדעת נעל הי' שחטה אינה טריפה כלל. ולכן הי' גראה דאפשר לומר נכוונת הרשנ"א, דאמנם כל מה שצריך נשחיתה נפסל נפסולי שחטה נכשחיתה ענמה גם נמליקה, שחלנז דיני' המיוחדים היא גם נמקום הכשר שחטה ורק הא דליחא נשחיתה וליחא נמליקה ע"ז לא נאמרו הלכות שחטה, משום שנמליקה כשהיא לענמה לא מתורת הכשר שחטה אין טונה נהגין פסולי שחטה, ואיכ נמי' אי' דליחא גם נשחטה, ודאי שהי פוסלת נמליקה, ומזה לא איירי הרשנ"א כלל, והא דקאמר שאין שהי טונה נמליקה, פירושו נמה שליחא נשחטה ורק נמליקה הוא דליחא הייט חיתוך שדרה ומפרקת ופי' שני נעולת העוף, ונהם שהי לא תפסול, אזל נמי' אי' דליחא גם נשחטה ודאי דשהי פוסלת. ומקורו של הרשנ"א מהא דנצנחים הקסר רנא אלינא דרנא דשהי נין סימן לסיון נעולת העוף לא פסלה, ומפרש הרשנ"א הטעם דלא כרש"י שפי' דפי' שני להבדלה נעלמא הוא [דוק לפי' דס"ד נחולין דחותר רוב נשר ע"כ הוצרכו שס לומר דפי' ב' להבדלה נעלמא, אזל לפי האמת דחותר נלא רוב נשר ס"ל להרשנ"א דודאי גם הפי' השני נעולת העוף מעיקר מליקה הוא] רק מטעמא דכתיבנא, משום שהפי' השני ליחא נשחטה רק נמליקה, והשחא אי"ש דאשמעין שמואל נהנרתה שלי למעלה ממול עורף אף דנשחטה כה"ג לא הי פסול נשחטה מימי פוסל נמליקה, משום שאלא מתקום הכשרו, וכל שאלא מתקום הכשרו גם נשחטה פסול ונמליקה ע"כ זהו מקום הכשרו. והמעין נכל לשון הרשנ"א שס יראה שהמשך דצרי טונה לה.

בס"י ג' אות הי הנחת לתוך קושיית הקלוה"ח נמי' רעיה דמסיק אגז קונה בהפקר, מהא דנ"ח י"א ע"ג דפריך שס דטוה"ג אינה ממון לקנות ע"ג קרקע ופירש"י אלא אפקורי נעלמא אפקרי נבייהו וכו', ואס ניתא שפקר נקנה אג"ק יקט גם המעשר אג"ק. ולי' דלא קשה כלל מהתם, דע"כ לא אינעי לן (נקדושינ כ"ו) רק נהקנה שדה לאחד ומטלטלין לאחר אס קנה נעל המטלטלין אגז קנית נעל הקרקע,

למנינו, שנכיון עם הגזילה נעשה השינוי, מי אמרין הואיל ונשתנה מאשר ה' נרשות הנעלים קני נשינו זה, או דילמא הא לא נשתנה מכפי שנה ליד הגזלן והוא כשעת הגזילה כללית, ולכאורה נראה פשוט, דמהיכא ילפי' שינוי מאשר גזל אס כעין שגזל יחיד ואס לאו דמיס נעיל שנוי, והכא הא לא נשתנה עכשיו מנשעת הגזילה, דלא ליהוי כעין שגזל, ומאשר גזל לא ידעין רק אס הוא לא כעין שגזל אז לא יחיד.

א"ר נאמח סס נביק (ס"ה ע"ג) יליף לה דשינוי קונה מהס ולא שינויים דלחנת, וע"פ הלימוד הזה מצינו כבר לומר, שדין השינוי הוא דאס רק החפץ שגזל אינו כמו שאיה ציד הנעלים לא חל עלי חיון השנה וקני, דחיון השנה הוא רק על החפץ שה' ציד הנעלים ולא על שינוי וא"כ גם כשנאלו רגופים הגזילה והשינוי, הלא נשתנתה הגזילה מכמות שהיתה ציד נעלי, ולא נחייב הגזלן בהשנתה וקני גזילתו נשינוי, והנה נתוס' סס ד"ה הס: ולא שינויים הקשו דנפסח נפק'ל לרנה דשינוי קונה מקרא אחרינא דכתיב אשר גזל כעין שגזל, ומיין ר"י דלקחון מיירי נשינוי החחר לנרייתו דמחז קרא לא ידעין רק שינוי גמור שאינו חחר ומאן דפליג ארנה רק אשינוי החחר הוא דפליג, אבל על הא דנית הלל מהס ולא שינויים ודאי לא פליג. ונמאל לפי, דלפי ההלכה ששינוי החחר אינו קונה לא קיימא הך דכאשר גזל, וקרא אחא שאינו מוסיף חומש על גזל אצוי וקיימא רק הא דהס ולא שינויים דמוקמיין ל' נשינוי גמור שאינו חחר. וא"כ לדין כבר מקום נרחב לומר דנעין שישתנה רק מכפי שה' ציד הנעלים, אף שנשעת הגזילה ולאחרי המנח אחד, וגם לרנה רק נשינוי החחר נלריך השתנותו מכעין שגזל, משום דנלאו קרא דכאשר גזל לא ידעין ל' ומאשר גזל ליכא למילף רק בהשנות מכפי שעת הגזילה. [ואפשר לפקפק בזה, דכיון דרנה דריש אשר גזל כעין שגזל ממילא גלי גם הך קרא דנלא נשתנה אחר הגזילה מכפי שגזל צריך להחיד וא"כ אפי' נשינוי גמור ידעין מקרא אחרינא יהא הדין כן, משום דנהדיא מרבי ל' קרא שינוי הנא עם הגזילה להשנה, אבל זה לאו כלום הוא, דקרא דכאשר גזל יחיד הא מישתעי רק בגזילה שלא בקנה עדיין לגזל, ואטו, לרנה דמספקא ל' אי יאוש קונה מן התורה, נמנעו מהך קרא משום דכעין שגזל הוא ויחיד, וכן שינוי גמור הנא עם הגזילה דלפיין ל' מהס ולא שינויים כבר נקנה להגזלן עם גזילתו, ואין רק אחרי' דנשינוי החחר דלריך לקרא דכאשר גזל ממילא לא ידעין שקונה רק אס הוא לא כעין שגזל, וגם לרנה דמנריך אשר גזל דא"ע לא מהני, מ"מ עיקר הקנין ידעין כבר מהס ולא שינויים, ואס מהני אחר-הגזילה, ה"ה נשתנה עם הגזילה] ואס ככה נחליט, שלפי הלימוד מהס ולא שינויים סגי נמה נשתנה מכפי שה' ציד הנעלי, תסור מעתה

נהרינת טריפה איכא חיון ונערת הרע מקרנך, והא דלס אינו נהרג עליו משום שלא תחמר התורה להרוג מי תחת גזל קטילא, וגם אין הורגים לשלם משום ונערת הרע נלגד, אבל טריפה מחויבין להורגו גם על הריגת טריפה משום ונערת הרע מקרנך [ונזה ה' מתורן היטב לשון הרמזים נה' רוצה שבי ואס טריפה שהרג את הנפש נהרג שנאמר ונערת הרע מקרנך, וכן הוא הלשון נש"ס סנהדרין, ולכאורה קשה למה לנו לחפש אחרי מקראות וכי לא סגי לן מקרא מלא ומכה איש ומת מות יומת, ואכתי לא ידעין דרוצח נמיתה. וא"ל שכוונתו היא דנ"ד הרואין דין אותו, דמדנריו מוכח שהטעם הוא על עיקר ההריגה, ורק אח"כ כתב החילוק דנפני נ"ד ושלא נפני נ"ד, אלא משום דטריפה מחייב גם על רציחת טריפה ולכן נקט האי קרא, מפני שנהרג טריפה אין חיון רק משום ונערת הרע. ויש להקשות לכאורה מהא דנחולין נעין: למילף דנחל נתר רוצח מרוצח דרחמנא אחר קטלי' ודלמא טריפה הוי הנרצח, ואי כדנריו מחי ראי' היא מ"מ מתחייב משום דהוי ס"ס, שמה הנרצח שלם ואח"כ טריפה ה' שמה גם הרוצח טריפה, וגם הראי' שלאח"כ מע"ז ג"כ תהא נסתרת מהאי טעמא נופא, והוי גם שפיר עדות שא"ל דמכח הך ס"ס יתחייבו העדים וזוממיהן עד לעולם. ואפשר לתרן דמקמי ידעין דהולכין נתר רוצח גם ס"ס לא מהני, אמנם שזה לא נרירא כ"כ. אך נכלל אין להניח ראי' מהתם דנלא"ה איכא קראי טובא למילף מינייהו] ואס נחליט כנ"ל, אין סתירה עוד מדנרי' ה"מאירי, דהא גם נטריפה משכחת נשום שיהרג הרוצח כגון דהרגו טריפה כמותו נפני נ"ד, ואפשר איפוא להתקיים נאחיה אופן הא דתנער הדס ההי מקרנך, ושפיר עורפין עליו. אבל ננמאל נוסם ונאנך, דנריך קיימין דאין עורפין מהאי טעמא דהרוא לא יהי נהרג וכמ"ס שם נארוכה נלנר דנרי הירושלמי.

בס"י מי הנחת קושית הגאון נעל עמודי אור נהא דא"ר פפא (נ"ק ל"ו ע"א) האי מאן דגזל דיקלא מחנרי' וקטלי' אע"ג דשדיא מארעא לארעא דיד' לא קני מ"ט מעיקרא דיקלא מיקרי והשתא דיקלא מיקרי. והקשה הגאון הג"ל אפי' אי הוי שינוי נקצ'ה כיון דנעדרו מחנור אינו נגזל דקרקע אינה נגזלת ומתי נעשה גזלן לאחר הקצ'ה וכי יועיל שינוי שקדם לגזילתו. והנחת תרון הגאון הג"ל וגם תרונא אחא אשיהם נגווי לא רויח, ונסוף דנריך הוספת שכן יקשה גם נתוס' סוכה (ל' ע"ג) שכתנו בני אווכרי דמה שנקנן מן המחנור לא תשי נטוי מעשה, ומשמע דאי הוי שינוי הוי קונים נקצ'הם ושע"ז לא יללחו תרונך ואל הגאון נעל עמודי אור, כאשר כתנת שם.

נ"ל לתרן נהקדם מקירה אחת, איך יהי הדין נשהגזילה והשינוי יצאו רגופים ולא קדם אחד

מ"ע והשנת החפץ, שפיר כתבו התוס' דהכל נל"ח לא יכל ליד השנה דשאלה לא שכיחא (וחיוב לשלול לקיים השנת החפץ לא יהי, דכנגדו איכא חסור בשאלה על תרומה והקדש) חולם ממקום שאלה, דמה נופא שאל הקדש ותרומת הגולן מוכרח דשינוי קונה בכל אופן אף אם ע"ז מתבטל מ"ע דהשיב, דהא מ"ט חל הקדש קולן והא ח"ו נעלים להקדיש אלא הוא משום דלארי שיחול ה"ל שינוי השם שקונה ויהי הגולן ממילא נעלים להקדיש, להכי אמרי' דחל וקניט נשינוי והקדשו נאין כאלה, וכדמסני' לה הרשב"א ז"ל, וא"כ נקנין שינוי זה אגוד גם ביטול המ"ע, דרק משום שקונה הוא נעלים להקדיש, ואי לאו, הקדשו לאו כלום הוא ומייב להשיב דהוי כעין שגל, וממלא דרק הקנין מתבטל להמ"ע, ואפ"ה תק דהגולן שהקדיש הקדשו הקדש, ומוכרח דנכל גווי שינוי קונה, וממילא נשינוי החזור ע"כ טעמא דלאו שינוי הוא כלל, והנה משום הא עוד אפשר למצוא מוצא ולומר, דהואיל נהך דהקדיש הגולן אחר יאוש עסקין, וכמש"כ הראשונים, אי"כ נוכל לומר דנאמת ביאוש לחוד כבר נפקע מצות השנה מהחפץ, דאף שיאוש אינו קונה משום דנאיסורא אחל ליד, מ"מ מהני להפקיע חיוב השנה מן החפץ עצמו, דלאו דנעליו הוא עוד אחר שגתאשו ממנו, דהא תשריה יכול אחר לזכות בו, ורק לענין קניית הגולן דין הוא משום דנאיסורא אחל ליד לא קנה, אצל רשות הנעלים כור נפקע מן החפץ (ועי' ננ"מ כ"ו ע"ג) וא"כ נהקדיש אחר יאוש הלא דיינין רק לענין קנין הגולן, אצל המ"ע נל"ז כבר אינה דהיאוש הפקיעה, ולפ"י אין ראי' עוד מהא דהקדיש לענין הספק נטעמא דשינוי החזר, אכן מ"מ נפשט הספק הזה, מהא נופא דמקשו התוס' דהקדש שינוי החזר הוא ולא יקנה, דאי אחרת דכל טעמא ששינוי החזר אינו קונה הוא משום דע"ז מתבטל המ"ע דהשיב, ונעלמו שינוי מעליא הוא, וא"כ הכא דלאחר יאוש הוא כך לי שינוי גמור, כך לי שינוי החזר כיון דע"כ לריד למיתי עלה נהך דהקדיש מטעם שהמ"ע נפקע כבר נהיאוש ולענין מעשה הקנין הא גם שינוי החזר שינוי הוא, ומוכח א"פא, עכ"פ, מקושית התוס' דשינוי החזר אין זה שינוי, (ולזה חירושא דשאלה לא שכיחא לריד ביאור) ונתבאר השתא מכל האמור, דנכל אנפי נפשט דטעמא ששינוי החזר אינו קונה לפי שגרוע הוא ואינו שינוי לקנות ע"י, וכן גם פשטות הדברים מורה, ומה לנו לתור שגיל נר.

קושית הגולן נעל עמודי אור, דתשריה דייק ר"פ לומר ואע"פ דשינוי מחלעל לארעא דיד' (ונדנרד הרגשת גם אתה ביתור לשון זה) לאשמעינן דמיירי נאופן שהדקל עמוד על שפת שדה העגל על חצר שדה הגולן ונקניטו מפילי הגולן לנד שדה שיכול נתוכה, וממלא דקנין הגזילה והשינוי, אי הוי קני, רעופים יבואו, שלפני הגמר הקניטו לא נשתנה עדיין שמו שיהא נשתנה נרשות הנעלים, ובגמר הקנייה קונה רשות הגולן, ונאין נעת אחת ממש השינוי והגזילה וזה לריד הגולן לקנות, אי לאו דמעיקרא דיקלל והשתא דיקלל מיקרי, וכן נתוס' סוכה ג'י אוונכרי, אם הי שינוי נקנייה, הוי האוונכרי קונים מהאי טעמא שקנין ידם והשינוי כאחד נאיים ונשתנה הגזילה מכחו שהיתה ניד הנעלים.

ומקום אחי פה להעיר, דמדנרי התוס' נ"ה הכ"ל נפתרה חקירתך, המונחת נספדך נסי' אי חות י"ח נסופו, נטעמא דשינוי החזר לא קני, אם מפני שיחזור לא הוי שינוי גם עתה לפני חזרו לנרייתו, או דילמא דעכסיו מיהא כל עוד שהוא נהשתנותו שינוי הוא דהוי כשינוי גמור, ומה שאינו קונה הוא משום דלא מלינו ששינוי יקנה אלא היכא דניכרי"כ לא יעיר עוד קיום מצות השנה נחפץ עצמו, דכאשר גל נענין ואי לאו כעין שגל אינו מקיים עוד המ"ע נהשנת החפץ עצמו ורק כהשנת דמים הוא, וממלא שהקנין נשינוי להעשות שלו אינו מפקיע את המ"ע דהשיב את הגזילה נחפץ עצמו, דגם אם לא יקנה ליתא עוד להמ"ע על החפץ ונבואה דא אמרינן שקונה, אצל נשינוי החזר שנקניטו יפקיע את המ"ע, דאי לאו דקני הרי אפשר לחזור ולמסור ולהחזירו כעין שגל ונעמוד וסתור והשנ קלי, לא אמרינן שע"י קנין השינוי יתבטל ויפקע המ"ע, ולא קני, זהו תמלית דנרדך שס, והשתא אם נאמר כאופן הנ', אי"כ לפ"ד התוס' דרנה מיירי נשינוי החזר והא דמייתי ראי' מלא הספיק ליתא לו עד אנענו, משום דנראה לו דליירי ניכול להענירו ע"י צפון והוי נמי שינוי החזר, אינו ראי' הלא כלל מראשית הגז דהא שינוי החזר גם הוא שיעי לכריע, אלא שגזילה היא דפליגי דאיכא טעם אחר שלא יקנה, שאינו שדך נראשית הגז, כמונן.

אמנם לכאורה אם נכריע כדרך השני רוח יעמוד נמקום אחר, דיוסנרו ע"ז היטב דנרי התוס' שס ס"ז ע"א דהא מעיקרא טיבאל, ח"ל, ואע"פ דשינוי החזר לנרייתו ע"י שאלה וכו' מ"מ לא חשיב להו שינוי החזר לנרייתו כיון דלא שכיחא, ודנריהם אינם מנאורים, מה נכך דשאלה לא שכיחא, כיון דאפשר לשלול ויחזור שס חולין כנחמילה אין זה שינוי, ומה לי אם ישתמשו בנאפשות האחת או לא, אצל אם נאמר דנאמת גם שינוי החזר כמות שהוא עתה שינוי מעליא הוא אלא דלא אמרי' ששינוי יקנה נמקום שע"ז יופקע

אולם עיקר הספק עוד נשאר, נכל שינוי שקונה אם יקנה גם נמקום שע"ז יתבטל המ"ע דהשיב נהחפץ, (ולכאורה יסוד זה הספק מונח נהא דעניד ל"מ, ויש להתנונן נסוגיא דתמורה, אף אפשר שגם נלתי זאת יש מקום לספק זה) ונראה דתליא בזה, איך גפרש הדברים דנאיסורא אחל ליד' ביאוש, אם רק דין הוא נקנין הגולן, אצל חיוב ההשנה נפקע ע"י היאוש,

שנחייב נהשנה איימ'נ שנס חיוו ההשנה לא נפקע, אף שמדל היאוש אינו עוד של נעלים, משום דלמ' למ' יאוש כמ"ש.

ומהפסק הזה, אם שינוי קונה גם אם ע"י תחבולת המ"ע והשנה, ושלדברי הרמב"ם נפשו לדעתו מהך דגולן שהקדיש, יוצא כ"מ לדינא. שאם הגזיה אי' אצידה ע"מ לנחלה אם קונה בשינוי או לא, ואין לומר דלא שייך כלן כלל שינוי משום דמואל אצידה רשותו כרשות נעלים, דהא כבר כ' הרמב"ן ז"ל דנאטו חפץ להחזירה לא געשה שומר. חה פשוט דמ"ע דהשנ תשינס של אצידה לא תפקע ע"י שינוי דרך גני גול אחר' אם לא כעין שגול לא יחזיר, ואיכ' אם לא יקנה המואל בשינוי אף שמשום גולן פקע ממנו חיוו ההשנה, אבל המ"ע דהשנ תשינס דאצידה עוד נשארע עליו, אבל אם ימאל דיקנה בשינוי משום דנס גולן הוא וגולן בשינוי קונה, תחבולת ממילא גם מלות השנת החפץ של אצידה, דכהשנת דמים בלנד הוא, וכבר נעשה שלו. [ואמנם הכא גרע מתגולן שהקדיש, דהתם הוא דאחרין שקונה אף שעי' יתבטל המ"ע משום דננתינת דמים מתקן מיהא לת המ"ע דהשנת החפץ, וכמבואר בתוס' כ"מ ע"כ, אבל הכא נאצידה אם יקנה הלא עבר גם על ל"מ להתעלם צוה שלא החזיר קודם שקנה, שאין לו תקנה עוד, דנהשנת דמים לא יתוקן וכמבואר בס"פ.

בכ"י ח' הכ"ל חות אי' הקשית למ"ל קרא נחזרי מעורכי המלחמה שאינו חחר על צית גולן ותיפוק ל' שאינו מצוה לחנכו ואדרבא נעמוד והשנ הוא. וכדאמר' צירושלמי שאינו חחר על צית נחז"ל משום דכתיב ולא חנכו, את שמצוה לחנכו יצא זה שאינו מצוה לחנכו. ובשלמא אגמ' דין ליכא לאקשויי כדכ"ל דאפשר דפליג אהך דרשא דירושלמי, אבל הרמב"ם שפוסק להדיא דאינו חחר על ניתו שנחז"ל, ועיכ' משום הטעם שצירושלמי לדידי' תקשה למ"ל מיעוט מיוחד לגולן.

וג"ל צוה דבר נכון מאל, דהנה רצינו ז"ל כתב נפ"י מה' מלכים ה"ז קדש אשה מעכשיו ולאחר י"ב חודש ושלם הזמן במלחמה חחר ונא לו. וכ' עלה מרן הכ"מ דדוקא באופן כזה, משום דליגלאי מילתא דהיא ארוסה לו מקודם המלחמה, אבל אם לא אחר מעכשיו הוי כמאמר עתה במלחמה ולא כל הימנו שאחר שהוא במלחמה יארום אשה לפטור עצמו. ומבואר מדבריו דמעשה הפטור ממלחמה הוא רק אם נעשה קודם המלחמה, ויאל לו זה דלאל"ה למה כתב רצינו מעכשיו דוקא. ואף שלכ' יש להקשות על הכ"מ דמ"ל לדייק דדוקא נמעכשיו חחר, דילמא להכי כתב רצינו מעכשיו משום דהרי"א דבהכי גרע משום דמאלא וכבר ארוסה לו י"ב חודש ואחר שנה אינו חחר למה קמ"ל דחחר

וכמו שהזכרתי לעיל, או להיפך דמשום קנין לנד גם הגולן הי' יכול לקנות, רק הואיל דנאסורא אחא לירי וחל חיוו השנה על החפץ, לא מהני ע"י יאוש להפקיע (ונוכל להסביר זאת דכמו שאין יאוש נחוב מועיל כן בכל חיוו שמיחד לחזירו, ונחיוו הדמים אם נאנד החפץ לאחר יאוש הלא עיכ' נריך לומר כזאת, דטעמא דנאסורא אחא לירי הא לא שייך בזהדמים, וכמוכן, ולפעמים הרי מחילא הגולן אף מדמי החפץ) וכיון דחיוו ההשנה על החפץ עצמו אי"א להתבטל ע"י יאוש וחיוב להחזיר החפץ עצמו, ממילא לא יוכל הגולן לקנות, ולגנ"י, דרצין עלי' חיוו השנה, ל"מ יאוש. ואם נאמר כאופן האחרון דנאוש לא נפקע חיוו ההשנה, ואדרבא משום החיוו הזה הוא דלא קני, איכ' מהא דהגנ"י והגולן שהקדישו הקדשן הקדש נפשו עיכ' שנס היכא שקנין השינוי גורר אחריו ציטול המ"ע דהשנ, מ"מ קונה וכדמבואר נמ"ש לעיל, אבל אם נלך בדרך הראשון, דנאוש נעלים כבר נפקע המ"ע שהחפץ אינו שלו עוד, ורק קנינוי הוא דלא קני הגולן משום שצא לידו נאסורא, אין רא"י עוד מהא דהקדיש, משום דלאחר היאוש בל"ה כבר נפקע המ"ע ואייריק לענין קניית הגולן בלחוד ולכן קונה בשינוי השם דהקדש.

וגמ"ל דנריך נפירושא של נאסורא אחא לירי נאוש, יסוד המחלוקת אם שינוי רשות ואיכ' יאוש קונה (ונגמ"מ נדחק צוה מאל) דמלן דלית ל' דקונה, סנר דמשום קנין לנד, לולי חיוו השנה נהחפץ שחל עליו, גם הגולן עצמו הי' יכול לקנות אף שצא לידו לא נהיתר, כמו שקונה בשינוי, והא דלא קני, רק משום שחל עליו חיוו השנת החפץ משעה שגול, ועל חיונים, אחא שיהיו ל"מ יאוש, והא דנאסורא אחא לירי, הוא רק טעם בגולן מפני שעי' נחייב נהשנה. (וכמו דמצינו לשון זה באצידה) אבל אחר שלא חל עליו גם לפני יאוש חיוו השנת החפץ דהא מצית הגולן נטלו, איכ' ודאי קונה נאוש שלחמ' אף שנטילתו נאסור, דחיוו השנה לא הי' עליו. ומלן דסנר דנעיק דוקא יאוש ואיכ' ש"ר, משום דלית ל' דנס בגולן עצמו חיוו ההשנה נפקע, והא דלא קני, משום שדין הוא דיאוש אינו קונה אלא היכא שצא לידו נהיתר. ולפ"י נש"ר ואיכ' יאוש, ג"כ האחר לא קנה, דנעילת החפץ לא נהיתר היתה דעוין לא נתיאשו אז נעליו. ויואל לו מזה, דלהרמב"ם שפסק דש"ר ואיכ' יאוש קונה, עיכ' שניאוש לא נפקע חיוו ההשנה מהחפץ, וכמו שנמצא, איכ' מוכח מתגולן שהקדיש דנס היכא שמקנין השינוי נא ציטול המ"ע דהשנ אפ"ה קונה, ולהחולקים אין רא"י מהך, דלדידהו אפשר לומר, דכבר נתבטל חיוו ההשנה נהחפץ נהיאוש שקדם. ואמרתי, אפשר לומר — משום דנס לדידהו אין הכרח שניאוש נפקע חיוו ההשנה, דיכול להיות דתרווייהו אית' להו, שמשום דנאסורא אחא לירי לא הי' קונה אף בלא חיוו ההשנה ולכן ש"ר ואיכ' יאוש ל"מ לדידהו, אבל בגולן

הואיל דמי' לא הי' יכול לשמחה עד עתה, ר"ל דקמ"ל
 אף שג' עלי' אחר הקידושין ונמנחת עתה כשואה
 למפרע ושנה כנר עברה, מ"מ חתך משום דשואה
 למפרע לא שייך, דענין הכשולין הוא מה שהיה כנר
 אשתו גמורה ולא חסר עוד כל תנאי ומעשה, וכעין זה
 כ' רבינו גא' ה' הפך ה"ב ג' צ"ת שהשכיר. אבל
 עיינתי בירושלמי ומלתי מברש כדברי מרן הכ"מ
 ז"ל דאמר שם (סוטה פ"ח הלכה ו') אפי' שומרת
 יצא וכי' מה דמי לה קידש אשה מעכשיו לאחר י"ב
 חודש ושלם הזמן במלחמה חחר וצא לו. והכוונה
 מנומרת דהוקשה לו אלמה חחר נחת אחיו במלחמה
 והא' היו כמאדם במלחמה ולא יחזור ופריק לה זה
 דומה למקדש מעכשיו הואיל ונמשכת הזיקה מאחיו.
 [ועיין נכ"מ שם שמתקן צ"ח מלחמה למאדם משום
 דהתם לא עשה מעשה לפטור עצמו מהמלחמה ועל
 דבריו יקשה דא"כ למה דוקא נמעכשיו חחר הלא גם
 אם קידשה קודם המלחמה לאחר זמן סתם נלא מעכשיו
 ושלם הזמן במלחמה ג"כ יחזור דעתה במלחמה לא
 עשה כל מעשה, ורק מעשהו הקודם חל בשתא, ול"ל
 מפני שעשה מעשה קודם, שיחול עכשיו במלחמה,
 דהא ודאי מעשהו שלפני המלחמה לא יוכל לגרום לגרע
 דינ, ודומק לומר שזה נופא שאינו חחר עתה
 מהקידושין לפני צוא הזמן מיקרי ג"כ מעשה. —
 אח"כ ראיתי נכ"מ מנ"ח מלחמה תקכ"ו שעמד דגרי
 הכ"מ ונ"ל כן דלי-חזרתו כקידשה, אך לדעתי לא
 מסתבר הכי, מלמד שגם נמעכשיו ס' תנאי ס' חרה,
 ועיי"ש נכ"מ ה"ל שדחק צוה. — ולכן הטעם שכתבתי
 אני משום דהזיקה נמשכת מאחיו ודמי למעכשיו
 מתשיב יוחר, וי"מ לזין שני הטעמים היכל דגם אחיו
 קדש במלחמה ומת, שלטעם הכ"מ גם צוה תחר ולטעם
 דידי לא יחזור, וכן להיפך, נתייעד במלחמה דקיי"ל
 מעו"ה לקידושין ניתנו וכשמיעד מקודשת למפרע
 משעת מכירה, שלטעם הכ"מ דהכל תלוי במעשה א"כ
 אינו חוזר אף שמקודשת למפרע, משום שע"י מעשה
 יעודו צא, ולפוס דלי' העיקר הוא מתי חלו הקדושין,
 ולכן יעוד גם בתוך המלחמה יחזור, אולם מסתבר
 דשניהם נעיקן שיהא חלות הקידושין קודם המלחמה
 ולא בתוכה וגם שלא יעשה מעשה בתוך המלחמה
 לפטור עצמו כסדרת הכ"מ, ואולי גם כוונת הכ"מ
 כך]. עכ"פ יתנאל שאם יארש אשה או יגנה צית או
 יטע כרם במלחמה אינו חחר. וא"כ י"מ נחתא בגזלן
 דאי לא דמיעט קרא קנין גזילה, וגם קנין גזילה הי'
 כלקיהא אחרת למרה מעורכי המלחמה אלא שלא
 הי' מצוה לתכנו, חוה עיכוב דדדי ר"ל שאין הפירוש
 שעל צית כזה שאין מצוה לתכנו אין חזרין, אלא דהוא
 רק דין נתינו ההמרה דאין מחזירין לתוך רק
 נשהחזיר יי' מצוה (ולדוגמא, אלו הי' געשה ציתו
 שנחזרל א"י ע"י כינוש רבים בתוך המלחמה, ודאי
 הי' חחר עליה) וא"כ נמשלם דמי אפי' במלחמה שפיר
 הי' חחר, משום דנלאו קנינו הגמור עכשיו, כנר הי'

והא דמקמי גמ' (סוטה מ"ג ע"א) לימא דלא כר"י
 הגלילי דאי ריה"ג הא צריך לחזור משום ענינת
 הגזל, הא כיון דע"כ קרא אחא לזנות הדמים במלחמה,
 שז מעצרה הוא, ויחא גם לריה"ג. ועוד מניין לנו
 לחזק דלריה"ג אפי' ציהי' דמי קודם המלחמה אינו
 חחר מפני דמתיקרא צאסורא אחא ליד' אף דנלוקח
 כה"ג הי' חחר, הא אפשר לאוקמי קרא ציהי' דמי
 במלחמה גופה, דמשום קנין הגזילה מיעט"י קרא
 ומשום קנינו עכשיו גם נלוקח כה"ג אינו חחר. ויהא
 לכי' מוכח דלגמ' דילן ל"ל שני הדינים הללו (של מצוה
 נתינוכו ושל לוקח במלחמה) גם יחד, ודוק ותמנא.
 (וא"ל דלמנח הא דאמר גמ' ציהי' דמי הכוונה בתוך
 המלחמה, דזה מופרך מכמה ג"ס' וכמנואר למעין
 שם) אך זה יחא היטב, דלעולם ס"ל גם לגמ' דילן
 שני הדינים האלו דלריך שיהא מצוה נתינוכו ושהמעשה
 יהי' לפני המלחמה, ולכן מיעט דגזלן מיתוקמא
 למשלם דמי במלחמה, וכמ"ש, אך לריה"ג מ"מ לא
 יתייבש באופן זה ויהא צריך לחזור משום ענינת
 הגזל אף געשה תשובה במלחמה, דלא תהא מהני
 התשובה במלחמה עצמה אם לא שז קודם המלחמה.
 דודאי לריה"ג דאמר הירא ורך הלכז זה המחזיר מן
 העצירות שציו, הטעם משום דענש עליהו וכן הוא
 נכ"מ המיעוד, וכיון דירד למלחמה ועצירות ציו כנר
 נחשם דינו לרעה נהאי שעתא, וע"כ צ"ל לריה"ג
 דתלוי בירידתו למלחמה דלאליה מאי מתירא מעצירה

תשכחל יעשה תשובה ויאלץ מלחמה, ולא כי אליה
פריך אנו שפיר, ונריך ע"כ לדידי לאוהבי קרן
נדיסני דמי עד לפני ירידתו למלחמה, אבל לרע
שפיר ויחזקוהו ממשלם הדמים מלחמה, ועולים גם
כל פסקי הרמב"ם כהתן.

חשמה

דבר האכרתי דברי מויעד נחזק האמלחמה ולא
ישור, אבל שחזקו גם על יעור, אם הי' לפני
המלחמה הי' לי פשוט וחלי הסתפק כלל, אבל אח"כ
מחזקו לי ספק דברי מחזק דברי הרמב"ם פ"ד מה'
מלכים הי' ש"כ אם נדידי מלך, אבל ההדיוט אסור
נפלא אלא מלחמה העברי נבדל אחד יעור, עכ"ל
הרי דהטיל אם פלג על אלה העברי המויעדות, וא"כ
אפשר דלא ישור עלי' מעורכי האמלחמה דלמא אחר
רשומא ולא פלג ולא מויעדות שקרונה לה. ונלמא
דברי רבנן נעלמם תחומים, והא קידושין גמורים
הם תם אינם אלא לדעתה ומה שייכות להדידי יעור
אבל פלג. וכן הפלא כי מכל ט"כ איש לא עוד
נפסיחם. ואולי פתר רבנן דלמא העברי המויעדות
אי' כחמה דמי נחז' נז לפיכך, אך מחז' יא' לו זה.
זה לא קשיא והא פסק רבנן ז"ל שכתבה אינה ען
המורה כלל, ואפשר דהקנה קדומה עד מימי מתן
תורה, ומימי אינה מדאורייתא, ועי' בהפלאה כחמה
י' ע"כ עכ"פ דברי רבנן אלה הגיון מקום עיון.

בפי' י"נ כחמה לתרן קושית חכם אחד ע"ד התוס'
תולין ק"י ע"א ד"ה האל. וא"ת נספח תמורה
גבי מקדיש עולה לבדק הצי' האחר אי' מדרבנן איחא
סיפא וכו', וי"ל דהתם ש"ס מעילה מדאורייתא אי'ן
לחכמים לתקן וכו', ומש"י ראוי למעול זה שתי מעילות
נבדל מעילה מדאורייתא תשום עולה ויעור דליכא
מעילה מדאורייתא לא נדלי מיני' ומקדש רבנן מעילה.
עכ"ל ותמה האכס הסכר הא"ך מסקי' התוס' דגם
נעור אי'ן הקדושה תופסת רק מדרבנן והרי להדיא
אחרי' בנזכים (ק"י ע"א) מחז' פרט לעולת הקדש
(דל"ן העור לכהנים) ר' אייבו אי'ר יא' פרט למתפס'
עולם לבדק הצי', ל"מ למיד קדשי נה"ג תפסי'
מדאורייתא אלא אפי' למיד לא תפסי' הי"מ נזר אבל
עור תפסי', וא"כ מחז' האחרי' התוס' דהא דמחז'ן
מדרבנן, הא נשני העור שאל' עליו מעילה מדאורייתא.
זה תוכו הקושית. וכחמה ע"ז לתרן דתמורה
עסקין במקדיש כל הנהגה כדמכח תחם נבטיל,
ולכן כיון דאנדר לא חל לא על העור, משום דכי
היכי נדר שהמור מקדשו הוה כולו, כמ"כ היכא דלא
חל כלל מעיקרית על כל לא חל גם מקדשו. והנחת
דחזון למה מוזרי' השעיה"מ (ה' נדרים נ"ס ס' קול
יעקב) נמי שהיו לפניו שתי נהמות והאחת אינה ראוי'
לקדש ואחר הרי אלו עולה לא חל הגדר אף על אלה
שראוי' להיות עולה. ובנזכים מדאורייתא דעור תפסי'
מיירי במקדיש רק העור למחול. ומירלת סה גם

וכן מה שהקדית מלחמה לכ"מ הא ג"כ אי'ן מחז'
ליש עמה (ותמאם האל גרע מבית מדרש או
כאל אה אילוניות דוק מחז' ליכא אבל האל אי'ן
זה מחז'ט לעבירה) ואחז' לימרוך קרן חולל לקדש
שאי' שחר עלי'. ר"ל לתרן דל"ך ס"ל מיעוט
לשומרת ים מלחמה אדיו ען אירוסין ומדאורייתא
אחי' עשה דמי ל"מ וכן במחז'ט, ואף דאפשר לקיים
שיהם הרי תשכח דלי' נבטיל, ובכן שהיטת
אלוית, תרובה לכהן והי' עשה ול"מ הט' אב נרדל
דל"ך. ומחז'ט לא קרן, והיו ליקדשים גרועים תם
ב"מ רק בילה ראשונה נדחית. (א' עוד יותר נחז',
אף שדבר חסד הוא דכיון דב"מ חסד ליקדשי אדיו
האל חזר, וכדמחז'ט וסד דמות אדיו מלחמה האמכר
לעיל וכן גם מלחמ' רש"י אם סוטה מיד ע"א, אם
אם קדש או באל אדיו אלה האסורה לו, אף שהיטת
האל ומחז'ט לעמרי, ומחז'ט ג"כ מהך קרן דעל
ליקדשים גרועים אי'ן מחז'ן וכמו שאי' שחר על
לקיחת עמנו, שאינה ראוי', כמ"כ נבא מכה לקדש
שאינה ראוי' בשומרת ים, ומשכחת עפ"י גם גרובה,
דחא אסורה להמת ומחז'ט להיטת ובכן שהאל חלל,
וכן מחז'ט כשהיטת מחז'ט ואדיו כזר) ואעפ"י דקרן
אחז' בשומרת ים ת"מ פריך אם גמ' שפיר ליחא
מחז'י דלא כר"ה"מ, והא דחז' פשוטו של מקדש נכל
אירוסין דעלמא מיטתעי' בשומרת ים מרביא הוא
דאחז'י, ורק לדין דביכוב"כ לא יא' שחר אם תשום
דל"ן מחז'ט לבנת אלה אם תשום ולקדשה גרועה, ורק
שקשה ל' למחז' מיעוט דקרן דליקדשים גרועים הם,
הא נל"מ, אי'ן מחז'ט ליכא עמה, שפיר אחרי' דכ"מ
לשומרת ים וכ"כל ומשנה הכח"י הכח"י גם מסרן
זה שגבני' לא ישור ולישתמע גם ב"מ, אבל לרי"מ
שנאירוסין דעלמא הרי נריך לשחר, תשום עבירה
שנינו אירוס אלה אסורה, ופשוטו דקרן נכל אירוסין
דעלמא קאים והא"ך. ומחז'ט למה דלא ישור. וע"ז
מחז' גמ' דנקדושין לתרן אי'ן עדין עבירה ב"מ,
והשתא מתקדשן שפיר דמחז'ט ר"מ לשומרת ים,
וכמ"ס.

ובעיקרא דבית גול שומרת למחז' קיין גילה
ב"מ, דהקדש אינה עולת, הנה נפשוטו
תשכחל, נבנה נעלים גולים, ומדאורייתא שני'
האחר אינו קדש נכל חופ, ורק לרעה דס"ל שני'
האחר קדש ען התורה, לפי' התוס' ב"מ ס"ו ע"כ
נמסר לאוהביהו דיד דבנה בית על קרקע של האלן
ואל גול. וכמ"ס ז"ל.

תפוס והיו ממון הקדש ממעטיין מעולת איש ולא עולת הקדש ולא זכיחה התורה לכהנים ממון הקדש מעולת ההקדש.

ונתבאר איפוא מכל זה, דאיא לאוקמי רק במקדש העור לבד, וע"כ במקדש העולה עצמה עסקינן ומוכח שאף דעל גוף העולה נענשה לא חל הקדשו למ"ד דנשר לא תפוס, מ"מ יכול לחול לעור. ונסתר ממילא גם תירוץ על קושית התוס' בנזבים. דהא ע"כ במקדש העולה עצמה מיירי, וא"כ למ"ד דתפוס גם נשר נעיי העושה וזנה תמיהתם לאיתנה. [ונל אחדל מלהניג זנה את הנראה לי ניישוב קושיתם הנ"ל, ובתחילה נתבאר נסוגות דנריהם ומאי נעו נקושייתם. דלכאף מאי איכפת להו גם נזריך העמדה והערכה, והא אי לאו מיעוטא דפרט לעולת הקדש הייתי ע"כ אומר זכיחה התורה לכהנים את העור מעולת הקדש אף שהוא ממון הקדש ולא הי' נזריך כלל פדרי על העור ואם אין פדרי עליו, אין העושה לגבי, דהא הא לא קשה להו מה דנזריך קראל שלא יהא יוצא בלא פדרי לכהנים מדלא מחשי גם למ"ד דאנשר לא תפוס, וא"כ מה מוסף לט שנהמה נריה העושה"ה הלא העור אי"ז כלל לא לפדרי ולא להעושה"ה דכהנים וזכין נ. אך כוונתם נתרי אנפי איכא למיפרש או משום דלמ"ד דתפוס גם נשר והעולה עצמה היא קנה"צ אי"כ כיון דלא נפדחה מחיים (וע"כ נכה"ג ממעט קרא, כמובן) וקדשי נה"צ היו בכלל העמדה והערכה, הלא נפסל הזנח דלקטוריה קאי כדן קדשי נה"צ שנתנו בלא פדרי והערכה. [ועיין ברמב"ם פ"ו מה' ערכין ה"י שז' ומד"ס שלא תשחט עד שחפדה לפיכך אם ענר ושחט ה"ז כשירה. ומבואר מדבריו אלו שאם היו תפוס הקדש נה"צ מדאורייתא הי' הזנח נפסל] וכיון דנפסל הזנח שז' לא זכו כהנים גם נעור, דכל שלא זכה המזנח בנשרה לא זכו כהנים נעורה, ואזיל ממילא לקטורה עם כל הנחמה. ומאזל שאין האסרון משום דלא נפדה העור בהעושה"ה דליהו לא הי' נזריך כל פדרי כלל, אי לאו מיעוטא, אלו יכלו הכהנים לזכות נ, אצל הקושית היא דהואיל דהזנח נפסל אין הכהנים זוכין כלל נעור. או דכוותה קושיתם (אי לא ימחא דס"ל כהרמב"ם דפסיל הזנח) דאפי' אי לא תיעט קרא, יהיו הכהנים זוכין נעור גלי הנזל כנהדיות כנהקדש, הלא זכיחה התורה לכהנים רק ממון של הקדש שנעור העולה, אצל דלאי היכא דרנין עליו איסור אחר נאסר גם לכהנים כלכל אדם, וכיון דקודם שחטה הא אכתי לא זכו נו כהנים שנאמר דאזי נזריך עוד פדרי, ואימת יוכלו כהנים לזכות נו לאחר שחטה חריקה, ואז כבר נאסר כדן קדשי נה"צ שלא נפדו ומתו, ואיסורא דרנין עליו איט נפקע בשניל הכהנים, ואין העור לכהנים אלא יקבר.

ועוד דרך שלישיית להבנת דבריהם, ואע"פ שאינה דרך קרונה ואינה נראית לפי פשט הסוגיא נכ"י

קושית התוס' שם בנזבים דהקדש למ"ד קנה"צ תפוס מדאורייתא אף אנשר למ"ל קרא למעוטי דאם שחט קודם פדרי אין עורה לכהנים פשיטא דקדשי נזק הנזי היו בכלל העמדה והערכה. ולפי הנ"ל ניחא, דמיירי במקדש רק העור לבד ולא נעיי ממילא העושה"ה אף שנתיי הוא מחובר לנהמה. עכ"מ. ושתי תשובות נדבר אחד, דעיקרא דמילתא אינו מתקבל, שאף אם נניח דאמרי גם נדר שלא חל מהקדשו לא חל כולו, מ"מ זה שיך רק במקום שהנדר או המקדש הוא בעלים להקדיש, או שיש לו כח לידור הנדר על שתיקן ורק דאיכא עכוב אחר לחלות נדרו זה על אחת מהן או אחרת כיון דשם נודר או מקדש לו על שתיקן נישול חלק מנדרו גורר אחריו גם נישול הנשאר משום נדר שלא חל מהקדשו נטל כולו, אצל הכל דעל מהקדש אינו כלל נסוג מקדש משום דאינו שלו, אין על המקדש הזה שחט דנדר הקדש כלל ופטומי מיני נעלמא נינהו, ונחלו על המקדש שיש לו, שפיר חל כל הנדר מקרי. ח"ב. ולא דמי לדינא דשעה"מ כלל. והשגית דע"כ גם בנזבים מיירי במקדש העולה עצמה, דאי במקדש רק העור אי"כ נאמת היכי ממועט זה מעולת איש שלא יהי עורה לכהנים, והא גם עכ"ז עולת איש היא כמעיקרא דעור הא לאו לגביה הוא, ואח"ל דמשה"ה אין העור לכהנים משום דנדר של הקדש הוא והאיך זכו נו כהנים, אי"כ למ"ל כלל קרא להכי, אלא ע"כ דנאלו קרא הייתי אומר דהתורה זכתה עור העולה לכהנים אף משל הקדש ושז' הנדר קושין במקדש העור לבד האך זה ממועט מעולת איש ולא עולת הקדש הא לא הי' גם עתה עולת הקדש. ולכאף על פני תוכיחתי, דהא ע"כ למ"ד דנשר לא תפוס קדשי רק עור, ואפי"ה ממעטיין מעולת איש, אך משום הא לא קשיא, דבמקדש העולה עצמה אף דליה נעשית ממון של נה"צ להנזריך פדרי (למ"ד דנשר לא תפוס) ואין גופה שיך לנה"צ, מ"מ נעשית עולת הקדש בגוגל וכמו שהיתה עולת הנעלים אף שגם לו לא הי' נה ממון. וההקדש אמנם לא תפוס להפקיעה ממונח ולעשותה ממון ניה, אצל שחטא נקראת עולת הקדש במקום הנעלים או יחד עם הנעלים, איה"ג דמהי ליה דנורו. ואפי' אם לא היו תפוס כלל קנה"צ (אף על העור) נכ"י היתה נקראת עולת הקדש, וכמבואר בדברי רש"י תמורה ל"ב ע"כ ד"ה עיכז גזרין, שפי' שאינה קרינה עד שינאלו הגזרין לעמוד על גבה כדלמארי נעלמא האך קרנט של אדם קרז והוא אינו עומד על גבו, אצל שז' דמיס לא יהיז לנה"צ וכו', הרי כחז רש"י נהדיא דנכל לופן קרנטו של הקדש מקרי, אף דרש"י ז"ל אית לי דגם הקדש עליו, אינו דאורייתא. ואולם הולכנו בנזבים לומר דקנה"צ תפוס מיהא לעור, דאלא"ה אף דנקראת גם עולת הקדש, אצל הלא אין להקדש נה"צ כל זכות בגוף העור חכות הנעלים הרי מסרה התורה לכהנים, ורק השתא דעור

ובעיקר הקושי על דברי האדם תולין קייזר כל לתוך, דנאמת נרדך להבין האיד חל הקדשו אפי' על העור, דאף שאינו מתן ומצח כמו הנצר וגם כהנים אכתי לא זכו וי' וכפירשי' בנצח, וי' הא גם לו חן כל זכר ו' ואיכ לאו שלו הוא, ולא זיל דסיל לר' ינאי דטוה' מתן, וכיון דלית לי טונת הנאה נהך עולה לתתה לכל משמר שירנה, מתנו הוא להקדיש, ואי דתיקשי איכ תיקדוש כל העולה, זיל, חלל דליכא למימר דלגני מתן גמור של מנח לכריע טוה' לאו מתן היא, ועוד דהא חן לו גם טוה' רח כפי חלק העור, דנשר בכל חופן וכל משמר למנח, ורק על חלק הכהנים שהא העור אית לי האי טוה', וכיון דלתינא להכי, דטעמא דר' ינאי מה דתפיש העור מדאורייתא משום דסיל טוה' מתן (ומי' דתפיש גם נצר ר' דהוא רק נאמר הרי עלי ומשום גורם למתן וכר' אף שגם בגורם למתן הסגרא טונת דלגני מתן גמור של המנח לא כל הימנו להפקיע). איכ לדין דקיי' טוה' לאו מתן, גם על העור חן חל ההקדש מדאורייתא ושפיר כתבו התוס' דעל העור רק מעילה מדרבנן. תימור, דעולא, שאלני' קיימו דבריהם בחולין, אית לי נהדי' נקדושין דטוה' אינה מתן גני מקדש בתרומה, ומה שז' הרמזים (פיה מה' מעה' ה' כיל) התפיש עולתו לנה' וכן המקדיש נכסיו והיו נהם זכרים שזינס שיקרנו עולות חן עורוהיהם לכהנים שנאמר עולת איש פרט לעולת הקדש, אפי' שהרמזים פסק טוה' אינה מתן, זיל דתתפיש עולתו אינו רק מדרבנן ואין העור לכהנים, ועיקר קרא אחא למקדיש נכסיו והיו נהם זכרים, דתחילת הקדשו הוא ויכול להקדיש, ומדי עמדי נדברי הרמזים הללו ראינו שהרצ' בעל לחי' נתקשה גם חלל. דכאן משמע שרנו פסק נמקדיש נכסיו והיו נהם זכרים כר' יהושע האומר שכל עולם יקרנו עולות משום דלדס חולק הקדשו ודעתו דכל שראי למנח יר' למנח, וכן בנצח ק' ע'א מוקמי' האי לוקימחא דמקדיש נכסיו אלינא דר' יהושע ואמר' אס ואפי' לר' דאמר וכו', אלל עור תפיש (נקדושת נה' משום דאינו ראוי למנח) ונפיה מה' ערכין וחרמין פסק נהדי' כר' אליעזר דסתם הקדשות לנה' דמקדיש נכסיו והיו נהם זכרים דינס כמתפיש תמימין לנזק הבית שימכרו ללכרי עולות ויקרינו אותם עולות משום שכל הראוי למנח חן יולא מידי מנח לעולם, והדומים יפלו לנה', ואיך מוכה דנו שטרא לני חר', עיי' נלשו.

והנה מה שהחליט הלח"מ שרנו קאי הכא כר' נני על ג' יסודות, אף שהרצ' לא הזכירם כלום, היסוד הראשון לשון הרמזים נמי' שדינס שיקרנו עולות, דאילו לר'א תחילה נפדין ואח"כ יקרנו אותן עולות, ושי' לו דנפח' משמע דהך לוקימחא דפרט לעולת הקדש נמקדיש נכסיו אלינא

אלינא מה להראות כי חירובנו, שטרא להלן, ינלח לכל הפירושים הנסגלים נדברי התוס' הר"ל והוא, שנוכל לפרש דסיל להתוס' דודאי גם נלא מיעוטא דקרא לא הייתי אומר שהכהנים יזכו נמחון הקדש נלי פדי, רק שהייתי אומר שזכות הפדי שייך רק להם ואין אחר יכול לפדות דהם זכו ו' ורק שזריכים לפדות להפקיע מתן הקדש מתנו. (ולא הי' אחר יכול לפדות אפי' נצוי ומכש"כ על שזה פרוטה, דהכהנים הם הנצילים) ונא המיעוט, דנעולת הקדש לא זכו כלל נצור והוא אינהו לגני פדי ככל אדם. ולפי' קושית התוס' מונח נפשוטה, דהא כל זכות הכהנים הוא שהם היו הפודים ולא אחר, אלל פדי ודאי נעיל, ולאחר שמיטה הא אי' לפדות דנני העושה.

ואמר שנירנו דבריהם עכשיו נאמר כי נחזה פירוש שנאמר נכוונת קושיתם עולה ארוכה לה מהא דקיי' דמפרסת ה'יה כחי לכל דברי ואיתא נהעמדה והערכה. ומתחילה נחיי לפי שז' הפירושים הראשונים דהעור לא הי' נרדך פדי כלל, אי לא מיעט קרא, שקושית התוס' רק, או משום דלאחר שמיטה אי' נהעמדה והערכה ונפסל הזנח ואיך יזכו הכהנים נעורה. ולפי הר"ל הא שפיר אפשר גם לאחר שמיטה חריקה נהעמדה נעודה מפרסת והזנח עדין לא נפסל חכו הכהנים נעורה דלאחר זריקה הוא. ומחריקה ולהלן לא איכפת לן עוד אס יפדו או לא יפדו ויפסל הזנח, או דקושיתם היתה דתיכף משנשטתה כנר נאמר העור משום קדש נה' שמתו שדנין לא זכו ו' כהנים קודם שמיטה חריקה והי' נרדך פדי, ואיכ שז' חן יפקע איסורא דרבי' על העור וכמ"ס. וע"פ הר"ל ה' גם לאחר שמיטה חריקה כ"ז שמפרסת דליתא נהעמדה, לא נאמר עדין העור. ומשום מתן הקדש הלא כהנים זוכין ו' נלאו מיעוטא דקרא, ומשזכו ו' לאחר זריקה חן זקוק עוד לא לפדי ולא להעמדה ולא רבי' שז' איסור על העור. וע"פ נ' הדרכים האלו נכוונת דברי התוס' אס רק מלאנו שאפשר לפדי להיות גם אחר זריקה ולא נאסרו עוד א' הנהמה או העור כנר ינאלו מקושיתם מנלי שנשטך לאוקמי קרא נפלאוס אחר זריקה, דאט נריכים נזה רק אפשרות הפדי, ואך נאופן ה' שהנחתי לפי כוונת התוס' דודאי גם נלאו קרא היו נריכין פדי אלא שאמרתי שזכות הפדי רק לכהנים, ואיכ הלא נריכין פדי נפועל, נשטך כנר לומר שרדך קרא לענין לפדות נעודה מפרסת אחר זריקה שלא תהא זכות הפדי הזאת מסורה לכהנים, ותו לא מידי, ורק אחת אעיר שעפי' זיל דר' ינאי יסגור כראנצ' לקחן בנצח דמשראוי להפשט כנר זוכין הכהנים, אפי' שלא הופשט העור, ואמנם אפשר לדון שגם אלינא דרבי תיתי שפיר, דלא פליגי רק ננפסל הזנח קודם הפשט, ואין להאריך עוד.

עולת איש, אצל נמקדיש נכסיו לא חסיק אדעת' ומחשבתו כלל על אודות נהמות שנכסיו (זהא זה) טעמו של ר'א דלא אחר אדם חולק הקדשו, דאלא, אחזי לא ימלא דכוונתו להקריב למזבח הראוי לו, וכרני יהושע) ואין כאן משום הקדשו רק קדושת נה"נ בלבד, והא דקרבנה עולה אחר פדיונה, מוגז דרמחמל בלבד האל. וספיר מחועט מעולת איש, ומסוגית הנח' שם סנחים ק"ג אין בלחמ כל סתירה לפסק ריטב, ולדברנו דסיוע' מסייע' ל', דקאמר התם נמקדיש בכסיו וכו', ואפי' לר' יהושע דאמר אדם חולק הקדשו וכו', ומדאמר אפי' משמע להדיא דלר'א דחזי מיתוקמא אלא אפי' לר'א נמי מיתוקמא, ואף שרש"י ז"ל הרגיש סה ותקו את הדברים כאלו אחר ואע"פ דאמר יהושע, הרי לריכין לדחוקי אצל פשט הדברים מערה דלר'א פשיטא דמיתוקמא. ונרור שמה נסתיע הרמזים ז"ל נפסקו הכ"ל.

ובנה יהא נחמל נמי דלא מוקי רב המטנא נמקדיש נפירוש נהמה למזבח ולנה"נ כאלה, דנשלמא הא לא קשיא דלוקי נמקדיש עולה למזבח ועורה לנה"נ, דולאי יכול להקדיש כן נמחילת הקדשו, אף כי טוה"נ אינה מחוץ, משום דלפי דבריו לעיל, נהקדיש העור לבד לא טבל למעט מעולת איש פרט לעולת הקדש דגם עתה לאו עולת הקדש היא, ורק נמקדיש כל העולה אז היא עולת הקדש אף למי"ד דלא תפיס קנה"נ אלא עור, משום דלזה מהני דנורו שנמסר שם נעלים על הקרנן גם להקדש, וכמ"ס לעיל, אצל תיקאי כח"ל דמצי לאוקמי נמקדיש עולה למזבח ולנה"נ כאחד ותיתי לר'א, ולפי מה שצארת' נדעת הרמזים דלר'א נמקדיש נכסיו והיו נזק זכרים ודאי מיתוקמא וכמ"ס נטעמו של דבר, איש, משום דלמי"ד דגם נזר תפיס נמקדיש כל העולה, איך מתוך קושית התוס' שם זנחים ק"ג דאחזי אינעטריך כלל קרא לדידי' והא אינו נהעיה לאחר שחיטה, מוכרחין אנו לומר כמ"ס משום דאיתא נהעיה נמפרכסת, מה לא יתכן רק להך תנא דס"ל דכהנים זוכין משגאלה להפשט ולא אחר הפשט דוקא, ורק למי"ד דרק עור בלבד תפיס אחא לר'א, ומשריה מוקי רב המטנא נמקדיש נכסיו והיו נזק זכרים כדי להעמיד מיעוטא דקרא אף למי"ד נזר תפיס משום דרב המטנא סנר כרנ', דהלכתא כוותי', דרק לאחר הפשט זוכין הכהנים נעור, ואיך שנה קושית התוס' דלרד"י לחיל קרא למעט והוא אינו נהעיה, ולכן לר'א טבל לאוקמי מיעוטא דקרא אלינא דרבי רק אם נאמר דאנדר לא תפיס ורק אעור לחור. אצל לר'א הלא מיתוקמא לר'א. דטעמא אחרינא נזר דקדושת נה"נ לא בזה מכה הקדש המקדיש ורק נמירית רחמנא ומשריה לא היא עולת איש וכמ"ס דמ"ל

בשני הסיומים י"ד וט"ו דלית מרגינימא רבנא נהעין העמוק של דיני תמורה, ואנכי אגזא

דריי מיתוקמא, ובשלה הכי נכנז, דע"כ לר'א הא לא הו כלל עולת הקדש אחרי הפדויה שיואלת אז למזבח, ומיעוטא דקרא ע"כ רק לר' יהושע אפשר.

אך כאשר נחמה לפיט, כל היסודות אינם מוגזים, ובאחרון נחמיל, דכיון מה שקרבנה עולה לאחר פדיונה לר'א אף שלא הקדישוה רק לנה"נ מנחת רחמנא הוא דלא תנא מידי מזבח לעולם, ואיך קדושת מזבח ש"ס נה לאו מקדושת פה של המקדיש אחיזא רק מכה מיתמא דרמחמל, לא הו עולת איש, דעולת איש היא רק אותה שגאלה מקדושת פה של האיש המקדיש (נוסעו נכון לבדרי הא דאמר שם זנחים ק"ג ר"ח נר יוסף פרט לעולה הנאה מן המותרות, היינו אשמות של רע"י שדינם שימכרו ויקרינו נדמיהן עולות, ופר"ך שם עלה הביחל למי"ד מותרות לבדנת ליטור אחיזא אלא למי"ד לבדנת יחיד אלא (והו קרבנו של נעל האשם עמנו וכפירש"י) מח"ל ומשני כדאמר רבא העולה עולה ראשונה ה"נ העולה עולה ראשונה, ופירש שם רש"י ז"ל ה"נ עור העולה כתיב העולה ראשונה שהופרסה מתחילה לשם עולה ולא הנאה ממותר אשם וממותר חטאת, וע"כ אין הפירוש משום דלא הו עולה מתחילתה, דהא משמע דח"ל המיעוט דעולת איש ה"י עורה לכהנים אף שאינה עולה מתחילתה ובאמת נהמה זו הלא עולה ראשונה היא, אלא פירוש הדבר הוא, משום דמה שהיא עתה עולה אינה מכה קדושת פה של מקדיש אלא דנאה מכה קדושת פה של הקרבן הראשון, והוא לא ה"י עולה ומלריכין שהיא נא מכה קדושת פה של עולה דוקא משום דהעולה עולה ראשונה — ואע"פ דהתם חסיק דממדרש יהודיע הכהן עורה לכהנים היינו משום דהתם עכ"פ בזה מקדושת פה של מזבח ורק מקדושת עולה לא בזה, אצל הכא שלא הוקדשה רק לנה"נ ורק מדין הכתוב נעשית קדושת מזבח אחר פדיונה ודאי לא הו עולת איש) ואיך שפיר הוכל לומר שהרמזים נה' מעה"ק אלינא דר"א קאי וכמו שפסק נה' ערכין, והאי דאמר והיו נזק זכרים שדינם שיקרבו עולות היינו אחר פדיונם, ומ"ס סחם משום דסמ"ך על דבריו נה' ערכין שם מקור הדין הזה. ולכאורה יקשה ע"ז, דאיך למי"ל לאטרומי נפשי צנח' ולאוקמי נמקדיש נכסיו והיו נזק זכרים ולנא נפלוגמא אם תקרב עולה עולה אז אחר שתפדה הלא הוה יכולנ לאוקמי נמחפיים תמימים לבדק הצית נפירוש. והיא מוכח לכאור מה דנכה"ג עולת איש הו ורק לר'א נמקדיש נכסיו טבל למעט מעולת איש, אך בלחמ זה נחמל, דנמחפיים תמימים כיון שיועד המקדיש דלאחר פדיונה תהא עולה להפדה הו כאלו מקדיש נפירוש דתהיה קרבן עולה למי שיפדה אותה וכמקדיש עולה לשם אחר דמי, ונמלא דעכשיו ש"ס דין התורה שיהא קרבן עולה אחר פדיונה, איכא מחילא בכל התפסת תמימה לנה"נ גם הקדש מזבח של המקדיש לכאחפדה, והי

כחלקט שגלים אחרי הקולר ולצד מה דברים אחדים שנתעוררו אלני מתוך עיוני נדנריך וזהסוגיא התמורה הנ"ל ועל פיהם יסורו זה מוקשים הרבה שעמדת עליהם גם נדנריך, ועל יד ארבע ההנחות המונעות צה יסוצו כל דברי.

הנחה א) דמיעוט צנור ושותפין מתמורה פירוש, רק דכה ודין התמורה יכול להיות לאחד ולא לרבים, אבל אין זה מיעוט (אף לפי הלימוד מתעשר) צהקרבן עצמו, דקרבן כזה שהוא של צנור ושותפין אינו צתמורה וכתו שהעליית אתה נדנריך.

יסוד איתן לזה מהא דפסק הרמב"ם שהצנור והשותפין לוקים אם המירו צקרבנס. ואם ה" המיעוט על הקרבן עצמו שלא יהא צ תמורה, ודאי לא ה" גם חלקות צתמורה כזו כמו שאין חלקות צקרבנות של עכורים וקרבנות צה"צ או עופות ומנחות.

ב) דכל היכא שכל יחיד ויחיד מהרבים או מהשותפים אין לו יכולת התמורה, צצטיל אחיה טעם שיהי, אז אפי' ימירו כולם ציד, ע"י נתינת רשות או ע"י שליט אין זה תמורה, והואיל דכ"א צפ"ע לאו צר תמורה לא יועיל גם קצנס, ולא כמו שחפסת אתה וכן צם צית הלוי, לענין החסרון ש"ש צשותפין (גם צלאו מיעוט דקרא) משום דהוי כחמיר צחצי, דאם היו נותנים רשות לאחד להמיר היתה התמורה נחפסת, וטעמא משום דלא דמי להקדש של שותפין דקדיש קה"ג, דהתם גם כל אחד צלא צחצירו שפיר מקדיש האז על חלקו ורק משום דחצי צהמה אינה רחוי להקרבנא משום אינה נעשית קה"ג ולכן כשהצנהמה מוקדשת כולה ע"י שניהם ש"ד, אבל צתמורה שכל אחד ואחד מהרבים והשותפין אין לו כלל — מחזיקה טעם שהוא — כח התמורה כל עיקר, איכא מאי תיהני האטרופתם.

ג) דהא דחמירי שאין דין תמורה רק צצכת התמורה יהא שייך לאחד ולא לשנים, הוא רק היכא שלשנים יהא דין תמורה מכה עצמם אבל אם כח התמורה שייך צעיקרו רק לאחד ורבים אך מכתו או מנרמי קחתי אין זה נכנס תחת המיעוט הזה. [וחו צהנח כוונת התוס' (יומא ל' ע"ג ד"ה אחיו) שהנחת צם י"ד אות ו' דכיון דאיכא כ"ג שמתכפר מקצעה אחיו ההנכים המתכפרים מקופיצי רק מכתו צלים ומנרמי הם מתכפרים וגם זכות התמורה משלו צא להם — ולכן אין זה מתועט מהא שלא יהא המחזיר שנים] ודומא לזה, דאם אחד צעל הצהמה כל הרולה להמיר צנהמתי יצא וימיר ודאי דגם מהא אנשים יוכלו להמיר צנהמתו, דכתו צצעל התמורה עצמו יכול להמיר אפי' מהא פעמים, כחמ"כ אפי' מהא יכולים להמיר מכתו.

ד) עיקר החילוק צצין חמיר למחליף, שכוונת המחליף היא על עצם הקדושה, שרולה להמיר עיקר הקדש הראשונה צצגי, והראשונה תלא לחולין, וממיר הוא לא על שם הקדש שצראשונה רק על שם קרבן צנה, ר"ל דלא ה" הקרבן הראשון צהתמורה שרולה עכשיו להכניס את השני לקרבן תחת הראשונה אבל ההקדש יסאר צצתייהם. ואיכ צין צחליפין וצין צתמורה הוא ענין של תלא זו ותכנס זו, רק צחליפין תלא צמירי מהקדש לחולין וצתמורה תלא מקרבן לקדוה"ג צלנד. (ועפ"י) דברי הגמ' תמורה ה' ע"ג דחמיר, שם ולצציי אי"ל דאי"ק ויהי הוא וכי הוי"א תלא זו ותכנס זו, מרומים ילאו, משום דגם צממיר, לא רק צמחליף, י"ש ענין תלא זו ותכנס זו, וסרה איפוא הערתך צצ"י אות ו' דקרא צממיר כתיב, וצחקת שם צזה.) והא דחמיר צצמ' שם ד' ט' ע"א דאי כתב לא יחליפטו ולא כ' ולא ימיר הוי"א מחליף הוא דלקי דתלא זו ותכנס זו היא אבל ממיר דתרווייהו קא מקדיש לא לקי, שפיר קחמיר, משום דהוי"א דרק צמחליף שרולה להפקיע את עיקר הקדש ולהוציא לחולין הוא דלקי אבל צממיר דתרווייהו קא מקדיש ורק דנשם קרבנו רצוט שתלא זו ותכנס זו אימא לא לילקי.

זה ילא ראשונה, ש"פ ההנחה הראשונה והשלישית מתצארים היטב דברי רבא שם דף י' ע"א על צעית רמב"ם אי מקדיש עושה תמורה או מתכפר עושה תמורה, דפשיט לה רבא מהא דהצנור והשותפין אין עושין תמורה ואי"א דמקדיש עושה תמורה, איכא מצינו צנור ושותפין עושין תמורה וכגון דשוי שליט לאקדושי, שהקשית על זה צצ"י י"ד אות ט' דדילמא אי"ה"כ שהיחיד עושה תמורה לפי שאינו צידון צהמקדיש אחד צקרבן ציבור לצני תמורה, אבל צנור הלא אין עושין צ תמורה.

וע"פ הדברים הנ"ל הציאור כך הוא, דהנציא היא למי שייך צעיקרו כח התמורה אם להמקדיש או להמתכפר. דלשניהם ודאי אי"א משום דכה התמורה יכול להיות רק לאחד, ונראה שהספק הוא אם התמורה נחפסת צההקדש של הצהמה ואיכ המקדיש צעל פיו צאה הקדושה צריך הוא להיות צעל התמורה, או שמתפסת צשם קרבן צנה, ואיכ המתכפר שהוא צעל הקרבן הוא הממיר. (ואף שחמירי צהנחה ד' צצנה גופא חלוקים ממיר ומחליף, שהממיר רצוט על שם קרבן והמחליף על עצם ההקדש, ואיכ עפ"י יהי ג"כ חלוקים ממיר ומחליף צצייכות התמורה ומחלי קמיצעי' לי, ז"ל, דמה שחמירי הוא רק, שכן רצון עושה התמורה או החליפין. אבל התפסת התמורה אינה צגרת אחד רצונם ונעשית צוצלי צצתייהם, צממיר ומחליף צדרך אחד. חה עצמו מיצעי' לי לרמב"ם אם התפסת התמורה שחידשה התורה נעשית כדרך חליפין היצו שמתפסת צהקדש של הראשונה, או צדרך

אליהו. וייל דר"ל אף נתר מתכפר ולא לאפוקי נעלים אחי. עכ"ל. ומתחילה נקושייתם סגורו דהא שהכהנים היו ממירין כדמשמע מלשון המשנה אם היו זוכין מחייב היו ממירין מכה עצמם ע"ז מקשו והא נתר מתכפר אליהו ונתירוצם מסקו דרק מכה הנעלים המתכפרין היו ממירין משום כיון חזקים נקרנ מעל הקרנ נעתק להם ממנו גם כח התמורה ולכן אמר נמשנה שאין זוכין נהם מחיים דלי הו זכו, ה"ל להם תמורה מטעם זה. וזה מתורץ ממילא מה שהקשית נסי' י"ד אות ד' הא"ך היו הכהנים ממירין נהם והלא כל הכהנים שנאותו משמר משותפים נהם, שלפ"ד דהוה אחו מכה נעל הקרנ חו אין להקשות כזאת וכח"ש נהנהג ג' ה"ל. והא דנכחור אין לכהנים תמורה כל עיקר לר"ע דנריך שיהא כח התמורה חל משעת הקדש ויהיו ממירין לכה"פ מכה הנעלים, משום דהא לא שייך רק נחטאת ואשם דהיו זוכין וזכר הקדש וקרנ הנעלים ומכחו היו נאים, אצל נכחור זכיתם לא מיד נעלים נא להם רק ומיכיו דרחמנא, ונאת רק לומר דנשגל זה יוכלו להמיר מכה עצמם, דהא א"ל משום דלא חלה תמורה נתיסם. וא"כ שפיר פריך רנא דלי מקדיש עושה תמורה א"כ יהיו נצור ושותפין עושין תמורה נהקדיש רק אחד מהם, דכל האצור והשותפין מכחו נאים ולא מכה עצמם, וא"כ יוכלו להיות ר"ע אף לא נכנסו תחת המיעוט דשנים לא ימירו, דלא מכה עצמם הם ממירים ורק מכה ממיר אחד. והיכי סתים לן נמתני דהאצור והשותפין אין עושין תמורה, דהא נשהמקדיש אחד נעתק גם להם זכות התמורה מכחו. ולפי' א"ל גם מחי דקנעי אחד"כ מחי הוה עולה (שהעירות ע"ז שם ס"י י"ד אות ט') משום דלפשר דרמנ"ח לא ס"ל כלל סגור רנא שנכל אופן נריך להיות נמסר כח התמורה ממקדיש למתכפר וכלל כלל לא יוכל המתכפר להמיר אי מקדיש עושה תמורה. וא"כ אין קוש"א עוד מהא דסתים נמתני שהאצור והשותפין אין עושין תמורה. ומה שרצית להוכיח (נסי' י"ד אות ד') דהלמוד שצטר ושותפין אין עושין תמורה הוא, דנעיט דהקרנ יהי קרנ יחיד, ולא דלשים אין כח התמורה, מהא דלק' ד' כ' ע"א דפריך התם אלא מעתה (דלהכי הקדיש נקנה לעולתו קדושה קדוה"ג ועושה תמורה משום דמליט נקנה נעולת העוף) כ"ג שהקדיש פרה לפרו מיקדוש דהא איכא פרת חטאת ומשי קדשי נה"ג היא ואין קנה"ג עושין תמורה. ואמאי לא משני דקרנ נצור היא ואין תמורה נצטר, אלא ע"כ דהוה רק דין נקרנ ולא נהממירים ופרה אינה כקרנ, ושותפות האצור נה הוא רק כענין ממון. עכ"ל נקצרה. ואין אי רואה כל ראי' ומה, דהא נעולת העוף פשיטא שאין תמורה, דינאו עופות ומנחות ואפ"ה אמר ר"ש (לפי"מ דקס"ד השתא) דמפריש נקנה לעולתו עושה תמורה דליכא שם עולה עלי' גני עולת העוף, אף דנעולת העוף עצמה אין תמורה טהנת, משום דאין רק נעיט שתיקדוש

תמורה שנתפסת נשם קרנ שנה. וכלא מקום לנחו דמה שהקשית נסי' ט"ו אות ד' ע"ד הגמ' שם ט' ע"א הא' נאל אחרים י"ד וכו', ואלא ננהמה דהקדש דעלמא וחולין דירי מי מתפים נדנר ש"א, והקשית דמאי פריך מי מתפים נש"א ולמה לא יהא יכול להתפים וכי כלום הוא עושה ננהמת חנינו, הרי אינה יוצאה מקדושה ומה נין זו להתפסת נדרים דיכול להתפים אף בעיקר ש"א, והארכת נחירון דנר זה. ולי נפשוטו ניחא, דאמנם מה שנתפסת התמורה הוא רק חידוש הכתוב, דלא מצינ התפסה רק על איסור שאסר זה כזה אצל על ענין ממון, ר"ל נקנינים היכן מצינ התפסה, ולמשל האומר כעשים, כדירים, וכדומה הנעשה הקדש נה"ג ורק האיסור שיש נהקדש נתפס אצל לא קנין ההקדש, ודנר פשוט ונרור הוא. וענין חלות התמורה הוא חידוש שחידשה התורה, משום דהתפסה נקנין ההקדש לא מצינ אף נקדשי נה"ג ורק דרך מקח וממכר הוא שיש נקדשי נה"ג היכא שחלל ופורה ההקדש נאחר, מה שאינו ג"כ נקדשי ומנח ונקדוה"ג דהא אין להם פדיון, והא דאמר נגמ' שם ה' ע"ג ולאנ"י אי לאו דאמר רחמנא ויהי הוא ותמורתו הריא תנא זו ותכנס זו ומשמע לכאור דגם נלא גוי"כ יהיה חלה התמורה להפקיע ההקדש או שם קרנ מראשונה, וכמו שעמדת נה נסי' ה"ל אות ה', א"ל לפי דנרינ, דכיון דלאנ"י הו ידעינ גם נלא קרא ותמורתו יהי קודש, שנכלא חידשה התורה שהתמורה פועלת דלז"ה אחאי לקי, אלא שיה' לנו ספק הא"ך כוונת התורה נחידוש זה, אם שיהא ענין התפסה שלא מצינ כלל אפי' נהקדש נה"ג או שיהא ענין חילול ומרימ, וחידשה התורה דאף שנקדשי מנח ונקדוה"ג לא מצינ ענין מרימ שאין להם פדיון אצל נקרנ כיוצא ט מתחלל, כמו הקדש נה"ג שמתחלל נהקדש כיר"ג, הלא ודאי הריא חידוש התורה נתמורה, שיהא הקרנ מתחלל נכיר"ג כהקדש נה"ג, ולא דתמורה תהא חלה נענין התפסה, מה שלא מצינ כלל נכל הקדש שיהי ולכן נריך קרא דוהי הוא לגלות דחידוש וגוי"כ שהתמורה תהא נתפסת נדרך התפסה. וכיון דחידוש הוא שחידשה התורה נהתפסת תמורה, מסגורא אמרי דכח חכות התמורה הואת לא חידשה התורה אלא למי ששייך לקרנ זה. וי"ל עוד דא"ל דגם לאחר י"ש כח התמורה מעצמו א"כ נעל כל דין התמורה דהא אחד ממיר ולא שנים).

וכ"י נעית רמנ"ח היא למי שייך כח התמורה מעצמו, אצל ודאי אף אי כח התמורה נענע ההקדש מ"מ נעתקת זכות התמורה הואת אף למתכפר, ונא מכה המקדיש. וכמ"כ אלו ה' שייך שהמקדיש ינא מכה המתכפר או ה' ממיר מכחו אף שמתכפר עושה תמורה אלא דלא שייך זה נמקדיש כמובן. והו כוונת התוס' שם ז' ע"ג דמה שאין שכתבו וא"ת ואי זוכין נהן נחיינו (הכהנים נחטאת ואשם) היכי ממיר למי"ד נתר מתכפר

סימן לב

בתשובה לאחי ורודיג דל לא נמצא בידי כלום.
רק רשומות קצרות אחדות נוספו על התקפה מאוחר ממכתבי
שערכתי לו קודם לזה. ופסי עתיקתא.

בית.

כבוד אחי אהבה ורודיג בן פאדריק יחזקאל נ"י שלי.

הציעוני היום דנריך הנחמדים כר (היינו מכתב
אחר לפני הדפסת ספרך) ולא הספקתי עדיין
לעבור עליהם, אך מחשבי פן ימצעוני טורד פרום
הפסח מלכתחננו הנני מתהר לענותך אותו יום אף
נקרה.

(א) אחרת על מש"כ לתוך קושיית הגרעק"א ז"ל
על הר"ן נדרים ע"ט ע"א דלא מהני בנדרים
לזמנא דמוכח שגם אחר תירוצו כעין זה נסגנון
אחר קלם שנתקום שהנדר עושה ומקיים הנדר לא
מהני מחשבה. הנה אין אלא העתקה מדברי אחי
זוכר היטב חזון הנדרים. אך לפי"ש אחר עדיין
נריכין אנה למודעי דלזמנא דמוכח לא הי
כדינור אלא דמסלק רק חסרון נדרים שגלג, וכמדומי
שסניג נ"ר זה סנו דנרי. ואני הוספתי עוד לתוך קושיית
הגרעק"א גם לפי הנחתו דלזמנא דמוכח הוי כדינור
מתע עפ"י מ"ש התוס' גיטין ל"ב ע"א דאף למ"ד גילוי
דעתא בנטיטא מילתא היא זהו דוקא רק כשנשעה
שהוא רן נודעה דעתו, אבל אם רק אח"כ נחודעה
דעתו למפרע לא מהני. ונ"ל שכן הדין גם בלזמנא
דמוכח דמשויל למחשבה כדינור הייט דוקא במוכח
בשעתה, אבל מוכח אח"כ אין בלזמנא כלום, שנשעת
ההוכחה אין מחשבה ובשעת מחשבה לא הי מוכח,
ולפי"ז אפי' תימא דלזמנא דמהני בנדרים זהו רק
במוכח בשעת מחשבתו, וא"כ נהיקם דיום שזעו לא
שייך לדון מטעם לזמנא דאין שעה מסוימת לומר
דהשתא הוא דמקום, שקודם שעבר היום לא מוכח
שהקים שמה עדיין יפר, ונרגע אחרונה מן היום המי
לא מוכח שמה הקים כבר קודם כלל, וממילא אין כאן
לזמנא דמוכח ונע"כ שחלד הקמה כלל נגעו נה.

(ב) אחרת ע"ד מה שהרשימי רבינו הגרמ"ס (שליט"א)
ז"ל ולייבנ דברי הרמ"ס דקיים ומופר ל"כ נצי"א
דפס"ק דקיים) דכללל דכל שאינו נוצ"א אפי' נצי"א
אינו הוא רק כשנשיים נמצא אחד אלא שהדין מעכב,
אבל אם נצי"א מחשבה המצנ שנקמותו גם נוצ"א הוה
מהני לא אחר"א אף נצי"א אינו (עיי' לעיל סי' י' אות ג'
בהג"ה) וע"ז אחרת ש"ש לשאלו מתופה של סוגיא
בקדושין נ"א ע"א דמוחצינן מדאמר רנא ילאו שנים
נעשירי וקראן עשירי עשירי ואחר עשר מעורצין זה נה,
והרי הא דאין אחד עשר קדוש הוא משום שאינו עשירי
נפועל ולא משום עיכוב חלות המעשר שנעשירי ולפי

נקדוה"ג דעולה וממילא יהא נה תמורה כזכר דהא
מן האלן היא. וכיון דמצינו שם עולה על נקנה נעוף
נחתא לה קדוה"ג דעולה, וכן גני כ"ב שהקדיש פרה
לפרו כיון דמצינו שם חטא על פרה נקנה נפרת חטאת
נריך לחול עלי' קדוה"ג דחטאת ומעשה כחטאת זכר,
ומה לי אם פרת חטאת ענמה קרנן ננור היא ואין
ננור ממירין, אבל הא דפרה קדשי נה"ג היא משני
שפיר, משום דקדוה"ג דחטאת לא מצינו נה דהא פרה
לאו קדוה"ג היא, ועיקר תירוטו הוא דא"א לחול אפרה
קדוה"ג דחטאת משום דלא מצינו נה שם קדשי ומנת,
דפרת חטאת קנה"ג היא, והא דמסיק וקנה"ג אין
עושין תמורה הוא רק, שאם הי' די לדין תמורה קדושת
דמים דנה"ג הלא מצינו קדושת חטאת נה"ג נפרה
לדומה ונחול גם על זו קדושת דמים דחטאת ותהא
עושה תמורה, ומשום הכי תסיים, דאין קדשי נה"ג
עושין תמורה, והא דאמר לעיל מיני' דלהכי לר"ש
נמפריש נקנה לאשם אין עושין תמורה אף דמותר
אשם קרנ עולה, משום דמותרות נלדנת ננור אולי
ואין תמורה נלנור, התם שפיר קאמרי, דהא שם אשם
נלמח ליכא ננקנה ול"ל דחיל עלי' קדוה"ג דאשם,
ורק דמצינן למיפדך דתיהוי כעולה הנאה מן האשם
ונעולה שוב איכא שם עולה גם על נקנה, ע"ז שפיר
קאמרינן, דלו גם נדונה כעולה הנא מן האשם הא
לא עדיפא מעולה זכר הנא מן האשם, שאין נו תמורה
משום דקרנן ננור הוא ופשוט. [ומה שכתב נס"י
הנ"ל אות ה' דנ"מ נין שני הטעמים נקרנן שותפין
לענין ישראל ועכו"ם שנדנו קרנן בשותפות דאש
החסרון נהקרנן ענמו, א"כ גם הכא הי"ה קרנן שותפין
ואין נו תמורה, אבל אם החסרון הוא נעושי התמורה
שלא יהא כח התמורה רק לאחד והכא הלא אין דין
התמורה רק להישראל דעכו"ם אין עושה תמורה,
וממילא יוכל הישראל לעשות תמורה, אין זה מדויק.
דגם להאי גיסא אין תמורה נקרנן זה מלנז חסרון
השותפות, ומלנז עכו"ם אינו ממיר גם נקרנן
ישראל (נזה נע"א דלא איפשטא בתמורה) — משום
דקרנן עכו"ם ענמו איתעית מתמורה. והוי כנהמה
שחתי קודש וחתי חול דאין ממירין נה, ועוד נרע
מהתם.]

במקום זה אמר עם מכתבו. סיף דברי בענין זה
יבחו במכתב הבא א"י"ה. אבל יותר לא נחשבל פסטי.
ובמכתבו הפרסי שצידי לקונטרס זה הוסיף בסופו: לקצור
הגליון השמיני בסוף דברי מה שנתעוררתי להסתפק בדרך
אחד מרישה אם ניתן להצילו בנפשו של רודי. והנה הדרך
עצמו נראה פשוט שניתן להציל אינו בנפשו של השלם.
אך באחרים צ"ע.

חנה משיב והפקעה והפקר לא שייכא נכסיה הקדש ורק הוצאה לרשות אחרת הוא דלית נהא, לא כן מתאר נחולין (דף קל"ט ע"א) נחשטנות של הקדש שמרדה פקעה קדושתיהו ומתאר נחשטנות דכין ומרדה אר"ל כהפקר, הרי אע"פ דאין כלן עדיין הוצאה לרשות אחרת תימ פקעה רשות הקדש מינה ואפי' למחן דפליג התם וס"ל דכל היכא דליתא נ"י נהא דרמחנה איתא הייט דוקא לענין הפקר ומחילה דתשריה נחלי ומרדה לא פקעה רשות הקדש מינה משום דלא הוה כלטובין ואין מקום להפקר בשביל זה כמתאר ברש"י שם, אלא לענין הפקעה שע"י חק"ה שפיר א"ל מנ"ה זה דשייכא ואין תשובה ע"י מחלי דני נהא דרמחנה איתא כמותן. ולפי דנר"ך דנהקדש ל"ש הפקעה הן עוד יותר קשה האיד ימעלו נ"י והרי לר"י לא עשו כלום, ומה שר"ת לרפ"א על נקלה נאמר שצנא ליד הנעל פועלת חק"ה לעשות נדשותו כה, רואה אני שיש בזה רק סיוע להוצאה וקצין, ומי אשכחן מעילה על סיוע כה"פ.

ב) ומה שכתבת לדחות ראיתי מתנאים (ס"ה ע"ג) דאין שהיי פוסלת בעוף בין סימן לסיון וסימן השני נמליקה לאו שם שחיטה עליו כלל, איני יודע מאי דיחויא הוא, והרי הכי קאמינתא אס אין שם מליקה על סימן השני הי"ב אין שם שחיטה עליו, ומחילה אין שהיי פוסלת.

ג) ומה שכתבת על דברי נהג"ה לאות ר' מסיון נ"י דהיכא דהשיעור הוא רק משום חשיבות אלא נ"י אדם לא אמרי' כותמי מיכתת שיעורא, והעירות מחוסר ריש לולב הגזול שבי' ומשריה אחרת של חשיבה פסול דנר"ך שלא יהא קטן כ"כ כדי שיהא מינכר לקיחתה, ובהא דא ודלי' הו' רק סנה חילונית ואפי"ה אמרי' כותמי מיכתת שיעורא. ול"כ דמינכר לקיחתה אינו ענין בפ"ע כסנה חילונית, והגע בעצמך מי שידו גדולה מחד עד שהאחרת הנחל זה אפי' אס יש בו כשיעור אטו ייחול דאחרת שלו נר"ך שיהא גדול יותר כי היכי דליהוי מינכר הלקיחה, אמתה. אק הכי קאמרינן דלא מיקרי לקיחה נאחרת אלא דמינכר לקיחתה, ומחילה הרי זה רק שיעור בין ליד קטנה בין ליד גדולה, ושם שייך בזה כותמי מיכתת שיעורא.

ד) עוד העירות על דברי שם שכתבתי ולנתר דמשיב הש"ס על בית דגלי קרא מחי פריך תו מנגד והא ע"כ גם צננד גלי קרא ולח"כ אי אפשר לשום נגד שיהא טמא, ואחרת דל"כ אס נניח דאינו טמא אינלאי דאינו עומד לשריפה ושם ה"י נגד למעיקרא ול"ה א"י ע"כ לומר שאינו טמא, לא ידענא אחאי ומנא פסיקא לך דכה"ג מתפס לנד טומאה אטו משום דתומא הוא.

יסודו של דברי אין לדון בזה כל שאינו נחליץ אף צריח אינו. וכל דקושיית הש"ס היא מהאחר נהא עשירי ואחר עשר מעורבין ולא עשירי וחולין מעורבין, והייט משום ששניהם קדושים, אחד משום מעשר ואחד משום שלמים מרינו' דקרא וכולל מעשר כמתאר נכסות ס', ע"כ ומתאר שם דקרא לא מרנה אלא נקרא לעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי, אלא לאחד שקרא לעשירי עשירי אין האחד עשר קדוש כלל והוא משום דכין שכל כנר שם מעשר נמנינו כהלכתו לא נתפס עוד צ"ה שום קדושה ומנין אחר ומחיל, ומנא שחלות המעשר על העשירי מעכנת את קדושת השלמים מחול על י"ה וע"י שפיר יקשה כל שאינו נחליץ כ"ר על קדושת השלמים. וידע אני ד"ל דמה שאין הי"ה קדוש נחליץ אינו משום חלות הקדושה על העשירי אלא משום דמחיל מנין חדש צ"ע שאין לו שייכות עם מנין העשרה שלפניו, אלא אינו מרומז ומכ"ש שאין להקשות על יסוד זה. ובר מן דין יש להשיב ולפי שאין עדיין הדברים מתוררים אלא אינחם לאח"י.

ג) ומה שחירת דברי הרמב"ם דיתירו בטל מדרגה אלא מתשנתו הייטת וק"י"ל דהקמה נגל הוי הקמה והפרה נגל לא, הנה דבר חכמה אחרת ודכירנא שנהיית בשנת תר"ו נפרנסנסנד נפגשתי עם אחד מתלמידיו של הגאון ר"י מקוטנא ז"ל ואמר לי תירון זה משך רבו ז"ל, אלא לענין אינו נכון כלל. (עתה נמלטים הדברים כנר נספרי ד"ה ח"ה נמלטים לאות י"ג ס"י ט"ז ולא אחרור עליהם כלן והרואה לעמוד עליהם יקחם משם).

אחיד הד"ש ומנא למכתבך.

על גליין איזה רשומות לקנטרסו תגיל.

א) העירות על מה שכתבתי נספרי נ"י אי אהות י"ד להקשות על דעת דברי יונה ז"ל דהפקר צ"ד אינו מועיל אלא להפקיע ולא להקנות ואינו קונה עד שיצא ליד הזוכה, א"כ מחי קס"ד צנ"ה (דף ל"ו ע"ג) נ"י בעי' דרמח"ה נעל נכסיה אשתו מי מעל נמעלו צ"ד כ"ר משום שם תקנו לו קנין זה והרי צ"ד רק הפקיעו והקנין עושה הנעל עצמו אחיכ כשיצא לידו ואחאי ימעלו צ"ד. וע"י העירות דאין בזה קושיא כלל דהפקעה לא שייכא נכסיה הקדש וכלל כלום היא, ורק הוצאה לרשות אחרת הוא דלית נהא ושה"י הם יוצאים לחולין וא"כ לדעת ר"י קודם שיצאו מנות ההקדש ל"ה הנעל לא פעלה עליהם עדיין כלום תקנת חכמים לעשותם מופקדים ורק נצאם ליד הנעל פועלת תקנת חכמים לעשותם נדשותו ע"י קנינו והוה הם ממש המוצאים מרשות הקדש לרשות אחרת.

מעל העור דנדר שנטל מקצתו נטל כולו והנאיתי רא"י ע"י, ואמרת דהכל שאני דהנשר אינו שלו ואיט נכנס כלל נסוג ההקדש וכה"ג ל"א דנטל כולו. אלא סברנא דכך הוא דין נגדר דנעיט ככל היוצא מפיו יעשה ואם לא יתקיים כולו יהי מאיזה טעם וסנה שיהי נטל כולו.

ז) עוד אמרת שם למאי דאוקימנא ההיא חננים ק"ג ע"א דמקדיש רק העור אמאי נחמטט מעולת איש ולא עולת הקדש הא עכשיו נמי עולת איש היא כמעיקרא דעור לא סליק לגבוה. איני רואה למה לא תחמטט דעולת איש נעיט כולה ולא נמקצתה של הקדש, ואף דעור אינו קרנ למחצת מ"מ מחיים אחת היא ואינה מתחלקת.

ה) ולענין דנרי הקלוי"ה שהזכרתי נסי' ג' אות ה' דהפקר נקנה בלא"ק והוקשה מנ"מ י"א ע"כ דטוה"מ אינה ממון לקנות ע"ג קרקע ופירש"י אלא דאפקר גבייהו ואכתי יקט המעשר אג"ק. ואמרת ע"כ דנקונה קרקע מאחד ומטלטלין מאחר לא שיך קנין אג"ק וה"מ נשניהם דהפקר קני משא"כ כאלו דהקרקע של אחר והיו כשני מקנים, דנריך נכוניס נקונה משני מקנים אצל לא לגבי הפקר, וכיון דנימא דלקיין אגב לא נעיט מקנה כלל אינו חזיק כלל מה שעל הקרקע היו נעלים דלא גרע מהיתה של הפקר.

ו) ועל מה שכתנתי נסי' י"ב דמקדיש כל הנהמה דהקדש מינו דנטל ההקדש מהנשר נטל נמי

תוכן הענינים ע"פ סימני הספר

[תכן ענינים קצר זה לא נערך ע"י האמו"ר המחבר וצו"ל ואיננו בסגנונו, ונערך כאן אחרי פטירתו רק בכדי להקל על הסעיין בספר זה.]

סימן א

קונטרס חובת הקדוש

בחזרת סגולו. — בספול יוצא. — בעניני במה.
— סמא בבמה. — בעניני חסדורה. — בהרשעת.
— בעבורה חסה. — רישון. — בקידוש
כלי שרת. — במסחפים רבים.

סימן ב

בענין פוסין בשרבן.

סימן ג

בענין הנ"ל.

סימן ד

בענין הנ"ל.

סימן ה

בענין הנ"ל.

סימן ו

בענין זר ששימש במסמא

סימן ז

פירורי קדש.

אות א) זנחים כ"ה ע"ג, נהיה נפנים ורגליה נחון
לענין יוצא.

אות ב) אם ק"כ ע"א, נעולת נמת יחיד שהכניסה
לפנים והולילה לחון אם הקלוה מחילות.

אות ג) נמחות כ"ה ע"א, עון יוצא הותר מכללו
נמה ונדנרי רש"י שם.

אות ד) נחולין ס"ט ע"ג יוצא שליש ומכרו לעכ"ם
וחזר ויצא שליש אחר לענין קידוש נזכורה.
אנן גררל דזכורה מילתא זותרתא נדנרי

הנמי נזכרות ל"ב ע"ב, כלום חשכה עונות
חילים ופטרי רחמים שהקרבנם לפני נמדנר.

אות ה) ננעיות הנמי מנחות י"א ע"א לענין קומץ,
ונשיטות הרמנ"ם ורש"י נזה.

אות ו) נעית הנמי זנחים ל"ב ע"ג, אם צואר ככלי
שרת דמי ליפסל נזכרים דמה נצוארה להיכל,
ונשיטות רש"י והרמנ"ם נזה.

אות ז) נקדושין ז' ע"א, נענין פשטה קדושה נכולה.

אות ח) נחשונת הרשנ"א להרש"א נענין אם לוייה
פטורה מפדיון פטר חמור כשם שנהה פטור
מפדיון הנן.

אות ט) נמתני דזכורות מ"ו ע"א, ננתגיירה
מעונרת ונשתחררה מעונרת ננה נכור
לכה, וקושיל מזה על הרמנ"ן נינמות מ"ו

ע"ג נמעונרת שנתגיירה ננה לריך גירדת
ומילה, וישנו ע"ז.

אות י) נדנרי הראשונים לענין חזרה למעלה
מכלן.

סימן ח

מילי ריבמין.

מאות י"ז עד ט"ו) אם נילת ינמה לריכה עדים
כנקדושין דעלמא.

אות ט) נדנרי הר"ן נפיק דקדושין נסוגיל דחלמ
נילה קונה, לענין קידושין ננילה אסורה
מדרנגל אם נטלן, ונדנרי רש"י כחונות ג'
ע"א נזה.

— הערה על מה שהניח הא"מ ס"י י"ז קושית
המהרי"ט על שיטת רמ"י נחילי נקטן שקידש לו אצל
אשה לריכה נט דזכין ללדם שלא נפניו. תמיה על
סוף דנרי הא"מ נמה שמסיק לתרן קושית המהרי"ט.

סימן ט

במצות יבום סיבסח יבא עליה, שעיסרה היא להסמ
שם, אך יש בה גם דין לסיחה לאשה מולסחה לו לאשה
ובביאור שיסות הריב"א ור"י בזה בתוס' יבמות כ'
ע"א. — כשיסת הרמב"ם רנזס אינו משלם ע"ס עצמו.
— ברין נתינה בע"ב ועישוי ב"ר.

סימן י

פירורי יבמין.

אות א) נדנרי התוס' ינמות ג' ע"א נענין נת
אשתו.

אות ב) נדנרי הנמי שם ע"ג לרב ולרב אסי ליחסיסא
לפי אלינה נזרת נזה וקושית התוס' להלן
י ע"א ד"ה לעולם, דלי מודו רנן לר"א
נקידושין נחון מפלוני ליחסי ממי נמתני
אשת איש.

אות ג) אם ח' ע"ג נמדודה כל היכל דליכא תרין
לקוחין וכו', נענין רינזי דחייני עשה לחליצה,
ונתירוצם נסוה"ד דולקחה משמע לשון
תפיסת קדושין הלכך חייני עשה דתפסי
נהו קדושין הוו נכלל ולקחה, דקדוק ע"ז
ממה שכתנו נדף י ע"א ד"ה לעולם.

אות ד) אם י"ב ע"ג שלש נשים משמעות נחון וכו',
נענין אם נשים מחהרות על השחתת זרע,
— נדנרי הרשנ"א נעטם שאין מנכרין
על כמה מלות שהן תלויות ניד אחרים.
— נתינה נע"כ נפדיון הנן.

אות ה) אם נענין ננים הרי הם כסימנים.

אות ו) אם ט"ז ע"א נתדמה נמי לזרת וכו', נענין
הפקעת זיקה ע"י ערוה.

- אות ז) שם כ"ז ע"א תוד"ה חלל נרה דלאה וכו'.
נענין אינה רלויה ליינוס וישנו קושית התוס'
על רש"י.
- אות ח) שם כ"ט ע"ז רש"י ד"ה השתל ארוסה
וכר, צניאור שטרע נמלחר לג"ש שהוא
מדרגתו.
- אות ט) שם מ"ד ע"א תוד"ה וייננס לחדל ונחלון
לחדל וכו', נענין בית אחד הוא נונה ואינו
נונה שני נתיים, ובית אחד הוא חולץ ואינו
חולץ שני נתיים, וייסנו קושית המהרש"א
על התוס'.
- אות י) שם נמשנה והנושא קרונת חלואתו נדנרי
הניחוק"י דקרונת חלואתו דרנן, כקושית
הגמ' ותירולא קמל, שהם נגד המסקנא
שם נתיירולא נחתל.

סימן יא

בענין שבוטות הפסוק. — בשולי הגליון, בדברי התוס'
ב"ס נ"ו ע"ב בר"ה יצאו שטרות, בענין חזר וסחלו
סחול, קושית מעלי ב' ע"א.

סימן יב

בענין ערות שאי אתה יכול להזימה.

סימן יג

בנידון בלי סודר-המים למסוק. — הערות בעניני מסואות.

סימן יד

בדברי הר"ן נדרים ס"ז ע"ב ר"ה אמר רבא, בענין
קונם על רבר שאין בו מסע, תעור הערות בנדרים.

סימן טו

בענין עוננה.

סימן טז

בדברי הנס' סוסה ו' ע"א סוסה שיש לה עדים כבדינת
הים אין הסים בודקין אותה, אם הוא רוסא בערי סומאה
מסתירה זו או גם בערי סומאה שלא מסתירה זו שהוא
מסכה אותה.

סימן יז

הערה בר"ן ר"ע אלו טרפות, נבי ושם אין לו בריקה
מכחז אלא מכפנים. — הערות בהלכות טריפות.

סימן יח

בענין שמות בניסין.

סימן יט

בענין סבילה. — סבילה גרים.

סימן כ

בוצין מקטפיה

שרינים אחרים סיסי הילרות לחירור ושנון חברים".
א) נענין תופס לנעל חוב — נדנרי התוס' כתונות
ל"ט ע"ז ד"ה לכשיולא, נענין פיתה לשם אישות.
— נדנרי הנמ' שם ט' ע"ז אי למיתנ לה כתונה
ליתנ לה.

ג) נענין הזמה עם הכתשה.
ג) נענין יאוש נקרקע וענדים.

סימן כא

ביאור ברייתא בב"ס ע"ו ע"ב בענין שוכר עליהן או
מסען.

סימן כב

ע"ד שאלת הרבית במזבחת להסכן ולחלואה. — את
ו. הערה בנדה י"ט ע"א בדברי הנס' סגלן דאיכא דם
סחור באשה.

סימן כג

בדברי הנס' חולין קי"א ע"ב, פלפולא בעובדא דנס'
שם רבי אלעזר הוי קאים קמיה דרס שמואל וכו', בענין
נ"ס בר נ"ס.

— מילי זוטרתו וקלילי. בנדרים נ' ע"ב בשלמא כל
תאחר דנדרים מסכתת לה בנון דאמר בכר זו אובל ולא
אבלה, ובקושית הנרע"א שם. — שם י"ג ע"א וסאן
דשרי לה' מאי עביר ליה וכו', צע"ק סלסמן ס"ז ע"ב
וכר"ן שם ר"ה הא דאמר הנאת סוכה וכו'. — שם ל"ג
ע"ב בר"ן ר"ה גזירה וכו'. — צע"ק בדברי הנס' ב"ס
כ"ז ע"ב רניחא לי' לסוצא אברה וכו' א"ל רב ספרא
וכו' ובי ארם עושה סוכה לעצמו במסמן שאינו שלו וכו'.

סימן כד

בדברי התוס' ניסין ס"א ע"א ר"ה לישא שפחה אינו
יכול.

סימן כה

בשיטת ר"ת דשור הנספל אינו נאמר סחיים. — הגרית
ענין גורם לססון ודיני דרמי.

סימן כו

- פרורות רפולוא לסיפוא רבתיבת ס"ת.
א) נענין מלות כתיבת ס"ת.
ג) נענין קלושת ס"ת וקלושת כתיב.
ג) נענין שרטוט.

סימן כז

ע"ד מכונה למערכת המצות.

סימן כח

הערות בענין נידות.

סימן כט

ע"ד נשואי אורחים.

סימן ל

ע"ד עירוב באכסניות.

סימן לא

וזאת לדעדה

"קונטרס הערות על ספרי, רב"ר אברהם" חלק ראשון
מאחינו, הצעיר שבאחים, הרב הנאון הנעלה והמצויין,
השלם ורביכשרון סוהר"ר יהורא הכהן ז"ל". — ההערות
הן על הענינים מסי' א' עד סי' ס"ו.

סימן לב

"בתשובה לאחי הר"ג ז"ל לא נמצא בירי כלום, רק
רשומות פצרות אחרות נוספו על העתקה מאחר מסכתבי
שערבתי לו קודם לזה".

- תוכן המכתב תשובה על הערות בענינים אלו:
א) על יסוד קושית הנרעק"א ז"ל על הר"ן נדרים
ע"ט ע"א נענין קיים נלנו קיים.
ג) נענין כל שאינו נזה אחר זה אפילו ננת אחת
אינו.
ג) נדנרי הרמזים דקיים ומופר ל"כי ננת אחת.
— על הגליון איזה רשומות לקונטרסו הכ"ל.

סימנים חדשים שניתווּספו מתוך ירחונים

סימן א

שלום וברכה לכבוד ידידי הרב הגאון
המהולל מהר"ר יצחק קאסאויסקי נ"י
אבד"ק איזווא יצ"ו.

אחדשה"פ הנני להשיב עתה לכתר"ה על
מכתבו משלהי דקייטא
שנתקבל בהיותי בחו"ל ולסבה זו לא השבתי
לו בזמנו והואיל דארחי אידחי.

(א) **ע"ד** שהעיר כת"ר במ"ש בספרי סי' ט"ז
ליישוב קושיית הגרעק"א ז"ל על
הר"ן נדרים (דף ע"ט ע"א) דהא דהיקם בלב
מהני ידעינן לה משתיקה דיום שמעו דגלי
אדעת' שהוא רוצה בקיומו של נדר, והקשה
הגרע"א ז"ל בגליון הש"ס דהתם שאני דהוי
אומדנא דמוכח, ובזה קי"ל דדברים שבלב
הוי דברים, משא"כ בקיים בלבו תוך יום
שמעו ולא מוכח. ותירצתי בספרי דבגדרים
דבעינן בהו בטוי שפתים לא מהני דברים
שבלב גם במוכחי, והיקם הוי ענין נדר
דנשאלין על ההיקם, וע"כ צ"ל דגילתה
תורה שתיקה דיום שמעו, דבהיקם לא בעינן
בטוי שפתים, וממילא מהני גם באינו מוכח,
וקיבל כת"ר עיקר ההנחה, וכתב שגם הוא
אמר כן, ובכ"ז מסיים בזה הלשון: ועל
קושיית הגרע"א אשר תעמוד במקומה, הלא

סוף סוף אין ההקמה רק דברים שבלב,
נוכל לתרץ כתירוצ' הרשב"א (קדושין נ')
שבכל מקום שאין הדברים שבלב סותרים
לאיזה מעשה אז הוי דברים, ואף להתירוצ'
הראשון שברשב"א שם שמיאן בזה, ותירץ
שהיד הוי כאלו אמר בפיו, כל הענין הוא
רק לענין נדרים עתה לבתר דריבחה תורה
בטוי שפתים דוקא, אבל לענין הקמה שאין
אנו צריכין כלל לבטוי שפתים, ממילא גם
דברים שבלב יועילו, אחרי שאינם באים
לסתור שום מעשה או דבור, משא"כ בהפרה
שבאה לסתור את המעשה, אין דברים שבלב
מועילים כלל, עכ"ד מעכ"ה.

הג"ה במש"כ שקושיית הגרע"א ז"ל
במקומה עומדת, לא אבין שותא
דמר, הרי כתבתי שם בספרי לעיל מניה
בטעמא דמלתא, דבגדרים שאינו בא לחדש
או להיות דבר מה, רק לאסור אסר על נפשו,
הוה סגי לכ"ע ברצון הלב לחוד, אי לאו
קרא דלבטא בשפתים, אלא דמשום האי קרא
לא מהני, וא"כ בהקמה שהוציאתה תורה
מכלל נדרים שאינה צריכה בטוי שפתים,
כדמוכח הר"ן משתיקה דיום שמעו, ממילא
סגי גם בדברים שבלב גרידא, ומישוב היטב
קושיית הגרע"א ז"ל ואינה עומדת במקומה.
אך כנראה לא נתקרה דעתו של כת"ר
בסברא זו, דבגדרים הוה סגי בדברים שבלב,

באמת דהוי רק מקצת דיבור בודאי מוכח
דא"צ ביטוי על השאר כמ"ש.

(ה) **אולם** השגתו על סוף דברי דאין ללמוד
מנדרים וכו' במקומה עומדת,
דלפי דברי היאך מספקא ליה להש"ס לומר
דיש יד לקדושין ואינך, והרי ישארו דברים
שבלב. ובאמת גם אנכי לא קבעתי מסמרות
בדברי כאשר אמרתי עם הספר דמיושב
רק קצת והבאתים רק דרך הערה בסוגר,
ובכת"י סיימתי שהדבר צ"ע ובדפוס נשמט,
בשגם שכל הראשונים בודאי לא סברי הכי,
מדתרצו באופנים אחרים ורק דרך יחיד
בחרתי לי, אך בכ"ז מכיון שבאנו לידי כך,
עדיין יש מילין אתי להנצל פורתא מכף
השגה זו.

דהנה דברי הרשב"א ז"ל שתפס דבידים
נשאר דברים שבלב נראה שבנויין
על הא דאמרין בריש גזיר (ב' ע"ב) ודילמא
לפוטרו מקרבנותיו קאמר דקאמר בלבו.
יעוי' במפרש ובתוס' שם, והדבר צריך הסבר
דקרינן ליה יד מוכיח ומ"מ צריכין גם
לדברים שבלב, וביותר יש לתמוה על שי'
הרשב"א, דברים שבלב שאינם סותרים הוי
דברים לכל מילי מהא דאיבעיא לן התם
בנדרים אם יש יד לפאה אי לא ולדברי
הרשב"א ז"ל דמצד דברים שבלב דיינינן
לה ובדקאמר בלבו א"כ ל"ל בפאה ליד
כלל תיפוק לן דתיהוי פאה מצד דברים
שבלבו שהרי אינם סותרים לשום דבר,
וכן תקשה אליבא דכ"ע מהא דאיבעיא לן
בתר הכי אם יש יד לצדקה והרי דעת
הרבה ראשונים דבצדקה בגמר לב סגי כמו
בקדשים כמש"פ הרמ"א ביו"ד (סו"ס רנ"ח)
ובחור"מ (סי' רי"ב ס"ח), וא"כ דל ידות
מהכא איכא גמר לב. ואף די"ל דמשו"ה לא

להרמב"ן ויתר הראשונים דמתרצי להקושיא
דמידות כתיורן הראשון שברשב"א שביד
נמצא כל הנדר ונכלל בו, אבל הרשב"א
דאליביה קיימין דדן לה כדברים שבלב
והשאיר את הקושיא קיימת דהוי דברים
שבלב וחדש דבכה"ג שאינו סותר באמת
בעלמא נמי הוי דברים ומשוה"ט מהני יד
בודאי אין לומר דבעינן שיהא כל הנדר
מבוטא, דאל"כ מאי הועיל בחידושו דדברים
שבלב שאינם סותרים הוי דברים הא מ"מ
יקשה למה מועיל יד והרי בנדרים בעינן
בטוי שפתיים והדברים שבלב אינם בטוי,
ולדברי כתור"ה ע"כ צ"ל שחידשה תורה
שנחשב כבטוי שפתיים אע"פ שבאמת אינו
בטוי א"כ ממילא אין ללמוד מזה לעלמא
דדברים שבלב הוי דברים כשאינם סותרים
כיון שבין כך ובין כך חידוש הוא ומאי
מדמי לה הרשב"א להלימוד מיקריב וכו'
דהתם אינו חידוש אם לא הוי דברים, אע"כ
דזה אינו דמצד חסרון הביטוי אין להקשות
כלל די"ל כמ"ש דגלי קרא דא"צ בטוי על
השאר וקשיא לן רק מדברים שבלב שאינם
דברים בכ"מ, א"כ מדברי הרשב"א גופיה
מוכח כתחלת דברינו אלו דא"צ ביטוי על
השאר אליביה. ואף דמשאר הראשונים נמי
מוכח לכאורה הכי מדהקשו מזה רק על
דברים שבלב הא לאו הכי הוי ניחא להו
והרי צריך ביטוי שפתיים דוקא וזה אינו
ביטוי שפתיים, אפי' את"ל דהוי דברים דלא
עדיפי מדברים שבלב עם אומדנא דמוכח
דלא מהני בנדרים כמ"ש, י"ל דבקושייתם
דהוי סברי שאין ביד דיבור גמור וצריכין
לדברים שבלב אה"נ דהוה מוכרח לומר כן
דביטוי סגי על המקצת והוקשה להם רק
מדברים שבלב, אבל לבתר דמתרצי דהיד
כולל כל הדיבור ממילא י"ל שצריכין ביטוי
על כל הדיבור, משא"כ להרשב"א דמסיק

ראה דסבר כשיטת הרשב"א דבאינם סותרים שום דבר דברים שבלב היו דברים ומשו"ה מהני מדאורייתא הפרה בלב, די"ל דטעמיה הוא משום דהוקש הפרה להקמה, דמדברי הרא"ם שאנו עסוקין בהם מוכח דפליג על הרשב"א בזה, שהקשה דתיהני בצדקה מחשבה מטעם נדיב לב כהקדש ולמה הוצרך לזה תיפוק ליה דבעלמא נמי היו דברים לפי שאינם באים לסתור, אלא ודאי דפליג על הרשב"א ובעלמא לא מהני ורק בצדקה מטעם נדיב לב ומשו"ה לא פריך על פאה דאיתניא בש"ס קודם רק אצדקה. מיהו איכא למידחי דהוצרך לטעמא דנדיב לב משום דצדקה ענין נדר הוא ודרשינן בפ"ך זו צדקה וכתוב ביה מוצא שפתיך תשמור ולכן היו בעינן ביה ביטוי שפתיים דוקא כמבואר ברא"ש פ"ק דתענית (סי' י"ג) אלא דמטעמא דנדיב לב מדמינן לה להקדש, ולפ"ז גם בפאה י"ל כן דרשינן מעמך זה לקט שכחה ופאה ואפשר דדיינינן בה ג"כ מטעם נדיב לב, ומשה"ט אין להסתייע גם מכל הני רבוותא שהביאם הרמ"א ביו"ד (סי' רנ"ח ט"ג) שכולם כתבו דצדקה סגי בגמר לב משום נדיב לב, די"ל דהוצרכו לזה מטעם הנ"ל, אולם בלשון הרא"ש פ"ק דתענית צ"ע קצת, ועי' במהרי"ק שורש קנ"ט ענף ו' (ברמ"א נסמן בטעות שורש קפ"ה).

(ה) וצ"ל ליישוב הנ"ל והסבר הענין דידות אין אנו צריכין לדעת דוקא את מחשבתו שחשב לנזירות, אלא דכיון דגלי קרא דיד מהני אנו תופסין שמסתמא כך היתה מחשבתו, והא דאמרינן בגזיר דקאמר בלבו לאו דוקא אלא שאנו תופסין שכך אמר בלבו (ואפשר דגם במכחיש לא מהני

מהני המחשבה משום דגמר בלבו להוציא בשפתיו ובכה"ג לא מהני כבר המחשבה אפי' בתרומה וקדשים כמו שכתבתי בספרי סי' ט"ז סעי' י"ג וכ"כ הטור"א הבאתיו בהשמטות והארכתי שם בזה, מ"מ אין זה מעלה ארוכה דכבר כתבתי בספרי שם סעי' ט"ו אות ג' דנראה מסברא דהא דגמר בלבו להוציא בשפתיו צריך להוציא אינו משום דקפיד שיחול ההקדש או התרומה דוקא ע"י דיבור והוי מחשבתו כמאן דליתא, אלא דמכיון דגמר בלבו להוציא בשפתיו נמצא שכל זמן שלא הוציא עדיין אין כאן אפי' מחשבה בגמר לב שהרי עדיין לא נתקיימה גם מחשבתו, אבל לבתר הכי שהוציא כבר בשפתיו ונתקיימה מחשבתו חלו התרומה וההקדש גם ע"י הדיבור וגם ע"י המחשבה, ועי' מה שכתבתי בהשמטות שם. וא"כ ה"נ כיון שהוציא בשפתיו את היד כרצונו אז חלה כבר הצדקה והפאה גם מצד המחשבה דאע"פ שהדבור לא מהני לפי אותו צד האיבעיא דאין יד לפאה ולצדקה, מ"מ הרי נתקיימה כבר מחשבתו להוצאת פה כזו ושפיר יחול מצד המחשבה. ועוד י"ל דבדיבור כזה שאינו מועיל מצד עצמו לפי שאינו דיבור שלם לא שייך לרדן גמר בלבו להוציא בשפתיו לענין שלא תועיל המחשבה שלא גמר בלבו מעולם להוציא דבור שלם המועיל. ומצאתי שכבר עמד הר"מ בשמ"ק נדרים ד"ז בקושייתו על האיבעיא דיש יד לצדקה דתיפוק לן מצד מחשבתו, ומזה נראה ראייה לסברתנו הנ"ל, דהיכא דגמר בלבו להוציא בשפתיו חל גם מצד המחשבה, דאי לאו הכי לא הקשה מירי, אם לא שנדחה כמ"ש בדרך השני. ומכאן ראייה נמי לדברינו בסוף אות ג' שכתבנו דמדברי הרא"ם בשמ"ק בדף ע"ט שכתב דברייתא דהפר בלבו אינו מופר דרבנן היא אין

באופן דלא מהני מכחיש לדיבור גמור, עיין ברמב"ן ובמח"א הל' נדרים סי' ר' ועוד) לא מיבעי לדעת הראשונים דסברי שהיד כולל בתוכו כל ענין הנדר בפירוש אלא אפי' להרשב"א דנשארו דברים שבלב במקצת מ"מ צ"ל שדיבורו כולל מיהא בתוכו דרך הודעה וגילוי דעת את המובן שהוא מקבל עתה נזירות בלבו, דנהי דעיקר לשון הקבלה אין כאן וזה חושב רק בלבו מ"מ כולל דיבורו בתוכו את ההודעה וגילוי הדעת שבלבו מקבל עתה נזירות בדרך הראוי, והוי כמו שאמר בפירוש הו' יודעים שאני מקבל עתה נזירות בלבי, וזהו דגלי קרא דאף שיש לפרש דיבורו בדרך רחוק דאהא בתענית קאמר ואין כאן אפי' ספור קבלת נזירות בלב מ"מ כיון שמוכיח יותר דאהא בנזירות קאמר תפסינן בדרך ודאי לצד זה ומוכח מדיבורו שהוא כמגלה מחשבתו שחושב עתה קבלת נזירות, ועיין בראשונים ריש נדרים וביותר ביאור במאירי שם, וכיון שדיבורו מצד עצמו אין בו לשון קבלת נזירות אלא שמגלה בדיבורו את מחשבתו, נמצא שאין נזירותו חלה מצד דיבורו אלא מצד מחשבתו ודמי לאומר שאתמול קבל עליו נזירות שאין הדיבור של עכשיו עושה נזידות אלא דבורו של אתמול, ולפיכך הוכיח מזה הרשב"א דדברים שבלב הוו דברים. ובנוגע לביטוי שפתיים דבעינן בנדרים, צ"ל כמ"ש דגלי קרא דגם זה די לביטוי כיון דבאותה שעה שמקבל עליו את הנזירות הוא מגלה בביטוי פיו את מחשבתו. והשתא סרו כל המעקושים דנמצא דהא דדיינינן לה למחשבת לבו שנתכוין לנזירות הוא ג"כ מצד היד דגלי קרא שנתפוס את דיבורו לנזירות ולא לתענית ועל פיו נדע מחשבת לבו, ולכן איבעי לן שפיד בפאה וצדקה אם יש יד ונתפוס שמסתמא לשם פאה וצדקה

מכוין בלבו או אין יד וממילא אין הוכחה שמכוין כלל לפאה וצדקה, אבל אה"נ אם יאמר שחשב בלבו לפאה מהני להרשב"א כמו דיבור משום דבאינן סותרין הוי דברים ובצדקה לכו"ע דסברי דצדקה כהקדש ומהני בלב. וה"נ מיבעיא לן בקדושין באומר ואת דאם תפסינן לדיבורו שהוא לשם קדושין נמצא שדיבורו הוא מספר שמכוין בנתינת הכסף לשם קדושין ובהה"ג מהני בקדושין שאם יאמר בפני עדים ראו שאתן מיד כסף לאשה זו ואכוין לשם קדושין ואח"כ נתן לה בשתיקה בודאי מהני דלא גרע מעסוקין באותו ענין, וזהו רק אם יש יד ותפסינן לדיבורו שאומר בו שיכוין בלבו לשם קדושין אבל אם אין יד לא הובטא בדיבורו מעולם מחשבה זו דאפשר דמאי ואת דקאמר ואת חזאי. ואי דתיקשי לפ"ז דמאי מקשה הרשב"א מצד דברים שבלב והוי הכא שאני דכיון דתפסינן שדיבורו מספר מחשבתו דמי כאומדנא דמוכח דהוי דברים בכ"מ, י"ל דאומדנא דמוכח לא מהני אלא כשאחרים רואין את ההוכחה וכל שגלויה מחשבתו לכל אדם הויא כדיבור, אבל במגלה דעת בינו לבין עצמו לא מהני אפילו בגוונא שאם היו אחרים רואין היו מבינים את מחשבתו עפ"י אומדנא דמ"מ עכשיו מיהא אין מחשבתו גלויה, ורק דבור מהני גם בינו לבין עצמו, ותהיה איפוא קושית הרשב"א דגם בכה"ג מהני ידות ואז הוי דברים שבלב גרידא, משא"כ בקדושין שהם תמיד בפני עדים, ומעתה סרה למשעי השגת כת"ר דאם יש יד לקדושין לא נשאר כלל דברים שבלב כמו שנתבאר, ועוד יש לי הרהורי דברים לחלק ולא ברירין לי לע"ע. כ"ז אמדתי להתנצלות מהשגתו אף כי הדברים דחוקים בחלקם ומקום הנחתו למילי מעלייתא מהן.

יחל. אבל שני התירושים רחוקים הם דלפ"ז כיכו"ע תהיה צדקה אלא דנ"מ לענין חזרה וכל יחל ולא כן היא דעת הראשונים וגם פשטות הסוגיא אינה כן. ומדברי הרא"ם שהבאתי משמע קצת דלא כמהר"י קורקוס, יש לדחוק ואכמ"ל.

(ו) ואידי דאמרינן בדברי הרשב"א ז"ל אודיע לכת"ר שתמוהין לי דבריו טובא, שהקשה דנילף מונחש שבתרומה דדברים שכלב הוי דברים ועל יסוד זה בנה שיטתו דבאינם סותרין דיבורו באמת הוי דברים והרי אמרינן להדיא בסוגיא דשבועות כ"ו ע"ב דתרומה וקדשים הוו שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדים ועוד דחולין מקדשים לא גמרינן והרשב"א גופיה בחידושי שם פירש כהתוס' דתרומה דקאמרינן התם היינו תרומת דגן מונחש דלא כפירש"י דמתרומת המשכן אמרינן, וצע"ג. אח"ז הראוני שכבר עמד בזה בס' שער המשפט סי' צ"ח עיו"ש. וקצת אולי י"ל דדברים שכלב דלא הוי דברים סברא היא שמחשבת הלב אינה כלום וכיון דאשכחן באיזה מקום שמחשבה מועלת ומילתא היא ממילא אין לומר מצד הסברא שאינה כלום ואין זה בתורת ילפותא, ורק לענין נדרים דבעינן התם למיגמר דלא ליבעי ביטוי פה כדכתיב קרא דילפותא גמורה היא ע"ז קאמרינן דלא ילפינן מתרומה וקדשים אבל לענין סברא דדברים שכלב לאו ילפותא היא, ודוחק.

(ז) ולענין מה שכתבתי בספרי שם דבנדרים לא מהני גם אומדנא דמוכח שהגרע"א ז"ל בגליון הש"ס לא ס"ל הכי, הנה בתשובתו (סי' כ"ט) תפס ג"כ הכי לענין שבועה בכתב שמצדד לומר דכתב

עוד אפשר לתרץ קושייתנו מצדקה ע"פ מ"ש בספר ושב הכהן (סי' י"ח) דנ"מ גם בקדשים בין דיבור לגמר לב דדיבור א"י לחזור תכ"ד משום דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט אבל בגמר לב לא הוי עדיין כמסירה ויכול לחזור ולפיכך מיבעיא לן אם יש יד והוי דיבור אמנם זהו רק למאן דסבר דצדקה הוי כהקדש ואמרינן בו אמירה לגבוה וכו' אבל להרשב"א דס"ל דצדקה כהדיוט ולא אמרינן בו אמירה לגבוה וכו' כמו שהביא הב"י יו"ד (סי' רנ"ח) משמו לא שייך לומר כן. אולם לש"י הרשב"א דס"ל דהוי כהדיוט י"ל דלק"מ דאף דודאי בדיבור מתחייב בצדקה כדרשינן בפין זו צדקה וכמ"ש הרשב"א בחי' לב"ק ל"ו ע"ב (ולא ארע מ"ש הב"י משמו דגם בדיבור יכול לחזור בו שהוא סותר למ"ש בחי' כהר"ף ואולי כוונתו שאינו קונה כמסירה כהקדש ויכול לשנותה או ללות וצ"ע), מ"מ לא מהני דברים שכלב אפילו לשיטתו דכל שאינן סותרין הוי כדיבור משום שהוא כעין נדר וכתיב ביה מוצא שפתיך ולכן בעינן דוקא בטוי שפתים כמו בנדרים וכמו שכתבנו למעלה, ונדיב לב לא שייך בזה כיון דלשיטתו אינו כהקדש אלא כהדיוט, וכן י"ל גם בפאה דרשינן מעמך וכו' ודו"ק.

וכן יש לתרץ ע"פ מה שהודיעני ידי"ג הרה"ג וכו' מו"ה אברהם לופטביר נ"י, חתנא דבי נשיאה הגאון הגדול מוהרמ"ש הכהן שליט"א אבד"ק דווינסק, שראה בכת"י מהר"י קורקוס ז"ל הנמצא בווארשא דאף דבהקדש מהני בלב מ"מ אינו עובר עליו בכל יחל משום דכל יחל "דברו" כתיב, ומשום"ה מיבעיא לן אם יש יד כי היכי דלהוי כדיבור ויעבור בכל

הוא כדבור בכ"מ אלא דבשבעה לא מהני משום דבעינן בה ביטוי שפתים דוקא וזה אף דהוי דבור מ"מ אינו דיבור ע"י שפתים, וכבר הזכרתי בהשמטות שכן נראה לשי' הרשב"א דדברים שכלב שאינם סותרין הוי דברים ומ"מ לא מהני בשבועה (יעו"י בחי' הרשב"א לשבועות כ"ו) משום דבעינן ביטוי שפתים ה"נ לא מהני באומדנא דמה יתן ומה יוסיף לנו מה שמוכח הרי גם בל"ז הוי דברים ומ"מ לא מהני וה"נ באומדנא. ובוזה מיושב מה שלמד הרשב"א דדברים שאינם סותרין הוי דברים מתרומה ואמאי לא נילף להיפוך מנדרים דדברים שכלב גרידא לא מהני ובעינן דיבור דוקא, ולהנ"ל א"ש דשאני נדרים דגלי קרא בטוי דוקא וגם אומדנא דמוכח לא מהני אע"ג דזה ודאי הוי דברים בכל מילי משום דבעינן בנדרים דיבור ע"י שפתים דוקא ואין ללמוד מזה, אולם לפמש"ל דמונחשב לאו ילפותא קאמר הרשב"א בל"ז נמי א"ש.

ח) ובמה שכתב כת"ר על הר"ן נדרים (ע"ט) דאירינן ב"י שאינו מבין תמיד את ראייתו משתיקה דיום שמעו דטעמא הוא דכיון דעבר יום שמיעה ולא הפר גלי אדעת' שהוא רוצה בקיומו של נדר, והרי מסקנת הש"ס שם דגם בשתיק ע"מ למיקט אינו יכול להפר וע"כ צ"ל שאין שתיקתו נחשבת להסכמה אלא שיותר לא זיכתה תורה לבעל להפר נדרי אשתו אלא למשך יום אחד ואם עבר היום ולא השתמש בזכותו יהי מאיזה טעם שיהי' אבד את זכותו, וא"כ אין שום מקום לראייתו של הר"ן לענין הקמה בלב. הנה ראיתי שכבר עמד בזה שארי ידי"נ הרה"ג וכו' מהרי"ם נ"י מלעכעוויטש בספרו אפיקי ים סי' י"ז וכן הרבה להקשות עוד על דברי

הר"ן מטעם זה. אבל לענ"ד כל דבריו אינם ולק"מ, דודאי י"ל כהר"ן דעיקר הטעם דיום שמעו הוא משום דגלי אדעת' שהוא רוצה בקיומו של נדר וזהו טעם התורה שנתנה לו יום א', אבל לבתר דכתיב כבר קרא דיום שמעו בודאי גזה"כ הוא דרק יום א' יש לו ואפילו עומד וצווח שלא ה"י ברצונו לקיים את הנדר לא מהני דכבר עבר היום ומשו"ה גם בשותק ע"מ למיקט אינו יכול להפר עוד, ודמיא להא דא"ר פנחס כל הנודרת ע"ד בעלה היא נודרת ומשו"ה יכול הבעל להפר וזהו טעם התורה כמ"ש הר"ן בנדרים (דף ע"ג ע"ב) ומ"מ זהו רק טעם התורה דלפיכך ניתנה רשות ההפרה לבעל והונח תחלת הדין כן אבל לבתר דכתיב כבר דין ההפרה בודאי שיכול להפר אפילו בעומדת וצווחת שלא נדרה על דעתו ואפילו במפרשת בשעת הנדר שאינה נודרת על דעתו כמבואר להדיא בתוספי הרא"ש לנדה (דף מ"ו ע"ב) והוא משום דעכשיו לבתר שנכתב גזה"כ הוא שהבעל מפיר בכל גווני אע"ג דעיקר הדין הונח בשביל דע"ד בעלה היא נודרת, וה"נ לענין שתיקה דיום שמעו דכותה. ופשוט הוא, ואדרבה ממקום שבא משתיקה ע"מ למיקט דשקיל וטרי הש"ס יש להוכיח קצת כהר"ן, אך יש לדחות ויעו"י בשמ"ק בשם הרא"ם ואין להאריך בזה.

הן אמנם דמ"ש דטעם התורה דהבעל מפיר הוא משום דע"ד בעלה היא נודרת לאו דכו"ע היא דאף דהר"ן כתב כן אבל התוס' נדה שם (ד"ה כדר"פ) בחד תירוצא לא ס"ל הכי וכתבו להיפך דרק לבתר דכתב רחמנא שהבעל מפיר עכשיו לעולם ע"ד בעלה היא נודרת וכ"כ בתוספי הרא"ש שם בחד לישנא וכ"ה בתוס' יבמות (דף כ"ט ע"ב), אבל לדברים הנ"ל אין זה נוגע כלום שהדברים

שכלב אינם דברים, ומאי קושיא היא הרי אומדנא דמוכח הוא שבדאי מפקירו בכדי שלא לעבור על כל יראה, יעוי' בתוס' שבת (דף י"ח ע"ב ד"ה דמפקרא). ולפמ"ש א"ש דאין האומדנא באה בשעת מחשבתו, דקודם חצות ליכא אומדנא דאפשר שישביתו אח"כ ובסוף חצות ג"כ אין אומדנא שמפקירו עכשיו בלבו דאפשר שכבר הפקירו בלבו קודם לכן ואין שעת מחשבתו מוכחת כנ"ל. ודוחק לומר דאין אומדנא על ההפקר דשמא מכרו דא"כ גם בההיא דהתוס' נימא הכי, ועי' בתוס' ב"מ (דף ל' ע"ב ד"ה אפקרה) שכתבו דאנן סהדי דמפקר להו בלבו וצ"ע, אך עיקר חידושי מלתא חדתא היא וצריך ראי' לזה ובאתי רק להעיר, ויעוי' בתוס' (דף ל"ב ע"א ד"ה מהו דתימא) מה שכתבו לענין גלוי דעתא ביודע אח"כ. אך מ"מ אין ראי' משם לדברינו כמובן.

והנני ידידו דוש"ת סוקירו ומכבדו
אברהם דובער כהנא שפירא
החופ"ק דמאלעוויטש

סימן ב

ע"ד שאלת הרבית בחברות לחסכון
ולהלואה.

בשנים האחרונות נתרבה מספר האגודות האלה בערי ישראל בתחום המושב, וחבריהן הן רובם או כולם, יהודים. האגודות האלה הן מעין באנק בתמונת זעיר אנפין כל אחד מהחברים מכניס סך ידוע לתוך קופתה, ומן הכסף הנאסף מלווים

פשוטים מצד עצמם ומתוספי הרא"ש מיהא סייעתא הוי כמבואר למעין שם, ויש לדחוק עוד דהתוס' ס"ל נמי כהר"ן דזהו טעם התורה דהיינו דמשום דלכתו הכי תדור תמיד על דעתו הונח הדין כן, אבל אין צורך בזה, ועיין במהרי"ט ח"א ריש סי' ד'.

ט) והנני להודיעו מה שעלה בדעתי עוד ליישב קושיית הגרע"א ז"ל על הר"ן, די"ל דהא דמהני בדברים שכלב אומדנא דמוכח הוא דוקא אם בשעה שהוא חושב בלבו יש לנו אז האומדנא ומוכח וגלוי לכל שחושב עכשיו כן, אבל אם בשעת מחשבתו אין אומדנא ורק אח"כ יש אומדנא שחשב כן מקודם לא מהני, דבשעת המחשבה אין הוכחה ובשעת הוכחה אין מחשבה, וא"כ אין לדרן בשתיקה דיום שמעו משום אומדנא דמוכח שהרי לא יתברר לן לעולם בדיק השעה שבה הוא מקיים בלבו את הנדר שתחול עלה האומדנא, דעד שלא עבר כל היום אין הוכחה לקיום דאפשר שעדיין יפיר או יקיים בסוף היום וכשיבא רגע האחרון מן היום ג"כ ליכא אומדנא שהוא מקיים עכשיו דאפשר שכבר קיים קודם לכן ועכשיו אינו מקיים עוד, ורק לבתר שיעבור כל היום יש אומדנא דמסתמא קיים באיזה רגע שבמשך כל היום וזה הוי אומדנא למפרע בשעה שאינו חושב וי"ל דלא מהני כמש"ל, וא"כ נשאר רק דברים שכלב בעלמא ומוכח דמהני קיום בלב, ומילתא דמסתברא היא וההסבר מבואר אין להאריך בו.

ובזה יש לישב נמי דהר"ן הקשה למה מהני ביטול חמץ בלב והרי דברים

בפקידות האגודה קשה לרשום הי"ע מפני שהוא צריך להיות לעיני הפקידים מטע"מ כבואם לבקורת, ג) שהרבית נקצצה ונגבית למפרע בשעת ההלוואה וזה אסור גם בעסקא כמבואר בשו"ע יו"ד (סי' קע"ז סכ"ד).

והנה בנוגע להמלווים להחברה (היינו המכניסים ווקלאדעין ומקבלים ע"ז שטר או ספרון מפקידות האגודה) לכאורה היתה עצה פשוטה לתת את כספם להאגודה בתורת עסקא ואף שע"פ החוק מחויבת האגודה לשלם בין שיהי' לה ריוח מעסקיה בין לא יהי' בכ"ז הן המלוה כאיש פרטי יכול לוותר להאגודה שלא לקחת רבית אם לא יהי' ריוח מעסקי האגודה אבל באמת גם למלווים לא תעלה ארוכה ע"פ הי"ע אחרי שלאגודות האלה אין עסקים אחרים ואין לה רשות לעסקים אחרים בלתי אם עסק הלוואות ברבית לחבריה דוקא, וא"כ כל זמן שאין היתר ללקחת רבית על ידה ממילא אין היתר גם לנתינת רבית על סמך ריוח זה, כי ריוח זה דהיתרא מנין לה:

והנה כידוע נוסדו אגודות כאלה בחו"ל זה הרבה עשיריות שנים לפני, ומצאתי בס' שואל ומשיב שכבר נשאל ע"ז הגאון מוהר"ש נאטאנזאהן ז"ל והשיב להיתרא לשני טעמים, א) ע"פ דעת רש"י ז"ל ובהכרעת הרמ"א ז"ל (בסי' ק"ס סט"ז) דרבית ע"י שליח מותרת, והכא חברי הפקידות הם שלוקחים הרבית עבור כל החברים. ב) שנמצא בהחברה גם מכסף החברים אינם יהודים ויכול להיות שמכסף הא"י הוא לזה אבל בזה לא תתקורר דעתנו ושני הטעמים אינם בכדי לסמוך עליהם, דמלבד שהלבוש והט"ז ועוד חולקים על הרמ"א בזה וס"ל דאיסור גמור הוא, הן

להחברים ברבית קצוצה הנגבית למפרע בשעת ההלוואה וכן מקבלת החברה הלוואות (ווקלאדען) ומשלמת רבית קצוצה, וע"פ חוקי האגודה המאושרים מטע"מ חולקים כל החברים ביניהם מדי שנה בשנה את הריוח שיהיה להאגודה אחרי ניכוי ההוצאות הדרושות להנהגתה, ואם יש הפסד או חסרון לצורך הנהגת האגודה מחויבים החברים למלא מכיסם, ובכן משתרעת לפנינו שאלת הרבית בכל תקפה.

ע"ד כמה שידוע לי מעיירות הרבה אין איש שם על לב לשאלה זו, אין חושש ואין נוגע ופוגע, ומה שמפליא ביותר הוא שברוב העיירות לוקחים גם הרבנים עצמם חלק באגודות האלו ורבים מהם הנם גם מיסדיהן. בדרך זו באתי גם אנכי לשאלה זאת, כי בשנה העברה יסדתי בעירי ג"כ חברה כזאת ובתומי חשבתי שעל נקלה אפתור שאלת הרבית אחרי הפתח האגודה ע"י היתר עיסקא, אבל אחרי שנפתחה האגודה והגיע לידי ספר התקנות המאושר מטע"מ לכל החברות ממין זה (אבראזצאוו אוסטאור) נוכחתי כי עצה זו ממני והלאה, גם ממקומות אחרים נשאלתי כבר בנידון זה, ואין ההיתר נקל כ"כ מפני טעמים אלו: א) כי ע"פ ספר התקנות אין פקידות האגודה רשאית לוותר את הרבית ומחויבת היא לגבות בע"כ מהלוה בכל תוקף ועז ואין לה רשות לתת בתורת עיסקא, באופן שגם אם לא ירויח הלוה בכ"ז תאלץ הפקידות לגבות ממנו. ופקידות מיוחדת מניי" מטע"מ אשר עינה פקוחה על הליכות החברות ומשגחת על מלוא החוקים ע"י פקידותיהן, ומה יועיל אפוא תנאי העסקא שיהי' רק כמלים רקים בעלמא שאינם יכולים להמלא בפועל, ב) שעל גוף השער שנותן הלוה המונח ומשתמר

וגלוי לכל לא שיין הטעם המבואר שם, שהרי בהתנה העסקא בפני עדים שפיר דמי אע"פ שנכתב השטר בתורת מלוה, ולרווחא דמילתא אפשר להשליש גם כתב זה ביד שלישי שאינו מחברי האגודה, וכשהשטר מושלש שפיר דמי כמ"ש הריטב"א ז"ל, ועכשיו ממילא בהלואות שהאגודה ליה מאחרים העצה הפשוטה שיקחו בתורת עסקא וירשמו על השטרות או הספרונים הניתנים להמלווים שהוא ע"פ הי"ע.

וזוה נוסח הכתב: אנחנו הח"מ חברי האגודה לחסכון ולהלואה (ססודא = סבערעגאטעלנאע טאווארישטעסטווא) דק"ק סמאלעוויטש (פלך מינסק) הננו מלווים ומחייבים את פקודות האגודה שנבחרה על ידינו לתת הלואותיה וכן גם לקחת הלואות מאחרים אך ורק בתורת עסקא כתקן מור"ם ז"ל, ומאשר ע"פ חוקי האגודה המאושרים אין הפקידות רשאית למחול הרבית למי שלא ירויח ומכש"כ מחצית הקרן למי שיוכה בזה ע"פ ד"י, ולהיפוך מחויבת היא לגבות הריח הקצוב למפרע, הננו מודיעים בזה גלוי לכל שהסך שהפקידות לוקחת מהלווים בתורת רבית למפרע יחשב רק כפקדון שמכניס הלוה להפקידות על אחריותנו הח"מ, ואם יזכה הלוה אח"כ בד"י בין על הריח ובין על מחצית הקרן מחויבים אנחנו הח"מ להשיב לו מכיסינו את הפקדון שהניח אצל הפקידות על אחריותנו (היינו הסך שלוקח ממנו ע"י הפקידות תחת השם הרשמי: "רבית") ולשלם עבורנו מכיסינו להפקידות מחצית סך ההלואה שלקח, אם יזכה בזה בד"י, ואם תקדים הפקידות ותגבה ממנו כל החוב מחויבים אנחנו הח"מ להשיב לו מחצית מכיסינו באופן הנ"ל, כ"ז נעשה מאתנו

אכתי לא יועיל לחברי הפקידות עצמם שגם הם מחברי האגודה הנמו ונמצא מקבלים רבית שלא ע"י שליח, ואולי במקומות שנשאל מהם הגאון ז"ל היו חברי הפקידות א"י, אבל גם בזה לא יונח לן לדעת האומרים דלחומרא יש שליחות, ועוד דכל שכותב השטר על שם המלוה לכו"ע אסור אפי" ע"י שליח והכא השטר נכתב על שם האגודה שהם כל חברה יחד. והטעם השני קלוש כ"כ עד שאין צורך להאריך בסתירתן, ומכש"כ שלא יועיל לרוב האגודות שאין להם חברים א"י או שיש להן במספר מצומצם כ"כ עד שכספם שהכניסו לא יעלה אף לעשירית סכום ההלואות הניתנות לחברים יהודים.

ע"כ מצאתי לי תקנה זו, שכל החברים היהודים יחתמו בניר מיוחד שבו הם נותנים רשות להפקידות ומחייבים אותה ללוות ולהלוות אך ורק ע"פ הי"ע, ואחרי שע"פ החוק אין הפקידות רשאית למחול את הרבית למי שלא ירויח ומכש"כ מחצית הקרן, לכן מודיעים החברים הח"מ בזה גלוי לכל שהרבית הקצוצה וניתנת למפרע להפקידות תחשב רק בתור פקדון הניתן לכל חברי האגודה הח"מ, ואם לא ירויח הלוה ויזכה בד"י להפטר מלתת ריוח מחויבים כל החברים להשיב לו פקדונם (היינו הסך הניתן למפרע להפקידות) מכיסם, וכן גם אם יפסיד מהקרן באופן שיזכה במחציתו ע"פ ד"י מחויבים הם ג"כ להשיב לו מכיסם, ואף שגוף השטר שנותן הלוה להפקידות נכתב בתורת מלוה ולא בתורת עסקא וכתב מיוחד זה המעיד שהוא בתורת עסקא לא נמצא ביד הלוה וזה אסור כמבואר בשו"ע יו"ד (סי' קע"ז סכ"ד) מ"מ נראה שאין לחוש לזה דכיון שהוא ענין של ציבור

בקאג"ס בכאזהיו"מ ובקנינים היו"מ ע"פ תקנת חו"ל ובביטול ופיסול מודעי וע"מ, ולראי' באנו עה"ח כאו"א ביום הכנסו להיות חבר האגודה ע"פ התעודות המונחות אצל פקידות האגודה הדברים האלה מצאתי לי לחובה להודיע בשערי ה"גדיל תורה" למען תקנת הרבים.

אברהם דובבער כהנא שפירא

החופ"ק סמאל'עוויטש

סימן ג

ע"ד שאלת הרבית בחברות לחסכון ולהלוואה.

ביגד"ת שנה ב' קונטרס ה' סי' ט"ו יצא ש"ב הרב הגאון אב"ד דק"ק ראסטאו ע"נ דן נ"י להעיר על נוסח הכתב שערכתי בעירי לחברי האגודה לחסכון ולהלוואה בכדי להמנע מאיסור רבית והצעתי ביגד"ת ש"א קונטרס י"ג, תוכן הכתב הוא שטר עסקא כללי נגד השטרות הרשמיים של הלויים הכתובים בתורת מלוה, ועל ה"רבית" המתקבלת למפרע ע"י הפקידות וצירוף הריחוק להקן יפורש בכתב ההוא שניתן וניקח רק לפקדון, וע"ז העיר הרב הג"ל כיון שהוא מפקיד ביד המלוה רק בשביל ההלוואה שוב הוי רבית דהא נהנה מלוה מכסף הפקדון דמותרין להשתמש בהם והיתר פקדון זה מנלן, ולכן הוא בא לכלל צעה אחרת שיתנו שהשכר הוא בשביל הערבות, כמבואר בדבריו בארוכה.

הג"ה מתחלה אגיד שבשביל טענתו זו עדיין לא הי' צורך להרב הג"ל לבקש דרך אחרת, שאולי רחוקה היא כאשר יבוא להלן שאפשר הי' לו להכניס רק תיקון שהרבית לא ניתן בתור פקדון אלא שסכום המלוה יחשב רק כסף שמקבל הלוח בפועל, והמותר שנוקף על הלוח בשטר הרשמי מחויבים החברים לשלם מכיסם אם יפטר הלוח בד"י, וגם ע"ז מהני שטר מושלש כמבואר בגוף דברי הריטב"א יעו"ש, אלא שאנכי לשופרא דלישנא דשטרא ובכדי שיהא יותר מובן להצבור ויתקבל על דעתו ערכתיו באופן שיחשב כפקדון, ועל טענת הרב הג"ל שהמלוים נהנים מפקדון ואסור, אשיב בפשיטות שאינם חשוכים כנהנים מכסף הפקדון שניתן בשביל ההלוואה שהרי גם בכספם היו יכולין ליהנות הנאה זו ולא נתוסף להם ע"י ההלוואה והפקדון ולא כלום, כמ"ש התוס' במקום שמשם בא הרב הג"ל בב"מ פ' ע"ב ד"ה דקא תפיס לענין משכון, ועדיפא עוד מהתם כמבואר למעיינן. אלא דעדיין יש לעורר דיש בזה הנאה טפי מבכספו, דכספו אילו נאנס הי' מפסיד ובפקדון יש לו אותה התועלת של רשות ההשתמשות כמו מכספו ואם אירע בו אונס כל זמן שלא נשתמש בו פטור ואינו מפסיד כלום דש"ש הוא, וא"כ לענין אותה ההנאה של "רשות ההשתמשות" עדיפא לי' פקדון זה מכספו, אמנם נראה דלא שייך פטור אונסין על פקדון זה, חדא עפימ"ש הסמ"ע סי' רצ"ב סקט"ו בשם הראב"ד לחלק בין פקדון דהוי רק ש"ש לדמי אבידה דחייב באונסין משום שבדמי אבידה אינו ירא להוציא וה"נ אינו ירא להוציא והוי

ור"מ דפה שליט"א והרב וכו' מוה"ר ש"י זעוין הגאב"ד דקאזימיראוו האריך הרבה בזה אך תוכנו אחד ולכן למותר להכפיל הדברים וכן השיגו הרב וכו' הגאב"ד דק"ק קראסובאזאר וציין לעיין בתשובת הגאון מהר"ם שיק חיו"ד סקנ"ח דהתיר היכא דיש עכו"ם באמצע, והרב הנ"ל הביא רא"י לזה אך כבר דבר מזה הרב הכותב ביג"ת שה"ע. מביט) ועכש"כ שלא יועיל היתר זה בכדי לשלם ריוח להמשלישים והמלווים להחברה, שהרב הנ"ל עבר ע"ז למשעי באמרו שאחרי שעסק זה של הערבות הוא עסק בפ"ע ממילא תוכל האגודה ללות מאחרים בה"ע על יסוד העסק של הערבות, וזה אינו שעסק הערבות אינו נעשה כלל ע"י הכסף שלו אלא ע"י התחייבותם בלבד ואיזה תועלת מביא כסף המשלישים לעסק הערבות בכדי שיטלו בעליו חלק בריוח, אתמהא.

ואגב אעיר במ"ש הרב הנ"ל נ"י שדברי התוס' בב"מ פ"א ד"ה הא גמרתיו צריכין ביאור ומבארם, הנה גם ביאורו עדיין זקוק לביאור, ובאמת כוונת התוס' פשוטה דדוקא קודם שגמר מלאכתו חשובה הנאה מאי דתפיס אאגרי' לפי שעדיין אין בעל הכלי חייב לשלם לאומן ולא מונח ביד בעה"ב משל אומן כנגד מאי דתפיס ולא כלום ולפיכך הנאה היא לו ורוצה בה. משא"כ לבתר דגמר שכבר חייבים הבעלים לשלם שכרו נמצא שאין לו הנאה כלל ממאי דתפיס אאגרי' שאדרכא יותר נוח לו אילו היו הבעלים משלמים לו שכרו ולקחו את הכלי מידו כמ"ש התוס' לעיל לענין משכון, ופשוט הוא.

אחר שערכתי את דברי ביג"ת בשנה העברה ראיתי שמלבד הגאון בעל שו"מ

כשואל ומכש"כ כשידוע בודאי שישתמש בו הנפקד כבנ"ד, ועוד שהרי אין כסף הפקדון מבורר בפ"ע אלא שהסך שצריכה הפקידות להשלים להלוה עד כדי תשלום סכום המלוה הנכתב בשטר הרשמי נשאר בתורת פקדון וא"כ לא שייך טענת אונס על כסף כזה שאינו מבורר.

וע"ד עצתו של הרב הנ"ל שהשכר יה' בעד הערבות יעו"ש בדבריו, הנה רחוקה ממני, דממ"נ אם חושב הוא את הכסף המונח באוצר החברה כאלו מופקע מעליו קנין החברים אי"צ לבקש היתר כלל דאין כאן שום מלוה, ואם חושב הוא את החברים כבעליו של הכסף א"כ מאי שייך כאן ענין ערבות וקבלת שכר עבורה, אטו יש מלוה ערב לעצמו ומותר לקבל שכר עבור זה. והכא נמי הערבים הם הם המלווים כאו"א כפי חלקו ואם לא ישלם הלוה יפסידו הם, ואם אתה אומר להתיר ליקח שכר בשביל חשש ההפסד בכל מלוה תאמר כן, ועוד שע"פ החוק אין ערבות החברים משתרעת אלא בנוגע לסילוק החובות שמגיע מהחברה לבעלי ההשלשות ולמלוהי ולא על ההפסד של רכוש החברים עצמם, או של החברה עצמה, שכבר רכשו להם.

ועוד דהערבות רובצת כבר משעה שקבלה הפקידות את ההשלשות וכסף ההשלשות עומד כבר ברשות החברים והם נעשים מתחלה לוויים של בעלי ההשלשות וחוזרים ומלווים את כספם שלהם לחבריהם ולערבות וקבלת שכר עבורה מה זו עשה, אין זה אלא כלוה מאחד וחוזר ומלוה לאחר, סוף דבר שהיתר זה רחוק ממני ואין לו תפיסת מקום במציאות כלל, ואין להאריך בו ומוכן למעיין (הערה) — כן השיגו ידי"ג הגאב"ד

ז"ל טפלו עוד רבים מגאוני גאליציען בשאלה זו והאריכו בהיתרים או באיסורים מצדדים שונים ואמנם נדמה לי שיש צד היתר עוד בזה שכמדומני יש סעיף מפורש בחוקי החברה שקנין החברים מופקע מרכוש החברה, אלא שלא נכנסתי בזה לבקש היתרים מפלפולא ובחתי יותר לתקן ביתרון הכשר ע"י שטר עסקא, ולכן לא אגע בעיקר הדבר מצד עצמו.

אברהם דובער כהנא שפירא
אב"ד דק"ק סמאלעוויטש

סימן ד

ביגד"ת קונטרס ט"ו סי' נ"ג יצא ש"ב ידידי הרב הגאון האבד"ק ראסטאוו נ"י להשיב שנית על מ"ש בקונטרס ט' סי' ל"ז לענין היתר לקיחת הרבית בחברות לחסכון ולהלוואה שיתנו הרבית רק בתור פקדון ואין חשש רבית בשביל שהמלוה מותר להשתמש בכסף הפקדון לפי שאינו נהנה כלום בשביל ההלוואה מכסף פקדון זה שהרי גם מכספו שהוא מלוה לו עתה ה"י יכול ליהנות הנאה זו ולא נתוסף לו ע"י ההלוואה והפקדון ולא כלום. וע"ז השיג ש"ב הרה"ג הנ"ל ז"ל: במח"ת לפום רהיטא כתב כן, דהא אנן בהלוואה קיימינן ובהלוואה אסור להמלוה ליהנות מהלוה אף אם ידעינן בבירור דהנאה כזו ה"י נהנה ממעותיו גם אם לא ה"י מלוה אותם, והלואת סאה בסאה תוכיח דאסור משום שמא יתייקרו ונמצא שנותן להמלוה יותר ממה שהלוהו, והרי שם ג"כ אין המלוה

נהנה מהלוה כלום, דהרי אם היו הפירות מונחים אצל המלוה ג"כ היו מתייקרים, ובאמת קושיית הגמ' בב"מ ס"ג ע"ב היא אם מותר ללות סאה בסאה דמצי אמר ל"י חיטי דקדחי באכלבאי ומשני התם הלוואה הכא זביני, הרי דבהלוואה אסור בכה"ג, ומוכח מהך איסור דהלואת סאה בסאה דברבית כיון דעכשיו דהלוה ל"י אית ליה להמלוה הנאה מהלוה ש"פ ע"י הלוואתו חשבינן לרבית ואסור, א"כ בנ"ד נמי כיון דע"י ההלוואה מוכרח הלוה למסור לו פקדון כזה שיהי' להמלוה מזה הנאת ש"פ (מה שדייק לומר ש"פ אגב ריהטא הוא דאנן קיי"ל כהרמ"ה דגם בפחות משו"פ אסור, שו"ע יו"ד קס"א), בודאי חשבינן לה להלוואה ברבית ואסור, והתוס' ב"מ שהביא הרב ש"י לא נחתו לסברא זו אלא דלא ליהוי ע"י הנאה זו ש"ש אבל לא לענין הלוואה, וזה פשוט וברור. גם מה שהעלה שם הרב נ"י דבנ"ד ע"י היתר שימוש פקדון נחשב לשואל וחייב באונסין כו' אכן בנ"ד מה שרוצה לתקן שיתן הלוה הדמים לפקדון יש לחקור אם ינצל עי"ז מאיסור רבית גם אם סברת הרב נ"י שהבאתי באות א' נכונה, דהא כיון דהיתר שימוש המעות משוי ל"י להמלוה לשואל וחייב באונסין א"כ נחשב המלוה ללוה ג"כ על הדמים שקיבל לפקדון כו' ולהלות ע"מ שתלוני לחד דעה בשו"ע יו"ד ק"ס דאיכא איסור רבית, ויע"ש בהגרא ז"ל שהכריע כדעה זו, עכ"ל הרב המשיג ש"י.

הגה קושטא דמילתא היא שערכתי דברי ברהיטא תיכף בקבלי קונט' היגד"ת שבא בו דברי הרב ש"י הראשונים ברם

השתא נמי לא הדרנא בי דלא חזינא בהו תיוהא ומילי דפשיטי וברירי להרב המשיג שי עדיין אינן מחווירן לי.

דנהנה הרב שי חילק השגתו לשנים ותרתין קא פריך, דבקמייטא השיג מסאה בסאה דבהלואה כה"ג דנ"ד אסור, ובכתרייתא השיג דאפילו אם דברי שהזכיר באות א' נכונים מ"מ אסור ודמי להלות ע"מ שתלוני לדעה א' שברמ"א. ומזה חזינא לדעת'י' שהשגה קמייטא מסאה בסאה תסוב עלי אפילו לדעת המתירין להלות ע"מ שתלוני. וע"ז אני עומד ותמה דאי מוכח מסוגיא דרף ס"ג לאיסורא בנ"ד שנותן לו לפקדון רק מקצת מסך ההלואה ובתוך זמן ההלואה מכש"כ דתקשי מזה על הר"מ מרונטבורג ז"ל שהתיר להלות ע"מ שתלוני מפילו בתר פרעון הלואה קמייטא דהיינו ממש כנ"ד וגריעא מיני' טובא כדבעינן למימר קמן, וא"כ לא עלי תסוב השגתו אלא על הר"מ ז"ל.

אולם באמת אין מכאן פירכא לא להר"מ ז"ל ולא לדידי שבכלל דבריו דברי, ושתי תשובות בדבר. חדא רשאני הכא שהמלוה נוטל יותר ממה שמלוהו לכשיתייקרו, ואע"ג דהאי רווחא דטפי הוה אתי נמי למלוה אפילו אי לא הוה מלוה לי' דהא פירותיו מונחין באכלבאי והא מייקרי לי' ממילא, מ"מ השתא מיהא לאו ברשות'י' הוה דאתייקרו אלא ברשות הלוח שהרי הלום לי' ואישתכח דשקיל רווחא יתירא מפירותיו דלוח, משא"כ בנידון דהר"מ ז"ל דלא שקיל טפי ממה שהלוהו משו"ה ס"ל דבכה"ג מותר, יעו"ש בדבריו במדרכי ס"פ א"ג, וא"כ לשיטתו פשיטא בנ"ד דמותר מק"ו. ועוד דעיקרא דמילתא דסבר הרב

המשיג שי' למידן מסוגיא זו דבגוונא שהי' המלוה יכול ליהנות הנאה זו גם ממצותיו חשיבא הנאה בהלואה לא ברירא. דהרב שי' תפס דאיסורא דגזרו בסאה בסאה משום לתא דהנאת מלוה נגעו בה תחלה, משום דחזינן לה לסאה שהלוהו כאלו אינה כבר שהרי נתנה לחבירו והשתא לא תתייקר עוד ברשותא דמלוה וממילא כשהנהגה בתר הכי מיוקרא מנכסי דלוח הוא דנהנה, והלכך מדמי לה לנ"ד דה"נ כשחוזר ונהנה מפקדון שנותן לו מאותה ההלואה חשיב כנהנה מנכסי לוח שהרי מצות ההלואה אינן כבר בידו וחזינן לה להנאתו כדהשתא לבתר הלואה ולא מה שהי' יכול ליהנות אי לאו דהוה מלוה לו, אבל אין הדעת נותנת כן, דלעולם אנו צריכין לדון את ההנאה כדמעיקרא, כלומר שתתוסף לו הנאה כזו דלא הוה מטיא לי' אי לאו דהוה מלוה לי', ולפיכך בנ"ד דאי לאו דהוה מלוה לי' הוה נהנה מסך הפקדון כמו שהוא נהנה עכשיו אין זו חשוכה הנאה כמ"ש. (ויש להוכיח כן מכל מלוה על משכון אלא דלא ברירא לי' לע"ע כל צרכו והנחת'י' לעת אחרת). ואי דתקשי לך א"כ למה אסור הלואת סאה בסאה והרי מצי א"ל מאי אהנית לי אטו חיטי דקדחו באכלבאי, כבר עמד ע"ז בס' שער משפט בקונטרס שער דעה סי' קע"ה דאמאי אסור בהלואה כיון שאין כאן רבית כלל דמאי אהני לי', ותיירץ דמאי חזית דתיזיל בתר מלוה דליכא רבית לגבי' זיל בתר לוח דקנשיך לי' דאלו הוו לי' זוזי הוה זבין כדהשתא ומאי דתייקור הוה משתרשי לדידי' כדאמרינן בדף ס"ה ע"א גבי טרשא דר"פ, ובדף ס"ח אמרינן דלית הלכתא כטרשי דפפונאי והי' ראוי להיות אסור גם בזביני אלא דהכא הקילו בזביני כיון שאין כאן אלא חששא שמא

אחרת, ובכה"ג שפיר נהנה המלוה ע"י הלואה דהשתא הנאה כזו שלא הי' יכול ליהנות ממעותיו דלבתר דיפרע לו חובו ויצטרך עוד למעות נוסף על מעות שלו שהושבו לו כבר ילוה לו הלואה אחרת דנמצא דהנאה זו של העורף שעל מעותיו שמלוה לו אינו יכול ליהנות ממעותיו, משא"כ בנ"ד שחזר ולוה ממנו חלק מאותה ההלואה עצמה שנתן לו קודם פרעון החוב הרי לא נהנה המלוה כלום דממעותיו נמי הוה לי' אותה הנאה עצמה אלו לא הוה מלוה לי', ואין זה דומה לענין ההנאה אלא למלוה מנה ומתנה שחמשים יחזיר לו מיד, ופשוט הוא.

ובר מן כל דין אני אומר במאי דתפס הרב שי' בפשיטות דבנ"ד יש לפנינו פקדון הניתן בשביל ההלואה אגב ריהטא לא הרגיש דבעיסקא קיימינן דאיכא נמי פלגא דפקדון ומהאי פלגא נמי איכא הנאה ללוה שהרי מתנין שיכול לפטור בעל העיסקא בסך ידוע ושאר הרווח שלו וי"ל דגם משום האי הנאה קא יהיב לי' פקדון, ובהא מסתפקנא אם הוי כקץ ואסור משום הערמת רבית, יעוי' בשו"ע קע"ז ס"ו ובט"ז.

בנוגע לשאר דברי הרב שי' במה שבא לבאר את עצתו ולהעמידה על בסיסה לא אגע עכשיו לפי שעדיין לא סיים את דבריו והמשכם עוד יבוא, ואקוה כי יברר ויחזירון מיליו וינעם לי'. וכזה רק אגיד שבאמרי בראשונות על היתרו של הרב שי' ש"אין תפיסת מקום במציאות" היתה כוונתי רק שאין הדברים תופסים מקום בתנאי המציאות שלפנינו בהחברות לחסכון ולהלואה שלפיהם לא יסכון ההיתר כמ"ש

יטייקר. וא"כ בנ"ד דלוה נמי לא פסיד מידי ע"י ההלואה שרי, דזיל הכא ליכא רבית זזיל הכא ליכא נשך. וכ"ת דא"כ תקשי לר"פ מסאה בסאה, לא היא דדוקא בזבני ס"ל דלא אזלינן בתר לוקח אבל בהלואה מודי דאזלינן נמי בתר לזה. ויש סיוע קצת לדברים אלו משמ"ק ב"מ דף ע"ה ע"א ד"ה אבל חכ"א זז"ל וכתב הראב"ד זז"ל עוד נ"ל דהא דאמרינן לעיל לוויין סאה בסאה על שער שבשוק ואע"פ שאין לו דוקא בשיש לו הדמים שיכול לקנות בהן מן השוק והו"ל כמי שיש לו כו' דהא מפרש טעמא הא חיטי בהיני והא חיטי בשילי אי בעי זבני ופרעי כו' ומ"ל הן מ"ל דמיהן אמרינן גבי סאה בסאה ולא בהלואה אחריתי וטעמא דמילתא משום דאיכא הכא טעמא אחריןא להיתרא דא"ל חטי קדחו באכלבאי עכ"ל, והסבר הדבר נראה דכיון דאיכא טעמא דחטי קדחו באכלבאי א"כ אין כאן בעיקר הנאת מלוה ורק משום לתא דקנשיך ללוה אסרינן לה וכיון דאית לי' זחי ומצי זבין בהיני ובשילי כדהשתא ולמיפרע אישתכח דלא קנשיך לי' מידי, אבל לפי דעת הרב שי' אין לצרף כלל להיתרא טעמא דחטי קדחו באכלבאי שהרי בטל האי טעמא בהלואה דמ"מ נהנה הוא לבתר ההלואה משל לוה כמ"ש. ואין זה ענין למה שאמרו בר"פ א"נ אי בתר מעיקרא אזלת אי בתר בסוף אזלת, ועיי' בחי' הר"ן שם.

ובנוגע להשגתו השניה דלדעת האוסרין להלות ע"מ שתלוני ה"נ יהא אסור בנ"ד תמה אני מאי דומיא היא, דהתם מיירי בגוונא דלבתר שיפרע לי' הלואה הלואה דהשתא יחזור הלואה וילואה למלוה הלואה אחרת כשיצטרך הוא, דבהכי הוא דמשתעי הרמ"א ומקוריו כמ"ש שיחזור וילואה פעם

שם, וכיני שיטי אני קורא שלא כן הבינם הרב ש"י ובכגון דא צריך אני למודעי.

אברהם דובנער כהנא שפירא

החופ"ק סמאלעוויטש

סימן ה

ביגד"ת קונטרס י"ט סי' ס"ג יצא הרה"ג ר' משה אהרן נ"י מבילסק להשיג על מ"ש בספרי "דבר אברהם" סי' ל"ג דמילה דשלב"ז קודמת למילה בזמנה היכא שימולו שניהם באותו יום, משום דשלב"ז עובר באיחורה כל שעה ושעה ובזמנה אין כאן אלא מצות זירוז, דמ"ש הרמב"ם בהלכותיו בשלב"ז דכל יום ויום שיעבור עליו הוא מבטל מ"ע לאו דוקא יום אלא כל רגע ורגע, וע"ז השיג הרב הנ"ל מכמה מקומות והעיקר ממתני' דמגילה כ' ולא מלין כו' עד שתנן החמה ובטו"א כתב דמתני' מיירי נמי ממילה שלב"ז מדהביא בגמ' קרא דוביום השמיני, ואי איכא איסור באיחורה למה הפקיעו חכמים ד"ת בשלב"ז ומזה מוכח דמ"ש הרמב"ם יום הוא דוקא:

הנה על מדוכה זו כבר ישבו רבים מחברי הרה"ג יחיו וכל דברי הרב המשיג ש"י כבר נאמרו ונשנו אצלי, וכבר השבתי הנני עומד להדפיס בעז"ה בקרוב חלק שני מספרי יכואו בו תשובותי אלו ולכן קשה עלי לשנות את הדברים ולתתם ביגד"ת כי ארוכים הם ולא יכלים הגליון. ורק דברים אחדים אגיד בזה:

בעיקר השגה זו קדמהו ידידי הרב הגאון החריף מוהר"ר יצחק צוקערמאן נ"י הגאבד"ק נאווא אוקריינקא, אלא שהרה"ג רמ"א נ"י תפס דמסבא פשוט דגם למילה שלב"ז יש שהות כל היום ולא תהא שלב"ז חמורה מבזמנה, וזה בודאי אינו נכון, דמצד הסבא בודאי צ"ל שעובר בכל רגע כיון שעבר הזמן ואין זו חומרא דשלב"ז על בזמנה אלא דשונין הן במציאות דזו כבר עבר זמנה וזו לא עבר זמנה כמובן. אבל הגאון מהרי"צ נ"י הרגיש בדוחק זה דמנ"ל לתת לשלב"ז שיעור יום וכתב דהתורה נתנה יום תשיעי לשלב"ז תחת יום השמיני. והרוחק מבואר דמנ"ל הא.

אמנם כ"ז בא להם בשביל שעמדו רק על דברי הרמב"ם בהלכותיו שהזכיר בו יום, אבל בפיה"מ שבת ספר"א מבואר דעובר בכל זמן, ומ"ש בהלכותיו יום לשון חכמים הוא כך, דה"נ אמרו בר"ה לענין בל תאחר דעובר בכל יום והתם ודאי לאו דוקא הוא אלא בכל רגע ורגע דמאי שייטא דיום שלם לענין בל תאחר. ולא אמרו יום אלא לאפוקי לילה דלאו זמן הקרבה הוא וה"נ לאו זמן מילה הוא.

ומ"ש הרב ש"י דמתני' מיירי נמי ממילה שלב"ז מדהביא הגמ' קרא דוביום השמיני, והביא זאת מטו"א הנה כדברים האלה מבוארים בחי' הריטב"א במקומו. (ועיי' בס' עמק יהושע סי' כ' שכ' להכריח דמתני' מיירי רק בשלב"ז ולא ראה דברי הריטב"א אלו).

התוספת היא מדברי הרמב"ם ז"ל עצמו, וצריך טעם למה הוסיף זה.

וְנִי לומר, דעל ברייתא דכיצד מטען יש לשאול: (א) מה באה הברייתא ללמדנו, האם ללמד פתאים ערמה כיצד להטעות את הפועלים, וכי זה הוא ענין להברייתא. (ב) אטו כולו אינשי בחדא מחתא נחיתו, יש נטעה בהא ויש נטעה בדא. (ג) היאך מותר להטעות והרי נאמר מדבר שקר תרחק. וביותר קשה: (ד) דאילו ה"י הדין דפועל אינו יכול לחזור בו והי' גופו משועבד לעשות לבעה"כ מלאכה זו אלא שאינו רוצה, שפיר הוה רשאי להטעותו בכדי שיקיים את החיוב שמוטל עליו, אבל הרי פועל יכול לחזור בו ואין גופו משועבד לעבוד אצלו, וכיון שאינו רוצה לעבוד אצלו בסלע ורק בשתים הוא מתרצה נמצא שכשהוא מטעהו הוא עובד בחבירו שלא מדעתו ושלא מרצונו, דאילו הוה ידע שלא יתן לו אלא סלע לא ה"י עובר, ונמצא דלא רק את הסלע הוא שולל ממנו אלא עיקר ההשתמשות בגופו של חבירו הוא כבעל כרחו, והיכי שרי.

לְכָן נראה דשתי השאלות האחרונות הן הפותרות את הענין, ולא באה הברייתא ללמד את בעה"ב דרך הטעאת הפועל אלא דינא הוא דמשמיעתנו, דרק באופן זה בלבד מותר להטעות ולא באחרים, וזהו דאמרה הברייתא "כיצד מטען" כלומר באיזה אופן מותר ל"י להטעותו, ואומר להם כו', היינו דדוקא באופן זה מותר ולא באחר. לדוגמא, אם יאמר הפועל שדה זה מחזיק בית כור ואין בכחי לחורשו כולו, חבילה זו משקלה מאתים ליטרא ואין בכחי לנשאה,

וְצִ"ל דמ"מ תקנו גם בשלב"ז שימול בהנץ החמה משום דיש כח ביד חכמים לעקור דבוי' מה"ת בשוא"ת. ומה שטען הרב שי' מהיכי תיתי נוקים ונימא שיכטל לתתלה, אינו נכון, שתיקנו כן בכדי שלא יבואו לטעות למול בלילה שאין הכל בקיין בעה"ש כדפירש"י, ותפילין שאני שהיו מונחין גם כל היום כמובן.

גם בכל שאר דברי הרה"ג שי' כבר נז"נ והארכתי בזה הרבה ולסיבה הנ"ל לא אשנה את הדברים פה, ולא ראיתי אלא להעיר בקצרה על החמורה שבכולן.

אברהם דובבצר כהנא שפירא
החופ"ק סמא"שוויטש

סימן ו

ביאור בדברי הרמב"ם

כתב הרמב"ם (פ"ט מהלכות שכירות ה"ד): השוכר את הפועלים והטעו את בעה"ב או בעה"ב הטעה אותם אין להם זה על זה אלא תרעומת כו'. בד"א בדבר שאינו אבוד אבל בדבר האבוד כו' שוכר עליהן או מטען. כיצד מטען אומר להם סלע קצצתי לכם בואו וטלו שתים עד שיגמרו מלאכתן ולא יתן להם אלא מה שפסק תתלה, ואפילו נתן להם השתים מחזיר מהן התוספת עכ"ל. והנה עיקר הדברים הוא בברייתא (ב"מ ע"ו:): כיצד מטען אומר להן סלע קצצתי בואו וטלו שתים, אבל ההוספה ע"ז שאפילו נתן להם השתים מחזיר מהן

מדעתא דנפשי, והוא כפירוש וביאור לענין מטען המתמיה לכאורה כאמור.

ובזה יבואר שפיר מ"ש הש"ך חו"מ (סי' של"ג סקכ"ט) משם הרא"ש דבקבלן אפילו אינו דבר האבד מטען, ותמה ע"ז הנתה"מ שם דלא תנינן במתני' מטען אלא בדבר האבד ומהיכי תיתי לחדש מדעתנו דין שלא נזכר במשנה, ועל יסוד זה הוא מפרש את דברי הרא"ש בדרך אחרת. ולפי האמור הוא פשוט בתכלית הפשטות, דמטען דמשנתנו אינו שום דין חדש ואין כאן הטעאה באמת, דבאמת הוא משלם לו כמו שקצץ בשניה אלא שחוזר וגובה ממנו הפסדו, וא"כ בקבלן נמי שידו על התחתונה אפילו בדבר שאינו אבוד וחוזר וגובה ממנו בודאי יכול להטעותו ככה"ג דסלע קצצתי כו', שבפועל אין כאן הטעאה כלל כנ"ל, ופשוט הוא.

והפ"י דברינו י"ל דבדיוק נקטה הברייתא סלע קצצתי טול שתיים, דאלו ביותר משתיים אם שילם להם כבר כבדינו של הרמב"ם אינו חוזר וגובה מהם אלא עד כדי שכרן והיינו הסלע השני ומה שמשלם יותר יפסיד (ואין ההטעאה בדרך זו בטוחה כשיבקשו הפועלים לשלם להם תחלה, כרגיל במקרים של שינויי השכר). ואפילו כשלא שילם להם עדיין וכל שכרם בידו שדינו כחבילה בידו ששוכר עליהם עד ארבעים וחמשים (ב"מ ע"ח). לא כירא מילתא, לפי"מ שפירשו הראשונים ז"ל (הרמב"ן והריטב"א ועוד) בטעמא דבאת חבילה לידו משום דכי יהבו ניהלי' מסתמא אדעתא דהכי יהבו ניהלי' שתהא משועבדת וקנויה ל' כמשכון לתשלומי היזק, וזה שייך רק בחבילה שבאה לידו בקציצה

מקום זה שאתה שולח אותי לשם רחוק עשרה פרסה ואין בכחי ללכת כ"כ הרבה, ולכן חזרני כי ואיני רוצה לעבוד שלא זייק לגופי, ויבוא בעה"ב להטעותו לומר שדה זה מחזיק רק סאתים, חבילה זו משקלה רק מאה ליטרא, מקום זה רחוק רק חמש פרסאות — אינו רשאי, חדא שהוא אומר דבר שקר, ועוד שאין גוף הפועל משועבד לעבוד אצלו ואינו רוצה לבזבו כחותיו, ונמצא שכשהוא מטעהו אין זה ענין ממון לחד אלא שחורץ מזה הוא משתעבד בגופו של חברו בעל כרחו, וזה אינו רשאי. ולכן קאמרה הברייתא כיצד מטען, באיזה אופן מותר: אומר להם סלע קצצתי לכם בואו וטלו שתיים ובאופן זה אינו משקר כלל ואינו משתעבד בגופו של חברו בעל כרחו ואינו מטעהו באמת כלל, שהרי רוצה הוא לעבוד בשתיים והוא קוצץ לו בשניה באמת שתיים ונותן לו באמת שתיים, ואם יש בזה הטעאה רק איהו הוא דאטעי אנפשי אבל בעה"ב אינו מטעהו כלל, שנותן לו באמת שתיים, אלא דמכיון שהדין הוא דשוכר עליהן פועלים אחרים עד כדי שכרן וחוזר וגובה מהן לא יהיו הם עצמם בקציצה שניה אלא כפועלים אחרים שקוצץ להם שתיים, ונמצא שע"י הקציצה השניה באמת מתחייב להם שתיים ומשלם להם שתיים, אלא דכיון דצריך לחזור ולגבות מהם הסלע השני לכן הוא מעכב מלשלם להם, שגם אם ישלם להם הרי הדין דחוזר וגובה ואפוכי מטרתא למ"ל וה"ז כשילם וחוזר וגובה מהם (ועיי' ברא"ש ב"מ שם ובבב"י חו"מ סי' של"ג בש"י רש"י ז"ל). וזה שייך רק בהטעאה באופן זה ולא בהטעאות אחרות שאסורות. ונמצא דעיקר היתר של הטעאה זו מיוסד רק על דינא דחוזר וגובה מהם, ולכן הוסיף הרמב"ם ז"ל במתק לשונו הך דינא הכא

ידו אפילו ממון שלא בא לידו בתורת חבילה ומשכון נמי דינא הכי.

ועפ"י יתחדש לן לדינא, דהא דמטען הוא רק בהני דחוזר וגובה מהן דהיינו בהני דחייבין לשלם היזקם מדיני דגרמי, אבל בהני דאינן חייבין לשלם היזקם כגון בחש"ו או באשה דמעשה ידיה לבעלה וכשנתחייב בקציצה שניה שתיים שייך השכר לבעל ואינו יכול לגבות ממנו היזקה של אשתו שנתחייבה מדד"ג — בכל הני אינו יכול להטעותן אפילו בדרך זו דסלע קצצתי לכם כו'.

הראשונה ולא בממון אחר שנמצא משלהם בידו וכש"כ לא בשכרם מקציצה שניה שבפירוש חזרו בהם אז מקציצה ראשונה ולא אדעתא דהכי השאירו בידו, ולכן אינו שוכר עליהן בתורת חבילה אלא ככלא חבילה, ואז אינו שוכר עליהן אלא כדי שכן שבקציצה ראשונה, וזהו רק כשקוצץ להם בשניה רק שתיים. אך הרמב"ם ז"ל שכתב שם סתם: ואם היה להם ממון תחת ידו שוכר להשלים המלאכה עד ארבעים וחמשים זוז, בלי שום חילוק בין ממון לממון, נראה דלא נחית בחבילה לטעם האמור, אלא שבכל ממון שלהם שיש תחת

תלמוד בבלי

ברכות

יא ב	א"ר יהודה אמר שמואל השכים לשנות, ברשב"א ובשם רש"י ז"ל	א	טז	יט	ס	ואולם
טו א	תנן התם חרש המדבר ואינו שומע לא יתרום	א	טז	א	לו	הקשה
טו א	ור' יוסי תרתי שמע מינה, ברשב"א אפילו בהרהור הלב	א	טז	כו	סז	וראיתי
לב ב	אמר הקב"ה כלום אשכח כעולות אילים ופטרי רחמים	ג	ז	ב	כו	ומילתא
לב ב	ברא"ש ז' ב' אכל טבל	א	טז	כח	סב	תו

פאה

ה ה	שנים שקיבלו את השדה באריסות, בתוי"ט	א	יג	ג	מז	ומדי
-----	-------------------------------------	---	----	---	----	------

כלאים

ז ח	המעביר עציץ נקוב בכרם אם הוסיף במאתיים אסור	א	כה	ז	קב	ולכאורה
-----	---	---	----	---	----	---------

שביעית

י י	אין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע, בר"ש	ב	יז	ה	מח	איברא
-----	---------------------------------------	---	----	---	----	-------

תרומות

א ו	חמשה לא יתרומו ואם תרמו תרומתן תרומה האלם	א	טז	ב	נו	ובזה
ג ח	המתכין לומר תרומה ואמר מעשר מעשר ואמר תרומה	א	טז	א	סג	ובעמדי

שבת

ד א	ברשב"א הא ראמרין וכי אומרים לו לארס, וא"ת אכתי אשכחן	א	לט	יד	קלח	וראיתי
ד א	ברשב"א הא דאמרין וכי אומרים לו לארס, וא"ת אכתי אשכחן	ג	כד	נו	ויש	
כב ב	אמר רב זו נר מערבי שניתן בה שמן כמדת חברותיה	ג	א	יד	י	ובמה
כב ב	לבדו ולא מילה שלא בזמנה דאתיא בק"ו	כ	כב	ג	ס	וראיתי
כד ב	לברו ולא מילה שלא בזמנה, וברש"י	ב	א	ו	ג	אח"ז
כד ב	ברש"י לבדו למעוטי מילה, וממילא שמעינן מינה	ב	ד	ט	ז	עוד
עג ב	תנ"ה מפרק, וקשה לר"ת דבשלהי המצניע אמר	א	כד	ב	צו	ואולם
עה א	ההשוחטו שוחט משום מאי חייב, צובע, נטילת נשמה	א	כג	י	צה	אמנם
פא ב	גופא אמר ר"ל צרור שעלו בו עשבים, הא פרפיסא	א	כה	כ	קג	ואני
פא ב	במאיירי ובתלמוד המערב אמרו הנותן עציץ נקוב	א	כה	יט	קה	ובאמת
צ א	מתני' ר' יהודא אומר אף המוציא משמשי ע"ז כל שהוא	ב	לג	ה	עט	איברא
צא ב	מתני' ר' ביבי בר אביי הגונב כיס בשבת חייב	א	כא	א	עו	כתב
צא ב	במאיירי, יראה מסוגיא זו, ויש בשוליו מקום תפירה	א	כא	כד	פז	אך
צד ב	תנא הנוטל מלא פי הווג חייב, תניא נמי הכי	א	כד	ו	צז	ואי
צה א	חולב חייב משום מפרק, וברש"י והוי תולדות דש	א	כד	א	צז	והנה

דף עמוד	חלק	סימן	פ"ק	דף	ד"ה
צה א	חולב חייב משום מפרק, וברש"י והוי תולדת דש	א	כד	יג	ק ואולם
קי א	מאי טעמא בר' שמעון מדאיצטריך קרא למישרי מילה	א	כג	א	צז ומצי
קז ב	אמר שמואל השולה דג מן הים כיון שיבש בו	ו	כב	יב	ק ועוד
קז ב	אמר שמואל הושיט ידו למעי בהמה ובלבל עוברה וברמב"ן	א	כב	א	צו והנה
קז ב	הושיט ידו למעי אמו ברשב"א הא דאמרינן דחייב משום	א	כה	טז	קז עד
קח א	אמר אביי האי מאן דתלש פיטרו מאונא בחצבא	א	כד	יז	קא והא
קיח ב	וא"ר יוסי מימי לא אמרתי דבר וחזרתי לאחורי	א	לא	ג	קכ וגם
קלב ב	ת"ר מילה דוחה את הצרעת בין בזמנה בין שלא בזמנה	א	כב	ו	צב ועד
קלב ב	ברש"י בינוני ואביו מצווה עליו נפקא לן מהמול לכם	ב	א	ח	ג ומה
קלב ב	תוד"ה האי עשה וא"ת והא דקיי"ל דאין עשה דוחה	ב	ד	יז	ט וראיתי
קלב ב	במאירי מצוה על האב למול את בנו	ב	ד	ז	ו אך
קלג א	ואי איכא אחר ליעביד אחר דאמר רשב"ל כל מקום	כ	א	ג	ב ובהביטו
קלג א	ואי איכא אחר ליעביד אחר דאמר רשב"ל כל מקום	כ	כב	ג	ס וני"ל
קלג א	אמר מר יו"ט אינה דוחה אלא בזמנה בלבד	כ	ד	יג	ח הנה
קלג ב	דת"ר המל כל זמן שהוא עוסק במילה חוזר בין על הציצין	ב	כה	ג	סה ובסברא
קלה א	א"ר אסי כל שאמו טמאה לידה נימול לשמנה	א	כב	א	צ ונראה
קלה ב	תניא ר"ש בן גמליאל אומר כל ששהה ל' יום באדם	א	כב	יח	צג מה
קלה ב	תניא ר"ש בן גמליאל אומר כל ששהה ל' יום באדם	א	כג	א	צג ומצר
קלו א	איתמר מת בתוך שלשים תעמדה ונתקדשה	ב	כה		סו ועוד
קלז א	מתני' אלו הן ציצין המעכבין את המילה	א	כג	ב	צג וסליק
קלז ב	המל את הגרים, למול את הגרים	ב	כה	א	סה עמוד
קמא א	טיט שע"ג רגלו, אלא אמר רבא מקנחו בכותל	ב	כט		סט ע"ד
קמה ב	ברש"י לעדות אשה ואפקועי רבנן לקידושין מיניה	ב	לב	א	עב ודרך
קנ ב	תוד"ה במחובר, אומר רבי דלאו משום תלישה	א	כב	יב	קא ולכאורה
קנ ב	תוד"ה במחובר דאע"ג שמחובר לארץ	א	כה	יז	קז עד

עירובין

לז ב	ת"ש האומר מעשר שיש לי בביתי מחולל על סלע	א	ל	ה	קכ ולכאורה
לז ב	תוד"ה אלא מעתה, וא"ת ולפרוך ה"נ אי הוי טעמא	א	ל	ד	קיט והנה
עו א	באמר רבא אמרו לו שנים צא תערב עלינו	א	לה	ב	קכד אבל
עו א	באמר רבא אמרו לו שנים צא תערב עלינו	ב	כה	ה	סו הנה
פ ב	אתמר ר' חייא בר אשי אמר עושין לחי אשירה, ובתוס'				
	אבל	ב	כ	ה	נו עד
פה ב	מתני' הנותן את עירובו בבית שער אכסדרה ומרפסת	ג	ל		סב ע"ד
צה ב	והכא במצוות צריכות כוונה קמיפלגי	ב	ו	א	יב ע"ד
צה ב	והכא במצוות צריכות כוונה קמיפלגי	ב	כ	כא	נח העיר
ק ב	תני חדא אחד אילן לח ואחד אילן יבש	א	כד	יד	קא ולכאורה

פסחים

ב א	מתני' בודקין את החמץ לאור הנר, בר"ן	ב	יד	ב	עב ומשי"כ
ה ב	יכול יטמין ויקבל פקדונות מן הנכרי ת"ל לא ימצא	ג	כה	ג	נח וכפסחים

דף עמוד	חלק	סימן	ס"ק	דף	ד"ה
ז ב	אלא	אי"ר	חסדא	חוץ	מן הטבילה בלבד
טז ב	תוד"ה	הא	אינו,	תימה	לר"ת למה לי שהותרה מכללה
כב א	תוד"ה	זה"ר	דס,	וקשה	לר"ת דאמר בהמוציא יין
כג ב	מה	לחלב	שכן	הותר	מכללו אצל חיה
לב ב	מי	החג	שנטמאו	השיקן	ואח"כ הקדישן טהורין
נט א	מעלה	ומלינה	בראשו	של מזבח,	וברש"י
סג א	תוד"ה	השוחרט	פסח,	אומר	ריב"א דהפסח כשר
סג ב	דתנן	השוחרט	תודה	לפנים	ולחומה חוץ לחומה
סט א	תוד"ה	שמא	יעבירנה,	וא"ת	ואמאי חיישינן להכי
עב ב	דתנן	היה	אוכל	בתרומה	ונדע שהוא בן גרשה
פד א	ברש"י	ולא	מילה	שלא	בזמנה דאי לא ממעט
פה א	תוד"ה	כשהוא	אומר,	וקשה	היכי יליף מינה
צב א	מתני'	גר	שנתגייר	בערב	פסח ב"ש אומרים טובל
צב א	דב"ש	סברי	גזירה	שמא	יטמא לשנה הבאה
צג א	ר' נתן	סבר	שני	תשלומין	בראשון הוא, וברש"י
צג א	ברא"ש	א ד	יש	מן הגאונים	

שקלים

ד ז	המקדיש	נכסיו	והיתה	בהן	בהמה ראויה לגבי המזבח
ז ז	ז' דברים	התקינו,	ועל	הפרה	שלא יהו מועלין באפרה

ר"ה

ו ב	ואמר	רבא	כל	שעברו	עליו ג' רגלים בכל יום ויום
ו ב	ואמר	רבא	כל	שעברו	עליו ג' רגלים בכל יום ויום
לח א	ואמר	ר' חנן	בר	רבא	אמר רב כדרך שחלוקים כאן

יומא

ו א	אמר	לך	ההוא	אבנטו	של כהן גדול
ז ב	דתניא	ציץ	בין	שישנו	על מצחו בין שאינו על מצחו
י א	ת"ר	כל	הלשכות	שהיו	במקדש לא היה להן מזוזה
יא ב	תניא	אידך	בית	הכנסת	דיין השותפין ובית האשה
יט ב	תוד"ה	מי	איכא	מידי,	תימה דפרק אין בין המחדר
כג א	תוד"ה	וירושלים,	תימה	לי,	ובמאירי שם
כד א	ועבדתם	עבודה	תמה	ולא	עבודה שיש אחריה עבודה
כד ב	בעי	רבא	עבודת	סילוק	בהיכל מהו
כד ב	ברש"י	זר	שסידר	את	המנורה, בבוקר היו מסלקין את הנרות
כד ב	תוס'	ישינים	בה'	הדלקה	לאו עבודה, שהשלהבת עולה
מב א	שאני	פרה	דקדשי	בדק	הבית היא
מב א	תוד"ה	שחיטה,	בכל	דוכתא	פירש"י משום דכשרה
מב ב	מתיב	ר' יהושע	בר	אבא,	ואין כשרין אלא ביום מנין

דף עמוד	חלק	סמן	סל	דף	דף
מג א	ברשיי להכשיר את האשה, דאי למעוטי טמא פשיטא	א	ז	א	כו
מג א	ברשיי להכשיר את האשה, דאי למעוטי טמא פשיטא	א	ז	ה	כט
מג ב	תדדיה לימד על טבול יום, תימה למה לי קרא	א	ז	ה	כט
מח ב	תדדיה מדפסיל בה, והקשה ריב"א והא אשכחן	כ	ז	ג	יד
נ א	ברשיי שאין חטאת צבור מתה, וכי גמירי	א	יד	ה	ג
נ ב	תדדיה אחיו הכהנים, הכא משמע אי מקופיא	א	יד	ו	ג
נ ב	תדדיה אחיו הכהנים, הכא משמע אי מקופיא	ג	לא	ג	סט
נג א	תיר ונתן את הקטורת, אי"כ מה ת"ל כי בענן אראה	ב	כא	ג	נט
נג א	או שחיסר אחת מכל סמניה, בריטב"א, ולרבא דאמר	ב	כא	א	נט
נט ב	תדדיה הוא לפני כפרה, וליכא למימר דההיא מעילה	א	ז	ט	לא
נט ב	תדדיה דהרי תרומת הדשן, והוא הדין בדישון מזבח הפנימי	ג	א	כד	טו
סו ב	אי"ר ששת לומר שאם היה חולה מרכיבו על כתפו	ב	ח	א	יז
סז א	איבעיא להו אותן אברים מה הן בהנאה רב ושמואל	ב	ח	ד	יח
סז ב	תיר המשלח מטמא בגדים ואין השולח את המשלח, וברשיי	ב	ח	יב	כב
עב ב	כי אתא ר' דימי אמר בגדים שכהן גדול משמש בהן	ב	כב	א	נט
עב ב	והוינן בה למעוטי מאי ר' פפא אמר למעוטי מלך	ב	לב	יג	עה
עד א	ר' אחא בר יעקב אמר למעוטי משחק בקוביא	כ	לב	ו	עג

סוכה

ג א	תדדיה דאמר לך מני, וצ"ל דאיצטריך התם לאיתריי	ב	כו	י	סח
יב ב	מהו דתימא בית קיבל העשוי למלאות, קמ"ל	ג	יג		מח
כג ב	אומר שני לוגין בריטב"א ועיקר הפירוש בכאן	א	ל	ה	קט
כח ב	מעשה וילדה כלתו, מעשה לסתור חסורי מחסרא	ב	כח	ד	סט
כח ב	תדדיה לרבות הגרים, אבל גרים ומשוחחרים סומכין	א	טו	א	נג
כח ב	תדדיה לרבות הגרים, אבל גרים ומשוחחרין סומכין	ב	ו	ב	יב
ל א	אמר להו ר' הונא להנהו אוונכרי, וברשיי מאי טעמא	א	א	יא	ט
ל א	תדדיה משום דהוה ליה, ומיהו יש ספרים, באתרוג של אשירה	ב	כ	ז	נו
ל ב	תדדיה שיני החוזר, ומה שנקצץ מן המחובר	א	ח	ה	לג
ל ב	תדדיה שיני החוזר, ומה שנקצץ מן המחובר	ג	לא		סה
לא א	ההיא סבתא דאתאי לקמיה דר' נחמן, משום תקנת מרש	א	א	יז	יב
לא א	תדדיה אבל גזל עצים, כגון בראובן שבנה סוכה	א	ח	ב	לב
לא ב	תדדיה שיעור אתרוג, בירושלמי תני אתרוג הברשר	ב	כ	ח	נו
לא ב	אמר מר כשם שאין פוחתין, בריטב"א וכענין שמצינו בכהן	א	לא	א	קב
לה א	תדדיה לפי שאין בו, וא"ת אתרוג של ערלה	ב	כ	ו	נו
לו א	ת"ש אתרוג הברשר ר"ע פוסל וחכמים מכשירין	ב	כ	ח	נו
מ ב	ברשיי קדש מתחלל בין דרך מקח בין דרך חילול	ב	יא	י	לו
מ ב	ברא"ש ג' ט"ו אתרוג אשירה	ב	כ	ז	לו

דבר מפתחות אברהם כה

חלק סימן ס"ק דף ד"ה

דף שמד

ביצה

ז ב	המעשר פירותיו בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל	א	טז	יא	נח	ומעתה
ז ב	מתני' ושיון שמשקין את המים בכלי אבן לטהרן	ב	טו	ג	עד	עוד
לו ב	מתני' ואלו הן משום רשות ולא מקדשין	ב	לו	ד	פד	אמנם

תענית

ז ב	תודיה דבר זה, וא"ת נילף בק"ו ומה בעל מום	א	כו	י	קט	ובזה
כד א	אמר שמואל השולח דג, כיון שיבש בו כסלע, ברכינו גרשום	א	כד	יב	ק	וראיתי

מגילה

ז ב	אביי בר אבין ור' חנינא בר אבין מחלפי סעודתיהו להודי,					
	וברין	א	יג	ד	מז	ועד
י א	ורמינהו, מצו אלו וקידשום, במאירי וקדוש האמור בארץ	א	י	י	לט	עכ"פ
כא ב	ת"ר בתורה אחד קורא, במאירי כבר בארנו במגילה ושילוח					
	הקן	ב	ח	כב	כד	ויש
כג ב	תד"ה ואדם מי קדוש, וי"ל דאי איתא דמיירי בעבד כנעני	ב	כד	ג	סב	ואי
כז א	איבעיא להו מהו למכור ס"ת ישן ליקח בו חדש	ג	כו	כ	נט	והנה
	ברא"ש ב ב א"ר יצחק שנים כותבין	ג	כו	ג	נט	ברא"ש

מו"ק

יח ב	מתני' ואלו כותבין במועד קדושי נשים וגיטין	א	לט	יב	קלז	אמנם
כג א	ת"ר כל ל' יום לנישואין מתה אשתו אסור לישב	ב	לב	א	פג	הנה

חגיגה

ב ב	תד"ה כופין, אפילו לשמואל דאמר המפקיר עבדו	א	לט	יב	קלז	אמנם
י ב	לברתניא נזכר בעה"ב ולא נזכר שליח שליח מעל	א	ב	יב	עה	אמנם
טז א	תד"ה בכהנים המסתכל בכהנים בשעה שנושאים כפיהן	א	לא	ב	קב	ובעיקר
יט ב	תד"ה בתחתונה, ות"י ר"ת דשאני הכא דאיכא מקוה	א	יח	ז	סח	דהנה
כא א	בקדש מאי טעמא לא אר"ר אילא מפני שכיבדו		יז	א	סה	העיר
כא ב	תד"ה כעוביה, ואומר ר"ת דבמים סגי בטופח	ב	טו	ב	מג	הנה
כב א	מאי איכא בין דרבא לדר' אילא איכא בינייהו סל	א	יז	א	סה	העיר
כב א	וה"מ בבלי טהור אבל בכלי טמא מיגו דסלקא טבילה	א	יח	יא	סט	בסוגיין
כב א	תד"ה אבא שאל, צ"ע אמאי לא שרינן בעבר	א	יז	י	סו	ובאמת
כג א	תד"ה מת תחוב, היינו בשאר טומאות	ב	ז	יב	טז	אמנם
כג א	דא"ר יהודה אמר רב מעשה באדם אחד שהיה מעביר	ב	ז	א	יד	בב"ק
כד ב	מתני' חומר בתרומה שביהודא נאמנין על טהרת יין ושמן	א	ל	א	קיח	במה
כה א	א"ר אליעזר שונין אין הקדש ניצול בצמיד פתיל	ב	ז	ט	טז	אמנם
כה ב	תד"ה חבר, גר ונכרי שירשו את אביהן	א	א	טו	יא	ועכשיו
כה ב	תד"ה במטהר טבלו, ות"י הר"ר אלחנן דהכא מיירי	א	ל	א	קיח	במה

יבמות

ג א	תד"ה בתו, ובת אשתו היכא דנכנסה לחופה	ג	י	א	לג	ביבמות
-----	--------------------------------------	---	---	---	----	--------

כו

דבר

מפתחות

אברהם

דף עמוד	חלק	סימן	סך	דף	דף
ג ב	לרב ולר' אסי ליתנינהו לפי שאינה בצרת צרה	ג	י	ב	לג דף
ה ב	תודיה כולה וא"ת אדילפינן מכלאים בציצית דדחי נילף	ב	ד	ח	ו ובטעם
ו א	או שאמר לו אל תחזיר יכול ישמע לו ת"ל איש אמו	א	ט	ו	לה הבאתי
ז א	הדר אמר אטו עשה דוחה את לית לאו לית חמיר מיניה	ב	ד	ט	ז ונ"ל
ח ב	תודיה כל היכא, ועוד תימזה דהשתא ליכא בצרת	ג	י	ג	לד דף
י א	תודיה לעולם לית ליה וא"ת ליתני אשת איש	ג	י	ג	לד ובתירוצם
י א	תודיה לעולם לית ליה, אבל אי מדדו רבנן לר"א	ג	י	ב	לג דף
י ב	איתביה ר' יוחנן לר"ל החולץ ליבמתו וחזר וקדשה	ג	י	י	לז והנה
יא א	א"ר יהודא אמר רב צרת סוטה אסורה טומאה כתיב	ג	י	ב	לד וקצת
יב ב	תנא ר' ביבי קמיה דר' נחמן ג' נשים משמשות במוך	ג	י	לד	לה דף
יב ב	א"ר ספרא בניס הרי הם כסימנים ואית דאמרי עריפי	ג	י	ה	לו שם
יב ב	ת"ש אע"פ שנחלקו ב"ש ובי"ה לא נמנעו ב"ש מלישא	א	כט	ד	קח ריש
טו א	מתיב מר זוטרא מעשה וילדה כלתו של שמאי ובמהרש"ל	ב	כט	ד	סט ומדי
טז א	תודיה בני צרות, וא"ת לשמואל דמספקא ליה	ג	י	ו	לו שם
יט ב	דתניא הערשה מאמר ביבמתו שלא מדעתה רב אמר קנה	ב	יח	א	נ גרסינן
כ א	מתני' ואיסור קדושה חולצת ולא מתייבמת	ג	ט	א	לב ע"ד
כג ב	מתני' מי שקידש אחת משתי אחיות ואין ידע אי זה	ג	ח	ה	ל שוב
כה א	תודיה הוא ואחר, הקשה הר"ר חיים	ג	יב	א	מ אבל
כז א	תודיה אלא צרה, דהא חליצה כשרה היא פי' בקונטרס	ג	י	ז	לז דף
כט א	תודיה ב"ש אומרים, אלמא מאמר קני דאורייתא לב"ש	ב	יח	ב	נ וראיתי
כט ב	אלא מאי דוחה דחייה גמורה זה יעשה מאמר וידחה	ג	י	ו	לז דף
כט ב	רש"י השתא ארוסה מאמר יבמין מדרבנן היא	ג	י	ח	לז דף
לב ב	א"ר אבהו מודה ר' יוסי באיסור מוסיף	ג	ו	א	כה בדף
לב ב	תודיה בעל מום, הא רלא נקט זר	ג	ו	א	כב אשר
לג ב	תודיה ואיסור כולל, אבל לר' יוסי מחייב תרתי	ג	ו	ה	כה בדף
מג ב	תודיה שאני, ונראה לר"נ דאע"ג דאסרינן באביו	ב	לו	א	פג הנה
מד א	מתני' המחזיר גרשתו והנשא חלוצתו	ג	י	י	לז שם
מד א	תודיה ונייבם לחדא, אית ספרים דגרסי	ג	י	ט	לז דף
מו א	א"ל ר' פפא לרבא חזי מר, ריהבי זחי לאינשי	א	יא	ז	מג ונ"ל
מו א	ריהבי זחא לאינשי לכרגייהו ברשב"א וריטב"א	א	א	ו	ז אח"ז
מו ב	ש"מ נמי בעינן מומחין ברמב"ן שליחותייהו עבדינן	א	לט		קלט בהגהיה
מז ב	נשתירו בו ציצין המעכבין את המילה חוזרים	ב	כה	ג	סה ובסברא
מז ב	נתרפא מטבילין אותו מיד, ברמב"ן	ג	ז	ט	כט עוד
מז ב	נתרפא מטבילין אותו מיד ברמב"ן גיורת מעוברת	ג	כח	ג	סא ואגב
מט ב	ברש"י דהא תפסי בה קידושין לאשה דאף לאחר	ג	י	ו	לז דף
נב א	דא"ר הונא מצות יבמה מקדש ואח"כ בועל	ג	ח	א	ל במה
נב א	ת"ר כיצד מאמר נתן לה כסף או שוה כסף	ב	יח	ב	נ וראיתי
נג א	ברש"י ממזרת ונתינה לאו אפסולה לכהונה קאי	ב	כג	ג	סו עוד
נד א	דבר אחר יבמה יבוא עליה בין בשוגג בין במזיד	ב	יח	ב	ג ובדרך

דף צמוד	חלק	סימן	ס"ק	דף	ד"ה
עא א	אלא לאתויי גר שמל ולא טבל, ברשב"א וליתא דשאני הכא	ג	יט	י	מט ויש
עא ב	רבא אמר כגון שהיו אביו ואמו חבושין וברש"י	ב	א	ד	ב והנה
עב א	לימא כתנאי משוך וגר שנתגייר כשהוא מהול	א	כב	יב	צא וראיתי
עב ב	ותסברא קטן שעבר זמנו מי איכא למ"ד דרבנן	ב	א	ח	ג ומה
עד א	ברש"י אונן מותר בפרה בקדשי בדק הבית היא	א	ז	ד	כח אמנם
פח א	תד"ה מתוך חומר, ונאמן ע"א בכך מתקנת חכמים	ב	לב	ג	עב ודרך
פט ב	ואין ב"ד מתנין לעקור דבר מן הורה	א	יא	יא	מה אולם
פט ב	ברש"י הפקר ב"ד היה הפקר וכל מידי דממונא לא	ב	כו	ג	סז עמר
צ א	תד"ה אזיל כהן, וא"ת ומאי מדקדק מקידושין	א	א	יז	יב מיהו
צ ב	כגון אליהו בהר הכרמל וברש"י שהקריב בבמה	ג	א		ה בהגה"ה ב
צב ב	א"ר גידל, יבמה קידושין אין בה נישואין יש בה	ג	י	ב	לד ויש
צז ב	היתה הורתו שלא בקדושה אבל חייבין משום אשת אה	ג	ז	ט	כט עוד
צט א	ת"ר יש מוכר את אביו להגבות אמו כתובתה	ב	לב	ד	עב ולא
ק א	שיחררו אי בעי אין אי לא בעי לא ואמאי	ג	כז		נו ע"ד
קג ב	ת"ש מטלית שיש בו ג' על ג' אע"פ שאין בו כזית וברש"י	א	ב	ב	טו בהגה"ה
קג ב	ת"ש מטלית שיש בו ג' על ג' אע"פ שאין בו כזית וברש"י	ג	לא	סד	שם ו
קד א	תד"ה סנדל, וי"ל כיון דטעונה גניזה אין כתות	ב	כ	ו	נו אמנם
קיא ב	מתני' היבמה שאמרה בתוך ל' יום לא נבעלתי	ג	ח	ג	ל ומתקשה
קיא ב	מתני' הנודרת הנאה מיבמה בחיי בעלה	ג	ט	א	לב ועד"ז
קבא ב	תד"ה אין מזכירין, ומיהו יש בירושלמי נפל לגוב	ב	כז	א	סח העיר

כתובות

ג א	ברש"י קדיש בביאה מאי, אפקעתיו מעיקרא איכא	ג	ח	ט	לא ומה
ג ב	הרי שהיה פתו אפוי ומת אביו של חתן או אמה	ב	לו	א	פג הנה
ה ב	דם מיפקד פקיד או חבורי מחבר, בשיטה	א	כג	א	צג ומדי
ט ב	ולמאי אי למיתב לה כתובה ניתב לה	ג	כ	א	נ וכיון
כז ב	אבל נשיאות כפים באיסור עשה לא	א	לא	ג	קב וגם
כט א	תד"ה אלו נערות, ואע"ג דקיי"ל דהפקר ב"ד	ב	כו	ה	סז מכיון
ל א	איכא בינייהו בעולה, בשיטה ור"ח פי'	א	כו	ד	קח שכתו
ל ב	תד"ה ואי דלא מצו, וקשה לר"י דלוקי כגון שמרצונו	א	כא	יט	פג אבל
לא א	מתיב ר' ייבי בר אביי הגונב כיס בשבת חייב	א	כא	א	עו כתב
לא ב	ר' אשי אמר כגון שצירף ידו למטה משלשה וקיבלו	א	כא	יז	פג עתה
לב א	מה לחובל בחבירו שכן הותר מכללו בבי"ד	ב	כ		נז בהגה"ה
לב א	מה לחובל בחבירו שכן הותר מכללו בבי"ד	ג	א	ב	ד עוד
לג ב	גנב שור הנסקל וטבחו משלם תשלומי ד' וה'	ג	כה	א	נז התוס'
לד א	טובח לעכו"ם כיון דשחט ביה פורתא איתסר ליה	ג	כה	ה	נח ההפלאה
לד א	תד"ה סבר לה, וא"ת ואמאי לא קאמר דרמי לטעמיה	ג	כה	ב	נז וע"ד
לד ב	גנב וטבח בשבת, בשיטה משמיה דרשב"א	א	כא	בא	פד הן
לט ב	תד"ה לכשיצא אשתו היא, אפי' פיתה לשם אישות	ג	כ	כא	נ ואגב

דף עמוד	חלק	סימן	ס"ק	דף	ד"ה
נח ב	מתני' המקדש מעשה ידי אשתו הרי זו ערשה ואוכלת	ג	יד	מד	אשר
סז א	ברשי' פרנא, לזה שמעתי כתובה מנכסי יתומים	ב	לב	ב	עב ואני
ע ב	תורה' אלא לא תימא, דלא דמי דדאי משום דאין אדם	א	טז	ב	סב עד
פא ב	דלמא ר' מאיר היא דאמר מטלטלי משעבד לכתובה	כ	לב	ד	עב ולא
פד ב	אמרו ליה את תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים	ג	כ	א	מט בר"מ
פז ב	ועוד אין נשבעין על כפירת שעבד קרקעות	ב	לב	א	עב הקשה
ברא"ש					
יא טז	דעת ר' האי גאון	כ	יט	ז	נר אמנם

נדרים

ג ב	בשלמא בל יחל נדרים משכחת לה כגון דאמר	ג	כג	נו	בנדרים
ו ב	בעי ר' פפא יש יד לקידושין או לא	ב	יד	ד	מב ומה
ו ב	בעי ר' פפא יש יד לקידושין או לא יש יד לפאה	ב	יד	ה	מב אולם
ז א	יש יד לצדקה או אין יד לצדקה	ב	יד	ה	מב דהנה
יב א	ת"ש כחלת אהרן וכתרומו מותר הא כתרומת לחמי תורה	א	טז	טז	נז דהנה
יג א	ומאן דשרי לה מאי עביד ליה מיבעי ליה למתפס בחטאת	ג	כג	נו	שם
טו ב	באומר הנאת תשמישך, ברשב"א אלא דאכתי קשיא	ג	יד	מה	כך
טז ב	ברין אלא אמר רבא, וא"ת וכי אמר ישיבת סוכה עלי	ג	יד	מר	אשר
יט ב	דאילו גבי נזיר דאי מגלח ומביא קרבן ונאכל	ב	ד	טז	ט עד
יט ב	על ספקו לא מצי מגלח, בתוס' ור"י פידש דלא מצי	ב	ה	א	י מעכ"ה
כח א	ברין במוכס העומד מאליו, וכתבו בתוס' דדוקא במלכי עכרים	א	א	י	ז בהגה"ה
לג ב	ברין גזירה, לפי שכל המפרנס סתם	ג	כג	נו	שם
לה א	כתנאי קונם כבר ז' הקדש ואכלה בין הוא ובין חבירו	ב	כב	ו	סג ויש
לה ב	איבעיא להו הני כהני שלוחי דידן הוו או שלוחי דשמיא	א	יג	ד	מז ובדרך
לו א	תנן הכהנים שפיגלו כמקדש אי אמרת בשלמא	ב	יט	ז	נר אמנם
לח א	איר יוסי ברי' חנינא לא נתנה תורה אלא למשה ולזרעו	ג	כו	א	נח בנדרים
מד א	דרין רישא רבנן, בסוף דבריו דשאני שבוע ושבת	ג	יד	מה	ברין
מד ב	דלמא אתי לעשורי מן החיוב על הפטור	ג	יד	מה	דף
מז א	ברין והי' יודע דכי תנן הכא אם מת לא יירשנו	ג	יד	מה	ומה
סה ב	מתני' ומעשה באחד שנדר מאשתו הנאה והיתה כתובתה	ג	יד	מה	דף
סט ב	בעי רבה קיים ומופר ליכי בבית אחת מהו	ג	י	לב	בהגה"ה
סט ב	בעי רבה קיים ומופר ליכי בבית אחת מהו	א	טז	ב	סג ואגב
עט א	קיים בלבו קיים הפר בלבו אינו מופר, וברין ובגליון	א	טז	ז	נז וכזה
עט א	קיים בלבו קיים הפר בלבו אינו מופר	א	טז	ד	סג ואגב
עט א	ברין הפר בלבו אינו מופר, ונראה בעיני דילפינן	ב	יד	א	מא ע"ד
עט א	ברין הפר בלבו אינו מופר, ונראה בעיני דילפינן	ג	לב	א	ע אמרת
פא א	דאיר יהודא אמר רב מאי דכתיב מי האיש החכם ויבן	א	טז	כז	סב ומ"ש

דף עמוד	דבר	מפתחות	אברהם	כט
		חלק סימן ס"ק דף ד"ה		
פה א	ורמינהו המקדיש מעשה ידי אשתו הרי זו עושה ואוכלת	ג יד	מד אשר	
פה א	ברין ומהא שמעינן שהאוסר הנאת פירות על עצמו	ג יד	מה ומה	
נזיר				
ב ב	חלמא לפוטרו מן קרבנותיו קאמר דקאמר בלבו	ב יב ה	מב דהנה	
יד ב	נטמא ביום צרעתו ר' יוחנן אמר סותר	ב ה ב ח	ח אבל	
טז א	ור' יוסי מכדי סבר מקצת היום ככולו	לד קבג	בהגה"ה	
מ א	תנן התם ג' מגלחין ותגלחתן מצוה, וכולן שגילחו	ב ה ה יא	אולם	
מב א	זאת אומרת רובו ככולו, ובתוס' אמר מר, אומר הרים	א כב ז	צז וראיתי	
מג א	ת"ר להחלו עד שעה שימות רבי אומר במותם יטמא	א ה א כג	תנינן	
נז א	מתני' שני נזירים שאמר להן, אחד ואמאי דילמא לאו			
	טמאין	ב ה א י	מעכתי"ה	
סא א	בעי רמי בר חמא הני ב' תגלחיות דקאמר משום מצוה	ב ה ה יא	אמנם	
סא ב	אימא בני ישראל מדירין בניהם בגזיר ואין העכורים	א כו יב קי	ולענין	
סא ב	ר' אחא בר יעקב אמר שאני הכא דאמר קרא והתנחלתם	א יא ט מד	ובזה	
סוטה				
ה ב	ואם מת חולצת אמאי תתייבם נמי יבומי	ג י ב לד	וקצת	
ו א	סוטה שיש לה עדים במדינת הים אין המים בודקין	ג טז	אמרת	
ו ב	תנח"ה וטהורה, מהכא משמע דבעלה מותר בה	ג יח	מח ואשר	
יח א	מתני' אמן שלא שטיתי ארוסה ונשואה ושומרת יבם	ג י ב לד	יש	
בה ב	תנח"ה לא כגבוי דמי, רצ"ע כלאי הכרם אמאי מטמאין	ג לא סב	ובזה	
לב א	תנח"ה ק"ש ותפלה, תימה אמאי שייר הלל וקידוש	א לד א	קבג הנה	
לג א	לימא קסברי רבנן כל התורה כולה בלשון הקודש	א לב ב קבג	ובדידותי	
לח א	ת"ל אמור להם כאדם האומר לחבירו	א לא ג קכ	וגם	
לט ב	ברשיי יש ללמוד מכאן סדר נשיאת כפים כך הוא	א לא ה קכא	ומד	
לט ב	ברשיי יש ללמוד עד שתכלה אמן של הודאה	ב כח ג סט	עוד	
מג א	לא חנק ולא חנכו פרט לגזלן	א ח א לב	ועפיד"ז	
מג א	לא חנק ולא חנכו פרט לגזלן	ג לא סו	בס"י ח	
מג א	לימא דלא כר' יוסי הגלילי הא אמר ורך הלבב	ג לא סז	והא	
מג ב	לא חילל ולא חיללו פרט למבריך ולמרכיב	א ח א לב	אולם	
מד ב	מתני' נמצא טמון בגל או תלוי באילן או דף	א ו א כה	תנינן	
מד ב	מתני' נמצא סמוך לספר או לעיר שרובה עכורים	א ב א כ	תנינן	
מה א	ומדרו שאפילו נמצא בעליל לעיר היו מחדדין	א ו ג כו	ובזה	
מה א	בעי ר' ירמיה צפו עומרין לתוך שדהו מהו	א ו ב כו	וניל	
מה ב	ת"ר חלל ולא חנוק חלל ולא מפרפר	א ה א כג	תנינן	
מה ב	ת"ר חלל ולא חנוק חלל ולא מפרפר	ב כ יב נו	עוד	
מה ב	מתני' נמצא ראשו במקום אחד וגופו במקום אחר	א ה ה כא	ולכאורה	
מה ב	מתני' ומורדין אותה לנחל איתן איתן כמשמעו	א ד ד כא	ועפיד"ז	
מה ב	במאיירי אין דין ע"ע נאמר מבוקר בחרב	ב כח א סט	ע"ד	
מה ב	במאיירי חלל זה שעורפין עליו את העגלה	א ה ד בד	שבתי	

דף שמד	חלק	סימן	סוף	דף	דף
מה ב	במאיר חלל זה עורפין עליו את העגלה	ג	לא	סה	בסי' ה
מו א	א"ר יוחנן בן שאול מפני מה אמרה תורה הביא עגלה	א	ה	ד	כר שבת
מז ב	עד אחד אומר ראיתי את ההורג טעמא דמכחיש	ג	ד	כג	בהגה"ה
גיטין					
ז ב	תד"ה דילמא, כן הוא האמת דעציץ כמחובר	א	כה	ב	קג ואני
ח ב	קסבר כיבוש יחיד ברש"י ובתד"ה כיבוד יחיד	א	י	ח	לח ונראה
י ב	מתני' כל השטרות העולים בערכאות וברשב"א	א	א	ה	ו ולפי
יא ב	תד"ה התופס לבע"ח אפילו עשאו שליו	ג	כ	א	מט בכ"מ
יג א	תד"ה תנו מנה, למאן דמוקי לה בבריא ובמעמד שלשתן	א	א	טו	יא ועכשיו
טז א	תד"ה הנצוק, ואומר ר"ת דהכא מיירי	ב	טו	ב	מד דהנה
יז א	איתמר מפני מה תיקנו זמן בגיטין	ב	ל	ו	עא ולפי"ז
כ ב	בעי רמי בר חמא היו מוחזקין בטבלא שהיא שלה	א	יט	א	ע הנה
כא א	תד"ה אטו שליחות, וא"ת דבפ"ק דב"מ אמרין	א	כא	כג	פה אמנם
כב א	תד"ה החזיק בזרעים, צ"ע אם צריך לומר אגב	א	ג	ו	יט אבל
כח ב	מתני' והוצא ליהרג נותנין עליהן חומרי חיים	ג	טו	מו	ע"ד
ל א	מתני' המלוה מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני	א	א	יז	יב ולענין
לא א	תד"ה כשם שתרומה, ומיהו אין להקיש תרומת מעשר	א	טז	ח	נח והנלע"ד
לא א	תד"ה במחשבה, פ"י בקונטרס שנותן עיניו בצד זה	א	טז	ד	נו הנה
לד ב	מתני' מפני תיקון העולם וברש"י שלא יוצאו לעז	ב	לא	ג	עא אולם
לו ב	דא"ר יצחק מנין שהפקר ב"ד היה הפקר שנאמר	א	א	יד	י והנה
לו ב	רבא אמר הפקר ב"ד, ברשב"א ומינה שמעינן	א	א	יב	י והנה
לז א	א"ר יהודא אפילו השאילו מקום לתנור ולכירים	א	כה	ה	קג דרך
לז א	א"ר יהודא אפילו השאילו מקום לתנור ולכירים	ב	יז	א	מז העיר
לז א	א"ר יהודא אפילו השאילו מקום לתנור ולכירים	ג	ל		סב יש
לז ב	מתני' עבד שנשבה ופדאוהו אם לשום עבד ישתעבד	א	יא	א	מב גרסינן
לז ב	שבאי גופיה מי קני ליה, ברמב"ן	א	יא	ה	מב ועפ"י"ז
לח א	עובד כובדים ישראל מנלן דכתיב וישב ממנו שבי	א	א	ה	ו ויותר
לח א	ברש"י בחזקה כגון שבאי שהחזיק בו וקנאו	א	יא	ב	מב דהנה
לח א	ברש"י בחזקה אבל עבד"ם לא קני קרקע בחזקה כישראל	א	י	טז	מא אך
לח א	תד"ה אבל בחזקה פ"י בקונטרס חזקה של עבדות	א	י	ב	לה ונראה
לח ב	גופא א"ר יהודא אמר שמואל כל המשחרר עבדו עובר בעשה	א	לט	טו	קלח והנה
לט א	ברש"י הא מני ר"מ היא דאמר אין אדם מוציא דבריו	א	טז	ג	סד ולפום
לט ב	נתייאשתי מפלוני עבדי מהו אין לו תקנה	ג	כ	ג	נא ברשב"ם
מ א	ההוא עבדא דבי תרי קם חד מינייהו ושחררה	א	לט	ד	קלה ונראה
מא א	מתני' מי שחציו עבד וחציו בן חורין עובד את רבו	א	לט	יב	קלז אמנם
מא א	תד"ה לישא שפחה, וא"ת וימכור עצמו בעבד עברי	ג	כד	נו	ע"ד
מג א	ת"ש המית מי שחציו עבד וחציו בן חורין	א	ה	ג	כד ואולם
מג א	אמר רבא כשם שהמקדש, כך חציה שפחה וחציה בת חורין	ג	י		לד בהגה"ה

דבר

מפתחות

אברהם

לא

דף עמוד	חלק	סימן	סיק	דף	דף
נה א	אמר עולא דברי תורה בין נודעה ובין לא נודעה	ב	ו	ה	יב
נה ב	מתני' לא היה סיקריקון ביהודא בהרוגי מלחמה	א	א	יב	י
נט ב	לוי אחר לוי לא יקרא מפני פגם שניהם	ב	כג	א	סא
ס א	ס"ת שחטר יריעה אחת, ברשב"א מפני כבוד הציבור	ג	כו	ב	נט
ס א	בעי מיניה אביי מרבה מהו לכתוב מגילה לתינוק	ג	כו	א	נח
סד ב	תד"ה שאני שתופי מבואות משמע דר' יהודא ור' חסדא	א	א	טו	יא
סה א	תד"ה ופרו בהן וא"ת ומאי מהני פדיית קטן	ב	י	ו	לג
עח ב	ותיגרש מאירא דארבע אמות, ברשב"א קשה לי	א	כא	ז	עז
פא א	מתני' המגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי	ג	כט	ב	סב
פג א	דתניא מודה ר' אלעזר במגרש את אשתו	ג	י	ו	לז
פח ב	אביי אשכחיה לר' יוסף דיתיב וקא מעשה אגיטי	א	לט		קלט
קידושין					
ב א	בדינר ובשוה דינר, ברשב"א באשירה ופירותיה	ב	לג	ח	עט
ב א	בדינר ובשוה דינר, ברשב"א בעיר הנדחת ופירותיה	ב	יב	י	לט
ג ב	לא מקניא נפשה, ברש"י דגנאי הוא לה	א	א	ג	ה
ו ב	אמר אביי המקדש במלוה אינה מקדשת	ב	יח	ד	נא
ו ב	אמר רבא הילך מנה ע"מ שתחזירנהו לי במכר לא קנה	ב	יח	ד	נא
ז א	אמר ליה מר זוטרא וניפשוטו לה קידושי בכולה	ג	ז	ז	כז
כח א	אמר רבא א"ר נחמן התקדשי לי במנה, ברמב"ן	א	לט	ה	קלו
ט א	אלא אמר רבא הלכתא נינהו ואסמיכנהו רבנן אקראי	ב	כ	א	נה
י א	איבעיא להו תחילת ביאה קונה, בר"ן גרסי' וקשיא	ג	ח	ט	לא
יב ב	תד"ה אם הקלנו, ויעבוד עבודה במזבח בשבת	א	כו	יג	קי
ב ב	תד"ה משום פריצותא, מפרש ר"ת	ג	ח	א	ל
טז א	ובשטר מנלן אמר עולא אמר קרא אם אחרת יקח	א	י	ב	לו
טז א	ובשטר מנלן אמר עולא אמר קרא אם אחרת קח	ב	כ	א	נה
יט א	ת"ש איש פרט לקטן ואי אמרת מייעד	ג	ח	ט	לא
יט א	אמר רבא א"ר נחמן אומר אדם לבתו קטנה ובתוס'	ב	יח	ב	נא
יט א	ואמר רבא א"ר נחמן המקדש במלוה שיש עליה משכון	ב	יח	ה	נא
כב א	תד"ה שלא ילחצנה, ונראה לר"ת דביאה ראשונה	א	יא	ו	מג
כב ב	אלא מעתה שפחה כנענית תקנה בביאה	ג	ט	א	לג
כב ב	ר' יהודא הגדולה גר שאין לו יורשין הוה	א	יט	ה	עא
כה ב	מתקיף לה ר' יוסף אלא מעתה פיל לר"ש במה יקנה	ב	י	א	לב
כו א	אי נמי בחבילי זמורות, ברשב"א	א	כא	טו	פא
כו א	ובחזקה מנלן אמר חזקיה אמר קרא ושבו בעריכם	א	י	ו	לח
כז א	אמר רבא לא שנו אלא שנתן דמי כולן	א	ג	א	יח
כז א	אמר רבא לא שנו אלא שנתן דמי כולן	ג	לא		סה
כז ב	בר"א שנתן לו דמי כולן, ברשב"א	א	ג	ג	יט
כח א	עד היכן גלגול שבעה דא"ל הישבע לי	א	כד		קב
לב א	ואם אמר להם כדי שיטול ארנקי ויורקנו לים	ג	כ	א	נ

אברהם

מפתחות

דבר

לב

חלק סימן סק דף דיה

דף עמוד

מא ב	דאיכא למפרך שכן ישנה במחשבה	א	טז	ה	נז	והנה
מב ב	שליח עשה שליחותו בעה"ב מעל	א	כ	יב	עה	אמנם
מב א	ברש"י ורבי היא, מאמר תופס ביבמתו בע"כ אם זרק		יח	א	נ	גרסינן
מז ב	ואלא הא דא"ר הונא השואל קרדום מחבירו, בריטב"א	א	י	ד	לז	וסליק
נ א	דברים שבלב אינן דברים, ברשב"א ואסיקנא	ב	יד	א	מא	ע"ד
נג א	אמר אב"י כוותיה דר' יוחנן מסתברא דתניא מנין שאין חולקים					
נג ב	תוד"ה אף במכר, ומפיק לה מקרא או מעלה	ב	יא	ג	לד	אמנם
כו א	ובחזקה מנלן דבי ר' ישמעל תניא וירשתם אותה	ב	כ	יז	נז	תו
נו ב	מתני' המקדש בערלה, ברשב"א וא"ת	ב	יב	ז	לח	אמנם
נו ב	מתני' המקדש בערלה ברשב"א וא"ת	ב	לג	ו	עט	כתב
נז ב	מתקוף לה ר' ירמיה הרי רובע ונרבע בעדים	ב	יב	ו	לח	והשתא
נז ב	רבא אמר לא אמרה תורה שלח לתקלה, וברש"י	ב	ח	ד	יח	והנה
נז ב	תוד"ה מה שלי, והקשה הר"מ דכמו כן מצינו	ב	ו	ח	יג	ובהיותי
סה ב	ור' מאיר היא דאמר מטלטלי משתעבדי לכתובה ובריטב"א	ב	לב	ג	עב	דרך
סה ב	ור' מאיר היא דאמר, ברשב"א משמיה דראב"ד	ב	לד	ב	עב	ואני
סו ב	ובעל מום בעבדותו פסולה מנלן, ברש"י	א	כו	י	קט	ולכאורה
סו ב	תוד"ה א"ר טרפון וא"ת מאי משל הוא זה	ב	ו	ה	יב	הנה
עז ב	אלמנה אסורה לכהן גדול וש"א לכהן הדיוט	א	כו	א	קז	הנה

בבא קמא

י ב	הכוהו עשרה ומת כולן פטורין וברש"י	א	כ	ג	עב	ונראה
יב א	תוד"ה אלא מתניתין, וקנין אגב	א	א	ח	ח	אבל
יג ב	הכא במאי עסקינן שקבל עליו שמירת גופו	א	לט		קמ	בהגה"ה
טו ב	מנין שלא יגדל אדם כלב רע	א	לז	כה	קלב	ומדי
יז ב	בעי רבא דרסה על כלי ולא שברתו	א	כ	יא	עה	ובסוגיא
כז א	האחרון חייב, ברשב"א וא"ת בהכחה עשרה	א	כ	יא	עה	אך
לב א	בעא מיניה המזיק את אשתו	א	מ		קמ	בהגה"ה
לב ב	מתיב רבא הוסיף לו רצועה אחת ומת	א	כ	א	עב	שיטת
לג א	מתני' מני, בשיטה בסוף דבריו	א	א	יא	ט	ובמה
לג א	בשיטה ולר"ע קדוש, וא"ת והאמר ר' יוחנן	ג	כ	ג	נא	ולענין
לח א	א"ר אבהו אמר קרא ובתוס' שם	ב	יג	ג	מ	אולם
לח ב	כל הכתמים הבאים מרקם טהורים, וברש"י	א	טו	א	נב	הנה
מז א	תרנגולת שהזיקה, בשיטה וכתב הר"מ מפרקטטה	ב	לד	י	פב	עוד
מט ב	המחזיק בשטרותיו של גר מהו	א	יט	א	ע	גרסינן
מט ב	משכנו של ישראל, בשיטה והרא"ה ז"ל בתב	א	יט	ו	עא	שבתי
נא א	איתיביה כי יפול הנופל ממנו	א	לז		קכה	ע"ד
נג ב	שור ואדם שדחפו לבור, ברשב"א	א	כ	ב	עב	אך
נג ב	תוד"ה לענין כופר, וא"ת והא שור	א	כ	ג	עב	אבל
נה ב	והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו	ב	לב	טז	עז	ועתה

דף עמוד	חלק	סימן	ס"ק	דף	ד"ה
סא ב	והתנן לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית	א	בט א	קטז	הנה
סה ב	מתקיף לה ר"ז ונקנינהו בשינוי השם	ג	לא	סה	אולי
סו א	תד"ה הם ולא ולדותיהם משמע הכא	א	כח ו	קטז	ואולם
סו ב	תד"ה דגול קרבן תימח ליל קרא	ב	יב	ל	בהגה"ה
סז א	תד"ה מעיקרא טיבלא, ואע"ג דשינוי החזור	ג	לא	סו	אמנם
סז א	והשיב את הגזילה מה ת"ל אשר גזל	א	א יז	יב	ומ"מ
סז א	מריש שמו עליו וברש"י	א	ח ה	לג	ולכאורה
סט א	ר"י אומר עומד אדם שחרית ואומר	ג	יד	מה	בר"ן
עא א	גגב שור הנסקל וטבחיו משלם ד' וה'	ג	בה א	גז	התוס'
עה ב	אלא בעדות שאי אתה יכול להזימה קמיפלגי	ג	יב ד	מא	ועלתה
עה ב	וכל עדות שא"י יכול להזימה לאו עדות היא	ג	יב א	מ	אשר
עו ב	תהי בה ר' אלעזר לר"י דאמר שחיטה מתרת	ב	ו ז	יג	ומד'
עו ב	תד"ה בשוחט בעלי מומין פ"י בקנטרס	א	ב יד	יח	והנה
עז א	פרה מטמא טומאת אוכלין	ב	ז א	יד	בב"ק
עז א	תד"ה פרה בא"ד דאע"ג דקפיד רחמנא	א	ז ו	ל	עכ"י
עט א	תד"ה נתנו לבכורות, אותו לשון	א	ב א	עב	שיטת
עט א	תד"ה תיקנו, הא לא מיבעיא ליה	א	י ד	לז	ובמאי
צ ב	ת"ר שור תם שהמית והזיק דנין אותו	ב	לד א	פ	גרסינן
צא א	אי הכי תם נדייניה דיני ממונות ברישא	ב	לב ו	פב	עוד
צא ב	תד"ה וחייבו, ומעשה באחד שקראו ש"צ	ג	בד	נו	ובמ"ש
צג א	א"ל אב"י והתניא לשמור ולא לחלק לעניים	ב	יט א	נג	הנה
צד א	אין זה מברך, בשיטה בשם המאירי	א	טז בח	סב	תנו
צד א	משום דכתיב תעזוב יתירא	א	יג ג	מז	וגבי
צו א	כיון דאיכא עכו"ם באמצע לא עברו ליה	ב	בו א	סח	עוד
צו א	א"ר פפא האי מאן דגול דיקלא מחבריה	א	ח א	לב	ובמאי
צו א	א"ר פפא האי מאן דגול דיקלא מחבריה	ג	לא	סה	בס"י ח
צח א	הזורק מטבע של חבירו לים הגדול	א	בא בו	פו	ועל
צח א	הזורק מטבע של חבירו, ברשביא	א	בא טו	פא	ותוספות
קב ב	תד"ה אגב אסיפיה דביתיה, ומה שכותבין	א	א	טו	ועכשיו
קח א	בעי רבינא חומש וכפילו בתרי גברי מאי	ג	יא א	לח	מ"ש
קט ב	ת"ר לה' לכהן, בשיטה	ב	יא ב	לד	ובענין
קי ב	בעי רבא כהנים מהו שיחלקו	ב	יא ב	לד	והנראה
קיב א	אמר רבא הניח להם אביהם פרה שאולה	ב	יז	ו	ולכאורה
קיג ב	דאמר רבא עבר עברי גופו קנוי	א	י ב	לז	וסליק
קיג ב	אמר שמואל דינא דמלכותא דינא	א	א יז	יג	וני"ל
קיג ב	אמר רבא תדע דקטלי דיקלא וגשרי גישרא	א	ח ה	לג	ולכאורה
קיד ב	וכן נחיל של דבורים מאי וכן	א	בא טז	פב	אולם
קטו א	מתני' זה בא בחביתו של יין	ב	טז א	מה	העיר
קז ב	התם במאי עסקינן כגון שגול שדה	א	ג ה	יט	עוד י"ל

לד	דבר	מפתחות	אברהם				
דף עמוד	חלק סימן סיק דף דיה						
ק"ח א	שגול שדה מחבירו והיתה פרה רבוצה בו	א	כא	לב	פח	ואגב	
ק"ח א	ברשיי פרה רבוצה בו וגולן	א	כא	כא	סב	שבתי	
ק"ח א	במרדכי קמו כל המפקיד על דעת אשתו	כ	יז	ז	מט	והמחיא	
בבא מציעא							
ד א	והילך חייב, בשיטה ולענין מי שמודה במקצת הלואה	א	לט	ז	קלו	אך	
ד ב	תודיה אין נשבעין, לספרים דגרסי בבריתא	ג	כה	ד	נח	ויש	
ה א	תודיה שכנגדו קאמינא וא"ת מאי שנא דבחשיד	כ	יג	ד	מ	אמנם	
ו ב	ת"ש דההיא מסותא דהוו מינצו עלה בי תרי	א	א	יא	ט	ובמה	
ו ב	ההיא מסותא בשיטה והקשו בתוס' ואפילו תימא	ב	כד	י	סב	במה	
ו ב	קפץ אחר מן המנויין, בשיטה בשם רא"ש וריטב"א	א	לד	ד	קכג	ובסברא	
ט א	תודיה הואיל ויכול, וי"ל דשאני הכא שתופס	א	כא	טו	פא	ותוספת	
ט ב	אלא מעתה, בשיטה בשם הראב"ד	א	כא	ד	עז	ולכאורה	
י א	המגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו	ג	כ	כא	מט	בב"מ	
י א	מתני' ראה את המציאה ונפל עליה	ב	יח		נא	בהגה"ה	
י א	תודיה ר' אמות קונות לו, וא"ת באלו נערות	א	כא	ג	עו	אמנם	
י ב	מר סבר חצר משום ידה איתרבאי	א	כא	כג	פה	אמנם	
י ב	גגו חצרו קרפיפו מנין, ברשיי שאם נכנסה	א	כא	כא	פד	הן	
יא ב	אלא טובת הנאה אינה ממון, וברשיי	א	ג	ה	יט	ועפי'	
כא ב	בוטו של ים ושלוליתו של נהר, בשיטה	ב	טז	ב	מה	ויש	
כא ב	ת"ש מאימתי כל אדם מותרים בלקט משילכו	א	יג	א	מו	ע"ד	
כא ב	כיון דאיכא עניים הכא, בשיטה וא"ת א"כ עניים	א	יג	ב	מז	ודרך	
כב א	וכן ירדן שנטל מזה ונתן לזה, ובשיטה	א	י	י	לט	עוד	
כו א	תודיה דשתיך, וי"ל דאין חצר קונה	א	כה		פג	בהגה"ה	
כו ב	נטלה לפני יאוש, ברשיי שלא שהה	א	ט	ב	לג	וני"ל	
כז א	תודיה מה שעלה, וי"ל דמהכא נפקא להלן	ב	טז	ג	מה	אמנם	
כז ב	וכי אדם עושה טובה לעצמו בממון שאינו שלו	ג	כג		נו	בב"מ	
לו ב	מתני' החזירה וברחה החזירה וברחה אפילו ר' וה'	ב	ח	ו	כ	והנה	
לא א	לדברי מצוה מנין, בריטב"א	ב	ד		ט	בהגה"ה	
לא ב	תודיה אם יש שם בי"ד שישלם לו	א	ט	ג	לד	והגני	
לב א	ת"ר מנין שאם יאמר לו אביו היטמא	א	ט	א	לג	ע"ד	
מ ב	מתני' המפקיד חבית אצל חבירו ולא יחרו לה	כ	יז	א	מז	העיר	
מא א	והא לא חסרה, בשיטה בשם הר"ן	א	כא	ח	עח	והשתא	
מג ב	כי פליגי בחסר, ובשיטה מתוס' שאנץ שע"י כך אנו יודעין	ב	י	ה	לב	עוד	
מו א	תודיה ש"מ, ובקנין סודר דשכיחא ליכא למיחש	א	ג	כ	יט	ונלע"ד	
מז א	תודיה גאולה, ומפרש ר"ת גאולה זו מכירה	ב	כ	יז	נז	ועל	
מז א	תודיה קונים, וי"ל דהתם הוי תשלומין שגול	ב	כ	ד	נו	העיר	
מח א	א"ר חסדא כגון שיחד לו כלי להלואתו וברשיי	ג	יא	ג	לט	ומסוגיין	
מח א	תודיה נתנה לסיטון, ור"ת פוסק הלכה כר' יוחנן	א	א	א	ה	והנה	
מט א	האומר לחבירו מתנה אני נתן לך יכול לחזור	א	א		יג	בהגה"ה	

דבר מפתחות אברהם לה

דף עמוד	חלק	סימן	מ"ק	דף	דף
נה א	פרה זו תחת פרה של הקדש, ברש"י הקדשו	ב	כד	ב	סב
נו א	מתני' אלו דברים שאין להם אונאה, וההקדשות	ב	יט	א	נג
נו ב	בעי רבא חטין וזרען בקרקע מהו	ב	יט	ד	נד
נו ב	תד"ה יצאו שטרות, וא"ת בפרק מי שמת	ג	יא	ה	מ
נז א	ור"ל אמר אף צריך לעשות, בשיטה ולמ"ד שיצאו לחולין	ב	כד	ב	סב
נז ב	מיתבי רבית ואונאה להדיוט א"ר הושעיא הב"ע	ב	יט		נד
ע ב	תד"ה תשיך, וי"ל דשמא בני נח מזהרין	ב	יג	ה	מא
עג ב	א"ל ר"פ לרבא חזי מר הני רבנן, בשיטה משמיה דריטב"א	א	א	ו	ז
עד א	א"ר פפי משמיה דרבא האי סיטומתא קניא	א	א	א	ה
עה א	מתני' לא יאמר ארם לחבירו הליני כור חטין	ג	בב	ד	נד
עו ב	שוכר עליהן או מטען כיצד מטען אומר להן	ג	כא		נב
עז ב	כל החוזר בו כיצד הרי שמכר שדה לחבירו	א	לט	ג	קלה
עט א	השוכר את החמור והבריקה, ברעק"א	א	מ	א	קמ
פא א	תד"ה הא גמרתיו, וא"ת ומאי פריך	ג	בב	ב	נג
פח א	תד"ה תבואת זרעך, וריב"ם הקשה על פרי"ת	ג	יד		מה
פח ב	עשר תעשר ואכלת ולא מוכר תבואת זרעך	א	כח	א	קיג
צו ב	בעי רמי בר חמא בעל בנכסי אשתו מי מעל	ג	לא		סג
צט א	א"ר הונא השואל קדום מחבירו בשיטה משמיה דריטב"א	א	י	ד	לז
צט א	א"ר הונא השואל קדום מחבירו, בנימוק"י	א	מ	א	קמ
צט א	המשאיל קדום של הקדש מעל, בשיטה משמיה דריטב"א	א	א	יד	י
קא א	היורד לתוך חורבתו של חבירו ובנאה שלא ברשותו	א	ח	ב	לב
קא ב	המשכיר בית לחבירו ושוכר חייב לעשות לו מעקה	א	לז	יג	קבט
קא ב	בעו מיניה מר' ששת מזהוה על מי	א	לז	יג	קבט
קא ב	ת"ר המשכיר בית לחבירו ושוכר חייב לעשות לו מזהוה	א	לז	יא	קט
קב א	ומנכרי נוטלה בידו ויוצא	א	לז	יז	קלא
קב א	רבא אמר אויר שאין סופו לנוח לאו כמונח דמי	א	כא	ד	עז
קב א	מיתבי זבל היוצא מן התנור ומן הכיריים	א	כא	ה	עז
קח ב	לאשה לית בה משום דינא דבר מצרא, בשיטה תשובת ר"י	א	ט	ה	לה
קח ב	מיגאש	א	כט	א	קטז
קח ב	לא אמרו כל הישועורים הללו אלא שאם הזיק פטור	א	כט	א	קטז
נבא בתרא					
יג א	תד"ה כופין את רבו וא"ת היכי כיפינן לשחררו	א	לט	טו	קלח
יג ב	ת"ר הרוצה לרבך תורה נביאים וכתובים ובתוס'	ג	כו	ב	נט
כ ב	מתני' לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית	א	כט	א	קטז
כג ב	א"ר חנינא רוב וקרוב הולכין אחר הרוב	א	ד	א	כ
כג ב	א"ר חנינא רוב וקרוב הולכין אחר הרוב	א	ה	ז	כה
כג ב	תד"ה בדליכא, תימה דהכא משמע דטעמא	א	ד	ו	כב
לא א	זה אומר של אבותי חה אומר של אבותי	יג	יב	ג	מא
מד א	ברשב"ם ופרקינן משום דאין יאוש ושינוי רשות	ג	כ	ג	נא

דף עמוד	חלק	סימן	סיק	דף	דף
מח ב	ואמר אמימר תליהו וקדיש קרשיו קידושין	ב	יח	ג	נ
מח ב	תד"ה קדיש בביאה, תימה לרשב"א	א	לט	יז	קלט
נג א	וא"ר אסי א"ר יוחנן שתי שדות ומיצר אחד ביניהן	א	ג	ד	יט
נד ב	תד"ה עכ"ם, אבל בעלמא אומר ר"ת	א	י	טו	מ
נד ב	ברשב"ם והאמר שמואל שכל בני המלכות	א	א	ו	ז
נה א	הני זהרורי דובין ארעא לטסקא זבינהו זביני	א	א	ט	ט
עה ב	איתמר ספינה רב אמר כיון שמשך כל שהוא קנה	א	כא	ט	עט
עו א	ואותיות במסירה, בתוס' ר"ד	א	כא	צ	וראיתי
עו ב	אב"י ורבא דאמר תרדיהו, בשיטה משמיה דרשב"א	א	כא	פט	למיש
עז א	אמר אמימר הלכתא אותיות נקטת במסירה	א	ג	ח	כ
עז א	אמר אמימר, ברמב"ן ה' אין אותיות נקטת	א	א	טו	יא
עט א	תד"ה ואין מועלין, בחצר משום יד איתרבאי	א	כא	פב	בהגה"ה
פה א	אבל ברשות מוכר לא קנה עד שיגביהנה	א	כא	ה	עז
פה ב	לא בכליו דמוכר, בשיטה	א	כא	טו	פא
פו א	פסק עד שלא מדד, ברמב"ן ועוד יש לנו סיוע	א	א	פט	הנה
ק א	ור' אליעזר רבים (במאי קנו), בשיטה משמיה דרבינו יונה	א	ה	יד	יא
ק א	וכל היכא	א	ג	לא	סג
ק א	ור' אליעזר רבים, בשיטה משמיה דרבינו יונה וכל היכא	א	א	יג	מ
קו ב	א"ר אלעזר כתחלת ארץ ישראל מהתחלה בגורל	א	י	יב	לט
קכא ב	איבעיא להו ארץ ישראל לשבטים איפלוג	א	א	כז	א
קכב ב	ת"ר לתת לו פי שנים פי שנים כאחד	א	א	יב	יג
קכג ב	תד"ה הכא, בכל דוכתא עביד מכירי כהונה	א	א	כז	א
קכו א	אמימר אמר אף אינו ממעט חלק בכורה	א	א	כז	א
קכז א	ר' שזיבי אמר אף אינו נימול לשמנה	א	א	כב	ג
קכז ב	למאי הלכתא למיתבא לו פי שנים	א	ב	י	א
סנהדרין					
ה א	פשיטא מהכא להכא ומהתם להתם	ב	כו	סז	עוד
ה א	ברש"י שבת לשון שררה ויש להן רשות להפקיר	א	א	ה	ו
ט ב	וא"ר יוסף פלוני רבעו לאונסו לרצונו רשע הוא	ג	כ	ב	נא
יז א	א"ר כהנא סנהדרי שראו כולן לחובה פוטרין אותו	ב	לד	ג	פא
יט ב	באותה שעה אמרו מלך לא דן ולא דנין אותו	ב	לב	יד	עה
כ ב	א"ר יהודא אמר שמואל כל האמור בפרשת מלך	א	א	ז	בהגה"ה
כא ב	אמר רבא אע"פ שהניחו לו אבותיו לאדם ספר תורה	ג	כו	א	נח
לד ב	א"ר ישימי בר חייא אמר קרא והוקע אותם לה' נגר השמש	ב	לד	א	פא
לו ב	א"ר אבהו י' דברים יש בין דיני ממונות לדיני נפשות	ב	לד	א	פא
מא ב	תד"ה כמאן, פי' הקונטרס ר' עקיבא מקיש שלשה לשנים	ג	יב	ג	מא
מו א	תניא ר"א בן יעקב אומר שמעתי שבי"ד מכין ועונשין	א	יא	יא	מזה
נט א	ברש"י לאו בני כיבוש נינהו לא נתנה ארץ לכבוש	א	יא	ד	מב
סז א	מתני' אמר לשנים הן עדיו ומביאין אותו לבי"ד	ג	כ	ב	נא

דבר

מפתחות

אברהם

לז

דף עמוד	חלק	סימן	סיק	דף	דף
סח ב	ור' חסדא קטן שהוליד אין בנו נעשה בן סורר ומורה	ג	י	ה	לו שם
עב א	אמר רב הבא במחתרת ונטל כלים ויצא פטור	א	כא	כו	פז אולם
עב א	מתיב ר' יבבי בר אביי הגונב כיס בשבת חייב	א	כא	א	עז כתב
עח א	ת"ר הכוהו י' בני אדם בעשרה מקלות ומת	א	כ	א	עב ונלע"ז
עח א	אמר רבא וטרפה שהרג בפניו ביד חייב	ב	לד	ב	פז ולפי"ז
עח א	וכל עדות שאי אתה יכול להזימה לא שמה עדות	ג	יב	א	מ אשר
עח א	תודיה בגוסס, תימה אותו שעשאו גוסס אמאי פטור	א	ה	ב	כג אך
פ א	תודיה בשור, יש ראייה דלא נאסר מחיים	ג	כה	א	נז התוס'
פ א	ולד הנרבעת אסור אם משגמר דינה עיברה וילדה	ב	לג	א	עז וע"ד
פ א	תודיה בשור, היינו משום דאסור לענות דינו	ב	לד	א	פ גרסינן
פב ב	תודיה היוצק והבולל, ומיהו קשיא ליתני נתן שמן	ג	א	כב	יד ונוח
פג א	לא משום זרות, וברש"י זר שעשה אחת מהם	ג	א	כד	טז דהנה
פט ב	אליהו בהר הכרמל היכי שמכי עלה ועבדי שחוטי חוץ	ג	א		ו בהגה"ה
צד ב	אמרו לו והלא ממון עשרת השבטים מעורב בו	כ	ו	ב	יג ועל
קיב א	בעי ר' חסדא בהמת עיר הנדחת מהו דתיתהני בה	ב	יב	ו	לח ומצאתי
קיב ב	ת"ר היו בה קדשי קדשים קדשי מזבח ימותו	ג	כה	ג	נח ובפסחים

מכות

ג ב	תנא המלוה את חברו סתם אינו רשאי לתובעו	א	לב	א	קכא אכן
ד א	תודיה א"ר יהודא, ולא נראה דהא מדשוי להו	ב	טז	ד	מד דהנה
ה א	באו שנים ואמרו בחד בשבתא נגמר דינו של פלוני	ג	יב	א	מ אבל
ו א	אמר רבא והוא שהעידו כולם בתוך כדי ריבור, ובתוס'	ג	יב	א	מ אבל
י ב	איתמר עיר שאין בה זקנים ר' אמי ור' אסי	א	ד	ב	כ ובזה
יא ב	נגמר דינו ונעשה כהן וכן גרשה או בן חלוצה	א	כו	ז	קט ובזה
יג א	ברש"י הקדש שלא נפדה אזהרתו אינה מפורשת	ג	ז	י	כט הראשונים
יג ב	דהא פסח ומילה דלית בהו אוהרה לא מייתי קרבן	ב	ד	ג	הו הנה
טז א	אמר רב אי שויתיה שליח אידי קא מבטלא ליה	ג	כ	א	נ ויש
טז א	התם כיון דחייב בתשלומין אין לוקה, ובתוס'	ג	כה		נז בהגה"ה
יט א	אמר רבינא לעולם קסבר קדשה לשעתה	א	י	ו	לח ובדרך

שבועות

ג א	תודיה ועל הזקן, וגם אין להביא ראייה מדאמר ביבמות	ב	ד	יא	ח ועתה
יא ב	והתניא ר"ש אומר פרה מטמאה טומאת אוכלין	א	ז	ו	ל ע"כ
יא ב	אלא שאני פרה הואיל ודמיה יקרין	א	לח		קלג בהגה"ה
יא ב	שאני פרה בקדשי בדק היבית היא	ב	כד	יג	סד דהנה
יא ב	ותניא פרה נפדית על כל פסול שבה מתה תפדה	א	לח	א	קלג במנחות
טז א	ברש"י וקידשום, לא פורש לי במה מקדשים ערי ארץ ישראל	א	י	י	יז לט ויש
יז א	מתקף לה ר' זירא אלא דקיי"ל טמא שימש במיתה	ג	ה	א	כד יושב
כג א	תודיה דלמא למפטר, אע"ג דבעלמא דברים שבלב	ב	יד	ב	מב ומשי"כ

לח

דבר

מפתחות

אברהם

דף עמוד

חלק סימן ס"ק דף ד"ה

בו ב	אמר שמואל גמר בלבו צריך שיוציא בשפתיו	ב	יד	א	מב	הנה
בו ב	משום דהוי תרומה וקדשים ב' כתובים הבאין כאחד	א	טז	ז	נז	הנה
בו ב	משום דהווי תרומה וקדשים ב' כתובים הבאין כאחד	א	טז	ט	נח	ובזה
בו ב	משום דהווי תרומה וקדשים ב' כתובים הבאין כאחד	ב	י	ה	לב	עוד
ל א	מתני' שבועת העדות נוהגת באנשים ולא בנשים	ב	לב	ז	עג	ועפ"י
לא א	אינה נוהגת אלא בראיין להעיד לאפוקי מאי א"ר פפא	ב	לב	א	עב	הקשה
לב ב	שמע מינה משביע עדי קרקע חייב, וברש"י	ב	לב	א	עד	הקשה
לג ב	מתני' משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידו שאני כהן	ב	לב	ו	עד	ומד
לה א	ת"ר אמר לשנים משביע אני עליכם פלוני ופלוני	ב	לב	ו	עג	ולכאורה
לז ב	תד"ה מיעט שטרות, אפילו מאן דלא דאין דינא דגרמי	ג	כה	ד	נח	יש
מג א	תד"ה כבצורות דמיין, נראה דלענין שבת לכ"ע	א	כה	י	קה	עכ"פ

ע"ז

יג א	ורמינהי אין מקדשין ואין מחרימין ואין מעריכין בזמן הזה	א	טו		נג	בהגה"ה
בא א	מתני' ובסוריא משכירין להם בתים דברי ר"מ ר' יוסי אומר	א	י	ח	לח	ונראה
בא א	מאי אין צ"ל שדות אילימא משום דאית בה תרתי	א	לז	יג	קל	אך
כא א	תד"ה הא אמר, ואפילו אם שכרה ישראל אחר דר	א	לז	יא	קבט	איברא
כא א	תד"ה כיבוש יחיד, פ"ה שלא היה שם אורים	א	י	ח	לח	וניל
בג ב	שאני פרד דחטאת קרייה רחמנא, בריטב"א	א	ז	א	כו	לכן
בג ב	תד"ה אלא מעתה, לפום ריהטא משמע דקאי	א	ז	א	כו	התוס'
לד ב	א"ר אחרבי אמר רב המקדש בפרש שור הנסקל מקדשת	ב	לג	א	עז	וע"ד
לד ב	בפרש עגלי עכו"ם איבעית אימא קרא כתיב הכא	ב	יב	ט	לח	איברא
נד ב	פליגו בה חד אמר חליפין אסורין חליפי חליפין מותרין	ב	יב	ט	לח	ולפי"ז
נד ב	פליגו בה חד אמר חליפין אסורין חליפי חליפין מותרין	ב	לג	ה	עט	העולה
עא א	אמר אמימר משיכה בעכו"ם קונה, ובתוס' פרשתי	ב	כו	ט	סח	עוד
עא ב	סוף סוף כי מטא לאירא דמנא קנייה יין נסך לא הוי	א	כא	כב	פה	אמנם

הוריות

ד ב	מתני' הורו כ"ד ועשו כל הקהל, דברי ר"מ ר' יהודא	א	טו	ב	נב	ובדרך
ח ב	מתני' אין חייבין על שמיעת קול ועל ביטוי שפתים	ב	לב	יד	עה	דהנה
ח ב	מתני' שהמלך לא דן ולא דנין אותו	ב	לב	יג	עה	עוד
ט א	מתני' על שמיעת הקול ועל ביטוי שפתיים	ב	לב	יב	עה	דהנה

עדות

ז ה	קלל של חטאת וכפי' הראב"ד	ב	ז	ז	טו	יש
ח ו	שקדשה ראשונה קדשה, בתוי"ט וניל לתרץ	א	י	ז	לח	ואולם

מסכת סופרים

יב ח	א"ר יוסי בר אבין שירת הלויים לא יפחתו לו משה	א	לו	ב	קכה	וניל
	קריית					

זבחים

ה ב	והאמר ר"י הניח מנחה לשני בניו ומת קריבה	ו	יד	ז	נ	עוד
-----	---	---	----	---	---	-----

דבר מפתחות אברהם לט

דף עמוד	חלק	סימן	ס"ק	דף	ד"ה
ה ב	והאמר ר' יוחנן הניח בהמה לשני בניו ומת	א	יד	ה	מט אבל
ו א	תוד"ה מקופיא מכפרא תימה דבפרק קמא בתמורה	א	יד	ט	נא ויש
ו א	תוד"ה מקופיא מכפרא, וי"ל דלא יליף	א	יד	ג	מט אבל
יג א	קבצוהו פסולין אין חייבין עליו וברשי	ג	א	ט	ח דהנה
יד ב	והא שחיטה דעבודה שא"א לבטלה, וברשי	ג	א	יג	ט ואפשר
טו ב	זר מנלן דתני לוי דבר אל אהרן ואל בניו	ג	א	ט	ח דהנה
טו ב	זר מנלן דבי ר' ישמעאל תנא אתיא בקי	א	כו	י	קט וכוה
טז א	ברשיי ה"ג מה להצד בבמת יחיד בשעת היתר	ג	א	ד	ה ולפום
טז ב	מה להצד השוה שבהן שכן לא הותר מכללו טמא יוכיח	ג	א	א	ד גרסינן
יז ב	דתניא שרפה אונן ומחוסר כיפורים, וברשי	א	ז	ד	כח אמנם
כ ב	איבעיא להו יציאה מהו שתועיל בקידוש ידיים ורגלים	א	ז	ד	כח אמנם
כ ב	איבעיא להו יציאה מהו שתועיל בקידוש ידיים ורגלים	ג	א	לב	יח וכן
כה ב	בעא מיניה ר' אסי מר' יוחנן היה מקבל ונפתחו שולי מזרק	א	כא	ז	עח וראיתי
כה ב	א"ר אמי א"ר אלעזר היא בפנים ורגליה בחוץ	ג	א	לב	יח ונראה
כה ב	א"ר אמי א"ר אלעזר היא בפנים ורגליה בחוץ	ג	ז	א	כה בזבחים
כו א	דילמא באליה ויותרת הכבר ושתי כליות, ובתוס'	ג	א	לה	כ וטרם
כו א	תוד"ה דילמא באליה וא"ת ממי תיפשוט	ג	א	כט	ח אולם
מד ב	אשר ישיבו זה גזל הגר לך הוא שלך יהיה	ב	יא	א	לג ע"ד
נג ב	מתני' העולה קדשי קדשים שחיטתה בצפון וברשי	ג	ז	ג	כו במנחות
סה ב	מתני' דלא כר' אלעזר ברשיי דתניא שמעתי שמבדילין	א	ב	ב	יד ונראה
סה ב	מלכ"כר' אלעזר ברשיי דתניא שמעתי שמבדילין	ג	לא		סד בסי' ב
סח ב	ונילף מבמה, ברשיי שהזר כשר בה למלוק עופות	ג	א	ז	ו ולחומר
עו ב	ברשיי ואי קדם, קא עבר משום בל תקטירו	ג	ז	א	כה וקשה
פד ב	תוד"ה ומציא אני, הגה"ה יוצא וא"ת מהאי טעמא	ג	א	לב	יט ולחייבובא
פה ב	ברשיי הואיל וכשרין בעופות, ומיהו מחוסר אבר	ג	ה	ג	כד כתבתי
פח א	תוד"ה מן המדומע, ומההיא דחגיגה דקאמר	א	ל	א	קיה הנה
פט ב	אמר רבינא בר שילא אימורי קדשים קלים שיצאו	ג	א	כו	טז אולם
צב ב	בעי ר' אבין חטאת העוף שהכניס דמה בצוארה	ג	ז	ו	כו יש
צד ב	אי הכי חיטי ושערי נמי הנך אית להו ר"ר	א	כג	ה	צד ועדיין
קג א	ת"ר עולת איש פרט לעולת הקרש דברי ר' יהודא	א	יב		מו אחד"ש
קג א	מאי פרט לעולת הקדש, ר' אייבו א"ר יוסי פרט למתפס	ג	לא		סז בסי' יב
קו ב	לא יאמר לאו בחלב ותיתי ק"ו מנבלה	ב	ד	ה	ו ואידי
קו ב	לא יאמר לאו בחלב ותיתי ק"ו מנבלה	ג	א	א	ד גרסינן
קו ב	מה למותר שכן אין לו תקנה תאמר פסח יש לו תקנה	ב	ד	ד	ו עוד
קיב א	ואין חייבין עליו לא משום זרות, וברשי	ג	א	ט	ח דהנה
קיב ב	ומה בין במת יחיד לבמת ציבור	ג	ז	ב	כה בזבחים
קיב ב	איש שרות הוא דליקרב חובות לא ליקרב	ג	א	י	ז בהגה"ה
קיח א	כי כתיב איש להכשיר את הזר	ג	א	ד	ה ולפום
קיס ב	בעי ר' זירא עולת במת יחיד שהכניסה לפנים	ג	א	כו	טז ולבאורה
קט ב	בעי ר' זירא עולת במת יחיד שהכניס לפנים	ג	ז	ב	כה בזבחים

חלק סימן ס"ק דף ד"ה

דף עמוד

א ז ד כה י"ש

איתמר שחיטת לילה בבמת יחיד רב ושמואל

קכ א

מנחות

ג א ד ה ולפום
 ג ז ה כו רמב"ם
 ג א כט יז אולם
 ב כא א לט העיר
 ג ז ג כה במנחות
 ג א ז ז והנראה
 ג א ג ד אמנם
 ג א יז יא אולם
 ג כו א נט ואולם
 א לז יג קבט אך
 א לז ו קבו והנראה
 א לא ג קכ ובדרך
 ג א ל יז נ"ל
 כ כד טו סה והני
 א ז א כה התוס'
 א לח א קלג במנחות
 א ז ה כט ע"ד
 א ז ח ל ובהיותי
 כ כד יא סד תו
 כ כא א נט העיר
 א טז כ נו והנה
 כ כא כ נט וע"פ
 א לד ה קכד ולכאורה
 א כח ג קיד אבל
 כ כד א סכ במה
 א טו ה נג והנה
 כ כד א סא במה
 כ י ה לג עוד
 א כה קג בהגה"ה
 ג א כ י כהגה"ה
 ג א טז יא אח"ז
 א טו כ גב ומ"ש
 א ל כ קיח עוד
 כ ככ יד סד עוד

ברש"י ונילף מבמה, זר נמי אנא ידענא דמבשר
 בעי ר' פפא דבקה לקומץ בדפניה במנא מאי
 איבעיא להו לדברי האומר שירים שחסרו בין קמיצה
 מתקיף לה ר' הונא הרי מלח דלא תנא ביה קרא
 מתקיף לה ר' זירא אימא עון יוצא שהותר מכללו
 מתקיף לה ר' אילעא אימא עון שמאל שהותר מכללו
 תוד"ה הא אינו נשא, וא"ת תיפוק ליה
 ת"ר מגורה היתה באה מן העשת ומן הזהב
 א"ר ששת אם הגיה אפילו אות אחת
 והשוכר בית בחו"ל כל יום פטור מן המזוזה
 תוד"ה טלית שאלה, דמדאורייתא פטורה לעולם
 תוד"ה כל בהן, ומ"מ אומר ר"ת שאפילו בהן אחד עולה
 כעא מיניה ר' שמואל, כבשי עצרת ששחטן לשמן
 ועל פרה שלא יהא מועלין באפרה
 דתניא חטאת היא מלמד שמועלין בה
 דתניא חטאת היא מלמד שמועלין בה
 דתניא חטאת היא מלמד שמועלין בה
 תוד"ה חטאת, תימה תיפוק לי דקדשי בדק הבית היא
 תוד"ה ואין מועלין באפרה, תימה תיפוק ליה
 מתקיף לה רבינא ואימא לא תאפה חמץ למיקם
 תוד"ה במחשבה, ונראה דכלא דיבור נמי
 א"ר אמי הניח שאור ע"ג עיסה והלך וישב לו
 תוד"ה זכר למקדש הוא, נראה דבספק חשבה
 בעי ר' אבהו שבולת שמרחצה בכרי ושתלה
 תוד"ה ומתירין גמזיות, אי נמי דוקא בעלים
 תוד"ה ומתירין גמזיות, דאין סברא שיוכל כל אחד
 תוד"ה ומתירין גמזיות, דאין סברא שיוכל כל אחד
 תוד"ה תובה מן החולין, לא מצי הדר ביה
 תני חדא שבגג ושבחורבה שבעציץ ושכספינה
 א"ר יוחנן אמר רבי נר שכבתה נידשן השמן
 דתניא מגורה ונרותיה באות מן הכבד
 מתני' הבל סומכין חוץ מחרש, וסומא, בשלמא
 מתני' המנחות והנסכים שנטמאו עד שלא קדשו בבלי
 תוד"ה חטאת תימה תיפוק לי דקדשי בדק הבית היא

ו ב
 יא א
 יב א
 יט ב
 כה א
 כה א
 כה א
 כח א
 ל א
 מד א
 מד א
 מד א
 מז א
 נא ב
 נא ב
 נא ב
 נא ב
 נא ב
 נב א
 נג א
 נה א
 נו ב
 סו א
 ע א
 עא ב
 עא ב
 עא ב
 פא ב
 פג ב
 פח ב
 פח ב
 צג א
 ק ב
 נא ב

חולין

ג א לג יט והני
 א טז ד נו הנה

וכגון שברק קרומית של קנה ושחט בה, בריטב"א
 תוד"ה והתיר, ואומר ר"ת וכן משמע דמיירי הכא

ג א
 ו ב

דף עמוד	חלק	סימן	סיק	דף	ד"ה
יא א	תודיה חטאת, תימה דלא קאי האי טעמא	א	ז	א	התוס'
יא ב	תודיה חטאת, וא"ת ככל דוכתין דמשני בקדשי מזבח	א	לח	ב	קלג ולענין
יב א	ברשי' אוסרין אלמא לר' יהודא לית ליה בריה	א	ל	ד	קט והנה
כ א	דאמר ר' הונא א"ר אסי הגרים שליש ושחט, ברשב"א	א	ב	יב	ז עוד
כ א	דאמר ר' הונא א"ר אסי הגרים שליש ושחט, ברשב"א	ג	לא	סד	שם יב
כ ב	ברשי' וכי מתה עומד ומולק דהא דאי עוף	ג	לא	סד	בביאור
כא א	תניא נמי הכי כיצד מולקין את העוף חותך	א	ב	ה	טו ואם
כא ב	ברשי' ואינו מבדיל בסימן אחד שמחובר בסימן אחד	א	ב	ב	יד וחילוקו
כא ב	תודיה ואינו מבדיל, ונראה לפרש כיון דדיעבד	א	ב	ה	טו אבל
כב ב	תודיה והביא, אי נמי כיון שהביאן ליד הכהן יצא	ב	ג	ד	ובמ"ש
כח ב	תודיה אתא דאי' להפריד העור ולבדוק דאין מום	ג	ב	בא	בתוס'
כט ב	אמר רבא הכל מודים בעולת העוף נמי היכא דמליק	א	ב	יד	יח וכשהרציתי
כט ב	תודיה כגון, וקשה לפירושו דמאי טעמא דמאן דפטר	ג	ב	בא	בתוס'
כט ב	אי אמרת בשלמא ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף	ג	ג	בב	אשר
ל ב	ברשי' תיקון, ואע"ג דשנינן לעיל שחט חצי גרגרת	א	ב	ד	יד אח"ז
ל ב	תודיה החליד במיעוט, ומפרש ר"ת דהכא בעי במיעוט	א	ב	א	יד גרסינן
לב א	בעי ר' הונא בריה דר' נתן שהה במיעוט סימנים מהו	א	ב	א	יד גרסינן
לה ב	תודיה ואם אמר וא"ת האיך יאכל כהן תרומה	א	ל	א	קיח במה
לו א	א"ר פפא הכל מודים היכא דאיתיה לדם מתחלה	ב	ט	ט	ל ומדי
מג א	ואמר רבה וושט אין לו בדיקה, ברין ד"ה אין	ג	ז	ז	ע"ד
מה א	ניקב קרום של מח רב ושמואל דאמרי תרויהו קרמא	א	לה	א	קכד מקור
מו א	הריאה שניקבה רב ושמואל ור' אסי דאמרי קרמא עילאה	א	לה	א	קכד מקור
נא ב	א"ר יהודא אמר רב עמדה מעת לעת אינה צריכה בדיקה	ג	ז	ז	מז האמנם
סח ב	ברשי' ואת"ל כיון דהדר, או דלמא רובא בבת אחת	ג	ז	ז	מז ובמה
סט ב	הא מני ר' שמעון היא דמקיש תמורה למעשר	א	יד	ה	מט אבל
סט ב	איתמר יצא שליש ומכרו לעכו"ם ובתוס' ר' הונא	ג	ז	ד	כו בחולין
עד ב	א"ר שמעון בן לקיש לדברי המתיר בחלבו מתיר בדמו	ב	ט	י	ל ועדיין
פ ב	מכדי שמעינן ליה לר' שמעון דאמר שחיטה שאינה ראויה	ב	ו	ו	יב העיר
פא ב	מתני' והשושט פרת חטאת ר' שמעון פוטר	ב	ו	ו	יב העיר
פב א	תודיה לישני, תימה הא ע"כ מתני' דכריתות מוכחא	א	ד	כא	בהגה"ה
פג א	מתני' בד' פרקים אלו משחיטין את הטבח בע"כ	א	מ	ד	קמא וראיתי
פב א	תודיה בעינן, דוחק לומר דהכא איירי בעוף	א	ב	יד	יח וכשהרציתי
פז א	תודיה וחייבו ר"ג, ולא היה יכול לפטור עצמו	ג	כד	נו	ובמ"ש
פז ב	א"ר יהודא אמר שמואל כל מראה אדמומית מכפרין	ב	ט	יד	לא שוב
פט א	ברשי' דכתיב לא ידבק ובעיר הנדחת כתיב	ב	יב	ז	לח אמנם
ק ב	מתני' נהג בטוהרה ואינו נהג בטמאה	א	בב	צא	בהגה"ה
קיא ב	ר' אלעזר הוה קאים קמיה דמר שמואל, וברשי' משמש	ג	בג	נה	אחד"ש
קטו א	שילוח הקן ליתסר, וברשי' כגון שנטל את האם	ב	ח	יט	כב אמנם
קטו א	שילוח הקן ליתסר וברשי' כגון שנטל את האם	ב	ח	כד	כה ועתה
קטו א	תודיה חורש בשור, פי' השוט והחמור	ב	ח	בז	כו והני"ל

מב	דבר	מפתחות	אברהם				
דף שמד	דף	סימן	סך	דף	דף		
קטו א	תודיה לא אמרה, תימה דשרינן הכא מהא סברא	ב	ח	ד	יח	הנה	
קטו ב	תודיה כלאי הכרם, הקשה הרי מאורלייניש	ג	א	ד	גרסין		
קז א	תודיה הוא, וא"ת בסוף תמורה גבי מקדיש	א	יב	מו	אחדיש		
קז א	תודיה הוא, וא"ת בסוף תמורה גבי מקדיש	ב	כ	יט	נח ומ"ש		
קז א	תודיה הוא, וא"ת בסוף תמורה גבי מקדיש	ג	לא	סז	בסי יב		
קכ א	לכתוב רחמנא בחלב ותיתי מהך שכן לא הותר מכללן	ג	א	ד	גרסין		
קכא ב	בעא מיניה ר' זירא מרב ששת מהו שתציל	א	ב	יח	וכשהרציתי		
קכז ב	דא"ר חייא בר אשי אמר שמואל תאנים שצמקו באיביהן	א	כב	יד	קא תעפ"ז		
קכז ב	דא"ר חייא בר אשי אמר שמואל תאנים שצמקו באיביהן	א	כה	א	קג על		
קכח א	א"ר ירמיה הרי אמרו המשתתחה לחצי דלעת אסרה	ב	לג	ד	עח עוד		
קכח א	ברשי קישות שנטעה בעציץ שאינו נקוב	א	כה	ח	קד אמנם		
קלד ב	לוי זרע בכישר ולא הוה עניים למשקל	א	יג	א	מו ע"ד		
קלה א	אי הכי קדשי מזבח נמי כחשי, וברשי	א	ז	ג	כז ולענן		
קלה א	תודיה הוא בעי, וא"ת מה שייך העמדה והערכה	ב	כד	ד	סב ולפי		
קלו א	ברשי בתי כנסיות שאין חלק לאחד מהן בו	א	לז	ה	קכו מיהו		
קלז א	דתניא ר' יוסי אומר קציר אין לי אלא קציר עוקר מנין	א	כד	י	צט ומדי		
קלט א	הני מוקדשין היכי דמי אילימא דהוי ליה קן	א	כא	כה	פו ולא		
קלט א	אבל במקדיש תרגולתו כיון דמרדה פקעה קדושתיהו	ב	יט	ז	נר ולכאורה		
קלט א	ברשי דמיחסר הקרבה דכי אמר עלי הכי קאמר	ב	ג		ד ובמ"ש		
קלט ב	ת"ר כי יקרא קן צפור לפניך מה ת"ל לפי שנאמר	ב	ח	כא	כד ועתה		
קמ א	ת"ש מסיפא טהורות מכלל דאיכא טמאות	ב	ח	כו	כה והנה		
קמ א	אלא א"ר נחמן בר יצחק למעוטי צפורי עיר הנדחת	ב	יב	ב	לו ונ"ל		
קמ ב	בעי ר' ירמיה מטלית מהו שתחרץ	ב	ח	יד	כג ובעיקר		
קמא א	לדבר מצוה מנין ת"ל תשלח מכל מקום	ב	יב	א	לו איתא		
קמא א	תודיה למעוטי צפורי, תימה הא נמי נפקא	ב	יב	ג	לז והנה		

ערכין

ה א	תודיה אדם ידע, וי"ל דלא אמר כלום ממה שמציא בפיו	א	טז	ב	סד עוד		
ה ב	דתנן חמש חטאות המתות ומעות ההולכות לים המלח	א	לח	ד	קלד ומדי		
ה ב	דתנן חמש חטאות המתות ומעות ההולכות לים המלח	ב	כד	ח	סג עוד		
ו ב	הירצא ליהרג הוא שחבל באחרים חייב	ד	לד	ה	פב דע		
ז ב	תניא כוותיה דר' נחמן בר יצחק האשה שמתה נהנין בשערה	ב	לג	א	עז וע"ד		
כא ב	תודיה מאי בשעת הפרשה, אבל בשעת הפרשה לא בעינן	א	טו	ג	נב ומ"ש		
כט א	כשמואל דאמר אבל בזמן הזה אפילו לכתחלה	ב	כד	ד	סב אולם		
לב ב	ברשי וקידשתם מפרש במסכת שבתות דמקדשי לה	א	י	י	לט ויש		

בכורות

ו ב	הניחא למ"ד דם נעכר ונעשה חלב, ברשי	ב	ט	יא	ל ולפי"ז		
יא א	אמר ריש לקיש מי שיש לו פטר חמור ואין לו שה	א	טו	ב	נג בהגה"ה		

מג אברהם מפתחות דבר

דף עמוד	חלק	סימן	פיק	דף	ד"ה
יא א	איבעיא להו פדיונו לפודה או דלמא פדיונו לבעלים	א	טו	ז	נה דהנה
יא א	שהרי שנינו הלוקח ושניתן לו במתנה פטור ממעשר	א	כח	א	נה קיג
יא ב	תד"ה טבלים שאתה לוקח, משמע הכא דלוקח חייב	א	ל	ד	קיט ולכאורה
יג א	תד"ה אם גופו קנוי, וא"ת אכתי עכרים קונה ישראל	ב	כ	יח	נז ועל
יג ב	ולאמימר דאמר משיכה בעובד כוכבים קונה	ב	יט	ז	נד אמנם
יג ב	אבל הקדש יש לו אונאה קמ"ל, בשיטה	ב	כד		סב בהגה"ה
יג ב	תד"ה דבר תורה, ותירץ הריב"ן במשיכה לא שייכא בהקדש	ב	יא	י	לו ובדברי
יד ב	דא"ר אלעזר מנין לזובח בהמה בעלת מום בבמת יחיד	ג	א	ו	ו בהגה"ה ב
יז ב	ת"ש ממדת כלים ממדת מזבח שאני התם דרחמנא	א	ב	ו	טו אבל
יח א	נימא כתנאי נמצא מכוח בין שתי עיירות	א	ד	ב	כא ולכאורה
כב א	הלוקח ציר מעם הארץ משיקו במים וטהור	ב	טו	א	מג ע"ד
כג א	ברש"י ואי אמרת טומאה, וקו"ל דמי חטאת ואפר חטאת	ג	יג	א	מג ובסמוך
כד ב	מתני' ר' יוסי בן המשולם אוומר השוחט את הבכור	א	כד	ח	צח אבל
כה א	והא א"ר אלעזר קדשי בדק הבית אסורין בגיזה ועבודה מדרבנן	א	ז	א	כו התוס'
לב ב	א"ר אשי מנא אמינא לה דכתיב והיה הוא ותמורתו	ב	כד	ד	סג ואח"ז
מו א	מתני' עודה שפחה ונשתחררה עודה עובדת כוכבים ונתגיירה	ג	ז	ט	כט עוד
מו א	מתני' נתגיירה מעוברת בכור לכהן ואינו בכור לנחלה	ג	כח	ג	סא אנב
מז א	א"ר אבא בר אהבה לוייה שילדה בנה פטור מה' סלעים	ג	ז	ח	כו כתב
מז א	א"ר אבא בר אהבה לוייה שילדה בנה פטור מה' סלעים	ב	כג	א	סא ע"ד
מז ב	מתני' יוצא דופן וחבא אחריו שניהן אינן בכור	א	כב	ג	צא ונראה
מז ב	תד"ה וילדו לו, תימה כיון דדרשינן קרא כבכור	א	כז	א	קיב ונ"ל
נב ב	תד"ה א"ר אסי, כיון שחלקו ע"פ נביאים ובאורים ותומים	א	ב	יד	מ ועדיין
נג ב	תלמוד לומר עשר תעשר בשתי מעשרות הכתוב מדבר	א	כח	ב	קיג ולכאורה
נה ב	מתני' הלוקח או שניתן לו במתנה פטור	א	בח	א	קיג גרסינן
נו א	תני תנא קמיה דרב איזהו אתנן כיון שנכנס לדיר	א	כח	א	קיג אבל
נו ב	מתני' האחין והשותפין קנו מתפוסת הבית חייבין	א	כז	ד	קיג עוד
נו ב	ברש"י קנו בתפוסת הבית חייבין במעשר בהמה כדאמרין	א	יד	ה	מט אבל
נט א	תד"ה איתקש מעשר בהמה וי"ל לענין לעשר מזה על זה	א	כח	ב	קיג ולכאורה
ל ב	עובד כוכבים שבא לקבל דברי תורה חוץ מדבר אחד	ג	כח	ג	ס דתנינן

מעילה

ו ב	מתני' בשר קדשי שיצא ובתוס' בשר	ג	א	לג	יט והעני
ו ב	והני תרתי למה לי צריכי דאי איתמר בקדשי קדשים	א	א	כז	טז אולם
ז א	א"ר פפא לא אמר ר"ע זריקה מועלת ליוצא	ג	א	ז	ח בהגה"ה
ז ב	מתני' קדשים קלים אין מועלין לא באימורין, בתוס' רעק"א (במשניות)	ג	א	כח	ח איברא
יא א	תד"ה אין לך דבר, וא"ת אימא איפכא	ב	ח	ה	כ ונהי

יב ב	מתיב ר' משרשיא הזבל והפרש שבחצר אין נהנין	א	לח ד	קלד ונלע"ד
יג א	תודיה אבל אם הקדיש מועלין בהם ולא ביונים	א	כא ד	פב בהגה"ה
יג ב	מתני' המקדיש את החורש מועלין בכולה	א	לח ד	קלד ונלע"ד
יב א	מתני' ואין מועלין לא בשיפוי ולא בנבייה	ב	כד ט	סג עוד
טו א	תודיה ואפי' כי מתו, והקשה רבנו חיים הכהן	ב	כד ד	סג ולפי
יח א	כי תמעול מעל אין מעל אלא שינוי	ב	יא ט	לה ומדי
יח ב	ברש"י ובתלש מן הקרקע דתרומה אינה נזהגת	א	כח	קיד בהגה"ה
יט א	והביא חטאתו ואשמו מן ההקדש כיון שהוציא מעל	ב	ג	ד ויעין
יט ב	ר' פפא אמר קדשי מזבח תמימין, וברש"י	ב	כד י	סד עוד
יט ב	תודיה מאי טעמא נראה לר' דצריך לפרש דסברי	א	לח א	קלג במנחות

תמורה

ב א	תודיה קרבנו, וא"ת למאי איצטריך קרבנו להכי	א	טו א	נא עוד
ב ב	בעי רמי בר חמא קטן מהו שימיר	ב	י ו	לג שוב
ב ב	עובד כוכבים מהו שימיר מי אמרת מדאקדושי	א	טו ג	נב אבל
ב ב	תודיה קתני מיהת, בע"כ אם הישראל מתפיסה	א	ז ב	כו דהנה
ב ב	תודיה קתני מיהת בע"כ אם הישראל מתפיסה	א	טו ד	נג אבל
ד ב	ומאי שנא מימר דלקי משום דבדיבורי עשה	א	טז יג	נט וכעין
ד ב	ומאי שנא מימר דלקי, ובשיטה	ב	י ה	לב עוד
ד ב	תודיה רבא אמר, קשה א"כ שחט פסח על החמץ	ב	כא א	נט העיר
ה ב	והרי תמורה אמר רחמנא לא יחליפנו ולא ימיר	א	טו ה	נד ואם
ה ב	ולאביי אי לאו דאמר רחמנא והיה הוא ותמורתו	א	ז ב	כו ונלע"ד
ה ב	הוה אמינא תצא זו ותכנס זו קמ"ל	ג	לא ד	סט עיקר
ו א	והרי גזל דרחמנא אמר לא תגזול ותנן הגזל	א	א ה	יב בהגה"ה א
ו א	תודיה המפקיר כרמו, ואורי' דהחוב תלוי	א	יג ג	מז ומדי
ז ב	מתני' אין הכהנים ממירין לא בחטאת ולא באשם	א	יב א	מח ע"ד
ז ב	תודיה שאין זכין וא"ת ואי זכין בהן בחייהן	ג	לא	ע וכל
ח ב	לימא כתנאי בכור בבית הבעלים עושין תמורה	א	יד ב	מח והני
ט א	ת"ד לא יחליפנו בשל אחרים ולא ימיר אותו	א	ז ב	כו דהנה
ט א	ת"ד לא יחליפנו בשל אחרים ולא ימיר אותו	א	טו ד	נג שוב
ט א	ואלא בהמה דהקדש בעלמא וחולין וידיה	ג	לא	ע וע"פ
י א	בעי רמי בר חמא מקדיש עושה תמורה או מתכפר	א	יב א	מח ע"ד
י א	בעי רמי בר חמא מקדיש עושה תמורה או מתכפר	א	יב ט	נא ואידי
י א	בעי רמי בר חמא מקדיש עושה תמורה או מתכפר	ג	לא	סט חה
יא ב	בעי רבא בעוף מהו בהמה אמר רחמנא והאי לאו	ג	ז ז	כז בקדושין
יא ב	בעי מיניה מרבא הקדיש חד אבר מהו בגיזה	א	ז ג	כז אולם
יא ב	בעי מיניה אביי מרבא הקדיש עורה מהו בעבודה	א	ז ג	כז אולם
יא ב	בעי מיניה אביי מרבא הקדיש עורה מהו בעבודה	ב	כ	נח בהגה"ה
כ א	ולימא אין אני רואה דבריו של ר' שמעון באשם	א	יד ד	מט ואולם
כ א	אלא מעתה בכהן גדול שהפריש פרה לפרו תיקדוש	ג	לא	ע וכל

מב

אברהם

מפתחות

דבר

דף עמוד	חלק	סימן	סיק	דף	ד"ה
כו א	תנ"י	האומר בהמה, אי נמי י"ל דכי אמר חציה	א	יד	ו
כו ב	ורמינהו קדשי ברק הבית אמר חליפת זו תמורת זו	א	טו	ו	נד
כו ב	ואי סלקא דעתך לישנא דאיתפוסי היא מאי שנא	א	ז	ב	כז
כז ב	תנ"י לא אמרו, ועוד שמואל היכי קאמר דמחולל	ב	כד	ב	סב
כז ב	תנ"י מתני' דלא, ועוד יש מפרשים דקאי אהא	א	טז		סד
כח ב	דאי' אבהו בר כהנא ח' דברים התירו באותו לילה	ג	א	ב	ה
ל א	תנ"י ואידך לישתרו, וא"כ בכל איסור המעורב בהיתר	א	ל	א	ק
ל ב	המקדש בפרש שור הנסקל מקודשת, וברבינו גרשום	ב	לג	ג	עח
ל ב	בפרש עגלי ע"ז כתיב והיית חרם כמוהו	ב	יב	ט	לח
לב א	מתני' אחד קדשי מזבח ואם מתו יקברו	ב	כד	ד	סב
לב ב	מיתבי המקדיש עולה לבדק הבית אסור לשוחטה	א	יב		מו
לג ב	תנ"י הנשרפין, ואומר מורי הרמיר דנשרפין	ב	יב	ז	לח
לד א	אמר רמי בר חמא כגון דנפלה דליקה בעצי הקדש	א	ז	ח	ל

כריתות

ז ב	ברש"י מביאה קרבן ומשום חולין על המזבח לא איכפת	ב	ו	ז	יג
כ ב	מתני' אכל דם שחיטה בבהמה, ובתוס' דם הקזה	ב	ט	ג	כח
כב א	איתמר איזהו דם הקזה שהנשמה תלויה בו	ב	ט	א	כז
כב א	פירש"י דם דליה הנבלע בבשר הלב כשאר דם	ב	ט	ה	כח
כב ב	איתמר עגלה ערופה אימתי נאסרת	א	ד	ד	כא
כה א	אמר רבא מנא אמינא לה מדתנן ע"ע אינה כן	א	ד		כא
כה א	תנ"י תנאי היא, וקשה ומנלן דמיתסרא מחיים	ב	ח	ה	יט

מדות

א ב	איש הר הבית היה מחזור על כל משמר ומשמר	א	טז	כד	סא
-----	--	---	----	----	----

נדה

יט א	מנלן דאיכא דם טהור באשה דלמא כל דם דאתי	ב	ט	יג	לא
יט א	מנלן דאיכא דם טהור באשה דלמא כל דם דאתי	ג	כב	ו	נה
מב ב	בתוספי הרא"ש הא לא ישהה ספיקא הו'	ב	כה	ו	סו
מו ב	דאיתמר הקדיש הוא ואכלו אחרים ר' כהנא אמר אין לוקין	ג	ז	י	ל
מו ב	דאי' פנחס משמיה דרבא כל הנדרת על דעת בעלה היא נודרת	ב	יד	ט	מג
מו ב	תנ"י ר' יוחנן, וא"ת והא סבר ר"ל התראת ספק	ב	י	ו	לג
סו ב	תנ"י אשה לא תטבול, ור"ח פי' מקואות ביומי ניסן	ב	טו	ה	מד

כלים

א ב	בר"ש מי חטאת שיבשו הרי אלו טהורים	ג	יג	י	מג
יא ג	העושה כלים מן העשת ומן החררה, ובר"ש	ג	א	יט	ב

אהלות

י ג	בר"ש תניא בתוספתא מקצת הטומאה בבית	ב	ז	ז	טו
-----	------------------------------------	---	---	---	----

נגעים

יד א	שחט את אחת מהן על כלי חרס ועל מים חיים	ב	ח	ה	כ	אבל
יד ה	נשפך הדם תמות המשתלחת מתה המשתלחת ישפך	כ	ח	ב	יט	בהגהיה

פרה

ד א	פרת חטאת ששחטה לעולם מועלין בה	א	ז	א	כו	התוס'
ד א	ושלא רחוק ידים ורגלים פסולה ר' אליעזר מכשיר	א	ז	ד	כח	אמנם
ד א	שלא לשמה, בריש כדתניא בספרי חטאת היא	א	ז	ד	כח	יש
ד ב	בריש עוד תניא בתוספתא פרה אינה נפטלת בלינה	א	ז	ה	כט	ולכאורה
ד ב	בריש עוד תניא בתוספתא פרה אינה נפטלת בלינה	ב	ו	יא	יד	עוד
ד ב	בריש עוד תניא בתוספתא פרה אינה נפטלת בלינה	ב	כד	טו	סד	דהני
ד ג	שחטה על מנת לאכול מבשרה ולשתות מדמה	ב	ו	ט	יג	הדך
ו ב	זלף את המים ונמצא קדוש מלמטן	ג	יג	א	מג	וכשהגיעו
ט ה	בריש מי חטאת שהגלילו וחזרו ונימוחו	ג	יג	א	מג	אח"ז
י ג	קלל של חטאת שנגע בשרץ טהור	ב	ז	א	יד	בביק

מקואות

ד ג	החוטט בצנור לקבל צורות בשל עץ כל שהוא	ג	יג	א	מא	ע"ד
ה ה	ר' יוסי אומר כל דבר שהוא מקבל טומאה, ובריש	א	יח	א	סז	דהנה
ה ו	ביש אומרים מטבילין בחדלית ביה אומרים אין מטבילין	א	יח	יא	סט	בפיה
ה ו	ומודים שהוא גזר כלים וטובל בהם	א	יח	א	סז	בשוריע
ו ג	ג' מקואות בזה כ' סאה ובוה כ' סאה מים שאובין	א	יח	ג	סז	וראיה
ו ה	בריש תניא בתוספתא עריבה אע"פ שפיו צר כל שהוא	א	יח	יא	סט	דהנה
ו ז	ערוב מקואות כשפופרת הנד כעוביה וכחללה	ב	טו	ד	מד	דהנה
ו ח	מטהרין את המקוה ומשיקו אפי' כשערה דיו	כ	טו	ו	מב	אמנם
ו י	האביק שבמרחץ בזמן שהוא באמצע פוסל	ג	יג	א	מב	ואם
ז ז	מקוה שמימיו מרחדין כובש אפילו חבילי עצים, ובריש	א	יח	ב	סז	וניל
י ו	בית שמאי אומרים אין מטבילין חמין בצונן ולא צונן בחמין	כ	טו	ג	מד	עוד

מכשירין

ב א	בא במים שאובים והזיע וזיעתו טמאה	ג	יג	א	מג	אח"ז
ו ה	תולדות לדם דם שחיטה (בבהמה ובחיה) ובפי' הראש	ב	ט	ט	ל	עוד

עוקצין

ב ט	קישות שנטעה בעצץ והגדילה ויצת חרץ לעצץ	א	כד	ד	קב	בהגהיה א
ב י	כטבלא שאין לה לכובו ובריש שאינה מרשות	א	כה	יג	קו	ועפ"י
ב ט	קישות שנטעה בעצץ והגדילה ויצת חרץ לעצץ	א	כה	ח	קד	אמנם

ירושלמי

ברכות

א ה	ר' חונה אמר נראים הדברים מדרש צריך לברך	א	טז	כג	סא	וניל
-----	---	---	----	----	----	------

דף עמוד	חלק	סימן	ס"ק	דף	ד"ה
ב א	א	טז	טז	ס	אבל
ה א	א	כח	ג	קוב	אבל
פאה					
ח א	א	יג	א	מו	ע"ב
דמאי					
ז ב	א	ל	ה	קוט	דרך
כלאים					
ז ב	א	כה	ח	קב	ובזה
ז ו	א	כה	ז	קב	ולכאורה
שביעית					
י ג	א	כה	ה	קב	ונראה
י ג	ג	ל		סב	ע"ב
תרומות					
א א	א	ט"ז	ב	וי	ובזה
א א	א	טז	ח	נח	והנלע"ד
ח א	ב	ו	ה	יב	עד
ח א	א	כו	י	ק"ט	ולכאורה
חלה					
ב א	א	י	ב	ט	לע עד
ב א	א	כה	ו	ק"ב	ואפי'
ב ב	א	י	י	לי"ט	עד
ערלה					
א א	א	יב	א	ל"ו	איברא
א ב	א	ל"ז	ז	קכח	אמנם
ביכורים					
ג א	ב	כ	ח	נ"ו	דרך
שבת					
ז ב	א	כ"ב	יא	ק	ואחר
ז ב	א	כ"ה	א	קג	על
ז ב	א	כב	יג	ק	אולם
ז ב	א	כה	ט	קה	ובאמת
י ו	א	כב	י	צט	כך
עירובין					
א י	ב	ו	ב	יב	עד
ג א	ב	כ	ח	נ"ו	יכרך

אברהם

מפתחות

דבר

מח

חלק סימן סק דף זיה

דף עמוד

יומא

א	בשערך את תנייתו פרט לשערי הר הבית והעזרות	א	לז	ז	קב	ומה
ב	ר' זעירה בשם ר' חנינה קטרת שכבת הוממה אפי' בקרסין ג	א		י		בהגהיה
ג	דתני אבני קדש צריך שתהא חציבתן בקדש	ג	א	כ	יג	ולאחרונה
ה	סברין מימר אם החליף פסול ויחתי אם החתי מימינו	ג	א	ז	ז	ובירושלמי
ו	שילחו ביד שנים מהו שיטמא בגדים ושמעניה מן הדא	ב	ח	יב	כב	אמנם
ו	אין מי חטאת מטמין בכר לחזור וליטמות ממנו	ב	ז	יד	ח	וכאשר
ו	חטאות הנשרפות בחוץ כשר בזר	א	ז	ב	בח	הנלעיד

שקלים

ז	הא תני חטאת בה מתעלין ואין מתעלין באפרה	א	ז	ה	בט	ובזה
---	---	---	---	---	----	------

ר"ה

א	ר' חגי בעי כתיב וביום השמיני ימול עבר ולא מל	ב	ב	ח	ו	וניל
---	--	---	---	---	---	------

סוכה

ז	אתרוג הבוסר ר"ע אומר אינו פרי וחבמים אומרים פרי	ב	ב	ח	נו	ודרך
---	---	---	---	---	----	------

ביצה

ה	תני אין עולין באילן בין לח בין יבש נחא לח	א	כב	טו	קא	והנה
---	---	---	----	----	----	------

מגילה

א	אי' יוחנן לית כאן אשה איש כתוב בפרשה	ג	א	ז		בהגהיה
א	אי' יוסי בן חנינה אין הבהמה ניתרת אלא בנביא	ג	א	ה	ה	וראיתי
א	אי' אבא בר כהנא ג' עבירות הותרו בשיו של שמואל	ג	א	ו	ו	אולם
ב	עלא ב"ר ישמעאל אמר עבדים שלא יברחו	כ	כב	ג	סב	ואי
ב	אי' יוסה זאת אומרת שאסור להסתכל בכהנים	א	לא	ב	קב	ובעיקר
ג	אי' יוסי בי ר' בון שירת הלויים, סימנה הזיו' לך	א	לו	ב	קבה	וניל

חגיגה

ב	אית תני תני העיץ מרצה על מצחו	ב	כב	ב	ס	אחיז
ג	ר' לא בשם ר"י אם היה דבר טמא כבד בליטרא	א	ח	א	סה	וניל

יבמות

ה	יכול כשם שהביאה גומרת בה כך יהא המאמר	ב	יח	ב	נ	ובעיקר
ה	ומאי טעמא דרבי ביאה קונה ומאמר קונה	ב	יח	ב	נ	ולכאורה
ו	יבמה יבוא עליה כדרכה ויבמה אפי' מן הצד	ג	ט	א	לג	הן
ו	נאמר כאן לקיחה ונאמר להלן לקיחה בשאר כל העריות	כ	כג	ד	סא	עד
יא	והלך הגר חייב על אמו ואינו חייב על אביו	ג	ז	ט	בט	עד
י"א	אי' יוסי מודה ר"י בשאר כל הספיקות שהוא חייב	א	לב	ב	קבג	ובסברא
טז	נפל לבור אריות אין מעדין עליו	ב	בז	א	סח	העיר

נדרים

ג	ביום השמיני ימול אפי' בשבת מה אני מקיים מחלליה	א	כב	ז	צב	אחיז
---	--	---	----	---	----	------

מט אברהם מפתחות דבר

דף עמוד	חלק	סימן	סיק	דף	ד"ה
נזיר					
ז א	מיכן שאינו נעשה מת מצוה עד שיהא ראשו ורובו	א	ה	ו	כה ולענין
ח ב	שערו מהו ר' יעקב בר אחא איתפלגון שערו אסור	ב	ה	ג	י וכן
גיטין					
ג ז	והא תנינן עני ויש מכר לעני אתא עובדא	א	א		יג בהגה"ה
ה ו	מתני ועל החטאת הגזולה שלא נדעה לרבים	ב	ו	ה	יב עוד
ז ג	בגיטין מהו שתהא מותרת לינשא ר' חניי אמר מותרת	ב	כז	א	סח העיר
קידושין					
ה א	דכתיב וזאת לפנים בישראל מי שלף תמן אמרין	א	א	ג	ה אבל
א ז	דכתיב למען תחיה מה למצוה או לעיכוב	ב	א	ו	ג ועדיין
ב א	ר' יוסי בעא ניהא אדם נותן שוה פרוטה על דינר	ב	יח	כ	גב וכאשר
סוטה					
ז א	כתיב ואמר הכהן לאשה בכל לשון שהיא שומעת	א	לב	ב	קכג ובהיותי
ח ב	יכול הבונה בית בחו"ל יהא חוזר ת"ל ולא חנכו	א	ח	א	לב אך
ח ב	יכול הבונה בית בחו"ל יהא חוזר ת"ל ולא חנכו	ג	לא	סו	בסי ח
ח ו	מה דמי לה קידש אשה מעכשיו לאחר י"ב חדש	ג	לא	ס"ז	וה"ל
ט א	ר"י בר פזי בשם ר' זעירא חלל ולא מפרכס	א	ה	א	כג תלינן
ט א	ראוהו מפרפר כאן ובא לאחר זמן ולא מצאו	א	ה	ב	כב ועפ"ז
ט א	ראוהו מפרפר כאן ובא לאחר זמן ולא מצאו	ב	כז	א	סח העיר
ט ב	תני ר' יוסי בי ר' בון בשם ר"י נמצא עומד על מיטתו	א	ו	ג	כו אח"ז
ט ו	מתני אלא שלא בא לידינו ופטרנהו רבנין דהכא	א	ב	ה	כב וראיתי
ב"ק					
ג ב	נישמעינה מן הדא הגונב כיס חבריו והוציאו בשבת	א	כא	א	עו כתב
י ה	נישמעינה מהדא שטף נהר חמורו והיה צווח	כ	טז	ג	מה אמנם
ב"מ					
ב י	בכל אתר את מר מ"ע קדמת למצות ל"ת	א	ט	ב	לד עוד
שבוועת					
ד א	מתני שבוועת העדות נוהגת באנשים ולא בנשים	ב	לב	ז	עד ועפ"י
ב ב	ר' ירמיה בעי קרוב מפי עצמו בשבוועת העדות מהו	כ	לכ	טז	עו ועתה
מכות					
ב ו	ר' יוחנן שלח לרבנן דתמן תרתין מילין אתון אמרין	א	יא	ו	מג ולכאורה
סנהדרין					
ג ט	להוציא ע"א בשאמרו לו הרי את מקובל עלינו כשנים	כ	לכ	ז	ע"ב ועפ"י
ע"ז					
ב ז	ר' יוחנן בעי מצא בה טבעת א"ר יוסי טבעת בעיינא	כ	לג	ג	עח ויש
הוריות					
ב ז	כיני מתניתא אלא שאין כהן גדול חייב על טומאת מקדש ב	ב	לב	טו	עה והנלע"ד

דף עמוד

חלק סימן ס"ק דף ד"ה

רמב"ם

מדע

עבודה זרה

ד ו	ב	לג	ט	פ	אמנם
ד יב	ב	יב	י	לח	ומצאתי
ד יג	א	כא	ז	פז	בהגה"ה
ז ב	ב	יב	יג	מ	וע"ד
ז ב	ב	לג	ה	עח	וע"פ
ז ג	ב	לג	ר	עח	עוד
ז ט	ב	לג	יא	פ	והשתא
ח א	ב	לג	יא	פ	והשתא
ח א	ב	לג	עח		בהגה"ה

אהבה

תפילה

יג ה	א	לו	א	קכה	הנה
------	---	----	---	-----	-----

מזוזה

ו ו	א	לו	ז	קכו	כתב
-----	---	----	---	-----	-----

ס"ת

ז א	ג	כו	א	נח	בנדרים
ז יד	ג	כו	א	נח	בנדרים
ז טו	ג	כו	ב	נט	בשו"ע

ברכות

יא ח	א	לז	ג	קכו	אולם
------	---	----	---	-----	------

מילה

א ב	א	לג	ב	קכב	אבל
א ב	ב	ב	ר		אחד"ש
א ז	א	כב	ג	צא	ולכאורה
א ח	ב	א	א	ב	הנה
א ט	א	כב	ו	צב	וע"ד
א י	א	כב	א	צ	כתב
א יב	א	כג	יא	צה	וראיתי
ב ג	א	כג	ב	צג	וסליק
ג ה	ב	כה	ר	סו	ועפ"י

זמנים

שבת

ח א	א	כב	יב	קא	ועפ"י
-----	---	----	----	----	-------

ח ב	א	כג	ה	צב	ועדיין
ח ג	א	כד	ג	צו	ובזה
ח ג	א	כד	י	צט	ומדי
ח ג	א	כד	יז	קא	והא
ח ג	א	כה	יג	קו	ועפ"י
ח ד	א	כה	א	קג	על
ח ד	א	כה	יב	קו	אגב
ח ז	א	כג	יא	צה	וראית
ט ז	א	כג	א	צג	ומדי
ט ח	א	כב	י	צט	כך
יא א	א	כב	ג	צו	ובזה
יב יא	א	כא	א	עו	כתב

שבתת יו"ט

ז יב	א	לט	יב	קלז	אמנם
ה כה	א	א	יז	יב	מיהו

לולב

ח י	א	א	טו	יא	ועכשיו
ח י	ג	לא	סג		ברא"ש

נשים

אישות

ב ו	ג	ח	ו	לא	ובמאי
ה טו	ב	יח	ז	נב	עוד
ה כב	ב	יח	ד	נא	והנה
טז ה	ב	ב	לב	עב	ואני
יט יג	ב	לב	ב	עג	ואגב
כא ט	א	מ	קמ		בהגה"ה

גירושין

ב י	א	כא	ז	עז	ומדי
-----	---	----	---	----	------

יבום וחליצה

ב ב	ג	ח	א	ל	במה
-----	---	---	---	---	-----

סוטה

א יד	ג	טז	מז	אח"ז	
------	---	----	----	------	--

קדושה

איסורי ביאה

יג ו	א	טו	ב	נב	אך
------	---	----	---	----	----

חלק סימן ס"ק דף ד"ה

דף שמד

ועד	כו	ב	ו	א	ה	ה
ומדי	מז	ג	יג	א	ה	כז
בהגה"ה	יג	ו	א	א	ו	י

תרומות

ונראה	לח	ח	י	א	ב	א
ולענין	לח	ז	י	א	ה	א
ולכאורה	קיט	ב	כח	א	א	יא
ולכאורה	קיט	ד	ל	א	א	יא
איברא	קיט	ה	ל	א	ה	ג
עכ"פ	נח	י	טז	א	ג	י
והנה	נז	ה	טז	א	ד	טו
אך	קיא	ט	כו	א	ו	ו
ונראה	יא	טז	א	א	ט	י
אבל	קיב	ג	כח	א	כ	יב

מעשר

והנלעיד	נח	ח	טז	א	ז	א
ואולם	קטו	ה	כח	א	ב	ב
ולכאורה	קיט	ד	ל	א	ב	ב
הנה	קיח	ב	ל	א	ז	א
בהגה"ה	יג	ו	א	א	ז	ו

מעשר שני

לכן	מו	ח	טז	ב	יב	ד
-----	----	---	----	---	----	---

ביכורים

אולם	כז	ג	ז	א	ב	א
כתב	כז	ח	ז	א	יא	ג
כתב	כז	ח	ז	א	יב	ג
בהגה"ה	נד	ב	טו	א	יב	ט
אבל	נה	ז	טו	א	יב	יג

שמיטה ויוב"ל

ויש	לט	י	י	א	יב	טו
-----	----	---	---	---	----	----

עבודה

בית הבחירה

ולאחרונה	יג	כ	א	ג	א	כ
אולם	יא	יז	א	ג	ב	ג
אח"ז	יא	טז	א	ג	ד	ג
ובזה אתי	לח	ו	י	א	טז	ו
ובזה אתי	מד	ט	יא	א	טז	ו

ועתה	מח	יט	ג	יא	יג
אחרי"ש	ס	כח	ג	יז	יג
דתנינן	ס	כח	ג	ח	יב
הנה	קז	א	כו	ה	יט

מאכלות אסורות

כתב	כז	א	ט	ב	ו	ג
והנה	כח	ג	ט	ב	ו	ג
ועדיין	ל	י	ט	ב	ו	ה

שחיטה

גרסינן	יד	א	ב	א	ה	ג
ועתה	כה	כב	ח	ב	יא	א
ומה	ככ	יג	ח	ב	יג	ג
אח"ז	כה	כב	ח	ב	יג	ט

הפלאה

שבועות

דהנה	עה	יב	לב	ב	א	י
ועתה	עו	טז	לב	ב	א	י

נדרים

שוב	לג	ו	י	ב	יא	ב
ואגב	סג	ד	טז	א	יג	כב
בהגה"ה	לב	י		ג	יג	כב

נזירות

ועתה	י	ב	ה	כ	יב	ה
ועתה	י	ב	ה	ב	טו	ז

ערכין

ובעיקר	סח	לא	ג	ז	ה	ז
ואי	סב	ג	כב	ב	ז	ח
ואי	סב	ג	כב	ב	ח	ב
אולם	סב	ב	כב	ב	ט	ח

זרעים

כלאים

ולכאורה	קב	ז	כה	א	כג	ה
ונ"ל	ס	ג	כב	ב	יב	י

מתנות עניים

ולפי	מז	ב	יג	א	י	א
------	----	---	----	---	---	---

חלק סימן סק דף דיה

יש	בז	ו	ז	ג	בז
רמב"ם	כו		ז	ג	יא כה

עבודת יוה"כ

הדרן	כא	ט	ח	ב	ה כב
הרמב"ם	נט	ג	כא	כ	ה כה

מעילה

הראשונים	כט	י	ז	ג	א ג
אולם	כז	ג	ז	א	א יג
הנה	סד	יג	כד	ב	ב ה
ובזה	כט	ה	ז	א	ב ה
ולתירץ	ל	ח	ז	א	ב ה
ומ"ש	סג	י	כב	ב	ג א
יש	סג	י	כד	ב	ד ט
ובהשגות	קלד	ב	לח	א	ה ו
ונלע"ד	קלד	ב	לח	א	ה ח
עוד	סג	ט	כד	ב	ה ט
ומעתה	ל	ח	ז	א	ו ג
ועכשיו	יא	טו	א	א	ו ד
יענין	ד		ג	כ	ו יא

קרבנות

קרבן פסח

דהנה	ח	ט	א	ג	א ג
------	---	---	---	---	-----

בכורות

בחולין	כו	ד	ז	ג	ד טז
אבל	נ	ה	יד	א	ו י
עוד	קיג	ד	כז	א	ו טז
דהנה	קיג	א	כח	א	י י

שגגות

דהנה	עה	יד	לכ	כ	י ז
אך	נב	כ	טו	א	יב א

תמורה

היחצא	נ	ה	יד	א	א א
ונלע"ד	כז	ב	ז	א	א ג
ואכתי	נד	ו	טו	א	א ג
אבל	מט	ג	יד	א	א ד
יש	נא	ח	יד	א	א ה
וכל	מט	ד	יד	א	א יב
יש	נ	ו	יד	א	א יט

כלי המקדש

ההגיל	ס	ד	כב	ב	ח יא
ההגיל	ס	ב	כב	כ	י ג

ביאת מקדש

אשר	כב	א	ו	ג	ד א
ההגיל	ס	כ	כב	כ	ד ח
אך	קי	יב	כו	א	ו ח
עוד	קט	ח	כו	א	ו י
אך	קיא	טו	כו	א	ו י
דהנה	ז	ט	א	ג	ט א
דהנה	טו	כד	א	ג	ט ה
ובמה	י	יד	א	ג	ט ז
עוד	טו	כב	א	ג	ט ח
דהנה	ח	ט	א	ג	ט י
דהנה	ח	ט	א	ג	ט יא
דהנה	כד	ו	כ	ג	ט יא

איסורי מזבח

ההגיל	כו	כו	ח	ב	ג ו
הנה	קח	כ	ל	א	ד ז
הנה	נט	כ	כא	כ	ה יב

מעשה הקרבנות

ובעיקר	סח	לא	ג	ה כא
דהנה	נח	טז	ז	יב טז
ונלע"ד	סג	טז	א	יב יב
עוד	לג	ה	י	טו א
בקידושין	כז	ז	ז	טו ב
אך	נב	כ	טו	טז טז

תמידין ומוספין

הנראה	ח	י	א	ג	ב י
בהגה"ה	יא	ד	א	ג	ב י
דע	טז	כה	א	ג	ב י
ובמה	י	יד	א	ג	ג י
עוד	טו	כד	א	ג	ג יב
אח"ז	יא	טז	א	ג	ג יד

פסולי המוקדשין

אולם	יז	כט	א	ג	א ג
ונראה	יח	לכ	א	ג	א טו
ההגיל	יט	לג	א	ג	א טז
וטרם	כ	לה	א	ג	א לג

חלק סימן סק דף דיה

מקואות

והנה	סז	ב	יח	א	א יג
והרווחנו	סו	ו	יז	א	ב יא
העיר	סה	א	יז	א	ג כו
אבל	סט	יג	יח	א	ג כו
ונראה	סח	ז	יח	א	ח ח
הנה	מב	ב	טו	ב	יא ז

נזיקין

נזקי ממון

אמנם	פא	ב	לד	ב	י ז
גרסינן	פא	א	לד	ב	יז ז ח
אבל	עג	אח	כ	א	יב כא

גניבה

כתב	עו	א	כא	א	ג אב
אולם	פו	כו	כא	א	ג ב
איברא	עט	י	כא	א	ד ד
מיש	לח	א	יא	ג	ד ז
העיר	מה	א	טז	ב	יב ה
אכן	מו	ב	טז	ז ח	טז ז ח כ

גזילה ואבידה

והנה	קח	כ	כט	א	ד ז
ונל	יג	יז	א	א	ה ג
ואבי'	ז	ו	א	א	ה יח
אבן	י	יד	א	א	ה יח
אמנם	לד	ו	יא	ב	ח ה
והנה	מב	ב	יא	א	ט א
הדקן	לב	ב	ח	א	י ט
שבתי	פו	כה	כא	ז ח	טז ז ח א

חובל ומזיק

ואשר	לג	א	ט	ג	ה ו
והנה	קח	ב	כט	א	ז יח

רוצח ושמירת נפש

אבל	עב	ג	כ	א	ד ו
ולענין	כא	ד	ד	א	ז ו
ומדי	קט	ט	בו	א	ז יב
ועמיז	כא	ב	ב	א	ט ב
ולענין	כא	ד	ד	א	ט ד

מהרה

מומאת מת

תנינן	כג	א	ה	א	א טו
והנה	קא	טו	כד	א	ב ד

פרה אדומה

ולענין	לז	ד	יב	ב	א א
אמנם	יג	י	ו	ב	ב ג
ובזה	כט	ה	ז	א	ב יג
עוד	סה	טו	כד	כ	ד יג
אמנם	כח	ד	ז	א	ד טו
רש	כח	ד	ז	א	ד יז
ולכאורה	יח	ג	ח	ב	ה ו
אבל	כב	יכ	ח	ב	ה ו
רש	טו	ז	ז	יב א ב	יב א ב
וכאשר	יז	יב	ז	א	טו א ב
אח"כ	מג	א	יג	ג	טו ג

מומאת צרעת

אבל	כ	ה	ח	כ	יא א
ועתה	כב	יא	ח	ב	יא א
אמנם	כג	יז	ח	ב	יא ח
ועתה	קכז	ו	לז	א	יב יב
כתב	קכז	ז	לז	א	יד יד

מממאי משכב ומושב

והנה	נב	א	טו	א	ב י
והנה	קית	ב	ל	א	יא ד ה א

שאר אבות המומאה

וכשהגיעו	מג	א	יג	ג	ו יג
במה	מח	יט	ג	ו יז	ו יז
העיר	סה	א	יז	א	יב א

מומאת אוכלין

והנה	יח	יכ	ב	א	ג ד
אח"ז	מג	א	יג	ג	ה יד
אבל	כח	ד	ט	ב	ו ג
רש	מד	א	יג	ג	ו י

כלים

ובמה	מב	יג	ג	ב ג	ב ג
ובמה	מב	יג	ג	ב ג	ב ג

חלק סימן ס"ק דף ד"ה

ועבשיו	יא	טו	א	א	ב ח
ודאיתי	לד	ב	ט	א	ג ו
אמנם	מט	ו	ח	ב	ה ה
אבל	קלב	כ	לז	א	ו ג
כתב	נב	כא	ג	ט ב	

שאלה ופקדון

ולכאורה	מט	ו	ח	ב	א ה
ואני	מא	ז	יג	כ	ח א

מלוא ולוא

בהגה"ה	נה	יט	ב	יב יא	
--------	----	----	---	-------	--

טוען ונמען

ולדינא	קלו	לט	ז	א	ד ו
ונראה	קמ	ב	מ	א	ה ו

נחלות

ונראה	צא	ג	כב	א	ב יא
-------	----	---	----	---	------

שופטים

סנהדרין

עד	עה	יב	כ	א	ד יב
ומסתפקנא	פא	ד	לד	ב	ט א
גרסינן	פא	א	לב	ב	יא ד

עדות

אמנם	מא	א	יב	ג	ב ג
ומדי	עא	ו	ל	ב	ג ד
דהנה	עה	יב	לב	ב	יא ט
כתב	נ	ב	כ	ג	יח ב
אבל	מ	א	יב	ג	יט ב
אבל	מ	א	יב	ג	כ ג

ממרים

אולם	נ	א	כ	ג	ו ז
אולם	נ	א	כ	ג	ו יא
שם	לו	ה	י	ג	ז ו

אבל

הנה	פג	א	לו	ב	ו ה
-----	----	---	----	---	-----

מלכים

ואולם	נט	א	כו	ג	ג א
דהנה	עה	יב	לב	ב	ג ז
בהגה"ה	ח	ב	א	א	ג ח

תנינן	כ	א	ד	א	ט ה
אבל	כב	ה	ד	א	ט ו
ולכאורה	כה	ה	ה	א	ט ט
תנינן	כה	א	ו	א	ט י
תנינן	כג	א	ה	א	ט יא
תמה	נז	יב	כ	ב	ט יא
ולכאורה	כא	ד	ד	א	י ו
בהגה"ה	כא		ד	א	י ו
תמה	קבו	א	לז	א	יא ד
ומדי	קלב	כה	לז	א	יא ד

קנין

מכירה

ועוד	מח	ג	ח	ב	א ח
גרסינן	יח	א	ג	א	א כ
ובדבר	סה		לא	ג	א כ
גרסינן	יח	א	ג	א	ג ח
ובדבר	סה		לא	ג	ג ח
ולכאורה	יט	ג	ג	א	ג ט
אולם	עט	ט	כא	א	ד ה
בהגה"ה	ז	ב	א	א	ז ו
ומצאתי	נב	ז	יט	ב	ט ב
אמנם	נב	ז	יט	ב	יג ז

זכיה ומתנה

הנה	ע	א	יט	א	א ט
ולא	עב	ד	לב	ב	ח ח

עבדים

בהגה"ה	לז	א	י	א	ב א
הנה	נה	א	כ	ב	ב א
בהגה"ה	נז		כ	ב	ג ט
אולם	לו	ג	י	א	ד ג
אולם	נא	ו	יח	ב	ד ה
עוד	לז	ה	י	א	ד י
דהנה	לו	ב	י	א	ה א
ולכאורה	קלה	ד	לט	א	ז ח

משפטים

שכירות

ונראה	קמ	ב	מ	א	א ב
ונראה	קמ	ב	מ	א	ב ג

חלק סימן ס"ק דף ד"ה

ד	ר	ג	לא	סז	השמטה	ז	ז	ג	לא	סו	ונ"ל
ד	י	א	א	ה	והנה	ז	יב	א	ח	לב	אך
ה	יב	א	י	ו	לח	ח	ב	א	יא	מג	ועפ"ז
ז	ד	ג	לא	סו	בסי ח	ט	ח	א	י	ב	לו

פי' המשניות

שבת י ו	התולש מעציץ וכן שערו	א	כג	ז	צה	ולולא
שבת יט ו	וממה שאני חייב להזכירך	ד	א	א	ב	הנה
שבת יט ו	וממה שאני חייב להזכירך	ב	ב	ב	ב	אמנם
חגיגה ג א	חומר בקדש מטבילין כלים	א	יז	י	סו	כן
חולין ז ו	נהג בטהורה שכל המצוות	א	יא	ו	מג	ועפ"ז
חולין ז ו	נהג בטהורה שכל המצוות	א	כב	צא	בהגה"ה	
חולין ז ו	נהג בטהורה שכל המצוות	ב	א	ג	מב	ובהכתי
פ"ה י ג	ודיבורי פה בכד של חרט	ב	ז	ז	טו	יש
מכשירין ב ב	הדלף הדולף מן המרחץ	ג	יג	א	מד	יש

מפתחות הענינים

א

א	כא	כה	פו	שבתי
א	ט	א	לג	ע"ד
ב	ח	ו	כ	הנה
ב	טז	א	מה	העיר
א	ט	ג	לב	העני
א	ט	ב	לג	וניל
א	ט	ג	לד	העני
ב	טז	א	מה	העיר
א	ט	ב	לג	וניל
א	ט	ג	לד	העני
א	ט	ג	לד	העני
ב	לו	א	פג	הנה
ב	לו	ב	פד	ולענין
ב	לו	ב	פד	ולענין
ב	בה	ה	סו	עוד
ב	כח	א	סט	הנה
ב	בח	א	סט	הנה
ג	לא		סה	בסי' ג'
ג	לא		סה	ובדבר
א	ג	ב	יט	תלע"ד
ג	לב	ח	א	ולענין
א	בא	ד	עז	ע"כ
א	בא	ז	עח	וראיתי
א	בא	ז	עז	ומד
א	ו	ב	בו	עוד
ב	יג	ה	מא	וחכם
ב	יט	ז	נד	אמנם
ב	יט	ז	נד	אמנם
ב	יט	א	נג	הנה
ב	יט	ד	נג	עוד
ב	יט	ד	נד	עוד
א	בא	ג	צ	וראיתי
א	טז	ג	נו	אבל
א	טז	ג	סב	ואולם
ב	בו	י	סח	עוד
ג	ו	ה	בה	בדף
ב	ב	ו	נו	ומד
ב	ב	ד	נו	העיר

אבדה ממנו ומכל אדם
אבידה. אמר אביו אל תחזיר
— החזירה וברחה
— הפקר ואוש באבידה
— כושרא דחיותא אי חשיב דמים
— לאו דלא תוכל להתעלם
— מצא והשליך האבידה
— מציל אבידה בממונו שלו
— נטל ע"מ להחזיר וגולה
— פחות משה פרטזה
— שכר השבתה כשווי החפץ
אבל אי רשאי לישא אשה תוך ל'
אבל לישא אשה. אי חלוקה אשתו משאר קרובים
אבלות. באשה שמת בעלה
— בנפל ודין קריעה
— בספק מאבר עצמו לדעת
— מצאוהו תלוי באילן
אגב. אי קונה בהפקר
— מטלטלין אגב קרקע
— קני אף בלא דמי
— קנין בהפקר
איר. שאין סופו לנח בגניבה
— שאין סופו לנח בזריקה ע"ג מזבח
— שאין סופו לנח גבי גט
— שדה כשדה לענין מתנות עניים
אונאה. בגוי אי איתא
— בגוי אי איתא
— בהקדש ע"י גזבר ושליח
— בהקדשות אי איתא
— בפתולים שכיר יום וקבלן
— שכר פועל וסוס אי איכא אונאה
אותיות נקנות במסירה
אילם, שומע כעונה
אין אדם מוציא דבריו לבטלה בהקדש
איסור דרבנן אי נאסר אף דאורייתא
איסור חל על איסור ביבום
איסורי הנאה עשית לחי
איסורי הנאה קנין סודר

דף עמוד

חלק סימן ס"ק דף ד"ה

ג	כט	סא	אחד"ש
ב	ז	טו	יש
ב	ז	יב	בב"ק
א	מ	קמ	בהגה"ה
ב	יב	ח	לח
ב	כ	ח	נו
ב	כ	ז	נו
א	יג	ג	מד ומד

אישות בלא חופה וקידושין
אפר חטאת חציצה לטומאה
אפר חטאת לענין טומאה
אשה שהזיקה בבית דינה
אשירה. אפרה אסור בהנאה
אתרוג בוסר
אתרוג של אשירה
אתרוג של דמאי

ב

א	כא	כו	פז	אולם
א	ב	ב	טו	בהגה"ה
ג	לא	סד	שם ו	
ג	לא	סד	ואשר	
ב	ח	כח	כו	אולם
ב	ח	כז	כו	דהג"ל
א	כו	א	קז	הנה
א	כו	א	קז	הנה
ג	ז	ד	כו	בחולין
ג	ז	ח	כז	כתב
א	ל	ה	קכ	וראיתי
א	כז	א	קיב	נסתפקתי
ג	ז	ח	כז	כתב
א	כז	ב	קיג	עוד
א	כז	א	קיב	וניל
ב	י	א	לב	ע"ד
א	כז	ב	קיב	ולכאורה
ג	ז	ד	כו	בחולין
ג	ז	ד	כו	ולדעת
ג	ז	ח	כח	ואולם
ב	ב	ד	הנה	
ב	ב	ב	הנה	
ב	ג	ד	ובמ"ש	
ב	ג	ד	אחד"ש	
ג	א	כו	טז	הדרן
ג	א	ה	ה	וראיתי
ג	א	ב	ה	בהגה"ה ב
ג	א	ב	ה	ולפום
ג	א	ט	ח	דהנה
ג	א	ז	ו	ולחומר
ג	ז	ב	כה	בזבחים
ג	י	ה	לו	שם

בא במחתרת ונטל כלים
בגד. לענין טומאת בית
— לענין טומאת בית
— שיעור לטמא בגדים
בהמת כלאים אי שרי בהנאה
— עיר הנדחת לקרבן
ביאה. סוף ביאה קונה
ביאת איסור ראשונה אי פוסל לכהונה
בכור. אי קדיש למפרע ובין מטיל מום
— אי רמיא על האם מצות פדיה
— בהמה אי איכא ברירה במכירתו
— בן יחיד אי חשיב בכור
— בכור ופטר רחם בלילה
— לענין מעשר בהמה
— מאי חלקו באיכא אח טומטום
— נטל פי שניים אמאי בעינן קרא דיכיר
— נטל פי שנים בכל הנבסים
— שיצא מקצתו אי קדיש
— שגולד יוצא דופן אי קדוש
— שנתעברה אמו מעכו"ם
בל תאחר. אימתי עובר בלאו
— בצדקה וקרבנות אימת עובר
— הביא הקרבן למקדש ועדיין לא הקריב
— היכא דמקדים מקדש יותר
במה. אי איכא איסור יוצא
— אי צריך נביא להתיר
— אליהו בהר הכרמל
— היתר הקרבת זר
— זר אי מחהר בטומאה
— עבודה היתה בבכורות
— עלת יחיד לענין קליטת מחיצות
בנים הרי הם כסימנים

דף עמוד

חלק סימן סק דף דיה

א	כ	י	קט	ובזה
א	ט	ה	לה	ואחר
א	ט	ה	לה	ואחר
א	ל	ה	קב	וראיתי
א	ל	א	קיח	הנה
א	ל	א	קיח	הנה
ב	ח	כב	כה	אח"ז
א	טז	א	נו	הקשה
א	טז	יט	ס	אמנם
א	טז	כא	סא	ובדברי
א	טז	כה	סב	הדרך
א	טז	כט	סב	ובקרא
א	טז	א	נו	הקשה
א	טז	כא	סא	מעבשיו
ב	כה	א	סה	הנה
ב	ח	כב	כד	יש
ג	י	ב	לה	אמנם
א	לא	א	כ	ע"ד
א	לא	ה	קכא	ומדי
א	לא	ב	קכ	ובעיקר
א	לא	ג	קכ	ובדרך
א	לא	ג	קכ	וגם

ג

ב	יג	ה	מא	וחכם
ב	יז	ב	מח	יש
א	ה	ב	כג	אך
ג	כה	ב	נז	הנה
ב	יא	א	לג	ע"ד
א	כא	ז	פו	בהגדה
א	א	יא	ט	ובמה
א	כא	כו	פו	אולם
ג	לא	סו		ומקום
א	כא	טז	פב	ולפי"ז
ב	יג	ג	מ	אולם
א	כא	לב	פח	ואגב
א	כא	כא	פב	הן
ג	לא	סו		ומהטפק
א	א	יז	יב	ומ"מ
א	טז	כח	סב	תו
ג	לא	סה		בסי"ח
ג	לא	סו		אולם

בעל מום פסול לעבודה

בר מצרא. באשה

— דין ממתי

בריה. בבכורה

— בספק איסור

— בתרומה מדומעת

ברכה אעשה ואלא תעשה

ברכות התורה. אי דאורייתא הוא

— בירך יחיד וקראתו לס"ת

— במהרהר בדברי תורה

— בס"ת פסול

— לימוד שלא לשם מצוה

— לתלמוד תורה

— נפטרת באהבה רבה

ברכת המצות. אי חלוק מצוה חיובית להכשר

— אימתי נתקנה ברכה

— בתלוי ביד אחרים

ברכת כהנים. אי הוי חיוב

— אימתי מחזירין פניהם

— אסור להסתכל בידיו

— בכהן יחיד

— פנים נגר פנים

גוי אי אית ביה אונאה

גוי אי ישנו בדיני שומרים

גוסס לענין ריני הרצח

גורם לממון כממון

גול. גר ומת הגר דין הממון

— ואדם אחר עשה שינוי בגזילה

— ולא נתייאשו בעלים

— ולא נתייאשו בעלים ואח"כ אכל

— ונתייאשו בעלים דין השבה

— מפני דרכי שלום טעמו

— עכרים אי מותר

— שדה ובה פרה רבוצה

גזלן. אי מתחייב במחשבה גרידתא

— הגביה אבידה ע"מ לגחלה

— חיוב השבה

— לענין ברכה על גזילתו

— קונה בשינוי

— שהקדיש גזולתו

דף שמור

חלק סימן ס"ק דף ד"ה

א ח א לב במאי
 ב לא ג עא אולם
 ב לא ב עא ומזהרור
 ב ל ד ע דהנה
 א א ח יב ולענין
 ב לא ב עא ומזהרור
 ב ל ב ע דהנה
 ב לא א עא הנה
 ב ל א ע הנה
 ג י ג לד ובתירוצם
 ב ל ו עא ומדי
 ב ל ד ע דהנה
 ב לה ג מב הנה
 ב לה ב מב ובמכתבו
 ב לה ג מב אמנם
 ב ל ב ע דהנה
 ב לה א מב נסתפק
 ג יח מח ע"ב
 ג ז ס כס עד
 א טז ז גז ע"כ
 ג כח ס אחר"ש
 ג כח א ס דיסוד
 ג כח ג סא אנב
 ב כו ב סז על
 א כא א עז כתב
 א כא כא מב שבתי
 א כא ב עז ודנה
 א כא א עז כתב
 א כא כא פד הן
 א כא א עז כתב
 א כא ג עז ואין
 א כא א ד ע"כ
 א כא כא פד הן
 א כא כא פד הן
 ב בה א סה עמד
 ג יט מט אבל
 ב כה ד סה וכל
 ב יא ו לד אולם
 ב בה ב סה וכאשר
 ג יט מט במה
 ג יט מט ויש

— שינוי קונה
 גט. אי הוי לעיכובא כתיבת השם
 — אי מהני סיפור דברים ושמה מוטעה
 — אי מהני סיפור דברים ללא כתיבת שמו
 — זרק תוך ד' אמות
 — טעות כתיבה אחת אי פוסל הגט
 — טעם הפסול בשינוי השם
 — מהו עיקר השם או חניכה
 — ספק בכתיבת השם
 — ע"מ שלא תנשאי לפלוני
 — פסולי דרבנן בגט
 — שם אבי המתגרשת
 — שם אביו לסימן בעלמא
 — שם בשינוי ההברה
 — שם המגרש ומקום מגוריו
 — שם וחניכה
 — שם וצורת כתיבתו
 — שמות בגיטין
 גירות מעוברת דין בנה
 גיטין אי בעינן דוקא בדיבור
 גירות. בזמן הזה דרובם לשום אישות
 — בפורק על דדאי לא ישמור רת
 — מעוברת שנתגירה דין בנה
 גב. אי שייך סילוק מהכפל
 — כיס בשבת
 — מה קונה בגנבתו
 — מקצת כלי אי קונה
 — מתחייב רק כשהוציא מרשות הבעלים
 — מתעסק אי חשיב כגניבה
 — קונה בקנין ד' אמות
 — קונה רק במעשה קנין
 — קנין ד' אמות בארץ
 גניבה. במחשבה אי חייבין עליו
 — בקנין חצר ופרה רבוצה
 גר. אי איתא מצוה במילתו וקבלתו לגרות
 — בזמן חזה ולא מצי להקריב
 — ברכות המילה כיצד
 — דין ממונו אחר מיתתו
 — מילה ללא פריעה אי מהני
 — גר שטבל אימתי נגמר הגירות
 — גר שטבל ולא טבל

דף שמור

חלק סימן סיק דף דה

— גר שמת דין ממותו הגזול
— גר שנתגירה אמו אי צריך גירות

ד

ד' אמות בגט

דבר שלא בא לעולם האם אפשר לקנות בשטר

דבר שלא בא לעולם חזן רקל לפירותיו

דברים שבלב בגירות מהני מדין ידות

דברים שבלב בצדקה אי מצי לחזור בו

דברים שבלב בקדושין חזן ידות

דברים שבלב גמר להוציא בשפתיו

דברים שבלב היכא דאין סותר דבריו

דברים שבלב ליהני מדין ידות

דברים שבלב לענין ביטול חמץ

דיבור בגיטין קידושין ממונות ונדרים

דין. גמר דין בלילה

דין גמר דין למחר

דין טעם אמאי אסור עיני הדין

דינא דמלכותא דינא

דינא דמלכותא בקרקעות ומטלטלין

דינא דמלכותא יאוש בעלים בזה

דישון מזבח הפנימי והמנורה בבגדי כהונה

דישון מנורה בשבת

דם בהמה חיה אי רמיא עליה איסור כרת

דם בהמה מתה אי איכא כרת

דם המכשיר אוכלין בטומאה איזהו

דם הקזה אי אית עליה כרת

דם חטאת שנכנס לפנים

דם עובר במעי אמו שנשחטה אמו

דם שאינו בלוע באיברין והנמצא בחלל הלב דינו

דם שהנפש יוצאת בו חייב כרת

דם שחור בגדה אמאי מטמא

דם שחיטה אי אית ביה כרת

דם שיש בו מראה ארמונית אסור באכילה

ה

הגבהה. בארז חצר המקנה

— עניינה וטעמא

— קניא אף בבלי מוכר

החלקת נרות. במקדש לאו עבודה

— החליק בחוץ והכניס

— ודישון המנורה בשבת

ב יא א לג עיד
ג ז ט כט עד

א א יז יב חלענין
ב י א לב עיד
ג יב מב חנה
ב יד ה מב חיל
ב יד ו מג עד
ב יד ה מב אולם
ב יד ה מב דהנה
ב יד א מא עיד
ב יד ד מב ומה
ב יד ב מב ומשיכ
א טז ז נז עיכ
ב לד ג פא אבתי
ב לב ד פא ומסתפקא
ב לב ב פא אמנם
א א ה ו חניל
ב כו ח סז ומיש
א ח ה לג ולכאודה
ג א כד טו עד
ג א יד י ובמה
ב ט יא ל חשוא
ב ט ו כט ולפיז
ב ט ט ל ומדי
ב ט ג כח חנה
ג ז ו כז יש
ב ט י ל ועדיין
ב ט ה כח אבל
ב ט ב כז ולכאודה
ב ט ב כז ולכאודה
ב ט ג כח חנה
ב ט א כז כתב

א כא ב פט למיש
א א טו פא ולכאודה
א כא טז פא ואבתי
ג א יב י ובמה
ג א טז יא אחיז
ג א יב י ובמה

גרסינ	ד	א	א	ג
ולחיבוב	נא	ב	כ	ג
כתב	נ	כ	כ	ג
עיד	קטז	א	כט	א
לפום	ה	ב	א	ג
תלעיד	עב	א	כ	א
עיד	סט		כט	ב
עוד	לב	ד	י	כ
ולענין	עא	ה	לב	ג
ברין	מה		יד	ג
ולענין	נא	ג	כ	ג
מידו	נב	ג	כ	ג
בסי' א	סג		לא	ג
מידו	יב	ח	א	א
ברא"ש	סג		לא	ג
הנה	סז	ה	כו	ב
ולפמ"ש	ו	ה	א	א
אבל	מה	יא	יא	א
הנה	סז	ה	כו	ב
הנה	עא	א	לב	ג
עמד	סז	ג	כו	ב
בהגהיה	סא		טז	א
אולם	מה	יא	יא	א
וחגיל	ו	ה	א	א
ובמה	ט	יא	א	א
בקיודשין	כז	ז	ז	ג
עוד	לג	ה	י	ב
אבל	נה	ח	יט	כ
שוב	לג	ו	י	ב
ואולם	סד	ג	טז	א
מן	לז	ד	יב	ב
עוד	לב	ה	י	ב
עוד	נט	טו	סז	א
ומיד	לה	ס	יא	ב
בהגהיה	נג	ב	טז	א
ולעניד	סג	א	טז	א
בהגהיה	פ		לג	ב
ובדברי	לז	י	יא	ב
במה	סא	א	כד	ב
אמנם	נד	ז	יט	ב
עיד	סז	א	כט	א

הותר מכללו גבי קרבן חלב
הזמנה בעדים פסולין שהעידו
הזמנה ההכחשה כאחת
היזק ראייה ותקנת שבנים
היתר זר בבמה
הכחזו י' בני אדם ומת
הלכה כתלמיד במקום רב
הפקר. אי מהני קנין אגב קרקע
— אי קונה באגב
— אימתי יוצא מרשותו
— לדבר שאינו ברשותו
— למפרע כשיבוא לרשותו
הפקר ביד. אימתי חל ההפקר והקנין
— אימתי תקנו
— באיזה קנין קונים
— באיסורים אי מהני
— בגז
— בגוף האדם
— בטעות אי חשיב הפקר
— הפקעה והפקר
— טעם הדבר
— כדי להשחית הדבר
— למיגרד מילתא
— מטעם מה מהני
הקדיש. ברשות גולן
— חצי בהמה דין פשטה
הקדש. אי מהני חזרה תוך כדי דיבור
— אי מצו בני העיר למכור ביהכ"נ
— אי קטן מצוי לחלל ולהקדיש
— אין אדם מוציא דבריו לבטלה
— בדבר שעדיין אינו ראוי למזבח
— במחשבה אי מהני
— במחשבה מהני אי ליכא איסור במעשהו
— היוצא לחולין ע"י מעילה
— חילול מנה על פרטה
— טעה בדיבור
— מטלטלין נקנין בכסף
— קנין שלא במעות אי מהני
— שוה מנה שחללו על שוה פרטה
— שליח שטעה
הרחקת נזיקין. בבתה בתוך שלו

דף עמוד

חלק סימן סיק דף דיה

א א כט א קטז הנה
 א א כט א קטז הנה
 א א כט א קיז ובנוגע
 א א כט ב קיז שוב
 ג לא סז אמנם
 ב ח ו כ דהנה
 א ז ב כו דהנה

— מדליק אש ברשותו
 — מדליק תנור בביתו
 — ספק מדיק
 — ספק תקנה
 השבת אבידה. אחר יאוש בעלים
 — החזירה וברחה
 התפסת קדושה בבהמה

ז

ג א ט ח דהנה
 ג א י ח דהנראה
 ג א יד י ובמה
 ג א יג ט ואפשר
 ג א ד ה ולפום
 א כו טו קיא אך
 ג א ט ז דהנה
 ג ו א כד אשר
 ג א ל ח ניל

זר אי מחזיר בבמה לעבוד בטומאה
 זר איסור הקרבת קרבן ועבודה
 זר הדולקה אי שריא בזר
 זר הולכה בזר אי שריא
 זר מותר בהקרבה בבמה
 זר שאכל תרומה חייב מיתה
 זר שעבד עבודה שאינה תמה
 זר ששימש בטומאה
 זריקה שלא לשמה אי פסול

ח

ג לא סז בסיו' ח
 א ח א לב תעמידו
 א ח א לב אך
 א ח א לב אך
 ג לא סז תיל
 ג לא סז וכן
 ג לא סז תיל
 ב ז א יב בבק
 ב ז א יב בבק
 ב ו ה יב עוד
 ב ז ט סז אמנם
 ג ז ו כז יש
 ב כד א סא במה
 ב כא ב נט ועי'פ
 ג י י לו שם
 א י יב לט תעייין
 ב י א לב עי'ב
 ב י א לב עי'ד
 א ו ג כו אחי'ז
 א ד א כ תניין
 א ה ה כה ולכאורה
 א ה ו כה ולענין

חחרים מעורכי המלחמה. בית גזול
 — דין גזול
 — דין חרל
 — לקח אלמנה
 — קידושי יעד
 — קידושין אסורים
 — קידש אשה
 חטאת. אפרה לענין טומאה
 — כשרה הנמצא באהל המת
 — גזולה שהקריבו אי כשרה
 — כלי אבן המוקף צמיד פתיל
 — שהכניס דמה ובשרה לפניו
 חילול שוה מנה על פרוטה אי מהני
 חימוץ במנחות
 חלוצה. הנשוא קרובת חלוצתו
 חלוקת ארץ ישראל לשבטים
 חליפין קנין לדבר שלא בא לעולם
 חליפין קנין כמנהג התגרין
 חלל. הנמצא בעיר לענין עגלה ערופה
 — הנמצא בעיר שאין בידי
 — מדידה לענין עגלה ערופה
 — מת מצוה קנה מקומו

דף שמד

חלק טסן סק דף דה

א	ה	ח	כה	וראיתי
א	ו	א	כה	תנין
א	ה	ה	כה	ולכאורה
א	כו	א	קז	הנה
א	כו	יא	קי	ומעתה
א	בו	ו	קח	עד
ב	ו	ה	יב	עד
א	ח	יג	קי	אך
א	כו	יג	קי	נחזור
א	ה	א	כג	תנין
ב	יד	ב	מב	ומשכ
א	טז	ג	נו	הנה
ב	א	א	ב	ע"ד
א	ג	א	יח	הנה
א	לט	א	קלה	ראיתי
א	לט	א	קלה	ראיתי
א	לט	יא	קלו	השחא
א	לט	ב	קלה	הנה
א	לט	יב	קלח	וראיתי
א	לט	טו	קלח	הנה
א	לט	יד	קלח	וראיתי
א	לט	יב	קלז	אמנם
א	יז	ב	סה	הנה
א	כא	כג	מה	אמנם
א	כא	ב	עב	ולכאורה
ב	לג	ז	עט	ואף
א	טז	ב	נו	ובזה
א	טז	יב	נו	ולע"ד
ב	יג	ב	מ	עד

א	יז	ז	סו	אבל
א	יז	י	סו	ובאמת
א	יז	א	סה	העיר
ב	טו	א	מג	ע"ד
ג	כה	ד	נח	יש
א	א	ו	יג	בהנה"ה
ב	ז	ו	סו	אמנם
ב	ז		סו	בהנה"ה
ג	יז		מז	הדמג"ד
א	לה	א	קכב	מקור
ג	לא	ע		במקום

- נמצא חנוק לענין עגלה ערופה
- נמצא עומד לענין עגלה ערופה
- נמצא ראשו במקום אחר מגופו
- פסול כהונה
- שאינו יודע פסולו
- שעבד אי עבודתו כשרה
- שעבד אי עבודתו כשרה
- שעבד ביום הכיפורים
- שעבד בשבת
- שעדיין מפרפר אי מביאין עליו עגלה
- חמץ. ביטולו במחשבה
- ברכה על ביטולו
- ומילה איזה קודם
- מכירה בקנין אגב
- מכירתו אי בעינן שלוחו של בעל הממון
- מכירתו בשליחות אי בעי פרטה
- מכירתו מדין ערבות
- קנין מכירה מתורת ערבות
- חצי עבד. הפקר בייד בשחרורו
- לענין העשה דאסור לשחררו
- מעשה ידיו למי
- פדיתו בשטר
- חציצה בטבילת כלים
- חצר משום יד איתרבאי
- חצר שותפין המכירין כל אחד חלקו
- חרם איסור לא ידבק בידך מאומה
- חרש אי מצי מפרש תר"מ
- חרש לענין תלמוד תורה
- חשוד על השבעה דינו בתשלומים

ט

- טבילת אדם וכלים כאחת
- טבילת חציצה אי כשר ויעבד
- טבילת כלי בתוך כלי
- טבילת כלי בתוך כלי
- טובת הנאה גתב טבל מחבירו
- טובת הנאה מי נחשב בעלים
- טומאה. מקום והנחת טומאה
- טומאת כלים בגיעת אוכלין
- טריפה. אי מהני הילוך בספק טריפה
- טריפה. ספק טריפה ובעל מום
- טריפה. רחף אחריו להרגו

דף שמד

חלק סימן סיק דף דיה

ב	טז	ג	מה	אמנם
ב	טז	ג	מה	אמנם
א	ח	ה	לג	ולכאורה
א	ח	ה	לג	ולכאורה
ב	טז	ב	מה	יש
ב	טז	ב	מה	הנה
א	יג	א	מו	עיד
ג	ח	א	ל	במה
ג	י		לד	בהגה"ה
ג	ח	א	ל	ובעיקר
ב	יח	א	נ	גרסין
ג	י	ט	לז	דף
ג	ט	א	לב	הערה
ב	כה	ה	סו	ער
ג	י	ב	לד	וקצת
ג	י	י	לז	הנה
ג	י	ו	לו	דף
ג	י	ד	לה	וראיתי
ג	י	ג	לד	דף
ב	יח	ב	נ	ולכאורה
ב	יח	ב	נ	ולכאורה
ב	יח	א	נ	גרסין
ג	ט	א	לב	ער
ג	ט	א	לב	עיד
ג	י	ב	לד	יש
ב	יד	ה	מב	דהנה
ב	יד	ה	מב	דהנה
ב	יד	ד	מב	ומה
ב	יד	ה	מב	וצ"ל
ג	א	כו	טו	הדן
ג	א	לב	יח	וכן
ג	א	לז	כא	ואכתי
ג	א	כח	ז	איברא
ג	ז	ב	כה	מובחים
ג	א	לד	יט	ולחיובובא
ג	ז	א	כה	מובחים
ג	ז	ג	כה	במנחות
ג	א	לג	יט	העני
ג	ז	ג	כה	במנחות
א	כו	ב	קיג	ער

יאוש. אבדה ממנו ומכל אדם
— אי צריך קנין לחזור ולקנות
— בעלים בהפקעת מלכות
— בעלים בשינוי מעשה
— זוטו של ים
— מתורת הפקר
— שלא מדעת במתנות עניים
יבום. אי בעינן עדים כקידושין
— באשת שני מתים
— ביאה בלא מאמר
— ביאה בע"כ של האשה
— בית אחד בונה ולא ב'
— במדרת הנאה הימנו
— בספק נפל דין אבלות בנפל
— בספק סוטה
— החולץ ליבמתו חוזר וקדשה
— הפקעת זיקה ע"י קידושין מאחר
— וחליצה אי איכא ברכה בהא
— וחליצה בחייבי עשה
— מאמר אי דרבנן הוא
— מאמר אי הוי קנין דרבנן
— מאמר שלא מדעתה
— עיקרה הקמת שם לאחיו
— עשה דוחה לית בביאה ראשונה
— שבועה בסוטה שומרת יבם
ידות בצדקה. דין גמר להוציא בשפתיו
— בקידושין ופאה דין דברים שבלב
— נדרים וביטוי שפתיים
— נזירות דין מוכח מדיבור
— יוצא. אי איכא איסור בבמה
— אי ע"י קידוש כלי מכשיר יפסל
— איברי עולה ואימורין אימתי הוכשר וליפסל
— איסור קדם זריקה ואחריו
— בבמה אי פוסל
— בדם אי אסור
— בדם ושמןנית בשר
— הותר מכללו בבמה
— נפסל אחר קבלה
— קדשים קלים אי נאסרו
— יורשין חייבין במעשר בהמה

דף עמוד

חלק סימן סק דף דיה

יפת תואר אי הוי קנין

ירושל עבד בגר

ישראל שנולד מביאת גוי אי חלוק אונס ורצון

כ

כהן גדול. אי שרי לעבוד בבגדיו

— גדול ביהכ"פ שמתה אשתו

— ממזר אי אית ליה דיני כהונה

— ממזר וממזרת לענין אכילת תרומה

— משיח בשברות העדות

כהנים. אימתי מחזירין פניהם

— איסור ראיית ידי המברך

— ברכתם ביחיד

— ברכתם פנים נגד פנים

— מצות ברכת הכהן לישראל

— שלבשו בגדי כהונה שלא בשעת עבודה

— שלוחים דמאן ניהוו

כשרא דחיותא לענין אבידה שומר גזלן

כיבוד. אב אי מברכים אהא

— אב באביו רשע

אב בגוונא דמאבד אביו ממונו

כיבוש. אי בעינן קנין נוסף לקנות

— אי הוי קנין לזמן

— ביטול ע"י כיבוש עבדים

— יחיד אי שמיא כיבוש

— לעבדים

— לעבדים מיד עבדים

— מלחמה אמאי אין זזה גזילה

כיבוש מלחמה מדין יאוש

כיבוש מלחמה, מעשה קנין

סוריא אי חשיב כיבוש רבים

קדושה לשעתה

כתובה. אי גובה ממטלטלין

— גבייה ממטלטלין דיתמי חלקוחות

— גבייה ממקרקעין

— גבייה ממחנת שכיב מרע

— נאמנות ע"א במיתת הבעל

— עדים אי חשיבו עדי קרקע

כתותי מכתת שערי

ה

לזה אחר עשיית פרוזבול

א לב א קכא הנה

א יא ו מג ואין

א יא ט מד ובזה

ב כג סא ומדי

ב כב ג ס תנ"ל

ב לו ד פה איברא

ב כג א סא ע"ד

ב כג ג סא עוד

ב לב יד עה דהנה

ב כח ג סט עוד

א לא ב קב ובעיקר

א לא ג קב ובדרך

א לא ג קב וגם

א לא א קב ע"ד

ב כב ג ס תנ"ל

א יג ב מז ובדרך

א ט ג לד והנני

ג י ד לה ובנוגע

ג כ א נ אולם

ג כ א נ ועד"ז

ב כ יח גז תל

ב ו ג יב תל

א י ז לח ואולם

א י ח לח ונראה

א יא ד מב אולם

א יא א מב גרסינן

ב ו ד יב עוד

א יא א מב גרסינן

א י א לח נסתפקתי

א י ח לח ונראה

א י ו לח ובדרך

ב לב ב ע"ב ואני

ב לב ד עב ולא

ב לב א עב הקשה

ב לב ד עב ולא

ב לב ג עב ודרך

ב לב א עב הקשה

ב כ ד נו העיר

דף שמד

חלק סימן ס"ק דף ד"ה

א לב א קבא אבן
 ב כג א סא ע"ד
 א א טו יא ועבשיו
 ג לא סג בראש
 ב יא ה לד ולפי
 ב כ ו נו ומדי
 א ו ב בו ועוד

לה סתם ל' יום לפריעת חוב
 ל' פסול לענין ליהד ופדיון הבן
 לולב בירט ראשון. נתינה לקטן
 לולב בירט ראשון נתינה לקטן
 לוקח פטור ממעשר בהמה
 לחי שעשאו מאיסורי הנאה
 לקט ושכחה הנמצאת באריר שדהו

מ

א לט ז קלה תעפיו
 ג ה א כג כתבתי
 ג ד ג כג כתבת
 א לו יב קבט אבל
 א לז ב ו קכז וניל
 א לו ז קכז כתב
 א לו ז קכז ע"כ
 א לו יא קבט אבל
 א לו ו קכז וניל
 א לו יא קבט איברא
 א לו ט קל ובוה
 א לו טז קל אך
 א לו ח קלא ובעיקר
 א יט א ע גרסינן
 ב י ה לב עוד
 ג א ז ו בירושלמי
 א ג א יח גרסינן
 ב ב ב אחדש
 א כב ו צב וע"ד
 ב א ז ג ודרך
 א לג א קכב הנה
 ב א א ב ע"ד
 ב ב ב ר אחדש
 ב ג ג ר אחדש
 ב ד א ה מעיד
 א כב ג צא ובאותו
 א כב א צ ונראה
 א כב ח צג ומה
 א כד א צו ומאי
 א כג א צג ומדי
 ב א ו ג אח"ז
 א כב א צ כתב
 ב ד י ז אמנם

מחיה במקצת ותנן משכון על הודאתו
 מום עובר בשחיטת קרבן
 שבסתר פסול למזבח
 מזוזה. אימתי חל החיוב
 — בבית הכנסת
 — בבית המיוחד ללינת אורחים
 — בבית המקדש אי חייבין
 — בשוכר בית מגוי
 — חובת הוד
 — חובת השוכר או המשכיר
 — חיוב הברכה אימתי חל
 — חיוב מפני החשד
 — שוכר בית מכותי
 מחזיק שטרות גר
 מחשבה בתרומה ובהקדש אי חל
 מחתה ששינה והחזיק בשמאל
 מטלטלין אגב קרקע
 מילה. אימתי עובר אי לא מל
 — באיכא בהרת וצרעת
 — בדליכא אב אי רמיא חיוב אאם
 — מילה בזמנה ושלא בזמנה איזה קדמת
 — בזמנה ושלא בזמנה איזה קדמת
 — בזמנה ושלא בזמנה איזה קדמת
 — בזמנה ושלא בזמנה איזה קדמת
 — בזמנה ושלא בזמנה איזה קדמת
 — בזמנה ושלא בזמנה איזה קדמת
 — בטומטום
 — בירצא דופן
 — בשבת אמאי לא נחשוש לנפל
 — בשבת ליחייב משום קוצר
 — בשבת ליחייב משום תולש
 — גדל הילד אי עדיין חייב האב למולו
 — רוחה שבת
 — הדוחה לאו ואפשר לקיים שניהם

דף עמוד

חלק סימן סק דף דה

— וביטול חמץ איזה קודמת
 — חובת האב למול בעצמו דין שליח
 — חיוב אאב אחר יום שמיני
 — חשיב כחובל
 — חתך רוב הערלה
 — מל בסוף ימיו אי עדין הוא בברת
 — עיי פסולין אי כשרה
 — עיי שליח בזמן דהאב יודע למול
 — עשה דוחה לא תעשה
 — ציצין המעכבין
 — ציצין שנשתיירו אי מעכבין
 — שלא בזמנה אי דוחה יו"ט
 — שלא בזמנה אי דוחה עשה דצרעת
 — שלא בזמנה אי דוחה עשה דצרעת
 — שלא בזמנה אימתי מתחייב
 — שלא בזמנה נדחית מפני השבת
 מילת עבדיו בשבת היכא ולא טבלה אמו
 מילת עבדים סדר הברכות
 מירוח בכרי לחיוב מעשר
 מל ולא טבל בגרות דינו
 מלחמה. הותרו איסורי תורה
 — קנין השבי
 — קנין השבי
 מליחה בקרבנות ומנחות
 מליקה לאחר מיתה
 מלך. אינו מעיד טעם הדבר
 — מלכי דוד וישראל לענין עדות
 — שבעת העדות במלך
 — שמחל כבודו והעיד שבעת העדות
 ממון מחייב עצמו אי חשיב מעות
 ממון עניים אי אית ליה דין הקדש
 ממון עניים דלא קיץ לענין הלואה בריבית
 ממתנות אי בעינן דיבור בקנינים
 ממזר כהן אי אית עליה איסורי כהונה
 ממזר. ספק ממזר מותר
 מנורה. דישון אי בעי בגדי כהונה
 — הדליק בחוץ והכניס
 — הדלקה ודישון בשבת
 — הדלקת נרות בור
 — סידור המנורה בחוץ
 — צורת עשייתה מקשה אחת

ב א ב ב ובגוף
 ב א ג ב ובהביטי
 ב א א ב הנה
 א כג ט צה ולפי"ז
 א כג ג צג ואין
 ב ב ג ה והנה
 ב ד ו ו יוש
 ב א ג ב ובהביטי
 ב ד ט ז תל
 א כג ב צג וסליק
 ב כה ג סה ובסברא
 ב ד יג ח ועתה
 א לג ג קכב ובגוף
 ב ד י ז אמנם
 ב א א ב הנה
 א לג א קכב חו
 א כב א צ כתב
 ב כה ד סו ועפי"ז
 א כח ג קיד אבל
 ג יט מט ויש
 א יא ו מג ועפי"ז
 א א א ה ו יותר
 א א י ט עד
 ב בא ב נט והנה
 א ב ח טז אך
 ב לב יג עה עד
 ב לב ח עו והשתא
 ב לב יד עה דהנה
 ב לב ח עו והשתא
 א לט יב קלז אמנם
 ב יט א ג הנה
 ב יט ב ג ובתשובות
 א טז ז נז ע"ד
 א כו א קז הנה
 א לד ד קכב שוב
 ג א כד טו עד
 ג א טז יא אח"ז
 ג א יב י ובמה
 ג א יד י ובמה
 ג א כא יג עכ"פ
 ג א יז יא אולם

דף שמו

חלק סימן סק דף דיה

מנחה מליחה וחימוץ	ב	כא	ב	נט	והנה
מנחות. קמץ מדופן הבלי	ג	ז		כו	רמב"ם
מסירה קנין בשטר	א	כא	ג	צ	וראיתי
מעות קונות אי משיבה קונה	א	א	א	ה	והנה
מעילה. אזהרתו מנלן	ג	ז	י	כט	הראשונים
— באשפה חבל של הקדש	א	לח	ד	קלד	ונלע"ד
— בדבר שאין להקדש צורך בו	א	לח	ד	קלד	ומדי
— בדבר שאין להקדש צורך בו	ב	כד	ח	סג	עוד
— בהקדש תענין יציאה לחולין	ב	יא	ט	לה	ומדי
— בפסולת הקדש כגון נסורת	ב	כד	ט	סג	עוד
מעקה. אי חייבין בפתח בור	א	לז	א	קבו	תמה
— אי חלוק רשות הרבים לרה"י	א	לז	ב	קבו	וראיתי
— בבית הכנסת אי חייבין	א	לז	ה	קבו	מיהו
— בבית שותפין	א	לז	י	קבט	אולם
— בבית שכור	א	לז	י	קבט	ועדיין
— בית האוצר ובית הבקר	א	לז	ב	קבו	ואכתי
— במקום הראוי לדירה	א	לז	ב	קבו	ומפני
— בשוכר בית מגוי	א	לז	יא	קבט	אבל
— חיובא הוא על נופל מרשותו או לרשותו	א	לז	א	קבו	תמה
— חיובו רק באיכא סכנת מיתה	א	לז	כה	קלב	ומדי
— מברך רק במעקה ולא בהסרת מכשול	א	לז	ג	קבו	אולם
— שותפין ששברו בית	א	לז	י	קבט	ועדיין
מעשר אי מהני במחשבה	א	טז	ח	נח	והנלע"ד
מעשר בהמה. ביורשין	א	כז	ד	קיג	עוד
— בלוקח	א	כח	א	קיג	גרסין
— עשירי דאי ולא ספק	א	לד	ד	קכג	ובסברא
— פטור לוקח	ב	יא	ה	לד	ולפי
מעשר. בשבת	א	טז	יא	נח	ומעתה
— דגן פטור לוקח	א	כח	א	קיג	והנה
— לקוח פטור ממעשר	ג	יד		מה	עוד
— מוברה לגוי להפקיע ממעשר	א	לז	יג	קל	אך
— מירוח בכרי	א	כח	ג	קז	אבל
— שיריה ניברין	א	ל	ה	קינ	איברא
מפרפר אי חשיב חי	א	ה	א	כג	תנינן
מצוות. צריכות כוונה אי לאו	ב	ז	א	יב	ע"ד
— צריכות כוונה אי לאו	ב	כ	כא	נח	העיר
מצורע. דנדר נזירות ונטמא	ב	ה	ג	י	וכן
— צפרי הפקר	ב	יב	א	לז	איתא
— צפרי עיר הנדחת	ב	ח	כו	כה	והנה
— צפרי עיר הנדחת	ב	יב	ג	לז	והנה
— צפרי שילוח הקן	ב	יב	א	לז	איתא

דבר

מפתחות הענינים

אברהם

סט

דף שמד

חלק סימן סיק דף דיה

ב	יב	ב	לו	יותר
ב	ח	טז	כג	ואין
ב	ח	ד	יח	הנה
ב	יב	ה	לז	ע"כ
ג	כז		נט	ע"ד
א	כא	ה	פג	בהגהה
א	ז	ג	כז	אולם
א	ז	ג	כז	ולענין
ב	כ		נח	בהגהה
ג	יד		מד	אשר
ג	לא		סח	ובעיקר
א	יב		מו	אחד"ש
ב	כ	יט	נח	ומ"ש
ג	לא		סז	בסי' יב
ג	לא		סז	בסי' יב
ג	יט		מח	במה
ג	יג		מב	ע"ד
א	יח	ג	סז	ואחר
ב	טו	א	מג	ע"ד
ג	יג	ב	מד	במאי
א	יח	ז	סח	ולפי
ב	טו	א	מג	ע"ד
ג	יג		מב	ויש
ג	יג		מב	הנה
ב	טו	ד	מד	הנה
ג	יג	ג	מד	באחת
ג	יג	א	מג	הספקת
ג	יג	א	מג	הספקת
א	יח	ב	סז	וג"ל
א	יח	א	סז	בשוע
ב	כב	א	נט	גרסין
ב	כב	ב	ס	ידי"ג
א	כא	ג	ט	עט ולכאורה
א	כא	יא	כט	אמנם
א	כא	א	פט	ועתה
א	כא	יא	פ	ולפמ"ש
א	כא	יא	פ	ובכד
א	י	ד	לז	ועדיין
א	י	כ	לו	הנה
א	י	ד	לז	ועדיין
א	יט	ה	עא	אבל

—	צפרים אי בעינן שיהא שלו
—	צפרים הראויים לשילוח הקן
—	צפרים לענין איסור הנאה
—	צפרים לקח אם ובנה
	מצות מכונה
	מציאה בחצר משתמרת
	מקדיש. בהמה אחד מאבריה לבר
—	בהמה חוץ מגיזותיה
—	בהמה חוץ מעורה
—	מעשה ידי אשתו
—	נכסיו לבדק הבית
—	עולה לבדק הבית
—	מקדיש עולה לבדק הבית
—	עולה לבדק הבית
—	עור הבהמה
	מקוה. אימת נטהר הטובל
—	דין כלי למדידת המים
—	המעורב במקוה אחר
—	השקה וחיבור מים
—	זחילה שאינה ניכרת
—	חורי המקוה
—	טבילת כלי בתוך כלי
—	כלי סתם שקבעו ולסוף חקקו
—	כלי עם בית קיבול ליחשב שאובין
—	מים שאובין להכשירן בוריעה
—	מים שאובין מכח ראשון וכח שני
—	מים שאובין שהגלדו (קפאו) והופשרו
—	מים שאובין הרתיחן אי הוכשרו
—	שמימיו מרודין
—	שמימיו מתפשטין
	מרוכה בגדים. כהן גדול ומשוח מלחמה
	משוח מלחמה אי דוקא בשמן המשחה
	משיכה. אי בעינן משיכת כל הכלי
—	בכליו של מוכר
—	מהני רהי הכנסה לרשותו
—	מרשות הרבים ומרשות מוכר
—	עניינה עקירת הדבר ממקומו
—	קנין במטלטלין
—	קנין בעבד כנעני
—	קנין בשומר
	משכן של גר שמת

דף שמד

חלק סימן סק דף דיה

א יג ד מז ועיד
 א ה ו בה ולענין
 ב י א לב ועוד
 א יט ד ע אח"ז
 ב יב יד מ ומדי
 א יג ג מז ומדי
 א יג א מז ע"ד
 א טו ד נג שוב

משלוח מנות בהחלפת סעודות
 מת מצדה קנה מקומו
 מתנה לקנות בקנין כסף אי מהני
 מתנה ע"מ להחזיר אי בעי הקנאה
 מתנה ע"מ להחזיר ונעשית עיר הנדחת
 מתנות עניים
 מתנות עניים. פאה
 מתפיס בהמה אי צריך בהמה וידיה

ג

א ל א קיח במה
 א ל א קיח במה
 א לז ב ו קבו ונ"ל
 א לז ז קבח ע"כ
 א לז ו קבו ונ"ל
 ב יד ח מג ולענין
 ג לב א ע אמרת
 א טז ז נו ע"כ
 ב יד א מא ע"ד
 ב יד ג מב ומה
 א טז ד סג ואגב
 ב יב ט מג ובמה
 ב יד א מא ע"ד
 א טז ז נו ובה
 ג י לך בהגהה
 ג לב ב ע אמרת
 ב יד ד מב ומה
 א ח ב לב הדין
 א כ ה עג אבל
 א ב ג עב אבל
 ב ה ב י ועתה
 א כד ב צח בהגהה
 ב ה א י מעכתי
 ב יד ה מב וצ"ל
 ב ה ב י ועתה
 ב ה ב י ועתה
 א כד ז צז וראיתי
 ב ה א י מעכתי
 א כב י צט וחלכך
 א כד י צט וראיתי
 ב כז א סח העיר
 ב בה ה טו עוד

נאמנות עם הארץ בטהרות
 נאמנות עם הארץ בתרומ
 נגעים. אי מטמאין בביהניס
 — בירושלים למיד לא נתחלקה לשבטים
 — מטמאין בבית המיוחד לו
 נרדים. אומדנא דמוכח אי מהני
 — אומדנא דמוכח בדיבור
 — אי בעינן דיבור דוקא
 — דברים שכלב מהני
 — הפרה בלבו אי מהני
 — הקמה בדיבור ובלב
 — הקמה ביום שמעו עניינו
 — הקמה בלב מהני
 — הקמה דאב ביום שמעו
 — הקמה והפרה בת אחת
 — הקמה והפרה בת אחת
 — ידות נרדים וביטוי שפתים
 נטע שלא ברשות אי גולן הוא
 נזיקין דחף שווי אדם לבור ומת
 נזיקין. חיוב צדקות בקרן
 נזיר. אי שערז מותר בהנאה
 — איסור תגלחת בימי מלאות
 — גילוח שערז בסם
 — דין ידות ודברים שכלב
 — טמא לענין עשה דגול פרע
 — ימי טומאה אי עולין מן המנין
 — שיעור איסור תגלחת
 — תגלחת טהור וטמא
 נטילת צפרניים בשבת לטבילת נדה
 נטילת צפרניים לאבל
 נס. אי חישיון כבר לאסור אשה לעלמא
 נפל. ביז אבלות ובין יבוס אמו

דף עמוד

חלק סימן ס"ק דף ד"ה

נפקד אי אית ליה תפיסת קנין בפקדון
נר חנוכה בשמן שריפה

ס

סוטה. יבום בספק סוטה

— לא פקעי מיניה קידושין

— שבתה בשומרת יבם סוטה

— שהשקה ונמצאת טהורה

— שיש לה עדים במקום אחר

סוכה בקטן שאינו צריך לאמו

סוכה הבניה ברשות אחר

סיטומתא בעכרים

סיטומתא דאוריתא הוא או דרבנן

סרכא העוברת אי חזרה להכשרה

סירכא מהיראה ואיכא גליד עלייהו

סמיכה. בנז

— בגר

— בסומא

— ע"י גרים אי עבדינן

ספירת העומר המסופק במנין הימים

ספירת העומר ספק לילה

ספר תורה. הגיה ספר של חבריו

— הדביק תורה ונ"ך

— הניח לו אביו ס"ת

— כתיבה בשירטוט

— מצות כתיבה

— פסול אי שרי לקרות בו

— קדושת ס"ת ונ"ך

סתם הלואה ל' יום

סתם הלואה תליא במנהג המקום

ע

עבד. חצי עבד חצי בן חורין

— משחרר עבדו דין משחרר חצי עבדו

— נקנה ביאוש

— כנעני נקנה במשיכה

— עברי אי גופו קנז

— גט שחרור

— הנמכר לעכרים

— הנמכר ע"פ ב"ד למי הממון

— מי מוכרו ב"ד או הוא

— של גר שמת רבו

יב יז ב מז אמנם

ב ב ט נו ומ"ש

ג י ב לז וקצת

ג י ו לז דף

ג י ב לז ויש

ג יח מח ואשר

ג טז מז אמרת

ב בח ד סט ומד

א ח ב לב הדרן

א א א ה בענינים

א א א ה והנה

א לה ג קבה עוד

א לה א קבר מקור

א טו א נא עוד

א טו א נא עוד

א טו ב נב ומ"ש

ב ו ב יב ומ"ש

א לז א קבג הנה

א לז ה קבב ולכאורה

ג כו א נט ואולם

ג כו ב נט בשו"ע

ג כו א נח בנדרים

ג כו ג נט ברא"ש

ג כו א נח בנדרים

א טו יז ס ואחרי

ג כו ב נט אח"ז

א לב א קכא אכן

א לב ג קכא אבל

ג כד נו ע"ד

ג כד נו ויש

א יא ב מב דהנה

א י ב לו והנה

א י ד לז וסליק

א יא י מה ובדרך

א י ב לה והנה

א י א לז בהגה"ה

ב כ טו נז עוד

א יט ה עא אך

דף עמוד

חלק סימן ס"ק דף ד"ה

א	יא	ט	מד	ובזה
א	יא	י	מד	ונ"ל
א	יא	ג	מב	דהנה
ג	כ	ג	נא	הרשבים
א	כב	ה	קב	בהגה"ה ג
ג	טו		מה	ע"ד
ב	כח	א	סט	ע"ד
א	ד	ד	כא	ולכאורה
כב	כח	א	סט	ע"ב
ב	כ	יב	נו	עוד
ב	כז	א	סח	העיר
ב	ח	ב	יט	בהגה"ה ב
א	ד	א	כ	תנינן
א	ד	ד	כא	ועפ"ז
ב	כ	יא	נו	עוד
ג	לא		סה	בס"ה'
ב	לב	יב	עה	עוד
ב	לב	ו	עג	ובדברי
ב	לב	יג	עה	עוד
ג	יב	ג	מא	שכתי
ג	יב	א	מ	אבל
ג	כ	ב	נ	כתב
ג	כ	ב	נא	ולחיבוב
ב	לב	ו	עג	ובדברי
ב	לב	ו	עג	ולכאורה
ג	יב	ב	מ	ולפום
ג	יב	א	מ	אשר
ג	יב	ד	מא	ודרך
ג	יב	א	מ	אבל
ג	יב	ג	מא	אמנם
ב	לג	ה	עח	וע"פ
ב	לג	ו	עט	בתב
ב	יב	ח	לח	אבן
ב	לג	ג	עח	יש
ב	לג	ד	עח	עוד
ב	לג	יא	פ	דהנה
ב	לג		פ	בהגה"ה
ב	יב	ס	לח	ולפי"ז
ב	יב	יג	מ	וע"ד
ב	לג	ד	עח	עוד
ב	יב	ז	לח	אמנם
—	שמת	בעליו	גוי	
—	שנשתחרר	לענין	גט	שחרור
—	שנתייאלשו	בעליו		
עבדים	אי	מהני	בהו	יאוש
עבדים	כקרקעות	לענין	שיעבוד	
עגונה	שנפסק	דין	בעלה	ליהרג
עגלה	ערופה	אי	יש	חילוק בין דקור לחנוק
—	איסור	הנאה		
—	במאבד	עצמו	לדעת	
—	חלל	ולא	מפרפר	
—	לא	נמצא	המת	
—	מאימתי	נאסרת		
—	מעיר	שיש	בי"ד	
—	נחל	איתן		
—	עריפתה	אוסרתה		
—	רק	אי	נתחייב	הרצח מיתה
עד	אחד	במיתה	נאמנותו	
ער	פסול	רובנן	אי	קרינן ליה עד
עדות	במלך	טעמא	אמאי	אינו מעיד
—	ג'	והאחד	לא	כיון בחקירות
—	הגדה	תוך	כדי	דיבור
—	הזמה	והכחשה	כאחת	
—	פסולה	שהחזמו	העדים	
—	פסולין	אי	מהני	קבלו עליהו
—	פסולין	אי	מהני	תפיסה
—	פסולין	ואח"כ	החזמו	
—	שאי	אתה	יכול	להזימה
—	שא"א	להזימה	ומלקות	רלא תענה
—	שא"א	להזימה	ונמצא	חד קרוב או פסול
—	תרי	ותרי	ועדות	מוכחשת
ע"ז	איסורי	משמשיהן	ותקרובתיהן	
—	אפרה	אסור		
—	אפרה	לענין	איסור	הנאה
—	בין	פרש	הבהמה	
—	התנה	חזן	מעורה	
—	חליפין	חליפין		
—	חליפין	וחליפי	אפרה	
—	חליפין	וחליפי	חליפין	דע"ז
—	משמשיה	ותקרובת	אסורין	בהנאה
—	משתחזה	לחצי	אי	נאסר כולו
עיר	הנדרחת	דין	אפרה	בהנאה

דף שמד

חלק סימן ס"ק דף דף

ב	לג	ו	עט	ולענין
ב	יב	ו	לז	והשתא
ב	יב	יד	מ	ומד
ב	יב	י	לט	אבל
ב	כה	ה	סו	עוד
א	א	א	ה	בענינים
א	כה	ח	קד	ובזה
א	כה	ו	קד	ואפי
א	כה	א	קג	תעל
א	בה	ט	קה	ובאמת
א	כה	ז	קד	ולכאורה
א	בה	יב	קה	ולפי
א	טז	ד	סד	ואולם
א	כו	י	קט	ובזה
א	כו	יב	קי	אך
ב	ד	יב	ח	הנה
א	ט	א	לג	ע"ד
א	כב	ו	צב	וע"ד
ב	ב	ט	ז	ונ"ל
ב	ב	יא	ח	ועתה

— דין אפרה בהנאה
 — מאימת חל איסור הנאה
 — מתנה ע"מ להחזיר ונעשית עיה"נ
 — שריפת בתים וקרקע
 — עירוב לשניים חד ביום וחד ספק לילה
 — עברים שקנה מישראל
 — עצין. המונח למעלה מעשרה מהארץ
 — המונח ע"ג יתדות אי חשיב מחובר
 — מחובר לקרקע לענין שבת
 — נקוב ומשכו ע"ג קרקע בשבת
 — נקוב לענין כלאיים
 — שאינו נקוב לענין שבת
 — ערכין. העריך בטעות
 — ערל פסול לעבודה
 — ערל שאינו יודע פסולו
 — עשה אינו דוחה ל"ת באפשר להמתין
 — עשה דוחה ל"ת בהשבת אבידה
 — דוחה ל"ת במילה
 — דוחה ל"ת טעם הדבר
 — במצורע דחי עשה דשילוח הקן

פ

א	יג	ב	מז	ולענין
כא	יג	ג	מז	ומד
א	יג	א	מו	ע"ד
א	יג	א	מו	ע"ד
כ	כד	ד	סב	אולם
ב	כד	ו	סג	ויש
ב	כד	ב	סב	אמנם
ב	א	ו	ג	ועדיין
ב	כד	ג	סב	ואי
א	טו		נג	בהגה"ה
א	טו	ז	נה	אבל
ב	כד	ד	סב	אולם
א	לט	יב	קלז	אמנם
א	לט	טו	קלח	והנה
א	לט	יד	קלח	וראיתי
א	לט	ג	קלה	והנלע"ד
א	לט	ח	קלט	ולענין
א	לט	ד	קלה	ונראה
ג	בא		נב	לכן
ג	בא		נב	כתב

פאה. דין בעה"ב אחר יארש עניים
 — הפקיר כרמו
 — נתיאשו העניים
 — עזיבה לעניים
 — פריזן. בהמת הקדש בזמן הזה
 — בקונמות
 — דמי הקדש והערכת כהן
 — הבן כשגדל הבן אי עדיין חייב האב
 — הקדש שומא והערכה
 — פטר חמור בשדה
 — פטר חמור ע"י אחרים
 — קדשים שמתו
 — פדיית. חצי עבד בשטר
 — חצי עבד לענין העשה
 — חצי עבד מדין הפקר ב"ד
 — עבד בשטר חוב
 — עבד בשטר חוב ידידיה
 — עבד של קטן
 — פועל אי משועבד הוא לבעה"ב
 — פועל שהטעה בעה"ב

דף עמוד

חלק סימן סק דף דיה

ג	ז	ח	כז	כתב
ב	ו	ט	יג	הדרן
ב	ד	ד	ו	עד
ג	יט		מט	וידידי
ב	ו	א	יב	עיד
ב	כא	א	נח	העיר
ב	יז	ה	מח	איברא
ב	יז	א	מז	העיר
ג	ל		סב	יש
ב	יז		מח	בהגהיה ב
א	לב	א	קכא	הנה
א	כה	ה	קג	הדרך
א	לב	א	קכא	אכן
א	ז	א	כו	התוס'
א	ז	ב	כט	בהגהיה
א	ז	ח	ל	ובהיותי
ב	ו		א	עד
ב	כד	טו	סד	והנני
ב	ז	א	יד	בביק
א	ז	ד	כח	יש
א	ז	ה	כט	ולכאורה
ב	ז	א	יד	בביק
א	ז	ד	כח	אמנם
א	ז	א	כו	התוס'
א	לח	א	קלג	במנחות
ג	יג		מג	ובסמוך
א	לח	ג	קלד	ועוד
ב	כד	יג	סד	עד
א	לח	ב	קלג	ולעניד
ב	כד	טו	סה	עד
ב	כד	יא	סד	עד
א	ז	ט	לא	תיל
א	ז	ד	כח	אמנם
ב	ז	יג	יז	והרא
א	ז	ד	כח	ועתה
א	ז	ד	כח	והנלעיד
ב	ו	ו	יב	העיר
ג	ז	ז	כז	בקידושין

פטר חמור של ליה אי פטורה
פיגול במחשבת זריקה לאחר זמנו
פסח. אי יש תקנה לתיקון הכרת
— בערל ישראל אי מצי אוכל
— ומצה אבילה שלא לשמה
— שנשחט על החמץ
פרחובל. אי כותבין על קרקע שאולה
— אי צריך לקנות המקום
— בהשאלו מקום התנור
— היה לו קרקע ומכרו קודם שביעית
— לזה אחר כתיבת פרוחובל
— למי שאין לו קרקע
פריעת חוב תוך זמנו בסתם הלואה
פרת חטאת. אי דינה כחטאת
— אי לינה פוסלת
— אי מתעלין בה
— אי נפסלת בלינה
— אי פסול בלינת האפר
— אפרה לענין טומאה
— זמן שריפתה
— דין אפרה
— בשרה במקום טומאה
— כעין עבודת חטאת
— לענין גיזה
— מתעל אחר מתעל
— מים שיבשו טהורים
— מעילה בקדושה
— משל ציבור
— נפדית דלב בייד מתנה
— פסול לינה בהזאה
— קדושתה וקדושת אפרה
— קדושתה מה היא
— קידוש ידיים ורגלים
— שימור המים מטומאה
— שחיטתה בזר
— שריפתה בזר
— ששחטה שלא לשמה
פשטה קדושה בקידושין והקדש

ג	כז	ס	ואשר
ב	כב	א	נט גסיטן

צוזאת ר' יהודה החסיד
ציץ מרצה דוקא כשהוא על מצחו

דף עמוד

חלק סימן ס"ק דף ד"ה

צרעת במילה, עשה דוחה לית

נ

א כב ו צב וע"ד

ג	ז	ו	כז	יש
א	יא	ט	מד	ובזה
א	יב		מו	אחד"ש
ב	כ	יט	נח	ומ"ש
ג	לא		סז	בסי' יב
ב	כב	א	סא	במה
ב	כד	ח	סג	עוד
ב	כד	י	סג	ומ"ש
א	סז	ז	נח	והנה
ב	ד	יג	ח	הנה
ב	ד	יג	ח	הנה
יב	ד	יא	ז	והנה
ג	יד		מד	אשר
ג	יד		מד	תמצית
ג	יד		מה	ומה
ג	יד		מה	ומה
ב	כא	ג	נט	אולם
ב	י	ו	לג	שוב
א	א	טו	יא	ועכשיו
ג	י	ה	לו	שם
ג	י	ה	לו	שם
ג	א	לב	יח	וכן
ג	א	לב	יח	וכן
ג	א	לו	כ	וראיתי
א	סז	ז	נז	ע"כ
ג	י		לד	בהגה"ה
ג	כ	א	ג	יש
ג	ח	ט	לא	ומה
א	א	סז	יא	ונראה
א	ה		כד	בהגה"ה
ב	לו	ז	פו	ועדיין
ב	יח	ד	נא	והנה
א	לט	יב	קלז	אמנם
ב	יח	ד	נא	וע"ד
ב	יא	א	לג	ע"ד
ב	יח	ה	נא	ולכאורה
א	א	סז	יא	ונראה
ב	יח	ד	נא	ולפי"ז
ב	לו	ד	פד	אמנם

קבלה בחטאת והכניס רמה לפנים
קדושה ראשונה קדושה לשענה
קדושת בדק הבית בעור הבהמה
קדושת בדק הבית בעור הבהמה
קדושת בדק הבית בעור הבהמה
קדושי בדק הבית. דין הבעלים
— של נכר לענין מעילה
— שמתו לענין מעילה
קדשים. בענין ריבור להקדיש
— מחוסר כפורים מלינה בראש מזבח
— עשה דהשלמה ועשה רקדשים
— שריפתן אי דוחה יו"ט
קונם. בדבר שאין בו ממש
— בדבר שלא בא לעולם
— לבנו שלא יהנה מירשתו
— על עצמו, דין נכסיו
קטורת חיסר אחת מסממניה
קטן. מופלא סמוך לאיש לענין הקדש
— קונה ואינו מקנה
— שהוליד אי חשיב סימן
— שקידש והוליד בן בקטנותו
קידוש ידים ורגלים בחוץ
קידוש כלי אי מכשיר ליפסל בירצא
קידוש כלי שרת אי רק במקומן
קידושין. אי בעינן מקדש בדיבור דוקא
— אי תופסין בחייבי לאוין
— אגס שנתקדשה לאחר ושלוח לדבר עבירה
— בביאה אי קונה
— בחוב ומעמד שלשתן
— בחצי עבד חצי בן חורין
— בירט
— בכסף ע"מ להחזיר
— במועד, לענין כתיבה במועד
— במלוח אמאי אינה מקדשת
— בממון גזול מגר שמת
— בע"כ ואיתא הנאת ממון
— בפקדון ומעמד שלשתן
— בקטנה ע"י הנאה
— בשבת אי שרי

דף עמוד

חלק סימן ס"ק דף ד"ה

ב	לג	א	עז	ועיד
א	לט	ג	קלה	הנלע"ד
ג	ז	ז	כז	בקידושין
ג	ח	ו	לא	ובמאי
ב	יד	ה	מב	אולם
ב	יח	ה	נא	ולכאורה
ג	י	ב	לג	דף
ב	יח	ו	נא	אולם
ג	כט	ד	סב	הביא
ג	י	ד	לה	דף
ג	כט		סא	אחר"ש
א	א	ג	ה	ובזה
ג	כ	א	נ	ואגב
א	א	ג	ה	ובזה
ג	ח	ס	לא	ומה
ב	יח	ג	נ	ובהציעי
א	לט	ח	קלט	וכסברא
ב	ח	ג	מח	ועד
א	ג	ו	וט	אבל
א	כא	כה	פו	ולא
א	ג	ה	יט	עד י"ל
ב	ח	ב	מז	אמנם
א	כא	ה	עז	אך
א	ג	ד	יט	עד
כ	כ	א	נה	הנה
א	כא	ד	עז	ע"כ
א	א	ז	ז	אולם
א	א	יב	י	ועתה
ב	כו	י	סח	עד
א	י	טז	מא	ובר
ב	כ	ח	נז	הו
א	כא	יח	פג	ועפ"ז
א	כא	כב	פד	אולם
א	א	א	ה	בענינים
א	א	א	ה	בענינים
ב	יח	יא	נג	אחרי
א	לט	ג	קלה	הנלע"ד
ב	כו	ט	סח	עד
ב	כ	ד	נו	העיר
ב	כ	א	נה	הביא
ב	כו	א	סז	העיר

—	בשור הנסקל ובפרשו
—	בשטר התחייבות
—	דין פשטה קדושה
—	רלא חב לאחרים אי בעינן עדים
—	האיך מהני ביה דין ידות
—	הנאת מחילת מלה
—	חוץ מפלוני
—	יעד בע"כ אי מהני
—	ללא עדים והוחזקו באיש ואשתו
—	מחרת אשה בהשחתת זרע
—	נישואין ללא חופה וקידושין
—	פחות משה פרוטה
—	פיתה לשם אישות
—	פשטה ידה לפחות מש"פ
—	קטן שקידש לו אביו
—	תליהו וקדיש אי חל הקידושין
—	תליהו וקדיש ואית ליה הנאה
—	קנין בבית שקונה השוכר בזמן שכירותו
—	בגזילה
—	בדבר שאינו יכול לזכות בו
—	בזכיה מהפקר
—	בחפץ פקדון אי שאל ושכור מאי מהני
—	בחצר המוכר בכליו של לוקח
—	בנתינת מתנה
—	בשטר מי כותבו המוכר או הקונה
—	ד' אמות בארר
—	דרבנן אי מהני לדאורייתא
—	דרבנן אי מהני לדאורייתא
—	דרבנן אי מהני לדאורייתא
—	חזקה לגוי
—	חליפין שוה בשוה
—	חצר בגוואל דלא מצי ליטול מה שבתוכה
—	יד מתורת מאי קני
—	כסף
—	לעכ"ם שקנה מישראל
—	מכירה במלה אי מקני
—	מעות בשטר חוב
—	משיכה וסיטומתא לעכ"ם
—	סודר באיסורי הנאה
—	שנהגו הוי קנין דאורייתא
—	קניני מנהג אי הוי דאורייתא או דרבנן

ב	יב	ב	לו	ויותר
ג	א	כח	ז	איברא
ג	א	י	ח	דהנראה
ג	א	א	ד	גרסין
ג	א	יג	ט	ואפשר
ג	א	ט	ח	דהנה
ג	א	ט	ז	דהנה
א	טז	א	נא	עוד
ב	כא	א	נט	העיר
ג	ב		כב	בתוס'
ג	א	ד	ה	ולפום
ג	א	לב	יח	ונראה
ג	א	ט	ח	דהנה
א	טז	ז	ס	ואחר
א	טז	ז	ס	ואחר
א	לו	א	קכה	ע"ד
א	לד	א	קכג	הנה
ג	כ		נא	הרשבים

קרבן. אי בעינן שיהא שלו
 — איסור יחנא קדם זריקה ואחריו
 — איסור עבדות זר
 — באונן דהותר מכללו
 — הולכה בזר אי שריא
 — זר בבמה שהקריב בטומאה
 — זר שעבר ואיכא אחריו עוד עבודה
 — עברים לענין סמיכה
 — שהוקרב ללא מלח
 — שחט סימן אחד בפנים ואחד בחוץ
 — שחיטת זר בבמה והקרבנו
 — ששחט רגלה אחת בחוץ
 — שתוי יין שעבדו עבודה שאינה תמה
 קריאת התורה. בספר פסול
 — בצירוף נשים
 — סדר קריאה בפרשת האזינו
 קריאת שמע בלשון שהוא מבין
 קרקע אי מהני ביה יאוש

ר

א	לד	ב	קכג	שוב
א	ד	א	כ	תנינן
א	ד	א	כ	תנינן
א	ד	ו	כב	וניל
א	ל	ב	קיח	הנה
ב	יב	ו	לח	והשתא
ג	לא		ע	במקום
א	כ	ג	עב	אבל
א	כ	א	עב	ונלע"ד
א	ה	ב	כג	אך
ג	לא		סה	בסי' ה
א	כ	ה	עג	אבל
א	כ	ג	עב	אבל
ג	כב	א	נג	והנה
ג	כב	ד	נד	במחכית
ג	כב	א	נב	בשנים
ב	יט	א	נג	הנה
ג	כב	ב	נג	אמנם
ג	כב	ב	נג	והנה
א	א	יג	ז	וניל

רוב בתערוכות. דין המיעוט
 רוב וקרב. לענין עגלה ערופה
 — רוב וקרב ספק השקול
 — רוב וקרב ענין העדיפות
 רוב חולין מבטל מיעוט קודש
 רובע איסור הנאה מאימת חל
 רחף אחר טריפה להרגו
 רחצו. דחפו שנים לבור ומת
 — הבדו י' בני אדם ומת
 — חובשין אותו היכא דהוא גוסס
 — טריפה שהרג או נהרג
 — מקצת מיתה אין זה מיתה
 — שנים שהרגו יחד
 ריבית. היתר עיסקא
 — הלואת סאה בסאה
 — הלואות מבנק אי שרי
 — להקדש, ודין בזמן הזה דאין ביהמ"ק
 — מדין ערבות בעיסקא
 — שכרו של ערב קבלן
 רשות הרבים הפקר הוא או של כולם

ש

דף עמוד

חלק סימן ס' דף ד'ה

— אי קונה השבוי לעבד
— קונה בכיבוש
שבועת הפקדון בשני שומרין והאחר החדה
שבועת עדות איכא איסור אף בלא שבועה
שבועת עדות באינו מחויב הגדה
שבועת עדות בהדיות כשהער השני מלך
שבועת עדות. בטוען לזה החזרתי
— במלך שמחל על כבודו
— בעדות מלך
— בעדים פסולין
— בקרובים ונשים
— קרוב שנשבע וכפר
שבועת שומרין בגי' אי איתא
שביעית. הלואה בשטר אי משמט
— תפס המלוה מעות אי משמט
שבת. אופה מתחייב בהכנסה לתנור
— גחז ב' סוגי מלאכות
— גחז שיעור החיוב
— חולב בהמה בשבת
— חיוב זורע מאימתי מתחייב
— טיט שעל רגלו אי מצי מקנה
— לבישת בגד מעור בהמה לענין תלישה
— מגרר כיס בשבת
— מיעוט יניקה אי חייב
— משך עצוץ נקוב המונח ע"ג קרקע
— נוטל שערו ושפמו בידו
— נוטיל צפרניים לטבילת נדה
— עוקר דבר מגידולו, חיובו
— עירוב באכסניא
— עצוץ המחובר לקרקע
— עצוץ שאינו נקוב ע"ג קרקע
— קוצר אי הוי רק בגידולי קרקע
— קוצר יסוד המלאכה
— שולה דג מים אי חשיב קוצר
— תולש אי חיובו מדין גחז
— תולש חילוק מבעל חי לצומח
— תולש כנף מעיל
— תולש מאילן שיבשו פירותיו
— תולש עור עצמו דין עור יבש
— תלישת עשבים בצרור
שזה בשחיטה בין סימן לסימן
שואל. אי מצי בעיה לגבות חפץ שאל

א יא א מב גרסינ
א א ב ה ו ריותר
ג יא א לח מ"ש
ב לב טז עו ועתה
ב לב טז עה ועתה
ב לב יט עז עד
ב לב יא עד לכן
ב לב יז עו והשתא
ב לב יד עה דהנה
ב לב ו עג ולכאורה
ב לב ז עג תעפי
ב לב טז עו ועתה
ב יג ב מ אמנם
ב יז מח בהגה"ה א
ב י ז מח בהגה"ה א
א כג ו צד ומתחלה
א כב ו צז נמצוי
א כד ז צו דהנה
א כד יג ק אולם
א כג ה צב ועדיין
ב כט סט ובאמת
א כד קב בהגה"ה ב
א בא א עו כתב
א כה י קה עכ"פ
א כה ט קה ובאמת
א כד ה צו ואולם
א כד י צט והלכך
א כה טז קז עד
ג ל סב ע"ד
א כה א קג על
א כה יב קה ולפי
א כד א צו ומאי
א כה א קג על
א כד יא ק ואחר
א כד ח צח אבל
א כד י צט ומדי
א כד ה צו ואולם
א כד יד קא תעפי"ז
א כד יט קב ועדיין
א כה יד קו ואגב
א ב א יד גרסינ
ב יז ו מט עכ"פ

ב	ז	ו	מט	אמנם
ב	ז	א	מז	העיר
ב	ז	ו	מט	ולכאורה
ב	ז	ז	מט	והמח"א
ב	ז	ו	מט	אמנם
א	מ	ב	קמ	ונראה
ב	ז	א	מז	תמה
ב	ז	ג	מח	ועד
א	לז	כ	קלא	ועדיין
ב	ז	ז	מט	והמח"א
א	טז	ג	נו	אבל
ג	יא	א	לח	מ"ש
א	מ	ב	קמ	ונראה
ב	יג	ב	מ	עד
ג	יא	א	לח	מ"ש
ג	כה	ב	נז	הנה
ב	יג	א	מ	העיר
ב	ז	ד	מח	יש
א	מ	ב	קמ	והשתא
ג	יא	ג	לט	ומסוגיין
ג	כה	א	נז	התוס'
ב	לד	א	פ	גרסינן
ב	לג	א	עז	תע"ד
ב	לד	א	פ	גרסינן
ב	לג	א	עז	תע"ד
ב	לג	א	עז	תע"ד
ג	כה	א	נז	התוס'
א	כ	יא	עד	ומדי
ג	ב		כב	ואי
ג	ז		מז	ע"ד
ג	ג		כב	ובמה
ג	ז		מז	הדמג"ד
ב	ו	ז	יג	ומדי
ב	ו	ו	יב	העיר
ג	לא		סד	שם יב
ג	ה	ד	כד	אחרי
א	ז	ד	בח	יש
ב	ו	ז	יג	ומדי
א	ב	ה	טז	ועתה
ג	ז		מז	ראיתי
ב	ח	לד	בז	ומדי

- אי מצוי משאיל ע"כ דבעלים דין בע"ח
- קרקע אי קנה מקומו
- רשאי להשאיל
- שהשאיל לאחר מה שעשה עשוי
- שוכר. אי מצוי משכיר ע"כ בבעלים דין בע"ח
- בבעלים ופשע אי חייב
- בית אי קנה הבית לזמן השכירות
- בית ואח"כ קנהו אי צריך מעשה קנין
- ומשכיר חיובא בתרדיהו
- שהשכיר לאחר מה שעשה עשוי
- שומע כעונה גבי אילם
- שומר. אי שייך שישלם כפל וחומש
- בפני בעלים חייב נמי לשמור
- גוי, אי נמצא בפרשת שומרים
- החדה בקנס
- דין גורם לממון
- חנם גוי אי חייב בגניבה
- עכ"ם אי חייב בחיובי שמירה
- שמסר לשומר, דינו
- שנים שקיבלו שמירה ביחד
- שור הנסקל. אי נאסר מחיים
- איסור לענות דינו
- דין גיזו
- דיני ממונות שנתחייב
- לקדש אשה בפרשו
- נשתבח אחר גמר דינו
- שנגבב דין השומר
- שור שדחף אדם לבור ומת
- שחיטה. אי מקצת שחיטה חשיב שחיטה
- בדיקת השט רק מבפנים
- דין מחצה דין רוב
- הילוך בעוף וספק טריפה
- ראוייה אי חשיב מפני הזריקה
- שאינה ראוייה
- שהיה במליקה, דינה
- שיעור השחיטה דין רוב סימנים
- שחיטת לילה בבמת יחיד
- שחיטת קדשים. אי הוי שחיטה ראוייה
- רוב סימנים
- שחט. ולא בדק סימנים
- תעבר בלאו או עשה אי שרי באכילה

דף עמוד

חלק סימן פ"ק דף ד"ה

ג	א	ל	ב	יח	תראה
א	ב	א	יד	גרסינן	
ג	לא	סד	בסי' ב		
ג	ב	כב	בתוס'		
ב	בו	ז	סז	ומה	
א	לט	ג	קלה	והנלע"ד	
ג	יא	ה	מ	בשולי	
ב	כ	א	נה	הנה	
ב	י	א	לב	ע"ד	
א	א	ה	ו	ולפי	
ב	לב	א	עב	הקשה	
א	יס	א	ע	גרסינן	
א	יס	א	ע	הנה	
ב	לב	ה	עג	ועתה	
ב	ח	יד	כג	ובעיקר	
ב	ח	סז	כג	ואין	
ב	ח	יג	כד	ומה	
ב	ח	כא	כד	ועתה	
ב	ח	לד	כז	ומד'	
ב	ח	כב	כד	ויש	
ב	ח	ו	כ	והנה	
א	כא	כה	פו	ולא	
ב	ח	יד	כג	ובעיקר	
א	א	יז	יב	ומי"מ	
ג	לא	סז		ומקום	
א	א	יז	יב	ומי"מ	
א	ח	א	לב	במאי	
ג	לא	סה	בסי' ח'		
א	א	ט	ט	ועדיין	
א	ב	טו		בהגה"ה	
ג	ה	ד	כד	אחר	
א	לו	א	קבה	הנה	
א	מ	א	קמ	בשרע	
א	מ	א	קמ	בשרע	
א	מ	א	קמ	בשרע	
א	ב	יב	עה	עד	
א	ב	א	עב	שיטת	
ב	יס	ז	נר	אמנם	
ג	ב	א	מט	בב"מ	
ב	יס	ט	נה	ומסתפקנא	
א	ב	א	עב	שיטת	
—	ורגלה	אחת	בחוץ		
—	ושהה	בין	סימן לסימן		
—	ושהה	בין	סימן לסימן בעוף		
—	קרנן	סימן אחד	בפנים וחד בחוץ		
שטר.	הנעשה	בערכאות	בהסכמת הבע"ד		
—	התחייבות	אי	הוי בסף		
—	חוב	אי	מצי מחיל החוב		
—	מכר	מי	כותב המוכר או הקונה		
—	על	דבר	שלא בא לעולם אי מהני		
—	שנעשה	בערכאות			
שטרות.	אי	נשבעין	עליהן דמשועבדין נינהו		
—	מחזיק	בשטרות	גר		
—	שטר	חוב	של מי השטר		
—	שיעבוד	קרקע	דאורייתא		
שילוח	הקן.	אי	מהני חציצה ביניהם		
—	אי	מצי	ליטול ולהקריב לצפרי מצורע		
—	אי	מצי	עבדי שליח		
—	אי	צריך	לחזור אחר זה		
—	אימתי	עובר	בלאו		
—	ברכה	על	השילוח		
—	חזרה	חייב	לשלחה		
—	חיובה	והיבא	דנטל אם ובנים		
—	נטל	האם	אי עובר בלאו		
שינוי.	אי	חזר	לבריותו לא קני		
—	החזר	אי	קני		
—	חיוב	גזלן	בהשבה		
—	קונה	בגזילה			
—	קונה	בגזילה			
שיעבודא	דמלכותא				
שיעור	בגד	לענין	טומאה		
שיעורי	תורה	וא"א	לצמצם		
שירת	לויים	בבית	המקדש בפרשת האזינו		
שבירות.	מטלטלין	בבסף			
—	קניא	שמה	יאמר נשרפו חטיף		
שכר	חמור	ומת	בחצי הדרך		
שליח	ביד.	ענין	השליחות		
שליח.	שטעה	במלקות			
—	הקדש	שטעה			
—	לתפוס	במקום	דחב לאחרים		
—	ששלחו	הרכה	וטעה לכולם		
שליחות.	לדבר	עבירה			

דבר

מפתחות הענינים

אברהם

פא

דף עמוד

חלק	סימן	פיק	דף	דף
ב	ח	א	יז	עמד
ב	ח	א	יז	עמד
א	לב	ד	קכב	ואולם
א	לב	א	קכא	הנה
א	לב	א	קכא	ועפ"ז
א	לב	א	קכא	אכן
א	יד	ו	ג	ונראה
ב	ח	ד	יח	ועדין
ב	ח	ג	יח	ולכאורה
כ	ח	ט	כא	הדרך
ב	ח	ו	כ	ונ"ל
כ	ח	ז	כא	איברא
ב	ח	ג	יח	דהנה
כ	ח	יכ	כב	אמנם
ב	ח	יא	כב	ועתה
ב	ח	א	יז	עמד
ג	כו	ג	נט	ברא"ש

— ע"י פסול בגוונא ולא בעינן כמותו
 — ע"י קטן או פסול בשעיר המשתלח
 שמיטה. בהלואה לעשר שנים
 — בסתם הלואה ל' יום
 — מלוה בשטר ומלוה ע"פ
 שמיטת חוב בהלואה ל' יום
 שניים המתכפרין בפר אחד
 שעיר המשתלח. איסור הנאה
 — ברח מטמא בגדים
 — דחפו ולא מת
 — חזר חייב לשלחה
 — חזר אי מותר באכילה
 — נטילת נשמה בדחיפתו
 — שלחו ביד שנים
 — שליחות מיד ליד
 — שליחות ע"י קטן
 שרטוט בכתבי הקודש

ת

א	כד	ז	צז	אך
כ	ד	טו	ט	אולם
ב	ה	א	י	מעכתי
ג	כ	א	מט	בב"מ
ב	כ	טז	נז	ולענין
א	לט	יז	קלט	וכסברא
ג	כח	א	ס	דיסוד
ב	יח	ג	ג	ובהציעי
א	טז	כט	סב	ובקראי
א	טז	ד	נג	ואין
א	טז	ג	נב	אכל
א	יד	ד	מט	ואכתי
ב	י	ה	לב	עוד
א	יד	ב	מח	איברא
א	יד	ה	מט	אבל
א	יד	ט	נא	ואידי
ג	לא	ע	וכל	
א	ז	ב	כו	דהנה
א	טז	ב	נג	שוב
ג	לא	סט	סט	הנחה א'
ג	לא	סט	סט	וע"פ
א	טז	ו	נד	ואכתי
ג	לא	ב	סט	עיקר

תגלחת. לריים שיעורה
 — מצורע אי עדיף ע"י גוי ואשה
 — נזיר טהור וטמא
 תופס לבעל חוב
 תליהו חבין. בעבד עברי הנמכר ע"פ ב"ד
 — ואית ליה הנאה
 — ומסירת מודעא
 — תליהו וקני
 תלמוד תורה שלא לשם מצוה לענין ברכה
 תמורה. אי מהני שליחות
 — אי עכרים ממיר
 — אי שותפין ממירין
 — אינו חל במחשבה
 — בבכור
 — ביורשין
 — בציבור
 — בקדשי בדק הבית
 — התפסת קדושה בבהמה
 — כשהיא בבית בעלים
 — לציבור ושותפין
 — מהני מדין התפסה
 — ממיר ומחליף
 — ממיר ומחליף, החילוק בזה

דף שמד

חלק סימן ס"ק דף ד"ה

א	יד	א	מח	ע"ד
א	טו	ה	נג	דהנה
א	ז	ב	כו	דהנה
ב	ו	א	יב	ע"ד
א	א	י	ט	עד
כ	לב	י	עד	ומדי
ב	לב	י	עד	ומדי
א	טז	ב	סד	עד
א	א		יג	בהגה"ה
א	טז	ה	נז	דהנה
א	טז	יג	נט	רלישב
א	טז	א	סג	ובעמדי
א	טז	א	סג	ובעמדי
ג	לא		סג	הואיל
א	טז	ב	נו	ובזה
ב	טז	ד	מה	אכן
א	טז	ו	נז	יותר

- מקדיש או מתכפר מי ממיר
- עיקר עניינו
- קדושת הגוף וברק הבית
- תפילין, הניח שלא לשמן
- תפיסה. באלמות
- בפסולי שבעה
- בקרקע אי שייך
- תרומה. בטעות אי מפרשין דבריו
- ביד בעלים דין בעלות
- במחשבה
- גמר להוציא בשפתיו
- גמר להוציא בשפתיו
- והקדש במחשבה
- טמאה אמאי מטמאת לטהורה
- ללא ברכה
- מדבר האבוד ממנו ומכל אדם
- ענין ההפרשה